NAZIONALE
8
50 E
4
ROMA
VITT. EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

PROCOPII
CÆSARIENSIS
V. I.
ΑΝΕΚΔΟΤΑ.
ARCANA HISTORIA,
Qui eſt liber nonus Hiſtoriarum.

EX BIBLIOTHECA VATICANA
Nicolaus Alemannus protulit, Latinè reddidit, Notis illuſtrauit.

Nunc primùm in lucem prodit triplici Indice locupletata.

LVGDVNI,
Sumpt. Andreæ Brugiotti Bibliopolæ Romani.
M. DC. XXIII.
Cum Priuilegiis Sac. Cæſar. Majeſt. Regis Chriſtianiſſ. & Archid. Flandriæ.

Digitized by Google

Illuſtriſſ°. & Reuerendiſſ°.

D. D. LVDOVICO
CARDINALI
LVDOVISIO,

S. R. E. Camerario,

Nicolaus Alemannus F.

QVI publicum fauorem, ſiue Principum gratiam ſibi conciliare nouarum rerum narrationibus conſueuerunt, nihil opportunius, nihil magis ex vſu eſſe ſuo hac Hiſtoria fortaſſe credent, quam ex Vaticana Bibliotheca depromptam ad te, CARDINALIS AMPLISSIME, defero; vſque adeò rerum nouitate, variiſque caſibus ea referta eſt: verùm neque hæc ita noua

Digitized by Google

ſunt, vt acroamata quis eſſe putet, iucundum ſcilicet, ſed inutile animi delinimentum. Neque ego tuam ita quærere gratiam neceſſe habeo, qui eam ſingulari tuo beneficio longè antè tenere viſus ſim mihi, quàm vllis vel factis, vel obſequiis promeruerim. Neque tuus ille ſublimis animus, quem in grauiſſimis rebus nunquam non occupatiſſimum videmus omnes, nouis eiuſmodi rebus capitur, quibus vt alij capiantur otij ſuauitas potiùs concedit, quàm negotij ſeueritas. Eſt tamen hæc Hiſtoria à tuis Eccleſiaſticis curis non aliena. Nam Imperatoris Iuſtiniani (qui huiuſce libri eſt argumentum) in Sacerdotalem ordinem, in Summos ſacrorum Antiſtites, in rem Eccleſiæ publicam, ad hanc fermè diem mirati ſumus effuſam licentiam: & Cardinalis Baronius æqualis doctrinæ vir ac pietatis, cùm huius Imperatoris res in annales referret, vehementer etiam atque etiam hunc Procopij librum expetiuit, quod inde compertum fore putaret, Imperatoris Iuſtiniani mores qui fuerint, quod ingenium, quæ prudentia, quæ denique pietas; cùm non bonam de illo opinionem mouere videretur illa eius

in

in Eccleſiaſticos licentia, quam in pium probúmque Principem cadere minimè poſſe & ſummus ille vir affirmabat, & boni omnes intelligunt. Hæc porrò in poſterum Chriſtiana Reſpublica mirari deſinet, & quæ Iuſtinianum ſuſpicere adhuc viſa eſt, licèt deſpectura dehinc non ſit, eſt tamen eius vicem, caſúmque infeliciſſimum deploratura; cùm hîc lubricos videbit calles, viámque vitæ periculoſam, quam Iuſtinianus ingreſſus à vera regiáque deflexit, ac demum ad petram Chriſtum offendit, ſibíque præcipitium parauit. Tantum ac tam illuſtre Iuſtiniani exemplum ſub eius auſpiciis in publicum prodire par eſt, qui in Eccleſiaſticas ita curas incumbit, ita Sacerdotalem tuetur dignitatem, ita denique propagandæ Religioni ſtudet, vt facere te omnes videmus, & publicè gratulamur. Nec dubito quin Baronius ad tui quempiam ſimilem delatum hunc librum voluiſſet, ſi tum à ſe inueniri contigiſſet, cùm Apoſtolicum Bibliothecarium agebat. Nunc verò dum pro munere meo Vaticanam Bibliothecam perluſtro, & optimos quoſque libros, qui ad publicam vtili-

Digitized by Google

tatem edantur iuſſus perquiro , hic ſe mihi primus obtulit , quaſi non temerè ac fortuitò deliteſceret , ſed te patronum præſtolaretur. Hunc tibi tot nominibus debitum ego pro mea in te obſeruantia defero, do , & ſi qua pars hîc mea eſt , dedico.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
AVTORVM QVI CITANTVR
IN NOTIS IN ARCANAM
PROCOPII HISTORIAM.

Quibus * aſteriſcus præfixus eſt, ij ſunt Iuſtiniani & Procopij æquales.

A

ABrahamus Ortellius. 14
* *Acta publica CP.* 63. 64.65
Acta Apoſtolorum. 66
Adolphus Occo. 11. 44. 45
Æmilius Portus. 22
Aëtius. 84
* *Agapetus Papa.* 29.115
* *Agapetus Diaconus.* 72.74.88
* *Agathias hiſtoricus.* 13.14.28.51.53.61. 79.81.88.90.98.102.103.104
Aimoinus. 10.32.46.59.61.68.86
Anaſtaſius Bibliothec. 8.24.30.35.58.83. 86.89.102
Andreas Alciatus. 13.18.21.49
Antholog. Epigramm. 24.97
Antoninus Imp. 24
Antonius Auguſtinus. 93
Antonius Bonfinius. 12
Antonius Concius. 86.93.96
Ariſtoteles. 102
Atheneus. 31.102
Arnoldus VVion. 12.23.66
Auſonius. 5.19.117
Autor Antiquitatum Byzantij. 3.22.33. 44.50.52.56.68.69.70.80.82.83. 99
* *Autor Appendicis ad Marcellin.* 4.10. 87
Autor Deſcriptiones vrbis CP. 35.93.107
Autor Hiſtoriæ S. Sophiæ. 23.34
Autor apud Suidam. 116
* *Autor Poëta Græcus.* 48.75
Autor Vitæ S. Hypatij. 112
Autor Vitæ S. Nili. 73

B

* *BAſilius Cilix.* 13
Baſilius Magnus. 13
Blondus Flauius. 65

C

Cæſar Baronius. 8. 18. 19. 45. 57
Cæſarius. 25
Capitolinus. 112
*Caſſiodorus. 14. 17. 18. 67. 78. 82. 88. 90. 93. 95
Cicero. 2
* Codex Iuſtinianus. 20. 35. 37. 38. 57. 61. 80. 96
Collectanea Hiſtoricorum. 16. 25
Chronicon Alexandrinum. 14. 26. 28. 29. 35. 43. 56. 57. 58. 62. 104. 107. 111
Chronicon Vaticanum. 60. 86. 106. 107. 111
Concilium Epheſinum. 56
Concilium Chalcedonenſe. 30. 73. 104. 108
* Concilium V. CP. 7. 49. 51. 79. 82. 94
* Concilium C P. ſub Mena. 59. 115
Concilium VII. CP. 73
Concilium Trullanum. 49. 73
Concilium Nicænum II. 7
* Concilium Rom. ſub Iuſtiniano. 110
Chronicon Caſſinenſe. 88
Chriſtophorus Perſona. 12. 61
Conſtantinus Harmenopulus. 93
Conſtantinus Magnus Imp. 37. 56
Conſtantinus Manaſſes. 10
Conſtantinus Porphyrog. 24. 80. 102
* Corippus. 11. 17. 19. 28. 45. 51. 55. 66. 68. 69. 76. 95. 106. 111. 115. 116
Cornelius Celſus. 84
* Cyrillus Scythopolitanus. 10. 13. 20. 22. 24. 42. 44. 46. 57. 58. 59. 70. 78. 84. 95. 100. 103. 104. 108. 109. 110
Centuriatores. 7
Concilium Berytenſe. 43

D

*Digeſta. 50. 84. 94
Dio Caſſius. 25. 29. 30. 33. 91
* Diploma pacis cum Perſis. 52. 54. 55
Dioſcorus Alexandrinus. 55
Dionyſius Byzantius. 8
Dionyſius Petauius. 106
Dorotheus IC. 103

E

Ephræmius Chronologus. 16. 52
* Epiphanius Tyrius. 24
* Epiſcopi Syriæ. 28
Eunapius Sardianus. 95
Euſebius Cæſarienſis. 76
* Euſtathius Presbyter. 29. 35. 74. 87. 90
* Euagrius. 1. 18. 20. 22. 25. [illegible] 30. 33. 42. 44. 48. 62. 68. 70. 71. 74. 83. 90. 91. 94. 95. 97. 98. 104. 109. 111. 116

F

* Facundus Hermianenſis. 71. 72. 87
Franciſcus Iunius. 77

G

Georgius Cedrenus. 16. 28. 44. 48. 60. 74. 78. 84. 86. 90. 95
Georgius Codinus. 50. 77
Georgius Syncellus. 29
* Gregorius Magnus. 8. 46. 109
Gregorius Nazianzenus. 26. 32. 112
Gregorius Secundus. 20
* Gregorius Turonenſis. 29. 61
Guidus Pancirolus. 2
Gulielmus Budæus. 18

H

Henricus Agylæus. 58
Henricus Schringerius. 6. 93. 95

Heribertus Roſueydus. 79
* *Heſychius Mileſius.* 33.49.72
Heſychius Gramm. 31
Hieremias Propheta. 25
Hieronymus Rubeus. 34
Hiſtoria Miſcella. 30.34.84
Hubertus Giphanius. 6.21.37.83
Hubertus Goltius. 21

J

IAcobus Bilius. 112
Iacobus Cuiacius. 30.93
Idatius. 79
* *Innocentius Maronianus.* 23.70.72.87.
115
Interpres Nouellarum. 6
Ioannes Antiochenus. 101
Ioannes Brodæus. 19.80
* *Ioannes Epiphanienſis.* 54.68.70.
104
Ioannes Chriſtophorſonus. 6.25.33.94
Ioannes Mercerus. 95
Ioannes Meurſius. 17
* *Ioannes Scholaſticus.* 110
Ioannes Tzetzes. 10
* *Iornandes.* 12.17.19.21.44.68.69
Iſchyrion. 108
* *Iſidorus Hiſpalenſis.* 5.87
Iulianus Anteceſſor. 93
Iulianus Apoſtata. 28.102
* *Iuſtinianus.* 6.9.13.15.32.35.40.43.
47.49.57.58.60.61.68.70.73.75.
76.78.79.81.93.94.97.98.100.101.
104.105.110.111
* *Iuſtinus Senior.* 38
* *Iuſtinus Iunior.* 50.57.90
Ioannes Chryſoſtomus. 32.43
Ioannes Euangeliſta. 66
Ioannes Trithemius. 67
Ioachimus Camerarius. 68
Iacobus Gretſerus. 45.77
Iuriſconſultus Græcus. 61.78
Ioannes Leunclauius. 45
Ioannes Zonaras. Vide Zonaras.

L

LEonardus Aretinus. 12
Leontius Magneſianus. 7
Leo Imperator. 3
* *Leontius Poëta.* 93
* *Leontius Scholaſticus.* 45.48
Leontius Tripolitanus. 45
Lex Rhodia. 105
Libanius. 99.120
* *Liberatus Diaconus.* 4.71.86.87.107.
108.109.110

M

* *MArcellinus Comes.* 9.13.18.21.22.
23.25.30.41.44.68.69.85.104
Matthæus Raderus. 14.27.56
Marcianus Imp. 37.56
* *Menander Protector.* 28.52.53.54.55.
68.115.116

N

NIcephorus Patriarcha. 3.5.17.20.42.
80.95.123
Nicolaus Pepugomenus. 100
Nicephorus Calliſti. 2.21.30.73.74.111

O

OCtauius à Roſbergh. 11.12.17.36.58.
116
Olympiodorus Hiſtor. 5.42
Onuphrius Panuinius. 11.12.21.67
Ordo Romanus. 43

* *Paulus*

INDEX AVTORVM.

P

*PAulus Apamenſis. 87
Paulus Diaconus. 8.74.84.87
* Paulus Silentiarius. 45.81
Petrus Gillius. 91
Petrus Pitheus. 2.105
Philoſtratus. 29
Plinius. 29.33.84.112
Plutarchus. 19.112
Pomponius Lætus. 13
Petrus Crinitus. 10
Photius Tyrius. 115
Photius Patriarcha. 1.2.5.42.68
* Procopius. ſingulis paginis.
Prouinciale Eccl. Orient. 49
Prudentius. 14
Pſeudogordianus. 31.70.89

R

RAphaël Volaterranus. 10.11.12.75.121
Regum libri. 66
Rituales libri. 43

S

SAlluſtius. 56
Seneca. 5
Series Rom. Pont. 23
Sextus Aurelius. 29
Simeon Metaphr. 9.37.100
Socrates Hiſtor. 79
Sibylla. 90
Spartianus. 94.112
Suetonius. 25.29.33.91.112
Suidas. 1.2.3.18.22.32.36.45.59.72.80.82.90.98.99.101
Syneſius. 31.66.106.112
Stephanus Byzantius. 49
Sabellicus. 1.65.116
Sozomenus. 8.79.80

T

* THeodahatus Rex Gotthorum. 88
*Theodorus Lector. 7.9.14.16.19.35.67.98
Theodorus Mopſueſtenus. 25
Theodorus Studita. 5.102.131
* Theophanes Byzantius. 10.68.69
Theophanes Iſaurus. 8.9.12.13.14.20.22.23.24.25.29.30.31.34.35.36.45.55.57 59.60 61.62.68.69.74.75.79.80.82.84.85.88.90.92.96.97.98.99.101.107.110
* Theophilus præceptor Iuſtiniani. 21.22.23.34.35.66.68
* Theophylactus Simocatta. 94.95.119
Tertullianus. 32

V

* VIctor Tunnenſis. 4.11.12.13.16.20.24.31.35.42.45.48.67.68.74.87.90.107.109
Vopiſcus. 9.105
Virgilius. 93
Vegetius. 25
Valerius Maximus. 112
Volumen ex corticibus. 104

Z

*ZAcharias Hiſt. 13.24
Zonaras. 13.16.21.22.24.25.29.30.47.51.60.74.86.90.104.106.107
Zoſimus Hiſtor. 94.95

APPRO

APPROBATIO THEOLOGORVM.

NOs infraſcripti ſacræ Theologiæ Doctores fidem facimus, nos librum inſcriptum, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. perlegiſſe, in quo nihil fidei orthodoxæ, Catholicæ, atque Apoſtolicæ contrarium animaduerſum. Lugduni 3. Ianuarij 1623.

Fr. ROBERTVS BERTHELOT Epiſc. Damaſci.

Fr. CL. COCHET Dominic. familiæ Lugd. Alumnus & Prior.

R. D. D. Thomæ de Meſchatin la Faye huius libri imprimendi facultas.

THOMAS DE MESCHATIN LA FAYE, Comes, Canonicus, & Camerarius Eccleſiæ Lugdunenſis, & Vicarius Generalis in Archiepiſcopatu Lugdunenſi: Opus inſcriptum, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. vt in lucem edatur, facultatem concedo. Lugduni 20. Aprilis 1623.

MESCHATIN LA FAYE.

CONSENSVS.

EGo Aduocatus Regius, librum inſcriptum, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. in lucem emitti conſentio. Datum Lugduni 28. Aprilis 1623.

BOLLIOVD.

PERMISSIO.

LIBRVM hunc, cui inſcriptio eſt, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. ab ANDREA BRVGIOTTI Bibliopola Romano in lucem dari permittimus, ac ſimul ne quis citra factam ei poteſtatem denuò excudat, interdicimus. Datum Lugduni 28. Aprilis 1623.

DE CHAPONAY.

Digitized by Google

Summa Priuilegij à Chriſtianiſsimo Galliarum Rege conceſsi.

LVDOVICI XIII. Galliæ & Nauarræ Regis auctoritate ſancitum eſt, atque patentibus literis cautum, ne quis in Regno ſuo, aliiſve locis ditioni ſuæ ſubiectis, intra proximos annos decem, à die impreſsionis primæ inchoandos, ac numerandos excudat, vendat, excudendum, vendendúmque quouis modo, & ratione conetur librum, qui inſcribitur, *Procopij Cæſarienſis V. I.* Ἀνέκδοτα, *Arcana Hiſtoria, qui eſt liber nonus Hiſtoriarum. Ex Bibliotheca Vaticana Nicolaus Alemannus protulit*, &c. præter ANDREAM BRVGIOTTI Bibliopolam Romanum, aut illos, quibus ipſemet conceſſerit. Prohibitum inſuper eâdem auctoritate Regiâ omnibus ſuis ſubditis, eundem librum extra Regni ſui limites imprimendum curare, vel quempiam, vbicumque fuerit, ad id agendum impellere, ac inſtigare ſine conſenſu dicti ANDREÆ BRVGIOTTI. Idque omne ſub confiſcatione librorum, aliiſve pœnis originali Diplomate contra delinquentes expreſsis. Datum Pariſiis 30. Ianuarij 1623.

De mandato Regis.

Signatum Le BOSSV.

NICOLAI

NICOLAI ALEMANNI DE PROCOPIO, ET ARCANA eius Hiſtoria IVDICIVM.

DE IVSTINIANO Impetatote, déque rebus ab illo geſtis ea vulgò eſt hominum opinio,vt quidquid ſecus affirmes, quàm de eo fama percrebuit, ſuſpicione id carere minimè videatur. Quare non ambigo, multos,qui hanc Hiſtoriam lectuti ſunt, ſtatim dubitaturos, num vera illa ſit,aut ſaltem ab odio ſincera,& à maleuolentia penitus integra.

Quamquam enim in confeſſo ſit apud omnes, neque vlla defendi excuſatione queat Iuſtiniani de Chriſto ſententia planè peruerſa, & ad religionis dogmata definienda, Eccleſiaſticáſque ſanciendas leges effuſa licentia, & in Romanos Pontifices Agapetum, atque Vigilium, alióſque Præſules ſæuitia: duo tamen illa huius Hiſtoriæ ſumma capita nullus temerè credat;ita moribus incompoſitum eum Principem,qui terrarum orbem ſanctiſſimis legibus temperauit; itáque Reipublicæ perniciosum, qui tot vrbes, regna, ptouincias, atque regiones Imperio Romano reſtituit; exteras, ac barbaras gentes aut omnino deleuit,aut repreſſit,aut denique in ſocietatem populi Romani adiunxit. Sanè poſt Conſtantini tempora Imperium Romanum penè corruens ita ſuſtinuit Iuſtinianus,vt cum antiquis Imperatoribus meritò comparari poſſit.

Digitized by Google

Enimuerò harum rerum duarum ſplendor in Iuſtiniano ſic enituit, vt quidquid culpæ, vel criminis in illo fuit, ea ſit occultatum claritate. De partis quidem victoriis, Imperióque Romano propagato nihil hîc attinet dicere, cùm ſola modò reliqua illorum memoria ſit. Conſtitutiones autem ab eo ſapientiſſimè conditę; vel veterum Imperatorum leges vno in Codice ordine diſtributæ; vel antiquorum Sapientum reſponſa ex immenſa congerie ſumma ſtudiorum facilitate ac breuitate digeſta; vel hæc eadem ad Inſtitutionis modum enucleata, eam Iuſtiniano gloriam pepererunt, vt vndecim iam & amplius hominum ætates eandem quaſi per manus acceperint, fouerint, & magis ac magis amplificauerint. Nec ſanè facilius Iuſtiniano quicquam fuit, quàm vel hanc ſolùm ob rem gloriæ ac nominis laude reliquos omnes Romanos Principes infra ſe ponere; cùm illi pro ſuorum quiſque facinorum præſtantia, in Romana Republica, velut in theatro, alius alio vel humiliore, vel editiore loco titulos, noménque ſibi ſtatuiſſe videantur; ipſe verò qui Romanis legibus ſuum præfixit, eminentiſſimum locum, atque æternum inuenerit.

Quamobrem in tanto publici fauoris applauſu, ſiniſtri de eo rumores penè ſiluerunt, ac tanta gloriæ ac temporis diuturnitate omnis de illo ingrata memoria exoleuit. Exoleuit autem tum apud alios, tum apud eos præſertim, qui cùm dies noctéſque aſſidui cum Iuſtiniano ſint, eam de illius iuſtitia, temperantia, pietate, innocentia conceperunt animo opinionem, quæ non rebus ab eo geſtis, ad quas parum fortaſſis attendunt animum, reſpondeat; ſed quæ latis ab eo legibus conueniat; in quibus nihil ferè eſt, quod non ad abſolutam virtutis normam ſcriptum inueniant, & quaſi in imagine ſuis coloribus expreſſum contemplentur. Neque ipſis quidem aliter de Iuſtiniano ſentire præſtat, cuius commendationem non minimum ſuorum eſſe ſtudiorum ornamentum putant. Scilicet Iuriſconſultos Procopij hæc offendet hiſtoria; nec tamen omnes paſſim, vt arbitror, ſed eos duntaxat, qui minus antiqua litterarum monumenta pertractarint. Nam etſi modò in magna priſcæ hiſtoriæ penuria, tenebríſque verſemur, multíque rerum à Iuſtiniano geſtarum Scriptores deſiderentur, nempe illi Procopij æquales, Heſychius Mileſius, Ioannes Lydius, Theophanes Byzantius, Menander Protector, Paulus Florus, Ioannes Antiochenus, Plutarchus Iuſtiniano à ſecretis, & alij plerique; ſuperſunt tamen Græci, Latiníque eiuſdem ætatis graues Hiſtorici, qui Procopio dant præclariſſimum in iis quæ narrat, teſtimonium; quamquam Principum obtrectationibus ſui quiſque periculi formidine abſtinere ſoleat. Euagrius Epiphaneus Scholaſticus deteſtatur Iuſtiniani profundam auaritiam, rerum alienarum rapinas, ſubiectorum cuiuſuis ordinis vexationes; quas & longè diuerſis artibus ille comminiſcebatur, & impudentiſſimis nonnunquam meretricibus adminiſtris in ditiſſimos quoſque parabat. Addit, Magiſtratus, Præfecturas, Officiáque ab eodem pretio diuendita: Eccleſias, Noſocomia,

Mona

Digitized by Google

Monaſteria, & alia id genus ædificia ex priuatorum exuuiis ab illo excitata. Venerorum ita fouiſſe factionē affirmat, vt Praſinos impunè conrrucidandos iis permitteret, eorúmque licentia cædibus,rapinis,incendiis omnia cōpleret; Magiſtratus verò qui in Venetos egiſſent ex lege, capite dānaret. Nempe hæc ſumma eſt eorum, quæ Procopius in hac hiſtoria proſequitur: quamobrem Euagrij Scholaſtici verba hîc ideo præterimus, vt in ipſo huiuſce libri limine argumenti loco opportuniùs extent. Maieſtatem Romanæ Reipublicæ penè labefactatam initio quidem ſuæ dominationis non minima cum laude Iuſtinianus, vt dixi, ſuſtentauit. Verùm vbi conſenuit, adeò illi vires, animúſque defecit, vt, quemadmodum ſcribit Menander, non Perſis modò, ſed Hunnis, Abaribus,Saracenis,Cortiguris, aliiſque Barbarorum populis tributarium fecerit Imperium Romanum. Heſychius Mileſius Iuſtiniani leuitatem deriſit, qui adulanri Triboniano fore crederet,vt in cœlum viuus ſurriperetur. De illius fraudibus atque fallaciis vberiùs quàm Procopius ſcripſit Agathias Myrrhinæus; nam & artes, & epiſtolarum exempla profert, quibus Hunnorum Ducibus ad inuidiam & odia excitatis, & ad ciuilia bella crudeliſſimo diſſidio inflammatis, eam gentem penitus aboleuit. Nec ſiluit patrimoniorum & hæreditatum rapinas æquè in ſuperſtites liberos, ac in demortuos parentes, crudeles, iniuſtas, impias. Quare Iuſtinus ſucceſſor apud Corippum,

——— Viuus patri qui ſubſtitit hæres,
Theſauros fidis priuatos ferre miniſtris
Imperat. ———————

Nam Corippus Africanus tam improuidus eſt Iuſtiniani, atque Iuſtini adulator, quàm leuis Poëta; in alterius enim laudibus exultans, alterius in vituperationem labitur incautus,vel potiùs adductus veritate. Gregorius Turonenſis Iuſtiniani auaritiam à lectiſſima matrona Iuliana Anicia deluſam luculenta narratione commemorar. Vitalianum V.C. Romanæ militiæ Magiſtrum, Iuſtiniani factione interemptum narrat Victor Tunnenſis.

Is ipſe, & Liberatus Africanus memoriæ prodiderunt eiuſdem in vniuerſum Eccleſiaſticum ordinem, in Epiſcopos Orientis, & Africæ, in Romanos Pontifices ſæuitiam & immanitatem. Contrà, Iuſtinianus ſic Conſtantinopolitanorum Patriarcharū faſtui ac ſupercilio blanditus eſt, vt Ioannes Scholaſticus Cappadox, Iuſtiniano, à quo plurimùm diligebarur, Rempublicam adminiſtrante, primùm Oecumenici nomen ſibi arrogarit, idémque ratum, gratúmque primus omnium Orientis Imperatorum habuerit, atque ſuis Conſtitutionibus Iuſtinianus inſcripſerit. Quamobrem Epiphanius, qui Ioanni ſucceſſit, quidquid in Romanos Pontifices auſus & ipſe foret, ita ſibi facilem Iuſtinianum futurum, ab eóque ſibi adeò nihil fore timendum intelligebat, vt Ioanni Eccleſiæ Romanæ Pontifici Byzantium appellenti loco cedere noluerit, víxque tandem (vt Marcellinus Iuſtiniani Cancellarius refert, ac Theo-

 phanes

phanes explicat) dextrum Eccleſiæ ſolium Pontifici Romano ægrè conceſſerit. Demum quod Conſtantinopolitani, & Chalcedonenſis Concilij duobus illis ab Eccleſiæ Romanæ aduerſariis decantatis Canonibus Byzantiorum Præſulum loci prærogatiua ſemper titubauerit, ſua fulcire ſanctione, ſtabiliréque nixus eſt Iuſtinianus.

Mitto quæ iidem iſti Autores,ac nominatim Euagrius,Victor,ac Liberatus habent de Iuſtiniani coniuge Theodora: neque enim hîc operæpretium eſt quærere Procopio teſtes,cùm nullum tam inauditum,tam execrandum piaculum fingi animo poſſit,quin grauiora molita ſit perditiſſima fœmina, & re ipſa perpetrarit in Rempublicam, in Senatum, in Magiſtratus, in plebem, in Deum; quippe Dei filium abſolutè paſſum fuiſſe Edicto pronuntiauit, & hanc exegit vi à Catholicis fidem, ſcriptámque manu approbationem. Chalcedonenſe Concilium de medio tollendum, quoad vixit, ſummo ſtudio curauit. Eccleſiis præfecit, quibus fauebat, Hæreticos; minis exagitauit Agapetum Romanum Pontificem,Vigilium per vrbem Byzantium fune raptauit; exilio, morte Sylucrium affecit. Tam infauſtum Eccleſiæ Catholicæ monſtrum Cardinalis Baronius non ex Procopio,quem planè vidiſſe ſe negat,ſed ex veterum Scriptorum hiſtoriis ita repræſentauit. *Tanta hæc mala ordita eſt peſſima fœmina* (Theodora) *quæ altera Eua ſerpenti obaudiens facta eſt viro malorum omnium cauſa; nouáque Dalila Sampſoni eius vires doloſa arte eneruare laborans, Herodias altera ſanctiſſimorum virorum ſitiens ſanguinem, petulánſque ſummi Sacerdotis Ancilla Petri negationem ſolicitans: ſed parum ſit ipſam huiuſcemodi ſugillaſſe nominibus, quæ reliquas impietate fœminas antecelluit: accipiat potiùs nomen ab inferis, quod furiis fabulæ indiderunt, fœmina furens Alecto potiùs, vel Megæra, aut Tiſiphone nuncupanda, cuius inferni, amica Dæmonum, ſatanico agitata ſpiritu, œſtro percita diabolico, initæque ſummo labore inimica concordiæ, pacíſque redemptæ ſanguine martyrum, & ſudoribus confeſſorum partæ fugatrix.*

Idem Baronius hæc de Iuſtiniano Imperatore. *Opera ipſa, quæ hinc abeuntem ſecuta ſunt Iuſtinianum, aduerſus eum hactenus clamant in chartis, nempe iuge bellum eccleſiaſticum, quod (exule facta, quam reperit, pace) iugiter enutriuit, decedénſque reliquit accenſum; ſacrilegiorum immenſitas, cùm ſæpe in Chriſtos Domini ſanctos Epiſcopos violentas manus iniecit, vt inter alios, in Vigilium Romanum Pontificem, & Eutychium ſanctiſſimum Conſtantinopolitanum Antiſtitem; crudelitas inſuper in ciues innoxios ab Euagrio ſuperiùs deplorata, & auaritia ab eodem preſſiùs ſugillata, vt omittamus reliqua. Quam autem mortuus ante horrendum maieſtatis diuinæ tribunal ſententiam acceperit, etſi non ſit hominis iudicare; opinari tamen ſi cui licet, facilius eſt inuenire, qui Euagrij de eius condemnatione velit ſequi ſententiam, quem iure ſciat prærogatiua temporis, cùm quæ ſcripſit, inſpexerit, Hiſtoricis reliquis eſſe præferendum, qui longè poſt Iuſtiniani tempora, res ab eo geſtas ſcripſêre: cùm præſertim in eamdem proculdubio abiiſſe ſententiam Procopius eiuſdem temporis luculentus Hiſtoricus viſus ſit, dum quem antè ſæpe laudarat, poſtea*

poſtea ſcripto volumine,tam ipſum quàm Theodoram coniugem, recantans palinodiam, magnopere vituperauit,vt apud Suidam notatum habetur. Hæc modò de Iuſtiniano & Theodora ſummatim; complura verò alia fuſiùs in Notis ad ſingula quæque Procopij loca confirmanda in medium adducemus. Hîc teſtes duntaxat certiſſimos, id eſt, oculatos, qui eâdem illâ Iuſtiniani ætate vixerunt, ſatis ſit produxiſſe,ex quorum apprimè compertâ, teſtatâque fide iudicium Baronius pronunciauit.

Quamquam & poſteriorum Hiſtoricorum teſtimonium non minoris momenti in hac Procopij cauſa cenſeri debeat; cùm vti ſynchroni, ſic etiam iſti Iuſtiniani,ac Theodoræ flagitiorum, & improbitatum non hauſerint ex Procopio notitiam. Nam æqualibus quidem tam exploratum eſt,ignotum hunc librum fuiſſe, quàm nulla re alia,niſi eodem ſuppreſſo, ſaluam tibi Procopius vitam fore putabat. Sanè cùm Euagrius illuſtrium Iuſtiniani factorum expoſitionem inſtituit, ſingulis quibuſque capitibus editam iam tum Procopij hiſtoriam laudat, & longas ex ea narrationes excerpit, Autoris nomine ſumma cum laude memorato; non item vbi refert Iuſtiniani, Theodoræque facinora; imò pleraque hoc libro à Procopio prætermiſſa narrat, & eorum quæ ab eo hîc nonnunquam incurioſè ſcribuntur, ipſe loca,tempora,virorum nomina, occaſionéſque rerum geſtarum inſuper explicat. Vt planè hinc intelligamus non ex Procopij hoc fonte illa deriuata fuiſſe. Sanè in paucorum manus hoc volumen olim perueniſſe probauit diligentia doctorum virorum, qui, dum hanc nos editionem parabamus,certatim Viro ampliſſimo Scipioni Cardinali S. Suſannæ E. R. Bibliothecario in inſignioribus Bibliothecis hunc librum fruſtra perquiſiuerunt. Poſteriores autem Hiſtorici, ſi quidem ipſis huius copia libelli fuiſſet,ea minimè commiſiſſent, quæ ex hac hiſtoria in illorum monumentis nunc emendanda occurrunt. Horum ſanè video neminem, qui operis huiuſce meminerit, præter vnum Nicephorum Calliſti; is verò neque argumentum,neque titulum rectè,certéque nobis explicat, tantùm abeſt vt commentarium ipſum aliquando legerit. Vnus Suidas ante aliquot ſecula bonam eius partem, ac ferè luculentiorem decerpſit, quam ex eius Collectaneis hinc inde recollectam vnum in locum ad noſtras Cenſorias Notas coniecimus,vt argumento ſit eandem Ἀνεκδότων Procopij editionem eſſe, quam & Suidas habuit, & nos hac demum ætate vulgamus. Hunc quidem poſteriores Hiſtorici librum non viderunt; quotus tamen quiſque illorum eſt, qui traditam quaſi per manus de Iuſtiniani flagitiis hiſtoriam non repetat, atque confirmet? Quædam narrarunt Theophanes,Iſaurus vir Sanctus,Autor Chronici Alexandrini, Ioannes Antiochenus, Suidas; nonnulla Anaſtaſius Bibliothecarius, Paulus Diaconus, Aimoinus; pleraque Ioannes Zonaras,Georgius Cedrenus, Nicephorus Calliſti, Ephræmius, aliíque Chronicorum autores. Quorum omnium narrationes eorum maximè teſtimonio innituntur, qui

Procopio æquales fuêre, ac eadem quæ ille de Iuſtiniano ſcripſerunt, ſcilicet Heſychius Mileſius, Agathias Myrthinæus, Menander Protector, Euagrius Scholaſticus, Ioannes Epiphanienſis, Cyrillus Scythopolitanus, Theophilus Iuſtiniani præceptor, Innocentius Maronianus, Euſtathius Byzantius, & ex Latinis Victor Tunnenſis, Flauius Creſconius, Corippus, Gregorius Turonenſis, Liberatus Afer, Facundus Hermianenſis, aliíque complures, quorum teſtimonia in Notis Hiſtoricis, prout res ipſa poſtulabit, in medium afferemus.

Sed non eſt cur tantopere Hiſtoricorum teſtimonium licèt æqualium hîc vrgeamus; cùm domi teſtes, iíque locupletiſſimi non deſint, qui ab hac hiſtoria falſitatem procul abeſſe fidem faciant, Iuſtinianus ipſe, Iuſtinus auunculus, iuniórque alter ſororis Iuſtiniani filius Iuſtinus. Nam hic quidem, extincto Iuſtiniano, diríſque Venetorum, Praſinorúmque ſeditionibus adhuc fluctuante Imperio Romano, populorum in Circo, atque Theatro, ſtrictis mucronibus, gladiatorum, vel potiùs hoſtium more in ſeſe funeſtiſſimo ſpectaculo irruentium tumultus qua voce compeſcere aliquando voluit, eâdem Iuſtinianum malorum omnium prodidit autorem. *Heus*, inquit, *ciues, Reipublicæ calamitatum ſit denique modus. Vobis obiiſſe, Veneti, Iuſtinianum; Praſini vobis ſupereſſe ſciatis.* Sic illos, Iuſtiniani deſperato fauore, coërcuit, hos autem, eiuſdem crudelitatem interminatus, deterruit. Hac Iuſtini voce altera huius hiſtoriæ pars, quæ de Praſinis agit ac Venetis, ſatis comprobatur. De altera verò, quæ infamiſſimam Theodoræ educationem, vitam, moréſque continet (quam vti nos vertere ſine rubore, ſine ſtomacho non potuimus, ita neque lecturos alios putamus) ſi quis dubitet, extat hodiéque Iuſtini Senioris Conſtitutio, qua mulierum abiectarum Principibus viris permittuntur connubia. Illud hac lege Iuſtinus egit, ne Iuſtinianus ſororis filius, qui Theodoram viliſſimum ſcortum deperibat, eiúſque coniugio vt frui poſſet flagitabat, Imperio, & quacumque alia dignitate hoc ipſo prohiberetur. Illud etiam eâdem illâ lege apertiſſimè teſtatum poſteritati reliquit, è ſcena Theodoram fuiſſe: ex omnibus enim abiectis mulierculis, quæ à Principum virorum matrimonio lege Conſtantiniana excludebantur, ſcenicas tantummodo ea Conſtitutione Iuſtinus complectitur. E ſcena igitur Theodora cùm fuerit, quidquid flagitij, quidquid obſcœnitatis de illa commemores, nihil credet nimium, qui credet.

Tertiam huius Hiſtoriæ partem, quæ eſt de Iuſtiniani criminibus, ipſemet comprobat Iuſtinianus; licèt autem hæc ille nec ſingillatim, nec apertè fateatur, tamen rerum à ſe ferè omnium malè factarum originem non ſolùm non celat, ſed etiam ſeriò profitetur. *Hæc*, inquit, *omnia apud nos cogitantes* ET HIC QVOQVE *participem conſilij ſumpſimus eam, quæ à Deo data eſt nobis, piiſſimam coniugem.* Felicem planè Iuſtinianum, eiúſque principatum Scriptores omnes

omnes fortunatiſſimum futurum fuiſſe affirmant, niſi Theodoram conſiliorum, rerúmque gerendarum participem habuiſſet. Deinde ſua Iuſtinianus facinora prioribus octo illis hiſtoriæ Procopij libris omnino viſus eſt confirmaſſe, quos iam tum ab Autore vulgatos Imperatoris conſenſu vniuerſæ per Imperium Romanum gentes (vt eſt libro vltimo) lectitabant. Quare nemini mirum videbitur, ſi ad hiſtoriam Ἀνεκδότων aſſerendam, hîc & in Notis probationes ex reliquis Procopij libris petamus, cùm nullam tam veram, támque fidelem de Iuſtiniano hiſtoriam inuenire liceat, quàm cui calculum ille album adiecerit, quámque ſubiectorum manibus totos ſeptem ac decem ferè annos peruolutari tam ambitioſè viderit, vt aucto honoribus ac dignitatibus (vti ſtatim dicemus) Autore, eidem nouòrum de ſuis Ædificiis cudendorum librorum curam demandarit. In ea igitur tam prolixa hiſtoria adeò ſobriè, ne dicam ieiunè, Iuſtiniani laudes Procopius delibauit; contrà verò tam copioſa ſparſit eiuſdem ſemina vituperationum, vt neque ibi per adulationem, neque hîc per calumniam egiſſe poſteritati videri poſſit; imò fidem vniuerſæ hiſtoriæ ea dicendi libertate conciliaſſe, quam ſuo Iuſtinianus ſuffragio & autoritate probauerit.

Lector, ſi vacas, hunc poſtremum cum reliquis committe Procopij libris, pluráque & grauiora quàm hic habeantur Iuſtiniani crimina in illis inuenies, pleraque etiam fuſiùs & maiore apparatu explicata; crudelitatem, auaritiam, infidum animum in amicos, datam hoſtibus fidem, ac violatam, in probos odium, amorem in improbos, ius humanum atque diuinum, denique omnia ad Theodoræ imperium, atque libidinem temperata: hæc in illis libris raptim indicare non piget. Ioannem Cappadocem Præfectum Prætorio, à Theodora priuatas iniurias perſequente falsò perduellionis accuſatum liberare Iuſtinianus non audet, ſubmiſſis verò clàm nunciis de Auguſtæ inſidiis certiorem facit: tandem vrgente fœmina hominem crimine, cuius quidem inſimulabatur, vacuum, ſibi verò vnicè gratum atque amiciſſimum exilio, & bonorum proſcriptione damnat; ab exilio, niſi extincta Theodora, inſontem reuocare non auſus. Inita pace cum Choſroë, Alamundarum, & Hunnos ad bellum Perſis inferendum ſpe & pretio ſolicitat, idque in grauem Imperij Romani perniciem. Militem per vrbes præſidiarium negatis diu ſtipendiis ad defectionem impellit. Præter vrbanos ac domeſticos, in caſtris duos habuit inſignes ſuæ auaritiæ miniſtros, Ioannem Quæſtorem exercitus, qui vt ſumptibus parceret Imperatoris, pane ſordido ingentem militum multitudinem impunè necauit; & Alexandrum Forficulam, cuius odio milites rem de induſtria malè gerere in Italia pergebant. Propter auaritiam Logothetas ibidem inſtituit; & Romæ omnes honorum gradus aboleuit. Sceleratiſſimos quoſque ſemper ad dignitates ac magiſtratus euexit, inter hos Acacium, cui poſt cæſum Amazaſpem, Armeniæ imperium conceſſit; & Ioannem Zibum, qui

vt

Digitized by Google

vt Colchi ad Choſroëm deficerent autor fuit. Hæc, aliáque complura in hiſtoria, quam Iuſtiniano legendam Procopius tradidit, eodémque viuo publicauit.

Neque poſteaquam ij commentarij emiſſi, atque multorum calumniis & obtrectationibus, vt fermè accidit, expoſiti ſunt, offenſioni aliquando Iuſtiniano fuerunt, vel crearunt autori periculum: imò non diu pòſt octauum Procopius librum edidit, in quo ab inſectandis notandíſque Iuſtiniani criminibus nihilo magis quàm antea abſtinuit. Nam iterum ſtipendia militibus negata inculcat; iterum neglectos belli apparatus commemorat; iterum Iuſtiniani prodigentiam in excipiendo faſtoſiſſimo Barbaro Iſdiguna Perſarum Regis legato vituperat; addit hîc verò eas domum retuliſſe ab Iuſtiniano diuitias, quibus opulentiſſimos quoſque Perſarum facilè deinde ſuperarit. Præter hæc rem Romanorum ſub Iuſtiniano eò loci veniſſe dicit, vt Perſis tributum quotannis penderetur; Hunnis verò in fines Romanorum perpetuò excurrentibus magnificentiſſima munera per ſingulos annos darentur. Denique intempeſtiua reorum indulgentia, præſertim ducum exercitus, magnopere Iuſtinianum obfuiſſe Reipublicæ. Εἰώθει γὰρ Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐπιχωρεῖν τὰ πολλὰ τοῖς ἄρχουσιν ἁμαρτάνουσι, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔς τε τὴν δίαιταν, καὶ τὴν πολιτείαν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον παρανομοῦντες ἡλίσκοντο. *Conſueuerat enim,* inquit, *Iuſtinianus Imperator vt plurimùm crimina ignoſcere ducibus exercitus delinquentibus: atque hæc cauſa erat, quamobrem illi cùm in diſciplinam militarem, tum in Rempublicam grauiſſimè peccare deprehenderentur.* Verùm ne ſingula numerando modum excedere videamur, hiſtoriam Ἀνέκδοτον, & priores illos libros, quos Iuſtiniano Procopius obtulerat, ita concinnaſſe videtur, vt nihil ferè in hac ſit, quod ex illis Iuſtiniani ipſius confeſſione probare non poſſis.

Ita ſanè, inquies, at nemo eſt, qui non videat huius hiſtoriæ acerbitatem, quæ vt maleuolentiam ſubolet, ita veritati detrahere iure poteſt. Nam primò quidem nonnulla Iuſtiniani facta deteriorem in partem accepta animum minimè ſanum, nedum beneuolum Scriptoris oſtendunt. Deinde documenta ſtudioſè conquiſita, quibus perſuaſum ſit ſemihomines furias Iuſtinianum ac Theodoram fuiſſe, præter odium, habent etiam neſcio quid leuitatis. Tertiò, cùm decretas à Iuſtiniano in Hæreticos capitis pœnas Procopius damnat, in ſcirpo quærere nodum videtur, ni fortè cum Hæreticis & ipſe ſentiebat.

De odio quidem atque maleuolentia vetus ſuſpicio eſt, qua omnes ferè laborant Hiſtorici, qui veritatem liberiùs profitentur. Et in tantis vitiis hominum plura culpanda ſunt, quàm laudanda; tum ſi laudaueris, parcus; ſi culpaueris, nimius fuiſſe dicaris: quamuis illud pleniſſimè, hoc ſtrictiſſimè feceris. Sed Autoris notitiam habeamus antè neceſſe eſt, quàm hic de illo quidpiam ſtatuamus. Procopius Cæſareâ Palæſtinæ, quæ illi patria fuit, ſub

Anaſtaſio

Anaſtaſio Imperatore Byzantium venit; vbi vir omnis generis litteraturæ, ſummæque prudentiæ facilè in ſe Principum oculos conuertit. Nam Iuſtinus Senior difficillimo Reipublicæ tempore, Perſis bello præualentibus, Beliſario Procopium à conſiliis dedit. Iuſtinianus verò in Africana & Italica expeditione nunquam à Beliſarij latere diuelli Procopium paſſus eſt; cuius fide atque conſilio non minus quàm armis ac virtute Beliſarij Romanos fines prolatari, atque ſtabiliri ſentiebat: dúmque Beliſarius ex Africa recèns ſubiugata in Orientem euocatur, Procopius Carthagine apud Solomonem deſignatum ducem exercitus ſubſiſtere iuſſus eſt, ad firmandum in ea Prouincia tenerum adhuc imperium, & rebellionibus opportunum. In Perſide, in Italia, Romæ, Neapoli, Syracuſis quæ geſſerit, ipſe quidem memorauit; at ea per occaſionem, temperatéque dicta licèt minus inſignia & pauca videantur, parta tamen gloria in Rempublicam Procopij merita declarat; nam Illuſtrium dignitatem adeptus, & in Senatum cooptatus eſt. Poſt editam verò integram hiſtoriam (eam, quæ tot Iuſtiniani crimina continet) ad ſummum Romani Senatus locum, id eſt, Vrbanam Præfecturam, anno Iuſtiniani quinto & trigeſimo peruenit: quo fermè etiam tempore abſoluit opus Ἀνέκδοτον.

Ergo in homine cordato, tantis honoribus & dignitatibus aucto, quis facilè repererit aduerſus Principes beneficentiſſimos Iuſtinum & Iuſtinianum maleuolentiam? Ego certè niſi dicendi, ſcribendíque licentiam non video, qua vt inſigni Procopius fuit, ita non ab Iuſtiniano ſolùm, ſed etiam ab amicis, quorum in hiſtoria mentio incidiſſet, eam plenè ſibi dari atque concedi ſtatim in exordio poſtulauit. Πρέπειν ἡγεῖτο ῥητορικῇ μὲν δεινότητα, ποιητικῇ δὲ μυθοποιίαν, συγγραφῇ ἀλήθειαν. ταῦτά τοι οὐδὲ τῶν οἱ ἐς ἄγαν ἐπιτηδείων τὰ μοχθηρὰ ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ τὰ πᾶσι ξυνενεχθέντα ἕκαστα ἀκριβολογούμενος ξυνεγράψατο, εἴτε εὖ, εἴτε ἄλλῃ πῃ αὐτοῖς εἴργασται. *Ratus decere Oratores quidem eloquentiam, Poëtas verò fabulas, & Hiſtoricos veritatem. Quamobrem ne amiciſſimorum quidem peccata occultauit, ſed quæ cuique accidiſſent, ſiue illa pro dignitate, ſiue ſecus ab iis patrata fuerint, ſumma diligentia conſcripſit.* Eam licentiam vel Procopij autoritati in Senatu clariſſimæ, vel ingenio eius planè Cenſorio conceſſam fuiſſe cùm ex editis ab eo libris, publicóque tunc receptis applauſu liquet; tum quia Iuſtiniani rerum Scriptores Agathias Myrrhinæus, & Ioannes Epiphanienſis ſuos Commentarios ad Mauritium vſque Imperatorem, vt Euagrius eſt autor, occuluerunt. Quamquam illi ſi quid in Iuſtinianum ſcripſerunt, id quàm modeſtiſſimè, cautiſſiméque fecerunt, ac in reliquos Imperij Romani proceres, quàm pro illorum improbitate morum leuiùs egerunt. At Procopius liberrimè Ioannis Præfecti Prætorio impietatem obiurgat; Triboniani Quæſtoris auaritiam arguit; Arethæ ducis ingenium ſubdolum & infidum vituperat; militum legiones, oppida, & vrbes numerat, quæ vel omnino abolitæ, vel hoſtibus prædæ fuerunt ob fœdiſſimam Beſſæ, Acacij, Ioannis Zibi, & alterius Quæ-

ĩ ſtoris

ſtoris exercitus, atque Pſallidij pecuniæ cupiditatem; Veri temulentiam accuſat; Sergij faſtum ac mollitiem; Maximini ignauiam, nullámque rei militaris peritiam. Artabanem coniurationis, Arſacem proditionis crimine etſi Iuſtinianus ob generis claritatem abſoluerit; Procopius tamen neutri etiamnum ſuperſtiti æternæ pœnam infamiæ condonauit. Quid de Beliſario dicam, ad cuius vnius laudes totâ reſpexiſſe hiſtoriâ videtur? ſemel in Italia ignauiter ille rem geſſit, hæc vna Procopio liberè de illo ſcribendi ampla fuit occaſio. Βελισάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον οὐδενὶ κόσμῳ ᾔει, γῆς μὲν τῆς Ἰταλῶν πενταέτες οὐδαμῆ ἐπιβὰς, οὐδὲ πῆ ὁδῷ ἰέναι ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φυγῇ κεκρυμμένῃ ἐχόμενος πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἔκ τε ὀχυρώματος ἐπιθαλασσίου τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχύρωμα διηνεκὲς ναυτιλλόμενος, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀδεέστερον τοὺς πολεμίους τετύχηκε Ῥώμην τε αὐτὴν ἀνδραποδάσαι, καὶ τὰ ἄλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. Τότε δὲ καὶ Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τούσκοις οὖσα ἐτύγχανε, πικρότατα πολιορκουμένην κατέλιπεν, ἥπερ αὐτοῦ ὁδῷ ἰόντος κατὰ κράτος ἑάλω. *Beliſarius nullo decoro Byzantium diſceſſit, cùm quinque totos annos nunquam in Italia pedes figere potuerit, neque certis itineribus progredi, ſed toto hoc tempore clanculùm fugitans ab vno maritimo præſidio ad aliud claſſe deuehebatur; vnde tanto ſecuriùs hoſtes & Romam, & cætera omnia ſubiugarunt. Peruſiam verò primariam Tuſciæ ciuitatem dira cinctam obſidione reliquit, quæ illo Byzantium contendente, capta eſt.* Hæc in primarios Senatores, & Imperij Romani proceres ſumma ſibi neceſſitudine coniunctos Procopius, ipſis viuis, euulgauit. Quæ ſanè ſcribendi ſeueritas quemadmodum magnam veritatis laudem eius hiſtoriæ conciliat, ita omnem remouet ſimultatis ſuſpicionem obiurgationis & cenſuræ grauitas; quæ tantum ab odio & maledicentia diſtat, quantum violatæ Reipublicæ querelas, iuſtúmque dolorem, & communis damni caſtigationem ſpectare videtur. Quod non ſolùm in procemio τῶν Ἀνεκδότων Autor ingenuè profitetur; ſed ipſa etiam re præſtitit, cùm ea duntaxat de Iuſtiniano commemorauerit, quæ publicæ rei damno, & in ſubditorum perniciem peccauit; illáque ipſa fœda narratio de turpiſſima Theodoræ vita eò pertineat, vt quantum auguſtiſſimam Imperij Romani maieſtatem execrandis nuptiis primus violauerit, dehoneſtaueritque Iuſtinianus, clariùs intelligas.

Quod autem Iuſtinianum ac Theodoram ſemihomines furias Autor appellet; eſt qui credat, monſtra Poëtarum narrare Procopium, atque ita ſuam in Imperatorem euomere acerbitatem voluiſſe? Erit de hac re in Notis Hiſtoricis opportunior locus.

Quod denique pœnam in Hæreticos capitalem à Iuſtiniano conſtitutam non probet; non tam odij, quàm prauæ de religione ſententiæ ſuſpicionem mouet atque confirmat. Illud in Procopio ſæpe miratus ſum, quod de noſtræ religionis myſteriis ita dicat, vt ab iis modò alienus, nonnunquam rectè ſentire videatur. Quamquam Heſychium Mileſium, & Ioannem Lydium æquales

Procopij,

Procopij, qui eadem ambiguitate luſerunt, Photius atque Suidas Gentilium impietate damnarint. Sanè non rara fuit iſtiuſmodi hominum turba Iuſtiniani tempore, & quidem in Aula Imperatoria (vt in Notis Hiſtoricis dicam) officiis ac dignitatibus inſignis. Sed ex hac planè Procopium eximo, quod non ſolùm hîc, ſed etiam in Ædificiorum libris Gentilium ſacrificia & libamina, &, vt ipſe loquitur, ἀθεΐαν τε καὶ πολιτείαν deteſtetur, & libro Perſicorum primo Ioannem Cappadocem Gentilitiæ ſuperſtitionis damnet; certè Iuſtinianus de ſacris à ſe excitatis ædificiis hiſtoriam Procopio Gentili nunquam commiſiſſet. Hæreticos autem & Samaritas, qui Cæſareæ Palæſtinæ frequentes admodum erant, prorſus auerſatur. Demum in libris ædificiorum Iuſtiniani apertè Chriſtianorum fidem non ſemel profitetur. Quamobrem ad eos ſe compoſuiſſe videtur, quos POLITICOS appellant; ſed longè veriùs hæreſum omnium ſentinas, prorſúſque Atheos appellarent; qui licèt in ſpeciem Catholici videantur, nullíque ſectæ nominatim addicti ſint, priuatis tamen rationibus, vel Reipublicæ commodis Chriſtianam religionem, pietatémque metiuntur, neque de Deo quid ſentias, quídve doceas, ſi res ita ferat, vehementer laborant; Hæreticos autem & Aſtrologos, aliáſque eiuſmodi Catholicæ fidei peſtes, prout è re, ac tranquillitate publica eſſe illis videtur, ita recipiunt, & inſectantur. Quod de Hæreticis & Aſtrologis dico, habes hîc in Ἀνεκδότοις. De Deo autem libro Gotthorum primo, hæc eſt Procopij ſententia, qui cuique pro libidine de Deo credere permittendum potiùs exiſtimat, quàm Reipublicæ procellas videre, quibus tum Romanum Imperium ob nonnullas de Fide quæſtiones iactabatur. Πρέσβεις ἐκ Βυζαντίου παρὰ τὸν Ῥώμης ἀρχιερέα ἧκον, ὅ, τε τῆς Ἐφέσου ἱερεὺς Ὑπάτιος καὶ Δημήτριος τῶν ἐν Μακεδόσι Φιλίππων δόξης ἕνεκεν ἣν Χριστιανοὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἀντιλέγουσιν ἀμφιγνοοῦντες. Τὰ δὲ ἀντιλεγόμενα ἐγὼ ἐξεπιστάμενος ὡς ἥκιστα ἐπιμνησθήσομαι. ἀπονοίας γὰρ μανιώδους τινὸς ἡγοῦμαι εἶναι διερευνᾶσθαι τὴν τοῦ Θεοῦ φύσιν ὁποία ποτέ ἐστιν. Ἀνθρώπῳ γὰρ οὐδὲ τὰ ἀνθρώπεια εἰς τὸ ἀκριβὲς οἶμαι καταληπτὰ, μὴ τί γε δὴ τὰ εἰς Θεοῦ φύσιν ἥκοντα. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα ἀκινδύνως σεσιωπείσθω μόνῳ τῷ μὴ ἀπιστῆσαι τετιμημένα. Ἐγὼ γὰρ ἂν οὐδὲν ἄλλο περὶ Θεοῦ ὁποιοῦν εἴποιμι, ἢ ὅτι ἀγαθός τε παντάπασιν εἴη, καὶ σύμπαντα ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῇ αὐτοῦ ἔχει. λεγέτω δὲ ὥς πῃ ἕκαστος γινώσκειν ὑπὲρ αὐτῶν οἴεται καὶ ἱερεὺς, καὶ ἰδιώτης. *Legati ad Romanum Pontificem Byzantio venerunt Hypatius Epheſiorum Antiſtes, ac Demetrius Philippenſium, qui ſunt in Macedonia; nimirum de ea quæſtione acturi, in qua dubiis ſententiis inter ſe Chriſtiani diſſentiunt. Eam controuerſiam etſi probè ipſe teneam, minimè tamen commemorabo; quod veſanam eſſe putem inſaniam, Dei quæ ſit natura diſquirere: nam humana hæc ipſa, nedum Dei naturam, perfectè aſſequi mortales haud quaquam exiſtimo. Quare tutiùs hæc ego ſilentio præteribo, ſola tantùm credulitate veneratus. Siquidem de Deo nihil ipſe præterea affirmauerim, niſi quod bonus omni ex parte ſit, réſque vniuerſas ſua potentia complectatur. De hiſce*

verò controuerſiis ita quiſque vel ſacerdos, vel priuatus homo loquatur, quemadmodum illi ſentire libuerit. De Deo autem atque fortuna nonnunquam permittere videtur optionem, verùm malit quiſque defendere vel caſu res humanas, & fortunæ temerario impetu ferri, vel Dei prouidentia gubernari. Qua in re Gentilium ſæpe nomina vſurpat, quod libro ſecundo belli Vandalici antiquus Cenſor ad marginem ita reprehendit. *Οὐκ ὀρθῶς παρεισφέρεις τῇ τῶν χριστιανῶν πίστει δαιμόνιον, καὶ τύχην καὶ εἱμαρμένην. Non rectè Chriſtianæ ingeris religioni Genium, & fortunam ac fatum.* & in margine Codicis Vaticani manuſcripti ad peruerſam illam de Deo vocem legitur; *Σημείωσαι εἰ ὀρθόδοξός ἐστιν ὁ συγγραφεύς. Nota num orthodoxus ſit autor.* Quemadmodum ergo Procopij hiſtoria ex his quæ hîc diſputauimus, fidem habet indubitatam; ita quæ ipſe de religione ſcribit, nullam autoritatem habere iure cenſemus.

IDEM

IDEM
Ad Lectorem de Procopij libris, & hac Editione.

PARS hæc hiſtoriarum Procopij Cæſarienſis, quam tibi fruendam, LECTOR, proponimus, mole licèt exigua, & ordine poſtrema ſit; erit tamen minimè iniucunda cùm ipſa per ſeſe, tum quia primùm in lucem nunc prodit, atque tibi ab Autore lucubrata videtur. Quam enim æqualibus ille ſuis ἀνέκδοτον, abditam eſſe voluit, ſolíque poſteritati deſtinauit, tibi ex poſteris omnibus hæc modò conceditur. Plena, prorsúſque incorrupta vt tibi concederetur, nos pro virili parte adniſi quidem ſumus; verùm conſueta eſt & bene vetus Procopij Commentariorum iniqua illa conditio, vt nullam eorum partem ab omni vel hominum, vel temporis iniuria teneamus immunem. Leonardus Aretinus Procopij libros de bello Gotthico primus omnium publicauit; ſed ludum eruditus ille vir luſit nobis planè illiberalem. Nam ſuppreſſa Græca hiſtoria, & Autoris nomine diſſimulato, Latinam quam ipſe ex Græca fecerat, tanquam è variis Scriptoribus à ſe decerptam, de bello Italico prænotat, & Iuliano Cæſarino nuncupatam in publicum emittit. Eandem Græcè ſcriptam Blondus Flauius induſtriâ primùm ſuâ Italiam habuiſſe memorat; ſed is cùm in hiſtoria Procopij modò deſideret quæ hodie nos minimè deſideramus, modò ea carpat, quæ in vulgatis editionibus bene habere videmus: antiquas Blondi membranas, vel interpretem, quem ille nactus eſt, fraudi eidem fuiſſe nemo non dicat; cùm ea ipſe nota carere facilè poſſit, qui ſe linguæ Græcæ prorſus imperitum fatetur. Chriſtophorus Perſona, qui ægrè ſimulationem Leonardi tulit, Autoris integro nomine eandem hiſtoriam vertit quidem è Græco; multis tamen partibus diminutam, & penè laceram dedit. Poſt illos Raphaël Volaterranus reliquos de bello

Perſico & Vandalico libros Latinè vulgauit: ſed nihilo meliore quàm Chriſtophorus Codice vſus eſt. Certè neuter, licèt Vaticanæ Bibliothecæ vterque præfectus, verſionem ex Codice hauſit Vaticano, quem pleniſſimum video, & omni ex parte integrum, atque emendatiſſimum, vt ex alio fonte eas illorum virorum interpretationes manaſſe non dubitem. Libros de Iuſtiniani Ædificiis quales Arnoldus Veſalienſis habuerit, ipſa eius docet interpretatio; de qua, & Volaterrani atque Perſonæ verſionibus, quàm bene ſenſa Scriptoris exprimant, aliorum eſto iudicium. Græca denique Procopij Editio Auguſtana, quæ ex multis antiquis manu deſcriptis libris emendata & aucta, omnibus creditur numeris abſoluta, tam longè à primæ ſcriptionis fide, quàm à Vaticani Codicis integritate abeſſe videtur, vt perſuadere tibi vix poſſis, quantum ex hoc illa locupletari queat. Vtinam in eodem volumine, & ex eadem librarij manu, & hunc illarum poſtremum hiſtoriarum libellum haberemus: ſed quemadmodum octo illis ab Autore libris in vulgus emiſſis, nonus hic ad odium Iuſtiniani, Theodoræque vitandum, ſemper in angulo cautè delituit; ita deinde ſeorſim ab amanuenſibus deſcriptus eſt, atque ad poſteritatem peruenit. De cuius caſibus, atque ſiniſtra fortuna quid loquar? Duo eius exempla ſeruat Vaticana Bibliotheca, alterum ex altero deriuatum, vtrumque in principio mutilum, multiſque paſſim hiatibus deforme. Ex his quod eſt antiquius etiam fine decurtatum eſt, recentius verò, licèt tumultuaria ſcriptione exaratum, extremam nobis partem ab interitu conſeruauit, qui, præter hanc acceſſionem, nulla nobis in re vſui fuit. Sic in breuiſſima hiſtoria tot loci dubij, obſcuri, deplorati manſerunt. Quamobrem ſæpe inter interpretandum duos illos celebres ἀνεκδότων Procopij Codices expetiuimus, Ioannis Laſcaris alterum Conſtantinopoli ad Laurentium Medicem adlatum, quem deinde (vt fama eſt) Catharina Medices Regina in Gallias aſportauit, & Galli hodie in exteris Bibliothecis requirunt. Alterum Ioannis Vincentij Pinelli, quem ante aliquot annos, præter hoſce Vaticanos, vnicum (quod ego ſciam) habuit Italia; ſed hic, vt accepimus, in nauigatione Neapolitana naufragium fecit. Ex eo tamen quædam à Petro Pithæo, & Guido Pancirolo Pinelli familiaribus excerpta fragmenta, maris & vndarum diſcrimen euaſerunt. Sed, quæ nec librariorum incuria eſt, nec temporis, aut maris iniuria, hæc quam tenemus non vno in loco manca videtur hiſtoria, in qua multa narraturum ſe quidem Autor pollicetur, & tamen promiſſum non facit. Quibus paſſim defectibus ita hic hiat commentarius, vt per haſce veluti rimas Procopium penè furtim ſcribentem deprehendas, & feſtinatione, vel metu memoria turbatum interdum agnoſcas. Accedit, quod annum ſecundum & trigeſimum Principatus Iuſtiniani narratio hæc non excedit, ille verò quadrageſimum attigit. Denique illa, λίαν γὰρ ἐς αὐτὴν ἡ Θεοδώρα ἠγριαίνετο καὶ ἐσεσήρει: & illa, μήτε γὰρ τὴν τινὸς ἐν θυμέλῃ

ἐν θυμέλῃ πεπορνευμένων, narrationum particulæ ſunt, quas olim Suidianus Codex habebat, hic Vaticanus non habet.

De huius porrò libri ordine, déque tempore quo ſcriptus eſt, ſic habeto. Reliquos octo hiſtoriæ libros ipſe viuens Procopius emiſit, ac Iuſtiniano legendos tradidit: imò ſeptem illi primi, nempe duo de Perſico bello, de Vandalico totidem, ac tres de Gotthico, vt ipſemet affirmat, *ἤδη ἐξενεχθέντες πανταχόθι διεδήλωντο τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς*, *iam euulgati in vniuerſo Romanorum Imperio noti erant*. Quoto verò quiſque anno editus fuerit, certum non eſt; duo hæc tantùm habeo explorata. Ante obitum Theodoræ, id eſt, ante annum ſecundum & vigeſimum Iuſtiniani, Perſica, Vandalicáque bella, & bonam Gotthicorum partem Procopium abſoluiſſe; nam in iis Amalaſunthæ ſtructas inſidias à Theodora, ob eius metum tacuiſſe, indicat in hoc commentario. Præterea, ſeptem priores libros ante annum Iuſtiniani ſextum & vigeſimum diuulgatos fuiſſe. Idque Autor memorat initio libri octaui, quem anno Iuſtiniani ſeptimo & vigeſimo commentabatur. Cæterùm octauus ille perperam inſcribitur de bello Gotthico: complectitur enim quæ cum Perſis, Vandalis, & Gotthis, poſt edita priora volumina, Romanis contigiſſent; quæ quod *γράμμασι τοῖς ἐς τὸ πᾶν δεδηλωμένοις οὐκέτι εἶχον τὰ ἐπιγνόμενα ἐναρμόζειν*, *monumentis iam omnino in publicum datis addere, haud amplius commodum eſſe* videret Procopius, in octauum illa omnia librum coniecit, qui ob id hiſtoria quædam *σύμμικτος*, *miſcella*, vel vt ipſe ait, *ποικίλη*, *varia* eſt. Hic liber editus eodem ferè quo ſcriptus eſt anno, ſeptimo ſcilicet & vigeſimo Iuſtiniani. Poſt hanc vniuerſam hiſtoriam licèt animo Procopius moliretur Ἀνέκδοτα, vt vltimo libro declarat: tamen abſtinuit, idque operis reiecit in annum ſecundum & trigeſimum Iuſtiniani, quod hîc ſæpius repetit, codémque anno abſoluit, totúmque ſeptennium, id eſt, ad obitum Imperatoris, ac diutiùs abditum, atque reconditum habuit. Ex his corrigas aliorum, & Nicephori peruerſam Procopij librorum partitionem; de quibus Photij ſententiam atque cenſuram in Bibliotheca deſideramus.

Noſtra verò tranſlatio ſententiis quidem ad Græcæ hiſtoriæ fidem, verbis, & modis ad Latinam conſuetudinem aptis compoſita eſt. Id genus interpretandi cum Hieronymo, ac vniuerſa antiquitate optimum puto; & ſi hiſtoriam interpreteris, id maximè conuenire cenſeo: denique ſi cuius alterius ſcriptoris, Procopij certè ſtylus hoc in primis requirere ſemper viſus eſt mihi, cuius formam dicendi ſi ſpectes, ea ſophiſticis compta eſt lenociniis, Atticíſque leporibus ad oſtentationem inſtructa, à quo orationis habitu Latina grauitas præſertim in hiſtoria quàm abhorreat nemo neſcit. Operæpretium non eſt omnia recenſere; ſed nihil geſtum, factúmque Procopius dicit, niſi per ſuam illam perpetuam periphraſin, vt ſtatim in fronte legis, *τάδε γενέσθαι ξυνηνέχθη, ξυνέβη, ξυνέπεσε, τετύχηκε*. Nec minus offendunt in tam claro

Scriptore

Scriptore orationis illæ particulæ, quæ paſſim redundant, potiùs ad leuem quendam ornatum Sophiſtis exquiſitæ, quàm ad hiſtoricam grauitatem. Præterea ſcatet eius oratio frequentiſſimis tranſitionibus, & epilogis ad breuiſſimas quaſque narratiunculas. Huc accedunt illa, quæ Aſiatico dicendi genere vel non opportunè inculcat, vel longiore verborum ambitu dilatat. Quædam etiam eſſe in hac hiſtoria video, quæ (vt in ſcriptis ἀνεκδότοις plerumque accidit, & de ſuis affirmat Tullius) minus perpolita limitatáque ſint: ſanè in hoc breuiſſimo libello ſexcenties repetitam habes illam vocem λῄζομαι, ne dicam de aliis; quæ omnia ſi Latina modeſtia & grauitate à me temperata ſunt, æqui boníque id conſulat Lector, cui vt fidam dare hiſtoriam fuit animus, ita non ineptam curauimus interpretationem.

Noſtras in calce libri Notas addidimus, eáſque duplices; Cenſorias, quibus Græcum contextum mendis emaculatum, quoad fieri potuit, nitidiorem legeres; Hiſtoricas, quibus vniuerſam de Iuſtiniano hiſtoriam illuſtratam & confirmatam haberes. Denique in hoc libello ne teſtimonium antiquitatis fidémque deſiderares, Suidiani & Vaticani Codicis collationem hinc inde decerptam adiecimus; nam ex priſcis omnibus, vt alibi dixi, vnus Suidas hanc legit hiſtoriam, quod etiam ex hiſce veterum Autorum, qui Procopij, eiúſque librorum meminerunt, teſtimoniis obiter intelligere potes.

DE PROCOPIO CÆSARIENSI HISTORICO teſtimonia veterum Scriptorum.

Euagrius lib. 4. cap. 12.

Φιλοπονώτατα, κομψῶς τε καὶ λογίως ἐκτέθειται Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι ἃ δὴ πέπρακται ὑπὸ Βελισαρίῳ στρατηγοῦντι τῶν ἑῴων δυνάμεων ῥωμαίοις τε καὶ πέρσαις πρὸς ἀλλήλοις πολεμοῦσι. Procopius Rhetor res à Romanis & Perſis dum inter ipſos præliis decertabant, geſtas, Beliſario tum Orientalium copiarum duce, accuratiſſimè, diſertiſſiméque narrat.

Agathias Scholaſticus lib. 1.

ΤΑ πλεῖστα τῶν κατὰ τὸν Ἰουστινιανοῦ χρόνοις γεγενημένων ἐπειδὴ Προκοπίῳ τῷ ῥήτορι Καισαρείαθεν ἐς τὸ ἀκριβὲς ἀναγέγραπται, παριτέον ἐκεῖνα ἔμοι γε, ἅτε δὴ ἀποχρώντως εἰρημένα. Cùm omnia ferè quæ Iuſtiniani temporibus geſta ſunt, à Procopio Cæſarienſi Cauſidico ſumma ſint diligentia narrata, prætermittenda à me ſunt, quippe quæ ſatis iam explicata.

Joannes

Joannes Scholaſticus Epiphanienſis lib. 1.

ΤΑ μὲν ὅσα ῥωμαῖοι τε καὶ μῆδοι πολεμοῦντες ἀλλήλοις ἔπαθόν τε καὶ ἔδρασαν κατὰ τὴν Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥωμαίων αὐτοκράτορος βασιλείαν γέγραπται Ἀγαθίᾳ τῷ μυῤῥιναίῳ μετά γε Προκόπιον τὸν Καισαρέα. Quæ Romani ac Perſæ in bellis geſſerunt ac paſſi ſunt Iuſtiniano Imperatore regnum moderante, conſcripſit Agathias Myrrhinæus poſt Procopium Cæſarienſem.

Symeon Metaphraſtes in Vita S. Sabæ.

ΠΕρὶ τούτων δὲ μικροῦ πάντων καὶ Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν τῷ πέμπτῳ λόγῳ τῷ περὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ κτισμάτων αὐτῷ φιλοπονηθέντι κατὰ μέρος διαλαμβάνει συνῳδὰ Κυρίλλῳ τῷ τὸν βίον ἐξ ἀρχῆς τοῦ θείου Σάβα συγγραψαμένῳ φθεγγόμενος. De his ferè omnibus Procopius Cæſarienſis libro quinto de Iuſtiniani ædificiis ſingillatim commemorat; conuenítque eius hiſtoria cum Cyrillo, qui Sancti Sabæ vitam olim conſcripſit.

Conſtantinus Porphyr. lib. 1. Them. 2.

ΟΥτε γὰρ Προκόπιος, οὔτε μὴν Ἀγαθίας, οὔτε Μένανδρος, οὔτε Ἡσύχιος ὁ Ἰλλούστριος ἐμνημόνευσαν τοῦ τοιούτου ὀνόματος· οἱ τὰ χρονικὰ συντάξαντες ἐπὶ τῆς Ἰουστινιανοῦ βασιλείας. Neque Procopius, neque Agathias, neque Menander, neque Heſychius Illuſtris, qui tempore Iuſtiniani Imperatoris Chronica compoſuerunt, huiuſce nominis mentionem faciunt.

Photius in Bibliotheca cap. 63.

ΑΝεγνώσθη Προκοπίου ῥήτορος ἱστορικὸν ἐν βιβλίοις ὀκτώ, ἱστορεῖ δὲ τὰ ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ συνενεχθέντα πρός τε πέρσας ῥωμαίοις καὶ πρὸς βανδήλους καὶ γότθους, ἃ βελισάριος στρατηγῶν διεπράξατο μάλιστα, ᾧ καὶ τὰ πολλὰ συνὼν τὴν ἱστορίαν ἐξ ὧν ὄψει παρείληφε συνεγράψατο. Legi Procopij Cæſarienſis octo libros hiſtoriarum, in quibus exponit quæ Perſis, ac Romanis, Vandalíſque, & Gotthis ſub Iuſtiniano acciderunt, quæve præſertim à Beliſario duce exercitus geſta ſunt, cuius ipſe Rhetor perpetuus comes, & rerum quas narrat ſpectator fuit.

Idem ibidem cap. 160.

ΠΡοκόπιος ὁ Καισαρεὺς ὃς εἰς μέγα κτῆμα καὶ ὄφελος κατ᾽ ἐκεῖνο καιροῦ τὰς γραφὰς συντάξας ἀείμνηστον αὐτοῦ κλέος τοῖς σπουδαιοτέροις

ὃ καταλέ

καταλέλοιπεν. Procopius Cæſarienſis Iuſtiniani ætate luculentiſſimas, maximéque vtiles hiſtorias conſcripſit, æternúmque ſibi nomen apud eruditos comparauit.

Suidas in Collectaneis.

Προκόπιος Ἰλλούστριος ὁ Καισαρεὺς ἐκ παλαιστίνης ῥήτωρ καὶ σοφιστὴς ἔγραψεν ἱστορίαν ῥωμαϊκὴν, ἤγουν τοὺς πολέμους βελισαρίου, τὰ κατὰ ῥώμην, καὶ Λιβύην πραχθέντα. γέγονεν ἐπὶ τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως ὑπογραφεὺς χρηματίσας βελισαρίου, καὶ ἀκόλουθος κατὰ πάντας τοὺς συμβάντας πολέμους τε καὶ πράξεις τὰς ὑπ᾽ αὐτοῦ συγγραφείσας. ἔγραψε καὶ ἕτερον βιβλίον τὰ καλούμενα ΑΝΕΚΔΟΤΑ τῶν αὐτοῦ πράξεων, ὡς εἶναι ἀμφότερα τὰ βιβλία ἐννέα. Τὸ βιβλίον Προκοπίου τὸ καλούμενον ΑΝΕΚΔΟΤΑ ψόγους καὶ κωμῳδίας Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως περιέχει, καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς Θεοδώρας, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτοῦ βελισαρίου καὶ τῆς γαμετῆς αὐτοῦ. Procopius Illuſtris Cæſarienſis Palæſtinus, Orator & Sophiſta, ſcripſit hiſtoriam Romanam, bella ſcilicet Beliſarij, res Romæ & in Africa geſtas. Fuit temporibus Iuſtiniani Imperatoris, à ſecretis Beliſarij dictus, & comes in omnibus bellis, & rebus à ſe deſcriptis interfuit. Scripſit & alium librum qui ANECDOTA dicitur, de rebus Iuſtiniani: vt eius libri omnes ſint nouem. In hoc opere vituperationes & inſectationes Iuſtiniani & Theodoræ eius coniugis, atque etiam Beliſarij & vxoris eius continentur.

Joannes Zonaras Tom. 3.

ΤΩ βελισαρίῳ καὶ ὁ Καισαρεὺς συνωμάρτει Προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τῶν ἐκείνου πολέμων ἱστόρησε πλατύτερον. Beliſarium ſecutus eſt Procopius Cæſarienſis, qui eius in bello res geſtas pleniſſima hiſtoria complexus eſt.

Georgius Cedrenus in Annal.

ΤΑ τοῦ Βελισαρίου στρατηγήματα Προκόπιος ὁ Καισαρεὺς ἐν ὀκτὼ βιβλίοις συνεγράψατο. Beliſarij bellica facinora Procopius Cæſarienſis octo libris narrauit.

Anonymus in Chron. Vatic.

Προκόπιος Ἰλλούστριος Καισαρεὺς συνέγραψε τοὺς πολέμους βελισαρίου τοῦ πατρικίου ἐν βιβλίοις ὀκτώ. Procopius Cæſarienſis Vir Illuſtris compoſuit hiſtoriam de bellis à Beliſario Patricio geſtis octo libris.

Niceph.

Niceph. Calliſt. lib. 17. cap. 10.

FActa Iuſtiniani à Procopio Cæſarienſi eleganter admodum & doctè in temporum ſuorum hiſtoria ſunt conſcripta. Quatuor autem volumina is ad antiquitatis ſtylum accedentia compoſuit: quorum vnum Perſica nominauit, in quatuor partes diuiſum opus: ſecundum pari diuiſione Gotthica; quæ ſcripta, bella ab ipſo Iuſtiniano & Beliſario in orbe Romano feliciter geſta complectuntur. Tertium Ædificia inſcripſit, magnificè admodum commemorans, quæ opera Iuſtinianus conſtruxerit: templa ſcilicet, regias, oppida & vrbes, pontes, atque alia ad publicum vſum ſpectantia. Quartum opus retractatio eſt orationum, quas apud Iuſtinianum laudibus eum vehens habuit: quaſi quædam palinodia, ſeu recantatio minus rectè ab eo dictorum.

ARGVMENTVM
HISTORIÆ ANEKΔOTOΥ
ex Euagrio, qui ſub Iuſtiniano vixit,
lib. 4. cap. 29.

Ἰουστινιανὸς ἦν μὲν χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστὴς, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου πεπρακέναι, τοῖς τε τὰς ἀρχὰς ἐπιτροπεύουσι, τοῖς τε τοὺς φόρους ἐκλέγουσι, καὶ τοῖς ὅσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ῥάπτειν ἐπιβουλὰς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοὺς δὲ καὶ ἀναρίθμους τῶν τὰ πολλὰ κεκτημένων προφάσεις ἀπροφασίστους ἐπιχρώσας τὰς οὐσίας ἁπάσας ἐζημίωσεν. ἦν δὲ καὶ γυνὴ ἑταιριζομένη ἐποφθαλμίσασα τῷ ὁμιλίαν τινὰ, ἢ μίξιν ἀνέπλασεν, αὖθις ἅπαντα φροῦδα τὰ τῶν νόμων καθίστατο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιρισαμένη τοῦ ἀτόπου κέρδους ὅλον

IN Iuſtiniano tam inexplebilis fuit pecuniæ cupiditas, & tam turpis, atque adeò abſurda rerũ alienarũ appetitio, vt omnia ſubiectorum bona his qui Magiſtratus adminiſtrabant, qui tributa colligebant, qui nulla de cauſa inſidias hominibus ſtruere volebant, ob auri amorẽ vendiderit. Complures, imò verò innumerabiles qui multa bona poſſidebãt, cauſa falſa cõmentitiáq; cõficta omnibus fortunis mulctauit. Quod ſi quæ meretrix oculos cupiditatis ad alicuius bona adiiciẽs, conſuetudinẽ ſe vllã cum eo, vel coniunctionẽ habuiſſe ſimularet, ſtatim omnia iura ac leges, modò Iuſtinianũ turpis lucri ſociũ cõſtitueret,

eius causâ euerſæ iacuerunt, facultateſque omnes illius qui falsò in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum tranſlatæ. Erat porrò tam largus in pecunia eroganda, vti multa & magnifica templa in diuerſis locis extrueret; magnámque ſeorſum colligeret à ſuis pecuniarum vim, vnde iſta perficerentur, quæ ſanè pia Deóque accepta eſſent, ſi modò vel ille, vel alij qui talia moliuntur, de ſuis ipſorum bonis efficienda curarent, ſuæque vitæ actiones vacuas à ſceleris labe tanquam hoſtiam Deo offerrent.

ὅλον τὸν πλοῦτον συκοφαντηθέντος, οἴκοι μετεσκευάσατο. καὶ ἀφειδὴς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν. ὥστε καὶ πολλοῖς ἁγίοις, καὶ ἑκασταχοῦ ναοῖς μεγαλοπρεπεῖς ἀναστῆσαι, ἄλλοις τε διαγεῖς οἴκοις εἰς ἐπιμέλειαν ἀνδρῶν τε, καὶ γυναικῶν ἀώρων τε καὶ ἐξώρων, καὶ τῶν ὑπὸ νοσημάτων ποικίλων ἐνοχλουμένων, συντάξεις τε μεγάλας ἀποκληρῶσαι, ὅθεν δέοι ταῦτα γίνεσθαι, πρᾶξαι τε καὶ ἄλλα μυρία εὐσεβῆ, καὶ θεῷ ἀρέσκοντα, εἴπερ ἐξ οἰκείων δρῷεν οἱ τούτων ἐργάται, καὶ καθαρὰς τὰς σφῶν πράξεις καρποφοροῖεν.

Idem eadem libro cap. 31.

Ὁ αὐτὸς αὐτόθι κεφ. λά.

DE alio item Iuſtiniani facto mihi dicendum eſt, quod quidem ſiue ex naturæ vitio, ſiue ex formidine & timore ortum ſit, non habeo dicere; eius tamen generis fuit, vt omnem belluinam immanitatem longè ſuperaret. Duxit autem initium ab ea ſeditione populari, quã NICA, hoc eſt, VINCE vocant. Placuit Iuſtiniano ita vehementer in alteram factionem eorum qui Veneti dicuntur, animo propendere, vt impunè poſſent ipſo meridie in media Ciuitate aduerſarios trucidare, & non modò non pœnas metuerent, verùm etiam dignarentur honoribus: adeò vt inde multi homicidæ exiſterent. Liccbat autem illis in ædes alienas irrumpere, theſauros diripere in illis reconditos, hominibus ſuam ipſorum ſalutem ac vitam diuendere: & ſi quis Magiſtratus illos cohibere moliretur, ſuo ipſius capiti creauit periculum.

ΕΙπεῖν δὲ δεῖ καὶ ἕτερον τῶν Ἰουστινιανοῦ πᾶσαν θηριώδη γνώμην ἐκβαῖνον. εἴτε δὲ φύσεως ἁμαρτίᾳ, εἴτε δειλίας τε, καὶ φόβων ἔκγονον, οὐκ ἔχω λέγειν, ἐκ τῆς δημώδους στάσεως τοῦ ΝΙΚΑ τὴν ἀρχὴν ἕλκον. ἐδόκει γὰρ θατέρῳ τῶν μερῶν, τῶν κυανέων φημὶ, ἀτεχνῶς προσκεκλῖσθαι ἐς τοσοῦτον, ὥστε καὶ μιαιφονίας αὐτοὺς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι τῶν ἀντιδικούντων, καὶ μὴ μόνον ποινὰς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ καὶ γερῶν ἀξιοῦσθαι, ὡς πολλοὺς ἀνδροφόνους ἐντεῦθεν γενέσθαι. ἐξῆν δὲ αὐτοῖς καὶ τοῖς οἴκοις ἐπιέναι, καὶ τὰ ἐναποκείμενα κειμήλια ληΐζεσθαι, καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὰς σφῶν πιπράσκειν σωτηρίας. καὶ ἤν τις τῶν ἀρχόντων εἴργειν ἐπιχειρήσῃ, περὶ τῆς σωτηρίαν ἐκινδύνευεν, ὅθεν

ὅθεν ἀμέλει εἷς τις τὴν ἑῴαν ἐπιτροπεύων ἀρχὴν, ἐπεὶ ἐνίοις τῶν νεωτεριζόντων νεύροις ἐσωφρόνισεν, ἀνὰ τὸ μεσαίτατον τῆς πόλεως, νεύροις ᾐκίσθη τε, καὶ περιηνέχθη· Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλίκων ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνω Κίλικε Παῦλον, καὶ Φαυστῖνον ἐπελθόντε οἱ, καὶ διαχρήσασθαι βουλομένω, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων ποιναῖς ὑπέθηκεν, ἀνεσκολοπίσθη, ποινὴν ὑπὲρ ὀρθῆς συνέσεως, καὶ τῶν νόμων ταύτην καταλαβών. ἐντεῦθεν τοῦ θατέρου μέρους τὰ οἰκεῖα πεφευγότες, καὶ πρὸς οὐδενὸς ἀνθρώπων δεξιούμενοι, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄγη πανταχόθεν ἐλαυνόμενοι τοῖς ὁδοιπορεῦσιν ἐφήδρευον, λωποδυσίας τε, καὶ μιαιφονίας ἐργαζόμενοι, καὶ πάντα πλήρη θανάτων ἀώρων, λεηλασίας τε, καὶ τῶν λοιπῶν ἀτοπημάτων εἶναι. ἔστιν δὲ οὗ πρὸς τὰ ἐναντία μεταχωρήσας, καὶ αὐτοὺς διεχρήσατο, τοῖς νόμοις ἐκδοὺς, οἷς ἀφῆκεν ἀνὰ τὰ ἄστη ἀνοσιουργεῖν βαρβάροις ἴσα. καὶ τὰ μὲν περὶ τούτων λεπτομερῶς λέγειν, κρεῖττον, καὶ λόγου, καὶ χρόνου. ἀπόχρη δὲ ταῦτα τεκμηριῶσαι καὶ τὰ ἐπίλοιπα.

Vnde certè vir quidam qui geſſit in Oriente Magiſtratum, quoniam nonnullos eorum qui rebus nouis ſtudebant, neruis coërcere voluit, quò modeſtiores efficerentur, per mediam Vrbem circumductus fuit, neruíſque grauiter cæſus. Callinicus porrò Præfectus Ciliciæ, cùm duo Cilices Paulus & Fauſtinus homicida vterque in eum impetum facerent, occideréque in animo haberent, quoniam pœna ex legibus conſtituta eos mulctauit, in crucem actus eſt, hócque ſupplicio pro recta conſcientia & legum obſeruatione affectus. Inde factum eſt, vt qui alterius erant factionis cùm à domiciliis ſuis fugiſſent, & à nemine vſquam exciperentur hoſpitio, ſed velut ſcelera vbique exagitarentur, tendere inſidias viatoribus, compilare, cædes facere cœperint, vſque eò vt omnia loca nece immatura, direptione, & reliquis id genus maleficiis redundarent. Interdum animo in contrariam ſententiam mutato, eius generis homines interfecit, legúmque permiſit poteſtati, etiam eos quos antè paſſus fuiſſet more Barbarorum in Ciuitatibus impia ſcelera conſciſcere: ſed ad iſta ſingillatim perſequenda mihi nec tempus ſuppetit, nec facultas dicendi. Atque ea quæ diximus, ſatis eſſe poterunt ad coniecturam de reliquis eius facinoribus faciendam.

ALIVD ARGVMENTVM

VERBIS IOANNIS ZONARÆ, IN IVSTINIANO.

IVſtiniano principatum adepto, non vnius, ſed duorum poteſtas fuit, cùm vxor eius non minus ipſo, ac potiùs plus poſſet. Fuic hic Imperator aditu facilis, ad pœnam irrogandam æquè promptus atque ad crimina audiendã; pecuniam & temerè profudit, & per fas ac nefas comparauit; aliam in ædificia, aliam ad exequenda conſilia ſua, aliam in rem bellicam, & contentiones eorum, qui voluntati ipſius aduerſabantur, inſumendo. Ita factum, vt cùm pecunia ſemper egeret, eam rationibus parum honeſtis compararet, ac gratiam haberet iis, qui colligendi argenti vias oſtenderent. Neque verò ille ſic affectus erat; Imperarrix verò illi ſiue licentia, ſiue quouis modo faciendæ pecuniæ ſolertia cedebat. Sed & maritum longo interuallo potentia ſuperabat, & nouos, eóſque varios quæſtus ingenioſiſſimè reperiebat. Hinc ſubditi gemino onere premebantur. Nam & annua tributa exaggerabantur, & noua excogitabantur. Alij, vt perperam de religione ſentientes mulctabantur; alij vt immodeſtè

Ἄρξαντος Ἰουστινιανοῦ οὐκ εἰς μοναρχίαν ἡ βασιλεία κατέστη, ἀλλ' εἰς διπλοῦν τὸ κράτος μεμέριστο. οὐδὲν γὰρ ἧττον τοῦ κρατοῦντος, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἡ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου διεδύνατο. ἦν δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς ῥᾶστος μὲν πρὸς ἔντευξιν, καὶ ἀναπεπταμένας εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολάς, ὀξὺς δὲ πρὸς ἄμυναν, ἀφειδὴς πρὸς χρημάτων ἐξάντλησιν, καὶ πρὸς συλλογὴν αὐτῶν ἀφειδέστερος. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλισκε πρὸς οἰκοδομάς, τὰ δὲ ἵν' αὐτῷ κατορθοῖντο ὅσα οἱ ἐτύγχανε πρὸς βουλῆς, τὰ δὲ εἰς πολέμους, καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἀνθισταμένους ταῖς αὐτοῦ θελήσεσιν ἐρείδας. ὅθεν ἀεὶ χρημάτων δεόμενος ἐξελέγετο ταῦτα ἐκ τρόπων οὐκ εὐαγῶν, καὶ χάριτας ᾔδει τοῖς προφάσεις αὐτῷ τοῦ ἀργυρολογεῖν ἐφευρίσκουσι. Καὶ οὐχ ὁ μὲν οὕτω διέκειτο, ἡ δὲ βασιλὶς ἠλαττοῦτο κατά τι τοῦ αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἐξουσίαν, ἢ πρὸς χρημάτων κτῆσιν ἐκ τρόπου παντός. ἐδυνάστευε γὰρ πολλῷ τῷ μέσῳ τοῦ ξυνευνέτου ἐπέκεινα. ἦν δὲ καὶ ποριμωτάτη πρὸς εὕρεσιν καινοτέρων καὶ πολυτρόπων ἐπινοιῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις διχόθεν αἱ συμφοραί, οἵ τε γὰρ ἐτήσιοι δασμοὶ ἐπὶ μεῖζον ἐξῄροντο, καὶ καινοὶ προσεπινενόηντο. καὶ οἱ μὲν ὡς μὴ περὶ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς διακείμενοι, οἱ δὲ ὡς ἀκολάστως βιοῦντες

βιοῦντες ἢ ἀσελγῶς ἐκολάζοντο, καὶ τὰς περιουσίας ἀφῄρηντο· οἱ δὲ διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλοις διαφορὰς, καὶ ἄλλοι δ' ἐξ ἄλλων τρόπων, καὶ ἕτεροι δ' ἐξ ἑτέρων. πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν μακρᾶς ἂν δέοιτο ξυγγραφῆς.

deſtè & petulanter viuentes opibus priuabantur: alij ob contentiones inter ſeſe: alij denique aliis de cauſis; quæ omnes breuiter recenſeri nequeunt,

ΠΡΟΚΟ

Digitized by Google

ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΕΩΣ
ΙΛΛΟΥΣΤΡΙΟΥ
ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

εἴτ' οὖν
Ἐννάτη τῶν ἱστοριῶν βίβλος.

ΟΣΑ μὲν οὖν ῥωμαίων τῷ γένει, ἐντε πολέμοις ἄχρι δεῦρο ξυνηνέχθη γενέσθαι, τῇδέ μοι διήγηται, ᾗπερ δυνατὸν ἐγεγόνει τῶν πράξεων τὰς δηλώσεις ἁπάσας ἐπὶ καιρῶν τε, καὶ χωρίων τῶν ἐπιτηδείων ἁρμοσαμένῳ. τὰ δὲ ἐνθάδε οὐκ ἔτι μοι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ξυγκείσεται. ἐπεὶ ἐνταῦθα γεγράψεται πάντα, ὁπόσα δὴ τετύχηκε γενέσθαι πανταχόθι τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. αἴτιον δὲ, ὅτι δὴ οὐχ οἷόν τε ἦν περιόντων ἔτι τῶν αὐτὰ εἰργασμένων, ὅτῳ δὴ ἀναγράφεσθαι τρόπῳ. οὔτε γὰρ διαλαθεῖν πλ * οἷόν τε ἦν, οὔτε φωραθέντων μὴ ἀπολωλέναι θανάτῳ οἰκτίστῳ. ὁ * συγγενῶν τοῖς γε οἰκειοτάτοις τὸ θαρρεῖν εἶχον. * ἀλλὰ καὶ πολλῶν τῶν ἐν * εἰρημένων ἀποκρύψασθαι τὰς αἰτίας ἠναγκάσθην. τοῦτε δ' οὖν * καὶ τῶν ἔμπροσθεν δεδηλωμένων ἐντ * ἀλλά μοι ἐς ἀγώνισιν ἑτέραν ἰόντι * θεοδώρα βεβιωμένων, βα * ξυμβαίνει, ὅτι δή

PROCOPII
CÆSARIENSIS
V. I.
ANECDOTA.

Arcana Hiſtoria,
Qui eſt liber Nonus Hiſtoriarum.

ROMANÆ genti quæ ad hanc fermè diem in bellicis expeditionibus accidêre, ita planè narraui, vt rerum geſtarum euentus ſuis quique temporibus ac locis, quoad eius fieri potuit, diſponerentur. Nunc reliqua haud libet ſimili ratione diſtinguere, cùm in hunc locũ coniicere ſit animus, quæ ſparſim in ditione Romana contigêre. Huiuſce verò cõſilij eã habeo causã, quod illa ſcribere qua maximè ratione oportuiſſet, nequaquã expedire tũ mihi videbatur, cùm etiamnũ ſuperſtites forent, qui ea perpetraſſent. Certè latere ipſe diutiùs non potuiſſẽ, neq; ſupplicio crudeliſſimo nõ interire, iſthæc ſi palàm & in lucẽ veniſſent.* ſanguine propinquis fidere, id verò plenũ erat diſcriminũ.* * quin & aliis huius hiſtoriæ libris nonnunquam geſtorum ſilere cauſas coactus ſum. ** incautè plerique ad imitanda maiorum faci-

nora, priſcorúmque ſequenda ſcelera facilè, nullóque labore dilabuntur. Me verò ad eas res hiſtoriã prodendas induxit, quod qui tyrannidem in poſterum exercebunt, facilè ſibi horum hominum exemplo perſuadere poterunt, quæ ipſos etiam malefactorum maneat animaduerſio. Deinde fortaſſe veriti, ne vita moréſque ſui æternæ poſterorum memoriæ tradantur, haud ita ad peccandum præcipites erunt. Quotus enim quiſque hominum, qui deinde vixerunt, perditam Semiramidis vitam, vel Sardanapali, aut Neronis dementiam execraretur, niſi hæc hiſtotiis commendata fuiſſent? * * * Quamobrem primò quidem quæ Beliſario flagitioſè commiſſa * * deinde quæ Iuſtinianus ac Theodora ſceleratè geſſerunt, ego * * Igitur Antonina intemperantiùs, palámque peccare nihil penſi habuit. Adoleſcens nomine Theodoſius, parentibus qui cum Eunomianis ſentirent, in Thracia natus, domi apud Beliſarium verſabatur; quem ipſe iamiam in Africam tranſmiſſurus, diuino lauacro luſtratum ſuis exceperat manibus, & vnà cum vxore ſua filium adoptauerat, quo Chriſtiani more conſueuerũt liberos adſciſcere. Ex eo Theodoſiũ Antonina, quippe

μοι τὰ * φανησόμενα τοῖς ὅτι * παλαιοτέραν τὴν ἀκοὴν ** ἄπορος ὑπὸ ἀμαθίας ἢ ἐς τῶν ο γεγενημένων τὰ κακὰ μίμησις. καὶ πρὸς τὰ ἡμαρτημένα τοῖς παλαιοτέροις, ῥᾷόν τε, καὶ ἀπονώτερον, ἐσαεὶ τρέπονται. ἀλλά με ὕστερον ἐς τήνδε τῶν ἔργων τὴν ἱστορίαν τοῦτο ἤνεγκεν, ὅτι δὴ τοῖς ἐς τὸ ἔπειτα τυραννήσουσιν, ἔνδηλον ἔσται ὡς μάλιστα μὲν καὶ τὴν τίσιν αὐτῶν ἁμαρτανομένων περιελθεῖν οὐκ ἀπεικὸς εἴη, ὅπερ καὶ τοῖσδε τοῖς ἀνθρώποις ξυνηνέχθη παθεῖν. ἔπειτα δὲ καὶ ἀναγέγραπται αὐτῶν αἱ πράξεις, καὶ οἱ τρόποι ἐσαεὶ ἔσονται, ἀπ' αὐτοῦ τε ἴσως ὀκνηρότερον παρανομήσουσιν. τίς γὰρ ἂν τὸν σεμιράμιδος ἀκόλαστον βίον, ἢ τὸν σαρδαναπάλου, καὶ νέρωνος μανίαν τῶν ἐπιγενομένων ἀνθρώπων * μὴ τοῖς τότε γεγραφόσι, τὰ μνημεῖα ταῦτ' ἐλέλειπτο; ἄλλως τε καὶ * μένοις ἂν οὕτω τύχοι πρὸς τῶν τυράννων οὐκ ἀκερδὴς αὕτη παντάπασι * παραμυθεῖσθαι γὰρ οἱ δυστυχοῦντες εἰώθασι, τῷ μὴ μόνοις * τεῖν. διάτοι ταῦτα πρῶτα μὲν ὅσα βελισαρίῳ μοχθηρὰ * ὕστερον δὲ καὶ ὅσα ἰουστινιανῷ, καὶ θεοδώρα μοχθηρὰ εἴργασται, ἐγὼ * δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις, ἐμνήσθην πάππου * λονίκη τὸ ἔργον τοῦτο ἐνδειξαμένων. * τι τὰ πρότερα μᾶλλον τινὰ βιώσασα * νοις πολλὰ ὡμιληκυῖα καὶ * σαρίῳ γυνὴ γέγονε. μήτηρ ἤδη * * εἶναι. ξυγκαλύπτειν ** λόγος ἐρρήθη. ἐνταῦθα δὴ ἀσελγέστερόν τε, καὶ οὐκ ἔτι ἀποκρυπτομένη ἅπαντα ἐξαμαρτάνειν οὐδαμῇ ἀπηξίου. ἦν δέ τις νεανίας ἐκ θρᾴκης ἐν τῇ βελισαρίου οἰκίᾳ, θεοδόσιος τοὔνομα, δόξης γεγονὼς ἐκ πατέρων εὐνομιανῶν καλουμένων. τοῦτον ἡνίκα ἐς λιβύην ἀποπλεῖν ἔμελλεν, ἔλουσε μὲν ὁ βελισάριος τὸ θεῖον λουτρὸν, καὶ χερσὶν ἀνελόμενος ἐνθένδε οἰκείαις, εἰσποιητὸν ἐποιήσατο ξὺν τῇ γυναικὶ παῖδα, ἧπερ εἰσποιεῖσθαι χριστιανοῖς νόμος. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἀντωνίνα τὸν θεοδόσιον

ἅτε

ἅτε παῖδα ὄντα ἱερῷ λόγῳ, ἠγάπα τε ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ τοῖς μάλιστα ἐπιμελουμένη ὑφ' αὑτῇ εἶχεν, εἶθ' ὕστερον αὐτοῦ ἐρασθεῖσα ἐκτόπως, ἐν τῷ διάπλῳ τούτῳ, καὶ καταχορὴς γεγονυῖα τῷ πάθει, ἀπεσείσατο μὲν θείων τε, καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων δέος τε, καὶ αἰδῶ ξύμπασαν. ἐμίγνυτο δὲ αὐτῷ τὰ μὲν πρῶτα ἐν παραβύστῳ. τελευτῶσα δὲ, καὶ οἰκετῶν, καὶ θεραπαινίδων παρόντων. κάτοχος γὰρ ἤδη τῷ πόθῳ τούτῳ γεγενημένη, καὶ διαφανῶς ἐρωτόληπτος οὖσα, οὐδὲν ἔτι τοῦ ἔργου κώλυμα ἔβλεπε. καί ποτε ὁ Βελισάριος ἐπ' αὐτοφώρῳ τὴν πρᾶξιν λαβὼν ἐν Καρχηδόνι, ἐξηπατῆσθαι πρὸς τῆς γυναικὸς ἑκών γε εἶναι. ὁ μὲν γὰρ ἄμφω ἐν δωματείῳ καταγείῳ εὑρὼν, ἐμεμήνει. ἡ δὲ οὔτε ἀποδειλιάσασα, οὔτε καταδυσαμένη τῷ ἔργῳ τούτῳ, ἐνταῦθα ἔφη τῶν λαφύρων τὰ τιμιώτατα σὺν τῷ νεανίᾳ κρύψουσα ἦλθον, ὡς μὴ ἐς βασιλέα ἔκπυστα γένηται. ἡ μὲν οὖν ταῦτα σκηπτομένη εἶπεν. ὁ δὲ ἀναπεισθῆναι δόξας, ἀφῆκε καίπερ τῷ Θεοδοσίῳ ἐκλελυμένον τὸν ἱμάντα ὁρῶν τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα, τὰς ἀναξυρίδας ξυνδέοντα. ἔρωτι γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκασθεὶς, ἐβούλετο οἱ τῶν οἰκείων ὀφθαλμῶν θέαν, ὡς ἥκιστα ἀληθίζεσθαι. τῆς δὲ μαχλοσύνης ἀεὶ προϊούσης ἐς κακὸν ἄφατον, οἱ μὲν ἄλλοι θεώμενοι τὰ πραττόμενα, ἐν σιωπῇ εἶχον. δούλη δέ τις Μακεδονία ὄνομα ἐν Συρακούσαις ἡνίκα Σικελίας ἐκράτησε Βελισάριος ὅρκοις δεινοτάτοις τὸν δεσπότην καταλαβοῦσα, μήποτε αὐτὴν τῇ κεκτημένῃ καταπροήσεσθαι, πάντα

quippe ſacro ritu filium, amare, vt par erat, omnémque eius curam ſuſcipere, dictóque audientem habere. Deinde verò ea nauigatione in incredibilem adoleſcentis amorem incidit; quo penitus imbuta, omnem abiecit diuinarum, humanarúmque legum formidinem, ac verecundiam. Cum eo principiò quidem clanculùm conſueuit; denique inſpectantibus etiam vernulis, & ancillis; nam nihil ſuæ libidini impedimento eſſe putauit, quando perditè amore capta, eo iam palàm duceretur. Ipſe Beliſarius aliquando apud Carthaginem manifeſtò rem deprehendit; verùm ab vxore deluſus eſt non inuitus. Nam ille ſubterraneo in cubiculo cùm ambos vnà comperiſſet, penè furentis in modum commotus eſt. Antonina eam ob rem nec expauit, nec vitauit conſpectum; ſed, huc, inquit, in latebris pretioſiſſima quæque ſpoliorum cum adoleſcentulo reconditura veni, ne qua iſtorum fama ad Cæſarem perueniret. Iſthæc illa quidem ſimulauit; hic autem rem & facilè diſſimulauit, & ſibi perſuaderi paſſus eſt; licèt Theodoſio ligulam, quæ circa pudenda ſubnectit femoralia, ſolutam obſeruaſſet. Nam mulieris victus beneuolentia, maluit vera non eſſe credere, quæ ſibi oculorum etiam fide probarentur. Ira in dies gliſcente in incredibile malum laſciuia, cæteri quidem ſilentio flagitium inſpectarunt; famula verò Macedonia nomine, poſt debellatam à Beliſario Siciliam, Syracuſis hero ſanctiſſimi iuriſiurandi fide primùm obſtricto, ne vnquam Antoninæ proderetur,

Digitized by Google

totam ei fabulā detexit, datis præterea teſtibus duobus à cubiculo famulis. Re comperta, Beliſarius quibuſdam ex ſtipatoribus ſuis necem imperat Theodoſij; ille detectis inſidiis, Epheſum aufugit. Nam aſſectatores ingenij Beliſarij mobilitate inducti malebant vxori gratum facere, quàm videri beneuolentiam mariti aucupari. Quamobrem iuſſa cōtra Theodoſium eidem prodidêre. Conſtantinus hoc rerum caſu vehementer Beliſarij mœrentis vicem condoluit, atque illud dictitauit: Ego mulieri citiùs interitum, quàm adoleſcenti paraſſem. Hoc audito Antonina, animo penitus abdito illi ſuccenſuit, vt eò grauiùs in eum acerbitatem euomeret. Nam erat ad indignationem tegendam, & animi virus exerendum comparata. Non ita multo pòſt aut veneficiis, aut blandis verborum illecebris falsò in ſe conflatam accuſationem perſuadet coniugi. Ille nihil moratus Theodoſium acceſſit; Macedoniam verò famulam, ambóſque pueros vxori ſe dediturum pollicetur; quos Antonina linguis, vt fertur, primùm reſectis, & membratim cōciſos, ſacculis ad extremum incluſos in altū illicò demergit. Fuit illi miniſter ſceleris quidā ex famulis Eugenius nomine, qui & cōmiſſi contra SILVERIUM piaculi ſatelles fuerat. Tandē Conſtantinū etiam ſuaſu coniugis ē medio ſuſtulit Beliſarius. Nā quæ de ſicis, Præſidióque prioribus libris narrauimus, eo fermè tēpore contigerūt. Vbi

πάντα αὐτῷ λόγον ἐξήνεγκε, δύο παιδάρια παρασχομένη μάρτυρας, οἷς δὴ τὰ ἀμφὶ τὸν κοιτῶνα ὑπηρετεῖν ἐπιμελὲς ἦν. ταῦτα μαθὼν βελισάριος τῶν οἱ ἑπομένων τινὶ τὸν θεοδόσιον ἐκέλευσε διαχρήσασθαι. ὁ δὲ προμαθὼν ἐς ἔφεσον φεύγει. τῶν γὰρ ἑπομένων οἱ πλεῖστοι τῷ ἀβεβαίῳ τῆς τοῦ ἀνθρώπου γνώμης ἠγμένοι, ἀρέσκειν τὴν γυναῖκα μᾶλλον ἐν σπουδῇ εἶχον, ἢ τῷ ἀνδρὶ δοκεῖν εὐνοϊκῶς ἔχειν. οἵγε καὶ τὰ σφίσιν ἐπηγγελμένα τότε ἀμφ' αὐτοῦ προὔδοσαν. κωνσταντῖνος δὲ βελισάριον ὁρῶν περιώδυνον γεγονότα τοῖς ξυμπεσοῦσι, τά τε ἄλλα συνήλγει, καὶ τοῦτο ἐπεῖπεν, ὡς ἔγωγε θᾶσσον ἂν τὴν γυναῖκα, ἢ τὸν νεανίαν κατειργασάμην. ὅπερ ἀντωνίνα μαθοῦσα κεκρυμμένως αὐτῷ ἐχαλέπαινεν, ὅπως ἐγκότα ἐνδείξηται τὸ εἰς αὐτὸν ἄχθος. ἦν γὰρ σκορπιώδης τε, καὶ ὀργὴν σκοτεινή. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον ἢ μαγγανεύσασα, ἢ θωπεύσασα πείθει τὸν ἄνδρα, ὡς οὐχ ὑγιὲς τὸ κατηγόρημα τὸ ταύτης γένοιτο. καὶ ὃς θεοδόσιον μὲν μελλήσει οὐδεμιᾷ μετεπέμψατο, μακεδονίαν δὲ καὶ τὰ παιδία τῇ γυναικὶ ἐκδοῦναι ὑπέστη. οὓς δὴ ἅπαντας πρῶτα τὰς γλώττας, ὥσπερ λέγουσιν, ἀποτεμοῦσα, εἶτα κατὰ βραχὺ κρεουργήσασα, καὶ θυλακίοις ἐμβεβλημένη, ἐς τὴν θάλασσαν ὀκνήσει οὐδεμιᾷ ἔρριψε, τῶν τινος οἰκετῶν εὐγενίου ὄνομα ὑπουργήσαντος οἱ ἐς ἅπαν τὸ ἄγος, ᾧ δὴ καὶ τὸ ἐς σιλβέριον εἴργασται μίασμα. καὶ κωνσταντῖνον δὲ οὐ πολλῷ ὕστερον βελισάριος τῇ γυναικὶ ἀναπεισθεὶς κτείνει. τὰ γὰρ ἀμφὶ τῷ πρεσιδίῳ, καὶ τοῖς ξιφιδίοις, τηνικάδε ξυνηνέχθη γενέσθαι, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις δεδήλωται.

μέλλον

μέλλοντος γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἀφίεσθαι, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἡ ἀντωνίνα, ἕως αὐτὸν τοῦ λόγου ἐτίσατο, οὗπερ ἐγὼ ἀρτίως ἐμνήσθην. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔχθος μέγα περιεβάλλετο ὁ βελισάριος ἔκ τε βασιλέως, καὶ τῶν ἐν ῥωμαίοις λογίμων ἁπάντων. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκε. θεοδόσιος δὲ οὐκ ἔφη ἐς ἰταλίαν ἀφίξεσθαι οἷός τε εἶναι, ἵνα ἤδη τότε διατριβὴν εἶχον βελισάριός τε, καὶ ἀντωνίνα, ἢν μὴ φώτιος ἐκποδὼν γένηται. ὁ γὰρ φώτιος πρόχειρος μὲν φύσει ἐς τὸ δάκνεσθαι ἦν, ἤν τις αὐτοῦ παρ' ὁτῳοῦν αὐτῷ δυνήσεται μᾶλλον. ἐν μέντοι τοῖς ἀμφὶ θεοδοσίῳ, καὶ δικαίως ἀποπνίγεσθαι οἱ ξυνέβαινεν, ὅτι δὲ αὐτὸς μὲν καίπερ υἱὸς ὤν, ἐν οὐδενὶ ἐγίγνετο λόγῳ, ὁ δὲ δυνάμει τε πολλῇ ἐχρῆτο, καὶ χρήματα μεγάλα περιεβάλλετο. λέγουσι γὰρ αὐτὸν ἐκ καρχηδόνος τε, καὶ ῥαβέννης, ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια ἐξ ἀμφοῖν παλατίοιν συλήσαντα ἔχειν. ἐπεὶ καὶ μόνῳ κατ' ἐξουσίαν διαχειρίσαι ταῦτα ξυνέβη. ἡ δὲ ἀντωνίνα ἐπεὶ τὴν θεοδοσίου γνώμην ἔμαθεν, οὐ πρότερον ἀνῆκεν ἐνεδρεύουσά τε τὸν παῖδα, καὶ φονίοις πισὶν ἐπιβουλαῖς αὐτὸν μετιοῦσα, ἕως κατεπράξατο ἰσχύσεν αὐτὸν μὲν ἐνθάδε ἀπαλλαγέντα, ἐς βυζάντιον ὁδῷ ἰέναι, οὐκέτι φέρειν τὰς ἐνέδρας οἷόντε ὄντα, τὸν δὲ θεοδόσιον ἐς τὴν ἰταλίαν παρ' αὐτὴν ἥκειν. οὗ δὴ κατακόρως τῆς τε τοῦ ἐρωμένου διατριβῆς, καὶ τῆς τοῦ ἀνδρὸς εὐηθείας ἀπωναμένη, χρόνῳ ὕστερον ξὺν ἀμφοῖν ἐς βυζάντιον ἧκεν. ἔνθα δὴ θεοδόσιον ἐδεδίσσετο τὸ συνειδέναι, καὶ ἔστρεφεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν. λήσειν γὰρ ἐς τὸ παντελὲς οὐδαμῆ ᾤετο. ἐπεὶ τὴν γυναῖκα ἑώρα οὐκέτι τὸ πάθος

ἐγκρυ

Vbi enim Conſtantinus iniuriatum in Beliſarium & Præſidium erat abſoluendus, non priùs deſtitit Antonina quàm eius vocis, cuius paulo antè memini, ab illo pœnas exegiſſet. Quamobrem magnã Beliſarius cùm Imperatoris, tum Romanorum procerum in ſe concitauit inuidiam. Theodoſius in Italiam (vbi tum Beliſarius & Antonina degebant) ſe minimè venturum reſpondit, niſi Photius inde longiùs amandaretur. Nam ea erat natura Photius, vt valde ægro ferret animo, ſi quis apud aliquem videretur ſe eſſe potior. Igitur ſecundis Theodoſij rebus contabeſcere illi quidem non ſine cauſa videbatur, cùm, etſi filius, nullo haberetur loco; contrà verò Theodoſius multũ polleret, ingentibúſque afflueret opibus. Nam ea fama erat, ex ærariis Carthaginis & Rauennæ ad decem millia pondo auri eũ depeculatũ fuiſſe, cùm ſine collega, ſummáque autoritate eas illi pertractare pecunias obueniſſet. Interea dũ Antonina Theodoſij percepit animũ, non antea deſiit aduerſus filiũ ex inſidiis agere, & arte penè parricidali eum circumuenire; donec obtinuit, vt is excederet tot inſidiis ferẽdis impar, Byzantiúmque cõtenderet; Theodoſius verò ad ſe in Italiã veniret, vbi & amaſij cõſuetudine, & coniugis fatuitate abundè iã oblectata, tandẽ vtroque comite Byzantium appulit. Hîc verò cœpit Theodoſius cõſciẽtia perterreri, & in diuerſas partes agitare conſiliũ. Nam latere demũ poſſe minimè ſibi perſuadebat, cùm fœminam nequire amplius occultare

libidinem cerneret, ſed effracto iam apertè animo diffluere, nec ferre grauiter publicam adulterij opinionem, atque infamiã. Quamobrem Epheſum repetit, comáque, ſicut fieri conſueuit, detonſa, in albo Monachorum conſcribi voluit. Tum verò Antonina prorſus inſanire, veſte, victúſque ratione præ ſe ferre mœſtitiam, identidem circumire domum lacrymans, eiulánſque, illud lamentari marito etiamnum ſuperſtite, amiſſam viri optimi fidem, gratiã, beneuolentiam, induſtriam; denique coniugẽ ipſum in eaſdem ita pertrahere lamentationes, vt impigrè ille quidẽ elaboraret, quò adamatus reuocaretur Theodoſius. Tandem Cæſarem adit, & Auguſtã, à quibus vt ille accerſatur ſupplex demum impetrat, quippe qui ſibi nõ in præſentia ſolùm, ſed & in poſterum domi futurus eſſet perneceſſarius. At inde negat ſe abiturum Theodoſius, affirmárque eſſe iã animo ad Monachorũ inſtitutũ penitus confirmato. Hæc tamen ita ſimulauit, vt cùm primùm Byzantio diſcederet Beliſarius, ipſe clàm (vt & factũ eſt) Antoninam conueniret. Interea cum Photio Beliſarius aduerſus Choſroẽm mittitur in expeditionem; Antonina, præter morem priſtinũ, Byzantij ſubſiſtit: ſummopere enim curauit Beliſario ſe comitem adiungendã, quò ille cumque terrarum pergeret, verita ne vbi ſolus eſſet, ad mentem ipſe rediret, ſuiſque neglectis præſtigiis, de ſe opportunũ aliquod iniret conſiliũ. Igitur Theodoſio vt ad ſe veniendi omnis pateret aditus, Photium de medio tollere moli

ἐγκρυφιάζειν οἷάν τε οὖσαν, οὐδὲ κεκρυμμένως ἐξεῤῥωγέναι, ἀλλὰ διαῤῥήδην μοιχαλίδα εἶναί τε, καὶ ὀνομάζεσθαι, ὡς ἥκιστα ἀξιοῦσαν. διὸ δὴ αὖθις ἐς τὴν Ἔφεσον ἀφικόμενος, καὶ ἀποθειξάμενος ἧπερ εἴθισαι, ἐνέγραψεν εἰς τοὺς μοναχοὺς καλουμένους αὑτόν. τότε δὴ κατάκρας ἐμάνη. καὶ τὴν ἐσθῆτα ξὺν τῇ διαίτῃ ἐς τρόπον μεταβαλοῦσα τὸν πένθιμον, περιῄει συχνὰ κατὰ τὴν οἰκίαν κωκύουσα, ὀλολυγῇ τε κεχρημένη ὠλοφύρετο οὐκ ἀπολελειμμένου τ' ἀνδρὸς ὁποῖον αὐτῇ ἀγαθὸν ὤλωλε, ὡς πιστὸν, ὡς εὔχαριν, ὡς εὔνοικον, ὡς δραστήριον. τελευτῶσα δὲ καὶ τὸν ἄνδρα ἐς ταύτας δὴ ἐπαγαγομένη τὰς ὀλοφύρσεις ἐκάθισεν. ἔκαμε γοῦν ὁ ταλαίπωρος τὸν ποθεινὸν ἀνακαλῶν Θεοδόσιον. ὕστερον δὲ ἐς βασιλέα ἐλθὼν, αὐτόν τε, καὶ τὴν βασιλίδα ἱκετεύων, ἀνέπεισε Θεοδόσιον μεταπέμψασθαι, ἅτε ἀναγκαῖον αὐτῷ κατὰ τὴν οἰκίαν ὄντα τε, καὶ ἐσόμενον. ἀλλὰ Θεοδόσιος ἀπεῖπε μηδαμῆ ἐνθένδε ἰέναι, ὡς ἀσφαλέστατα ἐμπεδώσειν ἰσχυριζάμενος τὸ τῶν μοναχῶν ἐπιτήδευμα. ἦν δὲ ἄρα ὁ λόγος κατάπλαστος, ὅπως ἐπειδὰν τάχιστα Βελισάριος ἐκ Βυζαντίου ἀποδημοίη, αὐτὸς παρὰ τὴν Ἀντωνίναν ἀφίκηται λάθρα. ὅπερ οὖν καὶ ἐγένετο. αὐτίκα γὰρ Βελισάριος μὲν ὡς Χοσρόῃ πολεμήσων ξὺν τῷ Φωτίῳ ἐστέλλετο. Ἀντωνίνα δὲ αὐτοῦ ἔμεινεν οὐκ εἰωθὸς αὐτῇ πρότερον τοῦτό γε. τοῦ γὰρ μὴ κατὰ μόνας τὸν ἄνθρωπον καθισάμενον ἐν αὑτῷ τε γένεσθαι, καὶ τῶν ἐκείνης μαγγανευμάτων ὀλιγωροῦντα φρονῆσαί τι ἀμφ' αὐτῇ τῶν δεόντων, πανταχόσε τῆς γῆς ξὺν αὐτῷ στέλλεσθαι ἐπιμελές οἱ ἐγένετο, ὅπως δὲ καὶ αὖθις Θεοδοσίῳ παρὰ Ἀντωνίναν ἐσιτητὰ εἴη, Φώτιον ἐκποδὼν οἱ γενέσθαι ἐν βουλῇ ἐποιεῖτο.

ἐποιεῖτο. πείθει τοίνυν τῶν Βελισαρίῳ ἑπομένων τινὰς ἐρεχθεῖν τε αὐτὸν ἐσαεὶ, καὶ περιτηπλακίζειν, οὐδένα ἀνιέντας καιρόν. αὐτή τε γὰρ γράφουσα ἐς ἡμέραν σχεδόν τι ἑκάστην, διέβαλλέ τε διηνεκὲς, καὶ ἐπὶ τῷ παιδὶ πάντα ἐκίνει. οἷς δὴ ὁ νεανίας ἀναγκασθεὶς, διαβόλως ἔγνω τῇ μητρὶ χρῆσθαι, ἥκοντά τε τινὰ ἐκ Βυζαντίου, ὅς δὴ ἀπαγγέλλεσθαι Θεοδόσιον ξὺν Ἀντωνίνῃ διατριβὴν ἔχειν, παρὰ Βελισάριον εὐθὺς εἰσάγει, φράζειν ἐπιστείλας τὸν πάντα λόγον. ἅπερ ἐπεὶ ὁ Βελισάριος ἔγνω ὀξὺ θυμωθεὶς ὑπερφυῶς, ὡς παρὰ τοῦ Φωτίου πόδας ἐπὶ στόμα πίπτει, καὶ αὐτοῦ ἐδεῖτο τιμωρεῖν αὐτῷ πάσχοντι ὑφ' ὧν ἥκιστα χρῆν ἀνόσια ἔργα. ὦ παῖ, λέγων, γλυκύτατε, πατέρα μὲν τὸν σὸν ὅστις ποτὲ ἦν οὐδαμῆ οἶσθα. ἐπεί σε ὑπὸ τιτθοῦ τρεφόμενον ἔτι καταλιπὼν, ξυμμετρήσατο τὸν ἑαυτοῦ βίον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν αὐτοῦ ὤνησαι. ἦν γὰρ τὰ ἐς τὴν οὐσίαν οὐ λίαν εὐδαίμων. ὑπ' ἐμοὶ δὲ καίπερ ὄντι πατρωῷ τραφεὶς, τήν τε ἡλικίαν τηλικοῦτος εἶ ἤ, ὡς σὸν εἶναι ἀμύνειν ἀδικουμένῳ μοι ἐς τὰ μάλιστα. ἔς τε ὑπάτων ἀξίωμα ἥκεις, καὶ πλούτου περιβέβλησαι τοσόνδε χρῆμα, ὥστε πατήρ τε, καὶ μήτηρ, καὶ τὸ ξυγγενὲς ἅπαν, ἔγωγε καλοίμην ἂν ὦ γενναῖε, καὶ εἴην δικαίως. οὐχ αἷμα. τί γάρ; ἀλλὰ τοῖς ἔργοις εἰώθασι δῆτα σταθμᾶσθαι τὴν ἐς ἀλλήλους στοργὴν ἄνθρωποι. ὥρα σοι τοίνυν μὴ περιιδεῖν ἐμὲ μὲν πρὸς τῇ τῆς οἰκίας διαφθορᾷ, καὶ χρημάτων ἐστερημένον πλήθους τοσούτων. τὴν δὲ μητέρα τὴν σὴν αἶσχος ἀναδουμένην οὕτω δὴ μέγα πρὸς πάντων ἀνθρώπων. ἐνθυμοῦ τε ὡς αἱ τῶν γυναικῶν ἁμαρτάδες

οὐκ

molitur, ſuadétque nonnullis ex Beliſarij ſtipatoribus, ne quem diem intermittant, quin eum prouocent, probríſque inſectentur; ipſa verò quotidianis ferè litteris illum apud omnes traducebat, omnium in filium commouebat animos. Quare adoleſcens in matrem parare delationem denique cogitur. Ergo neſcio quẽ Byzantio aduenientem ad Beliſarium introducit, qui Theodoſij, Antoninæque conſuetudinem referat, & quemadmodum rem totam proſequatur, ipſe præſcribit. Quæ cùm Beliſarius acceÍpiſſet, vehementi admodum incenſus ira, ad Photij pedes procûbit, imploráatque, vt ſe velit vlciſci tanta laceſſitum à quibus minimè deberet, flagitiorum impietate. Et, ô fili, inquit, ſuauiſſime, patrem tu quidem tuum quis fuerit ignoras; nam te adhuc nutrix alebat, cùm ille ceſſiſſet è vita; eius te nihil iuuerũt fortunæ, quæ perexiguę valde fuêre; apud me verò licèt vitricum educatus, ad id iam ætatis peruenisti, vt tuarum ſit virium mihi præſtò eſſe ſummis iniuriis affecto. Ad conſularem te dignitatẽ euexi, & opibus ampliſſimis cumulaui, vt parẽs, & genitrix, & quidquid eſt propinquitatis, ego ſim tibi, ac iure à te appeller. Non enim ſanguinis nomine, ſed rerũ declaratione metiri homines mutuã beneuolentiam ſolent. Hæc ergo tua eſt occaſio, ſi & me quidẽ nõ abiicis, omnibus fortunis ad ipſam etiã familiæ euerſionẽ periclitantem; & parentem tuam in tantum dedecus apud omnes mortales incurrentem. Illud apud animum tuum reputa, fœminarũ flagitia

non

non ſolùm in coniuges deriuari; ſed ad liberos multo magis pertingere, quos notam diuturnæ turpitudinis ferre contingit, quaſi maternam labem natura referant. De me verò ſic habeto, Antoninam vxorem à me plurimùm diligi, quam nullo affecerim malo, modò meæ domus peſtem vlciſci liceat: at verò Theodoſio ſuperſtite, crimen huic haud poſſim condonare. Hæc Photius cùm audiſſet, ſuam in omnibus operam ſpondet. Verùm ſibi malum timet, ſi leui & inconſtanti Beliſarij animo fidat, præſertim infenſa ſibi Antonina; aliis enim permultis deterrebatur, & in primis Macedoniæ famulæ caſu. Quare ſumma quæ apud Chriſtianos eſt, & habetur iuramenti religione mutuò ſibi polliciti ſunt, nunquam ſe deſerturos inuicem, etiamſi vitæ ſupremum diſcrimen ſubeundum foret. Viſum eſt tamen, id ſe tum aggredi citra periculum minimè poſſe: cunctandum verò ad Antoninæ vſque Byzantio diſceſſum, & Epheſum Theodoſij reditum; qua data opportunitate, Photius eò ſe venturum ait, nullóque labore Theodoſium, eiúſque pecunias captum iri. Ac tum illi quidem in agrum Perſicum omnibus copiis inuadunt. Byzantij verò contigêre, quæ aliis huius hiſtoriæ libris de Ioanne Cappadoce narrata ſunt; in quibus id à me ſolùm cautè prætermiſſum, quod non inconſultò Ioannem, eiúſque filiam Antonina decepit; ſed poſteaquam data iterum atque iterum iuramenti fide (qua

οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἰέναι μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἅπτονται μᾶλλον, οὕς γε καὶ δόξαν τινὰ φέρεσθαι ἐκ τοῦ, ἐπὶ πλεῖστον συμβήσεται. ὡς φύσει τὸν τρόπον ταῖς γειναμέναις ἐοίκασιν. οὑτωσί τε λογίζου περὶ ἐμοῦ, ὡς ἐγὼ τὴν γυναῖκα τὴν ἐμαυτοῦ πάνυ μὲν φιλῶ, καὶ ἢν μοι πάρεσται τὸν διαφθορέα τῆς οἰκίας ἐξελεῖν, οὐδὲν αὐτὴν ἐργάσομαι φαῦλον, περιόντος δὲ θεοδοσίου ταύτῃ τὸ ἔγκλημα ἐπιχωρεῖν οὐκ ἂν δυναίμην. ταῦτα ἀκούσας ὁ φώτιος ὑπηρετήσειν μὲν ὡμολόγει ἐς ἅπαντα, δεδιέναι δὲ μή τι λάβοι ἐνθένδε κακόν, τὸ θαρσεῖν ἐπὶ τοῦ ἀβεβαίου τῆς βελισαρίου γνώμης, ἅτε ἐς τὴν γυναῖκα οὐ σφόδρα ἔχων. ἄλλα τε γὰρ αὐτὸν πολλὰ, καὶ τὸ μακεδονίας δυσωπεῖν πάθος. διὸ δὴ ἄμφω ἅπαντας ἀλλήλοις ὠμοσάτην, ὅσοι δὴ ἐν χριστιανοῖς δεινότατοι ὅρκοι εἰσί τε, καὶ ὀνομάζονται, μήποτε ἀλλήλων καταπροήσεσθαι, ἄχρι τῶν ἐς τὸν ὄλεθρον φερόντων κινδύνων. ἐν μὲν οὖν τῷ παρόντι τῷ ἔργῳ ἐγχειρεῖν ἔδοξε σφίσιν ἀξύμφορον εἶναι. ὁπηνίκα δὲ ἀντωνίνα ἐκ βυζαντίου ἀφίκηται, ἐς δὲ τὴν ἔφεσον θεοδόσιος ἴοι, τηνικάδε τοῦ χρόνου φώτιον ἐν τῇ ἐφέσῳ γενόμενον, θεοδόσιόν τε, καὶ τὰ χρήματα οὐδενὶ πόνῳ χειρώσασθαι. τότε μὲν οὖν αὐτοί τε τὴν ἐσβολὴν παντὶ τῷ στρατῷ ἐς τὴν περσίδα πεποίηνται χώραν, ἀμφί τε ἰωάννῃ τῷ καππαδόκῃ ἐν βυζαντίῳ ξυνηνέχθη γενέσθαι, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις δεδήλωται. ἔνθα δὴ τοῦτό μοι τοῦ δέους σεσιώπηται μόνον, ὅτι γε οὐκ εἰκῇ τόν γε ἰωάννην, καὶ τὸν αὐτοῦ παῖδα ἡ ἀντωνίνα ἐξηπατήκει. ἀλλ᾽ ὅρκων αὐτοὺς πλήθει,

τῶν πρ

τῶνπερ οὐδὲν φοβερώτερον ἔν γε Χριστιανοῖς εἶναι δοκεῖ, πιστωσαμένη, μηδεμιᾷ δολερᾷ γνώμῃ ἐς αὐτοὺς χρῆσθαι. ταῦτά τε διαπεπραγμένη, καὶ πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῇ τῆς βασιλίδος θαρρῦσα φιλίᾳ, Θεοδόσιον μὲν ἐς Ἔφεσον στέλλει. αὐτὴ δὲ μηδὲν ὑποτοπάζουσα ἐναντίωμα, ἐπὶ τὴν ἕω κομίζεται. ἄρτι δὲ Βελισαρίῳ τὸ Ἰσαύρων φρούριον ἑλόντι, ὁδῷ ἰοῦσα πρός του ἀγγέλλεται· καὶ ὃς τἆλλα πάντα ἐν οὐδενὶ λόγῳ πεποιημένος, ὀπίσω ὑπῆγε τὸ στράτευμα. ξυνηνέχθη γὰρ ἥπερ μοι τὰ πρότερα δεδιήγηνται, καὶ ἕτερα ἄττα ἐν τῷ στρατοπέδῳ γενέσθαι, ἅπερ αὐτὸν ἐς τὴν ἀναχώρησιν ὥρμα. τοῦτο μέντοι πολλῷ ἔτι θᾶσσον ἐνταῦθα ἀνῆγεν. ἀλλ᾽ ὅπερ μοι τοῦδε τοῦ λόγου ἀρχόμενος εἶπον, οὔ μοι ἀκίνδυνον τηνικάδε τοῦ χρόνου ἔδοξεν εἶναι τὰς αἰτίας τῶν πεπραγμένων ἁπάσας εἰπεῖν. ἐγκλήματά τε ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐγένετο Βελισαρίῳ πρὸς πάντων ῥωμαίων, ὅτι δὴ τῆς πολιτείας τὰ καιριώτατα, αὐτὸς περὶ ἐλάσσονος πραγμάτων τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν πεποίηται. ἀρχὴν μὲν γὰρ τῷ τῆς γυναικὸς πάθει ἐχόμενος, ὡς ἀπωτάτω γενέσθαι γῆς τῆς ῥωμαίων οὐδαμῇ ἤθελεν, ὅπως εἰδ᾽ ἂν τάχιστα πύθηται τὴν γυναῖκα ἐκ Βυζαντίου ἥκειν, ἀναστρέψας, αὐτίκα δὴ μάλα καταλαβεῖν τε, καὶ τίσασθαι οἷός τε εἴη. διὸ δὴ τοὺς μὲν ἀμφὶ Ἀρέθαν, Τίγριν ποταμὸν διαβαίνειν ἐκέλευσεν, οἵ γε οὐδὲν ὅτι καὶ λόγου ἄξιον διαπεπραγμένοι ἐπ᾽ οἴκου ἀπεκομίσθησαν. αὐτὸς δὲ οὐδὲ ὥρας ὁδῷ ἀπολελεῖφθαι ὅρων τῶν ῥωμαίων ἐν σπουδῇ εἶχε. φρούριον γὰρ τὸ Ἰσαύρων διὰ μὲν πόλεως Νισίβιδος ἰόντι πλέον ὁδῷ ἡμέρας εὐζώνῳ ἀνδρὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ὁρίων διέχει.

ἑτέρωθι

(qua nihil apud Chriſtianos formidoloſius) iiſdem ſanctè ſpopondiſſet, nihil ſe dolo malo in eos acturam. His peractis, Auguſtæque plurimùm amicitiæ confiſa, Theodoſium Epheſum dimittit, ipſa verò nihil aduerſi ſuſpicata in Orientem proficiſcitur. Nuper Iſauranum præſidium Beliſarius occupauerat, cùm ei Antoninam aduentare nunciatur. Quare cæteris omnibus poſthabitis, è veſtigio referre pedem militi imperat. Fortè & alia, vt antea narraui, in exercitu cauſa fuit, quamobrem vaſa conclamarentur; ſed Antoninæ aduentus eò citiùs maturauit receſſum. Haſce cauſas rerum ſingulas ante hoc quidem temporis aperire, vt initio præfatus ſum, haud tutum mihi viſum fuit. Porrò ex eo tempore Beliſarius malè apud Populum Romanum audiit, quod ſummis Reipublicæ negotiis domeſtica priora duxiſſet. Nam iniuria coniugis grauiter oppreſſus ægrè ferebat à finibus Romanæ ditionis longiùs diſcedere, quò paratior eſſet ad vlciſcendum Theodoſium, cùm primùm Antoninam veniſſe Byzantio accepiſſet. Quare Aretham iubet cum militari manu Tigrim traiicere, qui re infecta, nulla cum laude ad caſtra regreditur: ipſe, ne vel vnius horæ via à finitimis Romanorum locis abeſſet in primis ſtuduit: licèt Iſauranum illud præſidium ab agris limitaneis amplius non diſtaret quàm itinere quod vno die expedito viro eunti Niſibi conficeretur.

B nam

nam aliunde via eſt fermè dimidio breuior. Cæterùm ſi cum omnibus initio copiis Tigridis ripas ſuperaſſet, haud dubito futurum fuiſſe, vt tota Aſſyriorum Prouincia ab eo diriperetur, & ad vſque Cteſiphontem vrbem nullo impedimento perueniretur; Antiocheni verò & quicumque Romani captiui liberarentur, antequam in Patriam concederet. Simul & Choſroæ domum ex Colchide remeandi omnem opportunitatem fecit, & ſecuritatem; id autem quemadmodum euenerit, ſtatim narrabo. Choſroë Cabadæ filio in Colchidem irrumpente, captáque Petra, iiſque geſtis, quæ à me ſuprà declarata ſunt, magnam Perſicus miles cladem accepit; quà armorum conflictu; quà regionis aſperitate ob ſcopulos, vt dixi, præruptóſque montes vix peruiæ; quà peſtilentia, quæ bonam exercitus partem depaſcebatur; quà denique neceſſariorum penuria. Interim ex Perſide quidam nunciatum veniunt; Beliſarium ad vrbem Niſiben acie deuicto Nabeda, progreſſionem facere; Iſaurano præſidio obſidione capto, Bleſchamem, & octingentos Perſarum equites captiuos ducere. Præterea exercitu Romanorum alio cum Aretha Saracenorum duce immiſſo, Tigrim fluuium tranſgreſſum, totámque illam Prouinciam nullis antea incurſionibus labefactatam depopulari. Inſuper Hunnorum agmen, quod in Armenos Romanæ ſubiectos ditioni Choſroës expedierit (vt eò contendente Romano

ἑτέρωθι δὲ τούτου δὴ τοῦ μέτρου ξυμβαίνει τὸ μεταξὺ εἶναι. καίτοι εἰ παντὶ τῷ στρατῷ τίγριν ποταμὸν διαβῆναι κατ' ἀρχὰς ἤθελεν, οἶμαι αὐτὸν ξύμπαντα ληΐσασθαι τὰ ἐπὶ ἀσυρίας χωρία, καὶ μέχρι ἐς κτησιφῶντα πόλιν οὐδενὸς τὸ παράπαν ἀντιστατοῦντος σφίσιν ἀφῖχθαι. καὶ τούς τε ἀντιοχέων αἰχμαλώτους, ὅσοι τε ῥωμαίων ἄλλοι ἐνταῦθα ὄντες ἐτύγχανον, διασωσάμενον ἐπανήκειν ἐς τὰ πάτρια ἤθη. ἔπειτα δὲ καὶ χοσρόῃ αἰτιώτατος γέγονεν ἀδεέστερον ἐπ' οἴκου ἀποκομίζεσθαι ἐκ τῆς κολχίδος. ὃν δὲ τρόπον τετύχηκε τοῦτο αὐτίκα δηλώσαιμι. ἡνίκα χοσρόης ὁ καβάδου εἰς γῆν ἐμβαλὼν τὴν κολχίδα, τά τε ἄλλα διεπράξατο, ἅπερ μοι ἔμπροσθεν διηγήγηται, καὶ πέτραν εἷλε, πολλοὺς τοῦ μήδων στρατοῦ διεφθάρθαι ξυνέβη τῷ τε πολέμῳ, καὶ ταῖς δυσχωρίαις, δύσοδός τε γὰρ ὥσπερ μοι εἴρηται ἡ λαζική ἐστι, καὶ ὅλως κρημνώδης. καὶ μὴν καὶ λιμοῦ ἐπιπεσόντος σφίσι, τὸ πλεῖστον τοῦ στρατοῦ ἀπολωλέναι ξυνέπεσε. πολλοὺς δὲ αὐτῶν καὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀπορίᾳ διεφθάρθαι ξυνέβη. ἐν τούτῳ δὲ καὶ τινὲς ἐκ γῆς τῆς περσίδος, ἐνταῦθα ἐπιχωριάζοντες, ἤγγελλον, ὡς ναβέδην μὲν βελισάριος ἀμφὶ πόλιν νίσιβιν μάχῃ νικήσας πρόσω χωροίη. πολιορκίᾳ δὲ τὸ ἰσαυρανῶν ἑλὼν φρούριον, βλησχάμην τε, καὶ περσῶν ἱππέας ὀκτακοσίους δορυαλώτους πεποίηται. στράτευμα δὲ ἄλλο ῥωμαίων ξύν γε ἀρέθᾳ τῷ σαρακηνῶν ἄρχοντι πέμψειεν, ὅπερ διαβὰν ποταμὸς τίγριν ξύμπαντα λεηλατήσει τὰ ἐκείνῃ χωρία, πρότερον ἀδῄωτα ὄντα. ἐτύγχανε δὲ καὶ στράτευμα οὔννων, ἐπὶ ἀρμενίους τοὺς ῥωμαίων κατηκόους, ὁ χοσρόης στείλας, ὅπως τῇ ἐς αὐτοὺς ἀσχολίᾳ μηδεμία τοῖς ταύτῃ ῥωμαίοις

Digitized by Google

ῥωμαίοις τῶν ἐν λαζικῇ πρασσομένων αἴσθησις γένηται. τούτοις τε τοὺς βαρβάροις ἀπήγγελλον ἕτεροι βαλεριανῷ, καὶ ῥωμαίοις ὑπαντιάσασιν ἐς χεῖρας ἐλθόντας παραπολὺ αὐτῶν ἡσσηθέντας τῇ μάχῃ, ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀπολωλέναι. ἅπερ οἱ πέρσαι ἀκούσαντες, καὶ κακοπαθείᾳ μὲν τῇ ἐν λαζοῖς κεκακωμένοι· δεδιότες δὲ μή τινι ἐν τῇ ἀπορίᾳ ἐντυχόντες πολεμίων στρατῷ, ἐν κρημνοῖς, καὶ χωρίοις λοχμώδεσιν, ἅπαντες οὐδενὶ κόσμῳ διαφθαροῖεν, περιδεεῖς ἀμφί τε παισὶ, καὶ γυναιξὶ, καὶ τῇ πατρίδι γεγενημένοι ἔτι. * καθαρὸν ἦν ἐν τῷ μήδων στρατῷ. * χοσρόην ἐλοιδόρουν τε ἐπικαλοῦντες ὡς ἔς τε τοὺς ὅρκους ἠσεβηκὼς, καὶ τὰ κοινὰ νόμιμα πάντων ἀνθρώπων, ἐσβάλοι μὲν ἐν σπονδαῖς ἐς ῥωμαίων τὴν γῆν οὐδενὶ προσῆκον. ἀδικοίη δὲ πολιτείαν ἀρχαίαν τε, καὶ ἀξιωτάτην πασῶν μάλιστα, ἧς τῷ πολέμῳ περιεῖναι οὐκ ἂν δύναιτο· ἔμελλον δὲ νεωτέροις ἐγχειρεῖν πράγμασιν. οἷς δὴ ὁ χοσρόης ξυνταραχθεὶς, εὕρετο τοῦ κακοῦ ἴασιν τήνδε. γράμματα γὰρ αὐτοῖς ἀνελέξατο, ἅπερ ἔναγχος ἡ βασιλὶς τῷ ζαβεργάνῃ ἐτύγχανε γράψασα. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε. ὅπως σε ὦ ζαβεργάνη διὰ σπουδῆς ἔχω, εὔνουν σε οἰομένη τοῖς ἡμετέροις πράγμασιν εἶναι, οἶσθα ἐπὶ πρεσβείᾳ οὐ πολλῷ πρότερον ἐς ἡμᾶς ἀφιγμένος. οὐκοῦν πράττοις ἂν εἰκότα τῇ δόξῃ, ἣν ἐπὶ σοὶ ἔχω, εἴγε βασιλέα χοσρόην εἰρηναῖα πείθοις ἐς πολιτείαν τὴν ἡμετέραν βούλεσθαι. οὕτω γάρ σοι ἀγαθὰ μεγάλα πρὸς ἀνδρὸς ἀναδέχομαι τοῦ ἐμοῦ ἔσεσθαι. ὅς γε οὐδὲν ἂν, ὅ, τι καὶ ἄνευ γνώμης τῆς ἐμῆς πράξειεν.

ταῦτα

Romano milite, quid ipſe in Colchide moliretur, minus attẽderet) in Valerianum, & Romanos incidiſſe; conſertíſque manibus infælici prælio pugnaſſe penè ad internecionem. His auditis, Perſæ iam ferè confecti Lazicæ regionis iniquitate, veriti, ne in tãta rerum difficultate, obuiam factis hoſtibus omnes quicumque incolumes ſupeteſſent, in abruptis cautibus, ſaltibúſque ſyluoſis cũ dedecore, cum liberorum, & coniugum, ac Patriæ iactura interirent; (præſertim cùm ab omni purus vacuúſque morbo non eſſet Perſarũ exercitus) Choſroæ conuiciari, & neglecti iuriſiurãdi religionem, violatíſque communis gentium iuris impietatem obiicere; quódque fœdere cum Romanis confirmata ſocietate, deinde non iuſto bello in illorum agrũ excurrat; Rempublicam denique lædat antiquitate, ac dignitate omnium præſtantiſſimam, quam nec ſuperare pugnãdo poſſit. Iámque milites ad res nouas tentandas erecto animo eranr; id verò Choſroës cùm vereretur, malo medicinam excogitauit, relectis Auguſtæ litteris, recens ad Zaberganem in hanc fermè ſententiã datis. Quo ſimus in te, Zabergane, ſtudio, quod noſtris te rebus fauere non dubitemus, vel tum intelligere potuiſti, cùm apud nos legationẽ nuper obires. Quare meæ de te opinioni factis planè reſpõdebis, ſi Choſroæ Regi, vt amico erga rẽ noſtram publicã ſit animo, perſuaſeris. Quod ſi effeceris, recipio fore, vt ampliſſima in te mei cõiugis extẽt beneficia; qui meo abſque arbitrio nihil omnino gerit.

B 2 His

His lectis, mirari dicebat Choſtoës Perſarum primoribus, ſi Rempublicam exiſtimarent, cui fœmina moderaretur: atque ita quidem virorũ impetum potuit cohibere. Veritus tamen, ne via ſibi præcluderetur à Beliſario, inde caſtra mouit, cúmque nullum obuium habuiſſet hoſtem, ſoſpes denique in Patriam conceſſit. Ergo Beliſarius Romanos iam fines ingreſſus, vxorem Byzantio veniſſe reperit, quam nullo honore in cuſtodiis habuit, ſæpéque conficere aggreſſus relanguit, amore, vt equidem reor, mulieris ingenti retardatus. Sed alia fama eſt, eum à fœmina præſtigiis præoccupatum, ſtatim animo & viribus eneruari ſolitum. Tum Photius velut lymphatus Epheſum prouolat, Caligono Eunucho nimirum Antoninæ lenone aſtricto vinculis ſecum abducto, qui flagris in via cæſus arcana omnia prodidit. Hæc vbi præſenſit Theodoſius, in Ioannis Apoſtoli templum confugit, quod Epheſi veneratione ſanctiſſimum habetur; verùm pecunia corruptus Andreas Vrbis Antiſtes illum Photio dedidit in poteſtatem. Inter hæc malum Antoninæ verita ex iis, quæ de illa acceperat Theodora, Beliſarium vnà atque illam Byzantium acciuit. Quibus Photius auditis, in Ciliciam Theodoſium abigit, vbi haſtatos, atque ſcutatos milites ſuos hyemare iuſſerat; illud ſatellitibus præcipiens, vt hominem quàm occultiſſimè ducant, apud Cilicas verò clàm dent in cuſtodiam, nullíque mortalium, vbi terrarum ſit ille, ſignificent. Ipſe

ταῦτα ὁ Χοσρόης ἀναλεξάμενος, ὀνειδίσας τε περσῶν τοῖς λογίοις, εἰ πολιτείαν οἴονται εἶναι, ἣν γυνὴ διοικεῖται, τὴν τῶν ἀνδρῶν ὁρμὴν ἀναστέλλειν ἔσχεν. ἀλλὰ καὶ ὡς ξὺν δέει πολλῷ ἐνθένδε ἀπῄει, τοὺς ἀμφὶ βελισάριον οἰόμενος σφίσιν ἐμποδὼν στήσεσθαι. οὐδενὸς δὲ οἱ τῶν πολεμίων ὑπαντιάσαντος ἄσμενος ἐς γῆν τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη. γενόμενος δὲ ὁ βελισάριος ἐς γῆν τῶν ῥωμαίων, εὑρίσκει τὴν γυναῖκα ἐκ βυζαντίου ἀφικομένην. καὶ αὐτὴν μὲν ἐν ἀτιμίᾳ ἐφύλασσε, πολλάκις τε διαχρήσασθαι αὐτὴν ἐγχειρήσας, ἐμαλθακίσθη. ἐμοὶ μὲν δοκεῖ ἔρωτος ἡσσηθεὶς διαπύρου τινός. φασὶ δὲ αὐτὸν καὶ μαγγανείαις πρὸς τῆς γυναικὸς καταλαμβανόμενον, ἐν τῷ παραυτίκα ἐκλύεσθαι. φώτιος δὲ κάτοχος ἐς τὴν ἔφεσον στέλλεται, τῶν τινὰ εὐνούχων καλλίγονον ὄνομα προαγωγὸν τῆς κεκλημένης ὄντα, δεσμεύσας τε, καὶ ξὺν αὐτῷ ἔχων. ὅσπερ αὐτῷ αἰκιζόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἅπαντα ἐξήνεγκε τὰ ἀπόρρητα. καὶ θεοδόσιος μὲν προμαθὼν, ἐς τὸ ἱερὸν ἰωάννου καταφεύγει τοῦ ἀποστόλου. ὅπερ ἐνταῦθα ἁγιώτατόν τε ἐπιεικῶς, καὶ ἔντιμον ἐστίν. ἀνδρέας δὲ ὁ τῆς ἐφέσου ἀρχιερεὺς, χρήμασιν οἱ ἀναπεισθεὶς, τὸν ἄνθρωπον ἐνεχείρισεν. ἐν τούτῳ ἡ θεοδώρα ἀμφὶ τῇ ἀντωνίνῃ δειμαίνουσα, ἠκηκόει γὰρ ὅσα δὴ αὐτῇ ξυνεπεπλώκει, βελισάριος ξὺν αὐτῇ ἐς βυζάντιον μεταπέμπεται. φώτιος δὲ ταῦτα ἀκούσας, θεοδόσιον μὲν ἐς κύλικας πέμπει, οὗ δὴ οἱ δορυφόροι τε, καὶ ὑπασπισταὶ, διαχειμάζοντες ἔτυχον· τοῖς παραπόμποις ἐπιστείλας, λαθραιότατα μὲν τὸν ἄνδρα τοῦτον διακομίζειν, ἐς κύλικας δὲ ἀφικομένους, ἐς τὰ μάλιστα ἐν φυλακῇ ἔχειν, μηδενὶ αἴσθησιν παρεχομένους, ὅποι γῆς εἴη. αὐτὸς

αὐτὸς δὲ ξύν τε Καλλιγόνῳ, καὶ τοῖς Θεοδοσίου χρήμασιν ἀθρόοις πᾶσιν οὖσιν ἐς Βυζάντιον ἦλθεν. ἐνταῦθα ἡ βασιλὶς ἐπίδειξιν πεποίηται ἐς πάντας ἀνθρώπους, ὅτι δὴ χάριτας φονικὰς εἰδείη, μείζοσί τε, καὶ μιαρωτέροις ἀμείβεσθαι δωρεαῖς. Ἀντωνίνα μὲν γὰρ ἔνθα οἱ ἔναγχος τὸν Καππαδόκην ἐχθρὸν ἐνεδρεύσασα προὔδωκεν. αὐτὴ δὲ πλῆθος ἐκείνῃ ἐγχειρίσασα ἀνδρῶν ἀνεγκλήτως ἀνῄρηκε. τῶν γὰρ Βελισαρίου, καὶ Φωτίου ἐπιτηδείων, τινῶν μὲν τὰ σώματα αἰκισαμένη, καὶ τοῦτο μόνον ἐπικαλέσασα, ὅτι ἐς τὼ ἄνδρε τούτω εὐνοϊκῶς ἔχοιεν, οὕτω διέθετο. ὥστε αὐτοῖς ἐς ὅ τι ποτὲ ἡ τύχη ἐτελεύτα, οὔπω νῦν ἴσμεν. ἄλλους δὲ φυγῇ ἐζημίωσε, ταὐτὸ τοῦτο ἐπενεγκοῦσα. ἕνα μέντοι τῶν Φωτίῳ ἐς τὴν Ἔφεσον ἐπισπωμένων, Θεοδόσιον ὄνομα, καίπερ ἐς ἀξίωμα τιμῆς ἥκοντα, τὴν οὐσίαν ἀφελομένη, ἐν δωματίῳ καταγείῳ τε, καὶ ὅλως ζοφώδει, ἔστησεν ἐπὶ φάτνης τινὸς βρόχον οἱ τοῦ τραχήλου ἀναψαμένη εἰς τοσόνδε βραχὺ, ὥστε αὐτῷ δὴ ἐντετάσθαι, καὶ χαλαρὸν μηδαμῇ εἶναι. ἑστηκὼς ἀμέλει διηνεκὲς ἐπὶ ταύτης δὴ τῆς φάτνης, ὁ τάλας ἤσθιέ τε, καὶ ὕπνον ᾑρεῖτο, καὶ τὰς ἄλλας ἔλυεν ἁπάσας τῆς φύσεως χρείας. ἄλλο τε οἱ οὐδὲν ἐς τὸ τοῖς ὄνοις εἰκάζεσθαι, ὅτι μὴ βρωμᾶσθαι ἐλέλειπτο. χρόνος δὲ τῷ ἀνθρώπῳ οὐχ ἧσσων ἢ μηνῶν τεσσάρων ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτρίβη ἕως μελαγχολίας νόσῳ ἁλοὺς, μανείς τε ἐκτόπως, καὶ οὕτω δὴ ταύτης τῆς εἱρκτῆς ἀφεθεὶς, εἶτα ἀπέθανεν. καὶ Βελισάριον οὔ τι ἑκούσιον Ἀντωνίνῃ τῇ γυναικὶ καταλλαγῆναι ἠνάγκασε. Φώτιον δὲ αἰκισμοῖς τε ἄλλοις ἀνδραποδώδεσι περιβαλοῦσα,

καὶ

Ipſe cum Caligono, & ampliſſimis Theodoſij fortunis, Byzantium ire pergit. Hîc ſanè Theodora documentum apud omnes homines ſtatuere voluit; nempe ſanguinariam referre Antoninæ gratiam, immo maioribus, atque ſceleſtioribus obſequiis compenſare. Nam illa paulo antè Ioannem Cappadocem ex inſidiis Imperatrici tradiderat, ipſa verò magnam illi virorum manum, quos & inſontes peremit. Nam ex Beliſarij, atque Photij neceſſariis, alios hoc vel ſolo nomine, quod cum illis intercederet conſuetudo, ita verberibus accepit, vt, quò tandem eorum calamitates euaſerint, incertum hodiéque ſit. Alios verò, quibus eorumdem hominum amicitiam crimini vertit, exilio mulctauit. Theodoſium quendam Senatorij ordinis virum, qui Epheſij comitem itineris ſe Photio dederat, omnibus priuatũ bonis, in ergaſtulo ſubterraneo, ac penitus inculto tenebris ad præſepium ſtitit, tam breui fune collo deuinctum, ſemper vt corpus intenderet, remittere verò minimè poſſet. Ergo miſer ad illud præſepium iugiter conſiſtens, cibum, quietémque carpebat, ac reliquis naturæ parebat neceſſitatibus; cui quidem vt aſinum referret, nihil omnino, niſi rudere relinquebatur. Quaternis totis menſibus eam homo vitã exegit, cùm in furorem actus, prorſúſque à mente alienatus, carcere dein emiſſus, mox interiit. Beliſarium vel inuitum ac renitentem in priſtinam cum Antonina coniuge redire gratiam adegit. Photiũ humeris ac dorſo ceu mancipium,

flagellis

flagellis malè acceptum edicere iuſſit, vbinam Theodoſius ageret, vbi leno? Ille ſupplicio dirè confectus licèt, (homo quippe valetudinarius, & infirmis antea vitibus, curæque corporis ſtudens, & omnium iniuriarum inſolens atque calamitatum) tamen iuſiurandum conſeruare maluit, quàm arcana Beliſarij prodere; quanquam hæc omnia in lucem tandem venêre. Nam Theodora Caligonum nacta reſtituit Antoninæ; Theodoſium verò Byzantium euocatum, in regia occultè habuit; accita autem poſtridie Antonina: O amiciſſima Patricia, inquit, Gemma in manus incidit pridie mihi, qualem vidiſſe neminem puto mortalium; ſi vlla te eius videndæ cupiditas tangit, hoc tibi ſpectaculum ego non inuiderim, ſed vltrò oſtenderim. Antonina rem non aſſecuta, Gemma vt ſibi indicaretur, etiam atque etiam flagitabat. Illa ex cuiuſdam Eunuchi cubiculo apprehenſum manu producit Theodoſium. Protinus Antonina ſummo oppreſſa gaudio ſtupefacta hæſit: vtque recepit ſeſe, immortales Auguſtæ gratias egit, ſeruatricem, & beneficentiſſimam compellauit, ac verè Dominam. Imperatrix Theodoſium in Palatio continens, omnibus refecit deliciis, & oblectamentis recreauit; illud interminata, breui ſe Theodoſium exercitus ducem Romanis daturam. Sed planè anteuertit vltio diuina, quæ illum inteſtinorum difficultate correptum è viuis ſubduxit. Erant Theodoræ reconditæ, abſtruſæ, nulliſque finitimæ habi

καὶ ξαίνασα κατά τε τῶν ὤμων, καὶ τοῦ νώτου πολλάς, ἐκλέγειν ἐκέλευεν, ὅποι ποτὲ γῆς Θεοδόσιός τε καὶ ὁ προαγωγὸς εἴη. ὁ δὲ καίπερ ὑπὸ τῆς βασάνου καταπεινόμενος, τὰ ὀμωμοσμένα ἐμπεδοῦν ἔγνω, ἀνὴρ νοσώδης μὲν, καὶ αὐχμένος γεγονὼς πρότερον, ἐς δὲ τὴν ἀμφὶ τὸ σῶμα θεραπείαν ἐσπουδακώς, ὕβρεώς τε ἄγευστος, ἢ ταλαιπωρίας τινὸς ἔμπειρος. οὐδὲν γοῦν αὐτοὺς τῶν Βελισαρίου κεκρυμμένων ἐξεῖπεν. ὕστερον μέντοι ἅπαντα τὰ τέως ἀπόρρητα, ἐς φῶς ἐληλούθει. καὶ Καλλίγονον μὲν ἤδη ἐνταῦθα διέρουσα, τῇδε παρέδωκε. τὸν δὲ μετακαλέσασα ἐς Βυζάντιον, ἐπειδὴ ἀφίκετο, αὐθὺς μὲν κρύπτει ἐν παλατίῳ, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μεταπεμψαμένη Ἀντωνίναν, ὦ φιλτάτη πατρικία, ἔφη, μάργαρον ἐς χεῖρας τὰς ἐμὰς τῇ προτεραίᾳ ἐμπέπτωκεν, οἷον οὐδείς ποτε ἀνθρώπων εἶδεν. καί σοι βουλομένῃ οὐκ ἂν φθονήσαιμι τοῦ θεάματος τούτου, ἀλλ᾽ ἐπιδείξω. καὶ ἡ μὲν οὐ ξυνιεῖσα τῶν πρασσομένων, τὸν μάργαρον οἱ ἐπιδεῖξαι, πολλὰ ἐλιπάρει. ἡ δὲ τὸν Θεοδόσιον ἐξ οἰκιδίου τῶν τινὸς εὐνούχων ἐξαγαγοῦσα, ἐπέδειξεν. Ἀντωνίνα δὲ τὰ μὲν πρῶτα περιχαρὴς ἄγαν γενομένη, ὑφ᾽ ἡδονῆς ἀχανὴς ἔμεινε. χάριτάς τε οἱ δεδρακέναι ὡμολόγει πολλάς, σώτειράν τε, καὶ εὐεργέτιν ἀποκαλοῦσα, καὶ δέσποιναν ὄντως. τοῦτον δὲ τὸν Θεοδόσιον ἡ βασιλὶς κατέχουσα ἐν παλατίῳ, τρυφῆς τε, καὶ τῆς ἄλλης εὐπαθείας ἠξίου, στρατηγόν τε ἠπείλησε Ῥωμαίοις αὐτὸν οὐκ εἰς μακρὰν καταστήσεσθαι. ἀλλά τις προτερήσασα δίκη νόσῳ ἁλόντα δυσεντερίας ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανίζει. ἦν δὲ οἰκίδια τῇ Θεοδώρᾳ ἀπόκρυφα μὲν, καὶ ὅλως λεληθότα, ζοφώδη

ζοφώδη τε, καὶ ἀγείτονα. ἔνθα δὴ οὔτε νυκτὸς, οὔτε ἡμέρας δήλωσις γίνεται. ἐνταῦθα τὸν Φώτιον ἐπὶ χρόνου μῆκος καθείρξασα ἐτήρει. ὅθεν δὴ αὐτῷ ξυνέβη τις τύχη, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δὶς διαφυγόντα ἀπαλλαγῆναι. καὶ τὰ μὲν πρῶτα καταφυγὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοτόκου, ὃς περὶ Βυζαντίοις ἀξιώτατός ἐστί τε, καὶ ὠνόμασθη, παρὰ τὴν ἱερὰν τράπεζαν οἰκέτης καθῆστο. ἐντεῦθέν τε αὐτὸν ἀναστήσασα βίᾳ τῇ πάσῃ καθεῖρξεν αὖθις. τὸ δὲ δὴ δεύτερον ἐς τὸ τῆς Σοφίας τὸ ἱερὸν ἥκων, ἐς αὐτὴν που τὴν θείαν δεξαμενὴν, ἐξαπιναίως ἐκάθισεν, ἥνπερ μάλιστα πάντων νενομίκασι χριστιανοὶ σέβειν, ἀλλὰ κἀνθένδε ἐφέλκειν αὐτὸν ἡ γυνὴ ἴσχυσεν. χωρίον γὰρ ἀβέβηλον πώποτε ἀνέφαπτον αὐτῇ οὐδὲν γέγονεν. ἀλλ᾽ αὐτῇ βιάζεσθαι τὰ ἱερὰ ξύμπαντα, οὐδὲν πρᾶγμα ἐδόκει εἶναι. καὶ ξὺν τῷ δήμῳ οἱ τῶν χριστιανῶν ἱερεῖς καταπεπληγμένοι τῷ δέει ἐξίσταντο, καὶ ἀνεχώρουν αὐτῇ ἅπαντα. τριῶν μὲν οὖν αὐτῷ ἐνιαυτῶν χρόνος ἐτελέσθη. ὕστερον δὲ ὁ προφήτης αὐτῷ Ζαχαρίας ἐπιστὰς ὄναρ, ὅρκοις φασὶν ἐκέλευε φεύγειν, συλλήψεσθαι οἱ ἐν τῷ ἔργῳ τῷδε ὁμολογήσας. ταύτῃ τε τῇ ὄψει ἀναπεισθεὶς, ἀνέστη τε ἐνθένδε, καὶ διαλαθὼν, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα ἦλθε. μυρίων μὲν αὐτὸν διερευνωμένων ἀνθρώπων, οὐδενὸς δὲ τὸν νεανίαν, καίπερ ἐντυχόντα ὁρῶντος. οὗ δὴ ἀποθριξάμενός τε, καὶ τῶν μοναχῶν καλουμένων τὸ σχῆμα περιβαλλόμενος τὴν ἐκ Θεοδώρας κόλασιν διαφυγεῖν ἔσχε. Βελισάριος δὲ τὰ ὀμωμοσμένα ἠλογηκὼς, τιμωρεῖν τε οὐδαμῆ τούτῳ ἑλόμενος πάσχοντι, ὥσπερ ἐρρήθη, ἀνόσια ἔργα, ἐς πάντα οἱ λοιπὸν τὰ

habitationibus cuſtodiæ, vſque adeò tetræ, vt inde nullum diei, vel noctis indicium diſcernere potuiſſes; vinctum in his Photium diu detinuit. Sed neſcio quo caſu ſemel atque iterum inde aufugiendi facta illi eſt opportunitas. Tum primùm in Deiparæ templo, quod Byzantiis ſanctiſſimum eſt, ac nominatur, ad ſacram aram ſupplex conſiſtit; cum inde per vim ac ſcelus auulſum cuſtodia rurſus includit. Secundò deinde inopinatò ſe abdit in ſacrum Sophiæ templi emiſſarium, cuius ſumma Chriſtianis ritu ſolemni religio eſt: verùm inde etiam eum abſtrahere illa non exhorruit, cui nullus tam ſanctus viſus eſt locus, quem non violarit; quin pro nihilo duxit vim omnibus inferre ſacris. Ac licèt eum populus, & Sacerdotum ordo facinus exhorreſcerent, ac deteſtarentur, ei tamen omnia conceſſerunt. Tertium iam annum agebat Photius in eo ſqualore, cùm ecce per quietem viſus Zacharias Propheta illi eſt, qui fugam imperaret, præſidiúmque ſanctè polliceretur; quo viſu fretus, inde clàm erupit, cúmque innumeros propemodum perſecutores præſens latuiſſet, tandem Hieroſolymam peruenit: vbi detonſa cæſarie, ſumptóque Monachorum habitu Theodoræ potuit euadere carnificinam. Cui cùm Beliſarius iniuſtiſſimis afflicto calamitatibus ire ſuppetias neglexiſſet, contrà quàm ſacramenti fide, vt dixi, promiſerat, omnibus deinde ſuis

ſuis in rebus meritò infenſum habuit diuinum numen. Nam paulo pòſt aduerſum Perſas, & Choſroëm tertiò iam in prouincias Romanorum graſſantes ducere iuſſus exercitum; quamquam inde cum laude hoſtem abegerit, ſceleris tamen notam ſubiuit. Cùm etenim Choſroëm, qui Euphrate tranſmiſſo, vrbe frequentiſſima Callinico omnibus deſtituta præſidiis potitus erat, infinita Romanorum multitudine in ſuam poteſtatem redacta; Beliſarius inſequi nihil curauerit, ſed in caſtris ſe continuerit, ſuſpicionem de ſe excitauit, quaſi vel rem de induſtria malè gereret, vel ignauiter hoſtibus concederet. Illud quoque ſub idem tempus ei contigit. Cùm lues Byzantiorum depaſceretur multitudinem, vt ſuperioribus libris meminimus, Iuſtinianus Imperator morbo difficillimo laborabat, vt iam interiiſſe etiam diceretur. Fama vulgi rumoribus exagitata ad caſtra peruaſit, militémque Romanum. Hic verò dictitare ex Præfectis nonnulli; ſi Populus Romanus Byzantij permitteretur Cæſarem pronunciare, fore omnino, vt ipſi in caſtris perpetuò verſarentur. Nec ita multo pòſt è morbo recreari cœpit Imperator; tum verò duces exercitus deferunt alius alium, & Beliſarij, atque Buzæ eam fuiſſe vocem, quam modò dixi, Petrus, & Ioannes Helluo aſſeuerabant. Hæc ab iis de ſe dici interpretata Theodora, ira efferbuit, iuſſítque omnes extemplò adeſſe Byzantij. Dicti authoribus perueſtigatis, Buzem

τὰ ἐπιτηδεύματα, πολέμια τὰ πρὸς τοῦ θεοῦ ὡς τὸ εἰκὸς εὗρεν. αὐθὺς γὰρ ἐπί τε μήδους, καὶ χοσρόην σταλεὶς, τὸ τρίτον ἐσβαλόντας ἐς ῥωμαίων τὴν γῆν κακότατα ὦφλε. καίτοι ἐδόκει τι λόγου ἄξιον διαπεπρᾶχθαι, τὸν πόλεμον ἐνθένδε ἀποσεισάμενος. ἀλλ' ἐπεὶ χοσρόης εὐφράτην διαβὰς ποταμὸν, καλλίνικον πόλιν πολυάνθρωπον οὐδενὸς ἀμυνομένου εἷλε, μυριάδας ἠνδραπόδισε ῥωμαίων πολλάς. βελισάριος δὲ οὐδὲ ὅσον ἐπισπέσθαι τοῖς πολεμίοις ἐν σπουδῇ ἔσχε, δόξαν ἀπηνέγκεν ὡς δυοῖν θάτερον, ἢ ἐθελοκακήσας, ἢ ἀποδειλιάσας αὐτοῦ ἔμεινεν. ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον, καί τι ἕτερον αὐτῷ ἐπιπεσεῖν ξυνηνέχθη τοιόνδε. ὁ μὲν λοιμὸς, οὗπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἐπενέμετο τοὺς ἐν βυζαντίῳ ἀνθρώποις. βασιλεῖ δὲ ἰουστινιανῷ χαλεπώτατα νοσῆσαι ξυνέβη. ὥστε καὶ ἐλέγετο, ὅτι ἀπολώλει. τοῦτον δὲ τὸν λόγον περιαγαγοῦσα ἡ φήμη διεκόμισεν ἄχρι ἐς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. ἐνταῦθα ἔλεγον τῶν ἀρχόντων τινὲς, ὡς ἢν βασιλέα ῥωμαῖοι ἕτερόν τινα ἐν βυζαντίῳ καταστήσωνται σφίσιν, οὐ μήποτε αὐτοὶ ἐπιτρέψωσιν. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον βασιλεῖ μὲν ῥᾷστα ξυνέβη· τοῖς δὲ τοῦ ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχουσι, διαβόλοις ἐπ' ἀλλήλοις γενέσθαι. πέτρος τε γὰρ ὁ στρατηγὸς, καὶ ἰωάννης, ὅνπερ ἐπίκλησιν φαγᾶν ἐκάλουν, βελισάριόν τε, καὶ βούζην ἐκεῖνα λεγόντων ἰσχυρίζοντο ἀκηκοέναι, ἅπερ μοι ἀρτίως δεδήλωται. ταῦτά γε ἡ βασιλὶς θεοδώρα ἐπικαλέσασα ἐφ' ἑαυτῇ τοῖς ἀνθρώποις εἰρῆσθαι, μεστὴ ἐγεγόνει. ἅπαντας οὖν αὐθὺς μετακαλέσασα ἐς βυζάντιον, ζήτησίν τε τοῦ λόγου τούτου ποιησαμένη, τὸν

τὸν Βούζην μεταπεμψαμένη εἰς τὴν γυναικωνῖτιν ἐξαπιναίως, ὥς τι αὐτῷ κοινολογησομένη τῶν ἄγαν σπουδαίων. ἦν δέ τι οἴκημα ἐν παλατίῳ κατάγειον, ἀσφαλές τε, καὶ λαβυρινθῶδες, καὶ οἷον ταρτάρῳ εἰκάζεσθαι. ἵνα δὴ τοὺς προσκεκρουκότας, ὡς τὰ πολλὰ καθείρξασα ἐτήρει. καὶ ὁ Βούζης οὖν ἐς τὸ βάραθρον τοῦτο ἐμβέβλητο), ἐνταῦθά τε ἀνὴρ ἐξ ὑπάτων γενόμενος, ἄγνωστος ἀεὶ τοῦ παρόντος καιροῦ ἔμεινεν. οὔτε γὰρ αὐτὸς ἐν σκότῳ καθήμενος διαγινώσκειν οἷός τε ἐγεγόνει, πότερον ἡμέρα, ἢ νύκτωρ εἴη. οὔτε ἄλλῳ τῳ ἐντυχεῖν εἶχεν. ἄνθρωπος γὰρ ὅσπερ οἱ ἐς ἡμέραν ἑκάστην τὰ σιτία ἐρρίπτει, ὥσπερ τι θηρίον θηρίῳ, ἄφωνος ἀφώνῳ ὡμίλει. καὶ πᾶσι μὲν τετελευτηκέναι εὐθὺς ἔδοξε. λόγον μέντοι ἢ μνήμην ποιεῖσθαι * ταῦτα τινὰ οὐδεὶς * ἐνιαυτοῖν δὲ δυοῖν ὕστερον πρὸς μησὶ τέσσαρσι οἰκτισαμένη τὸν ἄνδρα ἀφῆκε. καὶ ὃς ὥσπερ ἀναβεβιωκὼς ἅπασιν ὤφθη. ξυνέβη τε τῷ ἀνθρώπῳ ἐνθένδε ἀεὶ ἀμβλυώττειν τε, καὶ τὸ ἄλλο σῶμα νοσῶδες εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ τῷ Βούζῃ τῇδε ἐχώρησε. Βελισάριον δὲ βασιλεύς, καίπερ οὐδενὸς τῶν κατηγορουμένων ἁλόντα, ἐγκειμένης τῆς βασιλίδος παραλύσας, ἧς εἶχεν ἀρχῆς, Μαρτῖνον ἀντ' αὐτοῦ τῆς ἑῴας στρατηγὸν καταστήσασθαι, τούς τε Βελισαρίου δορυφόρους τε, καὶ ὑπασπιστάς, καὶ τῶν οἰκετῶν εἴ τι ἐν πολέμῳ δόκιμον ἦν, τῶν τε ἀρχόντων, καὶ τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων τισὶν ἐπέστειλε διαδάσασθαι. οἱ δὲ κλήροις ἐπ' ἐκείνοις ἐμβεβλημένοι, αὐτοῖς ὅπλοις ἅπαντας ἐν σφίσιν αὐτοῖς διενείμαντο, ὥς πη κατατυχεῖν ἑκάστῳ συνέβη. καὶ τῶν φίλων δέ, καὶ ἄλλως αὐτῷ τὰ πρότερα ὑπουργηκότων, πολλοῖς ἀπεῖπον παρὰ Βελισα

Buzem repentè accerſit in gynæceum, ſicuti de re quapiam grauiori cum eo communicatura. Cæterùm in Regia erat ſubterraneus ac tutiſſimus carcer, ad quem ibatur per longos anfractus, Tartaro ſimilem diceres. Ergo in hoc vbi vinciebantur, qui illi offenſioni fuiſſent, Buzem habuit; ſcilicet vir Conſularis in eam ſentinam deturbatus, longo tempore delituit, nulla de eo certa fama; nam diei, noctiſque viciſſitudines nullo poterat vel ipſe in tenebris iacẽs indicio diſtinguere, vel ab alio reſciſcere; quippe cùm in dies ſingulos qui ei, veluti feræ cuipiam belluæ paſtum obiectabat, mutus iuberetur illuc penetrare. Interiiſſe iam putabatur, eiuſque memoriam ſermonibus vſurpare nullus planè audebat; cùm vno atque altero anno, & quaternis præterea menſibus elapſis, inde (aliquam fortaſſe commouens miſerationem) emiſſus, quaſi rediuiuus ab omnibus circumſpectabatur; ex eóque cœpit tempore cæcutire, ac reliquo corpore aduerſa ſemper vti valetudine. Itáque Buzæ cecidit res. Beliſarium autem, nulli licèt crimini, cuius inſimularetur, obnoxium; Auguſta tamen inſtante, Imperator exautorauit; Martino eius loco exercitus Orientis duce deſignato. Prætereà ſcutatos, haſtatóſque milites, ac reliquum Beliſarij ſatellitium rei bellicæ peritum, quibuſdam aulæ Primatibus & Eunuchis conceſſit, qui coniectis ſortibus eos vel ſic armatos inter ſe partirentur. Denique amicis, qui pridem

Beliſario præſtò fuiſſent, interdicit illius conſuetudinem. Miſerum ſanè & acerbum ſpectaculum, etſi viſum, haud tamen facile creditu, Beliſarium hominem iam priuatum vrbem obire ſolum, nunquam non cogitabundum, ac triſtem, ſibi timentem inſidias cædémque. Sed & Auguſta magnam pecuniæ vim, quam in Oriente Beliſario ſeruari audierat, Eunucho quopiam ex regiis deſtinato, curauit conuehendam. Hæc Imperatrix in gratiam Antoninæ Beliſario quidem infenſæ, ſummo autem ſibi amore & neceſſitudine deuinctæ, ob nuperam Ioannis Cappadocis ruinam curauit eo conſilio, vt ſi quando illa videretur reum coniugem ſibi depoſcere, & è tantis ærumnis poſſe vindicare; iam vir ille omnino afflictiſſimus, non modò ſimultatem cum Antonina deponeret;ſed palàm quaſi ſeruatum mancipium velut per triumphum traheretur. Quod ita peractum eſt. Manè Beliſarius, vt illi mos erat, in regiam venit, famulis ſtipatus perpaucis, atque iis abiectis, & ſordidis. Conuento Cæſare, & Auguſta, nullámque in illis expertus erga ſe animi beneuolentiam;quin accepta inibi contumelia ab hominibus viliſſimis, atque nefariis,ſub veſperum ſe domũ recepit, in via identidem ſeſe conuertens, & huc atque illuc circumſpectans, ſicunde videret in ſe irruentes ad cædem ſicarios: conſcenſo cubiculo tremebundus in toro conſedit ſolus, nihil animo verſans, quod virum fortẽ deceret, qualem & ſe fuiſſe penitus obliuiſcebatur: ſed

βελισαρίῳ μηκέτι ἰέναι. καὶ περιῄρχετο πικρὸν θέαμα, καὶ ἄπιστος ὄψις, Βελισάριος ἰδιώτης ἐν Βυζαντίῳ, σχεδόν τι μόνος, σύννους ἀεὶ, καὶ σκυθρωπὸς, καὶ τὸν ἐξ ἐπιβουλῆς ὀρρωδῶν θάνατον. μαθοῦσα δὲ ἡ βασιλὶς πολλὰ ἐπὶ τῆς ἕω χρήματα εἶναι, πέμψασα τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων τινὰ κεκόμισται πάντα. ἐτύγχανε δὲ Ἀντωνίνα, ὥς μοι εἴρηται, τῷ μὲν ἀνδρὶ διάφορος γεγενημένη, τῇ δὲ βασιλίδι φιλτάτη, καὶ ἀναγκαιοτάτη τυγχάνουσα ἐν τοῖς μάλιστα, ἅτε Ἰωάννην ἔναγχος κατεργασαμένη τὸν Καππαδόκην. διὸ δὴ χαρίσασθαι ἡ βασιλὶς τῇ Ἀντωνίνῃ βουλευσαμένη, ἅπαντα ἔπρασσεν, ὅπως ἐξαιτήσασθαί τε τὸν ἄνδρα ἡ γυνὴ, καὶ ἀπὸ ξυμφορῶν τηλικῶνδε ῥύσασθαι δόξειε. ταύτῃ τε οὐ μόνον τῷ ταλαιπώρῳ ἐς τὸ παντελὲς καταλλαγῆναι συμβήσεσθαι, ἀλλὰ καὶ διαρρήδην αὐτὸν ἅτε πρὸς αὐτῆς διασεσωσμένον αἰχμάλωτον ἀναρπάσασθαι. ἐγένετο δὲ ὧδε. ἦλθε μέν ποτε Βελισάριος πρωῒ ἐς παλάτιον, ᾗπερ εἰώθει ξὺν ἀνθρώποις οἰκτροῖς τε, καὶ ὀλίγοις τισίν. οὐκ εὐμενῶς δὲ πειρασάμενος βασιλέως τε, καὶ τῆς βασιλίδος, ἀλλὰ καὶ περιυβρισμένος ἐνταῦθα ὑπ᾽ ἀνδρῶν μοχθηρῶν τε, καὶ ἀγελαίων, οἴκαδε ἀμφὶ δείλην ὀψίαν ἀπιὼν ᾤχετο. συχνά τε περιστρεφόμενος ἐν τῇ ἀναχωρήσει ταύτῃ, καὶ πανταχόσε περισκοπούμενος, ὁπόθεν ποτὲ προσιόντας αὐτῷ τοὺς ἀπολλύντας ἴδοι. ξὺν ταύτῃ τε τῇ ὀρρωδίᾳ εἰς τὸ δωμάτιον ἀναβὰς, ἐπὶ τῆς στιβάδος καθῆστο μόνος. γενναῖον μὲν οὐδὲν ἐννοῶν, οὐδὲ ὅτι ἀνὴρ ἐγεγόνει ἐν μνήμῃ ἔχων, ἱδρῶν

ἱδρῶν δὲ ἀεὶ καὶ ἰλιγγιῶν, καὶ ξὺν τρόμῳ πολλῷ ἀπορούμενος, φόβοις τε ἀνδραποδώδεσι, καὶ μερίμναις ἀποκναιόμενος, φιλοψύχοις τε καὶ ὅλως ἀνάνδροις. Ἀντωνίνα δὲ ἅτε οὐδὲ τὰ πρασσόμενα ὅλως ἐπισταμένη, οὐδέ τι τῶν ἐσομένων καραδοκοῦσα, περιπάτους ἐνταῦθα ἐποιεῖτο συχνοὺς, ὀξυρεγμίαν σκηπτομένη, ἔτι γὰρ εἰς ἀλλήλους ὑπόπτως εἶχον. μεταξὺ δέ τις ἐκ παλατίου, Κουαδρᾶτος ὄνομα, ἧκεν ἤδη διεδυκότος ἡλίου, τήν τε αὔλειον ὑπερβὰς ἐξαπιναίως παρὰ τὴν ἀνδρωνῖτιν ἔστη θύραν, φάσκων πρὸς τῆς βασιλίδος ἐνταῦθα ἐστάλθαι. ὅπερ ἐπεὶ Βελισάριος ἤκουσε, χεῖρας, καὶ πόδας ἐπὶ στιβάδος ἑλκύσας, ὕπτιος ἔκειτο, πρὸς τὴν ἀναίρεσιν ἑτοιμότατος. οὕτως ἅπαν αὐτὸν τὸ ἀρρενωπὸν ἀπολελοίπει. οὔπω τοίνυν ὁ Κουαδρᾶτος παρ' αὐτὸν εἰσελθὼν, γράμματα οἱ τῆς βασιλίδος ἐπέδειξεν. ἐδήλου δὲ ἡ γραφὴ τάδε. ἃ μὲν εἴργασαι ἡμᾶς ὦ βέλτιστε οἶσθα. ἐγὼ δὲ τὰ πολλὰ ὀφείλουσα τῇ σῇ γυναικὶ, ταύτης δὴ τὰ ἐγκλήματά σοι ἀφεῖναι ξύμπαντα ἔγνωκα, ἐκείνῃ τὴν σὴν δωρουμένη ψυχήν. τὸ μὲν οὖν ἐνθένδε σοι τὸ θαρσεῖν ὑπέρ τε τῆς σωτηρίας, καὶ τῶν χρημάτων πάρεστιν. ὁποῖος δὲ σὺ πρὸς αὐτὴν ἔσῃ διὰ τῶν πραχθησομένων εἰσόμεθα. ταῦτα ἐπεὶ Βελισάριος ἀνελέξατο, ἅμα μὲν ὑφ' ἡδονῆς ἐπὶ μέγα ἀρθεὶς, ἅμα δὲ καὶ τῷ παρόντι ἐπίδειξιν ἐθέλων ποιεῖσθαι τῆς γνώμης, ἀναστὰς εὐθὺς παρὰ τοῦ γυναικὸς πόδας ἐπὶ στόμα πίπτει. καὶ χειρὶ μὲν ἑκατέρᾳ περιλαβὼν αὐτῆς ἄμφω τὰς κνήμας, τὴν δὲ γλῶσσαν ἀεὶ τῶν ταρσῶν τῆς γυναικὸς μεταβιβάζων, τοῦ μὲν βίου, καὶ τῆς σωτηρίας αἰτίαν ἐκάλει, ἀνδράποδον δὲ αὐτῆς τὸ ἐνθένδε πιστὸν ὡμολόγει, καὶ οὐκ ἀνὴρ ἔσεσθαι. καὶ τῶν χρημάτων δὲ

ſed æſtuare ad ſudorem, tremefactus animi pendere, perculſus metu, anxiáque ſollicitudine mortem ignauiter vereri. Antonina rei prorſus ignara, quam nec fingere animo ſibi facilè poterat, fortè ibidem obambulabat cruditatem cauſata, vt grauiorem mariti ſuſpicionem auerteret; cùm ecce poſt Solis occaſum è Regia Quadratus, ſuperato veſtibulo, oſtio repentè cubiculi adſtitit, miſſus, vt aiebat, ab Imperatrice. Hoc audito Beliſarius, pedibus atque manibus reſolutis, in torum decidit reſupinus, ad necem paratiſſimus, adeò omni prorſus animi fortitudine deſtituebatur. Quadratus adhuc ſubſiſtens Auguſtæ litteras manu præferebat, in hanc fermè ſententiam ſcriptas: In nos quæ commiſeris, præclare vir, nō ignoras; ſed quod ego plurimum debeam vxori tuæ, eſt cur eius cauſâ tua tibi crimina condonem, illi tuam vitam concedam; per eam ſit tibi in poſterum de ſalute, déque fortunis bene ſperare. Sed in Antoninam te qualem oſtenderis, rebus ipſis te nobis declaraturum ſcito. Hæc vbi perlegit Beliſarius, geſtire præ lætitia vehementer cœpit, ſuíque animi teſtem Quadratum etiamnum præſentem ſibi parare cupiens; repentè ad coniugis pedes effuſus, manibus tibias prehenſat, modò hunc, modò illum pedem oſculatur, ſalutis illam appellans authorem; ſe non maritum, immo mancipium fidele in poſterum ait cenſendum fore. Cæterùm Auguſta

Auguſta de illa pecuniarum copia ad tria millia auri pondo impartita Cæſari, reliqua Beliſario permiſit; cui ſic iſta contigêre, quemadmodum Gelimeræ, ac Vittigi, quos illi fortuna paulò antè ſubiugarat. Iam inde à multo tempore Iuſtinianũ ac Theodoram grauiter pungebat huius viri diuitiarum vis immenſa, & Imperatorio prorſus ærario digna; conquerebantur verò publicarum Gelimeræ, Vitigiſque pecuniarum partem maximam alicubi penitus ab eo retruſam, minimam verò, ac nullius ferè ponderis Imperatori delatam. Verùm id taciè tulerunt, ſimul recenſitis viri rebus præclarè geſtis, ſimul veriti aliorum obtrectationes, præſerrim cùm idoneam aduerſus eum prætendere cauſam non poſſent. At vbi trepidantem illum Auguſta deprehendit, & animum penitus deſpondentem, vno effecit conatu, vt omnium eius fortunarum adiret poſſeſſionem contracta ſtatim affinitate. Nam Ioanninam Beliſarij filiam, quæ vna illi fuit, Anaſtaſio ex filia nepoti ſpondendam curat. Interim Beliſarius, vt in antiquum reſtituatur dignitatis gradum petit, vtque Imperator in Oriente deſignatus aduerſus Choſroëm, & Perſam militem Romanum ducat. Antonina reclamat, Prouinciáſque minimè ſe illas proſpecturam dicit, in quibus ab eo grauiſſimis affecta fuiſſet iniuriis. Quare Beliſarius Imperatoris ſtabulo præfectus, ſecundò in Italiam mittitur; ea, vt fertur, data Cæſari conditione, nullas vt eo bello pecunias peteret,

ſed

ἡ βασιλὶς ἐς τριάκοντα χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ δοῦσα, τ' ἄλλα Βελισαρίῳ ἀπέδοτο. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Βελισαρίῳ τῷ στρατηγῷ τῇδε κεχώρηκε, ᾧπερ ἡ τύχη οὐ πολλῷ πρότερον Γελίμερά τε, καὶ Οὐίττιγιν δορυαλώτους παραδεδώκει. ἐκ παλαιοῦ δὲ Ἰουστινιανόν τε, καὶ Θεοδώραν πλοῦτος ὁ τούτου τοῦ ἀνδρὸς ἀκριβῶς ἔκνιζεν, ὑπέρογκός τε ὤν, καὶ βασιλικῆς αὐλῆς ἄξιος. ἔφασκόν τε ὡς τῶν δημοσίων χρημάτων Γελίμερός τε, καὶ Οὐιττίγιδος τὸ πλεῖστον ἀποκρυψάμενος λάθρα ἔτυχε. μοῖραν δὲ αὐτῶν βραχεῖάν τέ τινα, καὶ οὐδαμῆ ἀξιόλογον βασιλεῖ ἔδωκε. πόνους δὲ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῶν ἔξωθεν τὴν βλασφημίαν διαριθμούμενοι· ἅμα δὲ καὶ σκῆψιν ἀξιόχρεων ἐπ' αὐτῷ οὐδεμίαν κεκομισμένοι, ἡσυχῆ ἔμενον. τότε δὲ ἡ βασιλὶς αὐτοῦ λαβομένη κατωῤῥωδηκότος τε, καὶ ἀποδειλιάσαντος ὅλως, πράξει μιᾷ διεπράξατο ξυμπάσης αὐτοῦ τῆς οὐσίας κυρία γενέσθαι. ἐς κῆδος γὰρ ἀλλήλοις ξυνηλθέτην εὐθύς, Ἰωαννίνα τε ἡ Βελισαρίου θυγάτηρ, ἧσπερ μόνης ἐγεγόνει πατὴρ, Ἀναστασίῳ τῷ τῆς βασιλίδος θυγατριδῷ μνηστὴ γέγονε. Βελισάριος μὲν οὖν ἀρχήν τε ἀπολαβεῖν τὴν οἰκείαν ἠξίου, καὶ στρατηγὸς τῆς ἕω ἀποδειχθεὶς, πάλιν ἐπὶ Χοσρόην, καὶ Μήδους ἐξηγήσεσθαι τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ. Ἀντωνίνα δὲ οὐδαμῶς εἴη περιυβρίσθαι ἐν τοῖς ἐκείνῃ χωρίοις πρὸς αὐτοῦ ἔφασκεν, ἅπερ οὐκέτι τὸ λοιπὸν ὄψεσθαι. διὸ δὴ Βελισάριος ἄρχων τῶν βασιλικῶν καταστὰς ἱπποκόμων, ἐς τὴν Ἰταλίαν τὸ δεύτερον ἐστάλη, ὁμολογήσας βασιλεῖ, ὥς φασι, χρήματα μήποτε αὐτὸν ἐν τῷ δὲ τῷ πολέμῳ αἰτήσειν·

ἀλλὰ

ἀλλὰ ξύμπασαν αὐτὸς τὴν τοῦ πολέμου παρασκευὴν χρήμασιν οἰκείοις ποιήσασθαι. πάντες μὲν οὖν ὑπετόπαζον τά τε ἀμφὶ τῇ γυναικὶ ταύτῃ, ἧπερ ἐρρήθη, βελτιστάτερον διοικήσασθαι, καὶ βασιλεῖ ταῦτα ὁμολογῆσαι ἀμφὶ τοῦ πολέμου, ἀπαλλαξείοντά τε ἐν Βυζαντίῳ διατριβῆς. ἐπειδὰν τε τάχιστα ἔξω τοῦ περιβόλου ἐκτὸς γένηται, ἁρπάσασθαί τε αὐτίκα τὰ ὅπλα, καί τι γενναῖον, καὶ ἀνδρὶ πρέπον ἐπί τε τῇ γυναικὶ, καὶ τοῖς βιασαμένοις φρονῆσαι. αὐτὸς δὲ πάντα τὰ ξυμπεσόντα ἐν ἀλογίᾳ πεποιημένος, ὅρκων τε τῶν Φωτίῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις ὀμωμοσμένων ἐν λήθῃ τε πολλῇ, καὶ ὀλιγωρίᾳ γενόμενος, εἵπετο τῇ γυναικὶ, καταστὰς ἐκτόπως εἰς αὐτὴν ἐρωτόληπτος, καὶ ταῦτα ἑξήκοντα ἤδη γεγονυῖαν ἔτη. ἐπειδὴ μέντοι ἐν Ἰταλίᾳ ἐγένετο, εἰς ἡμέραν ἑκάστην ἀπ' ἐναντίας αὐτῷ τὰ πράγματα ἐχώρει. ἐπεὶ οἱ διαρρήδην τὰ ἐκ θεοῦ πολέμια ἦν. πρῶτον μὲν γε τὰ τοῦ στρατηγοῦ τούτου ἐν τοῖς ξυμπίπτουσιν ἐπί τε Θευδάτον, καὶ Οὐίττιγιν βουλευόμενα, καίπερ οὐκ ἐπιτηδείως τοῖς πρασσομένοις δοκοῦντα ἔχειν, ἐς ξυμφορὰν ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐτελεύτα τέλος. ἐν δὲ τῷ ὑστέρῳ δόξαν μὲν ἀπήνεγκεν, ὅτι δὴ τὰ βελτίω βεβούλευται, ἅτε καὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τόνδε πραγμάτων γεγονὼς ἔμπειρος, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀποβαίνουσι κακοτυχοῦντι τὰ πολλὰ ἐς ἀβουλίας δόκησιν αὐτῷ ἀπεκρίθη. οὕτως ἄρα οὐκ ἀνθρώπων βουλαῖς, ἀλλὰ τῇ ἐκ θεοῦ ῥοπῇ πρυτανεύεται τὰ ἀνθρώπεια, ὃ δὴ τύχην εἰώθασι καλεῖν ἄνθρωποι, οὐκ εἰδότες ὅτου δὴ ἕνεκα ταύτῃ περίεισι τὰ ξυμβαίνοντα, εἴπερ αὐτοῖς ἔνδηλα γίνεται. τῷ γὰρ ἀλόγῳ δοκοῦντι εἶναι, φιλεῖ τὸ τῆς τύχης ὄνομα προσχωρεῖν.

ſed ære ſuo id apparatum, agitatúmque conficeret. Ira cum Cæſare paciſci Beliſarium, & cum Antonina coniuge rem omnem compoſitam habere alij quidem ſuſpicabantur, vt qui exire Byzantio diſcuperet, quò pede muris elato arriperet arma, & ſtrenuè aliquid, ſuáque virtute dignũ faceret in coniugem, & qui ſe acerbo caſu oppreſſiſſent. Verùm ille iis quæ accidiſſent neglectis, & ſacramenti, quo Photio, ac reliquis familiaribus tenebatur, per ſummam oblitus iniuriam, totus ab Antonina pendebat, cuius licèt annos natæ ſexaginta ardebat amore flagrantiſſimo. In Italiã vbi peruenit, infelices rerum euentus, quandoquidem diuino numine aduerſo, in dies cœpit experiri. Primo quidem bello contra Theodatum, & Vittigem, quæ pro re nata cepit conſilia, licèt minimè opportuna rebus viderentur; ad exitus tamen plerumque felices deducta ſunt. Secundo verò illa demum fuit aliorum de eo ſententia, optimè quidem conſultare, vtpote qui Italici belli adminiſtrandi experimentũ haberet; at rebus vt plurimum malè ſic recidentibus, minimè ſani conſilij opinionẽ mouit, confirmauitque. Sanè res mortaliũ non humana ratione, ſed à Deo quibuſdam veluti momentis gubernantur; etſi fortunã ijvocare conſuerunt, qui licèt rerum euentus teneãt, minimè tamen cauſas, quibus res ipſæ ita feruntur; ſitque vt quod carere ratione videtur, è veſtigio fortunæ nomẽ cõſequatur. Verùm

Verùm quiſque, vt libet, de his ita ſentiat. Poſt ſecundam ergo Beliſarius in Italiam expeditionem turpiſſimè inde reducitur, eùm è nauigiis in terram deſcendere, vt ſuprà memoraui, quinquennium totum nequiuerit, neque in certum aliquod præſidium ſe recipere, ſed perpetuò maritimam oram claſſe legeret. Certè licèt inſanè Totilas cuperet, minimè tamen illum cum toto Romanorum exercitu timore perculſum in aciem deducere potuit. Quare afflictas Italiæ res non reſtituit; quin Romam etiam, & ſi quæ alia reliqua erant, de manibus inſuper amiſit. Nihil ex ærario Cæſaris ad hoc bellum illi fuit; proinde hoc tempore profunda laborauit auaritia, omnéque ſtudiũ ad turpe compendium conuertit. Sic Italos ferè omnes, Rauennates, Siculóſque indigenas expilauit, & ſi quos alios fortuna in eius poteſtatem conieciſſet; à quibus neſcio quo iure anteactæ vitæ cogitationũ pœnas exegit. Sic in Herodianum animaduerſurus, pecunias petiit, minas omnes intendens; quarũ ille pertæſus dictũ Romanis ſacramẽtum exuens, cũ ſuis cohortibus ſéque & Spoletũ Totilæ, Gothiſq; dedidit. Libet hîc narrare cauſam, quamobrẽ à Beliſario alieno eſſe animo cœperit Ioannes Vitaliani ex ſorore nepos; ingenti ſanè damno rei Romanorũ publicæ. Tantum in Germanũ Auguſta gerebat odiũ, támque omnibus manifeſtum, vt nullus eum illo, licèt Imperatoris fratris filio, connubia iungere auderet. Nam eius liberi, quoad illa vixit, nullas nuptias adepti ſunt.

Iuſtina

ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥς πη ἑκάστῳ φίλον ταύτῃ δοκείτω. βελισάριος δὲ τὸ δεύτερον ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενος, αἴχιστα ἐνθένδε ἀπήλλαξε, τὰ μὲν γὰρ τὰ ἐς πενταέτες ἀποβῆναι ἴσχυσεν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. ὅτι μὴ ἐνθάδε ὀχύρωμα ἦν. ναυτιλλόμενος δὲ πάντα τοῦτον τὸν χρόνον τὰ ἐπιθαλάσσια *· τωτίλας δὲ λυσσῶν αὐτὸν ἔξω τείχους λαβεῖν, οὐ μέν τι εὗρεν. ἐπεὶ ὀρρωδίᾳ πολλῇ αὐτός τε, καὶ ξύμπας ὁ ῥωμαίων στρατὸς εἴχετο. διὸ δὴ οὔτε τῶν ἀπολωλότων τι ἀνεσώσατο, ἀλλὰ καὶ ῥώμην προσαπώλεσε, καὶ τἆλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. ἐγένετο δὲ φιλοχρήματος ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πάντων μάλιστα, καὶ κέρδους αἰσχροῦ ἐπιμελητὴς ἀκριβέστατος, ἅτε οὐδὲν ἐκ βασιλέως κεκομισμένος, ἰταλοὺς ἀμέλει σχεδὸν πάντας, οἵπερ ᾤκουν ἐπὶ ῥαβέννης, καὶ σικελίας, καὶ εἴ του ἄλλου καταταχεῖν ἐν ἐξουσίᾳ ἔσχεν, ἐληΐσατο οὐδενὶ κόσμῳ λογισμοὺς δῆθεν τῶν βεβιωμένων καταπραττόμενος. οὕτω γοῦν καὶ ἡρωδιανὸν μετιών, χρήματα ᾔτει, ἀπειλὰς τῷ ἀνθρώπῳ ἐπανασείων. οἷς δὴ ἐκεῖνος ἀχθόμενος, ἀπετάξατο μὲν τῷ ῥωμαίων στρατῷ, αὐτὸν δὲ εὐθὺς ξύν τε τοῖς ἑπομένοις, καὶ τῷ * τωτίλᾳ, καὶ γότθοις ἐνέδωκεν. ὅπως δὲ αὐτῷ τε καὶ ἰωάννῃ τῷ βιταλιανοῦ ἀδελφιδῷ διχοστατῆσαι συνέβη, ὅπερ τὰ ῥωμαίων πράγματα μάλιστα ἔσφηλεν, αὐτίκα δηλώσω. ἐς τοῦτο ἀπεχθείας γερμανῷ ἡ βασιλὶς ἦλθεν ἐπιδηλότατόν τε ἅπασι τὸ ἔχθος ἐποίει, ὥστε αὐτῷ κηδεύειν, καίπερ βασιλέως ἀνεψιῷ ὄντι, ἐτόλμα οὐδείς. ἄνυμφοί τε αὐτῷ οἱ παῖδες γεγόνασι, μέχρις αὐτὴ τοῦ βίου.

ἦτε

ἥ τε θυγάτηρ αὐτοῦ ἰουστίνα ἐπὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη ἡβήσασα, ἔτι ἀνύμφευτος ἦν. διά τοι τοῦτο ἡνίκα ἰωάννης πρὸς βελισαρίου σταλεὶς ἀφίκετο ἐς βυζάντιον, ἐς λόγους αὐτῷ καταστῆναι ὁ γερμανὸς ἀμφὶ τῇ κηδείᾳ ἠνάγκαστο. καίπερ ταῦτα λίαν ἀπὸ τῆς ἀξίας τῆς αὑτοῦ ὄντα. ἐπεί τε τὸ πρᾶγμα ἤρεσκεν ἄμφω, ὅρκοις ἀλλήλοις ἔγνωσαν δεινοτάτοις καταλαβεῖν, ἦ μὴν τὸ κῆδος ἐπιτελέσειν δυνάμει τῇ πάσῃ, ἐπεὶ αὐτοῖν ἑκάτερος τὸ θαρσεῖν ἐπὶ θατέρῳ ὡς ἥκιστα εἶχεν. ὁ μὲν τὸ ξυνειδέναι ὅτι δὴ τῆς ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ὀρέγοιτο, ὁ δὲ κηδεστοῦ ἀπορούμενος * τῆς οὐκ ἐχούσης τις γένηται) διὰ πάσης ὁδοῦ ἰοῦσα, ἑκάτερον μετιέναι μηχανῇ πάσῃ οὐκ ἀπηξίου, ὅπως αὖ τὰ πρασσόμενα μηχανῇ τῇ πάσῃ διακωλύοι. ἐπεὶ δὲ αὐτοῖν καίπερ πολλὰ δεδιξαμένη ἀναπείθειν οὐδέτερον εἶχε, διαρρήδην ἀπόλλειν τὸν ἰωάννην ἠπείλησε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἰωάννης αὖθις ἐς ἰταλίαν σταλεὶς, οὐδαμῆ ξυμμῖξαι βελισαρίῳ ἐτόλμησε, τὴν ἐξ ἀντωνίνης ἐπιβουλὴν δείσας, ἕως ἀντωνίνα ἐς βυζάντιον ἦλθε. τήν τε γὰρ βασιλίδα ταύτην ἐπιστεῖλαι τὸν αὐτοῦ φόνον, οὐκ ἀπὸ τοῦ εἰκότος αὖ τις ὑπώπτευσε. καὶ τὸν ἀντωνίνης σταθμωμένῳ τρόπον, ἅπαντά τε βελισαρίῳ ἐνδιδόναι τῇ γυναικὶ ἐπισταμένῳ, δέος ἐγίνετο μέγα, καὶ τὸν ἐσῄει. τοῦτο γοῦν ῥωμαίοις τὰ πράγματα, καὶ πρότερον ἐπὶ θατέρου σκέλους ἑστῶτα προσουδίζει χαμαί. βελισαρίῳ μὲν οὖν ὁ γοτθικὸς πόλεμος τῇδε ἐχώρησεν. ἀπογνοὺς δὲ βασιλέως ἐδεῖτο, ὅπως οἱ ἐξῇ ἐνθένδε, ὅτι τάχιστα ἀπαλλαγῆναι. καὶ ἐπεὶ ἐνδεχόμενον βασιλέα τὴν δέησιν ἔγνω, ἄσμενος εὐθὺς ἀπιὼν ᾤχετο χαίρειν

Iuſtina verò filia octauum iam & decimum agebat annum, neque dum tamen nuptiarum ſolemnia celebrarat. Ergo cum Ioanne à Beliſario Byzantium legato verba Germanus de ineunda affinitate habere cogitur, quamuis dignitate longè inferiore. Id poſtquam vtrique placuit, viſum eſt iureiurando ſe mutuò ſanctiſſimo deuincire, vt conficiendis nuptiis pro virili vterque ſtuderet. Nam inter ſe grauiter diffidebant; ille quod maiora quàm pro dignitate ambiret, hic quod alterius affinitatem deſperaret. Anguſta impotenti hæc animo ferens, vtrumque omnibus circumueniendum curauit artibus, vt rebus inferret impedimentum. Cùm autem neutrum vel minis grauiſſimis abducere ab inſtituto poſſet, Ioanni palàm periculum capitis oſtentauit. Poſt hæc Ioannes in Italiam redire iuſſus, à Beliſarij conſuetudine abſtinuit, donec Byzantium Antonina diſcederet, cuius apprimè cauebat inſidias. Namque illi ab Auguſta ſuam imperatam necem, haud vana viſa fuit ſuſpicio, ſi quis & Antoninæ mores perpendiſſet, & Beliſarium noſſet, omnia coniugi indulgentem. Quare vt magna hæc erat formido, ſic ea vehementer Ioannis ſubiuit animum. Hinc ergo res Romanorum altero veluti innixæ pede, ad terram penitus collapſæ ruina ſunt. Sic bello Gotthico procedente, Beliſarius re deſperata, vt ſibi quàm primùm ex Italia decedendi facultas fiat, Principem rogat; quo preces admittente, alacer è veſtigio abit, Roma

Romanum militem, Italiámque valere iubens; quam maiore ex parte ſub hoſtium poteſtate, & Peruſiam dira obſidione reliquit oppreſſam; quæ, dum ipſe in ſuſcepto itinere eſt, expugnata, in omnia, vt ſuprà narrauimus, mala deuenit. Sed domi ſuæ hoc interim Beliſarius tulit infortunium. Theodora Auguſta Beliſarij filiæ nuptias Anaſtaſio nepoti perficere maturabat, vt & frequenter datis epiſtolis parentibus eſſet moleſtiæ. Illi vitandi connubij causâ in reditum nuptias reiiciunt; accerſiti verò Byzantium, tunc ex Italia proficiſci non poſſe prætexunt. Verùm hæc intelligens haud dubio puellam (nullis præterea Beliſario liberis) adituram hæreditatem, bonorum Beliſarij poſſeſſionem peroptat Anaſtaſio. Antoninæ tamen nihil fidit ingenio; quin etiam veretur, ne vbi natura ſibi vitæ finem fecerit, beneuolentiam, quam ſummis in rebus experta eſſet, & erga ſuam domum fidem abiiciat, reſcindátque pactiones. Ea re factum impium aggreditur, puellámque contra ius fáſque ephebo contubernio iungit; non ſine rumore per vim proſtratæ clanculùm pudicitiæ, vt ſponſalibus illato puellæ vitio confirmatis, Princeps eſſe rebus impedimento non poſſet. Hoc facto nihilominus octo menſibus Anaſtaſius, puelláque eodem vſi contubernio, amore mutuo iam tenebantur, cóque ardentiſſimo.

Extincta

χαίρειν πολλὰ τῷ τε ῥωμαίων στρατῷ, καὶ ἰταλοῖς φράσας. καὶ τὰ μὲν πλεῖστα, ὑποχείρια τοῖς πολεμίοις ἀπολιπών. περυσίαν δὲ πικρότατα πολιορκίᾳ πιεζομένην. ἥπερ ἐπὶ αὐτοῦ ὁδῷ ἰόντος κατὰ κράτος ἁλοῦσα, ἐς πᾶσαν κακοῦ ἰδέαν ἦλθεν, ἧπέρ μοι πρότερον δεδήλωται. ξυνηνέχθη δὲ καὶ κατὰ τὴν οἰκίαν, τύχης ἐναντίωμα ξυμπεσεῖν τοιόνδε. θεοδώρα ἡ βασιλὶς τοῦ βελισαρίου παιδὸς διεξεργάζεσθαι τὴν ἐγγύην ἐπειγομένη τῷ θυγατριδῷ, συχνὰ γράφουσα, τοὺς γειναμένους τὴν κόρην ἠνώχλει. οἱ δὲ τὸ κῆδος ἀναδυόμενοι, ἀπετίθεντο μὲν ἐς παρουσίαν τὴν σφετέραν τὸν γάμον, μεταπεμπομένης δὲ αὐτοὺς ἐς βυζάντιον τῆς βασιλίδος, ἀδύνατοι εἶναι ἀπαλλάσσεσθαι τὰ νῦν ἐξ ἰταλίας ἐσκήπτοντο. ἥδε γλιχομένη μὲν κύριον τὸν θυγατριδοῦν τοῦ βελισαρίου καταστήσεσθαι πλούτου, ἤδει γὰρ ἐπίκληρον ἐσομένην τὴν παῖδα, οὐκ ὄντος βελισαρίῳ ἑτέρου τοῦ γόνου, ἐπὶ μέντοι τῇ ἀντωνίνης γνώμῃ θαρσεῖν οὐδαμῇ ἔχουσα, δειμαίνουσά τε μὴ μετὰ τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν οὐ φανεῖσα περὶ ἐς τὸν αὐτῆς οἶκον, καίπερ αὐτῆς οὕτω φιλανθρώπου ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τυχοῦσα, διασπάσηται τὰ ξυγκείμενα, ἐργάζεται ἀνόσιον ἔργον. τῷ γὰρ μειρακίῳ τὴν παιδίσκην ξυνοικίζει οὐδενὶ νόμῳ. φασὶ δὲ ὡς καὶ πλησιάσαι, οὔτι ἑκουσίαν ἠνάγκασε κρύβδην. οὕτω τε διαπεπαρθενευμένην, τὸν ὑμέναιον τῇ κόρῃ ξυστῆναι. τοῦ μὴ βασιλέα πειρασόμενα διακωλύσαι. τοῦ μέντοι ἔργου διειργασμένου, ἔρωτι ἀλλήλοιν διαπύρῳ τινὶ, ὅτε ἀναστάσιος, καὶ ἡ παῖς εἰχέσθην. καὶ χρόνος σφίσιν οὐχ ἧσσων, ἢ ὀκτὼ μηνῶν ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτρίβη.

ἡνίκα

ἠνίκα δὲ ἀντωνίνα τῆς βασιλίδος ἀπογενομένης ἐς βυζάντιον ἦλθεν, ἐπελάθετο μὲν ἐθελουσία, ὧν ἐκείνη ἔναγχος ἐς αὐτὴν εἴργαστο. ὡς ἥκιστα δὲ ὑπολογισαμένη, ὡς ἣν τῷ ἑτέρῳ ἡ παῖς αὐτῇ ξυνοικίζοιτο πεπορνευμένη τὰ πρότερα ἔσται, τὸν θεοδώρας ἔκγονον κηδεστὴν ἀπημάζει, τήν τε παῖδα ὡς μάλιστα ἀκουσίαν βιασαμένη ἀνδρὸς τοῦ ἐρωμένου ἀπέστησε. μεγάλην τε ἀγνωμοσύνης ἐκ τοῦ ἔργου τούτου ἀπηνέγκατο δόξαν εἰς πάντας ἀνθρώπους. ἥκοντά τε οὐδενὶ πόνῳ ἀναπείθει τὸν ἄνδρα τοῦ ἄγοις αὐτῇ μεταλαχεῖν τοῦδε. ὥστε διαρρήδην τηνικάδε ὁ τοῦ ἀνθρώπου τρόπος ἐλήλεγκται. καί τοι διομωσάμενος φωτίῳ τε, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τισὶ πρότερον, καὶ τὰ ὀμωσμένα, οὐδαμῇ ἐμπεδώσας, συγγνώμης ἐτύγχανε πρὸς πάντων ἀνθρώπων. αἴτιον γὰρ τοῦ ἀπίστου ἀνδρὸς οὐ τὴν γυναικοκράτειαν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς βασιλίδος ὑποπτεῦον εἶναι. ἐπεὶ καὶ θεοδώρας ἀπογενομένης, ὥσπερ μοι εἴρηται), οὐδὲ φωτίου, οὐδὲ ἄλλου του τῶν οἱ ἀναγκαίων λόγος γεγένηται. ἀλλ᾽ αὐτοῦ δέσποινα μὲν ἡ γυνὴ ἐφαίνετο οὖσα, κύριος δὲ καλλίγονος ὁ προαγωγὸς ἦν, τότε δὴ ἀπογνόντες αὐτοῦ ἅπαντες ἐχλεύαζόν τε διαθρυλλοῦντες, καὶ ἅτε ἄνοιαν ὀφλισκάνοντι ἐλοιδοροῦντο. τὰ μὲν οὖν ἡμαρτημένα βελισαρίῳ ἀπαρακαλύπτως εἰπεῖν, ταύτῃ πῃ ἔχει. τὰ δὲ σεργίῳ τῷ βάκχου παιδὶ ἐπὶ λιβύης ἡμαρτημένα, διαρκῶς μὲν ἐν λόγοις μοι τοῖς ἐπιτηδείοις δεδήλωται), ὡς δὴ αἰτιώτατος γέγονε ῥωμαίοις ἐνταῦθα διαφθαρῆναι τὰ πράγματα, τά τε πρὸς λευάθα αὐτῷ πρὸς τῶν εὐαγγελίων ὀμωμοσμένα ἐν ἀλογίᾳ πεποιημένος, καὶ τοὺς ὀγδοήκοντα πρέσβεις οὐδενὶ λόγῳ διαχρησάμενος. τοῦτον δέ μοι τὰ νῦν ἐντιθέναι τῷ λόγῳ δέδοται, ὡς οὔτε νῷ δολερῷ οἱ ἄνδρες οὗτοι παρὰ σέργιον

Extincta Imperatrice, vbi Byzantium appulit Antonina, ſciens, prudénſque in ſe nuper geſtorum ſimulat obliuionem, nullámve reputans infamiam ſtupri, ſi filiam nuptui ſic alteri collocaret, ſpreto deſponſo Theodoræ nepote, filiam ſanè inuitam ab eius amore per vim abducit. Quam quidem ob rem apud omnes magnam retulit improbitatis opinionem; venientem verò ex Italia coniugem in partem tanti ſceleris trahit nullo negotio. Et quidem ingenium Beliſarij apertè tandem deprehenſum eſt. Nam quod pridem Photio, nonnulliſque neceſſariis promiſſi fidem non præſtiterit, facilè veniam apud omnes inuenit, qui nunquam ſuſpicarentur coniugis dominatu, ſed Imperatricis formidine fidem labefactatam: verùm ea, vt dixi, defuncta, cùm nullam Photij, nullam familiarium rationem duceret; ſed coniugem, eiúſque lenonem Caligonum imperitantes haberet: tunc enimverò contemni ab omnibus, & veluti demens ſubſannari. Hæc quidem, vt liberè dicam, peccauit Beliſarius. Quæ autem Sergius Bacchi filius commiſit in Africa, iam ſatis opportuno loco narrata ſunt: eius enim causâ res malè geſta Romanis in ea Prouincia; Leuathis iurata fides, conceptis ad Euangelia verbis, & violata tamen; trucidati nulla ratione octoginta legati, qui (quod mox prætereà dicendũ) nec dolo malo ad Sergium profi

proficiſcerentur, nec vllus eſſet ſuſpicioni locus; apparatis tamen epulis acceptos, neglecto ſacramento, per ſcelus interfecit; quæ fuit origo non modò Solomonis ducis, ſed Romanorum etiam, & Africanorum interitus. Extincto Solomone, cùm duces alij, tum milites pugnæ diſcrimina detrectarunt, omniúmque maximè Ioannes Siſinioli, qui ad Areobynthi vſque in Africam aduentum prælio abſtinuit, nempe in Sergium odio, quodque is eſſet imbellis & delicatus, ac vt ætate prorſus iuuenili, ſic etiam moribus; inuidia, & petulantia in omnes homines effuſiſſimus, molli fractóque cultu, & buccis ad ſuperbiam inflatis. Verùm quod Antoninæ Beliſarij coniugis neptem ſibi deſponderat, in eum animaduertere nunquam Auguſta voluit, nec imperio ſpoliare, quamquam properante ruina Africam collabantem videret. Quin & iuniorem Sergij fratrem Solomonem interempti Pegaſij crimine liberauit ipſa, & Imperator. Id vti ſe habuit, paucis expedio. Poſteaquàm Leuathis pro Solomone pretium ſoluit Pegaſius, reductis domum Barbaris, ipſe cum Pegaſio, à quo redemptus fuerat, & parua militum manu, petebat Carthaginem. Quo in itinere manifeſtum flagitij Solomonem monet Pegaſius, meminiſſet nuper ſe diuinitus ereptum ab hoſtibus: ille indignè ferens obiectam ſibi quaſi mancipio libertatem, repentè Pegaſium interimit, illud vitæ ſeruatæ præmium rependens. Vt verò Byzantium venit, ab

ἦλθον, οὔτε τινὰ σκῆψιν ὁ σέργιος ὑποψίας πέρι αὐτοὺς εἶχεν, ἀλλ' ἀδιώμοτος ἐπὶ θοίνην καλέσας τοὺς ἄνδρας διεχρήσατο οὐδενὶ κόσμῳ. ἀφ' οὗ δὴ σολόμωνι, καὶ τῷ ῥωμαίων στρατῷ, καὶ λίβυσι πᾶσι διεφθάρθαι ξυνέβη. δι' αὐτὸν γάρ, ἄλλως τε καὶ σολόμωνος τετελευτηκότος, ὥσπερ μοι εἴρηται), οὐδέ τις ἄρχων, οὐδέ τις στρατιώτης ἐς πολέμου κίνδυνον ἰέναι ἠξίου. μάλιστα δὲ πάντων ἰωάννης ὁ σισινιόλου τῷ ἐς αὐτὸν ἄχθει ἀπομαχόμενος ἦν, ἕως ἀρεόβινδος ἐς λιβύην ἀφίκετο. ἦν γὰρ ὁ σέργιος μαλθακὸς μὲν, καὶ ἀπόλεμος. τὸ δὲ ἦθος, καὶ τὴν ἡλικίαν κομιδῆ νέος, φθόνῳ τε, καὶ ἀλαζονείᾳ ἐς ὑπερβολὴν ἐχόμενος ἐς πάντας ἀνθρώπους. τεθρυλλημένος τε τὴν δίαιταν, καὶ τὰς γνάθοις φυσῶν. ἀλλ' ἐπεὶ τῆς ἀντωνίνης τῆς βελισαρίου γυναικὸς ἐγγόνης ἐτύγχανε μνηστὴρ γεγονὼς, πίστιν τινὰ ἐς αὐτὸν ἡ βασιλὶς ἐξενεγκεῖν, ἢ παραλύειν τῆς ἀρχῆς οὐδαμῆ ἤθελε, καίπερ ἐνδελεχέστατα διαφθειρομένην λιβύην ὁρῶσα. ἐπεὶ καὶ σολόμωνα τὸν Σεργίου ἀδελφὸν, τοῦ πηγασίου φόνου, αὐτή τε, καὶ βασιλεὺς ἀθῷον ἀφῆκεν. ὅτι δὲ τοῦτό ἐστιν αὐτίκα δηλώσω. ἐπειδὴ ὁ πηγάσιος τὸν σολόμωνα πρὸς τῶν λευαθῶν ὠνήσατο, καὶ οἱ βάρβαροι ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν, ὁ μὲν σολομὼν, ξύν τε πηγασίῳ τῷ ἐωνημένῳ, καὶ στρατιώταις ὀλίγοις τισὶν εἰς καρχηδόνα ἐστέλλετο, ἐν δὲ τῇ ὁδῷ ταύτῃ λαβὼν ὁ πηγάσιος, ὅ, τι δὴ ἀδικοῦντα σολόμωνα, χρῆναι οἱ ἔφασκεν ἐν μνήμῃ εἶναι, ὡς αὐτὸν ἔναγχος ἐκ τῶν πολεμίων ὁ θεὸς ῥύσαιτο. ὁ δὲ χαλεπήνας, ὅτι δὴ οἱ ἅτε δορυαλώτῳ ὠνείδισε τὸν πηγάσιον εὐθὺς ἔκτεινε. ταῦτά τε σῶστρα τῷ ἀνθρώπῳ ἀπέδωκεν. ἐπειδή τε ὁ σολομὼν ἐς βυζάντιον ἦλθε, καθαρὸν

καθαρὸν αὐτὸν βασιλεὺς τοῦ φόνου ἐποίει, ἅτε προδότην ἀνελόντα τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. γράμματά τε αὐτῷ ἐδίδου τὴν ὑπὲρ τούτων ἀσφάλειαν παρεχόμενος, καὶ ὁ μὲν σολομὼν οὕτω τὴν τίσιν διαφυγὼν ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἄσμενος εἴη, τήν τε πατρίδα, καὶ γένος τὸ κατὰ τὴν οἰκίαν ὀψόμενος. ἤδε ἀπὸ τοῦ θεοῦ τίσις ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ καταλαβοῦσα, ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφανίζει. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ σολομῶντα, καὶ πηγασίῳ τῇδε ἐχώρησεν. οἵτινες δὲ ἀνθρώπων ἰουστινιανός τε, καὶ θεοδώρα ἤστην, τρόπῳ τε ὅτῳ διεσαπάσθην τὰ ῥωμαίων πράγματα ἐρῶν ἔρχομαι. λέοντος ἐν βυζαντίῳ τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος, γεωργοὶ νεανίαι τρεῖς, ἰλλυριοὶ γένος, ζίμαρχός τε, καὶ διτύβιστος, καὶ ἰουστῖνος, ὁ ἐκ βεδεριανῆς, πράγμασιν ἐνδελεχέστατα τοῖς ἀπὸ τῆς πενίας οἴκοι μαχόμενοι, τούτων τε ἀπαλλαξείοντες, ἐπὶ τὴν στρατείαν ὥρμησαν. καὶ πεζῇ βαδίζοντες ἐς βυζάντιον ἤεσαν, σισύρας ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοὶ φέροντες. ἐν αἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὅτι μὴ πηρεοὺς ἄρτους, οἴκοθεν ἐμβεβλημένοι ἀφίκοντο. ταχθέντας τε ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς καταλόγοις, βασιλεὺς αὐτοὺς ἐς τοῦ παλατίου τὴν φυλακὴν ἐπεξελέξατο. κάλλιστοι γὰρ ἅπαντες τὰ σώματα ἦσαν. χρόνῳ δὲ ὕστερον ἀναστασίῳ τὴν βασιλείαν παραλαβόντι, πόλεμος πρὸς τὸ ἰσαύρων ἔθνος ὅπλα ἐπ' αὐτὸν ἀραμένους ὁπλίζει. στρατιάν τε λόγου ἀξίαν ἐπ' αὐτοὺς ἔπεμψεν, ἧσπερ ἰωάννης ἡγεῖτο, ἐπίκλησιν κυρτός. οὗτος ἰωάννης τὸν ἰουστινιανὸν ἁμαρτάδος τινὸς ἕνεκα, ἐν δεσμωτηρίῳ καθεῖρξεν, ἡμέρα τε τῇ ἐπιούσῃ, ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφιέναι ἔμελλεν. εἰ μή τις μεταξὺ ἐπιγενομένη ὄψις ὀνείρου, ἐκώλυσεν. ἔφη γὰρ οἱ ἐν ὀνείρῳ

ab Imperatore cædis abſoluitur, tanquam ipſe morte perdiderit perduellem Imperij Romani; ſcriptóque accipit indemnitatem. Vbi ſupplicium ille ſic euaſit, patriam, propinquóſque reuiſurus in Orientem alacer properauit; ſed diuina vltione perſequente, in itinere deceſſit è vita. Ita hæc de Pegaſio & Solomone geſta. Venio nunc ad Iuſtinianum & Theodoram, dicturus quid hominum vterque fuerint, quibúſve modis rem Romanam afflixerint. Byzantij Leo ſummam habebat Imperij, cùm tres in Illyria nati, exercendíſque agris aſſueti adoleſcentes Zimarchus, Ditybiſtus, & Iuſtinus (cuius Bederiana patria fuit) ſummæ, qua domi premebantur, egeſtatis vitandæ causâ, militiam ſequuntur, pedibúſque Byzantium veniunt, reiectis poſt terga ſagis, in quibus præter ſecundarios panes, nihil eis quod reconderent, ex re domeſtica fuit. Numeris militaribus inſcripti ab Imperatore, vtpote egregia corporis forma conſpicui, ad Regiæ cuſtodiam ſeliguntur. Imperio deinde potitus Anaſtaſius, in Iſauros, qui arma ſumpſerant, florentiſſimum immittit exercitum, quem Ioannes Gibbus ductauit. Is Iuſtinum criminis reum includit carcere, poſtridie ſtatim capite plectendum. Verùm, vt dux ille narrare ſolebat, à propoſito deterretur, viſo per quietem ſibi, qui

qui proceritate, ac reliquo corporis habitu præſtantius quid homine præ ſe ferret, iuberétque dimitti quem pridie tradidiſſet cuſtodiæ. Ille ſomno excitus non magni ducit quæ in ſomno viſa forent, noctéque inſequente iiſdem in quiete viſis & auditis, ac nihilominus neglectis; tertiò ab eadem illa ſpecie atrocioribus minis exagitatur, vt dicto pareat: Nàm hoc, inquit, homine, huiúſque propinquis opus cum primis erit, quando ira mihi mox concitabitur. Sic mortem euadere Iuſtino contigit. Tempore deinde procedente, magnam is conſequitur potentiam, Prætorianis militibus præfectus ab Anaſtaſio Principe: qui vbi fato conceſſit, ea fretus Iuſtinus præfectura capeſſiuit Imperium, ſenex iam licèt capularis, &, quod Romanis antehac non euenit, adeò litterarum expers, &, quod dicitur, Analphabetus, vt cùm ſui ſoleat nominis apices libellis indere Princeps, cùm quid imperat faciundum; ipſe neque imperare, neque compos eſſe poſſet rerum gerendarum; ſed Proclus, qui officio Quæſtoris fungebatur, eíque aſſidebat, omnia faceret pro arbitrio. Verùm vt aliquod Imperatoris manus extaret argumentum, à Magiſtratu, qui id muneris habet, excogitatum hoc eſt. Tabellæ ligneæ perpolitæ formam quatuor litterarum, quæ legi Latinè poſſent, incidendam curant,

eáque

ὁ στρατηγὸς ἐντυχεῖν τινα παμμεγέθη τε τὸ σῶμα, καὶ τἆλλα κρείσσω, ἢ ἀνθρώπῳ εἰκάζεσθαι. καὶ τὸν μὲν οἱ ἐπισκῆψαι μεθεῖναι τὸν ἄνδρα, ὅνπερ καθείρξας ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐτύγχανεν. αὐτὸν δὲ τοῦ ὕπνου ἐξαναστάντα ἐν ἀλογίᾳ τὴν τοῦ ὀνείρου ὄψιν ποιήσασθαι. ἐπιλαβούσης δὲ καὶ ἑτέρας νυκτὸς, ἐδόκει μὲν ἐν τῷ ὀνείρῳ, καὶ αὖθις τῶν λόγων ἀκούειν, ὧνπερ ἠκηκόει τὸ πρότερον. ἐπικλέσαι δὲ τὰ ἐπιτεταγμένα, οὐδ᾽ ὡς βεβουλῆσθαι. τρίτον τε οἱ ἐπιστᾶσαν τὴν τοῦ ὀνείρου ὄψιν ἀπειλῆσαι μὲν τὰ ἀνήκεστα, ἢν μὴ τὰ ἐπηγγελμένα ποιῇ. ἐπειπεῖν τε, ὡς αὐτοῦ τε τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τῆς ξυγγενείας, χρεὼν οἱ μέγα ὀργιζομένῳ ἐς χρόνον τὸν ὄπισθεν εἴη, τότε μὲν οὖν, οὕτως Ἰουστίνῳ περιεῖναι ξυνέβη. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐς μέγα δυνάμεως οὗτος Ἰουστῖνος ἐχώρησεν. ἄρχοντα γὰρ αὐτὸν Ἀναστάσιος βασιλεὺς κατεστήσατο, τῶν ἐν παλατίῳ φυλάκων. ἐπειδή τε ὁ βασιλεὺς ἐς ἀνθρώπων ἠφάνιστο, αὐτὸς τῇ τῆς ἀρχῆς δυνάμει τὴν βασιλείαν παρέλαβε. τυμβογέρων μὲν γεγονὼς ἤδη. ἀμαθὴς δὲ γραμμάτων ἁπάντων, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος ὤν, οὐ γεγονὸς ἐν ῥωμαίοις πρότερον τοῦτό γε. εἰθισμένου δὲ γράμματα οἰκεῖα τοῖς βιβλίοις ἐντιθέναι τὸν βασιλέα, ὅσα ἂν ἐπαγγελλόμενος αὐτοῦ γίνοιτο. αὐτὸς μέντοι οὔτε ἐπήγγελλεν, οὔτε τοῖς πρασσομένοις ξυνεπίστασθαι οἷός τε ἦν. ὃς δὲ παρεδρεύειν αὐτῷ ἔλαχεν ἀρχὴν τὴν τοῦ καλουμένου κοιαίστορος, Πρόκλος ὄνομα, αὐτὸς δὴ αὐτονόμῳ γνώμῃ ἅπαντα ἔπρασσεν. ὅπως δὲ μαρτυρίαν τοῦ βασιλέως χειρὸς ἔχοιεν ἢ * * * ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο, ἐπενοήθη τάδε. ξύλῳ εἰργασμένῳ βραχεῖ ἐγκολάψαντες μορφὴν ἵνα γραμμάτων τεττάρων, ἅπερ ἀναγνῶναι τῇ λατίνων φωνῇ δύναται.

γραφίδα

γραφίδα τε βαφῇ βάψαντες, ᾗ βασιλεῖς γράφειν εἰώθασιν, ἐνεχείριζόν τε τῷ βασιλεῖ τούτῳ. καὶ τὸ ξύλον ὅπερ ἐμνήσθην τῷ βιβλίῳ ἐνθέμενοι, λαβόμενοί τε τῆς βασιλέως χειρὸς, περιῆγον μὲν ξὺν τῇ γραφίδι, ἐς τὸν τεττάρων γραμμάτων τὸν τύπον, ἐς πάσας τε τὰς τοῦ ξύλου αὐτὴν περιελίξαντες ἐντομὰς, οὕτω δὴ ἀπηλλάσσοντο, τοιαῦτα βασιλέως γράμματα φέροντες. τὰ μὲν ἀμφὶ τῷ ἰουστίνῳ ταύτῃ ῥωμαίοις εἶχε. γυναικὶ δὲ ὄνομα λουππικίνη ξυνῴκει. αὕτη δὲ δούλη τε καὶ βάρβαρος οὖσα, τοῦ πρόσθεν αὐτὴν ἐωνημένου, παλλακὴ γέγονε. καὶ αὐτὴ μὲν ξὺν ἰουστίνῳ ἐπὶ βίου δυσμαῖς τὴν βασιλείαν ἔσχεν. ἰουστῖνος μὲν οὖν, οὔτε τι πονηρὸν τοὺς ὑπηκόους ἐργάζεσθαι, οὔτε ἀγαθὸν ἴσχυεν. εὐήθεια γὰρ πολλῇ εἴχετο. ἄγλωττός τε παντάπασιν ὤν, καὶ ἀγροικιζόμενος μάλιστα. ἀδελφιδοῦς δὲ αὐτοῦ ἰουστινιανὸς νέος ὢν ἔτι, διῳκεῖτο τὴν ἀρχὴν ξύμπασαν, καὶ γέγονε ῥωμαίοις ξυμφορῶν αἴτιος, οἵας τε, καὶ ὅσας ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶνα, οὐδείς που πρότερον ἀκοῇ ἔλαβεν. ἔστε γὰρ ἀνθρώπων ἄδικον φόνον, καὶ χρημάτων ἁρπαγὴν ἀλλοτρίων ῥᾷστα ἐχώρει. καὶ οὐδὲν ἦν αὐτῷ μυριάδας πολλὰς ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι, καίπερ αὐτοῦ αἰτίαν οὐδεμίαν παρεχομένων, καὶ φυλάσσειν μὲν τῶν καθεσταμένων οὐδὲν ἠξίου, ἅπαντα δὲ νεοχμοῦν ἐσαεὶ ἤθελε. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, μέγιστος δὴ οὗτος διαφθορεὺς τῶν εὖ καθεστώτων. τὸν μὲν οὖν λοιμὸν, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, καίπερ ἐπισκήψαντα εἰς τὴν γῆν ξύμπασαν διέφυγον ἄνθρωποι, οὐχ ἧσσον, ὅσοις διαφθαρῆναι τετύχηκεν. ἢ οὐδαμῇ τῇ νόσῳ ἁλόντες, ἢ * γενόμενοι.

eáque libello impoſita, calamus colore imbutus, quo ſcribere mos eſt Imperatoribus, huic Principi tradebatur in manum, quam alij prehenſantes ducebant, circumagebántque calamum per quatuor illas litterarum formas, nempe ſingulas tabellæ inciſuras, atque ita demum iis ab Imperatore litteris reportatis recedebant. Is quidem Romanis erat Iuſtinus. Coniux verò, cui nomen Lupicinæ fuit, ſerua, eáque barbara, ſui pellex emptoris Iuſtini, & ad vſque vitæ exitum Imperij ſocia. Neque malo ſubiectis, neque bono eſſe Iuſtinus quidem potuit, inſignis homo ſtoliditatis, ſumma cum infantia, ſummaque cum ruſticitate coniunctæ. At eius ſororis filius Iuſtinianus ætate adhuc iunior, & qui ſummam moderabatur Imperij, is demum fuit Romanis tot, tantorúmque malorum autor, quot & quanta audita non ſunt ex omni ſuperiorum ætatum memoria. Facilè prorumpebat in opum alienarum rapinas, in cædes, ſic vt pro nihilo duceret innumeram perdere omnis criminis inſontem multitudinem. Statuta ſeruare nequaquam illi animus; contrà ſemper rebus ſtudere nouis, &, vno verbo, bene conſtitutis peſtem importare funeſtiſſimam. Luem illam, quam ſuperioribus libris in totum ferè terrarum orbem peruaſiſſe narrauimus, pauciores homines vel non conceptam effugere contigit, vel conceptam depellere, quàm

quàm ea perire. At Iuſtinianum euitauit nemo Romanorum omnium, qui velut è cœlo immiſſa pernicies ac labes nullum non infecit,alios nefariè de medio ſuſtulit;aliis vitam dira affligendam egeſtate condonans, perditis miſeriores effecit,qui vel crudeliſſimo ſupplicio tantis malis ſolui cuperent ; aliorum demum nec fortunis parcere , nec vitæ libuit. Non illi ſatis Romanum Imperium euertiſſe ; ad ſubiugandam Africam, & Italiam vires conuertit , vt cum ſubiectis ſibi Prouinciis illas etiam gentes vnum in exitium deturbaret. Vix decimus dies abierat ex quo cum poteſtate fuit , & Amantium Eunuchorum Aulæ principem nonnullis cum aliis interfecit , in crimen illum ea tantùm re ducens, quod neſcio quam vocem petulantiùs in Ioannem iactarit Vrbis Antiſtitem ; ex quo omnium hominum euaſit formidoloſiſſimus. Illicò vocatum mittit Vitalianum Tyrannum fide publica impunitate promiſſa , & vnà ſuſceptis Chriſtianorum myſteriis. Paulo deinde pòſt dato ſuſpicioni , atque offenſioni loco , eum ac neceſſarios in Aula impiè contrucidauit , nihil veritus fidem fallere tam formidandam. Cùm pridem duæ populi , vt diximus , factiones eſſent, conciliata ſibi altera Venetorum, cuius iam antea ſtudia acquiſierat ; ita miſcere omnia potuit ac perturbare , vt exinde rem Romanorum publicam inclinatam labefactarit ; licèt Venetorum ſeditioſi

ἐπειδὴ σφίσι ἁλῶναι ξυνέβη. ἄνδρα δὲ τοῦτον διαφυγεῖν ἀνθρώπῳ γε ὄντι τῶν πάντων ῥωμαίων , οὐδενὶ ξυνηνέχθη. ἀλλ' ὥσπερ τι ἄλλο ἐξ οὐρανοῦ πάθος ὅλῳ τῷ γένει ἐπεισπεσὸν, ἀνέπαφον οὐδένα παντελῶς εἴασε. τοὺς μὲν γὰρ ἔκτεινεν οὐδενὶ λόγῳ, τοὺς δὲ πενίᾳ μαχομένους ἀφεὶς, ἀθλιωτέρους τῶν τετελευτηκότων εἰργάζετο. εὐχομένους τὰ παρόντα σφίσι διαλύσαι θανάτῳ οἰκτίστῳ. τινῶν μέντοι ξὺν τοῖς χρήμασι, καὶ τὰς ψυχὰς εἷλεν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τὴν αὐτοῦ μόνην καταλῦσαι τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν , λιβύης τε, καὶ ἰταλίας, οὐκ ἄλλου του ἕνεκα πεποίηται τὴν ἐπικράτησιν ἴσχυσεν , ἢ ὥστε ξὺν τοῖς πρότερον ὑφ' αὐτοῦ οὖσι διολέσαι τοὺς ταύτῃ ἀνθρώποις. οὔπω γοῦν δεκαταῖος εἰς τὴν δυνάμιν γεγονὼς ἀμάντιον τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων ἄρχοντα ξὺν ἑτέροις τισὶν ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς ἔκτεινεν, ἄλλο οὐδὲν τῷ ἀνθρώπῳ ἐπενεγκὼν, πλήν γε δὴ ὅτι ἐς ἰωάννην τὸν τῆς πόλεως ἀρχιερέα λόγον τινὰ προπετῆ εἴποι. καὶ ἀπ' αὐτοῦ φοβερώτερος γέγονε ἀνθρώπων ἁπάντων. αὐτίκα δὲ καὶ βιταλιανὸν τὸν τύραννον μετεπέμψατο, ᾧ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο, διαλαχὼν αὐτῷ καὶ τῶν ἐν χριστιανοῖς μυστηρίων. ὀλίγῳ τε ὕστερον ἐξ ὑποψίας αὐτῷ προσκεκρουκότα ξὺν τοῖς ἐπιτηδείοις ἐν παλατίῳ, λόγῳ οὐδενὶ διεχρήσατο. πίστεις οὕτω δεινοτάτας ἐμπεδῶσαι οὐδαμῆ ἀξιώσας. τοῦ δὲ δήμου ἐκ παλαιοῦ ἐς μοίρας δύο διεστηκότος, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, μίαν αὐτὸς τὴν βενέτων ἑταιρισάμενος, ἥ οἱ καὶ τὸ πρότερον κατεσπουδασμένη ἐτύγχανε, ξυγχεῖν τε, καὶ συνταράξαι ἅπαντα ἴσχυσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐς γόνυ ἐλθεῖν ῥωμαίοις τὴν πολιτείαν πεποίηκεν. οὐχ ἅπαντες δὲ οἱ βένετοι

ἐπιστ

ἐπιτάξαι τῇ τοῦδε ἀνδρὸς γνώμῃ ἔγνωσαν, ἀλλ' ὅσοι στασιῶται ὄντες ἐτύγχανον. καὶ αὐτοὶ μέντοι προϊόντος ἤδη νοῦ σωφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι ἀνθρώπων ἁπάντων. ἐνδεεστέρως γὰρ ἢ κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἡμάρτανον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν πρασίνων οἱ στασιῶται ἡσυχῇ ἔμενον. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἔπρασσον ἀεὶ τὰ ἐγκλήματα, ἐς ὅσον σφίσι δυνατὰ ἐγεγόνει. καίπερ κατὰ μόνας διηνεκὲς κολαζόμενοι. ὅπερ αὐτοὺς ἐς τὸ θρασύνεσθαι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐσαεὶ ἦγεν. ἀδικούμενοι γὰρ εἰώθασιν ἐς ἀπόνοιαν τρέπεσθαι ἄνθρωποι. τότε οὖν αὐτοῦ Βενέτους αὐτὸν ῥιπίζοντός τε, καὶ διαφανῶς ἐρεθίζοντος, ἅπασα κατὰ κόρας ἡ ῥωμαίων ἀρχὴ ἐκινήθη, ὥσπερ σεισμοῦ, ἢ κατακλυσμοῦ ἐπιπεσόντος, ἢ πόλεως ἑκάστης πρὸς τῶν πολεμίων ἁλούσης. πάντα γὰρ ἐν ἅπασι ξυνεταράχθη, καὶ οὐδὲν ὑφ' ἑαυτοῦ τὸ λοιπὸν ἔμεινεν. ἀλλ' οἵ τε νόμοι, καὶ ὁ τῆς πολιτείας κόσμος ξυγχύσεως ἐπιγενομένης ἐς πᾶν τοὐναντίον ἐχώρησαν. καὶ πρῶτα μὲν τοῖς στασιώταις τὰ ἐς τὴν κόμην, ἐς νεώτερόν τινα μεταβέβλητο τρόπον. ἀπεκείροντο γὰρ αὐτοὶ οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ῥωμαίοις. τοῦ μὲν γὰρ μύστακος, καὶ τοῦ γενείου, οὐδαμῇ ἥπτοντο, ἀλλ' αὐτοῖς κατακομᾶν ἐπὶ πλεῖστον, ὥσπερ οἱ πέρσαι ἐσαεὶ ἤθελον. τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν τὰ ἔμπροσθεν ἄχρι ἐς τοὺς κροτάφους ἀποτεμόμενοι, τὰ ὄπισθεν ἀποκρέμασθαι σφίσι λόγῳ οὐδενὶ εἴων, ὥσπερ οἱ μασσαγέται. διὸ δὴ καὶ οὐννικὸν τὸ τοιοῦτον εἶδος ἐκάλουν. ἔπειτα δὲ τὰ ἐς τὰ ἱμάτια εὐπάρυφοι ἠξίουν εἶναι ἅπαντες, κομπωδεστέραν, ἢ κατὰ τὴν ἑκάστου ἀξίαν ἐνδιδυσκόμενοι τὴν ἐσθῆτα. κτᾶσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ἐξ οὐ προσηκόντων παρῆν. τὸ δὲ χιτῶνος τὸ ἀμφὶ τὼ

ſeditioſi quique duntaxat illius libidini obtemperarent, qui tamen gliſcente calamitate, omniũ mortalium moderatiſſimi habiti ſunt, quod data peccandi poteſtate parciùs abuterentur. Ex Praſinis viciſſim, qui ſeditiones agitarent, haud ſeſe continuerũt; ſed vt ſibi facultas fuit, ita facinora perpetrarunt, quamquam identidem occultis affecti ſuppliciis; ex quibus quotidie nihilominus ſumerent maiores ſpiritus. Nam vſu venit, vt iniuriis laceſſiti ad maiora flagitia traducant animum. Ergo proritatis tum ab eo concitatiſque palàm Venetis, vniuerſum conuulſum ſuis ſedibus eſt Romanum Imperium, quaſi ab hoſtibus vaſtatæ vrbes, vel terræ quodam motu proſtratæ, vel eluuione oppreſſæ; nam omnia paſſim concuſſa, locóque dimota, iura, leges, ac totus Reipublicæ ſtatus ſúſque déque tracta ſunt. Factioſi ſtatim comere cæſariem, ac nouo quodam, & Romanis alieno cultu recidere; nam mento, & alis intonſis, quæ Perſarum more prolixè lubebat promittere, ſinciput capillitio ad tempora vſque nudarunt, coma ad occipitium permiſſa, vt Maſſagetæ ſolent, nulla lege diffluere; quare & hunc habitum Hunnicum appellauêre. Omnes ſibi curarunt veſtes arte laboratas, iiſque quàm pro dignitate ſplendidioribus amiciebantur, quas iniquis ſibi prædis poterant comparare. Veſtis manicæ ad

volam

χεῖρε

volam ſtrictiſſimè coibant; inde verò ad humeros, in miram amplitudinem diffundebantur. Cùm autem in Theatro, vel Circo intenta manu vociferarentur, vel alios, vt fit, incitarẽt; ea potiſſimùm veſtimenti pars exerebatur, vt Bardis opinionem afferrent, tam plena, fortíque eſſe ſe corporis habitudine, vt illo egeret veſtium amictu; neque viderunt tumida & inani veſte tanto magis ſui corporis prodendam tenuitatem. Humeralia, tibialia, & pleraque calceamentorum genera, Hunnorum ad ritus, noménque vſurparũt. Antehac armati ferè omnes noctu palàm incedebant; interdiu ancipitibus ad femur ſicis ſub veſte occultis. Prima nocte in turmas coacti, vel aperto foro, vel angiportis obſeſſis, obuios quoſque innoxios viros deprędabantur, palliis, baltheis, aureíſque detractis fibulis, & quidquid eſſet præ manibus; ſuppilatos iam alios cædebant, ne cui referrent, quæ ſibi accidiſſent. Paſſim hæc omnes grauiter tulerunt; & Venetorum quiſquis ſeditionibus abſtineret. Vt verò nec ipſi abibant impunes, exinde plerique æreis fibulis, baltheíſque vti cœperunt, necnon veſtibus longè quàm pro dignitate vilioribus, ne vitæ inſidiaretur ornatus; & ante Solis occaſum domum ſe recipiebant, & contutabantur. Hoc malo latiùs ſerpente, neque ſontibus ab Vrbis Præfecto coërcitis, magis ac magis illis in dies animus addebatur.

Nam

χεῖρες μέρος αὐτοῖς, τὰ μὲν ἐς τὸν καρπὸν ξυνῄει σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα δέ. τὰ δὲ ἐνθένδε ἄχρι ἐς ὦμον ἑκάτερον, ἐς ἄφατόν τι εὖρος διεκέχυτο χρῆμα. ὁσάκις τε ἡ χεὶρ αὐτοῖς σείοιτο ἀναβοῶσιν ἐν τοῖς θεάτροις τε, καὶ ἱπποδρομίοις, ἢ ἐγκελευομένοις ᾗπερ εἰώθει * ἐς ὕψος αὐτοῖς ἀνοήτοις, ὅτι δὴ αὐτοῖς οὕτω καλόν τε τὸ σῶμα, καὶ ἁδρὸν εἴη αὖ, ὥστε δεῖν γε αὐτοῖς πρὸς τῶν τοιούτων ἱματίων καλύπτεσθαι, οὐκ ἐννοοῦσιν ὅτι δὴ αὐτοῖς τοῦ τῆς ἐσθῆτος ἠρημωμένου τε, καὶ κενοῦ, πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ σώματος ἐξίτηλον διελεγχθῆ. αἱ ἐπωμίδες δὲ καὶ ἀναξυρίδες καὶ τῶν ὑποδημάτων τὰ πλεῖστα, ἐς τῶν Οὔννων, τό, τε ὄνομα, καὶ τὸν τρόπον ἀπεκέκειτο σφίσιν. ἐσιδηροφόρουν δὲ νύκτωρ μὲν τὰ πρῶτα, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἅπαντες σχεδόν. ἐν δέ γε ἡμέρᾳ ξιφίδια περὶ τὸν μηρὸν δίστομα ὑπὸ τοῦ ἱματίου ἀποκρυψάμενοι. ξυνιστάμενοί τε κατὰ συμμορίας ἐπειδὰν συσκοτάζοι, ἐλωποδύτουν τοὺς ἐπιεικεστέρους, ἔν τε ὅλῃ ἀγορᾷ, κἀν τοῖς στενωποῖς, ἀφανιζόμενοι τοὺς παραπεπτωκότας, τά τε ἱμάτια, ζώνας τε, καὶ περόνας χρυσᾶς, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐν χερσὶν ἔχοιεν. τινὰς δὲ πρὸς τῇ ἁρπαγῇ, καὶ κτείνειν ἠξίουν, ὅπως μηδενὶ τὰ ξυμπεσόντα σφίσιν ἀπαγγείλωσιν. οἷς δὴ ἅπαντες καὶ τῶν Βενέτων ④ μὴ στασιῶται) μάλιστα ἤχθοντο. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ αὐτοὶ ἀπαθεῖς ἔμενον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ χαλκαῖς τὸ λοιπὸν ζώναις τε, καὶ περόναις, καὶ ἱματίοις πολλῷ ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὴν ἀξίαν, ὡς πλεῖστοι ἐχρῶντο, ὅπως δὴ μὴ τῷ φιλοκάλῳ ἀπόλωνται). καὶ οὔπω δεδυκότος ἡλίου εἰς τὰς οἰκίας ἀναχωροῦντες, ἐκρύπτοντο. μηκυνομένου δὲ τοῦ κακοῦ, καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστροφῆς ἐς τοὺς ἡμαρτηκότας πρὸς τῆς τοῦ δήμου ἐφεστώσης ἀρχῆς γινομένης, ἐπὶ μέγα τὸ τῶν ἀνδρῶν θράσος ἐσαεὶ ᾔρετο.

ἁμαρτία

ἁμαρτία γὰρ παρρησίας ἀξιωθεῖσα, ἐπ' ἄπειρον φυέσθαι πέφυκεν. ἐπεὶ καὶ κολαζόμενα τὰ ἐγκλήματα, φιλεῖ οὐκ ἐς τὸ παντελὲς ἀποκόπτεσθαι. φύσει γὰρ οἱ πλεῖστοι ἐς τὸ ἁμαρτάνειν εὐπετῶς τρέπονται. τὰ μὲν οὖν τῶν Βενέτων ἐφέρετο τῇδε. τῶν δὲ ἀντιστασιωτῶν, οἱ μὲν ἐς τὴν ἐκείνων ἀπέκλινον μοῖραν, ἐπιθυμίᾳ τοῦ ξυναμαρτάνοντος δῆμου δοῦναι τὴν δίκην. οἱ δὲ φυγῇ ἐχόμενοι, ἐς ἑτέρας τινὰς ἐλάνθανον χώρας. πολλοὶ δὲ καὶ αὐτοῦ καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο πρὸς τῶν ἐναντίων. ἢ πρὸς τῆς ἀρχῆς κολαζόμενοι. καὶ ἄλλοι δὲ νεανίαι πολλοὶ ἐς ταύτην δὴ τὴν ἑταιρείαν ξυνέρρεον, οὐδὲ πώποτε πρότερον περὶ ταῦτα ἐσπουδακότες. ἀλλὰ δυνάμεώς τε, καὶ ὕβρεως ἐξουσία, ἐνταῦθα ἠγμένοι. οὐ γάρ ἐστι οὐδὲ μίασμα ὑπὸ ἀνθρώπων ὀνομαζόμενον, ὅπερ οὐχ ἡμαρτήθη τε ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, καὶ τιμωρίας ἐκτὸς ἔμεινε. πρῶτον μὲν οὖν σφῶν τοὺς ἀντιστασιώτας διέφθειρον. προϊόντες δὲ καὶ τοὺς οὐδὲν προσκεκρουκότας αὐτοῖς διέφθειρον. πολλοὶ δὲ καὶ χρήμασιν αὐτοὺς ἀναπείσαντες, ἀπεδείκνυον τοὺς σφετέρους ἐχθρούς. οὕσπερ ἐκεῖνοι διεχρῶντο εὐθύς, ὄνομα μὲν Πρασίνων αὐτοῖς ἐπενεγκόντες, ἀγνῶτας δὲ σφίσι παντάπασιν ὄντας. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν σκότῳ ἤδη, ἢ ἐν παραβύστῳ ἐγίνετο. ἀλλ' ἐν ἅπασι μὲν τῆς ἡμέρας καιροῖς, ἐν ἑκάστῳ δὲ τῆς πόλεως χώρῳ, ἀνδράσι τοῖς λογιμωτάτοις τῶν πρασσομένων, ἂν οὕτω τύχοι ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντων. οὐδὲν γὰρ ἐπικαλύπτειν ἐδέοντο τὰ ἐγκλήματα, ἐπεί τι αὐτοῖς οὐκ ἐπέκειτο κολάσεως δέος. ἀλλά τις προσῆν καὶ φιλοτιμίας ἀξίωσις, ἰσχύος τε, καὶ ἀνδρείας ἐμποιουμένοις ἐπίδειξιν. ὅτι δὴ πληγῇ μιᾷ τῶν τινα παραπεπτωκότων γυμνὸν ἔκτεινον,

Nam factâ peccandi licentiâ latiùs ſcelera propagantur, quod & funditus recidi ſuppliciis non poſſint,& in ea naturæ quodam impetu plerique rapiantur. Venetorum ita ſe res habuêre; contrariæ verò factionis popularium alij diſceſſerunt in illorum partes libidine vindicandarũ in plebe offenſionum; pars fuga lapſi alicubi delituerunt; complures comprehenſi, vel ab aduerſariis, vel à Magiſtratu ſuppliciis adigebantur ad necem. Demum frequens Ciuitatis pubes in eandem confluit ſocietatem, non quidem iis pridem addicta ſtudiis,ſed ad ea ſequenda vel viribus inflammata, vel flagitioſâ licentiâ allecta. Nam nullum eſt hominibus notum piaculum,quod non hoc tempore patratum, & inultum relictum ſit. Principio quidem in aduerſæ factionis homines deſæuierunt; deinde in eos etiam qui ſe nunquam offendiſſent. A multis pecunia corrupti, eorum inimicos,accepto indicio, morte mactarunt, Praſinorum cauſam iis affingentes,quos omnino ignorarent. Neque hæc amplius in obſcuro, vel clàm patrata ſunt, ſed horis diei ſingulis,& quolibet Vrbis loco,& virorũ etiam Primatum, ſi quâdo id accidiſſet, in oculis. Neque enim occultato erat opus,quidquid perpetraſſent,vbi nulla eſſet pœnę formido. Quin & occaſio parandæ gloriæ, & oſtentandæ fortitudinis eſſe videbatur, obuium quemque inermẽ vno ictu conficere. In

In quo ſanè rerum diſcrimine nemo ſibi ſpem vitæ fecit; ſed mors imminere ex ipſo terrore credebatur, præſertim cùm nullus videretur ad ſalutem vel tutus locus, vel tempus opportunum; ſed in auguſtioribus quibuſque templis, intérque celebritates, ac religiones nulla lege iugularentur. Nulla vel apud amicos, vel propinquos iam reliqua fides, cùm & maximè neceſſariorum inſidiis plerique interirent. Nulla maleficiorum fuit inquiſitio, ſed inopinatis quique calamitatibus oppreſſi ſunt, & oppreſſis nemo eſſe auxilio potuit. Nullus legum & conuentionum vigor, certúſve locus ſuperfuit, ſed perturbatè, pérque vim omnia decernebantur. Reſpublica degenerauerat in quoddam genus Tyrannidis inconſtantis quidem ac verſatilis, ſed nouo ſemper principio erumpentis. Principes perculſi animis, & vnius hominis terrore viſi ſunt in ſeruitutem adacti. Iudices in ſententiis de rebus cõtrouerſis pronunciandis non ad legum pręſcripta; ſed vt factioſi erga litigatorũ quemque vel bono eſſent animo, vel malo, ferebãt calculum. Nam iuſſa Venetorum ſpernere, erat Iudici capitale. Ita plerique creditores cõpulſi ſunt ſyngraphã debitoribus reddere, fraudati pecunia. Libertate alij donare ſeruos, mancipiorum cupiditatibus parere mulieres, vel repugnantes coactæ ſunt. Iam verò & ciuiũ liberi non obſcuro loco nati, huius iuuentutis ſtudia ſectãtes, cùm pleraque alia, tum

pecu

ἐλπίς τε οὐδενὶ τοῦ ἔτι βιώσεσθαι ἐν τῷ τῆς διαίτης σφαλερῷ ἔμενε. πάντες γὰρ ἐγκεῖσθαι σφίσι τὸν θάνατον τῷ περιδεεῖς εἶναι ὑπώπτευον. καὶ οὐδὲ τόπος τις ὀχυρὸς, οὐδὲ καιρὸς ἐχέγγυός τινι ἐς τὴν σωτηρίαν ἔδοξεν εἶναι. ἐπεὶ κἀν τοῖς τῶν ἱερῶν τιμιωτάτοις κἀν ταῖς πανηγύρεσι λόγῳ οὐδενὶ διεφθείροντο. πίστις τε οὐδεμία πρός τε τῶν φίλων, καὶ τῶν ξυγγενῶν ἔτι ἐλέλειπτο. πολλοὶ γὰρ καὶ τῇ τῶν οἰκειοτάτων ἐπιβουλῇ ἔθνησκον. ζήτησις μέντοι οὐδεμία τῶν πεπραγμένων ἐγίνετο. ἀλλὰ τὰ πάθη ἀπροσδόκητα πᾶσιν ἔπιπτεν. καὶ τοῖς πεπτωκόσιν οὐδεὶς ἤμυνε. νόμου δὲ τινὸς ἢ συμβολαίου δύναμίς τις ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς τάξεως, οὐκέτι ἐλέλειπτο. ἀλλ' ἐπὶ τὸ βιαιότερον ἅπαντα τεταραγμένα ξυνεταράχθη. τυραννίδι τε ἡ πολιτεία ἐμφερὴς μάλιστα, οὐ καθεστώσῃ μέντοι γε. ἀλλὰ καθ' ἑκάστην τε ἀμειβομένῃ, καὶ ἀεὶ ἀρχομένῃ· τῶν τε ἀρχόντων αἱ γνῶμαι ὥσπερ ἐκπεπληγμέναις ἐῴκεσαν, ἑνὸς ἀνδρὸς φόβῳ δεδουλωμένοι τὸ φρόνημα. οἵ τε δικάζοντες τὰς ὑπὲρ τῶν ἀντιλεγομένων ποιούμενοι γνώμας, τὰς ψήφους ἐδίδοσαν, οὐχ ᾗπερ αὐτοῖς ἐδόκει δίκαιά τε, καὶ νόμιμα εἶναι. ἀλλ' ὥσπερ τῶν διαφερομένων ἑκάστῳ τὰ ἐκ τῶν στασιωτῶν δυσμενῆ τε, καὶ φίλα ἐτύγχανεν ὄντα. δικαστῇ ὀλιγωρηκότι τῆς ἐκείνων προρρήσεως θάνατος ἡ ζημία ἐκέκειτο. καὶ πολλοὶ μὲν δανεισταὶ τὰ γραμματεῖα τοῖς ὠφληκόσι ξὺν βίᾳ πολλῇ οὐδὲν τοῦ ὀφλήματος κεκομισμένοι, ἀπέδοντο. πολλοὶ δὲ οὐχ ἑκούσιοι ἐλευθέρους τοὺς οἰκέτας ἀφῆκαν. φασὶ δὲ καὶ γυναῖκάς τινας, πολλὰ ὧν οὐκ ἐβούλοντο τοῖς αὐτῶν δούλοις ἀναγκασθῆναι. ἤδη δὲ καὶ παῖδες οὐκ ἀφανῶν ἀνδρῶν τούτοις δὴ τοῖς νεανίαις ἀναμιχθέντες, τοὺς πατέρας ἠνάγκαζον ἄλλα τε πολλὰ, οὔτι ἐθελουσίους ποιεῖν, καὶ τὰ

χρήματα

χρήματα σφίσι προΐεσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ ἀκούσιοι παῖδες τοῖς στασιώταις ἐς κοίτην ἀνοσίαν οὐκ ἀγνοούντων ξυναγκάσθησαν τῶν πατέρων ἐλθεῖν. καὶ γυναιξὶ μέντοι ἀνδράσι ξυνοικούσαις ταυτὸν τοῦτο ξυνέβη παθεῖν. καὶ λέγεται γυνὴ μὴ κόσμον περιβεβλημένη πολὺν, πλεῖν μὲν σὺν τῷ ἀνδρὶ ἐπὶ τὸ προάστειον τὸ ἐν τῇ ἀντιπέρας ἠπείρῳ. ἐντυχόντων δὲ σφίσιν ἐν τῷ διάπλῳ τούτῳ τῶν στασιωτῶν, καὶ τοῦ μὲν ἀνδρὸς αὐτὴν ξὺν ἀπειλῇ ἀφαιρουμένων, ἐς δὲ ἄκατον τὴν οἰκείαν ἐμβιβασάντων, ἐσελθεῖν μὲν ἐς τὴν ἄκατον ξὺν τοῖς νεανίαις, ἐγκελευσαμένην τῷ ἀνδρὶ λάθρα, θαρσεῖν τε, καὶ μηδὲν ἐπ' αὐτῇ δεδιέναι φαῦλον. οὐ γάρ τι ξυμβήσεσθαι ἐς τὸ σῶμα αὐτῇ ὑβρισθῆναι. ἔτι δὲ τοῦ ἀνδρὸς ξὺν πένθει μεγάλῳ ἐς αὐτὴν βλέποντος, ἔς τε τὴν θάλασσαν καθεῖναι τὸ σῶμα, καὶ αὐτίκα μάλα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἦν τὰ τούτοις δὴ τότε τοῖς στασιώταις ἐν Βυζαντίῳ τετολμημένα. ἧσσον δὲ ταῦτα τοὺς περιπεπτωκότας ἠνία, ἢ τὰ πρὸς ἰουστινιανοῦ ἐς τὴν πολιτείαν ἁμαρτηθέντα. ἐπεὶ τοῖς παρὰ τῶν κακουργούντων πεπονθόσι τὰ χαλεπώτατα, μέρος ἀφαιρεῖται τὸ πλεῖστον τῆς διαταξέως. ἐμβάσης αἰτίας τὸ προσδοκᾶν ἀεὶ τῆς πρὸς τῶν νόμων τε, καὶ τῆς ἀρχῆς τίσιν. ἐν γὰρ τῷ πρὸς τὰ μέλλοντα εὐέλπιδες εἶναι, ῥᾷόν τε, καὶ ἀπονώτερον τὰ παρόντα σφίσι φέρουσιν ἄνθρωποι. βιαζόμενοι δὲ πρὸς τῆς τῇ πολιτείᾳ ἐφεστώσης ἀρχῆς τοῖς τε ξυμπεσοῦσιν ἔτι μᾶλλον, ὡς τὸ εἰκὸς περιαλγοῦσι, καὶ ἐς τὴν ἀπόγνωσιν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τῆς τιμωρίας ἐς ἀεὶ τρέπονται. ἡμάρτανε δὲ οὐχ ὅτι μόνον προσποιεῖσθαι τῶν κακουμένων ἥκιστα ἤθελεν, ἀλλ' ὅτι προστάτης τῶν στασιωτῶν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς καθίστασθαι, οὐδαμῆ ἀπη-

pecunias extorſerũt ab inuitis parentibus. Impuberes filij vel reluctantes pari coacti ſunt ſceleratos factioſorũ concubitus, non inſciis parentibus; neque immunes hac violentia nuptæ fœminæ. Mulieri haud diuiti mundo ornatæ, quæ cum marito in aduerſæ oræ ſuburbanum nauigio vehebatur, factioſos iſtos occurriſſe ferũt, qui minacitei à viro abſtractam, in ſuam cymbam eam inducerent. Conſcendentem illam coniugi iuſſiſſe tacitè bono eſſe animo, nihílque indignè de ſe veteri. Nam in hoc corpus, inquit, nullam ſcias me labem admiſſuram. Ergo marito grauiter indolente, & in coniugem etiamnum proſpectante, in altum illa ſeſe demiſit, móxque interiit. Hæc quæ Byzantij turbulenti homines tunc auſi ſunt, minus offenſorum anxerũt animos, quàm quæ Iuſtinianus commiſit in Rempublicam. Nam miſerum in modũ afflictis contracti pars maxima dolotis minuitur, cùm apud Magiſtratum & legũ vindices aliqua vltionis ſpes telinquitur in nefarios. Nam ſpe quandiu bona ſuſtẽtatur animus, fit, vt præſentia mala faciliùs perferãt homines: contrà cùm opprimuntur à Principe, penes quẽ publica res eſt, eo ſanè grauiùs ærumnas ſentiunt, & deſperata vltione, ſibi tãdẽ ipſi deſperãt. Peccauit, inquã, Iuſtinianus nõ modò quod afflictorũ minimè querelas admitteret; ſed etiam quod in ore atque oculis omniũ ſua ſtudia factioſę iuuẽtuti, & quidẽ volenti animo profiteretur:

retur: iiſque magnas elargiretur opes, & complures eorũ haberet aſſectatores; ac nonnullos ad Magiſtratus, & dignitates vocaret. Iſta quemadmodum Byzantij, ſic & ſingulis in municipiis geſta ſunt. Siquidem id mali, tanquam ibi concepta peſtis, in vniuerſum deinde Romanum inuaſit Imperium, nihil id Cæſare curante, cùm neque eorum ſenſum aliquem acciperet, quæ ſe ſpectante in Circo fierent. Nam mirè ſtolidus fuit, & lento quàm ſimillimus aſino, capiſtro facilè trahendus, cui & aures ſubinde agitarentur. Hæc dum Iuſtinianus negligeret, reliqua omnia perturbauit. Simulatque capeſſiuit Auunculi principatum, id omni ſtudio, nulla dignitate egit, vt publicum ærarium, quo iam potiebatur, exhauriret. Nam Hunnos, qui ſæpius ad ſe aduentarent, præter impenſas magnis etiam largitionibus auxit. Vnde Romanorum Prouinciæ frequentibus Barbarorum expoſitæ ſunt incurſionibus; qui ad Romanas opes, quas ſemel delibaſſent, redibant, ab iiſque diuelli ſe non patiebantur. Libuit ei magnum pecuniarum pondus marinis ſubſtructionum molibus demergere, ad fluctuum amoliendam vim; & magnorum lapidum obicibus contra Ponti confluentis impetum ire pertinaciùs, & quodam diuitiarum conatu maris violentiæ quæſitâ gloriâ obluctari. Priuatas Romanorum ſubſtantias vndecumque ſibi contraxit, his quidem vanis obiectis criminibus, ab aliis dono ſibi deſtinatas fortunas, ineptè commemorans.

Plerique

ξίου. χρήματά τε μεγάλα τοῖς νεανίαις τούτοις προΐετο. καὶ πολλοὺς μὲν ἀμφ' αὐτὸν εἶχε. τινὰς δὲ αὐτῶν ἔς τε τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰ ἄλλα ἀξιώματα καλεῖν ἐδικαίου. ταῦτα μὲν οὖν ἔντε Βυζαντίῳ ἐπράττετο, καὶ πόλει ἑκάστη. ὥσπερ γὰρ ἄλλο τι νόσημα ἐνθένδε ἀρξάμενον τὸ κακὸν, πανταχοῦ ἐπέσκηψεν τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. βασιλεῖ δὲ τῶν πρασσομένων ἥκιστα ἔμελλεν. ἐπεὶ οὐδέ τις αἴσθησις τοῦ ἀνθρώπου ἐγίνετο. καίπερ αὐτὸν ἡ * τῶν δρωμένων ἐν τοῖς ἱπποδρομίοις ἀεὶ γινόμενον. ἠλίθιός τε γὰρ ὑπερφυῶς ἦν, καὶ νωθεῖ ὄνῳ ἐμφερὴς μάλιστα. καὶ οἷος τῷ τὸν χαλινὸν ἕλκοντι ἕπεσθαι. συχνὰ οἱ σειομένων τῶν ὤτων. ἰουστινιανὸς ταῦτά τε ἔπρασσε, καὶ ξύμπαντα τ' ἄλλα ἐκύκα. ὥσπερ ἐπειδὴ τάχιστα ἐπελάβετο τῆς τοῦ θείου ἀρχῆς, χρήματα μὲν τὰ δημόσια εὐθὺς καταναλοῦν κόσμῳ οὐδενὶ ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἅτε αὐτῶν κύριος γεγονώς. οὔννων γὰρ τοῖς ἀεὶ περιτυγχάνουσι πλεῖστα ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ προΐετο. ἐξ οὗ δὴ ἐφόδοις ἀποκεῖσθαι συχναῖς ξυνέβαινε ῥωμαίων τὴν γῆν. ἀπογευσάμενοι γὰρ οἱ βάρβαροι οὗτοι ῥωμαίου πλούτου μεθίεσθαι οὐκέτι ἠνείχοντο τῆς ἐνταῦθα φερούσης ὁδοῦ. πολλὰ δὲ ῥίπτειν, καὶ ἐς θαλαττίους οἰκοδομίας τινὰς ἠξίου, βιαζόμενος τὸ τῶν κυμάτων ἐσαεὶ ῥόθιον. ἐκ γὰρ τῆς ἠιόνος ταῖς τῶν λίθων ἐπιβολαῖς, ἐπιπροσθεῖν ἴει φιλονείκως ταῖς ἐκ τοῦ πόντου ἐπιρροαῖς. καὶ καθάπερ ἐξουσίᾳ πλούτου πρὸς τὴν τῆς θαλάττης ἀντιφιλοτιμούμενος δύναμιν, τάς τε τῶν ῥωμαίων ἰδίας ἑκάστων οὐσίας ἐκ πάσης γῆς ἐς αὐτὸν ἤγειρε, τοῖς μὲν ὅτι δὴ ἔγκλημα οὐχ ἁμαρτηθὲν ἐπικαλέσας. τῶν δὲ καὶ τὴν γνώμην ἅτε αὐτὸν δεδωρημένων τερατευσάμενος.

πολλοὶ

Digitized by Google

πολλοὶ δὲ φονῶντες, καὶ ἄλλων ἐγκλημάτων τοιούτων ἁλόντες, εἶτα ἐξιστάμενοι αὐτῷ τῶν πάντων χρημάτων, διέφυγον ὧν ἥμαρτον μὴ δοῦναι τὴν δίκην. ἕτεροι δὲ χωρίων οὐδέν τοῖς πέλας τινῶν αὖ οὕτω τύχοι ἀμφισβητοῦντες, ἐπεὶ καταδιαιτῆσαι τῶν ἀντιδίκων οὐδαμῆ εἶχον τοῦ νόμου σφίσιν ἀντιστατοῦντος, οἱ δὲ τούτοις δὴ τοῖς ἀντιλεγομένοις αὐτὸν δωρησάμενοι, ἀπηλλάσσοντο. αὐτοί τε χάριν ἀζημίῳ κερδαίνοντες τὸ, γνώριμοι γεγονέναι τῷ ἀνδρὶ τούτῳ, τρόπῳ δὲ παρανομωτάτῳ καταδικάσασθαι τῶν ἀντιδίκων ἰσχύσαντες. οὐκ ἀπὸ δὲ καιροῦ ἡγοῦμαι εἶναι, καὶ τὸ εἶδος τούτου δὴ τοῦ ἀνθρώπου σημῆναι. τὸ μὲν οὖν σῶμα, οὔτε μακρὸς, οὔτε κολοβὸς ἄγαν, ἀλλὰ μέτριος ἦν, οὐ μέντοι ἰσχνὸς, ἀλλὰ καὶ βραχὺ εὔσαρκος. τὸ δὲ δὴ ὄψιν στρογγύλος τε, καὶ οὐκ ἄμορφος. ἐπυρία γὰρ καὶ δυοῖν ἡμέραιν ἀπόσιτος ὤν. ὅπως δὲ ἅπαν αὐτοῦ τὸ εἶδος συλλήβδην σημήνω, δομετιανῷ τῷ οὐεσπασιανοῦ παιδὶ ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐμφερέστερος ἦν. οὗπερ ῥωμαῖοι τῆς κακοτροπίας ἐς τοσόνδε ἀπώναντο, ὥστε οὐδὲ κρεουργήσαντες ὅλον ἐκλῦσαι τὴν ἐς αὐτὸν ὀργὴν ἔγνωσαν. ἀλλὰ δόγμα ἐγεγόνει τῆς συγκλήτου βουλῆς μηδὲ ὄνομα τοῦ βασιλέως τούτου ἐν γράμμασιν εἶναι, μηδ' εἰκόνα ἡντιναοῦν αὐτοῦ διασώζεσθαι. τό τε γοῦν ὄνομα τοῦτο πανταχόσε ἐπὶ τῶν τῆς ῥώμης γραμμάτων, καὶ εἴπου ἄλλη τοῦτο γεγράφθαι ξυνέβη ἐγκεκολασμένον ἰδεῖν μεταξὺ τῶν ἄλλων πάρεστι μόνον. καί τις αὐτοῦ εἰκὼν οὐδαμῆ φαίνεται οὖσα τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅτι μὴ χαλκῆ μία ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε ἦν. τῷ δομετιανῷ γυνὴ ἐλευθέριος, καὶ ἄλλως κοσμία, καὶ οὐδὲ αὐτή κακόν τι οὐδένα εἰργάσατο πώποτε τῶν πάντων ἀνθρώπων. οὐδέ τις αὐτῇ τῶν τοῦ ἀνδρὸς πράξεων ἤρεσκε. διόπερ αὐτὴν ἄγαν ἀγαπωμένην ἡ βουλὴ τότε μεταπεμψαμένη,

Plerique parricidiorum, & eiuſmodi ſcelerum rei pœnas euaſuri, omnibus ei bonis ceſſerunt. Alij cum vicinis nullo iure, vt fit, de prædiis iudicio contendentes, poſtquam ſecundis legibus cauſam in aduerſarios obtinere actores iniqui non poterant, in rẽ Cæſaris litem verterunt; id ſaltem conſecuti, quod nullo damno ei fierẽt noti, gratíque; deinde iniquiſſimo iure aduerſarios oppreſſiſsẽt. Haud ab re eſſe puto, huius hominis formæ ducere lineamenta. Corpore neq; procero fuit, neque puſillo nimis, ſed quo ſtaturã iuſtam non excederet; neque omnino gracili, ſed ſucci moderatè pleno; vultu tereti, nec inuenuſto, quippe qui poſt biduũ ruberet ieiunus; eius ſpecies, vt verbo ſtatuam, Domitianum Veſpaſiani filiũ plurimùm referebat; cuius morum improbitatẽ ſic experti ſunt Romani, vt neque poſt laniatum odium in eum concoxerint, ſed Senatuſconſulto cautum ſit, ne Domitiani nomen titulis conſignatum, vel ſtatua vlla extaret. Certè Romæ, vel alibi nominis illius inſcriptionem videre non eſt, niſi inſculptum ſicubi fuerit cum Principibus aliis; ſignum verò nuſquam gentium apparet in orbe Romano, præter vnum æneum, hac de cauſa poſitũ. Erat Domitiano libera, & alioqui honeſta coniux, quæ nemini aliquando hominũ moleſtiæ, vel fraudi fuerit, & mariti ſcelera nũquam probauerit. Hæc tũ, quod plurimùm diligeretur, in Senatũ accita,

pete

petere quidquid liberet, iubebatur. Illa rogat dumtaxat, vt Domitiani corpus condere, eidémque vel vnam ex ære ſtatuam, vbi ſibi videretur, locare liceret. Permiſit hæc Senatus. Fœmina, vt crudelitatis lanionum mariti poſteris monumentum relinqueret, hoc excogitauit. Conquiſitis Domitiani fruſtis, aptéque inter ſe coactis, compactíſque, ſic illum in vnum cadauer coagmentatum ſtatuariis oſtentat, vtque ex ære ducant id ſpectaculum imperat. Statuam illicò fudêre artifices; quam illa ad cliuum ſtatuit Capitolinum, dextrorſum ex foro euntibus; ea verò ad hanc ætatem Domitiani & vultum, & fortunam refert. Eſt in hac imagine perſpicuè contemplari Iuſtiniani corporis habitum, & oris effigiem, ac reliqui vultus ſimulacra, ſenſúſque. Species quidem hæc Iuſtiniano fuit; qui autem eidem mores, fruſtrà nitar, ſi dicere velim exquiſitè. Erat hic homo iuxtà malignus, & deceptu facilis; cuiuſmodi ingenium fatuum, prauúmque appellamus. Nam adeuntibus omnia mente mala, nihil aut re, aut verbis præferebat veri; ipſe nihilominus fraudibus paſſim omnium expoſitus. Inſolente hoc fatuæ, perditæque mentis temperamento is ſanè fuit. Nimirum hoc illud eſt, quod neſcio quis Peripateticorum olim affirmauit, ſicuti in colorum temperie, ita & hominum natura comparatum eſſe, vt in vtriſque maximè contraria conueniant. Vt

αἰτεῖσθαι ὅ, τι ἂν αὐτῇ βουλομένῃ εἴη ἐκέλευεν. ἡ δὲ τοῦτο μόνον ἱκέτευε. τό, τε Δομετιανοῦ σῶμα λαβοῦσα θάψαι, καὶ μίαν αὐτῷ ἀναθεῖναι εἰκόνα χαλκῆν, ὁποίαν ἐθέλοι. καὶ ἡ μὲν βουλὴ ξυνεχώρει ταῦτα. ἡ δὲ γυνὴ τῆς ἀπανθρωπίας τῶν τὸν ἄνδρα κρεουργησάντων ἀπαλεῖψαι βουλομένη, μνημεῖα τοῖς ὄπισθεν χρόνοις ἐπενόει τάδε. τὰ Δομετιανοῦ συλλεξαμένη κρέα, ξυνθεῖσά τε αὐτὰ ἐς τὸ ἀκριβές, καὶ ἐναρμοσαμένη ἐς ἄλληλα, κατέρραψε μὲν τὸ σῶμα ὅλον. τοῖς δὲ πλάσαις ἐνδειξαμένη ἐν εἰκόνι χαλκῇ τὸ πάθος ἀπομιμεῖσθαι τοῦτο ἐκέλευεν. οἱ μὲν οὖν τεχνῖται τὴν εἰκόνα εὐθὺς ἐποίουν. λαβοῦσα δὲ ἡ γυνὴ, ἔστησεν ἐπὶ τῆς εἰς τὸ Καπετώλιον φερούσης ἀνόδου, ἐν δεξιᾷ, ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἐνταῦθα ἰόντι. εἶδός τε τὸ Δομετιανοῦ, καὶ τὸ πάθος δηλοῦσαν, ἐς τόδε τοῦ χρόνου. εἰκάσειεν ἄν τις, τό τε ἄλλο Ἰουστινιανοῦ σῶμα, καὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν καὶ τὰ τοῦ προσώπου ἅπαντα ἤθη, ἐν ταύτῃ τῇ εἰκόνι διαφανῶς εἶναι. τὸ μὲν οὖν εἶδος, τοιοῦτός τις ἦν. τὸν δὲ τρόπον ἐς μὲν τὸ ἀκριβές, οὐκ ἂν φράσαιμι. ἦν γὰρ οὗτος ἀνὴρ κακοῦργός τε, καὶ εὐπαράγωγος, ὃν δὴ μωροκακοήθη καλοῦσιν. οὔτε αὐτὸς ἀληθιζόμενος τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἀλλὰ νῷ δολερῷ ἅπαντα ἐσαεὶ καὶ λέγων, καὶ πράττων. καὶ τοῖς ἐξαπατᾶν ἐθέλουσιν ὑποκείμενος οὐδενὶ πόνῳ. καί τις ἀήθης κρᾶσις ἐν αὐτῷ ἐπεφύκει, ἔκ τε ἀνοίας, καὶ κακοτροπίας ξυγκεκραμένη. καὶ τάχα τοῦτο ἦν ὅπερ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις τῶν τις ἐκ τοῦ περιπάτου φιλοσόφων ἀπεφθέγξατο. ὡς καὶ τὰ ἐναντιώτατα ἐν ἀνθρώπου φύσει ξυμβαίνει εἶναι, ὥσπερ ἐν τῶν χρωμάτων τῇ μίξει. γράφω

γράφω μέντοι ὧν μοι ἐφικέσθαι δυνατὸν γέγονεν. ἦν τοίνυν ὁ βασιλεὺς οὗτος εἴρων, δολερὸς, κατάπλαστος, σκότιος ὀργὴν, διπλοῦς, ἄνθρωπος δεινὸς, ὑποκρίνασθαι γνώμην τελεώτατος, καὶ δάκρυα οὐχ ὑφ᾽ ἡδονῆς τινὸς, ἢ πάθους ἐκφέρων, ἀλλὰ τεχνάζων ἐπὶ καιροῦ, κατὰ τὸ τῆς χρείας παρὸν, ψευδόμενος ἐσαεὶ, οὐκ εἰκῆ μέντοι, ἀλλὰ καὶ γράμματα, καὶ ὅρκοις δεινοτάτοις ἐπὶ τοῖς ξυγκειμένοις πεποιημένος. καὶ ταῦτα πρὸς τοὺς κατηκόους τοὺς αὐτοῦ. ἀνεχώρει δὲ τῶν τε ὡμολογημένων, καὶ ὀμωσμένων εὐθὺς, ὥσπερ τῶν ἀνδραπόδων τὰ χείριστα, δέει τῶν ἐγκειμένων σφίσι βασάνων, διώμοτα εἰς τὴν ὁμολογίαν ἡγμένα. φίλος ἀβέβαιος, ἐχθρὸς ἄσπονδος, φόνων τε, καὶ χρημάτων διάπυρος ἐραστὴς, δύσερίς τε, καὶ νεωτεροποιὸς, μάλιστα ἐς μὲν τὰ κακὰ εὐπαράγωγος, ἐς δὲ τὰ ἀγαθὰ οὐδεμιᾷ ξυμβολῇ ἤκων. ἐπινοῆσαι μὲν τὰ φαῦλα, καὶ ἐπιτελέσαι ὀξύς. τῶν δὲ δὴ ἀγαθῶν, καὶ αὐτὴν που τὴν ἀκοὴν ἁλμυρὰν εἶναι οἰόμενος. πῶς ἄν τις τῶν Ἰουστινιανοῦ τρόπων ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δυνατὸς εἴη. ταῦτά τε, καὶ πολλὰ ἔτι μείζω κακὰ οὐ κατὰ ἄνθρωπον ἔχων ἐφαίνετο. ἀλλὰ πᾶσαν ἡ φύσις ἐδόκει τὴν κακοτροπίαν ἀφελομένη τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ἐν τῇ τοῦδε τοῦ ἀνδρὸς καταθέσθαι ψυχῇ. ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐς μὲν τὰς διαβολὰς εὔκολος ἄγαν, ἐς δὲ τὰς τιμωρίας ὀξύς. οὐ γάρ τι πώποτε διερευνησάμενος ἔκρινεν, ἀλλὰ ἀκούσας τοῦ διαβάλλοντος τὴν γνῶσιν εὐθὺς ἐξενεγκεῖν ἔγνω. ἔγραφέ τε γράμματα οὐδεμιᾷ ὀκνήσει, χωρίων τε ἁλώσεις, καὶ πόλεων ἐμπρησμοὺς, καὶ ὅλων ἐθνῶν ἀνδραποδισμοὺς ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς ἔχοντα. ὥστε εἴ τις ἄνωθεν ἅπαντα

τὰ ῥω

Vt igitur ſcribam quæ penitus diſcernere potui; fuit hic Princeps vſque adeò veri diſſimulator, vt fraudum tegendarum, & obſcurè ferendæ indignationis, verſutéque agendi, & occultandæ animi ſententiæ eſſet abſolutiſſimus artifex. Non lætitia, vel dolore illi opus ad lacrymas, arte iam paratas pro opportunitate, & occaſione rei præſentis. Mendaciis fallèbat, etſi ſemper, non tamen fortuitò, ſed confectis tabulis, datáque verbis religioſiſſimis fide, de quibus eſſet cōuentum etiam cum ſubditis: tum verò à conditionibus, & ſacramento recedebat non ſecus ac viliſſima mancipia, quæ periura, tandem ad conuentiones adiguntur parati ſupplicij formidine. Inconſtans amicis fuit, & inimicis inexorabilis. Aurum ardentiſſimè ſitiuit & ſanguinem. Contentionum, rerúmque nouarum ſtudioſiſſimus. Ad ſcelera perfacilè, ad optima nullis ſuaſionibus commoueri poterat. Acer in comminiſcendis, perpetrandíſque facinoribus, honeſti verò vel nomen illi inſuaue. His, atque plurimis aliis laborauit vitiis vltra modum humanæ prauitatis, quam à ſingulis hominibus elicitam, in illius conieciſſe animum Natura viſa eſt. Nam præterea delationes facillimè admiſit, & irrogauit pœnas. Nunquam cognitâ cauſâ iudicauit, ſed audito delatore, actutum ſententiam tulit, litteriſque confectis temerè decreuit locorum excidia, vrbium incendia, populorum direptiones. Quare ſi quis inde à principio repetere caſus

Roma

Romanorum ſingulos, cúmque his velit committere; mea quidem ſententia longè plures inueniet factas ab hoc homine cædes, quàm ex omni antè acto tempore. In priuatorum mutas fortunas præcipiti auiditate ferebatur, neque aliquam iuris ſpeciem prætexuit rapinis bonorum; quæ cùm in ære ſuo fuiſſent, iam nihili ducebat, ſed inſana munificentia, nullâque ratione Barbaris effundebat. Et vt paucis abſoluam, neque illi erant pecuniæ, neque vt aliis eſſent, permiſit; quaſi non auaritiâ ſolùm eas appeteret, ſed etiam poſſeſſorum inuidiâ. Sic totâ Romanorum ditione facilè diuitiis exhauſtâ, egeſtatis omnibus autor fuit. Hoc Iuſtinianus erat ingenio, ſi tamen verbis illud aſſecuti ſumus. Vxorem is habuit, cuius mox ortum dicam, & educationem, & quomodo huic viro iuncta matrimonio, Romanorum funditus euertit Rempublicam. Acacius quidam erat Byzantij beſtiis ad amphitheatrales Praſinorum venationes alendis præfectus, quem vocant Vrſarium. Hic Anaſtaſio Principe, morbo periit, tribus fœmellis relictis, Comitona, Theodora, & Anaſtaſia, quarum natu maior vix ſeptimum annum attigerat. Mater orbata viro, alterius torum quæſiuit, qui ſecum in poſterum & domeſticam, & eiuſdem muneris curam ſuſciperet. Verùm Aſterius Orcheſtræ Praſinorum magiſter ab alio pecunia præoccupatus hos excedere officio voluit, æris

τὰ ῥωμαίοις ξυνενεχθέντα σαθμώμενος αὐτὸς τοῖς ἐθέλοι, δοκεῖ μοι ἂν πλείω φόνον εὑρέσθαι ἀνθρώπων πρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦδε ξυμβάντα, ἢ ἐν τῷ ἄλλῳ παντὶ αἰῶνι γεγονέναι τετύχηκε. τῶν δὲ ἄλλων χρημάτων ἐς μὲν τὴν ἀναίσθητον κτῆσιν ἀοκνότατος ἦν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ σκῆψιν ἠξίου τινὰ προπέτασμα τοῦ δικαίου περιβεβλημένος τῶν οὐ προσηκόντων ἐπιβατεύειν. γενομένων δὲ οἰκείων, ἐντιμότατος ἦν ἀλογίστῳ φιλοτιμίᾳ περιφρονεῖν τε, καὶ τοῖς βαρβάροις προΐεσθαι οὐδενὶ λόγῳ. καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, χρήματα οὔτε αὐτὸς εἶχεν, οὐδὲ ἄλλων τινὰ ἔχειν τῶν ἁπάντων εἴα. ὥσπερ οὐ φιλοχρηματίας ἡσσώμενος, ἀλλὰ φθόνῳ ἐς τοὺς ταῦτα κεκτημένους ἐχόμενος. ἐξοικίσας οὖν ῥᾷστα τὸν πλοῦτον ἐκ ῥωμαίων τῆς γῆς, πενίας δημιουργὸς ἅπασι γέγονεν. ἰουστινιανῷ μὲν οὖν τὰ ἐς τὸν τρόπον ὅσα γε ἡμᾶς δυνατὰ φράσαι τῇδέ πῃ εἶχεν. ἔγημε δὲ γυναῖκα, ἥντινα τρόπον γενομένη τε, καὶ τραφεῖσα, καὶ τῷ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐς γάμον ξυναφθεῖσα πρόρριζον ῥωμαίοις τὴν πολιτείαν ἐξέτρεψεν ἐγὼ δηλώσω. ἀκάκιός τις ἦν ἐν βυζαντίῳ θηριοκόμος τῶν ἐν κυνηγεσίῳ θηρίων μοίρας πρασίνων, ὅνπερ ἀρκτοτρόφον καλοῦσιν, οὗτος ὁ ἀνὴρ ἀναστασίου τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος ἐτελεύτησε νόσῳ παίδων οἱ ἀπολελειμμένων τριῶν, θηλέων γένος, κομιτοῦς τε, καὶ θεοδώρας, καὶ ἀναστασίας. ὧν ἡ πρεσβυτάτη οὔπω ἑπταέτης γεγονυῖα ἐτύγχανεν, ἡ δὲ γυνὴ ἐκπεσοῦσα ἑτέρῳ ἀνδρὶ ἐς κοίτην ἦλθεν. ὃς δὴ ξὺν αὐτῇ τῶν τε κατὰ τὴν οἰκίαν, καὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιμελήσεσθαι τὸ λοιπὸν ἔμελλεν. ὁ δὲ τῶν πρασίνων ὀρχηστὴς ἀστέριος ὄνομα, χρήμασι πρὸς ἑτέρου ἀναπεισθεὶς, τούτους μὲν τῆς τιμῆς ταύτης ἀπέστησε, τὸν

τὸν δὲ οἱ τὰ χρήματα διδόντα ἐς αὐτὴν αὐτίκα κατέστησεν οὐδενὶ πόνῳ. τοῖς γὰρ ὀρχησταῖς τὰ τοιαῦτα ἐξῆν διοικεῖσθαι καὶ ἐξουσίαν εἰ βούλοιντο. ἐπεὶ δὲ τὸν δῆμον ξύμπαντα ἡ γυνὴ ἐν κυνηγεσίῳ ἀγηγερμένον εἶδε, στέμματα ταῖς παισὶν ἔν τε τῇ κεφαλῇ, καὶ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶν ἐνθεμένη, ἐς τὴν ἱκετείαν ἐκάθισεν. ἀλλ' οἱ Πράσινοι μὲν προσίεσθαι τὴν ἱκετείαν οὐδαμῆ ἔγνωσαν, Βένετοι δὲ αὐτὰς ἐπὶ ταύτης δὴ καθεστήσαντο τῆς τιμῆς. ἐπεὶ ὁ θηριοκόμος ἐτετελευτήκει καὶ αὐτοῖς ἔναγχος. ἐπεὶ δὲ τὰ παιδία ταῦτα ἐς ἥβην ἦλθε, καθῆκεν αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα σκηνῆς αὐτίκα ἡ μήτηρ, ἐπεὶ εὐπρεπεῖς τὴν ὄψιν ἦσαν, οὐ μὲν τοι ὑπὸ χρόνον τὸν αὐτὸν ἁπάσας, ἀλλ' ὡς ἑκάστη ἔδοξεν οἱ ἐς τὸ ἔργον τοῦτο ὡραία εἶναι. ἡ μὲν οὖν πρώτη κομιτὼ ἤδη ἐν ταῖς καθ' αὐτὴν ἑταίραις λαμπρὰ ἐγεγόνει. Θεοδώρα δὲ ἡ μετ' ἐκείνην χιτωνίσκον χειριδωτὸν ἀμπεχομένη δούλῳ παιδὶ πρέποντα, τά τε ἄλλα ὑπηρετοῦσα εἵπετο, καὶ τὸ βάθρον ἐπὶ τῶν ὤμων ἀεὶ ἔφερεν, ἐφ' οὗπερ ἐκείνη ἐν τοῖς ξυλλόγοις καθῆσθαι εἰώθει ********* ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἔς τε τὴν ἥβην ἀφίκετο, καὶ ὡραία ἦν ἤδη εἰς τὰς ἐπὶ σκηνῆς καθῆκεν αὐτήν. ἑταίρα τε εὐθὺς ἐγεγόνει, οἵαν περ οἱ πάλαι ἄνθρωποι ἐκάλουν πεζήν. οὐ γὰρ αὐλήτρια, οὔτε ψάλτρια ἦν, οὐ μὴν οὐδὲ τὰ ἐς τὴν ὀρχήστραν αὐτῇ ἤσκητο· ἀλλὰ τὴν ὥραν τοῖς ἀεὶ περιπίπτουσιν ἀπεδίδοτο μόνον ἐκ παντὸς ἐργαζομένη τοῦ σώματος. εἶτα τοῖς μίμοις τὰ ἐς τὸ θέατρον πάντα ὡμίλει, καὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιτηδευμάτων μετεῖχεν αὐτοῖς, γελωτοποιοῖς τισὶν βωμολοχίαις ὑπηρετοῦσα. ἦν γὰρ ἀστεία διαφερόντως, καὶ σκώπτρια.

æris largirore in locum nullo obice cooptato. Nam iſthæc Orcheſtrarum magiſtris pro arbitratu diſponere licebat. At mater vbi frequentem populum ad venationes aliquando confluentem vidit, impoſitis puellarum capitibus, manibúſque coronis, eas publicè ſupplicaturas expoſuit. Praſini abiiciendam planè ſupplicationem decernunt. Veneti nuper & ipſi beſtiarum altore deſtituti, eas muneri præficiunt. Quas mater, vt erat quæque viripotens, omnes alioqui forma elegantes immittebat in ſcenam; non quidem ſub idem tempus, ſed vt ſingulæ rei videbantur opportunæ. Comitona natu maior inſignis iam inter æquales erat proſtibulas. Theodora quæ illam ætate proximè ſequebatur, manuleata, vt ſeruulæ ſolent, induta tunicula ei omnia miniſtrauit, humeríſque ſubſellium detulit cui illa inſideret in circulis. Vt primùm verò ad æratis florem, & maturitatem peruenit, ſcenæ deſtinarur à matre, ſtatímque inter proſtibulas habetur, quas veteres vocarunt Planipedes. Neque enim Tibicina fuit, vel Cantatrix, aut Orcheſtræ habuit vſum, ſed vti quiſque obuius fuit, copiam illi fecit ſuæ pulchritudinis, toto planè corpore. Deinde Mimis in thearro ad omnia ſe præbuit miniſtram, ſociámque ſtudiorum, & ridicularum quarumdam fabularum actricem. Nam erat apprimè cum dicacitate faceta;

quamobrem ſtatim omnium in ſe conuertit oculos, præſertim cùm nihil in ea verecundum, nihil aliquando pudens appareret, ſed in quemuis impudicum morem facilè prolaberetur. Sic autem erat comparata, vt inflictas alapas tumentibus genis excipiens lepidè quereretur, ac tum fuſè cachinnos tolleret * * *. Quare vitæ ſanioris homines quicũque obuiam illam habuiſſent in foro, virabundi ſe ſubduxerunt, ne veſtium contactu tantum ſcelus in ſe deriuatum putaretur. Quin prima luce, quibus in conſpectum veniſſet, habebatur auis infauſta. In mulierculas eiuſdé theatri vt ſe truculentiùs gereret, liuida maleuolétia vſque ſtimulabatur. Poſt hæc cum Pentapolis Præfecto Hecebolo Tyrio in eam Prouinciam venit, ſcilicet illius voluptatibus ſeruitura; ſed in viri offenſionem incidens, illinc è veſtigio exturbatur; eóque neceſſariorum egeſtate preſſa, ſibi hæc ſuppeditare cogitur ex conſueta corporis proſtitutione. Alexandriam primùm appellit, Oriente deinde toto peragrato, Byzantium reducitur, eam vbique artem exercens, quam ne nominet quidem, Deum habere qui ſibi propitium velit. Sic certè Dæmones curarunt, vt nullus eſſet Theodorianæ vacuus impudicitiæ locus. Ita naſci & educari hanc fœminam contigit, & multarum fieri meretricum apud omnes mortales longè celeberrimam. Vt verò Byzantium rediit, ingenti eius amore exarſit Iuſtinianus. Et primò cum ea tanquam amaſia verſabatur, licèt

ἀποβλεπτός τε ἐκ τοῦ ἔργου εὐθὺς ἐγεγόνει. οὐ γάρ τινος αἰδοῦς τῇ ἀνθρώπῳ μετῆν, ἢ διατραπεῖσαν τις αὐτὴν πώποτε εἶδεν. ἀλλ᾽ ἐς ἀναισχύντους ὑπουργίας οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἐχώρει. καὶ τοιαύτη τις ἦν, οἵα ῥαπιζομένη μὲν, καὶ κατὰ κόῤῥης πατασσομένη χαριεντίζεσθαί τε, καὶ μέγιστα ἀνακαγχάζειν * * * * * * * * ὅσοι δὲ αὐτῇ ἐν ἀγορᾷ τῶν ἐπιεικεστέρων ἐντύχοιεν, ἀποκλινόμενοι σπουδῇ ὑπεχώρουν, μή του τῶν ἱματίων τῆς ἀνθρώπου ἁψάμενοι, μεταλαχεῖν τοῦ μιάσματος τούτου δόξειαν. ἦν γὰρ τοῖς ὁρῶσιν ἄλλως τε καὶ ἀρχομένης ἡμέρας βλάσφημος οἰωνός. ἐς μέν τοι τὰς συνθεατείας, ἀγριώτατα εἰώθει ἐσαεὶ σκορπαίνεσθαι, βασκανίᾳ γὰρ πολλῇ εἴχετο. ἑκηβόλῳ δὲ ὕστερον τυρίῳ ἀνδρὶ τὴν ἀρχὴν παραλαβόντι πενταπόλεως, ἐς τὰ αἴσχιστα ὑπηρετήσουσα εἵπετο, ἀλλά τι τῷ ἀνθρώπῳ προσκεκρουκυῖα, ἐνθένδε ὅτι τάχιστα ἀπηλαύνετο. διὸ δὴ αὐτῇ ἀπορεῖσθαι τῶν ἀναγκαίων ξυνέπεσεν. ἅπερ τὸ λοιπὸν ἐπορίζετο, τὴν ἐς σῶμα παρανομίαν, ᾗπερ εἴθιστο ἐργαζομένη. ἐς μὲν οὖν ἀλεξάνδρειαν τὰ πρῶτα ἧκεν. ἔπειτα δὲ πᾶσαν τὴν ἕω περιελθοῦσα ἐς βυζάντιον ἐπανῆκεν, ἐργασίᾳ χρωμένη ἐν πόλει ἑκάστῃ, ἥν γε ὀνομάζοντι οἶμαι ἀνθρώπῳ οὐκ ἄν ποτε ἵλεως ὁ θεὸς εἴη. ὥσπερ οὐκ ἀνεχομένου τοῦ δαίμονος χῶρόν τινα τῆς θεοδώρας ἀκολασίας ἀγνῶτα εἶναι. οὕτω μὲν τετέχθαι τε τῇδε τῇ γυναικὶ, καὶ τετράφθαι ξυνέβη. καὶ ἐς δημοσίοις πολλὰς διαβοήτως γεγενῆσθαι, καὶ ἐς πάντας ἀνθρώποις. ἐπεὶ δὲ ἀφίκετο ἐς βυζάντιον αὖθις, ἠράσθη αὐτῆς ἰουστινιανὸς ἔρωτα ἐξαίσιον οἷον, καὶ τὰ πρῶτα ἐπλησίαζεν ὡς ἐρωμένῃ, καίπερ

Digitized by Google

καὶ πρὸς αὐτὴν ἀναστραγὼν ἐς τὸ τῶν πατρικίων ἀξίωμα. δύναμιν τοίνυν ἐξαισίαν τινὰ, καὶ χρήματα ἐπιεικῶς μεγάλα περιβαλέσθαι ἡ Θεοδώρα εὐθὺς ἴσχυσε. πάντων γὰρ ἥδιστον τῷ ἀνθρώπῳ ἐφαίνετο, ὃ δὴ ξυμβαίνειν τοῖς ἐκτόπως ἐρῶσι φιλεῖ, χάριτάς τε πάσας, καὶ χρήματα πάντα τῇ ἐρωμένῃ χαρίζεσθαι. ἐγίνετό τε ἡ πολιτεία τοῦ ἔρωτος τοῦδε ὑπέκκαυμα. ξὺν αὐτῇ τοίνυν πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸν δῆμον διέφθειρεν, οὐκ ἐνταῦθα μόνον, ἀλλ' ἀνὰ πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. ἄμφω γὰρ μοίρας τῶν βενέτων ἐκ παλαιοῦ ὄντες, ἐν πολλῇ ἐξουσίᾳ τούτοις δὴ τοῖς στασιώταις τὰ ἐς τὴν πολιτείαν ἔθεντο πράγματα. χρόνῳ δὲ πολλῷ ὕστερον, τὸ πλεῖστον τοῦ κακοῦ ἐλελωφήκει τρόπῳ τοιῷδε. ἰουστινιανῷ ἐν ἡμέραις πολλαῖς νοσῆσαι ξυνέβη, ἐν δὲ τῇ νόσῳ ταύτῃ ἐς τόσον κινδύνου ἀφίκετο, ὥστε καὶ ἐλέχθη ὅτι δὴ ἀποθάνοι. οἱ μέν τοι στασιῶται ταῦτα ἅπερ ἐρρήθη ἡμάρτανον. καί τινα ὑπάτιον οὐκ ἀφανῆ ἄνδρα δι' ἡμέρας ἐν τῷ τῆς σοφίας ἱερῷ διεχρήσαντο. ἐξειργασμένου δὲ τοῦ κακούργου ἔργου, ταραχὴ ἐς βασιλέα ἦλθε. τῶν τε ἀμφ' αὐτὸν ἕκαστος, ἐπεὶ τῆς ἰουστινιανοῦ ἀπουσίας ἐλάβετο, τὴν τῶν πεπραγμένων ἀτοπίαν ἐπὶ μέγα αἴρειν ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο, καταλέγων ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα. ὅσα δὴ γενέσθαι τετύχηκε. τότε δὴ ὁ βασιλεὺς τῷ τῆς πόλεως ἐπάρχῳ ἐπέστελλε τῶν πεπραγμένων ἁπάντων ποιεῖσθαι τὰς πίστεις. ἦν δὲ οὗτος ὁ ἀνὴρ Θεόδοτος ὄνομα, ὅνπερ κολοκύνθιον ἐπίκλησιν ἐκάλουν. καὶ ὁ διερευνώμενος ἅπαντας πολλοὺς μὲν τῶν κακούργων εἷλέ τε, καὶ διαχρήσασθαι νόμῳ ἴσχυσε. πολλοὶ δὲ καὶ διαλαθόντες ἐσώθησαν. μεταξὺ γὰρ ἐπαπολέσθαι αὐτοὺς πράγμασι ῥωμαίοις ἔδει.

licèt ad Patriciam dignitatem euecta. Fuit hæc ſtatim Theodoræ (qua nullum Iuſtiniano delicium erat ſuauius) ad magnam autoritatem, & opes ſanè ingentes via facilis: ita vt ille (quod perditè amātibus vſu venit) omnibus indulgeret amicæ votis, diuitiiſque potiundis; qua rerum affluentia amori addebantur faces. Hac ſocia perdendis populis vſus eſt Iuſtinianus nō modò Byzantij, ſed vbique locorum Romani Imperij, præſertim cùm iam antea Venetæ vterque factionis eſſet, atque in horum hominum ſeditioſorum poteſtatem Rempublicam planè conieciſſent; licèt hoc malum reſidere pôſt diu nonnihil cœperit hoc euentu. Morbo Iuſtinianus vrgebatur diuturno, & periculoſo, quo extinctum iam illum fama volabat. Interim à ſeditioſis ea facinoroſè committebantur, quæ iam commemoraui, & in Sophiæ templo Hypatius vir minimè obſcurus interdiu obtruncatur. Quo facto ſcelere excitatæ turbæ, & ad Imperatorem delatæ: nam quiſque occaſionem abſentis Cæſaris nactus factorum in ſe, & in alios flagitiorum atrocitates efferre, à capite quæcumque patrata eſſent recenſere. Tum de his omnibus vindicandis, Præfecto Vrbis Theodoto Cucurbitino ſcribit Imperator. Ille facinoroſis hominibus perquiſitis, captiſque nonnullis, egit ex lege; aliis vitæ conſulentibus receſſu ac latebris, quos dein cum Romana Republica maneret interitus.

Cæſar

Cæſar vt ex morbo miro ſanè caſu conualuit, Theodotum ipſum perdere tentat, quaſi præſtigiatum & veneficij reum; ſed nulla ex cauſa homini perniciem inueniens, quoſdam ex familiaribus dirè cæſos impellit ad falſas illius delationes. Ergo reliquo Senatu illi contra nihil dicente, ſed apud ſe deplorante paratas Theodoto inſidias, vnus Proclus Quæſtor inſontem illum pronunciat, nec morte puniendum. Quare Theodotus decreto Cæſaris Hieroſolymam deportatur; qui ſummiſſos illuc audiens ad ſuam necem ſicarios, quoad vixit, in templo delituit, ac diem obiuit. Res Theodoti ſic habuêre. Verùm ſeditioſi omnium moderatiſſimi in poſterum euaſerunt, qui iam ab eiuſmodi flagitiis temperarent, quamquam impotentiſſima dominatione audaciùs abuti poſſent. Nam paulò pòſt in nonnullos, qui eadem capitalia auſi fuiſſent, nihil animaduerſum, quòd puniendis reis præfecti, facultatem latendi facerent ſceleratis, eóſque ad inſultandum legibus indulgētia prouocarent. Quandiu ſuperfuit Euphemia Imperatrix, nullis artibus vt ſibi Theodora deſponderetur peruincere potuit Iuſtinianus; in hoc enim illa planè repugnauit, cui in rebus cæteroquin omnibus indulgeret. Nam procul fœmina ab omni aberat improbitate, ſed vt genere barbara, quemadmodum memoraui, ſic planè moribus fuit ineptis, ac rudibus, vt nullam ſit adepta virtutem,

& Rei

ὁ δὲ παράδοξον διασωθεὶς σωτηρίαν, καὶ τὸν Θεόδοτον κτεῖναι ἅτε φαρμακέα καὶ μάγον εὐθὺς ἐνεχείρει. ἐπεὶ δὲ οὐκ εἶχεν ὅτῳ ποτὲ χρώμενος τὸν ἄνθρωπον διαφθείρειε, τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὰς πικρότατα αἰκισάμενος, ἠνάγκαζε λόγους ὡς ἥκιστα ὑγιεῖς ἐπ' αὐτῷ φθέγγεσθαι. πάντων δὲ οἱ ἐκποδὼν ἱσταμένων, καὶ σιωπῇ τὴν ἐς τὸν Θεόδοτον ὀδυρομένων ἐπιβουλὴν, μόνος ὁ πρόκλος τὴν τοῦ καλουμένου κοιαίστορος ἔχων ἀρχὴν καθαρὸν ἀπέφαινε τοῦ ἐγκλήματος εἶναι τὸν ἄνθρωπον, καὶ θανάτου οὐδαμῆ ἄξιον. διὸ δὴ Θεόδοτος ἐς τὰ ἱεροσόλυμα βασιλέως κομίζεται γνώμῃ. γνοὺς δὲ ἥκειν τινὰς ἐνταῦθα, οἵπερ αὐτὸν διαφθείρουσιν ἐν τῷ ἱερῷ τὸν κρυπτόμενος τὸν ἅπαντα χρόνον. οὕτω τε διαβιοὺς ἐτελεύτησε. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Θεόδοτον ταύτῃ πῃ ἔσχεν. οἱ δὲ στασιῶται σωφρονέστατοι τὸ ἐντεῦθεν ἐγένοντο ἀνθρώπων ἁπάντων. οὐ γὰρ ἔτι τὰ τοιαῦτα ἐξαμαρτάνειν ἠνείχοντο, καίπερ σφίσι παρὸν ἀδεέστερον τῇ ἐς τὴν δίαιταν παρανομίᾳ χρῆσθαι. τεκμήριον δὲ, ὀλίγων γάρ τινων ὕστερον τόλμαν τὴν ὁμοίαν ἐνδειξαμένων, τίσις οὐδεμία ἐς αὐτοὺς γέγονεν. οἱ γὰρ τοῦ κολάζειν τὴν ἐξουσίαν ἀεὶ ἔχοντες, παρρησίαν τοῦ διαλανθάνειν τοῖς τὰ δεινὰ εἰργασμένοις παρείχοντο. ταύτῃ αὐτοὺς τῇ ξυγχωρήσει ἐς τὸ τοῖς νόμοις ἐπεμβαίνειν ἐνάγοντες. ἕως μὲν οὖν ἡ βασιλὶς περιῆν ἔτι γυναῖκα ἐγγυητὴν Ἰουστινιανὸς τὴν Θεοδώραν ποιήσασθαι οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν. ἐν τούτῳ γὰρ μόνον ἀπεναντίας αὐτῷ ἐχώρει, καίπερ ἀντιστατοῦσα τῶν ἄλλων οὐδέν. πονηρίας μὲν γὰρ ἡ γυνὴ ἀπωτάτω οὖσα ἐτύγχανε. ἄγροικος δὲ ἦν κομιδῆ, καὶ βάρβαρος γένος ὥσπερ μοι εἴρηται. ἀντιλαβέσθαι δὲ ἀρετῆς οὐδαμῆ ἴσχυσεν, ἀλλ' ἀπειροτάτη οὖσα διατετέλεκε

τῶν κα

τὴν κατὰ τὴν πολιτείαν πραγμάτων. ἤγε οὐδὲ ξὺν τῷ ὀνόματι τῷ αὐτῆς ἰδίῳ, ἅτε καταγελάστῳ ὄντι, ἐς παλάτιον ἦλθεν, ἀλλ' Εὐφημία ἐπικληθεῖσα. χρόνῳ δὲ ὕστερον τῇ βασιλίδι μὲν ἀπογίνεσθαι ξυνέπεσεν. ὁ δὲ ἠλιθιάζων τε, καὶ κομιδῆ ἐσχατογέρων γινόμενος, πρὸς τῶν ἀρχομένων γέλωτα ὦφλεν. ὀλιγωρίᾳ τε πολλῇ ἐς αὐτὸν ἐχόμενοι ἅπαντες, ἅτε τῶν πρασσομένων οὐ ξυνιέντος, ὑπερεώρων. ἰουστινιανὸν δὲ ξὺν δέει πολλῷ ἐθεράπευον. κυκῶν γὰρ ἀεὶ, καὶ ξυνταράσσων, ἀνεσόβει ἐφεξῆς ἅπαντας. τότε δὴ τὴν ἐγγύην πρὸς τὴν θεοδώραν ἐνεχείρει ποιεῖν. ἀδύνατον δὲ ὂν ἄνδρα ἐς ἀξίωμα βουλῆς ἥκοντα ἑταίρᾳ γυναικὶ ξυνοικίζεσθαι, νόμοις ἄνωθεν τοῖς παλαιοτάτοις ἀπορρηθὲν, λῦσαί τε τοὺς νόμους τὸν βασιλέα νόμῳ ἑτέρῳ ἠνάγκασε. καὶ τὸ ἐνθένδε ἅτε γαμετῇ τῇ θεοδώρᾳ ξυνῴκησε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι βάσιμον κατεστήσατο τὴν πρὸς ἑταίρας ἐγγύην. τυραννῶν τε αὐτίκα ἐπεβάτευε τῆς τοῦ αὐτοκράτορος τιμῆς, προσχήματι συμπεπλασμένῳ τῆς πράξεως ἐπικαλύπτων τὸ βίαιον. ἀνεῖπον γὰρ αὐτὸν βασιλέα ξὺν τῷ θείῳ τῶν ῥωμαίων, εἴ τι δόκιμον ἦν, δειμάτων περιουσίᾳ ἐπὶ ταύτην ἠγμένοι τὴν ψῆφον. παρέλαβον τοίνυν τὴν βασιλείαν ἰουστινιανός τε καὶ θεοδώρα πρότερον τῆς ἑορτῆς ἡμέραις τρισὶν, ὅτε δὴ οὔτε * * * οὔτε ἀσπάσασθαί τινα, οὔτε εἰρηναῖα προσειπεῖν ἔξεστιν. ἡμέραις δὲ οὐ πολλαῖς ὕστερον ἰουστῖνος μὲν ἐτελεύτησε νόσῳ, τῇ ἀρχῇ ἐπιβιοὺς ἔτη ἐννέα, μόνος δὲ ἰουστινιανὸς ξὺν τῇ θεοδώρᾳ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. οὕτω γοῦν ἡ θεοδώρα ὥσπερ ἐρρήθη τεχθεῖσά τε καὶ τεθραμμένη, καὶ παιδευθεῖσα ἐς βασιλείας ἀξίωμα πρόπω οὐδενὶ ἐμποδισθεῖσα ἦλθεν. οὐδὲ γὰρ τῷ γήμαντι ὕβρεως τις οἴησις γέγονεν. εἰ οἱ

& Reipublicæ penitus fuerit imperita. Certè in Regiá cum ſuo nomine ſanè ignominioſo nó venit, ſed Euphemia eſt appellata. Hæc non ita multo pòſt excedit è vita. Iuſtinus ſumma ſenectute confectus penè ſenſus expers, rebúſq; agendis ineptus, derididiculo iam ſubditis erat atq; deſpectui; Iuſtiniano verò diſſoluta licétia reliquos nullo diſcrimine cohibéti pauidis omnes ſtudiis obſequebâtur. Tũ is cũ Theodora moliri nuptias aggreditur; nam cùm viris Senatoriis (quod priſca lege cautum eſt) vxorem ducere meretricem non liceat, ille Principem adigit ad legem noua cõſtitutione euertendam; & exinde Theodoræ matrimonio iungitur, aditu reliquis ad meretricia connubia patefacto. Iam tum affectare Imperium, & exercere tyrãnidem occœpit, rei gerundæ ſpecie obtectâ violentiâ. Cum Auunculo Romanorum Cæſar conſalutatur, ſi tamen bono id iure factum; nam metu ac minis Senatus, populúſque perterritus in eam impellitur ſententiam. Suſcepêre dominationem Iuſtinianus ac Theodora tertio ante feſtum Paſchatis die, quando ſcilicet * * nulli dicere ſalutẽ, vel pacem fas eſt. Paucis pòſt diebus morbo Iuſtinus abſumptus eſt, annis in Principatu nouem exactis; ſolúſque Iuſtinianus imperauit cum Theodora. Hoc loco nata, ſic alta educatáque Theodora ad Imperij faſtigium nullo negotio peruenit; quod eius matrimonij nihil Iuſtinianum puduerit, cui planè copia fuiſſet ex vni

ex vniuerſa Romanorũ ditione coniugem ſibi eligere mulierem prę omnibus nobili naram genere, ſummóque loco educatam; colendo pudori aſſuetam, pudicitia inſignem, forma perquàm elegantiſſimam, corpore virginem, omnibúſque, vr dicitur, numeris abſolutam; ipſe ramen commune mortalium dehoneſtamentũ ſuum facere maluit: cui neque illa omnia pudori eſſenr, neque in amplexus venire fœminæ aliis commaculatæ ſceleribus, & tot parricidiis infantium vltrò abortibus egeſtorum. Sanè Iuſtiniani ingenio declarando, nihil deeſſe iam reor, quádo vel hoc vnum coniugium eius animi affectus ſatis indicare poſſit, & mores aperire, conteſtaríque. Nam qui malè factis admittere dedecus non veretur, neque grauatè fert aliorum ob id execrationem, hic demum nullam interclusam ſibi viam putat ad ſcelera; quin vultum induens audacem, facilè iam in teterrima quæque ruit flagitia. Nullus ex Senaru, qui Reipublicæ videret eam labem inferri, prohibendam cenſuit rem deteſtabilem, iamiam Theodoram quaſi Deam veneraturus. Nullus Antiſtitum grauiter affici viſus eſt, qui eam Dominam eſſet compellaturus. Et qui pridem in theatro populi Theodoræ fuerant ſpectatores, eius ſe tanquam ſeruitia ſupinis manibus per dedecus profitebantur. Nec miles ea re truculentior, ſcilicet pro Theodora belli diſcrimen in poſterum aditurus; nemo

παρὸν ἐκ πάσης ἀπολεξαμένῳ τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, γαμετὴν γυναῖκα ποιήσασθαι, τὴν πασῶν γυναικῶν μάλιστα, οὔτε γεγονυῖαν, καὶ τροφῆς κρυφαίου μεταλαχοῦσαν, τοῦ τε αἰδεῖσθαι οὐκ ἀμελέτητον γεγενημένον, καὶ σωφροσύνῃ ξυνῳκισμένην. πρὸς δὲ τῷ κάλλει ὑπερφυᾶ, καὶ παρθένον τινὰ, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ὀρθότιτθον οὖσαν. ὁ δὲ τὸ κοινὸν ἄγος ἁπάντων ἀνθρώπων αὐτοῦ ἴδιον πεποιῆσθαι οὐκ ἀπηξίου. ἐπ' οὐδενὶ τῶν προδεδηλωμένων καταδυόμενος, καὶ γυναικὶ πλησιάζειν ἄλλα τε περιβεβλημένῃ μεγάλα μιάσματα, καὶ παιδοκτονίας πολλὰς ἐθελουσίων ἀμβλώσεων. ἄλλό τέ μοι ἐνδεῖν ἤθους περιμνημονεῦσαι τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου, οὐδ' ὁποιοῦν οἶμαι. ἅπαντα γὰρ αὐτοῦ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, οὗτος ἂν ἀξιόχρεως ὁ γάμος σημῆναι διαρκῶς εἴη. ἑρμηνεύς τε, καὶ μάρτυς τοῦ τρόπου, καὶ λογογράφος γινόμενος. ἐπεὶ ὅστις ἀλογήσας τῆς ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων αἰσχύνης οὐκ ἀπαξιοῖ τοῖς ἐντυγχάνουσι βδελυρὸς φαίνεσθαι. τούτῳ δὴ οὐδεμία παρανομίας ἀταρπὸς ἄβατος. ἀλλὰ τῇ ἀναιδείᾳ ἀεὶ τοῦ μετώπου περιβεβλημένος, ῥᾷστά τε, καὶ οὐδενὶ πόνῳ ἐς τῶν πράξεων τὰς μιαρωτάτας χωρεῖ. οὐμὴν οὐδέ τις ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς τὸ αἶσχος τοῦτο ἀναδουμένην τὴν πολιτείαν ὁρῶν, δυσφορεῖσθαί τε, καὶ τὴν πρᾶξιν ἀπειπεῖν ἔγνω. καίπερ αὐτὴν ἅπαντες ἴσα θεῷ προσκυνήσοντες. ἀλλ' οὐδέ τις ἱερεὺς δεινοπαθῶν ἔνδηλος γέγονε, καὶ ταῦτα δέσποιναν αὐτὴν προσερεῖν μέλλοντες. καὶ ὁ πρότερον αὐτῆς θεατὴς δῆμος, δοῦλος εὐθὺς οὐδενὶ κόσμῳ αὐτῆς εἶναί τε, καὶ ὀνομάζεσθαι, ὑπτίαις ἐδικαίου χερσίν. οὐδέ τις στρατιώτης ἠγείωτο, εἰς τοὺς ἐν τοῖς στρατοπέδοις κινδύνους ὑπὲρ τῶν τῆς Θεοδώρας πραγμάτων ὑφίστασθαι μέλλοι.

οὐδέ τις

οὐδέ τις αὐτῇ ἄλλος ἀπηντίασε τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. ἀλλὰ πάντες οἶμαι τῷ ταῦτα οὕτως δεδόσθαι κεκλημένοι ἀνεχώρησαν συμπεραίνεσθαι τὸ μίασμα τοῦτο, ὥσπερ τῆς τύχης ἐπίδειξιν τῆς δυνάμεως πεποιημένης, ἤδη ἅπαντα πρυτανευούσης τὰ ἀνθρώπεια, ὡς ἥκιστα μέλλει, οὐδὲ ὅπως ἂν τὰ πραττόμενα εἰκότως εἴη, οὐδὲ ὅπως ἂν ταῦτα κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις γεγενῆσθαι δοκῇ. ἐπαίρει γοῦν τινὰ ἐξαπιναίως ἀλογίστῳ τινὶ ἐξουσίᾳ ἐς ὕψος μέγα, ὥσπερ ἐναντιώματα μὲν πολλὰ ξυμπεπλέχθαι δοκεῖ. ἀντιστατοῖ δὲ παρά τι ἔργον τῶν πάντων οὐδέν. ἀλλ᾽ ἄγεται) μηχανῇ πάσῃ ὅπῃ ποτὲ αὐτῇ διατέτακται), ἁπάντων ἑτοίμως ἐξισταμένων τε, καὶ ὑποχωρούντων, προϊούσῃ τῇ τύχῃ. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅπῃ τῷ θεῷ φίλον ταύτῃ ἐχέτω τε, καὶ λεγέσθω. ἡ δὲ Θεοδώρα εὐπρόσωπος μὲν ἦν, καὶ εὔχαρις ἄλλως, κολοβὸς δὲ καὶ ὠχριῶσα, οὐ παντάπασι μὲν, ἀλλ᾽ ὅσον ὑπόχλωρος εἶναι, γοργόν τε, καὶ συνεστραμμένον ἀεὶ βλέπουσα. τῶν δὲ δὴ αὐτῇ βεβιωμένων ἐν τῇ θυμέλῃ τὰ μὲν πλεῖστα λέγοντι οὐκ ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐπαρκέσῃ, ὀλίγα δὲ ἄττα ἐν τοῖς ὄπισθεν λόγοις ἀπολεξάμενος ὑπὲρ τοῦ γυναικὸς τρόπου τοῖς ἐπιγενησομένοις ὅλην ἂν πεποιῆσθαι τὴν δήλωσιν ἱκανὸς εἴην. νῦν δὲ αὐτῆς καὶ τἀνδρὸς τὰ πεπραγμένα ἐν ὀλίγῳ δηλωτέον ἡμῖν. ἐπεὶ οὐδέ τι ἀλλήλοιν χωρὶς ἐς τὴν δίαιταν ἐπραξάτην. χρόνον μὲν γὰρ πολὺν ἔδοξαν ἅπασι ταῖς γνώμαις ἀεὶ καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασι καταντικρὺ ἀλλήλοιν ἰέναι. ὕστερον μέντοι ἐξεπίτηδες αὐτοῖν ξυμπεπλάσθαι ἡ δόκησις αὕτη ἐγνώσθη, ὅπως μὴ ξυμφρονήσαντας τοὺς κατηκόους σφίσιν ἐπαναστῆναι. ἀλλὰ διεστάναι τὰς γνώμας ἐπ᾽ αὐτοῖς ἅπασι. πρῶτα

nemo denique mortalium repugnauit. Quod verò id, vti reor, ita decretum eſſet, conficiendo flagitio omnes conceſſêre: viſáque tum eſt quodammodo fortuna vires oſtentaſſe, quod ita mortalium rebus moderetur, vt opus non ſit aliqua gerendis rebus conuenientia, vel vt è conſilio factæ hominibus videantur, quando temeraria potentia repentè ad ſummum ipſa faſtigium poſſit euehere, quod multis habeatur difficultatibus implicatum; nec quicquam rerum omnium ei obuiam obſiſtat, ſed obices molita, feratur quò illi cumque conſtitutum eſt; omnéſque properanti fortunæ aſſurgant, decedántque via. Verùm hæc nonniſi ad Dei prouidentiam facta, dictáque credantur. Erat Theodora venuſta facie, & alioqui pergrata, ſtatura breui, pallore ſuffuſa modico ac temperato, acribus oculis, & huc atque illuc incitato aſpectu. Res ab ea geſtas in ſcena ſi quis ſingillatim dicere velit, priùs illum tempus deficiat. Sed paucis illis, quæ ſuprà delibauimus, ſatis indicatos poſteris reor huiuſce fœminę mores. Nunc verò ſummam habeamus rerum ab ea, coniugéque geſtarum; nam illis in re gerenda nihil non in communi actitatum; licèt diu multúmque omnibus opinionem fecerint, quaſi in diuerſas irent ſententias, & contraria ſtudia: nam deprehenſum eſt demum ex induſtria hanc illos ſpeciem ſimulationis induiſſe; ne ſubditi, communicatis conſiliis, ſeditionem agitatent quandiu de illis opinio eſſet in ambiguo. Principio

Principio quidem ſimulatis his ex aduerſo ſtudiis Chriſtianos inter ſe quæſtionibus, vt paulo pòſt dicam, concitatos, deinde verò factionum populares diſtraxerunt. Theodota ſumma contentione ſtudere Venetis diſſimulauit, licentiâ in aduerſarios permiſsâ per vim ac ſcelus quidquid liberet atrociſſimè peccandi. Iuſtinianus id grauiter ferre & indignari, & coniugem in officio continere vel ipſis iuſſionibus non poſſe ſimulabat. Contrà nonnunquam hoc alter ſumpſit ſpecimen autoritatis: nam ille Venetorum facinora punienda decernebat; hæc in ſpeciem ſuccenſere, & iniquo animo ſe deluſam à marito dictitare. Verùm, vt dixi, Veneti omnium moderatiſſimi viſi ſunt, cùm minùs quàm pro facta licentia vim aliis inferrent. In cauſis forenſibus alter alteri litigatorum per ſimulationem fauit, quorum illum obtinere cauſam neceſſe erat, qui inferiorem defenderet, ac Principes maiorem partem ęris carpebant controuerſi. Multis à Iuſtiniano in familiaritatem receptis, iniuriarum ac ſcelerum in Rempublicam poteſtas pro libidine permiſſa fuit, qui poſtquam largas opes congeſſiſſent, vt primùm Theodotæ offenſioni erant, iam habebantur infideles. Cæterùm initio eorum cauſam ſe actutum ille omni officio in ſe recipiebat; ſed abiectâ demum beneuolentiâ illud ipſum ſtudium in improuiſas turbas euaſit, ac Theodora tum in eos crudeliſſimè ſæuiit;

Princeps

πρῶτα μὲν οὖν τοὺς χριστιανοὺς διαναστήσαντες, καὶ τὴν ἐναντίαν ἔν γε τοῖς ἀντιλεγομένοις σκηπτόμενοι ἀλλήλοιν ἰέναι. διεσπάσαντο οὕτως ἅπαντας, ὥσπερ μοι λελέξεται οὐ πολλῷ ὕστερον. ἔπειτα δὲ τοὺς στασιώτας διείλοντο. καὶ ἡ μὲν δυνάμει τῇ πάσῃ μεταποιεῖσθαι τῶν Βενέτων ἐπλάσατο, καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῖς ἐπὶ τοὺς ἀντιστασιώτας ἀναπετάσασα, ἐνεδίδου, κόσμῳ ἐν οὐδενὶ ἁμαρτάνειν τε, καὶ βιάζεσθαι τὰ ἀνήκεστα. ὁ δὲ ὥσπερ ἀγανακτοῦντι μὲν, καὶ ἀποσκύζοντι λάθρα ἐῴκει. κελεύσεως δὲ τῇ γυναικὶ ἀντιστατεῖν οὐχ οἷός τε ὤν. πολλάκις δὲ καὶ μεταμπισχόμενοι τὴν τῆς δυνάμεως δόξαν σφίσιν αὐτοῖς τὴν ἐναντίαν. ὁ μὲν γὰρ τοὺς Βενέτους οἷα ἐξαμαρτάνοντας κολάζειν ἠξίου. ἡ δὲ τῷ λόγῳ χαλεπαίνουσα ἐδυσφόρει ὅτι δὴ οὐχ ἑκοῦσα τἀνδρὸς ἡσσηθείη. τῶν μέντοι Βενέτων οἱ στασιῶται, ὥσπερ μοι εἴρηται, σωφρονέστατοι ἔδοξαν εἶναι. τοὺς γὰρ πέλας βιάζεσθαι ὅσα ἐξῆν οὐδαμῆ ἐδικαίουν. ἔν τε ταῖς περὶ τὰς δίκας φιλονεικίαις ἐδόκει μὲν ἑκάτερος ἑνὶ τῶν διαφορῶν ἀμυνεῖν, νικᾶν δὲ αὐτοῖν τὸν λόγῳ τῷ ἀδίκῳ ξυνιστάμενον ἐπάναγκες ἦν. οὕτω δὲ τὰ πλεῖστα χρημάτων αὐτοὺς τῶν ἀντιλεγομένων λῄζεσθαι. πολλοὺς μὲν οὖν ὅδε ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τοῖς αὐτῷ καταλέγων ἐπιτηδείοις ἐς τὴν ἐξουσίαν ἀνεβίβαζε τοῦ βιάζεσθαί τε, καὶ εἰς τὴν πολιτείαν ἐξαμαρτάνειν ἃ βούλοιντο. ἐπειδὰν δὲ πλοῦτόν τι χρῆμα περιβεβλημένοι φανεῖεν αὖθις τι προσκεκρουκότες τῇ γυναικὶ διάφοροι ἦσαν. ὧν δὴ καταρχὰς μεταποιεῖσθαι πάσῃ προθυμίᾳ οὐδαμῆ ἀπηξίου. ὕστερον δὲ τὴν ἐς τοὺς ἀνθρώπους μεθεὶς εὔνοιαν, τὰ ἐς τὴν σπουδὴν ταραχὸς ἐκ τοῦ αἰφνιδίου ἐγίνετο. καὶ ἡ μὲν αὐτίκα εἰργάζετο αὐτοὺς ἀνήκεστα ἔργα,

ὁ δὲ

ὁ δὲ δῆθεν οὐκ ἐπαισθανόμενος τῶν πρασσομένων σύμπασαν αὐτῶν τὴν οὐσίαν κλήσει ἀναισχυντῶ ἠσπάζετο. τούτοις τε ἀεὶ τοῖς μηχανήμασιν ἐν σφίσι μὲν αὐτοῖς ξυμφρονοῦντες, ἐς δὲ τὸ ἐμφανὲς στασιάζειν ποιούμενοι, διαστήσασθαί τε τοὺς ὑπηκόους, καὶ τὴν τυραννίδα βεβαιότατα κρατύνεσθαι ἔσχον. ἐπειδὴ οὖν ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, συγχεῖν ἅπαντα εὐθὺς ἴσχυσεν. ἃ γὰρ ἔμπροσθεν νόμῳ ἀπορρηθέντα ἐτύγχανεν, ἐς τὴν πολιτείαν εἰσῆγε. τά τε ὄντα, καὶ ξυνειθισμένα καθελὼν σύμπαντα ὥσπερ ἐπὶ τούτῳ κεκοσμημένος τὸ τῆς βασιλείας σχῆμα, ἐφ᾽ ᾧ ἅπαντα μεταλλάσσοι ἐφ᾽ ἕτερον σχῆμα. ἀρχάς τε γὰρ μενούσας ἀνῄρει, τὰς δὲ οὐκ οὔσας ἐφίστη τοῖς πράγμασι, τούς τε νόμους, καὶ τῶν στρατιωτῶν τοὺς καταλόγους, ταὐτὸ τοῦτο ἐποίει, οὐ τῷ δικαίῳ εἴκων, οὐδὲ τῷ ξυμφόρῳ ἐς τοῦτο ἠγμένος, ἀλλ᾽ ὅπως δὴ ἅπαντα νεώτερά τε, καὶ αὐτοῦ ἐπώνυμα εἴη. ἣν δέ τι καὶ μεταβαλεῖν ἐν τῷ παραυτίκα ἥκιστα ἴσχυσεν, ἀλλὰ τούτῳ γε τὴν ἐπωνυμίαν τὴν αὐτοῦ ἔθετο. χρημάτων δὲ ἁρπαγῆς, ἢ φόνου ἀνθρώπων κόρον αὐτὸν οὐδεὶς ἔλαβε πώποτε. ἀλλ᾽ οἰκίας μὲν παμπληθεῖς λῃσάμενος εὐδαιμόνων ἀνδρῶν ἑτέρας ἐζήτει, προέμενος εὐθὺς τῶν βαρβάρων τισὶν, ἢ ἀνοήτοις οἰκοδομίαις λειὰς τὰς προτέρας τὰ χρήματα. καὶ μυρίους δὲ ἴσως λόγῳ οὐδενὶ ἀνελὼν ἐς πλειόνων ἄλλων ἐπιβουλὴν, αὐτίκα μάλα καθίστατο. εἰρήνης τοίνυν ῥωμαίοις οὔσης ἐς πάντας ἀνθρώποις, οὐκ ἔχων ὅσις γλύη) τῶν φόνων ἐπιθυμία, πάντας βαρβάρους πρός τε ἀλλήλους ξυνέκρουε. τῶν δὲ οὔννων τοὺς ἡγουμένους ἐξ αἰτίας οὐδεμιᾶς μεταχαλῶν, χρήματα μεγάλα σφίσιν ἀτόπῳ φιλοτιμίᾳ προΐετο. φιλίας ἐνέχυρα δῆθεν τῷ λόγῳ ταῦτα ποιούμενος.

ὅπῃ

Princeps verò tanquam inſcius quid in illos gereretur, adiit impudenter vniuerſæ ſubſtantiæ poſſeſſionem. His artibus re quidem inter ſe condictâ, ſed palàm ſimulatis diſſidiis, ac ſubditorum animis in diuerſum actis, tyrannidem ſibi firmiùs aſſeruerunt. Potitus Imperio Iuſtinianus extemplò omnia miſcere, quæ priſcis legibus prohibita eſſent, in Rempublicam introducere; quæ conſuetudine obtinuiſſent, hæc interdicere; quaſi Imperatorium paludamentum induiſſet, vt aliam rebus faciem induceret. Nam ſtatis Magiſtratuum formis, legúmque ac militarium ordinum abrogatis, alias inuexit non iure, non publico commodo adductus, ſed vt omnia noua, & de ſuo nomine dicerentur. Rei, cuius ſtatim abolendæ copia non fuiſſet, ſaltem ſuum indidit vocabulum. Sanguinis & auri nunquam ſitim expleuit, ſed ex opulentiſſimis pecunioſorum hominum domibus factis ſibi manubiis, alios impetebat. Quas fortunarum rapinas illicò vel prodegit Barbaris, vel in inſana ædificia inſumpſit. Veſanis multorum cædibus pollutus, pluribus iam aliis parauit inſidias. Tranquillam Romani cum exteris gentibus pacem habebant; hic ſanguinario furore ſtandi loco impatiens, omnes vndique Barbaros inter ſe commiſit; & Hunnorum ducibus nulla occaſione accerſitis, immanes pecunias perditâ munificentiâ largitus fuit, amicitiæ, vt aiebat, causâ conciliandæ, firmandæque;

 quod

quod & ſub Iuſtino Principe factitatum ab eo iam diximus. Illi acceptâ pecuniâ alios duces, eorúmque cohortes ſollicitabant, qui in fines Imperij excurrerent populabundi, venum & ipſi pacem daturi, cui ſic eam mercari libitum eſſet. Hi ſtatim Romanorum vrbes deprædati ſunt, ſua nihilominus meriti apud Imperatorem ſtipendia. Poſt hos en tibi è veſtigio alios profligatæ genris Romanæ populatores, qui actâ prædâ inſuper incurſionis mercedem conſequerentur à munificentiſſimo Principe. Et, vt paucis abſoluã, nullum tempus intermiſerunt ab hiſce, quaſi in orbem redeuntibus rapinis & excurſionibus. Nam cùm multiplices horum eſſent Barbarorum Tribuni, atque ſtationes, bellum quaſi per manus tradebatur, ab immoderatis Auguſti largitionibus cœptum, nullo fine claudendũ. Semper enim à principio in orbem redibat; ita vt ſub id tempus nullus fuerit Romanorum locus, aut mons, aut ſpecus à prædis immune; quin multæ prouinciæ quinta & amplius oppreſſę ſint vaſtatione. Hæc mala ab his illata, necnon à Perſis, Saracenis, Sclaueníſque, & Barbaris aliis, à me ſuperioribus libris narrata ſunt; huc verò, vt iam præfatus ſum, illorum omnium cauſam reiicere, operæpretium fuit. Magnam profudit pecuniarum vim pro pace cum Choſroë ſtabilienda; at peruicaciùs ſuam ſecutus ſententiam, ſoluendi nullâ cauſâ fœderis autor fuit, omni ſtudio atque conatu in ſocietatem pertractis Alamundaro, & Hunnis, Perſarum ſociis

ὅπερ αὐτὸν ἐρρήθη, καὶ ὑπὸ τὸν χρόνον τῆς ἰουστινιανοῦ βασιλείας πεποιηκέναι. 4
οἱ δὲ τὰ χρήματα κεκομισμένοι, τῶν ξυναρχόντων τινὰς ξὺν τοῖς ἑπομένοις τοῖς αὐτῶν ἔπεμπον. καταθεῖν δὲ ἐπιδρομῆς γῆν τοῦ βασιλέως κελεύοντες, ὅπως καὶ αὐτοὶ τὴν εἰρήνην ἀπεμπολεῖν τῷ ταύτην ὠνεῖσθαι λόγῳ οὐδενὶ βουλομένῳ δυνατοὶ εἶεν. καὶ οἱ μὲν αὐτίκα ἐξηνδραπόδιζόν τε τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν, καὶ οὐδέν τι ἧσσον ἔμμισθοι πρὸς τοῦ βασιλέως ἐγίνοντο. ἕτεροι δὲ μετ᾽ ἐκείνους εὐθὺς ἐς τὸ ληΐζεσθαι τοὺς ταλαιπώρους ῥωμαίους καθίσταντο. καὶ μετὰ τὴν λείαν ἆθλα τῆς ἐφόδου τὴν βασιλέως φιλοτιμίαν ἐδέχοντο. οὕτω τε ἅπαντες ξυλλήβδην εἰπεῖν, οὐδένα ἀνιέντες καιρὸν ἐκ περιτροπῆς ἦγόν τε καὶ ἔφερον ἅπαξ ἅπαντα. ἀρχόντων γάρ εἰσι τοῖς βαρβάροις τούτοις ξυμμορίαι πολλαὶ, καὶ περιήρχετο πόλεμος τὴν μὲν αἰτίαν ἐκ φιλοτιμίας ἀλογίστου λαβὼν, τὸ δὲ πέρας εὑρέσθαι οὐδαμῆ ἔχων, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ἑαυτὸν ἀνακυκλούμενος τὸν πάντα αἰῶνα. διὸ δὴ χῶρος μέν τις, ἢ ὄρος, ἢ σπήλαιον, ἢ ἄλλό τι τῆς ῥωμαίων γῆς ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον ἀδῄωτον οὐδαμῆ ἔμεινε. χώραις δὲ πολλαῖς πλέον, ἢ πεντάκις ἁλῶναι συνέβη. καὶ ταῦτα μέν τοι καὶ ὅσα πρὸς μήδων τε, καὶ Σαρακηνῶν, καὶ ἀσκλαβηνῶν, καὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων ξυνηνέχθη γενέσθαι ἐν τοῖς ἔμπροσθέν μοι διηγήγηται λόγοις. ἀλλ᾽ ὅπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὑπεῖπον τὴν αἰτίαν τῶν ξυμπεπτωκότων ἐνταῦθα μοι ἦν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. καὶ χοσρόῃ δὲ κεντηναρίων πλῆθος ὑπὲρ τῆς εἰρήνης προέμενος, αὐτογνωμονήσας δὲ οὐδενὶ λόγῳ αἰτιώτατος τοῦ λελύσθαι τὰς σπονδὰς γέγονεν. ἀλαμουνδαρόν τε, καὶ οὔννους ἐς πέρσας ἐνσπόν

ἐνασπόνδους σπουδάζων τε, καὶ διατεινόμενος ἑταιρίζεσθαι, ὅπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν οὐκ ἀπαρακαλύπτως εἰρῆσθαι δοκεῖ. ἐν ᾧ δὲ τὰ ἐκ τῶν στάσεων τε, καὶ πόλεων κακὰ ῥωμαίοις ἀνήγειρε καὶ ἐρρίπιζεν ἓν τοῦτο βουλευσάμενος αἵματος ἀνθρωπείου τὴν γῆν πολλαῖς μηχαναῖς ἔμπλεων γίνεσθαι, καὶ χρήματα ληΐζεσθαι πλείω, φόνον καὶ ἄλλον τῶν ὑπηκόων ἐπενόει πολλῷ τρόπῳ τοιῷδε. χριστιανῶν δόξαι ἀπόβλητοι πολλαί εἰσιν ἐν πάσῃ τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ, ἅσπερ αἱρέσεις καλεῖν νενομίκασι, μοντανῶν τε, καὶ Σαββατιανῶν, καὶ ὅσας ἄλλας πλανᾶσθαι αἱ τῶν ἀνθρώπων εἰώθασι γνῶμαι, τούτους ἅπαντας δόξαν τὴν παλαιὰν ἐκέλευε μετατίθεσθαι· ἄλλα τε ἀπειλήσας ἀπειθοῦσι πολλά, καὶ τὰς οὐσίας ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ξυγγενεῖς, μηκέτι παραπέμπειν οἷόν τε εἶναι. τούτων δὲ τὰ ἱερὰ τῶν αἱρετικῶν καλουμένων, καὶ διαφερόντως οἵπερ ἡ τοῦ ἀρείου ἤσκητο δόξα πλοῦτόν τινα εἶχεν ἀκοῆς κρείττω. οὔτε γὰρ ἡ σύγκλητος βουλὴ ξύμπασα, οὔτε τις ἄλλη μεγίστη μοῖρα τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς τά γε εἰς τὴν οὐσίαν εἰκάζεσθαι τούτοις δὴ τοῖς ἱεροῖς εἶχε. κειμήλιά τε γὰρ αὐτοῖς χρυσᾶ τε, καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ξυγκείμενα ἐκ λίθων ἐντίμων, ἀμύθητά τε καὶ ἀναρίθμητα ἦν. οἰκίαι τε καὶ κῶμαι παμπληθεῖς, καὶ χώρα πολλὴ πανταχόθι τῆς γῆς, καὶ ὅση ἄλλη πλούτου ἰδέα ἐστί τε καὶ ὀνομάζεται ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις. ἅτε οὐδενὸς αὐτὰ τῶν πώποτε βεβασιλευκότων ὀχλήσαντος. πολλοί τε ἄνθρωποι, καὶ ταῦτα δόξης ὄντες ὀρθῆς τῇ τῶν σφετέρων ἐπιτηδευμάτων προφάσει ἐνθένδε ἀεὶ τοῦ βίου τὰς ἀφορμὰς εἶχον. τούτων μὲν οὖν τῶν ἱερῶν πρῶτον τὰς οὐσίας δημοσιώσας ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀφείλετο ἐξαπιναίως τὰ χρήματα πάντα.

ἐξ οὗ

ſociis ac fœderatis, quod opportuno loco apertè dixiſſe mihi videor. Eo fermè rempore, quo ſeditiones & bella in Romanorum perniciem excitauit, vt omnibus Prouinciis diuerſis artibus humano ſanguine completis, opimiora ſpolia reportaret, alias ita excogitauit ſubditorum clades. Sunt in vniuerſo Romano Imperio complures Chriſtianorum ſectæ minimè probatæ, quas Hæreſes vulgò dicunt, Montaniſtarum, Sabbatianorum, aliorúmque complurium, quæ mentes hominum tranſuerſas agunt. Hos omnes priori ſententia decedere iuſſit, proteruis tum alia minatus, tum & ne liberis, aut propinquis bona relinquerent interdicens. In horum, quos vocant, Hæreticorum phanis, ac iis præſertim, in quibus Arij ſecta celebrarerur, opes recondebanrur planè ſuprà quàm credibile cuiquam ſit. Neque enim Senatus vniuerſus, aut alia Romani præcipua pars Imperij de diuitiis cum his delubris conferri poteſt. Nam iis omnibus erar ſacra ſupellex ex auro, argentóque, pretioſis lapidibus omni opulentia & copia maior; domus & pagi refertiſſima; poſſeſſiones vbique genrium, & ſi quid aliud eſt mortalibus opum genus; vtpore quibus nemo Principum aliquando moleſtiam inruliſſet. Quin & multis rectæ ſententiæ hominibus per occaſionem artis & inſtituti neceſſaria ad vitam inde ſuppeditata ſunr. Horum ergo templorum publicatâ bona prædæ fuerunt Iuſtiano Auguſto.

Vide Notas.

Vide Notas.

 Exinde

Exinde vitæ vſus quamplurimis præcluſus. **Huc** atque illuc palantes alij **obuium** quemque patriam cogebant **mutare** ſententiam. Id homines agreſtes impium rati, ſuadentibus hæc ſeſe opponere deliberant; ſed à ſeditionum popularibus paſſim mactati, alij **ſuperſtitioſâ** & inſanâ religione ſibi **manus** intulerunt; pars occupatâ fugâ **patrio** ſolo ſeſe populatim eiecit: qui **erant** in Phrygia Montani ſectatores, **templis** in quæ ſe coëgerant, occluſis **atque** ſuccenſis, vnà cum iis temerè **conflagrarunt**. Atque ex hoc tempore vbique in Romano Imperio fugæ, **cædéſque**. Lege hac latâ etiam in Samaritas ingens Palæſtinam tumultus **peruaſit**. Qui ergo vel Cæſareæ apud **nos erant**, vel in vrbibus aliis, indignum rati ſi pro inſano dogmate ſubirent incommoda, Chriſtianorũ nomine, quod in promptu erat, cum ſuo **permutato**, hac ſpecie legis diſcrimen **euitarunt**; etſi quibus mens erat bona, **ij à fidelium** ſententia non abhorruerint. **Verùm** pars maior indignè ferentes, quod præter voluntatem lege **coacti** eſſent auitam religionem deſerere, illicò ad Manichæos, & quos vocant Polytheos, defecerunt. At **Agreſtes** agmine facto in Cæſarem **arripiunt** arma, deſignatóque ſibi **Imperatore** Sabari filio Iuliano prædone, **manus** cum milite conſerunt; **pugnatúmque** Marte aliquandiu incerto **eſt**: demum prælio victi cum **Iuliano** duce cõtrucidati ſunt, deletis,

vt

ἐξ. οὗ τοῖς πολλοῖς ἀποκεκλεῖσθαι τὸ λοιπὸν τοῦ βίου συνέβη. πολλοὶ δὲ εὐθὺς πανταχόσε περιιόντες δόξης τῆς πατρίου τοὺς παραπίπτοντας ἠνάγκαζον μεταβάλλεσθαι. ἅπερ ἐπεὶ ἀνθρώποις ἀγροίκοις οὐχ ὅσια ἔδοξεν εἶναι, τοῖς ταῦτα ἐπαγγέλλουσιν ἀντιστατεῖν ἅπαντες ἔγνωσαν. πολλοὶ μὲν οὖν πρὸς τῶν στασιωτῶν διεφθείροντο. πολλοὶ δὲ καὶ σφᾶς αὐτοὺς διεχρήσαντο εὐσεβεῖν μάλιστα ὑπὸ ἀβελτερίας οἰόμενοι, καὶ αὐτῶν ὁ μὲν πλεῖστος ὅμιλος γῆς τῆς πατρῴας ἐξιστάμενοι ἔφευγον. μοντανοὶ δὲ οἱ ἐν Φρυγίᾳ καλούμενοι, σφᾶς αὐτοὺς ἐν ἱεροῖς τοῖς σφετέροις καθείρξαντες τούτους τε τοὺς νεὼς αὐτίκα ἐμπρήσαντες, ξυνδιεφθάρησαν οὐδενὶ λόγῳ. πᾶσα τε ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ ῥωμαίων ἀρχὴ φόνου τε ἦν καὶ φυγῆς ἔμπλεως. νόμου δὲ τοῦ τοιούτου καὶ ἀμφὶ τοὺς σαμαρείτας αὐτίκα τεθέντος, ταραχὴ ἄκριτος τὴν παλαιστίνην κατέλαβεν. ὅσοι μὲν οὖν ἔν τε καισαρείᾳ τῇ ἐμῇ, κἀν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ᾤκουν, παρὰ φαῦλον ἡγησάμενοι κακοπάθειαν ἔχειν ὑπὲρ ἀνοήτου φέρεσθαι δόγματος, ὄνομα χριστιανῶν τοῦ σφίσι παρόντος ἀνταλλαξάμενοι τῷ προσχήματι τούτῳ τὸν ἐκ τοῦ νόμου ἀποσείσασθαι κίνδυνον ἴσχυσαν. καὶ αὐτῶν ὅσοις μὲν τι λογισμοῦ καὶ ἐπιεικείας μετῆν, πιστοὶ εἶναι τὰ ἐς δόξαν τήνδε οὐδαμῆ ἀπηξίουν. οἱ μέντοι πλεῖστοι ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ὅτι δὴ οὐχ ἑκούσιοι, ἀλλὰ τῷ νόμῳ ἠναγκασμένοι δόγμα τὸ πάτριον μετεβάλλοντο, αὐτίκα δὴ μάλα ἐπὶ τοὺς μανιχαίους, καὶ τοὺς καλουμένους πολυθέους ἀπέκλιναν. οἱ δὲ γεωργοὶ ξύμπαντες ἀθρόοι γενόμενοι ὅπλα ἀνταίρειν βασιλεῖ ἔγνωσαν, βασιλέα σφίσι τινὰ λῃστῶν προβεβλημένοι, ἰουλιανὸν ὄνομα Σαβάρου υἱόν. καὶ χρόνον μέν τινα τοῖς στρατιώταις ἐς χεῖρας ἐλθόντες, ἀντεῖχον. ἔπειτα δὲ ἡσσηθέντες τῇ μάχῃ διεφθάρησαν ξὺν τῷ ἡγεμόνι.

καὶ λέγονται

καὶ λέγονται) μυριάδες ἀνθρώπων δέκα ἐν τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπολωλέναι. καὶ χώρα ἡ πάσης γῆς ἀγαθὴ μάλιστα ἔρημος γεωργῶν ἀπ᾽ αὐτοῦ γέγονε. τοῖς τε τῶν χωρίων κυρίοις χριστιανοῖς οὖσι, τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐς μέγα κακὸν ἐτελεύτησεν. ἀναγκαῖον γὰρ γέγονε σφίσιν οὐδὲν ἐνθένδε μετακομιζομένοις, φόρον τὸν ἐπέτειον ἁδρόν τινα ὄντα ἐς τὸν ἅπαντα αἰῶνα βασιλεῖ φέρειν. ἐπεὶ οὐδεμία φειδὼ ἡ τοῦ ἔργου τούτου ἐντροπὴ γέγονεν. ἐνταῦθεν ἐπὶ τοὺς ἕλληνας καλουμένους τὴν δίωξιν ἦγεν αἰκιζόμενός τε τὰ σώματα, καὶ τὰ χρήματα ληϊζόμενος. ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ὅσοι τοῦ χριστιανῶν ὀνόματος δῆθεν μεταλαχεῖν ἔγνωσαν τῷ * τὰ παρόντα σφίσιν ἐκκρούοντες, οὗτοι δὴ οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπὶ ταῖς σπονδαῖς καὶ θυσίαις, καὶ ἄλλοις οὐχ ὁσίοις ἔργοις ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἡλίσκοντο: τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς χριστιανοῖς εἰργασμένα ἐν τοῖς ὄπισθέν μοι λόγοις λελέξεται). μετὰ δὲ καὶ τὸ παιδεραστεῖν νόμῳ ἀπεῖργεν, οὐ τὰ μετὰ τὸν νόμον διερευνώμενος, ἀλλὰ τοὺς πάλαι ποτὲ ταύτῃ δὴ τῇ νόσῳ ἁλόντας. ἐγίνετό τε ἡ ἐς αὐτοὺς ἀποστροφὴ οὐδενὶ κόσμῳ. ἐπεὶ καὶ κατηγόρου χωρὶς ἐπρᾶσσετο ἡ ἐς αὐτοὺς πίστις, ἑνός τε ἀνδρὸς, ἢ παιδὸς λόγος, καὶ τούτου δούλου ἂν οὕτω τύχοι, καὶ ἀκουσίου μαρτυρεῖν ἐπὶ τὸν κεκτημένον ἀναγκασθέντος, ἔδοξεν εἶναι ἀκριβὴς ἔλεγχος. τοὺς τε οὕτως ἁλισκομένους, τὰ αἰδοῖα περιῃρημένους ἐπόμπευον. οὐκ ἐς πάντας μέντοι τὸ κακὸν κατ᾽ ἀρχὰς ἤγετο. ἀλλ᾽ ὅσοι ἢ πράσινοι εἶναι, ἢ μεγάλα περιβεβλῆσθαι χρήματα ἔδοξαν, ἢ ἄλλό τι προσκεκρουκότες ἐτύγχανον. καὶ μὴν καὶ τοὺς μετεωρολόγους χαλεπῶς εἶχον. διὸ δὴ αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ τοῖς κλέπταις τεταγμένη ἀρχὴ ᾐκίζετό τε ἀπ᾽ οὐδεμιᾶς ἄλλης αἰτίας, καὶ ξαίνουσα

vt ferunt, eo conflictu centenis hominum millibus. Agris verò omnium longè feraciſſimis à cultoribus iam tum deſtitutis, magnam acceperunt ex ea re iacturam Chriſtiani poſſeſſores, quibus opus fuerit nullis terræ bonis repoſitis, annuum Imperatori vectigal, & quidem inſigne ſingulis quibuſque pendere annis; exactione nullo humanitatis modo imperata. Hoc facto, iam in Gentiles ſæuitiam conuertit, quà cæſis corporibus, quà fortunis direptis; quorum qui nomina Chriſto dederunt, vtpote qui per ſpeciem malorúmque vitandorum id causâ feciſſent, tandem inter libamina, & ſacrificia, atque impias religiones deprehenſi ſunt. Quæ verò in Chriſtianos ipſos commiſit, infrà dicturi ſumus. Poſt hæc turpes puerorum amores lege vetuit; non à lege lata, ſed iam diu antea ea labe notatos iudicio arceſſens, nullo prorſus decoro in eos facta animaduerſione. Hos nemine queſtionem ferente mulctauit vnico teſte viro, vel puero, eóque ſæpenumero ſeruo, etiam inuito, & in dominum coacto dicere teſtimonium; ſic enim de cauſa videbatur liquere. Cuius criminis qui rei agerentur, pudendis truncati publicè ludibrio erant; licèt initio non omnibus hæc ſeueritas, ſed iis adhiberetur qui vel Praſinæ factioni ſtuderent, vel magnis copiis affluentes celebrarentur, vel eſſent apud Principem in offenſa. Aſtrologos iniquo patiebatur animo; hos namque qui latrociniis vindicandis præerat Magiſtratus, alioqui ſenes,

& bonæ frugi homines, Camelis per vniuerſam Vrbem infami ſanè ſpectaculo vexit, cæciditque humeris, hoc illis obiecto dũtaxat, quod aſtrorum ſcientiæ periti, ea in vrbe degerent. Quare frequens hominum multitudo non ad Barbaros dilabebatur modò, ſed ad longè diſſitas ab orbe Romano nationes. In ſingulis quibuſque Prouinciis ac ciuitatibus pleroſque vidiſſes conuenas, qui latendi causâ in alienas vrbes vltrò commigraſſent, patriâ quaſi poſt hoſtilem deuaſtationem deſertâ. Qui ergo Byzantij, vel aliis in vrbibus opulentiores è Senatoribus eſſent, ſic à Iuſtiniano ac Theodora de bonis omnibus deturbati ſunt; Senatores verò vt ab iiſdem emungi fortunis potuerint, iam dico. Zeno Anthemij nepos eius qui pridem in Occidente imperium obtinuerat, Byzantij tum erat; hunc de induſtria deſignatum Ægypti Præſidem in Prouinciam dimiſerunt. Nauigio iam pretioſiſſimis opibus onuſto, diſceſſum ille ducebat in dies, immanémque argenti vim, aurea vaſa gemmis, ſmaragdis, magníque pretij lapillis diſtincta in nauim conuexerat. Illi perſuadent nonnullis, qui Zenoni haberentur fidiſſimi, vt auro quamprimùm egeſto, ignem in imam nauim iniiciant; Zenoni verò nuncient, caſu conceptâ flammâ in nauigio opes periiſſe. Non ita multo pòſt Zeno repentè

καὶ ξαίνουσα κατὰ νώτου πολλοὺς ἐπὶ καμήλων φερομένους ἐπόμπευον ἅπασαν τὴν πόλιν γέροντάς τε καὶ ἄλλως ἐπιεικεῖς ὄντας, ἄλλο αὐτοῖς ἐπικαλεῖν οὐδὲν ἔχουσα, πλήν γε δὴ ὅτι σοφοὶ τὰ περὶ τοὺς ἀστέρας ἐν τούτῳ χώρῳ ἐβούλοντο εἶναι. ἔφευγον τοίνυν ἀνθρώπων διηνεκὴς ὅμιλος πολὺς, οὐκ ἐς βαρβάρους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐς τοὺς μακρὰν ᾠκισμένους ῥωμαίους. ἦν τε ἰδεῖν ἐν χώρᾳ τε ἀεὶ καὶ πόλει ἑκάστῃ, τοὺς πλείστους ξένους. τοῦ γὰρ διαλαθεῖν ἕνεκα, γῆς τῆς πατρῴας τὴν ἀλλοτρίαν ἠλλάξαντο εὐπετῶς ἕκαστοι, ὥσπερ τῆς πατρίδος αὐτοῖς ὑπὸ πολεμίων ἁλούσης. τὸν μὲν οὖν πλοῦτον τῶν εὐδαιμόνων εἶναι δοκούντων ἐν Βυζαντίῳ καὶ πόλει ἑκάστῃ, μετά γε τῶν ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς τρόποις οἷσπερ εἴρηται ἰουστινιανός τε, καὶ θεοδώρα ληϊσάμενοι ἔσχον. ὅπως δὲ καὶ τοὺς ἐκ βουλῆς ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα πάντα ἴσχυσαν αὐτίκα δηλώσω. ἦν τις ἐν Βυζαντίῳ ζήνων ὄνομα, ἐκείνου ἀνθεμίου υἱωνὸς, ὅσπερ ἐν τῇ ἑσπερίᾳ τὴν βασιλείαν τὰ πρότερα ἔσχεν. τοῦτον δὴ ἐξεπίτηδες ἄρχοντα ἐπ᾽ αἰγύπτου καταστησάμενοι ἔστελλον. ἀλλ᾽ ὁ μὲν χρημάτων τὸ πλοῖον τῶν τιμιωτάτων ἐμπλησάμενος, τὰ ἐς τὴν ἀναγωγὴν διετείνετο. ἦσαν γὰρ αὐτῷ σταθμός τε ἀργύρου ἀναρίθμητος, καὶ χρυσώματα μαργάροις τε, καὶ σμαράγδοις καλλωπισθέντα, καὶ λίθοις ἄλλοις τοιούτοις ἐντίμοις. οἱ δὲ τινὰς ἀναπείσαντες τῶν οἱ πιστοτάτων εἶναι δοκούντων, τὰ μὲν χρήματα ἐνθένδε ὅτι τάχιστα ἐκφορήσαντες, πῦρ δὲ ἐν κοίλῃ νηῒ ἐμβεβλημένοι τῷ ζήνωνι ἀπαγγέλλειν ἐκέλευον ἀπὸ ταὐτομάτου τήν τε φλόγα ἐν τῷ πλοίῳ ξυνενεχθῆναι, καὶ διολωλέναι τὰ χρήματα. χρόνῳ δὲ ὕστερον ζήνων,

μὲν

μὲν ἐξαπιναίως ἀπογίνεσθαι ξυνέπεσεν, αὐτοὶ δὲ κύριοι τῆς οὐσίας εὐθὺς ἅτε κληρονόμοι γεγόνασι. διαθήκην γάρ τινες προὔφερον ἥνπερ, οὐ παρ' ἐκείνου ξυγκεῖσθαι διατεθρύλληται. καὶ τατιανοῦ τε καὶ δημοσθένους, καὶ τῆς ἱλαρᾶς τρόπῳ τῷ ὁμοίῳ σφᾶς αὐτοὺς κληρονόμους πεποίηνται. οἵπερ τά τε ἄλλα, καὶ τὸ ἀξίωμα πρῶτοι ἔν γε ῥωμαίων τῇ βουλῇ ἦσαν. τινῶν δὲ οὐ διαθήκας, ἀλλ' ἐπιστολὰς διεσκευασμένοι, τὴν οὐσίαν ἔσχον. οὕτω γὰρ διονυσίου τε κληρονόμοι γεγόνασιν, ὃς ἐν λιβάνῳ ᾤκει, καὶ ἰωάννης τοῦ βασιλείου παιδὸς ὃς ἐπιφανέστατος μὲν ἐδεσσηνῶν ἐγεγόνει πάντων. βίᾳ δὲ πρὸς βελισαρίου ἐν ὁμήρων λόγῳ ἐνδέδοται τοῖς πέρσαις, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη. τοῦτον γὰρ τὸν ἰωάννην ὁ μὲν χοσρόης οὐκέτι ἠφίει, ἐπικαλῶν ῥωμαίοις ἠλογηκέναι τὰ ξυγκείμενα πάντα, ἐφ' οἷς αὐτῷ πρὸς βελισαρίου δοθεὶς ἐτύγχανεν, ἀποδίδοσθαι μέντοι ἅτε δορυάλωτον γεγονότα ἠξίου. ἡ δὲ τοῦ ἀνδρὸς μάμμη, περιοῦσα γὰρ ἐτύγχανεν ἔτι τὰ λύτρα παρεχομένη οὐχ ἧσσον ἢ δισχιλίας λίτρας ἀργύρου τὸν υἱωνὸν ὠνήσεσθαι ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ λύτρα ταῦτα ἐς δάρας ἦλθε, μαθὼν ὁ βασιλεὺς τὸ συμβόλαιον, γίνεσθαι οὐκ εἴα, ὡς μὴ ἐς τοὺς βαρβάρους εἰπὼν ὁ ῥωμαίων κομίζηται πλοῦτος. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον τῷ μὲν ἰωάννῃ νοσήσαντι ξυνέβη ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι. ὁ δὲ τὴν πόλιν ἐπιτροπεύων ἐπιστολὴν ἀναπλάσας τινά, ἔφη πρὸς αὐτὸν ἅτε φίλον οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν τὸν ἰωάννην γράψαι ὡς οἱ αὐτῷ βουλομένῳ εἴη εἰς τὸν βασιλέα τὴν οὐσίαν ἐλθεῖν. πάντων δὲ τῶν ἄλλων τὰ ὀνόματα καταλέγειν οὐκ ἂν δυναίμην ὧνπερ αὐτόματοι κληρονόμοι γεγένηνται.
ἀλλὰ

repentè vita conceſſit; illi ſtatim bonorum poſſeſſionem quaſi hæredes adeunt productis tabulis, quas ab eo minimè confectas fama erat. Hac eadem arte Tatiani ſe factitarunt hæredes, Demoſthenis item ac Hilaræ, qui tum rebus aliis, tum dignitate primas tenerent in Senatu Romano. Aliorum non tabulis, ſed confictis epiſtolis ſubſtantias inuaſerunt, ſic hæredes ipſi Dionyſij eius qui degebat ad Libanum; & Ioannis Baſilij filij, Edeſſenorum omnium præclariſſimi, qui, vt aliis libris narraui, à Beliſario Perſis datus eſt obſes inuitus. Certè Choſroës cauſatus neglectas à Romanis conditiones, quibus Ioannem Beliſarius vadem dederat, illum negabat reddendum, niſi qua lege captiui ſolent. Quare Ioannis Auia etiam tum ſuperſtes bis mille argenti pondo redimendo nepoti perſolutura credebatur. Pretium id Daram conuectum vbi Cæſar accepit, paciſci cum Barbaris vetuit, ne ad eos, inquit, veniant Romanorum opes. Inter hæc Ioannes morbo languit, periítque; tum Daræ Præfectus Ioannis ad ſe velut amicum nuperam ſimulat epiſtolam, qua Principem & ſuæ ſubſtantiæ hæredem ſcriberet, & eam ſibi eſſe mentem extremam. Sed planè difficile memoratu eſt, quot hominum ſeſe vltroneos hæredes inſtituerint.
Nam

Nam antequam ſeditio exiſteret, Victoriatorum diuitum ſibi bona ſingulatim legerunt; at vbi illi erupêre, tum enimverò omnium ferè ordinis Senatorij aceruatim facultatibus publicatis, ex iis totam ſupellectilem, & optima quæque prædiorum pro arbitratu occuparunt; decumana verò quæ grauiſſimis tributis ſoluendis obnoxia eſſent, quadam humanitatis ſpecie reddiderunt poſſeſſoribus; qui cùm à vectigalium collectoribus vrgerentur, & perpetuò æris alieni fœnore opprimerentur, inuiti, retardata morte, vitam trahebant. Quamobrem & mihi, & mei ordinis pleriſque hi nunquam homines viſi ſunt, ſed pernicioſi Dæmones, & funeſtæ hominum peſtes, qui in commune conſuluerint, vt omnes hominum nationes, atque negotia facilè, citóque perditum irent, eóque humanas induti formas, quaſi ſemihomines furiæ, ſic vniuerſum terrarum orbem conuulſerint. Id & aliunde coniicere eſt, & ſcelerum immanitate, qua longè multúmque ſuperant Dæmones mortalium conatus. Nam multi licèt prioribus ſæculis extiterint homines vel natura, vel euentu præter modum formidabiles, qui vrbes, prouincias, nonnulláſque regiones peſſumdederint; nullus tamen, vt iſti, funditus hominum genus, atque vniuerſum terrarū orbem quiuit euertere. In quorum ſanè conſiliis miniſtram ſe præbuit fortuna ad mortalium perniciem; quandoquidem ſub id tempus, vt ſtatim narrabo, & terræ motibus, & peſtilentiis, & flu

ἀλλὰ μέχρι μὲν οὖν ἡ τοῦ νίκα καλουμένη στάσις ἐγένετο, κατὰ μίαν διαλέγεσθαι τὰς τῶν εὐδαιμόνων οὐσίας ἠξίουν, ἐπεὶ δὲ ταύτην, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη γενέσθαι ξυνέβη, τότε δὴ ἀθρόας εἰπεῖν σχεδόν τι ἁπάντων τῶν ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς τὰς οὐσίας δημοσιώσαντες, τὰ μὲν ἔπιπλα πάντα, καὶ τῶν χωρίων ὅσα κάλλιστα ἦν ὅπη ἐβούλοντο διεχείρησαν. ἀπολεξάμενοι δὲ τὰ φόρου πικροῦ τε καὶ βαρυτάτου ὑποτελῆ ὄντα, φιλανθρωπίας προσχήματι τοῖς πάλαι κεκτημένοις ἀπέδοντο. διὸ δὴ πρός τε τῶν φορολόγων ἀγχόμενοι, καὶ ἀποκναιόμενοι τόκοις ὀφλημάτων ἀειρρύτοις τισὶ δυσθανατοῦντες, ἀκούσιοι διεβίωσαν. διὸ δὴ ἐμοί τε καὶ τοῖς πολλοῖς ἡμῶν οὐδὲ πώποτε ἔδοξαν οὗτοι ἄνθρωποι εἶναι, ἀλλὰ δαίμονες παλαμναῖοί τινες, καὶ ὥσπερ ④ ποιηταὶ λέγουσι βροτολοιγοὶ ἦστην. οἳ δὴ ἐπὶ κοινῆς βουλευσάμενοι ὅπως ἅπαντα ἀνθρώπεια γένη τε, καὶ ἔργα ὡς ῥᾷστα, καὶ τάχιστα διαφθείρειν ἱκανοὶ εἶεν, ἀνθρώπειόν τε ἠμπέσχοντο σῶμα, καὶ ἀνθρωποδαίμονες γεγενημένοι τῷ τρόπῳ τούτῳ ξύμπασαν τὴν οἰκουμένην κατέσεισαν. τεκμηριώσαι δ' ἄν τις τὸ τοιοῦτο πολλοῖς τε καὶ ἄλλοις, καὶ τῇ τῶν πεπραγμένων δυνάμει. τὰ γὰρ δαιμόνια τῶν ἀνθρωπείων ξυμβαίνει πολλῷ τῷ διαλλάσσοντι διακεκρίσθαι. πολλῶν ἀμέλει γεγονότων ἐκ τοῦ παντὸς αἰῶνος ἀνθρώπων, τύχῃ, ἢ φύσει φοβερῶν ἐς τὰ μάλιστα, οἱ μὲν πόλεις, οἱ δὲ χώρας, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο καθ' αὑτοὺς ἐσφήλαν. ὄλεθρον δὲ ξυμπάντων ἀνθρώπων ξυμφοράς τε γῆς τῆς οἰκουμένης ἁπάσης οὐδεὶς ὅτι μὴ οὗτοι ἄνθρωποι ἐργάζεσθαι ἱκανῶς ἔσχον. ὧν δὴ καὶ ἡ τύχη ὑπουργεῖ τῇ γνώμῃ συγκατεργαζομένη τὴν ἀνθρώπων διαφθοράν. σεισμοῖς τε γὰρ καὶ λοιμοῖς, καὶ ὕδα

καὶ ὑδάτων ποταμῶν ἐπιρροαῖς, ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον πλεῖστα διολωλέναι τετύχηκεν, ὥς μοι αὐτίκα λελέξεται). οὕτως οὐκ ἀνθρωπείῳ, ἀλλ' ἑτέρῳ τινὶ τρόπῳ τὰ δεινὰ ἐπέρασσον. λέγουσι δὲ αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα φάναι τῶν ἐπιτηδείων τισὶν, ὡς οὐ Σαββατίου τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς, οὐδὲ ἀνθρώπων τινὸς υἱὸς εἴη. ἡνίκα γὰρ αὐτὸν κύειν ἔμελλεν ἐπιφοιτᾶν αὐτῇ δαιμόνιον οὐχ ὁρώμενον, ἀλλ' αἴσθησιν τινὰ ὅτι δὴ πάρεστιν αὐτῇ παρέχον, ἅτε ἀνδρα γυναικὶ πλησιάσαντα, καθάπερ ἐν ὀνείρῳ ἀφανισθῆναι. τινὲς δὲ τῶν αὐτῷ παρόντων τε πόρρω που τῶν νυκτῶν, καὶ ξυγγινομένων ἐν παλατίῳ δηλονότι, οἷσπερ ἐν καθαρῷ ἡ ψυχὴ εἴη, φάντασμά τε θεάσασθαι δαιμόνιον ἀήθες σφίσιν ἀντ' αὐτοῦ ἔδοξαν. ὁ μὲν γὰρ ἔφασκεν ἄφνω μὲν αὐτὸν θρόνου τοῦ βασιλείου ἐξαναστάντα, περιπάτοις ἐνταῦθα ποιεῖν. συχνὸν γὰρ καθῆσθαι οὐδαμῇ εἴθιστο. τῆς δὲ κεφαλῆς ἐν τῷ παραυτίκα τῷ Ἰουστινιανῷ ἀφανισθείσης, τὸ ἄλλο οἱ σῶμα τούτους δὴ τοὺς διαύλους ποιεῖν δοκεῖν. αὐτόν τε ἅτε οἱ τὴν περὶ τὴν θέαν ὡς ἥκιστα ὑγιαινόντων ἀχάλοντα, καὶ διαπορούμενον ἐπὶ πλεῖστον ἑστάναι. ὕστερον μέντοι τῆς κεφαλῆς τῷ σώματι ἐπανηκούσης τὰ τέως λειπόμενα οἴεσθαι παρὰ δόξαν ἀναπιμπλάναι. ἄνθρωπος δὲ παρεστάναι οἱ καθημένῳ, ἔφη. ἐκ δὲ τοῦ αἰφνιδίου τὸ πρόσωπον οἱ κρέατι ἀσήμῳ ἰδεῖν ἐμφερὲς γεγονός. οὔτε γὰρ ὀφρῦς, οὔτε ὀφθαλμοὺς ἐπὶ χώρας τῆς αὐτῶν ὄντας. οὔτε ἄλλο τι τὸ παράπαν ἔφερε γνώρισμα. χρόνου μέντοι αὐτῷ τὸ σχῆμα τῆς ὄψεως ἐπανῆκον ἰδεῖν. ταῦτα οὐκ αὐτὸς θεασάμενος γράφω, ἀλλὰ τῶν τότε θεάσασθαι ἰσχυριζομένων ἀκούσας. λέγουσι δὲ καὶ μοναχόν τινα τῷ θεῷ ἐς τὰ μάλιστα φίλον πρὸς τῶν αὐτῷ γῆν τὴν ἔρημον ξυνοι

& fluminum eluuionibus tot acciderunt vaſtationes, vt illa etiam ab his non humana vi facta videantur. Certè Iuſtiniani matrem nonnullis ex neceſſariis narraſſe ferunt, hunc non Sabbatij coniugis, aut hominum cuiuſpiam eſſe ſobolem; ſed eo grauida antequam eſſet, quandam Genij ſpeciem ad ſe ventitaſſe, quæ non ad viſum, ſed ad contactum ſe præberet, accubarétque ſibi, & quaſi maritus ſe coniugem iniret, denique veluti per inſomnium euaneſceret. Quidam à cubiculis, quibus purior eſſet animus, dum nocte concubia Iuſtiniano præſtò erant, ſibi viſi ſunt inſolentem pro illo Genij laruam videre. Ex his alter affirmabat, repentè Iuſtinianum regia ſella excitum obambulatum ire (nam conſidere diutiùs nunquam conſueuerat) tum capite illi ſubitò in auras reſoluto, reliquo corpore illas conficere deambulationes; ſe verò ea re ſtupente, hærentéque diu, & ſuis tanquam infirmis, & minimè ad viſum fidelibus oculis ſuccenſente, tandem inopinatò ad corporis compagem caput rediiſſe. Alter adſtare ſe Iuſtiniano ſedenti commemorabat, cui facies illicò in carnem vertebatur informem, nullis ſuperciliorum, nullis oculorum extantibus ſuo loco veſtigiis, nulla denique vera imagine; nec diu pòſt quædam ſubmitti ſimulacra vultus conſpexiſſe. Scribo non quę ego viderim, ſed quæ vidiſſe ſe alij mihi feriò affirmarint. Illud quoque narrant, Monachum Deo inſigniter gratum, perſuaſum ab his, qui ſecum idem colerent

ſolitudinis contubernium, veniſſe Byzantium cauſam acturum gentium finitimarum, quibus per vim ac nefas erant res afflictiſſimæ. Eò vbi peruenit, facilem ad Imperatorem aditũ reperiſſe; ſed vt ad illum penetrandum fuit, è limine actutum retuliſſe pedem, ac retrorſum prima via redeuntem, ab Eunucho admiſſionali, atque adſtantibus magnopere rogatum, vt vltrà ire pergeret; illum veſano ſimilem nihil reſpondentem ad contubernij ſe inde tugurium ſurripuiſſe. Sociis verò facti cauſam quæritantibus, apertè faſſum, in regia Dæmonum principem reſidentem in ſolio vidiſſe, quem nec adire, nec rogare quicquam eſſet animus. Equidem neſcio cui non dirum, & furiale caput is videretur, qui licèt Veneris perditè ſtudioſus, nunquam potus, cibi, vel ſomni ſe expleuerit ſatietate; ſed vtcumque deguſtatis ferculis intempeſta nocte regiam obambularet. De Theodora cùm adhuc erat in ſcena, eius amaſij ferunt, nocturnos lemures in fornicem irrumpentes, inde ſe abegiſſe, vbi multam noctem cum illa traherent. Saltatricula Venerorum Antiochenſium, cui & nomen Macedonia fuit, & magna apud Iuſtinianum autoritas (quippe quem litteris etiam num Iuſtino Principe ad necem optimatum Orientis, & eorumdem proſcriptionẽ bonorum pro ſua libidine facilè impelleret) ex Ægypto & Africa venientem Theodoram ſalutans,

ξυνοικούντων ἀναπεισθέντα σταλῆναι μὲν ἐς Βυζάντιον τοῖς ἄγχιστα σφίσιν ᾠκημένοις ἐπαμυνοῦντα, βιαζομένοις τε, καὶ ἀδικουμένοις ἀνύποιστα. ἐνταῦθα δὲ ἀφικόμενον, αὐτίκα εἰσόδου τῆς παρὰ τὸν βασιλέα τυχεῖν. μέλλοντα δὲ εἴσω παρ' αὐτὸν γενέσθαι, ἀμεῖψαι μὲν τὸν ἐκεῖσε οὐδὸν θατέρῳ τὼ πόδε, ἐξαπιναίως δὲ ἀναποδίζοντα, ὀπίσω ἰέναι. εὐνοῦχον μὲν οὖν τὸν εἰσαγωγέα, καὶ τοὺς τῇδε παρόντας πολλὰ τὸν ἄνθρωπον λιπαρεῖν ἐπίπροσθεν βαίνειν. τὸν δὲ οὐδὲν ἀποκεκρινάμενον, ἀλλὰ καὶ παραπλῆγι ἐοικότα, ἐς τὸ δωμάτιον, οὗ δὴ κατέλυε γεγονότα, τῶν τε οἱ ἑπομένων ἀναπυνθανομένων ὅτου ἕνεκα ταῦτα ποιοίη, φάναι λέγουσιν αὐτὸν ἄντικρυς, ὡς τῶν δαιμόνων τὸν ἄρχοντα ἐν τῷ παλατίῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενον ἴδοι. ᾧ δὴ ξυγγενέσθαι, ἤ τι παρ' αὐτοῦ αἰτεῖσθαι, οὐκ ἂν ἀξιοίη. πῶς δὲ οὐκ ἔμελλεν ὅδε ὁ ἀνὴρ δαίμων τις ἀλιτήριος εἶναι, ὅς γε ποτοῦ, ἢ σιτίων, καὶ ὕπνου εἰς κόρον οὐδέποτε ἦλθε. ἀλλ' ἀμωσγέπως τῶν παρατεθέντων ἀπογευσάμενος, ἀωρὶ νύκτωρ περιήρχετο τὰ βασίλεια, καίπερ ἐς τὰ ἀφροδίσια δαιμονίως ἐσπουδακώς. λέγουσι δὲ καὶ τῶν Θεοδώρας ἐραστῶν τινὲς ἡνίκα ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἦν, νύκτωρ τι αὐτοῖς ἐπισκῆψαν δαιμόνιον, ἐξελάσαι τοῦ δωματίου, ἵνα δὴ σὺν αὐτῇ ἐνυκτέρευον. ὀρχηστρίς δέ τις Μακεδονία ὄνομα ἐγεγόνει τοῖς ἐν Ἀντιοχεῦσι Βενέτοις, δύναμιν περιβεβλημένη πολλήν. γράμματα γὰρ Ἰουστινιανῷ γράφουσα ἔτι Ἰουστίνου διοικουμένου τὴν βασιλείαν, οὓς ἂν βούλοιτο τῶν ἐν τοῖς ἑῴοις λογίμων ἀνήρει οὐδενὶ πόνῳ. καὶ αὐτῶν τὰ χρήματα ἐποίει ἀνάγραπτα ἐς τὸ δημόσιον γίνεσθαι. ταύτην τὴν Μακεδονίαν φασὶν ἐξ Αἰγύπτου τε, καὶ Λιβύης ποτὲ ἥκουσαν τὴν Θεοδώραν

ἀσπαζ

Digitized by Google

ἀσπαζομένην. ἐπειδὴ λίαν δυσφορουμένην τε αὐτὴν, καὶ ἀσχάλλουσαν οἶδεν, οἷς δὴ περιύβριστό τε πρὸς τοῦ ἐκηβολίου, καὶ χρήματα οἱ ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἀπολωλέναι. ἀλλὰ παρηγορεῖν τε, καὶ παραθαρσύνειν τὴν ἄνθρωπον. ἅτε τῆς τύχης οἵας τε οὔσης, καὶ αὖθις αὐτῇ χορηγοῦ γενέσθαι χρημάτων μεγάλων. τότε λέγουσι τὴν θεοδώραν εἰπεῖν, ὡς καὶ ὄναρ αὐτῇ ἐπισκῆψαι τὴν νύκτα ἐκείνην πλούτου ἕνεκα, μηδεμίαν κελεύσασα ποιεῖσθαι φροντίδα. ἐπειδὰν γὰρ ἐς βυζάντιον ἵκοιτο, τῷ τῶν δαιμόνων ἄρχοντι ἐς εὐνὴν ἥξειν, τούτῳ τε ἅτε γαμετὴν γυναῖκα ξυνοικήσασθαι μηχανῇ πάσῃ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κυρίαν αὐτὴν πάντων χρημάτων γεγενημένην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτω δὴ δόξης τοῖς πλείστοις εἶχεν. ἰουστινιανὸς δὲ τοιοῦτος μὲν τὸ ἄλλο ἦθος οἷος δεδήλωται). ἀπρόσιτον δὲ παρεῖχεν αὐτὸν, καὶ πρᾶον τοῖς ἐντυγχάνουσιν, οὐδενί τε τῶν πάντων ἀποκεκλεῖσθαι τῆς εἰς αὐτὸν εἰσόδου συνέβαινε, ἀλλὰ καὶ τοῖς οὐκ ἐν κόσμῳ, παρ' αὐτὸν ἑστῶσιν, ἢ φθεγγομένοις, οὐδέποτε χαλεπῶς ἔσχεν. οὐ μὲν τι ἠρυθρία τινὰ τῶν πρὸς αὐτοῦ ἀπολουμένων. οὐ μὴν οὐδὲ ὀργῆς πώποτέ τι, ἢ ἀκροχολίας ὑποφαίνων ἐς τοὺς προσκεκρουκότας ἔνδηλος γέγονεν. ἀλλὰ πρᾶος μὲν τῷ προσώπῳ, καθειμένος δὲ ταῖς ὀφρύσιν, ὑφειμένῃ δὲ τῇ φωνῇ ἐκέλευε μυριάδας μὲν διαφθαρῆναι μηδὲν ἠδικηκότων ἀνθρώπων, πόλεις δὲ καθελεῖν, χρήματά τε ἀνάγραπτα ἐς τὸ δημόσιον πάντα ποιεῖσθαι. εἴκασεν ἄν τις ἐκ τοῦδε τοῦ ἤθους προβατίου γνώμην τὸν ἄνθρωπον ἔχειν. ἢν μέντοι τις αὐτὸν ἱλεούμενος τοὺς παραπεπτωκότας ἱκεσίοις λιταῖς παραιτεῖσθαι ἐπιχειροῖ, ἐνταῦθα ἠγριωμένος τε καὶ σεσηρὼς μεσοῦσθαι ἐδόκει. ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐπὶ φθόρῳ τῶν κατηκόων.

ſalutans, cùm grauiter mœrentem vidiſſet, & acceptis ab Hecebolio iniuriis, factáque eo in itinere pecuniæ iactura, indignabundam ſolabatur, iubebátque bene ſperare de fortuna, quæ potis eſſet magnas opes illi rurſum elargiri; tum verò dixiſſe Theodoram, quòd quidem ad opes eadem nocte ſe in ſomnis iuſſam, omnem curam deponere; fore enim, vt poſtea quàm Byzantium tenuiſſet, Genij maximi lectum conſcenderet, & artis ope tandem coniungeretur eidem fœdere coniugali, atque exinde ad omnes diuitias emergeret. De his quidem ita ferebat plurimorum opinio. Iuſtinianus verò iis licèt moribus eſſet, omnibus tamen ita ſe præbuit in congreſſu facilem, ac lenem, vt neminem acciderit eius aditu prohiberi, nec vnquã ægrè ipſe tulerit, ſi quis indecorè apud ſe vel ſtaret, vel loqueretur. Nihil commouebatur exitio, quod aliis pararet. In infeſtos nunquã iracundia, nedum ita concitari viſus eſt; ſed fronte placida, demiſſo ſupercilio, ſummiſſa voce imperabat infinitę innoxiorum hominum multudinis internecionem, deuaſtationes vrbium, bonorum publicationes, ex quo quidem habitu manſuetiſſimum hominis ingenium interpretarere. Si quis autem eius implorare clementiam ſupplex niteretur, miſeréque afflictis patrocinari, tum enimverò turbari ac ringere, iraque tumeſcere in ſubditorum caput. Sacer

Sacerdotibus in vicinos fidenter ſanè peccantibus indulgebat, & finitimorum bona occupantibus gratulabatur, ſic ratus aduerſus Deum colere pietatem. Si quando huiuſmodi cauſas cognoſceret, religionis eſſe putauit, vt victa cauſa diſcederent, qui ſacri nomine rem alienam occupaſſent; in eoque ius ſtatuebat, vt Sacerdotum aduerſarij tandem cauſa caderent. Ipſe malè parta aliorum bona ſiue ſupereſſent, ſiue de vita illi deceſſiſſent, templis addixit, vt ſic & crimen obtegeret pietate, & nunquam in poſterum ad vexatos olim poſſeſſores facultates redirent. Quin ſe infinitis cædibus præpoſtera hac pietate cruentauit. Illud etiam pugnauit, vt in vnam omnes conuenirent de Chriſto ſententiam; eaque ſpecie religionis aliis vitam violauit, haud eſſe homicidium ratus, quod in alienæ opinionis populares committeretur. Sic erat ſemper perdendis populis intentus, vt etiam cum Theodora coniuge ab his comminiſcendis occaſionibus nunquam deſiſteret. Nam vt erat maxima vtriuſque ſimilitudo cupiditatum, ſic etiam morum & improbitatis, licèt palam diſcordiam ſimularent, vt ſubiectos impellerent in exitium. Erat Iuſtiniano animus puluiſculo leuior huc atque illuc facilè trahendus, præterquàm ad humanitatem, vel à turpi compendio abſtrahendus. Aſſentatoribus cum primis patefaciebat aures, quibus facilè fore crederet, vt ſublimis aliquando raptus aëra penetraret.

Vide Notas.

Vide Notas.

Tribo

τοῖς τε γὰρ ἱερεῦσιν ἀδεέστερον τοὺς πέλας συνεχώρει βιάζεσθαι, καὶ ληϊζομένοις τὰ τῶν ὁμόρων συνέχαιρεν, εὐσεβεῖν ταύτῃ ἀμφὶ τὸ θεῖον οἰόμενος. δίκας τε τοιαύτας δικάζων τὰ ὅσια ποιεῖν ᾤετο, ἤν τις ἱερῶν λόγῳ τῶν τι οὐ προσηκόντων ἁρπάσας, νενικηκώς τε ἀπιὼν ᾤχετο. τὸ γὰρ δίκαιον ἐν τῷ περιεῖναι τοὺς ἱερέας τῶν ἀντιδίκων ᾤετο εἶναι. καὶ αὐτὸς δὲ κληρούμενος ἐξ οὐ προσηκόντων, τὰς τῶν περιόντων, ἢ τετελευτηκότων οὐσίας, καὶ ταύτας τῶν τινὶ νεῶν εὐθὺς ἀνατιθεὶς τῷ τῆς εὐσεβείας ἐφιλοτιμεῖτο παραπετάσματι, ὡς μὴ ἐς τοὺς βιασθέντας ἡ τούτων αὖθις ἐπανίοι κτῆσις. ἀλλὰ καὶ φόνων ἀριθμὸν ἄκριτον διὰ ταῦτα εἰργάζετο. εἰς μίαν γὰρ ἀμφὶ τῷ Χριστῷ δόξαν ἅπαντας ἐν σπουδῇ ἔχων, λόγῳ οὐδενὶ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους διέφθειρε, καὶ ταῦτα ἐν τῷ τῆς εὐσεβείας προσχήματι πράσσων, οὐ γάρ οἱ ἐδόκει φόνος ἀνθρώπων εἶναι, ἤν γε μὴ τῆς αὐτοῦ δόξης οἱ τελευτῶντες τύχοιεν ὄντες. οὕτως ἦν κατεσπουδασμένος ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐσαεὶ φθόρος, ἐπινοῶν τε ξὺν τῇ γαμετῇ οὔποτε ἀνίει τὰς εἰς τοῦτον φερούσας αἰτίας. ἄμφω γὰρ τώδε τὼ ἀνθρώπω τὰς ἐπιθυμίας ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἀδελφὰς εἶχον. οὗ δὴ αὐτοῖς καὶ διαλλάσσειν τὸν τρόπον ξυνέβη. πονηρὸς μὲν ἑκάτερος ἦν. τὰ μέν τοι ἐναντιώτατα ἐνδεικνύμενοι. τοὺς ὑπηκόους διέφθειρον. ὁ μὲν γὰρ κονιορτοῦ τὰ ἐς τὴν γνώμην κουφότερος ἦν, ὑποκειμένοις τοῖς ἀεὶ παράγουσιν, ὅποι ποτὲ δοκεῖ βουλομένοις αὐτὸν, ἢν μὴ τὸ πρᾶγμα ἐς φιλανθρωπίαν, ἢ ἀκερδίαν ἄγοι. θῶπας τε λόγους ἐνδελεχέστατα προσιέμενος. ἔπειθον γὰρ αὐτὸν οἱ κολακεύοντες οὐδενὶ πόνῳ, ὅτι μετέωρος ἀρθείη, καὶ ἀεροβατοίη.

καὶ ποτὲ

καί ποτε αὐτῷ παρεδρεύων Τριβωνιανὸς, ἔφη περιδεὴς ἀτεχνῶς εἶναι μήποτε αὐτὸν ὑπὸ εὐσεβείας ἐς τὸν οὐρανὸν ἀναληφθεὶς λάθοι ταῦτα. τούτους δὲ τοὺς ἐπαίνους, ἤτοι σκώμματα ἐν τῷ τῆς διανοίας ἐποιεῖτο βεβαίῳ. ἀλλά τινα θαυμάσας αὖ οὕτω τύχοι τὴν ἀρετήν. ὀλίγῳ ὕστερον ἅτε πονηρῷ ἐλοιδορεῖτο. καὶ κακίσας τῶν τινὰ ὑπηκόων αὖθις αὐτοῦ ἐπαινέτης ἐγίνετο λόγῳ ἐξ οὐδεμιᾶς μεταβεβλημένος αἰτίας. τὰ γὰρ τῆς γνώμης αὐτῷ ἐξ ἐναντίας ᾔει, ὧν τε αὐτὸς ἔλεξε, καὶ ἐβούλετο ἔνδηλος εἶναι. ὅπως μὲν τοιότροπος αὐτῷ τὰ ἐς φιλίαν τε, καὶ ἔχθος εἶχεν ὑπεῖπον ἤδη, τοῖς τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον εἰργασμένοις τεκμηριώσας. ἐχθρὸς μὲν γὰρ ἀσφαλής τε, καὶ ἄτρεπτος ἦν. ἐς δὲ τοὺς φίλοις ἄγαν ἀβέβαιος. ὥστε ἀμέλει τῶν μέν οἱ ἐσπουδασμένων κατειργάσατο πλείστους. φίλος δὲ τῶν πώποτε μισουμένων οὐδενὶ γέγονεν. οὓς δὲ μάλιστα γνωρίμους, καὶ ἐπιτηδείους ἔδοξεν ἔχειν, τούτους τῇ ὁμοζυγίᾳ, ἢ ἄλλῳ ὁτῳοῦν χαριζόμενος, ἀπολουμένους οὐκ ἐς μακρὰν προὔδωκε, καίπερ εὖ εἰδὼς, ὅτι δὴ τοὺς ἐς αὐτὸν εὐνοίας ἕνεκα τεθνήξονται μόνης. ἄπιστος γὰρ ἐν πᾶσι πλήν γε δὴ τῆς τε ἀπανθρωπίας, καὶ φιλοχρηματίας διαφανῶς ἦν. ταύτης γὰρ αὐτὸν ἀποστῆσαι δυνατὸν οὐδενὶ γέγονεν. ἀλλὰ καὶ ἐς ἃ πείθειν αὐτὸν ἡ γαμετὴ οὐκ εἶχε, χρημάτων αὐτῷ μεγάλων ἐλπίδας ἐκ τοῦ ἔργου ἐσομένων ἐμβαλομένη εἰς τὴν πρᾶξιν ἧπερ ἐβούλετο, οὐκ ἐθελούσιον τὸν ἄνδρα ἐφεῖλκε. κέρδοις γὰρ οὐκ εὐπρεποῖς ἕνεκα, καὶ νόμοις τιθέναι, καὶ αὖ πάλιν αὐτοὺς καθέλκειν οὐδαμῆ ἀπηξίου. ἐδίκαζέ τε οὐ κατὰ τοὺς νόμοις, οὓς αὐτὸς ἔγραψεν, ἀλλ᾽

Tribonianus illi aſſidens, vereri ſe vehementer affirmabat, ne ob ſingularem pietatem in cœlum improuisò ſurriperetur. Quam laudem, vel potiùs cauillum apud animum ſic planè ſuum conſtanter habebat. Si cuius aliquando virtutem probaſſet, non dubitauit eundem mox improbum dicere; ac rurſus quemcumque ſubiectorum vituperaſſet, ſtatim oratione commendauit exaggerata; in contrarias ideo ſententias temerè diſcedens, quòd non æquè animo reſponderent quæ affirmaret ipſe, quæue ab aliis vellet intelligi. Ceterùm quemadmodum amore, vel odio moueretur, ex eius potiſſimùm factis coniecisſe, indicaſſéque mihi videor. Nam odia exercuit pertinacia & implacabilia; cum amicis nulla conſtantia. Certè ſui ſtudioſorum longè plurimos necauit; nullius verò quem aliquando odiſſet, rediuit in amicitiam. Qui inter notos, ſibíque perneceſſarios haberentur, hos coniugi, aut cuilibet gratificans, mactandos non multo poſt tradidit, quos ſolo erga ſe beneuolétiæ nomine perituros haud ignoraret. Denique fuit Iuſtinianus nulla in re ſtabilis, præterquàm crudelitate, ſtudióque pecuniæ, à quibus nullus eum cohibere vnquam potuit. Theodora certè coniux ſi quando illũ non haberet obſequentẽ, iniecta ſpe magnarum ex negotiis pecuniarum, tandem inuitũ ductabat quo ipſa cumque vellet. Nã non eſt veritus & leges ferre, & quas tuliſſet refigere, dummodo turpi lucro eſſet; neque ad eas quas ſcripſit conſtitutiones exegit iudicia,

ſed ad quas trahebatur pecunias, ſeu luculentiores viſas, ſiue promiſſas munificentiùs. Nullum admittere ſe dedecus putauit, cùm ſubdirorum ſuppilaret facultates, vbi ſimul omnium rapiendarum nulla ſuppeteret cauſa, hoc eſt, agendi criminosè, vel ſuppoſititij teſtamenti obtendendi. Hoc Romanorum Principe, nulla firma de Deo fuit ſententia, vel fides; nullum ſtabile ius; pactio vel res conſtās nulla. Familiares, quibus dediſſet aliquod negotium, ſi hos qui ſibi incidiſſent in manus confertim profligaſſent, & magnam abſtraxiſſent auri vim, hi Cæſari videbantur, erántque probari, vt qui abſolutiſſimè imperata feciſſent; qui verò abſtinuiſſent aliorum iniuriis, in hos poſt reditum odio erat hoſtili, pertæſúſque illorum mores antiquos, & ignauum ingeniũ, haud vocabat in poſterum ad prouincias gerendas; ob idque nonnulli affectarunt apud illum opinionem improbitatis, à qua planè moribus vitáque abhorrerent. Factarum ſæpenumero ſponſionum, & ſacramento vel tabulis confirmatarum, ſtatim obliuionem ſimulauit, quaſi laudem hinc ſibi aliquam compararet, idque non apud ſuos tantùm, ſed, quod ſuprà narrauimus, etiam apud hoſtes. Nunquam amauit otioſum negotium * * cibus, potúſque illi nunquam ad ſatieratem, ſed penè extremis digiris delibatis ferculis, menſam tolli iuſſit; præter operam id eſſe ratus & ex violento naturæ quodam imperio. Quare

ἀλλ' ἔνθα ἂν αὐτὸν μείζων τε ὀφθεῖσα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα ἡ τῶν χρημάτων ὑπόσχεσις ἄγοι. καὶ κατὰ μικρὸν γὰρ κλέπτοντι ἀφαιρεῖσθαι τὰς τῶν ὑπηκόων οὐσίας αἰσχύνην αὐτῷ φέρειν τινὰ οὐδαμῆ ᾤετο, ἡνίκα δὴ οὐχ ἅπαξ ἅπαντα ἀφελέσθαι λόγῳ τινὶ εἶχεν, ἢ ἔγκλημα ἐπενεγκὼν ἀπροσδόκητον, ἢ διαθήκης οὐ γεγενημένης προσχήματι. ἔμεινέ τε αὐτοῦ ῥωμαίων ἄρχοντος, οὐ πίστις πρὸς θεὸν ἀσφαλὴς, ἢ δόξα, οὐ νόμος ὀχυρὸς, οὐ πρᾶξις βεβαία, οὐ συμβόλαιον οὐδέν. στελλομένων γὰρ πρὸς αὐτοῦ τῶν οἱ ἐπιτηδείων τινὲς ἐπί τινα πρᾶξιν, εἰ μὲν δὴ αὐτοῖς ἀπολωλεκέναι ξυνέβη τῶν σφίσι προσπεπτωκότων πολλοὺς, καὶ χρημάτων τι λῄσασθαι πλῆθος, οὗτοι δὴ αὐτίκα δόκιμοι τῷ αὐτοκράτορι ἐδόκουν τε εἶναι, καὶ ὀνομάζεσθαι, ἅτε δὴ ἅπαντα ἐς τὸ ἀκριβὲς τὰ ἐπηγγελμένα ἐπιτελέσαντες. εἰ δὲ φειδοῖ τινὶ ἐς ἀνθρώπους χρησάμενοι παρ' αὐτὸν ἵκοιντο δύσνους τε αὐτοῖς τὸ λοιπὸν, καὶ πολέμιος ἦν. ἀπογνούς τε, ὥσπερ ἀρχαιότροπόν τινα τὴν τῶν ἀνδρῶν φύσιν, ἐς τὴν ὑπουργίαν οὐκέτι ἐκάλει. ὥστε καὶ πολλοὶ ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο ἐνδείκνυσθαι αὐτῷ ὡς πονηροὶ εἶεν: καίπερ σφίσι τῶν ἐπιτηδευμάτων οὐ ταύτῃ ἐχόντων. ὑποσχόμενος δέ που πολλάκις, καὶ ὅρκῳ, ἢ γράμμασι τὴν ὑπόσχεσιν ὀχυρωτέραν πεποιημένος, αὐτίκα ἐθελούσιος ἐς λήθην ἀφίκετο. δόξης τι φέρειν αὐτῷ τὸ ἔργον τοῦτο οἰόμενος. καὶ ταῦτα ἰουστινιανὸς οὐ μόνον ἐς τοὺς ὑπηκόους ἐπράσσετο, ἀλλὰ καὶ ἐς τῶν πολεμίων πολλοὺς, ὥσπερ μοι εἴρηται ἔμπροσθεν. ἦν τε ἄοκνος τε, καὶ ἐπὶ πλεῖστον εἰπεῖν. καὶ σιτίοις μὲν, ἢ ποτῷ κατακορὴς οὐδαμῆ γέγονεν. ἀλλὰ σχεδόν τι ἄκρῳ δακτύλῳ ἀπογευσάμενος, ἀπηλλάσσετο. ὥσπερ γάρ τι αὐτῷ πάρεργον τῆς φύσεως ἀγγαρευομένης τὰ τοιαῦτα ἐφαίνετο εἶναι.

ἐπεὶ

Digitized by Google

ἐπεὶ καὶ ἀπόσιτος ἡμέρας τε, καὶ νύκτας δύο τὰ πολλὰ ἔμενεν. ἄλλως τε ἡνίκα, ὁ πρὸ τῆς πασχαλίας καλουμένης ἑορτῆς, χρόνος ἐνταῦθα ἄγοι. τότε γὰρ πολλάκις ἡμέραιν δυοῖν ὥσπερ εἴρηται γεγονὼς ἄσιτος, ὕδατί τε βραχεῖ ἀποζῆν ἐπηξίου, καὶ βοτάναις ἀγρίαις τισίν. ὑπνώσας δὲ ἂν οὕτω καταδραθὼν μίαν, εἶτα περιπάτοις ἀεὶ ποιούμενος τὸν ἄλλον κατέτριβε χρόνον. καίτοι εἰ τοῦτον αὐτὸν καιρὸν ἐς πράξεις δαπανᾶν ἀγαθὰς ἤθελεν, ἐπὶ μέγα ἄν τι εὐδαιμονίας ἐνεχωρήκει τὰ πράγματα. νῦν δὲ τῇ φύσεως ἰσχύϊ ἐπὶ τῷ ῥωμαίων πονηρῷ χρώμενος, ξύμπασαν αὐτῶν τὴν πολιτείαν ἐς τὸ ἔδαφος καθελεῖν ἴσχυσεν. ἐγρηγορέναι τε γὰρ διηνεκές, καὶ ταλαιπωρεῖν, καὶ πονεῖσθαι οὐκ ἄλλου του ἕνεκα ἔργον πεποίηται, ἢ ὥστε χαλεπωτέρας ἀεὶ καθεκάστην τοῖς ὑπηκόοις ἐπιτεχνᾶσθαι τὰς συμφοράς. ἦν γὰρ ὅπερ εἴρηται διαφερόντως ὀξὺς ἐπινοῆσαί τε, καὶ ταχὺς ἀποτελέσαι ἀνόσια ἔργα. ὥστε αὐτῷ καὶ τὰ τῆς φύσεως ἀγαθὰ, ἐπὶ λύμῃ τῶν ὑπηκόων ἀποκεκρίσθαι ξυνέβαινε. * πραγμάτων γὰρ ἦν ἀωρία πολλὴ, καὶ τῶν εἰωθότων οὐδὲν ἔμεινεν, ὧνπερ μοι ὀλίγων ἐπιμνησθέντι, σιωπῇ δέδοικεν τὰ λοιπὰ, ὡς μοι ὁ λόγος ἀπέραντος εἴη. πρῶτα μὲν γὰρ οὐδὲν ἐς βασιλικὸν ἀξίωμα ἐπιτηδείως ἔχον, οὔτε αὐτὸς εἶχεν, οὔτε ξυμφυλάσσειν ἠξίου, ἀλλὰ τήν τε γλῶτταν, καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὴν διάνοιαν ἐβαρβάριζεν, ὁπότε γράφεσθαι πρὸς αὐτοῦ βούλοιτο, οὐ τῷ τὴν κοιαίστωρος ἔχοντι τιμὴν ἥπερ εἰώθει ἐπέστελλεν οἴεσθαι. ἀλλ' αὐτός τε τὰ πλεῖστα, καίπερ οὕτω τῆς γλώττης ἔχων ἐκφέρειν ἠξίου. * καὶ τῶν περιτυχόντων πολὺς ὅμιλος, ὥστε τοῖς ἐνθένδε ἠδικημένοις, οὐκ ἔχειν ὅτῳ ἐπικαλοῖεν. τοῖς δὲ ἀσηκρῆτις καλουμένοις οὐκ ἀπεκέκειτο τὸ ἀξίωμα, ἐς τὸ τὰ βασιλέως ἀπόρρητα

ἀπόρρητα

Quare ſæpe vnum atque alterum diem noctémque cibo abſtinuit, pręſertim eius feſti peruigiliis, quod Paſcha dicimus, quando biduum breui aqua, & agreſti olere victitans, & horam ſomno indulgens, reliquum tempus continuis terebat deambulationibus. Quod ſi rebus inſumpſiſſet bene gerẽdis, perueniſſet profectò Reſpublica ad ſummam felicitatem; nũc verò his naturæ viribus vtebatur ad Romanorum perniciem, illorúmque penitus rem ad terram affligendam; cuius perpetuæ vigiliæ, labores, conatus in eo vertebantur, vt atrocior in dies fieret ſubditorum calamitas; pręſertim cùm ad excogitanda ſcelera, vti monui, peracri eſſet ingenio, ad patranda feſtino; ſicque illius animi dotes ſubiectorum peſtis euaderent. Nulla rebus agẽdis erat opportunitas, nullum veſtigium antiquitatis. Hic verò, ne infinitũ faciam, paucis commemoratis complura pręteribo. Principio quidem nihil, quod Imperatoriam deceret Maieſtatem vel habuit, vel curauit, ad Barbarorum morem ſe citiùs comparauit ſermone, habitu, ingenio. Quæ ſibi ſcripto reſpondenda forent, hæc non, vti mos eſt, Quæſtori committebat, ſed vt plurimùm ſumebat ſibi pronuncianda, licèt ei barbarè ſonaret oratio. Exinde iam turba frequens compleuit tribunal poſtulatura quæſtionem; ſed apud quos Iudices inſtitueret, non habuit. Eorum, qui ſunt à ſecretis etſi antiquiſſimum munus eſt Principis arcana

arcana

arcana ſcribere, conceſſum id tamen illis non fuit; ſed ipſe cùm reliqua planè omnia ſcribebat, tum quæ Magiſtratus municipiorum ſententias ferentes decernere oporteret; nulli in orbe Romano libera iuris dicundi poteſtate permiſſa. Sibi omnia imprudenti faſtu arrogauit, temperauítque ſic iudicia, vt alterutro litigatorum audito ſententiam diceret, idque iudicatum eſſe vellet. Hæc non ex æquo aut iure, ſed turpi lucro ab eo factitari palàm erat; cùm accipere munera Cæſarem non puderet, cui iam omnem extinxiſſet pudorem auaritia. Sæpiſſime factum eſt, vt quæ Senatus, quæue Cæſar de eadem re decreuiſſent, in contrarium caderent; nam fuit Senatus inane quoddam ſimulacrum, penes quem neque ſententiæ dicendæ, neque tuendi honeſti arbitrium eſſet: ſed conſeſſum impleret ad ſpeciem quandam & ex priſca lege, ac nemini planè mutire liceret; ſed ea de quibus conſulendum eſſet, Imperator ac Theodora ſibi ſumerent, & quæ apud ſe ipſi ſtatuiſſent, hæc obtinerent. Si quis verò cauſam ſibi reo adiudicatam eſſe haud tutum putauit, præmium Imperatori dedit, qui ſtatim legem conditurus eſſet omnibus iam olim ſtatutis contrariam. Eam verò legem ſi quis abrogatam repeteret; Cæſar non dedignabatur poſtliminiò reuocatam reſtituere. Ita nihil certum & fixum erat, ſed ius volubile atque erroneum; & æquitatis lances eò propendere, quò auri grauiore pondere depri

ἀπόρρητα γράφειν, ἐφ' ὧνπερ τὸ ἀνέκαθεν ἐτετάχατο. ἀλλὰ τά τε ἄλλα ἔγραφεν αὐτὸς ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. καὶ εἴπου διαιτᾶσθαι τοὺς διαιτῶντας ἐν πόλει δεήσειεν ὁποίαν ποτὲ αὐτοῖς τὰ ἐς τὴν γνῶσιν ἰτέον εἴη. οὐ γὰρ εἴα τινὰ ἔν γε τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ γνώμῃ αὐτονόμῳ τὰς ψήφους διδόναι. ἀλλὰ αὐθαδιαζόμενος ἀλογίστῳ τινὶ παῤῥησίᾳ, κρίσεις τε αὐτὸς τὰς ἐσομένας ἐρύθμιζεν ἀκοῆς λόγον πρὸς τοῦ τῶν διαφερομένων λαβὼν, καὶ αὐτίκα εὐθὺς τὰ δεδοκιμασμένα ἐποίει. οὐ νόμῳ τινὶ, ἢ δικαίῳ ἑπόμενος, ἀλλ' ἀπαρακαλύπτως αἰσχροκερδείᾳ ἡσσώμενος. δωροδοκῶν γὰρ ὁ βασιλεὺς οὐκ ᾐσχύνετο πᾶσαν αὐτοῦ τὴν αἰδῶ τῆς ἀπληστίας ἀφελομένης. πολλάκις δὲ τὰ τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, καὶ τῷ αὐτοκράτορι δεδοκιμασμένα, εἰς ἑτέραν τινὰ ἐτελεύτησε κρίσιν. ἡ μὲν γὰρ βουλὴ ὥσπερ ἐν εἰκόνι ἐκάθητο, οὐδὲ τῆς ψήφου, οὐδὲ τοῦ καλοῦ κυρία οὖσα. σχῆματος δὲ μόνου, καὶ νόμου ξυνειλεγμένη παλαιοῦ ἕνεκα, ἐπεὶ οὐδὲ φωνὴν ἀφεῖναι τινὰ ὁτῳοῦν τῶν ἐνταῦθα ξυνειλεγμένων τὸ παράπαν ἐξῆν. ἀλλ' ὅτε βασιλεὺς, καὶ ἡ συνοικος ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον διαλαγχάνειν μὲν ἀλλήλοιν τῶν διαφερομένων ἐσκήπτοντο, ἐνίκα δὲ τὰ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὑπὲρ τούτων ξυγκείμενα. ἢν δέ τῳ δόξειεν οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι παρανενομηκότι νενικηκέναι. ὁ δὲ καὶ ἄλλο ὅτι χρυσίον τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενος, νόμον εὐθὺς διεπράττετο ἀπενάντιας ἁπάντων ἐλθόντα τῶν πρόσθε κειμένων. ἢν δὲ καί τις ἕτερος τοῦτον δὴ τὸν νόμον τὸν ἀπολωλότα ἐπιζητείη, αὖθις αὐτὸν μεταχαλεῖν τε, καὶ ἀντικαθιστάναι αὐτοκράτωρ οὐδαμῇ ἀπηξίου, οὐδέν τε ἐν τῷ τῆς δυνάμεως βεβαίῳ ἑστήκει, ἀλλ' ἐπλανᾶτο πανταχόσε περιφερομένη ἡ τῆς δίκης ῥοπὴ ὅπῃ ἂν αὐτὴν βαρήσας ὁ πλείων χρυσὸς ἀνθέλκειν

ἀνθέλκειν ἴσχυον. ἔκειτό τε ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς, καὶ ταῦτα ἐκ παλατίου, καὶ προὐτίθετο οὐ δικαστικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ νομοθετικῆς πολιτείας. τοῖς δὲ ῥαιφερενδαρίοις καλουμένοις, οὐκέτι ἀπέχρη ἀνενεγκεῖν ἐς τὸν βασιλέα τὰς τῶν ἱκετευόντων δεήσεις. ἐς δὲ τὰς ἀρχὰς ἀγγεῖλαι μόνον ᾗπερ εἰώθει, ὅ, τι ἂν αὐτῷ τῷ οἰκέτῃ δοκεῖ, ἀλλὰ ξυμφορήσαντες ἐκ πάντων ἀνθρώπων τὸν ἄδικον λόγον, φενακισμοῖς μὲν τὸν ἰουστινιανὸν, καὶ παραγωγαῖς τισὶν ἐξηπάτων. τοῖς ταῦτα ἐπιτηδεύουσιν ἀποκείμενον φύσει. ἔξω δὲ αὐτίκα γενόμενοι, καὶ τῶν σφίσιν ὡμιληκότων σὺν ἀντιδίκοις καθειρξάντες, χρήματα οὐδενὸς ἀμυνομένου ἐπράσσοντο, ὅσα ἂν αὐτοῖς διαρκῆ εἴη. καὶ στρατιῶται οἱ τῶν ἐν παλατίῳ φρουρὰν ἔχοντες ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ παρὰ τοὺς διαιτητὰς γενόμενοι βιαίᾳ χειρὶ τὰς δίκας ἐσῆγον. πάντες τε ὡς εἰπεῖν τὴν αὐτῶν ἐκλιπόντες τάξιν, ὁδοῖς τότε κατ' ἐξουσίαν ἐβάδιζον ἀπόροις τε, καὶ ἀστιβήτοις σφίσι τὰ πρότερα οὔσας, καὶ τὰ πράγματα πλημμελῶς πάντα ἐφέρετο, οὐδὲ ὀνόματός τινος ἰδίου μεταλαχόντα. ἐῴκει τε ἡ πολιτεία βασιλίδι παιζόντων παιδίων. ἀλλὰ τἄλλα μοι παρείσθω, ὥσπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὑπεῖπον. λελέξεται δὲ ὅστις ἀνὴρ πρῶτος δικάζοντα δωροδοκεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ἀνέπεισε. λέων ἦν τις, κίλιξ μὲν γένος, ἐς δὲ φιλοχρηματίαν δαιμονίως ἐσπουδακώς. οὗτος ὁ λέων κράτιστος ἐγεγόνει κολάκων ἁπάντων. καὶ οἷος ταῖς τῶν ἀμαθῶν διανοίαις δόξαν ὑποβαλέσθαι. πειθὼ γὰρ οἱ τινὰ ξυναιρομένην ἐς τοῦ τυράννου τὴν ἀβελτηρίαν ἐπὶ φθόρῳ τῶν ἀνθρώπων εἶχεν. οὗτος ἀνὴρ πρῶτος ἰουστινιανὸν ἀναπείθει ἀπεμπολεῖν χρημάτων τὰς δίκας. ἐπειδή τε κλέπτειν οὗδε ὁ ἀνὴρ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἔγνω,

deprimerentur; idque publicè in forum ex Palatio proferebatur, quà pro Iudicis, quà pro legum latoris cura in Vrbe gerenda numeratum. Referendariis vix erat locus opportunus ſupplicum libellos Cæſari miniſtrandi, nedum preces exponendi, vt moris eſt, vel ſuam de ſupplice ſententiam aperiendi; qui tamen conquiſitis vndique rationibus iniuſtis, Imperatorem, ſuapte natura deceptionibus opportunum, in fraudem impellebant; deinde ad litigatores egreſſi, diſſimulatis quæ cum Cæſare egiſſent, ab his ſatis commodam pecuniá nullo vindice emungebant. Prætoriani ipſi milites in regia curia conuentis Iudicibus per vim extorquebant iudicia. Ita nullus ſtabat ordine, ſed quacumque liberet per deuia vagabatur: omnia deformata munia, ne integris quidem nominibus; erat Reſpublica quaſi laſciuientium puerorum Regina; ſed vt initio ſtatui, mitto iam reliqua. Cæterùm ad quæſtuarium hoc genus iudiciorum Imperatorem primus allexit Leo quidam genere Cilix, homo ſanè hiantis auaritiæ, & ſingulare adulatorij dedecoris exemplum, aptiſſimus occupandis animis atque ſententiis imperitorum, & huius Tyranni; quippe cuius fatuitate ſuadelæ quodam adminiculo vteretur in ſubditorum perniciem: hic, inquam, Iuſtiniano penſandis auro iudiciis primus autor. Qui vbi hanc ſibi conſtituit artem rapinarum, nihil

nihil vnquam remiſit; ſed malo latiùs manante eò peruentum eſt, vt quiſquis in virum probum iniquam obtinere cauſam cuperet, Leonem adiret, illíque controuerſorum bonorum parte ac Cæſari conſtitura, ſtatim contra ius fáſque è regia diſcederet victa cauſa. Sic Leo rem pecuniariam ampliſſimam fecit, & latè patentes agros poſſedit, publica Romanorum interim præcipitata re. Nulla iam conuentionibus erat vis ex lege, ex data fide, ex ſyngrapha, ex pœnæ ſtipulatione, alióue compacto, ſed ex pecunia tantùm Leoni, ac Cæſari deſtinata. Neque id verò ſolùm apud illum ratum, firmúmque fuit; quin ab aduerſariis lucra ligurire ſtuduit; nam vtroque cliente fiduciario emuncto, tandem alterutri nullo dedecore fraudem faciebat; nihil ratus indignum hac ambiguitate fallere, quæ ſibi compendio foret. Ita quidem Iuſtinianus. At Theodora ſic erat propenſo & obfirmato ad crudelitatem animo, vt nullius vel ſuaſione, vel ſtimulo aliquando peccarit; ſed quæ ſibi viſa eſſent, hæc procaci animo, ſummáque contentione actitaret. Ab ea depoſcere ſibi reum nemo auſus eſt; cùm neque temporis diuturnitas, neque ſuppliciis expleta crudelitas, neque ſtudioſæ preces, neque imminentis iræ cœleſtis terror, quicquam poſſet illius furorem ſiſtere. Nemo planè vidit vnquam Theodoræ inuiſum quempiam in antiquam cum ea gratiam ne poſt mortem quidem rediiſſe.

Nam

οὐκ ἔστη αὐτίκα, ἀλλ' ὁδῷ προϊὸν τὸ κακὸν τοῦτο ἐπὶ μέγα ἐχώρει. ὅστις τε δίκην λαχεῖν ἄδικον τῶν τινι ἐπιεικῶν ἐν σπουδῇ εἶχεν, εὐθὺς παρὰ τὸν λέοντα εἴη, καὶ μοῖραν τῶν ἀντιλεγομένων τινὰ ὁμολογήσας τῷδε τυράννῳ καὶ αὐτῷ κείσεσθαι, αὐτίκα νενικηκὼς οὐδέον, ἀπηλλάσσετο ἐκ τοῦ παλατίου. καὶ λέων μὲν χρήματα ἐνθένδε περιβαλέσθαι μεγάλα κομιδῇ ἴσχυσε, χώρας τε πολλῆς κύριος γέγονε. ῥωμαίοις δὲ τὴν πολιτείαν αἰτιώτατος γέγονεν ἐς γόνυ ἐλθεῖν. ἦν τε οὐδὲν τοῖς ξυμβεβηκόσιν ὀχύρωμα, οὐ νόμος, οὐχ ὅρκος, οὐ γράμματα, οὐ ποινὴ ξυγκειμένη, οὐκ ἄλλο τῶν ἁπάντων οὐδὲν, ὅτι μὴ λέοντι, καὶ βασιλεῖ χρήματα προΐεσθαι. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς γνώμης τοῦ λέοντος ἔμενεν, ἀλλὰ μισθαρνεῖν καὶ πρὸς τῶν ἐναντίων ἠξίου. κλέπτων γὰρ ἀεὶ ἐφ' ἑκάτερα τῶν ἐπ' αὐτῷ προστεθαῤῥηκότων ὀλιγωρεῖν τε, καὶ ἀπενδυτίας ἰέναι, οὐδαμῆ αἰσχύνην ὑπώπτευεν εἶναι. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν, εἰ μόνον τὸ κερδαίνειν προσῇ, ἐδόξαζεν οἱ αὐτῷ ἐπαμφοτερίζοντι ἔσεσθαι. ὁ μὲν οὖν ἰουστινιανὸς, τοιοῦτός τις ἦν. θεοδώρα τε ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀπανθρωπίας, ἐνδελεχέστατα ἐπεπήγει τὴν γνώμην. ἄλλῳ μὲν γὰρ ἀναπεισθεῖσα, ἢ ἀναγκασθεῖσα εἰργάζετο οὐδὲν πώποτε. αὐτὴ δὲ τὰ δόξαντα ἐπετέλει αὐθαδιαζομένη δυνάμει τῇ πάσῃ, οὐδενὸς ἐξαιτεῖσθαι τὸν παραπεπτωκότα τολμῶντος. οὐδὲ γὰρ χρόνου μῆκος, οὐ κολάσεως πλησμονὴ, οὐχ ἱκετείας μηχανὴ, οὐ θανάτου ἀπειλὴ ὅτι δὴ ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖται τῷ παντὶ γένει, καταθέσθαι αὐτὴν τι τῆς ὀργῆς ἔπειθε, καὶ συλλήβδην θεοδώραν τῷ προσκεκρουκότι καταλλαγεῖσαν, οὐδείς ποτε εἶδεν. ἢ δὲ ἀνθρώπων ἀφανισθέντα.

ἀλλὰ

ἀλλὰ τοῦ τετελευτηκότος ὁ παῖς διαδεξάμενος τὸ τῆς βασιλίδος ἔχθος, ὥσπερ ἄλλο τι τοῦ πατρὸς ἐς τριγένειαν παρέπεμπεν. ὁ γὰρ θυμὸς αὐτῇ κινεῖσθαι μὲν εἰς ἀνθρώπων φθορὰν ἑτοιμότατος ἦν. ἐς δὲ τὸ λωφῆσαι ἀμήχανος. τὸ μέν τι σῶμα ἐθεράπευε μειζόνως μὲν ἢ κατὰ τὴν χρείαν, ἐλασσόνως δὲ, ἢ κατὰ τὴν αὐτῆς ἐπιθυμίαν. τάχιστα μὲν γὰρ ἐς τὸ βαλανεῖον εἰσῄει, ὀψιαίτατα δὲ ἀπαλλαγεῖσα, καὶ καταλυσαμένη, ἐς τὸ ἀκρατίζεσθαι ἐνθένδε ἐχώρει. ἀκρατισαμένη δὲ ἡσυχίαν ἦγεν. ἀριστῶσα μέντοι καὶ δειπνον αἱρουμένη, ἐς πᾶσαν ἰδέαν ἐδωδίμων τε, καὶ ποτῶν ἤρχετο, ὕπνοι τε αὐτῆς ἀεὶ μακρότατοι ἀντελαμβάνοντο. ἡμερινοὶ μὲν ἄχρι πρώτων νυκτῶν, νυκτερινοὶ δὲ ἄχρις ἡλίου ἀνίσχοντος. εἰς πᾶσαν τε οὕτως ἀκρασίας ἐμπεπτωκυῖα τρίβον, ἐς τὸ τῶν ἡμερῶν καιρὸν ἅπασαν διοικεῖσθαι ἠξίου τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. καὶ ἢν τῳ ἐπιτείλειε πρᾶξίν τινα ὁ βασιλεὺς ἄνευ αὐτῆς γνώμης, ἐς τοῦτο τύχης περιεστήκει τούτῳ δὴ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πράγματα, ὥστε οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς τε τιμῆς παραλυθῆναι, σὺν ὕβρει μεγάλῃ, καὶ ἀπολωλέναι θανάτῳ αἰσχίστῳ. τῷ μὲν οὖν Ἰουστινιανῷ ἅπαντα πράσσειν ῥᾴδιον ἦν, οὐχ ὅτι τῷ τῆς διανοίας εὐκόλῳ, ἀλλ' ὅτι καὶ ἄϋπνος ἐπιπλεῖστον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ εὐπρόσοδος πάντων μάλιστα. πολλὴ γὰρ ἀνθρώποις ἐξουσία ἐγίνετο, καί τι ἀδόξοις τε, καὶ ἀφανέσι παντάπασιν οὖσιν, οὐχ ὅτι ἐντυχεῖν τῷ τυράννῳ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ κοινολογεῖσθαι, καὶ ἐξ ἀπορρήτων συγγίνεσθαι. παρὰ δὲ τὴν βασιλίδα, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τινὶ ὅτι μὴ χρόνῳ τε πολλῷ καὶ πόνῳ εἰσιτητὰ ἦν. ἀλλὰ προσεδρεύον μὲν ἀεὶ ἅπαντες, ἀνδραποδώδη τινὰ προσεδρείαν ἐν δωματίῳ στενῷ τε, καὶ πνιγηρῷ τὸν ἅπαντα χρόνον.

κίνδυνος

Nam extincti parentis liberi, Imperatricis odium cum paterna adibant hæreditate, tranſmittebántque ad nepotes: vt enim facilè in hominum exitium ſuccendebatur furore, ita nunquam deflagrabant iræ. Corporis curæ ſtuduit, etſi vltra neceſſitatem, tamen citra animi libidinem. Maturrimè balneum ingreſſa abſolutis tardiſſimè lauationibus pergebat ad ientaculum, mox ſe tradebat quieti. Ad prandium, ad cœnam nullam non adhibuit ciborum varietatem & copiam. Somni ſemper illi longiſſimi, ac ſuccedanei, diurni quidem vſque ad primam noctem, nocturni verò ad ſolem Orientem; ſic verò in omnem intemperantiam prolapſa, tantulum reliqui temporis eſſe ſibi ſatis putauit ad Romanum moderandum Imperium. Si cui Cæſar negotium daret inconſulta Theodora, eò loci res illi deueniebat, vt mox ſummo cum dedecore Magiſtratu abeunti turpiſſima morte pereundum foret. Rebus maturè conficiendis planè natus Iuſtinianus erat non ſolùm continuis vigiliis, vt diximus, ſed etiam ingenij & aditus facilitate, qua tanta fuit, vt ignotis, omninóque obſcuris hominibus locus eſſet, non illius conueniendi modò, ſed in communi conferendi ſermonis, & ſecreta libertate loquendi. At apud Auguſtam ſerò ac difficilè Summatibus ipſis aditus patebat, qui tanquam mancipia gregatim ſingulis diebus in anguſto & æſtuoſo cubiculo aſſidebant,

I 2 ne

ne abſentes grauiter periclitarentur. Adſtabant verò ſummis pedibus innixi, erectis ceruicibus, extante facie, vt egredientibus Eunuchis eſſent conſpicui. Accerſebantur autem certi quidá, iíque vix, & diebus pòſt multis. Ad illam ingreſſi perpauidi ſtatim ſe ſubducebant, eam venerati duntaxat, ſummíſque labiis vtrumque pedem oſculati. Nam loqui, vel aliquid petere nemo iniuſſus audebat. Degenerauerat in ſeruilem hanc adulationem Senatus, Theodora magiſtra; Romanúmque Imperium deformabatur, partim leuitate Tyranni, qua nihil firmum erat, partim difficili Theodoræ proteruia, quæ peragendis rebus officeret. Sic illi quidem inter ſe diſtarunt ingenio, viuendíque ratione; ſed æquè mens fuit vtrique auri ac ſanguinis auida, & veri neſcia; nam fuerunt ambo mendaciorũ artifices ingenioſiſſimi. Si quis Theodorę infeſtus leuiſſimæ culpæ inſimularetur, inde conflata calumnia, quæ in hominem minimè conueniret, exacerbatóque crimine vno, iam infinita alia aggerabantur, ſtatímque iudiciũ de expilandis ſubditis conſtituebatur, ad ſe conuocabat Iudices ambitioſè inter ſe certaturos de ſententia ad Auguſtæ crudelitatem attemperanda. Tum verò illa fortunis publicatis, reum, maiorum licèt clarum nobilitate, virgis crudeliſſimè cæſum, vel exilio, vel vltima pœna damnauit. Contrà

κινδύνου γὰρ ἀπολελεῖφθαι τῶν ἀρχόντων τινὶ ἀνύποπτος ἦν. ἵσταντο δὲ διηνεκὲς ἐπ' ἄκρων δακτύλων αὐτοὺς καθυπέρτερον ἕκαστος τῶν πέλας διατεινόμενος τὸ πρόσωπον ἔχειν, ὅπως αὐτοὺς ἔνδοθεν ἐξιόντες εὐνοῦχοι ὁρῷεν. ἐκαλοῦντο δὲ αὐτῶν τινὲς μόλις τε, καὶ ἡμέραις πολλαῖς ὕστερον, ἐσιόντες δὲ παρ' αὐτὴν ξὺν δέει πολλῷ ὅτι τάχιστα ἀπηλλάσσοντο, προσκυνήσαντες μόνον, καὶ ταρσοῦ ἑκατέρου ποδὸς ἄκρῳ χείλει ἁψάμενοι. φθέγγεσθαι γὰρ ἢ αἰτεῖσθαί τι μὴ ἐκείνης ἐγκελευομένης οὐδεμία παρρησία ἐγίνετο. ἐς δουλοπρέπειαν γὰρ ἡ πολιτεία ἦλθε, δουλοδιδάσκαλον αὐτὴν ἔχουσα. οὕτω τε ῥωμαίοις τὰ πράγματα διεφθείρετο, τοῦ μὲν τυράννου τῷ ἄγαν εὐήθει δοκοῦντι εἶναι. Θεοδώρας τε τῷ χαλεπῷ, καὶ λίαν δυσκόλῳ. ἐν μὲν γὰρ τῷ εὐήθει τὸ ἀβέβαιον ἦν, ἐν δὲ τῷ δυσκόλῳ τὸ ἄπρακτον. ἐν τοῖς μὲν οὖν, τῆς τε γνώμης αὐτοῖς καὶ τῆς διαίτης τὸ διαλλάσσον ἐφαίνετο. κοινὰ δὲ ἦν αὐτοῖς ἥ τε φιλοχρηματία, καὶ ἡ τῶν φόνων ἐπιθυμία, καὶ τὸ μηδενὶ ἀληθίζεσθαι. ἄμφω γὰρ ἐπιτηδείως ἐς τὰ μάλιστα ψεύδεσθαι εἶχον, καὶ ἦν μέν τις τῶν Θεοδώρᾳ προσκεκρουκότων ἁμαρτάνειν λέγοιτό τι βραχύ τε, καὶ λόγου οὐδαμῇ ἄξιον, αἰτίας εὐθὺς ἀναπλάσασα τῷ ἀνθρώπῳ οὐδὲν προσηκούσας, ἐς μέγα τι κακοῦ τὸ πρᾶγμα ᾖρεν. ἐγκλημάτων τε ἠκούετο πλῆθος, καὶ καταλύσεως πέρι τῶν κατηκόων ληΐζεσθαι δικαστήριον ἦν, καὶ δικασταὶ ξυνελέγοντο πρὸς αὐτῆς ἀγειρόμενοι. ὃ δὴ ἔμελλον διαμαχέσασθαι πρὸς ἀλλήλους, ὅστις ἂν αὐτῶν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρέσκῃ τῇ ἐς τὴν γνῶσιν ἀπανθρωπίᾳ τῇ βασιλίδι τὸ βούλημα ἱκανῶς γένοιτο. τούτῳ τε τοῦ παραπεπτωκότος τὴν μὲν οὐσίαν αὐτίκα ἐς τὸν δημόσιον ἀνάγραπτον ἐποίει. πικρότατα δὲ αὐτὸν αἰκισαμένη καίπερ ἴσως εὐπατρίδην τὸ ἀνέκαθεν ὄντα, ἢ φυγῇ ζημιοῦν, ἢ θανάτῳ οὐδαμῇ ἀπηξίου.

ἦν δέ

ἣν δέ γε τῶν αὐτῇ ἐσπουδασμένων τις ἐπὶ φόνοις ἀδίκοις, ἢ ἑτέρῳ τῳ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἁλῶναι ξυμβαίνῃ, διασύρουσα, καὶ χλευάζουσα τὴν τῶν κατηγόρων ὁρμήν, σιωπᾶν τὰ προσπεσόντα, οὐκ ἐθελουσίους ἠνάγκαζεν. ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων τὰ σπουδαιότατα, εἰς γελωτοποιίαν μεταβάλλειν, ὅταν αὐτῇ δοκῇ, ὥσπερ ἐν σκηνῇ, καὶ θεάτρῳ ἔργον πεποίηται. καί ποτέ τις τῶν πατρικίων γέροντε, καὶ χρόνον πολὺν ἐν ἀρχῇ γεγονὼς ὅπερ ἐγὼ τὸ ὄνομα ἐξεπιστάμενος ἥκιστα ἐπιμνήσομαι. ὡς μὴ ἀπέραντον τὴν ἐς αὐτὸν ὕβριν ποιήσωμαι. τῶν αὐτῇ ὑπηρετούντων τινά, ὀφείλοντα οἱ χρήματα μεγάλα εἰσπράξασθαι οὐχ οἷός τε ὤν, ἐσῆλθε παρ' αὐτήν, τόντε συμβάλλοντα αἰτιασόμενος, καὶ δεηθησόμενος αὐτῷ βοηθῆσαι τὰ δίκαια. ὅπερ ἡ Θεοδώρα προμαχοῦσα, τοῖς εὐνούχοις ἐπέστελλεν, ἐπειδὰν ὁ πατρίκιος πρὸς αὐτὴν ἵκοιτο, κυκλώσασθαι μὲν αὐτὸν ἅπαντας, ἐπακούειν δὲ αὐτῇ φθεγγομένῃ ὑποτείνουσα ὅ, τι αὐτοὺς ἀντιφθέγξασθαι δεῖ. ἐπεὶ δὲ ὁ πατρίκιος ἐς τὴν γυναικωνῖτιν, προσεκύνησε μέν, ὥσπερ αὐτὴν προσκυνεῖν εἴθιστο. δεδακρυμένῳ δὲ ἐοικώς, ὦ δέσποινα, ἔφη, χαλεπὸν πατρικίῳ ἀνδρὶ χρημάτων δεῖσθαι. ἃ γὰρ τοῖς ἄλλοις συγγνώμην τε, καὶ ἔλεον φέρει, ταῦτα ἐς ὕβριν τῷδε ξυμβαίνει τῷ ἀξιώματι ἀποκεκεῖσθαι. ἄλλῳ μὲν γὰρ ὁτῳοῦν ἀπορουμένῳ τὰ ἔσχατα, πάρεστιν αὐτὸ τοῦτο εἰπόντι τοῖς χρήσταις, ὄχλου τοῦ ἐνθένδε εὐθὺς ἀπηλλάχθαι. πατρίκιος δὲ ἀνήρ, οὐκ ἔχων ὅθεν ἂν ἐκτίσαι τοῖς χρήσταις τὰ ὀφλήματα ἱκανὸς εἴη. μάλιστα μὲν τοῦτο ἂν εἰπεῖν αἰσχυνθείη. εἰπὼν δὲ οὐκ ἄν ποτε πείσῃ, ὡς οὐχ οἷόντε ὂν τῷδε πενίαν τῷ πράγματι ξυνοικίζεσθαι.

Contrà ſi viri quibus ipſa ſtuderet, aut cædis, aut nefariorum criminum manifeſti deprehenderentur, accuſatorum conatus nunc aſperiùs, nunc facetiùs eludens, à cauſa iudicióque deterruit vel inuitos. Quin & res grauiſſimas data opera ad iocos & riſum pro libidine reuocauit, quaſi in ſcena ac theatro. Vir ordinis Patricij, ſenio & geſto diu Magiſtratu grauis (cuius notum nomen reticendum mihi eſt, ne tanta eius contumelia ad memoriam veniat poſteritatis æternam) à Theodoræ familiari cùm graue æs creditum exigere non poſſet, eam adiuit debitorem interpellaturus, illámque vt ſe æquo iure complecteretur rogaturus. Theodora pro familiari propugnatura ſuo, imperat Eunuchis venientem Patricium vt omnes ad vnum circumſiſtant, ſibíque dicenti adiiciant animum, condictúmque carmen intercinant. Ergo Patricius cubiculum ingreſſus, ſe vt, moris erat, ad illius pedes abiecit, ac penè lacrymabundus: Dura, inquit, ô Domina, Patricij conditio eſt, qui numaria difficultate vrgeatur; id enim quod aliis veniam cõmiſerationémq; conciliat, huic ordini eſt indigniſſimę calamitati. Summa prematur alius indigentia; hanc ipſam aperiat debitori; ſuperabit ærumnas ſuas hæc ærumna. Patricius qui æs alienũ ſoluendo non ſit, ipſum hoc fatenti pudori eſſet; ſi verò fateatur, cui tandẽ id perſuadeat? cùm in noſtrum ordinẽ inopiá cadere non poſſe omnibus perſuaſiſſimũ ſit.

Si

Si denique illi fides habeatur, actum iam de illius eſt fama ac dignitate. Sum ego quidem, ô Domina, in alieno ære, in meo ſunt alij. Ego, quod virum Patricium non deceat, haud meos fraudo creditores, ab iis licèt grauiſſimè premar. Quos autem habeo debitores, minimè illi quidem Patricij, iniuſtas elabendi cauſas quærunt. Quamobrem peto, ſuppléxque oro, vt honeſta in cauſa præſtò eſſe, & his malis eripere me velis. Hæc quidem ille; cui Theodora modulata voce; PATRICIE. Ac tum chorus Eunuchorū reſonabat; HERNIA TVMIDA LABORAS. Sed eo inſiſtente ſupplicijs, & aliquid dicente in eandem ſententiam; idem Theodora carmen recinebat, idémque chorus modulabatur. Tandem miſer ille rem pertæſus, de more veneratus Theodoram, ſe domum recepit. Anni maiorem partem in maritima ſuburbana, præſertim in Heræum ſecedebat magno ſeruitiorum incommodo, quæ numeroſo comitatu illuc eam ſequebantur, quà neceſſariorum penuria, quà freti, quà repentè obortæ tempeſtatis, vel etiam irrumpentis Ceti periculis. Verùm ij grauiſſima quæque incommoda pro nihilo putarunt, dummodo liceret vacare delicijs. Vt verò erga ſibi infeſtos Theodora ſe gereret paucis abſoluam, ne infinitum hic mihi laborem ſumam. Poſteaquam Amalaſuntha, vt libris ſuperioribus declarauimus, Gotthorum abdicatis rebus aliud vitæ genus quæſiuit, cogitauítque Byzantium æquo

ἣν δέ γε καὶ πείσῃ, τὰ πάντων αὐτῷ αἴσχιστά τε, καὶ ἀνιαρότατα πεπονθέναι ξυμβήσεται. οὐκοῦν ὦ δέσποινα, εἰσί μοι χρήματα. οἱ μὲν δανείσαντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, οἱ δὲ παρ' ἐμοῦ δεδανεισμένοι. καὶ τοὺς μὲν δανείσαντας ἐνδελεχέστατα ἐγκειμένους, οὐχ οἷός τέ εἰμι αἰδοῖ τοῦ ἀξιώματος ἀποκρούσασθαι. οἱ δέ γε ὀφείλοντες οὐ γὰρ πατρίκιοι τυγχάνουσιν ὄντες εἰς σκήψεις τινὰς ἀπανθρώπους χωροῦσιν. ἀντιβολῶ τοίνυν, καὶ ἱκετεύω, καὶ δέομαι, βοηθῆσαί τέ μοι τὰ δίκαια, καὶ τῶν παρόντων ἀπαλλάξαι κακῶν. ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν. ἡ δὲ γυνὴ ἀπεκρίνατο ἐμμελῶς πατρίκιε ὁ δεῖνα, καὶ ὁ τῶν εὐνούχων χορὸς ὑπολαβὼν ἀντεφθέγξατο, μεγάλην κήλην ἔχεις. αὖθις δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἱκετεύσαντος, καὶ ῥῆσιν τινὰ ἐμφερῆ τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις εἰπόντος, κατὰ ταὐτὰ πάλιν ἥτε γυνὴ ἀπεκρίνατο, καὶ ὁ χορὸς ἀντεφθέγξατο, ἕως αὐτὸς ἀπειπὼν ὁ ταλαίπωρος προσκυνήσας τε ᾗπερ εἰώθει, καὶ ἀπιὼν ᾤχετο οἴκαδε. ἐν προαστείοις δὲ τοῖς ἐπιθαλαττίοις τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν τῷ καλουμένῳ ἡραίῳ διατριβὴν εἶχε, καὶ αὐτοῦ τῶν ἑπομένων ὁ πολὺς ὅμιλος κακοπαθείᾳ πολλῇ εἴχετο. τῶν τε ἀναγκαίων ἐσπάνιζον, καὶ θαλαττίοις ὡμίλουν κινδύνοις, ἄλλως τε καὶ χειμῶνος αὖ οὕτω τύχοι ἐπιπεσόντος, ἢ τοῦ κήτους ἐνταῦθα που ἐπισκήψαντος. ἀλλ' αὐτοῖς τὰ πάντων ἀνθρώπων κακὰ οὐδὲν πρᾶγμα ᾤοντο εἶναι, ὅσον ἣν γε μόνον αὐτοῖς τρυφᾶν ἐξείη. ὁποῖος δὲ θεοδώρας πρὸς τοὺς προσκεκρουκότας ἐφαίνετο, αὐτίκα δηλώσω. ὀλίγων δηλονότι ἐπιμνησθεὶς, ὡς μὴ ἀτελεύτητα πονεῖν δόξαιμι. ἡνίκα ἀμαλασοῦνθα τῆς ἐν γότθοις ἀπαλλαξείουσα διατριβῆς μεταμπίσχεσθαι τὸν βίον ἔγνω, καὶ ἐπὶ τὸ βυζάντιον διενοεῖτο

διενοεῖτο πορεύεσθαι, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, λογισαμένη ἡ θεοδώρα, ὡς εὐπατρίδης τε ἡ γυνὴ, καὶ βασιλὶς εἴη, καὶ ἰδεῖν μὲν εὐπρεπὴς ἄγαν ἐπινοεῖν δὲ ὅ, τι ἂν βούλοιτο γοργὸς μάλιστα. ὕποπτον δὲ αὐτῆς ποιησαμένη, τό τε μεγαλοπρεπὲς, καὶ διαφερόντως ἀρρενωπὸν, ἅμα δὲ καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐλαφρὸν δείσασα, οὐκ ἐπὶ μικροῖς τὴν ζηλοτυπίαν ἐξενήνεγκεν, ἀλλ' ἐνεδρεύειν τὴν γυναῖκα μέχρις ἐς θάνατον ἐν βουλῇ εἶχεν. αὐτίκα τοίνυν ἀναπείθει τὸν ἄνδρα, πέτρον μόνον αὐτὸν ἅτε πρεσβεύσοντα ἐς ἰταλίαν πέμψαι. ᾧ δὴ στελλομένῳ βασιλεὺς μὲν ἐπέστελλεν ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἐγκαίροις δεδιήγηται λόγοις. ἵνα δή μοι τῶν πεπραγμένων ἐκπύστους ποιεῖσθαι τὰς ἀληθείας δέει τοῦ βασιλίδος ἀδύνατα ἦν. αὐτὴ δὲ τοῦτο ἐπήγγελλε μόνον, ὅτι τάχιστα τὴν γυναῖκα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανιεῖν, ἐπ' ἐλπίδι ὀχεῖσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἢν τὰ ἐπηγγελμένα ποιοίη καταστησαμένη τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὃς ἐν ἰταλίᾳ γενόμενος. οὐ γὰρ εἶδεν ἀνθρώπου φύσις ὀκνηρῶς ἐς ἄδικον φόνον ἰέναι, ἀρχῆς τινὸς ἴσως, ἢ χρημάτων ἐν ἐλπίδι κειμένων μεγάλων, οὐκ οἶδα ἥν τινα θευδάτῳ παραίνεσιν ποιησάμενος διαχρήσασθαι τὴν ἀμαλασοῦνθαν ἀνέπεισε. καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐς τε τὸ τοῦ μαγιστράτου ἀξίωμα ἦλθε, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δυνάμεως καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν ἀμαλασοῦνθαν ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἦν δέ τις ἰουστινιανῷ ἐπιστολογράφος πρίσκος ὄνομα, ἄγαν πονηρὸς μὲν καὶ παφλαγὼν, καὶ πρέπων τοῦ προστάτου τὸν τρόπον ἀρέσκειν. λίαν δὲ πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς ἔχων, καὶ πρὸς αὐτοῦ τυγχάνειν τῶν ὁμοίων οἰόμενος, διὸ δὴ καὶ χρημάτων μεγάλων ὢν κύριος ὑπῆρχε, οὐκ ἐν δίκῃ τάχιστα γέγονε. τοῦτον δὴ ἅτε ὀφρυάζοντά τε, καὶ οἱ ἀντιτείνειν πειρώμενον ἡ θεοδώρα

æquo cũ ciuibus iure victura; Theodoræ ſtatim occurrit fœminæ illius nobile genus, regia dignitas, forma corporis ſingularis, acre & induſtrium ingenium; ob idque non dubitauit, quin ſibi & ab illius virili animi maieſtate, & leuitate coniugis metuendum foret. Nec ſanè leuiter hanc patefecit riualitatem, ſed inſidias ac necem Reginæ molita, viro confeſtim perſuaſit, vt Petrum ad eam legaret in Italiam. Huic ergo Cæſar proficiſcenti, quæ opportuno loco narraui, imperat; at Auguſta (cuius metu, veræ tunc locus narrationi non fuit) hoc vnum committit, vt Amalaſunthæ paret, maturétque necem, magnorum iniecta ſpe bonorum, ſi iuſſis pareat. Ille vel dignitatis, vel diuitiarum ſpe in Italiam ſtatim tranſmittit; nam ad nefarias cædes moderatè venire mens humana nequit; Theodatum rationibus mihi quidem obſcuris in Amalaſunthæ cædem impellit. Exinde Petrus ad Magiſtri dignitatem magna quidem potentia, ſed odio omnium euehitur. Atque is fuit Amalaſunthæ rerum exitus. Erat Iuſtiniano ab epiſtolis Priſcus quidam homo bene ac nauiter improbus ex Paphlagonia, aptus ad patronum ſibi ex moribus conciliandum, quem vnicè diligebat, ab illóque mutuò ſe diligi nequaquam dubitabat; quare breui tẽpore præter ius fáſque ad magnas opes peruenit. Huius Theodora ſupercilio & contumaciæ indignata in eum

in eum delationibus agit apud coniugem, ac tum certè inani conatu. Ergo non ita multo pòſt Priſcum in nauim contrudit, & quò tandem libuit ablegatum detondet, inuitúmque adigit ad ſacerdotium. Iuſtinianus interim facti conſcientia ſimulata, neque vbi terrarum Priſcus eſſet curauit, neque deinceps tanquam occupatus veterno vllam de eo cogitationem admiſit, tantùm paucas quæ Priſco ſuperfuerant, corradit pecunias. Inſederat Theodoræ ſuſpicio in Areobindum famulum genere barbarum, ſed formoſæ indolis adoleſcentem, quem ſibi habuit à ſupellectile. Hunc ad eluendum crimen nulla primò de cauſa (licèt illum, vt fama eſt, deperiret) dirè flagris excepit; demum quid actum de illo ſit, neque nos, neque ad hanc diem alij norunt. Nam quod Theodora eſſe obſcurum vellet, id ab ore, ac memoria omnium vt euelleret, perterrebat rei conſcios (ſic vt nullus antehac Tyrannus) quò neque neceſſariis, neque curioſè flagitantibus rem aperirent. Contrà nihil aduerſariorum fuit, quod illam latuerit, cui per compita, pérque domos eſſent, qui ſingulorum negotia & confabulationes explorarent. Quem verò à ſe mulctatum neſciri cuperet, clàm accerſitum (ſi ex Patriciis eſſet) ſola ſine arbitris, vni tradebat ſatelliti in extremas oras Romanę ditionis deportandum;

quem

ἡ Θεοδώρα ἐς τὸν ἄνδρα διέβαλε. καὶ τὰ μὲν πρῶτα οὐδὲν ἤνυσεν. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον αὐτὴ μὲν τὸν ἄνθρωπον εἰς ναῦν ἐμβιβάσασα, ὅπῃ ἐβούλετο ἔπεμψε, καὶ ἀποθρίξασα ἱερέα οὐχ ἑκούσιον ἠνάγκασεν εἶναι. αὐτὸς δὲ δόκησιν παρεχόμενος ὅτι δὴ τῶν ποιουμένων οὐδὲν εἰδείη, πρίσκον μὲν οὐ διερευνᾶτο ὅπῃ γῆς εἴη, οὔτε ἐν μνήμῃ τὸ λοιπὸν εἶχεν. ἀλλὰ σιωπῇ ὥσπερ ληθάργῳ ἁλοὺς καθῆστο. τὰ μέντοι χρήματα ὀλίγων οἱ ἀπολελειμμένων ἐληίσατο πάντα. ὑποψίας δὲ συμπεσούσης αὐτῇ εἰς τῶν οἰκετῶν ἕνα Ἀρεοβίνδον ὄνομα, βάρβαρον μὲν γένος, εὐπρεπῆ δὲ καὶ νεανίαν, ὅνπερ ταμίαν αὐτὴ καταστησαμένη ἐτύγχανεν ἀπολύσασθαι βουλομένη τὸ ἔγκλημα. καίπερ ὥς φασι τοῦ ἀνθρώπου δαιμονίως ἐρῶσα. ἐν μὲν τῷ παρόντι πικρότατα αὐτὸν ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας, αἰκίζεσθαι ἔγνω. τὸ δὲ λοιπὸν οὐδέν τι ἀμφ' αὐτῷ ἔγνωμεν. οὐδέ τις αὐτὸν ἄχρι νῦν εἶδεν. ἢν γάρ τι τῶν πρασσομένων ἀποκρύπτεσθαι αὐτῇ βουλομένῃ εἴη, τοῦτο δὴ ἄρρητόν τε, καὶ ἀμνημόνευτον ἅπασιν ἔμεινε. καὶ οὔτε τῷ ἐπισταμένῳ ἀγγεῖλαι τῶν τινι ἀναγκαίων ἐξῆν, οὔτε τῷ μανθάνειν βουλομένῳ πυνθάνεσθαι, κἂν πάνυ τις περίεργος ἦν. τοσοῦτο γὰρ δέος ἐξ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι ἐκ τυράννων οὐδενὸς γέγονεν. ἐπεὶ οὐδὲ λαθεῖν τι τὸν προσκεκρουκότα οἷόν τε ἦν. πλῆθος γὰρ κατασκόπων αὐτῇ τά λεγόμενα, καὶ πρασσόμενα ἔντε τῇ ἀγορᾷ, καὶ ταῖς οἰκίαις ἐσήγγελλον. ἡνίκα τοίνυν τοῦ παραπεπτωκότος τὴν κόλασιν ἐκφέρεσθαι οὐδαμῆ ἤθελεν ἐποίει τάδε. τὸν ἄνθρωπον μετακαλεσαμένη, ἢν τις τῶν λογίμων ἐτύγχανεν ὤν, μόνη τε αὐτὴ τῶν ὑπουργούντων τινὶ παραδοῦσα μόνῳ, ἐπήγγελλεν εἰς τὰς ἐσχατίας αὐτὸν μετακομίσαι τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς.

καὶ ὃς

καὶ ὃς ἀωρὶ τῶν νυκτῶν κατακεκαλυμμένον αὐτὸν, καὶ δεθέντα εἰς ναῦν ἐμβιβάσας, καὶ σὺν αὐτῷ γεγονὼς, οὗ οἱ πρὸς τῆς γυναικὸς ἐπετέτακτο, ἐνταῦθα παρεδίδου λαθραιότερον τοῖς ἐς ταύτην τὴν ὑπουργίαν ἱκανῶς ἔχουσι. φυλάσσειν τε ὡς ἀσφαλέστατα ἐπιστείλας τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐπειπὼν μηδενὶ φράζειν, ἕως ἂν ἢ τὸν ταλαίπωρον ἡ βασιλὶς οἰκτίζηται, ἢ χρόνον πολὺν τῇ ἐνταῦθα κακοπαθείᾳ δυσθανατήσας τε, καὶ καταμαρανθεὶς τελευτήσειεν ἀπηλλάσσετο. καὶ Βασιανὸν δέ τι Πράσινον, οὐκ ἀφανῆ νέον ὄντα, αὐτῇ διαλοιδορησάμενον δι' ὀργῆς ἔσχε. διὸ δὴ ὁ Βασιανὸς οὐ γὰρ ἀνήκοος ταύτης δὴ τῆς ὀργῆς ἐγεγόνει ἐς τοῦ ἀρχαγγέλου τὸν νεὼν φεύγει. ἡ δὲ οἱ ἐπέστησεν αὐτίκα τὴν τῷ δήμῳ ἐφεστῶσαν ἀρχὴν, οὐδὲν μέντοι λοιδορίας ἐπικαλεῖν ἐπαγγείλασα. ὅτι δὲ παιδεραστοίη ἐπενεγκοῦσα. καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσασα ἠκίζετο ἀνυποίστῳ τῇ κολάσει. ὁ δὲ δῆμος ἅπας ἐπεὶ ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς εἶδε σῶμα ἐλευθεριόντε, καὶ ἀνειμένῃ ἄνωθεν διαίτῃ ἐντραφὲν, ἀπήλγησέ τε τὸ πάθος εὐθὺς, καὶ σὺν οἰμωγῇ ἀνέκραγον οὐράνιον ὅσον ἐξαιτούμενοι τὸν νεανίαν. ἡ δὲ αὐτὸν ἔτι μᾶλλον κολάσασα, καὶ τὸ αἰδοῖον ἀποτεμνομένη διέφθειρεν ἀνεξελέγκτως. καὶ τὴν οὐσίαν ἐς τὸ δημόσιον ἀνεγράψατο. οὕτως ἡνίκα ὀργῷη τὸ γύναιον τοῦτο, οὔτε ἱερὸν ὀχυρὸν ἐγεγόνει, οὔτε νόμου τοῦ ἀπαγόρευσις, οὔτε πόλεως ἀντιβόλησις, ἐξελέσθαι τὸν προσπεπτωκότα ἱκανὴ ἐφαίνετο οὖσα. οὔτε ἄλλο αὐτῇ ἀπήντα τῶν ἁπάντων οὐδέν. καὶ Διογένην δέ τινα οἷα Πράσινον ὄντα δι' ὀργῆς ἔχουσα, ἄνδρα ἀστεῖον, καὶ ποθεινὸν, ἅπασί τε καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ,

οὐδὲν

quem intempeſta noćte obuelatum capite, conſtrictum vinculis, nauigióque impoſitum ad imperatas exilij ſedes ſatelles duceret, apud alterum non inſolentem tantæ crudelitatis miniſtrum, cuſtodiis fidiſſimis, ſecretiſſimíſque clanculùm cõcludendum, donec vel eius ærũnis Auguſta commoueretur, vel diuturno ſqualore extrema penè in morte ægrè viuens contabeſceret, caderétque. Baſianus adoleſcens factione Praſinus illuſtri loco natus cauillo in Theodoram luſerat; cuius ob id in ſe concitatam iram intelligens, in templum concedit Michaëlis Archangeli. Huc ſtatim illa Prætorem plebis immittit, iubétque non cauilli, ſed infamis puerorum amoris Baſianum reum agere. E templo abſtractus acerbiſſimo ſupplicio à Magiſtratu excruciatur; ſed populi multitudo, ingenui ſplendoris corpus, mollibus aſſuetum deliciis in ſæuiſſimum dari cruciamentum videns, eius interitum commiſerata, penè in cœlum ſublato clamore complorans, ſaluum ſibi depoſcebat adoleſcentem. Mulier pertinaciùs inſtare ſuppliciis; pudendíſque reſectis, ſic eum indicta cauſa iniudicatũ indemnatúmque peremit, ac tandem etiam fiſco illius addixit bona. Scilicet cùm hæc fœmina inſaniret, nec templorum aſylum, nec legum imperium, nec vniuerſæ vrbis imploratio, nec quicquam rerum omnium eripere poterat, quem ipſa perditum iret. Diogenem virum vrbanum & carum tum omnibus, tum ipſi Cæſari, tanquam Praſinorum partes foueret,

K odio

odio proſequebatur, in hunc etiam puerorum concubinatus crimen intendens, duos illius vernas quærit, inducítque calumniatores iuxtà ac teſtes. Verùm cùm hoc non ex conſuetis illius eſſet clandeſtinis iudiciis, ſed pro viri dignitate multi atque inſignes in Diogenem Iudices ſederent in foro, & vernularum teſtimonium etiam ætate minorum haud ad cauſam idoneum haberent; Theodorum quendam Diogenis familiarem in conſuetas cuſtodias condit Auguſta, circumuenítque modò blanditiis, modò cruciatibus. Nam vbi vidit ſibi rem non procedere, neruo bouino à fronte ad aures circumacto, illi caput aſtringi iubet, haud fore dubitans quin eliſi oculi ſuis ſedibus euibrarentur; ille tamen potius habuit nihil mentiri. Quare Iudices cauſam de qua non liqueret, abiecerunt, ciuibus publicè ob id gratulantibus. Hactenus hæc; nam initio narrauimus quæ in Beliſarium, in Photium, in Buzem hæc fœmina commiſerit. Duo partis Venetæ factioſi Cilices Callinicum ſecundæ Ciliciæ Præfectum in ſeditione per vim aggreſſi, eius Agaſonem aſtantem & vim hero defendere paratum confodiunt, ipſo inſpectante Præfecto, populóque. Hos ille & huius homicidij aliorúmque permultorum conuictos iure capite plectit. Id vbi reſciuit Theodora, ſuam in Venetos propenſionem confirmatura, eum adhuc in Prouincia ad Sicariorum tumulum inſontem agit in crucem. Impe

οὐδ' ὑπὸ ἀνοσίων γάμων ἀνδρείων ἐν σπουδῇ συκοφαντεῖν ἔχουσα. δύο γοῦν ἀναπείσασα τῶν αὐτοῦ οἰκετῶν, κατηγόρους τε, καὶ μάρτυρας τῷ κεκτημένῳ ἐπέστησε. τοῦ δὲ οὐ κρύβδην ἐξεταζομένου, καὶ λαθραιότητι ἅπερ εἰώθει, ἀλλ' ἐν δημοσίῳ, δικαστῶν ᾑρημένων πολλῶν τε, καὶ οὐκ ἀδόξων, διὰ τὴν Διογένους δόξαν. ἐπεὶ οὐκ ἐδόκουν ἀκριβολογουμένοις τοῖς δικασταῖς, οἱ τῶν οἰκετῶν λόγοι ἀξιόχρεοι ἐς τὴν κρίσιν εἶναι. ἄλλως τε, καὶ παιδαρίων ὄντων, Θεόδωρον τὸν Διογένους ἀναγκαίων τινὰ ἐν τοῖς εἰωθόσιν οἰκιδίοις καθεῖρξεν. ἐνταῦθα πολλαῖς μὲν θωπείαις, πολλοῖς δὲ τὸν ἄνθρωπον αἰκισμοῖς περιῆλθεν. ἐπεί τε οἱ οὐδὲν προὐχώρει, νευρὰν βοείαν ἐς τοῦ ἀνθρώπου τὴν κεφαλὴν, ἀμφὶ τὰ ὦτα περιελίξαντες, τὴν νευρὰν στρέφειν τε, καὶ σφίγγειν ἐκέλευε. καὶ τοὺς μὲν οἱ ὀφθαλμοὺς Θεόδωρος ἐκπεπηδηκέναι τὴν οἰκείαν λιπόντας χώραν ὑπώπτευεν. οὐδὲν μέντοι τῶν οὐ γεγονότων ἀπολλάσσειν ἔγνω. διὸ δὴ τὸν μὲν δικασταὶ ἅτε ἀμαρτυρήτου δίκης ἀπέγνωσαν. ἡ δὲ πόλις ἑορτὴν ἀπ' αὐτοῦ πανδημεὶ ἦγεν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇδε ἐχώρησεν. ἐρρήθη δὲ ἀρχομένῳ μοι τοῦδε τοῦ λόγου, καὶ ὅσα Βελισάριόν τε, καὶ Φώτιον, καὶ Βούζην αὐτῇ ἐργασθείη. στασιῶται δὲ Βένετοι δύο Κίλικες γένος Καλλινίκῳ, τῷ Κιλικίας δευτέρας ἄρχοντι σὺν θορύβῳ πολλῷ ἐπιστάντες, χειρῶν ἀδίκων ἐπ' αὐτὸν ἦρξαν. τοῦ τε αὐτοῦ ἱπποκόμον ἄγχιστά που ἑστῶτα, καὶ ἀμύνειν τῷ κεκτημένῳ πειρώμενον, ἔκτειναν, τοῦ τε ἄρχοντος, καὶ τοῦ δήμου θεωμένου παντός. καὶ ὁ μὲν τοὺς στασιώτας, ἄλλων τε πολλῶν, καὶ τοῦδε ἁλόντας τοῦ φόνου ἐν δίκῃ ἀνεῖλεν. ἡ δὲ μαθοῦσα, ὅτι καὶ τοὺς Βενέτους προσποιεῖται ἐνδεικνυμένη, ἔτι αὐτὸν τὴν ἀρχὴν ἔχοντα, ἐν τῷ τῶν φονέων τάφῳ ἀνεσκολόπισεν οὐδενὶ λόγῳ. Βασιλεὺς

βασιλεὺς δὲ κλαίειν τε, καὶ ὀδύρεσθαι τὸν ἀπολωλότα σκηπτόμενος, καθῆστο γρυλλίζων. πολλά τε τοῖς ἐς τὴν πρᾶξιν ὑπουργηκόσιν ἀνατεινάμενος, οὐδὲν ἔδρασε. τὰ μέντοι χρήματα τοῦ τετελευτηκότος ληΐζεσθαι ὡς ἥκιστα ἀπηξίωσεν. ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτάδων τῶν ἐς τὸ σῶμα κολάσεις τῇ Θεοδώρᾳ ἐπινοεῖν, ἐπιμελὲς ἦν. πόρνας ἀμέλει πλέον ἢ πεντακοσίας ἀγείρασα, ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἐς τριώβολον, ὅσον ἀποζῆν μισθαρνούσας, ἔς τε τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον στείλασα ἐν τῷ καλουμένῳ μοναστηρίῳ καθεῖρξε τὸν βίον μεταμφιέσασθαι ἀναγκάζουσα. ὧν δή τινες ἐρρίπτουν αὑτὰς ἀφ' ὑψηλοῦ νύκτωρ, ταύτῃ τῆς ἀκουσίου μεταβολῆς ἀπηλλάσσοντο. δύο δὲ κόραι ἐν Βυζαντίῳ, ἀδελφαὶ ἤστην, οὐκ ἐκ πατρός τε, καὶ τριγονίας ὑπάτων μόνον, ἀλλ' ἀνέκαθεν αἵματος τοῦ πρώτου, ἔν γε τῇ συγκλήτῳ βουλῇ γεγονυῖαι. ταύταις ἤδη ἐς γάμον ἐλθούσαις ἀπολωλότων τῶν ἀνθρώπων, χήραις γεγονέναι ξυνέπεσεν. αὐτίκα δὲ ἄνδρας ἡ Θεοδώρα δύο ἀγελαίους τε, καὶ βδελυροὺς ἀπολέξασα, ξυνοικεῖν αὐταῖς ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἐπικαλοῦσα μὴ σωφρόνως βιοῦν. ὅπερ ἵνα μὴ γένηται δείσασαι, ἐς τὸ τῆς Σοφίας ἱερὸν φεύγουσι, ἔς τε τὸν θεῖον λουτρῶνα ἐλθοῦσαι τῆς ἐνταῦθα κολυμβήθρας ἀπρὶξ εἴχοντο. ἀλλὰ τοσαύτην αὐταῖς ἀνάγκην τε, καὶ κακοπάθειαν προσετρίψατο ἡ βασίλισσα, ὥστε αὐταῖς ἀπαλλαξειούσαις τῶν ἐνθένδε κακῶν τὸν γάμον αὐτῶν ἀνταλλάξασθαι ἐν σπουδῇ γέγονεν. οὕτως αὐτῇ ἄχραντος οὐδείς, ἢ ἄσυλος μεμένηκε χῶρος. αὗται μὲν οὖν ἀνδράσι πτωχοῖς τε καὶ ἀπερριμμένοις πολλῷ ἀπὸ τῆς σφετέρας ἀξίας ἀκούσιαι ξυνῳκίσθησαν, καίπερ εὐπατριδῶν σφίσι παρόντων μνηστήρων.

Imperator ſimulatis lacrymis eius cauſam dolere, domi apud ſe grunnire, multas intendere minas in cædis ſatellites nullo euentu; cæterùm pecuniarum defuncti rapinam non abnuit. In illa etiam cura verſata eſt Theodora, vt proſtituentes corpora mulierculas puniret; nam ſcotta fermè quingenta, quæ ſe ad triobolarem quæſtum, vitámque medio in foro vulgarent, in aduerſam Boſpori partem, facto grege amandauit, retruſitque in monaſterium meliorem vitæ rationem inire coactas. Ex his pleræque noctu è ſublimi præcipites egerunt ſeſe, ac ſponte mori, quàm inuitè ſic viuere maluerunt. Duæ Byzantij adoleſcentulæ ſorores erant, non paterno ſolùm & auito Conſulum ſplendore illuſtres, ſed perantiqua etiam maiorum gloria primariæ in Senatu nobilitatis. Hę poſt nuptiales faces extinctis maritis viduæ iacebant; quarum Theodora vitæ honeſtatem criminata, duos, quibus nuberent, ex vltima plebe homines quærit, ac planè execrandos. Id illæ veritæ ad Sophianum templum conuolant, in ſacrum ſe condunt lauacrum, fontémque manibus prehenſant; ſed tot ærumnis, tanta rerum neceſſitate illas diuexauit Auguſta, vt ſat habuerint eas eligere nuptias, quò è tantis malis emergerent. Sic illi nunquam inuiolatum manſit aſyli ius. Ergo quæ Patriciæ nobilitatis procos haberent, traduntur inuitę maritis egentibus, abiectis, ab illarũ dignitate longè alienis.

Parens & ipſa vidua lacrymis & mærore compreſſis ſponſalibus intererat. Denique ſuum Theodora facinus deteſtata, adoleſcentulas publicis damnis ſolandas curauit, aucto dignitatibus vtroque marito. Verùm hoc illis nullum fuit ſolatium, cùm in ſubditos ij, vt paulo pòſt ediſſeram, non ferenda crudelitate ſe geſſerint; neque enim Theodora Magiſtratuum, vel Reipublicæ, vel alterius muneris dignitatem penſi habebat, dum animum expleret ſuum. Cùm adhuc in ſcena verſaretur, fuit ex amico grauida, ídque ſerò actum ſenſit, cùm omnia fruſtra tentabat, vt partum (ſicut illi mos erat) immaturum enectúmque abigeret, cui ad humanam formam non multum deerat; quare deſerit artes quæ nihil proficerent, parere iam coacta. Vt verò marito ſuboluit ægro illam animo eſſe, & indignari, quod interim fœta meretricio corporis quæſtu prohiberetur; ille ſoboli vehementer à matre timens interitum, ptolem, quam matem ſuſcepit, atque Ioannem vocauit, in Arabiam quò iam cogitabat, ſecum abducit. Is iamiam moriturus filio tum adulto totam aperit de matre rem. Ille iuſtis paterno funeri perſolutis, certo pòſt tempore Byzantium venit; & famulis qui aditum ad mattem darent, rem narrat. Hi rati nihil inhumani parentem molituram, adeſſe Ioannem filium nunciant.

Verita

ἡ δὲ μήτηρ αὐταῖς χήρα καὶ αὐτὴ γεγονυῖα, οὔτε ἀνοιμῶξαι, οὔτε ἀποκλαῦσαι τολμῶσα τὸ πάθος, παρῆν τῇ ἐγγύῃ. ὕστερον δὲ ἀποσειομένη ἡ θεοδώρα τὸ μίασμα, δημοσίαις αὐταῖς παρηγορῆσαι ξυμφοραῖς ἔγνω. ἄρχοντα γὰρ ἑκάτερον κατεστήσατο. καὶ ταῖς μὲν κόραις παραψυχὴ, οὐδ᾽ ὡς γέγονε, πάθη δὲ ἀνήκεστα, καὶ ἀνύποιστα τοῖς ὑπηκόοις σχεδὸν ἅπασι πρὸς τῶν ἀνδρῶν τούτων ξυνηνέχθη παθεῖν, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις λελέξεται. θεοδώρα γὰρ οὔτε ἀρχῆς, οὔτε πολιτείας ἀξίωσις, οὔτε τι ἄλλο ἐπιμελὲς ἦν, εἰ τὸ βούλημα παραινεῖται μόνον. ἐτύγχανε δὲ ὑπό του κυήσασα τῶν ἐραστῶν, ἡνίκα ἔτι ἐπὶ σκηνῆς ἦν, τοῦ δὲ κακοῦ ὀψὲ τοῦ καιροῦ αἰσθομένη, πάντα μὲν ὥσπερ ἀμβλύσκειν εἰώθει, ἐποίει. ἄωρον δὲ ἀποκτιννύναι τὸ βρέφος, οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν. ἐπεὶ οὐ πολλῷ ἀπελέλειπτο τὸ ἀνθρωποειδὲς γένος γεγονέναι. διὸ δὴ ἐπεὶ οὐδὲν προὐχώρει τῆς πείρας ἀφεμένη, τίκτειν ἠνάγκαστο. ὁρῶν δὲ αὐτὴν ὁ τοῦ τεχθέντος πατὴρ ἀπορουμένην τε, καὶ ἀσχαλλουσαν, ὅτι μήτηρ γενομένη τῷ σώματι ὁμοίως ἐργάζεσθαι οὐκέτι δυνατὴ εἴη, ἐπεὶ καὶ ἀληθὴ δὴ ὑπώπτευε ὡς διαχρήσεται τὸ παιδίον ἀνείλετό τε, καὶ ἰωάννην ἐπονομάσας ἐπεὶ ἄρσεν ἦν, ἐς τὴν ἀραβίαν ἐς ἥνπερ ὥρμητο ἀπιὼν ᾤχετο. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν τελευτᾶν ἔμελλεν, ἰωάννης ἤδη μειράκιον ἦν, τὸν πάντα λόγον αὐτῷ ἀμφὶ τῇ μητρὶ ὁ πατὴρ ἔφρασε. καὶ ὅσα πάντα ἐπὶ τῷ πατρὶ τὰ νόμιμα ποιήσας ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντι χρόνῳ τινὶ ὕστερον ἐς βυζάντιον ἦλθε, καὶ τοῖς παρὰ τὴν μητέρα τὰς εἰσόδους ἀεὶ ποιουμένοις τὸ πρᾶγμα ἀγγέλλει. (4) οἱ δὲ οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου αὐτὴν λογιεῖσθαι ὑποτοπήσαντες, ἐπαγγέλλουσι τῇ μητρὶ, ὅτι δὴ αὐτῆς ἰωάννης ὁ υἱὸς ἥκοι.

δείσασα

δείσασα δὲ ἡ γυνὴ μὴ ἐς τὸν ἄνδρα ἔκπυστος ὁ λόγος γένηται τὸν παῖδα οἱ ἐς ὄψιν ἐκέλευεν ἥκειν. ἐπεί τε εἶδε παραγενόμενον τῶν οἰκείων τινὶ ἐνεχείρισεν. ὅπερ ἀεὶ τὰ τοιαῦτα ἐπέχειν εἰώθει. καὶ τρόπῳ μὲν ὅτῳ ὁ ταλαίπωρος ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισται οὐκ ἔχω εἰπεῖν. οὐδεὶς δὲ αὐτὸν ἄχρι δεῦρο ἰδεῖν. οὐδὲ ἀπογενομένης τῆς βασιλίδος ἔσχεν. τότε καὶ ταῖς γυναιξὶ σχεδόν τι ἁπάσαις τὸν τρόπον διεφθάρθαι ξυνέβη. ἐξήμαρτον γὰρ ἐς τοὺς ἄνδρας ἐξουσίᾳ τῇ πάσῃ, οὐ φέροντος αὐταῖς κίνδυνόν τινα, ἢ βλάβην τοῦ ἔργου. ἐπεὶ καὶ ὅσαι μοιχείας ἁλοῖεν, αὗται κακῶν ἀπαθεῖς ἔμενον παρὰ δὲ τὴν βασιλίδα αὐτίκα ἰοῦσαι, ἀντιστροφοί τε γενόμεναι, καὶ δίκην οὐ γεγονότων ἐγκλημάτων ἀντιλαχοῦσαι τοὺς ἄνδρας ὑπῆγον. περιῆν τε αὐτοῖς ἀνεξελέγκτοις οὖσι, τὴν μὲν προῖκα ἐν διπλασίῳ ἀποτιννύναι. μεμαστιγωμένοις δὲ ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐς τὸ δεσμωτήριον ἀπαχθῆναι. καὶ αὖ πάλιν τὰς μοιχευτρίας ἐπιδεῖν, κεκομψευμένας τε, καὶ πρὸς τῶν μοιχῶν ἀδεέστερον λαγνευομένας. τῶν δὲ μοιχῶν πολλοὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου καὶ τιμῆς ἔτυχον. διόπερ οἱ πλεῖστοι τὸ λοιπὸν πάσχοντες πρὸς τῶν γυναικῶν ἀνόσια ἔργα, ἀσμενέστατα ἀμαστιγωτί σιωπῇ ἔμενον, τὴν παρρησίαν αὐταῖς τῷ μὴ πεφωρᾶσθαι δοκεῖν ἐνδιδόντες, αὕτη ἅπαντα πρυτανεύειν αὐτογνωμονοῦσα τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἠξίου. τάς τε γὰρ ἀρχὰς, καὶ ἱερωσύνας ἐχειροτόνει, ἐκεῖνο μόνον διερευνωμένη, καὶ φυλασσομένη ἐνδελεχέστατα, μὴ καλὸς, ἢ ἀγαθός τις ὁ τὸ ἀξίωμα μέλλων εἴη, καὶ οὐχ οἷός τε οἱ ἐσόμενος ἐς τὰ ἐπαγγελλόμενα ὑπουργήσειν. καὶ τοὺς γάμους ἀπάντας τῇ θείᾳ ἐξουσίᾳ τινὶ διῳκεῖτο,

Verita fœmina, ne id fama coniux acciperet, in conſpectum ingredi filium iubet, & coram exceptum ex domeſticis cuidam talium ſcilicet negotiorum præfecto, in manus tradit. Verùm quo miſer ille caſu ſit interceptus, compertum non eſt: certè nemo extincta iam Auguſta, illum denique vidit. Hac tempeſtate omnium ferè mulierum mores corrupti; quæ per ſummam licentiam impunè peccabant in maritos, & in crimen adulterij vocatæ dimittebantur inultæ; adita ſtatim Imperatrice, ac reddito iterum de eadem cauſa planè contrario iudicio, criminum immunes pronunciabantur; maritis qui probationes non impleſſent, in crimen adductis, duplíque pœna dotem ſoluentibus, multis vapulantibus, in carcere ſqualentibus, ac vinculis, & rurſum inſpectantibus calamiſtratas adulteras liberè à corruptoribus conſtuprari, qui etiam dignitates mercedem ſceleris conſequerentur. Quamobrem plerique ne flagriones fierent, impiá coniugum libidinem vltrò diſſimularunt, quin etiam illis, ne quando manifeſtò deprehenderentur, omnem fecerunt opportunitatem. Rempublicam pro arbitratu moderari ſic Theodora contendit, vt ipſa Magiſtratus & Sacerdotes crearet; id etiam atque etiam ſatagens, ne vir quiſquam probus ac integer dignitates obtineret, qui parere ſibi nollet. Connubiale ius totum penes ſe eſſe voluit; nullus

arcana ſcribere, conceſſum id tamen illis non fuit;ſed ipſe cùm reliqua planè omnia ſcribebat, tum quæ Magiſtratus municipiorum ſententias ferentes decernere oporteret; nulli in orbe Romano libera iuris dicundi poteſtate permiſſa. Sibi omnia imprudenti faſtu arrogauit, temperauítque ſic iudicia, vt alterutro litigatorum audito ſententiam diceret,idque iudicatum eſſe vellet. Hæc non ex æquo aut iure, ſed turpi lucro ab eo factitati palàm erat; cùm accipere munera Cæſarem non puderet, cui iam omnem extinxiſſet pudorem auaritia. Sæpiſſime factum eſt, vt quæ Senatus, quæue Cæſar de eadem re decreuiſſent, in contrarium caderent; nam fuit Senatus inane quoddam ſimulacrum, penes quem neque ſententiæ dicendæ, neque tuendi honeſti arbitrium eſſet: ſed conſeſſum impleret ad ſpeciem quandam & ex priſca lege, ac nemini planè mutire liceret; ſed ea de quibus conſulendum eſſet, Imperator ac Theodora ſibi ſumerent, & quæ apud ſe ipſi ſtatuiſſent, hæc obtinerent. Si quis verò cauſam ſibi reo adiudicatam eſſe haud tutum putauit, præmium Imperatori dedit, qui ſtatim legem conditurus eſſet omnibus iam olim ſtatutis contrariam. Eam verò legem ſi quis abrogatam repeteret; Cæſar non dedignabatur poſtliminiò reuocatam reſtituere. Ita nihil certum & fixum erat,ſed ius volubile atque erroneum; & æquitatis lances eò propendere, quò auri grauiore pondere depri

ἀπόρρητα γράφειν, ἐφ' ὧν περ τὸ ἀνέκαθεν ἐτετάχατο. ἀλλὰ τὰ ἄλλα ἔγραφον αὐτοὶ ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. καὶ εἴπου διαιτᾶσθαι τοὺς διαιτητὰς ἐν πόλει δεήσειεν ὁποῖα ποτὲ αὐτοῖς τὰ ἐς τὴν γνῶσιν ἰτέον εἴη. οὐ γὰρ εἴα τινὰ ἔν γε τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ γνώμῃ αὐτονόμῳ τὰς ψήφους διδόναι. ἀλλὰ αὐθαδιαζόμενος ἀλογίστῳ τινὶ παρρησίᾳ, κρίσεις τε αὐτὸς τὰς ἐσομένας ἐρρύθμιζεν ἀκοῆς λόγον πρός του τῶν διαφερομένων λαβὼν, καὶ ἀνάδικα εὐθὺς τὰ δεδοκιμασμένα ἐποίει. οὐ νόμῳ τινὶ, ἢ δικαίῳ ἡγεμὼν, ἀλλ' ἀπαρακαλύπτως αἰσχροκερδείᾳ ἡσσώμενος. δωροδοκῶν γὰρ ὁ βασιλεὺς οὐκ ᾐσχύνετο πᾶσαν αὐτοῦ τὴν αἰδῶ τῆς ἀπληστίας ἀφελομένης. πολλάκις δὲ τὰ τῇ συγκλήτῳ βουλῇ, καὶ τῷ αὐτοκράτορι δεδοκιμασμένα, εἰς ἑτέραν τινὰ ἐτελεύτησε κρίσιν. ἡ μὲν γὰρ βουλὴ ὥσπερ ἐν εἰκόνι ἐκάθητο, οὐδὲ τῆς ψήφου, οὐδὲ τοῦ καλοῦ κυρία οὖσα. σχήματος δὲ μόνου, καὶ νόμου ξυνειλεγμένη παλαιοῦ ἕνεκα, ἐπεὶ οὐδὲ φωνὴν ἀφεῖναι τινὰ ὁτωοῦν τῶν ἐνταῦθα ξυνειλεγμένων τὸ παράπαν ἐξῆν. ἀλλ' ὅτε βασιλεὺς, καὶ ἡ σύνοικος ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον διαλαγχάνειν μὲν ἀλλήλοιν τῶν διαφερομένων ἔσκηπτον, ἐνίκα δὲ τὰ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὑπὲρ τούτων ξυγκείμενα. ἢν δέ τῳ δόξειεν οὐκ ἀσφαλὲς εἶναι παρανενομηκότι νενικηκέναι. ὁ δὲ καὶ ἄλλο τι χρυσίον τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενος, νόμον εὐθὺς διεπράττετο ἀπεναντίας ἁπάντων ἐλθόντα τῶν πρόσθε κειμένων. ἢν δὲ καί τις ἕτερος τοῦτον δὴ τὸν νόμον τὸν ἀπολωλότα ἐπιζητείη, αὖθις αὐτὸν μετακαλεῖν τε, καὶ ἀντικαθιστάναι αὐτοκράτωρ οὐδαμῇ ἀπηξίου, οὐδέν τε ἐν τῷ τῆς δυνάμεως βεβαίῳ ἑστήκει, ἀλλ' ἐπλανᾶτο πανταχόσε περιφερομένη ἡ τῆς δίκης ῥοπὴ ὅπῃ ἂν αὐτὴν βαρήσας ὁ πλείων χρυσὸς ἀνθέλκειν

ἀνθέλκειν ἴσχυον. ἐκεῖνό τε ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς, ὃ ταῦτα ἐκ παλατίου, καὶ προὐτίθετο οὐ δικαστικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ νομοθετικῆς πολιτείας. τοῖς δὲ ῥαιφερενδαρίοις καλουμένοις, οὐκέτι ἀπέχρη ἀνενεγκεῖν ἐς τὸν βασιλέα τὰς τῶν ἱκετευόντων δεήσεις. ἐς δὲ τὰς ἀρχὰς ἀγγεῖλαι μόνον ἧπερ εἰώθει, ὅ, τι ἂν αὐτῷ τῷ οἰκέτῃ δοκεῖ, ἀλλὰ ξυμφορήσαντες ἐκ πάντων ἀνθρώπων τὸν ἄδικον λόγον, φενακισμοῖς μὲν τὸν ἰουστινιανὸν, καὶ παραγωγαῖς τισὶν ἐξηπάτουν. τοῖς ταῦτα ἐπιτηδεύουσιν ἀποκείμενον φύσει. ἔξω δὲ αὐτίκα γενόμενοι, καὶ τῶν σφίσιν ὡμιληκότων τοῖς ἀντιδίκοις καθείρξαντες, χρήματα οὐδενὸς ἀμυνομένου ἐπράσσοντο, ὅσα ἂν αὐτοῖς διαρκῆ εἴη. καὶ στρατιῶται δὲ οἱ ἐν παλατίῳ φρουρὰν ἔχοντες ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ παρὰ τοὺς διαιτῶντας γενόμενοι βιαίᾳ χειρὶ τὰς δίκας ἐσῆγον. πάντες τε ὡς εἰπεῖν τὴν αὐτῶν ἐκλιπόντες τάξιν, ὁδοὺς οὔτε κατ' ἐξουσίαν ἐβάδιζον ἀπόρους τε, καὶ ἀστιβήτους σφίσι τὰ πρότερα οὔσας, καὶ τὰ πράγματα πλημμελῶς πάντα ἐφέρετο, οὐδὲ ὀνόματός τινος ἰδίου μεταλαχόντα. ἐῴκει τε ἡ πολιτεία βασιλίδι παιζόντων παιδίων. ἀλλὰ τἄλλα μοι παρίτεον, ὥσπερ τοῦδε ἀρχόμενος τοῦ λόγου ὑπεῖπον. λελέξεται δὲ ὅστις ἀνὴρ πρῶτος δικάζοντα δωροδοκεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ἀνέπεισε. λέων ἦν τις, κίλιξ μὲν γένος, ἐς δὲ φιλοχρηματίαν δαιμονίως ἐσπουδακώς. οὗτος ὁ λέων κράτιστος ἐγένετο κολάκων ἁπάντων. καὶ οἷος ταῖς τῶν ἀμαθῶν διανοίαις δόξαν ὑποβαλέσθαι. πειθὼ γὰρ οἱ τινὰ ξυνηρμοσμένην ἐς τοῦ τυράννου τὴν ἀβελτηρίαν ἐπὶ φθόρῳ τῶν ἀνθρώπων εἶχεν. οὗτος ἀνὴρ πρῶτος ἰουστινιανὸν ἀναπείθει ἀπεμπολεῖν χρημάτων τὰς δίκας. ἐπειδή τε κλέπτειν ὅδε ὁ ἀνὴρ τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ ἔγνω,

deprimerentur; idque publicè in forum ex Palatio proferebatur, quà pro Iudicis, quà pro legum latoris cura in Vrbe gerenda numeratum. Referendariis vix erat locus opportunus ſupplicum libellos Cæſari miniſtrandi, nedum preces exponendi, vt moris eſt, vel ſuam de ſupplice ſententiam aperiendi; qui tamen conquiſitis vndique rationibus iniuſtis, Imperatorem, ſuapte natura deceptionibus opportunum, in fraudem impellebant; deinde ad litigatores egreſſi, diſſimulatis quæ cum Cæſare egiſſent, ab his ſatis commodam pecuniá nullo vindice emungebant. Prætoriani ipſi milites in regia curia conuentis Iudicibus per vim extorquebant iudicia. Ita nullus ſtabat ordine, ſed quacumque liberet per deuia vagabatur: omnia deformata munia, ne integris quidem nominibus; erat Reſpublica quaſi laſciuientium puerorum Regina; ſed vt initio ſtatui, mitto iam reliqua. Cæterùm ad quæſtuarium hoc genus iudiciorum Imperatorem primus allexit Leo quidam genere Cilix, homo ſanè hiantis auaritiæ, & ſingulare adulatorij dedecoris exemplum, aptiſſimus occupandis animis atque ſententiis imperitorum, & huius Tyranni; quippe cuius fatuitate ſuadelæ quodam adminiculo vteretur in ſubditorum perniciem: hic, inquam, Iuſtiniano penſandis auro iudiciis primus autor. Qui vbi hanc ſibi conſtituit artem rapinarum, nihil

nihil vnquam remiſit; ſed malo latiùs manante eò peruentum eſt, vt quiſquis in virum probum iniquam obtinere cauſam cuperet, Leonem adiret, illíque controuerſorum bonorum parte ac Cæſari conſtituta, ſtatim contra ius fáſque è regia diſcederet victa cauſa. Sic Leo rem pecuniariam ampliſſimam fecit, & latè patentes agros poſſedit, publica Romanorum interim præcipitata re. Nulla iam conuentionibus erat vis ex lege, ex data fide, ex ſyngrapha, ex pœnæ ſtipulatione, alióue compacto, ſed ex pecunia tantùm Leoni, ac Cæſari deſtinata. Neque id verò ſolùm apud illum ratum, firmúmque fuit; quin ab aduerſariis lucra ligurire ſtuduit; nam vtroque cliente fiduciario emuncto, tandem alterutri nullo dedecore fraudem faciebat; nihil ratus indignum hac ambiguitate fallere, quæ ſibi compendio foret. Ita quidem Iuſtinianus. At Theodora ſic erat propenſo & obfirmato ad crudelitatem animo, vt nullius vel ſuaſione, vel ſtimulo aliquando peccarit; ſed quæ ſibi viſa eſſent, hæc procaci animo, ſummáque contentione actitaret. Ab ea depoſcere ſibi reum nemo auſus eſt; cùm neque temporis diuturnitas, neque ſuppliciis expleta crudelitas, neque ſtudioſæ preces, neque imminentis iræ cœleſtis terror, quicquam poſſet illius furorem ſiſtere. Nemo planè vidit vnquam Theodoræ inuiſum quempiam in antiquam cum ea gratiam ne poſt mortem quidem rediiſſe.

Nam

οὐκέτι ἀνίει, ἀλλ' ὁδῷ προϊὸν τὸ κακὸν τοῦτο ἐπὶ μέγα ἐχώρει. ὅστις τε δίκην λαχεῖν ἄδικον τῶν τινι ἐπιεικῶν ἐν σπουδῇ εἶχεν, αὐθις παρὰ τὸν Λέοντα εἴη, καὶ μοῖραν τῶν ἀντιλεγομένων τινὰ ὁμολογήσας τῷδε τυράννῳ, καὶ αὐτῷ κεῖσθαι, αὐτίκα νενικηκὼς οὐδέν, ἀπηλλάσσετο ἐκ τοῦ παλατίου. καὶ Λέων μὲν χρήματα ἐνθένδε περιβαλέσθαι μεγάλα κομιδῇ ἴσχυσε, χώρας τε πολλῆς κύριος γέγονε. ῥωμαίοις δὲ τὴν πολιτείαν αἰτιώτατος γέγονεν ἐς γόνυ ἐλθεῖν. ἦν τε οὐδὲν τοῖς ξυμβεβηκόσιν ὀχύρωμα, οὐ νόμος, οὐχ ὅρκος, οὐ γράμματα, οὐ ποινὴ ξυγκειμένη, οὐκ ἄλλο τῶν ἁπάντων οὐδέν, ὅτι μὴ λέοντι, καὶ βασιλεῖ χρήματα προέσθαι. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς γνώμης τοῦ λέοντος ἔμενεν, ἀλλὰ μισθαρνεῖν καὶ πρὸς τῶν ἐναντίων ἠξίου. κλέπτων γὰρ ἀεὶ ἐφ' ἑκάτερα τῶν ἐπ' αὐτῷ προσεθαῤῥηκότων ὀλιγωρεῖντε, καὶ ἀπενδυτίας ἰέναι, οὐδαμῇ αἰσχύνην ὑπώπτευεν εἶναι. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν, εἰ μόνον τὸ κερδαίνειν προσῆ, ἐδόξαζεν οἱ αὐτῷ ἐπαμφοτερίζοντι ἔσεσθαι. ὁ μὲν οὖν ἰουστινιανὸς, τοιοῦτός τις ἦν. θεοδώρα τε ἐν τῷ βεβαίῳ τῆς ἀπανθρωπίας, ἐνδελεχέστατα ἐπεπήγει τὴν γνώμην. ἄλλῳ μὲν γὰρ ἀναπεισθεῖσα, ἢ ἀναγκασθεῖσα εἰργάζετο οὐδὲν πώποτε. αὐτὴ δὲ τὰ δόξαντα ἐπετέλει αὐθαδιαζομένη δυνάμει τῇ πάσῃ, οὐδενὸς ἐξαιτεῖσθαι τὸν παραπεπτωκότα τολμῶντος. οὐδὲ γὰρ χρόνου μῆκος, οὐ κολάσεως πλησμονὴ, οὐχ ἱκετείας μηχανὴ, οὐ θανάτου ἀπειλὴ ὅτι δὴ ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖται τῷ παντὶ γένει, καταθέσθαι αὐτὴν τι τῆς ὀργῆς ἔπειθε, καὶ συλλήβδην θεοδώραν τῷ προσκεκρουκότι καταλλαγεῖσαν, οὐδείς ποτε εἶδεν. ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντα.

ἀλλὰ

Digitized by Google

ἀλλὰ τοῦ τελευτηκότος ὁ παῖς διαδεξάμενος τὸ τῆς βασιλίδος ἔχθος, ὥσπερ ἄλλο τι τοῦ πατρὸς ἐς τριγένειαν παρέπεμπεν. ὁ γὰρ θυμὸς αὐτῇ κινεῖσθαι μὲν εἰς ἀνθρώπων φθορὰν ἑτοιμότατος ἦν. ἐς δὲ τὸ λωφῆσαι ἀμήχανος. τὸ μέν τι σῶμα ἐθεράπευε μειζόνως μὲν ἢ κατὰ τὴν χρείαν, ἐλασσόνως δὲ, ἢ κατὰ τὴν αὐτῆς ἐπιθυμίαν. ταχύτατα μὲν γὰρ ἐς τὸ βαλανεῖον εἰσῄει, ὀψιαίτατα δὲ ἀπαλλαγεῖσα, καὶ καταλουσαμένη, ἐς τὸ ἀκρατίζεσθαι ἐνθένδε ἐχώρει. ἀκρατησαμένη δὲ ἡσυχίαν ἦγεν. ἀριστῶσα μέν τι καὶ δεῖπνον αἱρουμένη, ἐς πᾶσαν ἰδέαν ἐδωδίμων τε, καὶ ποτῶν ἤρχετο, ὕπνοι τε αὐτῆς ἀεὶ μακρότατοι ἀντελαμβάνοντο. ἡμερινοὶ μὲν ἄχρι πρώτων νυκτῶν, νυκτερινοὶ δὲ ἄχρις ἡλίου ἀνίσχοντος. εἰς πᾶσαν τε οὕτως ἀκρασίας ἐμπεπτωκυῖα τρίβον, ἐς τόσον ἡμέρας καιρὸν ἅπασαν διοικεῖσθαι ἠξίου τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. καὶ ἦν τῳ ἐπιστείλειε πρᾶξίν τινα ὁ βασιλεὺς οὐκ αὐτῆς γνώμῃ, ἐς τοῦτο τύχης περιειστήκει τούτῳ δὴ τῷ ἀνθρώπῳ τὰ πράγματα, ὥστε οὐ πολλῷ ὕστερον τῆς τε τιμῆς παραλυθῆναι, σὺν ὕβρει μεγάλῃ, καὶ ἀπολωλέναι θανάτῳ αἰσχίστῳ. τῷ μὲν ἰουστινιανῷ ἅπαντα πράσσειν ῥᾴδιον ἦν, οὐχ ὅσον τῷ τῆς διανοίας εὐκόλῳ, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ ἄϋπνος ἐπιπλεῖστον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ εὐπρόσοδος πάντων μάλιστα. πολλὴ γὰρ ἀνθρώποις ἐξουσία ἐγίνετο, καίτοι ἀδόξοις τε, καὶ ἀφανέσι παντάπασιν οὖσιν, οὐχ ὅτι ἐντυχεῖν τῷ τυράννῳ τούτῳ, ἀλλὰ καὶ κοινολογεῖσθαι, καὶ ἐξ ἀπορρήτων συγγίνεσθαι. παρὰ δὲ τὴν βασιλίδα, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τινὶ ὅτι μὴ χρόνῳ τε πολλῷ καὶ πόνῳ εἰσιτητὰ ἦν. ἀλλὰ προσεδρεύον μὲν ἀεὶ ἅπαντες, ἀνδραποδώδη τινὰ προσεδρείαν ἐν δωματίῳ στενῷ τε, καὶ πνιγηρῷ τὸν ἅπαντα χρόνον. κίνδυνος

Nam extincti parentis liberi, Imperatricis odium cum paterna adibant hæreditate, tranſmittebántque ad nepotes: vt enim facilè in hominum exitium ſuccendebatur furore, ita nunquam deflagrabant iræ. Corporis curæ ſtuduit, etſi vltra neceſſitatem, tamen citra animi libidinem. Maturrimè balneum ingreſſa abſolutis tardiſſimè lauationibus pergebat ad ientaculum, mox ſe tradebat quieti. Ad prandium, ad cœnam nullam non adhibuit ciborum varietatem & copiam. Somni ſemper illi longiſſimi, ac ſuccedanei, diurni quidem vſque ad primam noctem, nocturni verò ad ſolem Orientem; ſic verò in omnem intemperantiam prolapſa; tantulum reliqui temporis eſſe ſibi ſatis putauit ad Romanum moderandum Imperium. Si cui Cæſar negotium daret inconſulta Theodora, eò loci res illi deueniebat, vt mox ſummo cum dedecore Magiſtratu abeunti turpiſſima morte pereundum foret. Rebus maturè conficiendis planè natus Iuſtinianus erat non ſolùm continuis vigiliis, vt diximus, ſed etiam ingenij & aditus facilitate, qua tanta fuit, vt ignotis, omninóque obſcuris hominibus locus eſſet, non illius conueniendi modò, ſed in communi conferendi ſermonis, & ſecreta libertate loquendi. At apud Auguſtam ſerò ac difficilè Summatibus ipſis aditus patebat, qui tanquam mancipia gregatim ſingulis diebus in anguſto & æſtuoſo cubiculo aſſidebant,

 ne

ne abſentes grauiter periclitarentur. Adſtabant verò ſummis pedibus innixi, erectis ceruicibus, extante facie, vt egredientibus Eunuchis eſſent conſpicui. Accerſebantur autem certi quidã, iique vix, & diebus pòſt multis. Ad illam ingreſſi perpauidi ſtatim ſe ſubducebant, eam venerati duntaxat, ſummíſque labiis vtrumque pedem oſculati. Nam loqui, vel aliquid petere nemo iniuſſus audebat. Degenerauerat in ſeruilem hanc adulationem Senatus, Theodora magiſtra; Romanúmque Imperium deformabatur, partim leuitate Tyranni, qua nihil firmum erat, partim difficili Theodoræ proteruia, quæ peragendis rebus officeret. Sic illi quidem inter ſe diſtarunt ingenio, viuendíque ratione; ſed æquè mens fuit vtrique auri ac ſanguinis auida, & veri neſcia; nam fuerunt ambo mendaciorũ artifices ingenioſiſſimi. Si quis Theodorę infeſtus leuiſſimæ culpæ inſimularetur, inde conflata calumnia, quæ in hominem minimè conueniret, exacerbatóque crimine vnó, iam infinita alia aggerabantur, ſtatímque iudiciũ de expilandis ſubditis conſtituebatur, ad ſe conuocabat Iudices ambitioſè inter ſe certaturos de ſententia ad Auguſtæ crudelitatem attemperanda. Tum verò illa fortunis publicatis, reum, maiorum licèt clarum nobilitate, virgis crudeliſſimè cæſum, vel exilio, vel vltima pœna damnauit. Contrà

κίνδυνος γὰρ ἀπολελεῖφθαι τῶν ἀρχόντων τινὶ ἀνύποιστος ἦν. ἵσταντο δὲ διηνεκὲς ἐπ' ἄκρων δακτύλων αὐτοὺς καθυπέρτερον ἕκαστος τῶν πέλας διατεινόμενος τὸ πρόσωπον ἔχειν, ὅπως αὐτὸν ἔνδοθεν ἐξιόντες εὐνοῦχοι ὁρῶεν. ἐκαλοῦντο δὲ αὐτῶν τινὲς μόλις τε, καὶ ἡμέραις πολλαῖς ὕστερον, ἐσιόντες δὲ παρ' αὐτὴν ξὺν δέει πολλῷ ὅτι τάχιστα ἀπηλλάσσοντο, προσκυνήσαντες μόνον, καὶ ταρσοῦ ἑκατέρου ποδὸς ἄκρῳ χείλει ἁψάμενοι. φθέγγεσθαι γὰρ ἢ αἰτεῖσθαί τι μὴ ἐκείνης ἐγκελευομένης οὐδεμία παρρησία ἐγίνετο. ἐς δουλοπρέπειαν γὰρ ἡ πολιτεία ἦλθε, δουλοδιδάσκαλον αὐτὴν ἔχουσα. οὕτω τε ῥωμαίοις τὰ πράγματα διεφθείρετο, τοῦ μὲν τυράννου τῷ ἄγαν εὐήθει δοκοῦντι εἶναι, Θεοδώρας τε τῷ χαλεπῷ, καὶ λίαν δυσκόλῳ. ἐν μὲν γὰρ τῷ εὐήθει τὸ ἀβέβαιον ἦν, ἐν δὲ τῷ δυσκόλῳ τὸ ἄπρακτον. ἐν τοῖς μὲν οὖν, τῆς τε γνώμης αὐτοῖς καὶ τῆς διαίτης τὸ διαλλάσσον ἐφαίνετο. κοινὰ δὲ ἦν αὐτοῖς ἥ τε φιλοχρηματία, καὶ ἡ τῶν φόνων ἐπιθυμία, καὶ τὸ μηδενὶ ἀληθίζεσθαι. ἄμφω γὰρ ἐπιτηδείως ἐς τὰ μάλιστα ψεύδεσθαι εἶχον, καὶ ἢν μέν τις τῶν Θεοδώρᾳ προσκεκρουκότων ἁμαρτάνειν λέγοιτο τι βραχύ τε, καὶ λόγου οὐδαμῇ ἄξιον, αἰτίας εὐθὺς ἀναπλάσασα τῷ ἀνθρώπῳ οὐδὲν προσηκούσας, ἐς μέγα τι κακοῦ τὸ πρᾶγμα ἦρεν. ἐγκλημάτων τε ἠκούετο πλῆθος, καὶ καταλύσεως περὶ τῶν κατηκόων ληΐζεσθαι δικαστήριον ἦν, καὶ δικασταὶ ξυνελέγοντο πρὸς αὐτῆς ἀγειρόμενοι, οἳ δὴ ἔμελλον διαμαχέσασθαι πρὸς ἀλλήλους, ὅστις ἂν αὐτῶν μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρέσκῃ τῇ ἐς τὴν γνῶσιν ἀπανθρωπίᾳ τῇ βασιλίδι τὸ βούλημα ἱκανῶς γένοιτο. τούτῳ τε τοῦ παραπεπτωκότος τὴν μὲν οὐσίαν αὐτίκα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτον ἐποίει. πικρότατα δὲ αὐτὸν αἰκισαμένη καίπερ ἴσως εὐπατρείδην τὸ ἀνέκαθεν ὄντα, ἢ φυγῇ ζημιοῦν, ἢ θανάτῳ οὐδαμῇ ἀπηξίου.

ἦν δέ

ἢν δέ γε τῶν αὐτῇ ἐσπουδασμένων τις ἐπὶ φόνοις ἀδίκοις, ἢ ἑτέρῳ τῷ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων ἁλῶναι ξυμβαίνῃ, διασύρουσα, καὶ χλευάζουσα τὴν τῶν κατηγόρων ὁρμὴν, σιωπᾶν τὰ προσπεσόντα, οὐκ ἐθελουσίους ἠνάγκαζεν. ἀλλὰ καὶ τῶν πραγμάτων τὰ σπουδαιότατα, εἰς γελωτοποιίαν μεταβάλλειν, ὅταν αὐτῇ δόξῃ, ὥσπερ ἐν σκηνῇ, καὶ θεάτρῳ ἔργον πεποίηται. καί ποτέ τις τῶν πατρικίων γέρων τε, καὶ χρόνον πολὺν ἐν ἀρχῇ γεγονὼς οὗπερ ἐγὼ τὸ ὄνομα ἐξεπιστάμενος ὡς ἥκιστα ἐπιμνήσομαι. ὡς μὴ ἀπέραντον τὴν ἐς αὐτὸν ὕβριν ποιήσωμαι. τῶν αὐτῇ ὑπηρετούντων τινὰ, ὀφείλοντα οἱ χρήματα μεγάλα εἰσπράξασθαι. οὐχ οἷός τε ὢν, ἐσῆλθε παρ' αὐτὴν, τόν τε συμβάλλοντα αἰτιασόμενος, καὶ δεηθησόμενος αὐτῷ βοηθῆσαι τὰ δίκαια. ὅπερ ἡ θεοδώρα προμαχοῦσα, τοῖς εὐνούχοις ἐπέστελλεν, ἐπειδὰν ὁ πατρίκιος πρὸς αὐτὴν ἵκοιτο, κυκλώσασθαι μὲν αὐτὸν ἅπαντας, ἐπακούειν δὲ αὐτῇ φθεγγομένῃ ὑπειποῦσα ὅ, τι αὐτοὺς ἀντιφθέγγεσθαι δεῖ. ἐπεὶ δὲ ὁ πατρίκιος ἐς τὴν γυναικωνῖτιν, προσεκύνησε μὲν, ὥσπερ αὐτὴν προσκυνεῖν εἴθιστο. δεδακρυμένῳ δὲ ἐοικὼς, ὦ δέσποινα, ἔφη, χαλεπὸν πατρικίῳ ἀνδρὶ χρημάτων δεῖσθαι. ἃ γὰρ τοῖς ἄλλοις συγγνώμην τε, καὶ ἔλεον φέρει, ταῦτα ἐς ὕβριν τῷδε ξυμβαίνει τῷ ἀξιώματι ἀποκεκλεῖσθαι. ἄλλῳ μὲν γὰρ ὁτῳοῦν ἀπορουμένῳ τὰ ἔσχατα, πάρεστιν αὐτὸ τοῦτο εἰπόντι τοῖς χρήσταις, ὄχλου τοῦ ἐνθένδε εὐθὺς ἀπηλλάχθαι. πατρίκιος δὲ ἀνὴρ, οὐκ ἔχων ὅθεν ἂν ἐκτίσαι τοῖς χρήσταις τὰ ὀφλήματα ἱκανῶς εἴη, μάλιστα μὲν τοῦτο ἂν εἰπεῖν αἰσχυνθείη. εἰπὼν δὲ οὐκ ἄν ποτε πείσῃ, ὡς οὐχ οἷόν τε ὂν τῷδε πενίαν τῷ πράγματι ξυνοικίζεσθαι.

Contrà ſi viri quibus ipſa ſtuderet, aut cædis, aut nefariorum criminum manifeſti deprehenderentur, accuſatorum conatus nunc aſperiùs, nunc facetiùs eludens, à cauſa iudicióque deterruit vel inuitos. Quin & res grauiſſimas data opera ad iocos & riſum pro libidine reuocauit, quaſi in ſcena ac theatro. Vir ordinis Patricij, ſenio & geſto diu Magiſtratu grauis (cuius notum nomen reticendum mihi eſt, ne tanta eius contumelia ad memoriam veniat posteritatis æternam) à Theodoræ familiari cùm graue æs creditum exigere non poſſet, eam adiuit debitorem interpellaturus, illámque vt ſe æquo iure compleċteretur rogaturus. Theodora pro familiari propugnatura ſuo, imperat Eunuchis venientem Patricium vt omnes ad vnum circumſiſtant, ſibíque dicenti adiiciant animum, condiċtúmque carmen intercinant. Ergo Patricius cubiculum ingreſſus, ſe vt, moris erat, ad illius pedes abiecit, ac penè lacrymabundus: Dura, inquit, ô Domina, Patricij conditio eſt, qui numaria difficultate vrgeatur; id enim quod aliis veniam cõmiſerationémq; conciliat, huic ordini eſt indigniſſimę calamitati. Summa prematur alius indigentia; hanc ipſam aperiat debitori; ſuperabit ærumnas ſuas hæc ærumna. Patricius qui æs alienũ ſoluendo non ſit, ipſum hoc fatenti pudori eſſet; ſi verò fateatur, cui tandẽ id perſuadeat? cùm in noſtrum ordinẽ inopiá cadere non poſſe omnibus perſuaſiſſimũ ſit. Si

Si denique illi fides habeatur, actum iam de illius eſt fama ac dignitate. Sum ego quidem, ô Domina, in alieno ære, in meo ſunt alij. Ego, quod virum Patricium non deceat, haud meos fraudo creditores, ab iis licèt grauiſſimè premar. Quos autem habeo debitores, minimè illi quidem Patricij, iniuſtas elabendi cauſas quærunt. Quamobrem peto, ſuppléxque oro, vt honeſta in cauſa præſtò eſſe, & his malis eripere me velis. Hæc quidem ille; cui Theodora modulata voce; PATRICIE. Ac tum chorus Eunuchorũ reſonabat; HERNIA TVMIDA LABORAS. Sed eo inſiſtente ſuppliciis, & aliquid dicente in eandem ſententiam; idem Theodora carmen recinebat, idémque chorus modulabatur. Tandem miſer ille rem pertæſus, de more veneratus Theodoram, ſe domum recepit. Anni maiorem partem in maritima ſuburbana, præſertim in Heræum ſecedebat magno ſeruitiorum incommodo, quæ numeroſo comitatu illuc eam ſequebantur, quà neceſſariorum penuria, quà freti, quà repentè obortæ tempeſtatis, vel etiam irrumpentis Ceti periculis. Verùm ij grauiſſima quæque incommoda pro nihilo putarunt, dummodo liceret vacare deliciis. Vt verò erga ſibi infeſtos Theodora ſe gereret paucis abſoluam, ne infinitum hic mihi laborem ſumam. Poſteaquam Amalaſuntha, vt libris ſuperioribus declarauimus, Gotthorum abdicatis rebus aliud vitæ genus quæſiuit, cogitauítque Byzantium æquo

ἢν δέ γε καὶ πείσῃ, τὰ πάντων αὐτῷ αἰσχιστά τε, καὶ ἀνιαρώτατα πεπονθέναι ξυμβήσεται. ἄκουσον ὦ δέσποινα, εἰσί μοι χρῆσται. οἱ μὲν δανείσαντες τὰ σφέτερα αὐτῶν, οἱ δὲ παρ' ἐμοῦ δεδανεισμένοι. καὶ τοὺς μὲν δανείσαντας ἐνδελεχέστατα ἐγκειμένους, οὐχ οἷός τέ εἰμι αἰδοῖ τοῦ ἀξιώματος ἀποκρούσασθαι. οἱ δέ γε ὀφείλοντες οὐ γὰρ πατρίκιοι τυγχάνουσιν ὄντες εἰς σκήψεις τινὰς ἀπανθρώπους χωροῦσιν. ἀντιβολῶ τοίνυν, καὶ ἱκετεύω, καὶ δέομαι, βοηθῆσαι τέ μοι τὰ δίκαια, καὶ τῶν παρόντων ἀπαλλάξαι κακῶν. ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν. ἡ δὲ γυνὴ ἀπεκρίνατο ἐμμελῶς πατρίκιε ὁ δεῖνα, καὶ ὁ τῶν εὐνούχων χορὸς ὑπολαβὼν ἀντεφθέγξατο, μεγάλην κήλην ἔχεις. αὖθις δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἱκετεύσαντος, καὶ ῥῆσίν τινα ἐμφερῆ τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις εἰπόντος, κατὰ ταὐτὰ πάλιν ἥτε γυνὴ ἀπεκρίνατο, καὶ ὁ χορὸς ἀντεφθέγξατο, ἕως ἂν ἀπειπὼν ὁ ταλαίπωρος προσεκύνησέ τε ᾗπερ εἰώθει, καὶ ἀπιὼν ᾤχετο οἴκαδε. ἐν προαστείοις δὲ τοῖς ἐπιθαλαττίοις τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν τῷ καλουμένῳ ἡραίῳ διατριβὴν εἶχε, καὶ αὐτοῦ τῶν ἑπομένων ὁ πολὺς ὅμιλος κακοπαθείᾳ πολλῇ εἴχετο. τῶν τε ἀναγκαίων ἐσπάνιζον, καὶ θαλαττίοις ὡμίλουν κινδύνοις, ἄλλως τε καὶ χειμῶνος ἂν οὕτω τύχοι ἐπιπεσόντος, ἢ τοῦ κήτους ἐνταῦθα που ἐπισκήψαντος. ἀλλ' αὐτοὶ τὰ πάντων ἀνθρώπων κακὰ οὐδὲν πρᾶγμα ᾤοντο εἶναι, ὅσον ἢν γε μόνον αὐτοῖς τρυφᾶν ἐξείη. ὁ ποῖος δὲ θεοδώρας πρὸς τοὺς προσκεκρουκότας ἐφαίνετο, αὐτίκα δηλώσω. ὀλίγων δηλονότι ἐπιμνησθεὶς, ὡς μὴ ἀτελεύτητα πονεῖν δόξαιμι. ἡνίκα ἀμαλασοῦνθα τῆς ἐν γότθοις ἀπαλλαξείουσα διατριβῆς μεταμπίσχεσθαι τὸν βίον ἔγνω, καὶ τῆς ἐπὶ τὸ βυζάντιον διενοεῖτο

διενοεῖτο πορεύεσθαι, ὥσπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, λογισαμένη ἡ Θεοδώρα, ὡς εὐπατρίδης τε ἡ γυνὴ, καὶ βασιλὶς εἴη, καὶ ἰδεῖν μὲν εὐπρεπὴς ἄγαν, ἐπινοεῖν δὲ ὅ, τι ἂν βούλοιτο γοργὸς μάλιστα. ὕποπτον δὲ αὐτῆς ποιησαμένη, τό τε μεγαλοπρεπὲς, καὶ διαφερόντως ἀρρενωπὸν, ἅμα δὲ καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐλαφρὸν δείσασα, οὐκ ἐπὶ μικροῖς τὴν ζηλοτυπίαν ἐξενήνοχεν, ἀλλ' ἐνεδρεύειν τὴν γυναῖκα μέχρις ἐς θάνατον ἐν βουλῇ ἔσχεν. αὐτίκα τοίνυν ἀναπείθει τὸν ἄνδρα, Πέτρον μόνον αὐτὸν ἅτε πρεσβεύοντα ἐς Ἰταλίαν πέμψαι. ᾧ δὴ στελλομένῳ βασιλεὺς μὲν ἐπέστελλεν ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἐγκαιρίοις δεδιήγηται λόγοις. ἵνα δή μοι τῶν πεπραγμένων ἐκπύστους ποιεῖσθαι τὰς ἀληθείας δέει τῆς βασιλίδος ἀδύνατα ᾖ. αὐτὴ δὲ τοῦτο ἐπήγγελλε μόνον, ὅτι τάχιστα τὴν γυναῖκα ἐξ ἀνθρώπων ἀφανιεῖν, ἐπ' ἐλπίδος ὀχεῖσθαι μεγάλων ἀγαθῶν, ἢν τὰ ἐπηγγελμένα ποιοίη καταστησαμένη τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὃς ἐν Ἰταλίᾳ γενόμενος. οὐ γὰρ εἶδεν ἀνθρώπου φύσις ὀκνηρῶς ἐς ἄδικον φόνον ἰέναι, ἀρχῆς τινὸς ἴσως, ἢ χρημάτων ἐν ἐλπίδι κειμένων μεγάλων, οὐκ οἶδα ἥντινα Θευδάτῳ παραίνεσιν ποιησάμενος διαχρήσασθαι τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἀνέπεισε. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔς τε τὸ τοῦ μαγίστρου ἀξίωμα ἦλθε, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δυνάμεως καὶ μάλιστα πάντων ἐχθρῶν. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀμαλασοῦνθαν ἐς τοῦτο ἐτελεύτα. ἦν δέ τις Ἰουστινιανῷ ἐπιστολογράφος Πρίσκος ὄνομα, ἄγαν πονηρὸς μὲν καὶ Παφλαγὼν, καὶ πρέπων τοῦ κρατοῦντος τὸν τρόπον ἀρέσκειν. λίαν δὲ πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς ἔχων, καὶ πρὸς αὐτοῦ τυγχάνειν τῶν ὁμοίων οἰόμενος, διὸ δὴ καὶ χρημάτων μεγάλων ὧν κύριος ὑπῆρχε, οὐκ ἐν δίκῃ τάχιστα γέγονε. τοῦτον δὴ ἅτε ὀφρυάζοντά τε, καὶ οἱ ἀντιτείνειν πειρώμενον ἡ Θεοδώρα

æquo cũ ciuibus iure victura; Theodoræ ſtatim occurrit fœminæ illius nobile genus, regia dignitas, forma corporis ſingularis, acre & induſtrium ingenium; ob idque non dubitauit, quin ſibi & ab illius virili animi maieſtate, & leuitate coniugis metuendum foret. Nec ſanè leuiter hanc patefecit riualitatem, ſed inſidias ac necem Reginæ molita, viro confeſtim perſuaſit, vt Petrum ad eam legaret in Italiam. Huic ergo Cæſar proficiſcenti, quæ opportuno loco narraui, imperat; at Auguſta (cuius metu, veræ tunc locus narrationi non fuit) hoc vnum committit, vt Amalaſunthæ paret, maturétque necem, magnorum iniecta ſpe bonorum, ſi iuſſis pareat. Ille vel dignitatis, vel diuitiarum ſpe in Italiam ſtatim tranſmittit; nam ad nefarias cædes moderatè venire mens humana nequit; Theodatum rationibus mihi quidem obſcuris in Amalaſunthæ cædem impellit. Exinde Petrus ad Magiſtri dignitatem magna quidem potentia, ſed odio omnium euehitur. Atque is fuit Amalaſunthæ rerum exitus. Erat Iuſtiniano ab epiſtolis Priſcus quidam homo bene ac nauiter improbus ex Paphlagonia, aptus ad patronum ſibi ex moribus conciliandum, quem vnicè diligebat, ab illóque mutuò ſe diligi nequaquam dubitabat; quare breui tẽpore præter ius fáſque ad magnas opes peruenit. Huius Theodora ſupercilio & contumaciæ indignata in eum

in eum delationibus agit apud coniugem, ac tum certè inani conatu. Ergo non ita multo pòſt Priſcum in nauim contrudit, & quò tandem libuit ablegatum detondet, inuitúmque adigit ad ſacerdotium. Iuſtinianus interim facti conſcientia ſimulata, neque vbi terrarum Priſcus eſſet curauit, neque deinceps tanquam occupatus veterno vllam de eo cogitationem admiſit, tantùm paucas quæ Priſco ſuperfuerant, corradit pecunias. Inſederat Theodoræ ſuſpicio in Areobindum famulum genere barbarum, ſed formoſæ indolis adoleſcentem, quem ſibi habuit à ſupellectile. Hunc ad eluendum crimen nulla primò de cauſa (licèt illum, vt fama eſt, deperiret) dirè flagris excepit; demum quid actum de illo ſit, neque nos, neque ad hanc diem alij norunt. Nam quod Theodora eſſe obſcurum vellet, id ab ore, ac memoria omnium vt euelleret, perterrebat rei conſcios (ſic vt nullus antehac Tyrannus) quò neque neceſſariis, neque curioſè flagitantibus rem aperirent. Contrà nihil aduerſariorum fuit, quod illam latuerit, cui per compita, pérque domos eſſent, qui ſingulorum negotia & confabulationes explorarent. Quem verò à ſe mulctatum neſciri cuperet, clàm accerſitum (ſi ex Patriciis eſſet) ſola ſine arbitris, vni tradebat ſatelliti in extremas oras Romanę ditionis deportandum; quem

ἡ Θεοδώρα ἐς τὸν ἄνδρα διέβαλε. καὶ τὰ μὲν πρῶτα οὐδὲν ἤνυσεν. οὐ πολλῷ δὲ ὕστερον αὐτὴ μὲν τὸν ἄνθρωπον εἰς ναῦν ἐμβιβάσασα, ὅπῃ ἐβούλετο ἔπεμψε, καὶ ἀποθεῖξασα ἱερέα οὔτι ἑκούσιον ἠνάγκασεν εἶναι. αὐτὸς δὲ δόκησιν παρεχόμενος ὅτι δὴ τῶν ποιουμένων οὐδὲν εἰδείη, Πρίσκον μὲν οὐ διερευνᾶτο ὅπῃ γῆς εἴη, οὔτε ἐν μνήμῃ τὸ λοιπὸν εἶχεν. ἀλλὰ σιωπῇ ὥσπερ ληθάργῳ ἁλοὺς καθῆστο. τὰ μέντοι χρήματα ὀλίγων οἱ ἀπολελειμμένων ἐληΐσατο πάντα. ὑποψίας δὲ συμπεσούσης αὐτῇ εἰς τῶν οἰκετῶν ἕνα Ἀρεοβίνδον ὄνομα, βάρβαρον μὲν γένος, εὐπρεπῆ δὲ καὶ νεανίαν, ὅνπερ ταμίαν αὐτὴ καταστησαμένη ἐτύγχανεν ἀπολύσασθαι βουλομένη τὸ ἔγκλημα. καίπερ ὥς φασι τοῦ ἀνθρώπου δαιμονίως ἐρῶσα. ἐν μὲν τῷ παρόντι πικρότατα αὐτὸν ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας, αἰκίζεσθαι ἔγνω. τὸ δὲ λοιπὸν οὐδέν τι ἀμφ' αὐτῷ ἐγνῶμεν. οὐδέ τις αὐτὸν ἄχρι νῦν εἶδεν. ἢν γάρ τι τῶν πρασσομένων ἀποκρύπτεσθαι αὐτῇ βουλομένη εἴη, τοῦτο δὴ ἄρρητόν τε, καὶ ἀμνημόνευτον ἅπασιν ἔμεινε. καὶ οὔτε τῷ ἐπισταμένῳ ἀγγεῖλαι τῶν τινι ἀναγκαίων ἐξῆν, οὔτε τῷ μανθάνειν βουλομένῳ πυνθάνεσθαι, κἂν πάνυ τις περίεργος ἦν. τοσοῦτο γὰρ δέος ἐξ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι ἐκ τυράννων οὐδενὸς γέγονεν. ἐπεὶ οὐδὲ λαθεῖν τι τὸν προσκεκρουκότα οἷόν τε ἦν. πλῆθος γὰρ κατασκόπων αὐτῇ τά τε λεγόμενα, καὶ πρασσόμενα ἔν τε τῇ ἀγορᾷ, καὶ ταῖς οἰκίαις ἐσήγγελλον. ἡνίκα τινὰ τοῦ προσπεπτωκότος τὴν κόλασιν ἐκφέρεσθαι οὐδαμῇ ἤθελεν ἐποίει τάδε. τὸν ἄνθρωπον μετακαλεσαμένη, ἢν τις τῶν λογίμων ἐτύγχανεν ὤν, μόνη τε αὐτὴ τῶν ὑπουργούντων τινὶ παραδοῦσα μόνῳ, ἐπήγγελλεν εἰς τὰς ἐσχατίας αὐτὸν μετακομίσαι τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς.

καὶ ὃς

καὶ ὃς ἀωρὶ τῶν νυκτῶν κατακεκαλυμμένον αὐτὸν, καὶ δεθέντα εἰς ναῦν ἐμβιβάσας, καὶ ξὺν αὐτῷ γεγονὼς, οὗ οἱ πρὸς τῆς γυναικὸς ἐπετέτακτο, ἐνταῦθα παρεδίδου λαθραιότερον τῶν ἐς ταύτην τὴν ὑπουργίαν ἱκανῶς ἐχόντων. φυλάσσειν τε ὡς ἀσφαλέστατα ἐπιστείλας τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἐπειπὼν μηδενὶ φράζειν, ἕως ἂν ἢ τὸν ταλαίπωρον ἡ βασιλὶς οἰκτίσῃ, ἢ χρόνον πολὺν τῇ ἐνταῦθα κακοπαθείᾳ δυσθανατήσας τε, καὶ καταμαρανθεὶς τελευτήσειεν ἀπηλλάσσετο. καὶ Βασιανὸν δέ τι πράσινον, οὐκ ἀφανῆ νέον ὄντα, αὐτῇ διαλοιδορησάμενον δι' ὀργῆς εἶχε. διὸ δὴ ὁ Βασιανὸς οὐ γὰρ ἀνήκοος ταύτης δὴ τῆς ὀργῆς ἐγεγόνει ἐς τοῦ ἀρχαγγέλου τὸν νεὼν φεύγει. ἡ δὲ οἱ ἐπέστησεν αὐτίκα τὴν τῷ δήμῳ ἐφεστῶσαν ἀρχὴν, οὐδὲν μέντοι λοιδορίας ἐπικαλεῖν ἐπαγγείλασα. ὅτι δὲ παιδεραστοίη ἐπενεγκοῦσα. καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσασα ᾐκίζετο ἀνυποίστῳ τῇ κολάσει. ὁ δὲ δῆμος ἅπας ἐπεὶ ἐν τοιαύταις ξυμφοραῖς εἶδε σῶμα ἐλευθέριόν τε, καὶ ἀνειμένῃ ἄνωθεν διαίτῃ ἐκτραφὲν, ἀπήλγησέ τε τὸ πάθος εὐθὺς, καὶ ξὺν οἰμωγῇ ἀνέκραγον οὐράνιον ὅσον ἐξαιτούμενοι τὸν νεανίαν. ἡ δὲ αὐτὸν ἔτι μᾶλλον κολάσασα, καὶ τὸ αἰδοῖον ἀποτεμουμένη διέφθειρεν ἀνεξελέγκτως. καὶ τὴν οὐσίαν ἐς τὸ δημόσιον ἀνεγράψατο. οὕτως ἡνίκα ὀργῴη τὸ γύναιον τοῦτο, οὔτε ἱερὸν ὀχυρὸν ἐγεγόνει, οὔτε νόμου τοῦ ἀπαγόρευσις, οὔτε πόλεως ἀντιβόλησις, ἐξελέσθαι τὸν προσπεπτωκότα ἱκανὴ ἐφαίνετο οὖσα. οὔτε ἄλλο αὐτῇ ἀπήντα τῶν ἁπάντων οὐδέν. καὶ Διογένην δέ τινα οἷα πράσινον ὄντα δι' ὀργῆς ἔχουσα, ἄνδρα ἀστεῖον, καὶ ποθεινὸν, ἅπασί τε καὶ αὐτῷ τῷ βασιλεῖ, οὐδὲν

quem intempeſta nocte obuelatum capite, conſtrictum vinculis, nauigióque impoſitum ad imperatas exilij ſedes ſatelles duceret, apud alterum non inſolentem tantæ crudelitatis miniſtrum, cuſtodiis fidiſſimis, ſecretiſſimíſque clanculùm cõcludendum, donec vel eius ærũnis Auguſta commoueretur, vel diuturno ſqualore extrema penè in morte ægrè viuens contabeſceret, caderétque. Baſianus adoleſcens factione Praſinus illuſtri loco natus cauillo in Theodoram luſerat; cuius ob id in ſe concitatam iram intelligens, in templum concedit Michaëlis Archangeli. Huc ſtatim illa Prætorem plebis immittit, iubétque non cauilli, ſed infamis puerorum amoris Baſianum reum agere. E templo abſtractus acerbiſſimo ſupplicio à Magiſtratu excruciatur; ſed populi multitudo, ingenui ſplendoris corpus, mollibus aſſuetum deliciis in ſæuiſſimum dari cruciamentum videns, eius interitum commiſerata, penè in cœlum ſublato clamore complorans, ſaluum ſibi depoſcebat adoleſcentem. Mulier pertinaciùs inſtare ſuppliciis; pudendíſque reſectis, ſic eum indicta cauſa iniudicatũ indemnatúmque peremit, ac tandem etiam fiſco illius addixit bona. Scilicet cùm hæc fœmina inſaniret, nec templorum aſylum, nec legum imperium, nec vniuerſæ vrbis imploratio, nec quicquam rerum omnium eripere poterat, quem ipſa perditum iret. Diogenem virum vrbanum & carum tum omnibus, tum ipſi Cæſari, tanquam Praſinorum partes foueret,

K odio

odio proſequebatur, in hunc etiam puerorum concubinatus crimen intendens, duos illius vernas quærit, inducítque calumniatores iuxtà ac teſtes. Verùm cùm hoc non ex conſuetis illius eſſet clandeſtinis iudiciis, ſed pro viri dignitate multi atque inſignes in Diogenem Iudices ſederent in foro, & vernularum teſtimonium etiam ætate minorum haud ad cauſam idoneum haberent; Theodorum quendam Diogenis familiarem in conſuetas cuſtodias condit Auguſta, circumuenítque modò blanditiis, modò cruciatibus. Nam vbi vidit ſibi rem non procedere, neruo bouino à fronte ad aures circumacto, illi caput aſtringi iubet, haud fore dubitans quin eliſi oculi ſuis ſedibus euibrarentur; ille tamen potius habuit nihil mentiri. Quare Iudices cauſam de qua non liqueret, abiecerunt, ciuibus publicè ob id gratulantibus. Hactenus hæc; nam initio narrauimus quæ in Beliſarium, in Photium, in Buzem hæc fœmina commiſerit. Duo partis Venetæ factioſi Cilices Callinicum ſecundæ Ciliciæ Præfectum in ſeditione per vim aggreſſi, eius Agaſonem aſtantem & vim hero defendere paratum confodiunt, ipſo inſpectante Præfecto, populóque. Hos ille & huius homicidij aliorúmque permultorum conuictos iure capite plectit. Id vbi reſciuit Theodora, ſuam in Venetos propenſionem confirmatura, eum adhuc in Prouincia ad Sicariorum tumulum inſontem agit in crucem. Impe

οὐδέν τι ἧσσον γάμων ἀνδρείων ἐν σπουδῇ συκοφαντεῖν ἔχουσα. δύο γοῦν ἀναπείσασα τῶν αὐτοῦ οἰκετῶν, κατηγόρους τε, καὶ μάρτυρας τῷ κεκτημένῳ ἐπέστησε. τοῦ δὲ οὐ κρύβδην ἐξεταζομένου, καὶ λαθραιότητι ἅπερ εἰώθει, ἀλλ' ἐν δημοσίῳ, δικαστῶν ᾑρημένων πολλῶν τε, καὶ οὐκ ἀδόξων, διὰ τὴν Διογένους δόξαν. ἐπεὶ οὐκ ἐδόκουν ἀκριβολογουμένοις τοῖς δικασταῖς, οἱ τῶν οἰκετῶν λόγοι ἀξιόχρεοι ἐς τὴν κρίσιν εἶναι. ἄλλως τε, καὶ παιδαρίων ὄντων, Θεόδωρον τὸν Διογένους ἀναγκαίων τινὰ ἐν τοῖς εἰωθόσιν οἰκιδίοις καθεῖρξεν. ἐνταῦθα πολλαῖς μὲν θωπείαις, πολλοῖς δὲ τὸν ἄνθρωπον αἰκισμοῖς περιῆλθεν. ἐπεί τε οἱ οὐδὲν προὐχώρει, νευρὰν βοείαν ἐς τοῦ ἀνθρώπου τὴν κεφαλὴν, ἀμφὶ τὰ νῶτα περιελίξαντες, τὴν νευρὰν στρέφειν τε, καὶ σφίγγειν ἐκέλευε. καὶ αὐτοῦ μὲν οἱ ὀφθαλμοὺς Θεόδωρος ἐκπεπηδηκέναι τὴν οἰκείαν λιπόντας χώραν ὑπώπτευεν. οὐδὲν μέντοι τῶν οὐ γεγονότων ἀπολλάσσειν ἔγνω. διὸ δὴ οἱ μὲν δικασταὶ ἅτε ἀμαρτυρήτου δίκης ἀπέγνωσαν. ἡ δὲ πόλις ἑορτὴν ἀπ' αὐτοῦ πανδημεὶ ἦγεν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τῇδε ἐχώρησεν. ἐρρήθη δὲ ἀρχομένῳ μοι τοῦδε τοῦ λόγου, καὶ ὅσα Βελισάριόν τε, καὶ Φώτιον, καὶ Βούζην αὐτῇ εἰργάσθη. στασιῶται δὲ Βένετοι δύο Κίλικες γένος Καλλινίκῳ, τῷ Κιλικίας δευτέρας ἄρχοντι σὺν θορύβῳ πολλῷ ἐπιστάντες, χειρῶν ἀδίκων ἐπ' αὐτὸν ἦρξαν. τόν τε αὐτοῦ ἱπποκόμον ἄγχιστά που ἑστῶτα, καὶ ἀμύνειν τῷ κεκτημένῳ πειρώμενον, ἔκτειναν, τοῦ τε ἄρχοντος, καὶ τοῦ δήμου θεωμένου παντός. καὶ ὁ μὲν αὐτοὺς στασιώτας, ἄλλων τε πολλῶν, καὶ τοῦδε ἁλόντας τοῦ φόνου ἐν δίκῃ ἀνεῖλεν. ἡ δὲ μαθοῦσα, ὅτι καὶ αὐτοὺς Βενέτους περιεποιεῖται ἐνδεικνυμένη, ἔτι αὐτὸν τὴν ἀρχὴν ἔχοντα, ἐν τῷ τῶν φονέων τάφῳ ἀνεσκολόπισεν οὐδενὶ λόγῳ. βασιλεὺς

Digitized by Google

βασιλεὺς δὲ κλαίειν τε, καὶ ὀδύρεσθαι τὸν ἀπολωλότα σκηπτόμενος, καθῆστο γρυλλίζων. πολλά τε τοῖς ἐς τὴν πρᾶξιν ὑπουργηκόσιν ἀνατεινάμενος, οὐδὲν ἔδρασε. τὰ μέντοι χρήματα τοῦ τετελευτηκότος ληΐζεσθαι ὡς ἥκιστα ἀπηξίωσεν. ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἁμαρτάδων τῶν ἐς τὸ σῶμα κολάσεις τῇ Θεοδώρᾳ ἐπινοεῖν, ἐπιμελὲς ἦν. πόρνας ἀμέλει πλέον ἢ πεντακοσίας ἀγείρασα, ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἐς τριώβολον, ὅσον ἀποζῆν μισθαρνούσας, ἔς τε τὴν ἀντιπέρας ἤπειρον στείλασα ἐν τῷ καλουμένῳ μοναστηρίῳ καθεῖρξε τὸν βίον μεταμφιέσασθαι ἀναγκάζουσα. ὧν δή τινες ἐρρίπτουν αὑτὰς ἀφ' ὑψηλοῦ νύκτωρ, ταύτῃ τῆς ἀκουσίου μεταβολῆς ἀπηλλάσσοντο. δύο δὲ κόραι ἐν Βυζαντίῳ, ἀδελφαὶ ἤστην, οὐκ ἐκ πατρός τε, καὶ τριγονίας ὑπάτων μόνον, ἀλλ' ἀνέκαθεν αἵματος τοῦ πρώτου, ἔν τε τῇ συγκλήτῳ βουλῇ γεγονυῖαι. ταύταις ἤδη ἐς γάμον ἐλθούσαις ἀπολωλότων τῶν ἀνθρώπων, χήραις γεγονέναι ξυνέπεσεν. αὐτίκα δὲ ἄνδρας ἡ Θεοδώρα δύο ἀγελαίους τε, καὶ βδελυροὺς ἀπολέξασα, ξυνοικεῖν αὐταῖς ἐν σπουδῇ εἶχεν, ἐπικαλοῦσα μὴ σωφρόνως βιοῦν. ὅπερ ἵνα μὴ γένηται δείσασαι, ἐς τὸ τῆς Σοφίας ἱερὸν φεύγουσι, ἔς τε τὸν θεῖον λουτρῶνα ἐλθοῦσαι τῆς ἐνταῦθα κολυμβήθρας ἀπρὶξ εἴχοντο. ἀλλὰ τοσαύτην αὐταῖς ἀνάγκην τε, καὶ κακοπάθειαν προσετρίψατο ἡ βασίλισσα, ὥστε αὐταῖς ἀπαλλαξειούσαις τῶν ἐνθένδε κακῶν τὸν γάμον αὐτῶν ἀνταλλάξασθαι ἐν σπουδῇ γέγονεν. οὕτως αὐτῇ ἄχραντος οὐδείς, ἢ ἄσυλος μεμένηκε χῶρος. αὗται μὲν οὖν ἀνδράσι πτωχοῖς τε καὶ ἀπερριμμένοις πολλῷ ἀπὸ τῆς σφετέρας ἀξίας ἄκουσαι ξυνῳκίσθησαν, καίπερ εὐπατριδῶν σφίσι παρόντων μνηστήρων.

Imperator ſimulatis lacrymis eius cauſam dolere, domi apud ſe grunnire, multas intendere minas in cædis ſatellites nullo euentu; cæterùm pecuniarum defuncti rapinam non abnuit. In illa etiam cura verſata eſt Theodora, vt proſtituentes corpora mulierculas puniret; nam ſcorta fermè quingenta, quæ ſe ad triobolarem quæſtum, vitámque medio in foro vulgarent, in aduerſam Boſpori partem, facto grege amandauit, retruſitque in monaſterium meliorem vitæ rationem inire coactas. Ex his pleræque noctu è ſublimi præcipites egerunt ſeſe, ac ſponte mori, quàm inuitè ſic viuere maluerunt. Duæ Byzantij adoleſcentulæ ſorores erant, non paterno ſolùm & auito Conſulum ſplendore illuſtres, ſed perantiqua etiam maiorum gloria primariæ in Senatu nobilitatis. Hę poſt nuptiales faces extinctis maritis viduæ iacebant; quarum Theodora vitæ honeſtatem criminata, duos, quibus nuberent, ex vltima plebe homines quærit, ac planè execrandos. Id illæ veritæ ad Sophianum templum conuolant, in ſacrum ſe condunt lauacrum, fontémque manibus ptehenſant; ſed tot ærumnis, tanta rerum neceſſitate illas diuexauit Auguſta, vt ſat habuerint eas eligere nuptias, quò è tantis malis emergerent. Sic illi nunquam inuiolatum manſit aſyli ius. Ergo quæ Patticiæ nobilitatis procos haberent, traduntur inuitę maritis egentibus, abiectis, ab illarũ dignitate longè alienis.

Parens

K 2 ἡ δὲ

Parens & ipſa vidua lacrymis & mærore compreſſis ſponſalibus intererat. Denique ſuum Theodora facinus deteſtata, adoleſcentulas publicis damnis ſolandas curauit, aucto dignitatibus vtroque marito. Verùm hoc illis nullum fuit ſolatium, cùm in ſubditos ij, vt paulo pòſt ediſſeram, non ferenda crudelitate ſe geſſerint; neque enim Theodora Magiſtratuum, vel Reipublicæ, vel alterius muneris dignitatem penſi habebat, dum animum expleret ſuum. Cùm adhuc in ſcena verſaretur, fuit ex amico grauida, ídque ſerò actum ſenſit, cùm omnia fruſtra tentabat, vt partum (ſicut illi mos erat) immaturum enectúmque abigeret, cui ad humanam formam non multum deerat; quare deſerit artes quæ nihil proficerent, parere iam coacta. Vt verò marito ſuboluit ægro illam animo eſſe, & indignari, quod interim fœta meretricio corporis quæſtu prohiberetur; ille ſoboli vehementer à matre timens interitum, prolem, quam marem ſuſcepit, atque Ioannem vocauit, in Arabiam quò iam cogitabat, ſecum abducit. Is iamiam moriturus filio tum adulto totam aperit de matre rem. Ille iuſtis paterno funeri perſolutis, certo pòſt tempore Byzantium venit; & famulis qui aditum ad matrem darent, rem narrat. Hi rati nihil inhumani parentem molituram, adeſſe Ioannem filium nunciant.

Vetita

ἡ δὲ μήτηρ αὐταῖς χήρα καὶ αὐτὴ γεγονυῖα, οὔτε ἀνοιμῶξαι, οὔτε ἀποκλαῦσαι τολμῶσα τὸ πάθος, παρῆν τῇ ἐγγύῃ. ὕστερον δὲ ἀποσειομένη ἡ θεοδώρα τὸ μίασμα, δημοσίαις αὐταῖς παρηγορῆσαι ξυμφοραῖς ἔγνω. ἄρχοντα γὰρ ἑκατέρῳ καθεστήσατο. καὶ ταῖς μὲν κόραις παραψυχὴ, οὐδ᾽ ὡς γέγονε, πάθη δὲ ἀνήκεστα, καὶ ἀνύποιστα τοῖς ὑπηκόοις σχεδὸν ἅπασι πρὸς τῶν ἀνδρῶν τούτων ξυνηνέχθη παθεῖν, ἅπερ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις λελέξεται. θεοδώρα γὰρ οὔτε ἀρχῆς, οὔτε πολιτείας ἀξίωσις, οὔτε τι ἄλλο ἐπιμελὲς ἦν, εἰ τὸ βούλημα παρανεῖται μόνον. ἐτύγχανε δὲ ὑπό του κυήσασα τῶν ἐραστῶν, ἡνίκα ἔτι ἐπὶ σκηνῆς ἦν, οὗ δὲ κακοῦ ὀψὲ τοῦ καιροῦ αἰσθομένη, πάντα μὲν ὥσπερ ἀμβλύσκειν εἰώθει, ἐποίει. ἄωρον δὲ ἀποκτιννύναι τὸ βρέφος, οὐδεμιᾷ μηχανῇ εἶχεν. ἐπεὶ οὐ πολλῷ ἀπελέλειπτο τὸ ἀνθρωποειδὲς γένος γεγονέναι. διὸ δὴ ἐπεὶ οὐδὲν προὐχώρει τῆς πείρας ἀφεμένη, τίκτειν ἠνάγκαστο. ὁρῶν δὲ αὐτὴν ὁ τοῦ τεχθέντος πατὴρ ἀπορουμένην τε, καὶ ἀσχάλλουσαν, ὅτι μήτηρ γενομένη τῷ σώματι ὁμοίως ἐργάζεσθαι οὐκέτι δυνατὴ εἴη, ἐπεὶ καὶ ἀληθῆ δὴ ὑπώπτευετο ὡς διαχρήσεται) τὸ παιδίον ἀνείλετό τε, καὶ ἰωάννην ἐπονομάσας ἐπεὶ ἄρσεν ἦν, ἐς τὴν ἀραβίαν ἐς ἥνπερ ὥρμητο ἀπιὼν ᾤχετο. ἐπεὶ δὲ αὐτὸς μὲν τελευτᾶν ἔμελλεν, ἰωάννης ἤδη μειράκιον ἦν, τὸν πάντα λόγον αὐτῷ ἀμφὶ τῇ μητρὶ ὁ πατὴρ ἔφρασε. καὶ ὅσα πάντα ἐπὶ τῷ πατρὶ τὰ νόμιμα ποιήσας ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντι χρόνῳ τινὶ ὕστερον ἐς βυζάντιον ἦλθε, καὶ τοῖς παρὰ τὴν μητέρα τὰς εἰσόδους ἀεὶ ποιουμένοις τὸ πρᾶγμα ἀγγέλλει. (4) οἱ δὲ οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου αὐτὴν λογιεῖσθαι ὑποτοπήσαντες, ἐπαγγέλλουσι τῇ μητρὶ, ὅτι δὴ αὐτῆς ἰωάννης ὁ υἱὸς ἥκοι.

δείσασα

δείσασα δὲ ἡ γυνὴ μὴ ἐς τὸν ἄνδρα ἔκπυστος ὁ λόγος γένηται, τὸν παῖδα οἱ ἐς ὄψιν ἐκέλευεν ἥκειν. ἐπεί τε εἶδε παραγενόμενον τῶν οἰκείων τινὶ ἐνεχείρισεν. ᾧπερ ἀεὶ τὰ τοιαῦτα ἐπέχειν εἰώθει. καὶ τρόπῳ μὲν ὅτῳ ὁ ταλαίπωρος ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνισται οὐκ ἔχω εἰπεῖν. οὐδεὶς δὲ αὐτὸν ἄχρι δεῦρο ἰδεῖν. οὐδὲ ἀπογενομένης τῆς βασιλίδος ἔσχεν. τότε καὶ ταῖς γυναιξὶ σχεδόν τι ἁπάσαις τὸν τρόπον διεφθάρθαι ξυνέβη. ἐξήμαρτον γὰρ ἐς τοὺς ἄνδρας ἐξουσίᾳ τῇ πάσῃ, οὐ φέροντος αὐταῖς κίνδυνόν τινα, ἢ βλάβην τοῦ ἔργου. ἐπεὶ καὶ ὅσαι μοιχείας ἁλοῖεν, αὗται κακῶν ἀπαθεῖς ἔμενον παρὰ δὲ τὴν βασιλίδα αὐτίκα ἰοῦσαι, ἀντιστρεφοί τε γενόμεναι, καὶ δίκην οὐ γεγονότων ἐγκλημάτων ἀντιλαχοῦσαι τοὺς ἄνδρας ὑπῆγον. περιῆν τε αὐτοῖς ἀνεξελέγκτοις οὖσι, τὴν μὲν προῖκα ἐν διπλασίῳ ἀποτιννύναι. μεμαστιγωμένοις δὲ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐς τὸ δεσμωτήριον ἀπάγεσθαι. καὶ αὖ πάλιν τὰς μοιχευτρίας ἐπιδεῖν, κεκομψευμένας τε, καὶ πρὸς τῶν μοιχῶν ἀδεέστερον λαγνευομένας. τῶν δὲ μοιχῶν πολλοὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἔργου καὶ τιμῆς ἔτυχον. διόπερ οἱ πλεῖστοι τὸ λοιπὸν πάσχοντες πρὸς τῶν γυναικῶν ἀνόσια ἔργα, ἀσμενέστατα ἀμαστιγωτὶ σιωπῇ ἔμενον, τὴν παρρησίαν αὐταῖς τῷ μὴ πεφωρᾶσθαι δοκεῖν ἐνδιδόντες. αὐτὴ ἅπαντα πρυτανεύειν αὐτογνωμονοῦσα τὰ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἠξίου. τάς τε γὰρ ἀρχὰς, καὶ ἱερωσύνας ἐχειροτόνει, ἐκεῖνο μόνον διερευνωμένη, καὶ φυλασσομένη ἐνδελεχέστατα, μὴ καλὸς, ἢ ἀγαθός τις ὁ τὸ ἀξίωμα μετιὼν εἴη, καὶ οὐχ οἷός τε οἱ ἐσόμενος ἐς τὰ ἐπαγγελλόμενα ὑπουργήσειν. καὶ τοὺς γάμους ἅπαντας τῇ θείᾳ ἐξουσίᾳ τινὶ διῴκει,

Verita fœmina, ne id fama coniux acciperet, in conſpectum ingredi filium iubet, & coram exceptum ex domeſticis cuidam talium ſcilicet negotiorum præfecto, in manus tradit. Verùm quo miſer ille caſu ſit interceptus, compertum non eſt: certè nemo extincta iam Auguſta, illum denique vidit. Hac tempeſtate omnium ferè mulierum mores corrupti; quæ per ſummam licentiam impunè peccabant in maritos, & in crimen adulterij vocatæ dimittebantur inultæ; adita ſtatim Imperatrice, ac reddito iterum de eadem cauſa planè contrario iudicio, criminum immunes pronunciabantur; maritis qui probationes non impleſſent, in crimen adductis, duplíque pœna dotem ſoluentibus, multis vapulantibus, in carcere ſqualentibus, ac vinculis, & rurſum inſpectantibus calamiſtratas adulteras liberè à corruptoribus conſtuprari, qui etiam dignitates mercedem ſceleris conſequerentur. Quamobrem plerique ne flagriones fierent, impiá coniugum libidinem vltrò diſſimularunt, quin etiam illis, ne quando manifeſtò deprehenderentur, omnem fecerunt opportunitatem. Rempublicam pro arbitratu moderari ſic Theodora contendit, vt ipſa Magiſtratus & Sacerdotes crearet; id etiam atque etiam ſatagens, ne vir quiſquam probus ac integer dignitates obtineret, qui parere ſibi nollet. Connubiale ius totum penes ſe eſſe voluit; nullus

nullus ante nuptias ſponſus voluntarius; ſubitò cuique coniux hæc erat, non quæ (vt vel barbaris vſu venit) cuique placeret, ſed quæ Theodoræ. Hæc & puellis erat ſubeunda fortuna, vt in matrimonium inuitæ viros acciperent. Sæpe per vim ſponsâ è thalamo abſtractâ, matrimonio ſponſum exturbauit; ſe lubente id fieri iratè negans. Hac iniuria & alios complures affecit, & Leontium Referendarium, & Saturninum, extincto ſtatim à ſponſalibus Hermogene officiorum magiſtro. Nam erat Saturnino abneptis virgo nubilis, libera, honeſtáque, quam defuncto Hermogene Cyrillus ei pater deſponderat. Ergo poſt adornatum illis thalamum ſponſum Theodora coniicit in vincula, qui demum cadentibus ad querelas lacrymis trahitur in nuptias filiæ Chryſomallæ, quæ primùm ſaltatrix, deinde proſtibula fuit. Nam erat hoc tempore Theodoræ familiaris in Regia conſuetudo cum Chryſomalla & Indara, quæ pro veretro ac theatrali exercitio ibi Rempublicam tractarent. Cæterùm Saturninus ſponſæ vt concubuit; atque corruptam inuenit, illud apud amicum extulit, puellam duxiſſe ſe haud imperuiam. Quod vt accepit Theodora, ſeruitiis imperat, vt ſublatum (ceu pueros in ludo litterario) Saturninum temerarium iactatorem & periurum cæderent. Multíſque dorſo plagis vapulantē ipſa monebat, vt linguam garrulā cohiberet.

Quo

τότε γαμεῖν πρῶτον οὐδεμίαν ἄνθρωποι ἐγγύην ἑκουσίαν πεποίηνται). γυνὴ ἑκάστῳ ἐξαπιναίως ἐγίνετο. οὐχ ὅτι δὴ ἐς αὐτὸν ἤρεσκεν ὅπερ κἀν τοῖς βαρβάροις εἴωθε, ἀλλ' ὅτι βουλομένη τῇ θεοδώρᾳ εἴη. ὅπερ αὖ καὶ ταῖς γαμουμέναις ἀνάπαλιν ξυνέβαινε πάσχειν, ἀνδράσι ξυνιέναι οὐδαμῆ ἐθελούσαις ἠναγκάζοντο. πολλάκις δὲ καὶ τὴν νύμφην ἐκ τοῦ παστάδος ἀποβιβάσασα λόγῳ οὐδενὶ ἀνυμέναιον τὸν νυμφίον ἀφῆκε. τοῦτο μόνον ξὺν ἀκροχειλίᾳ εἰποῦσα, ὅτι δὴ αὐτὴν ἀπαρέσκει. ὅπερ ἄλλοις τε πολλοῖς ἔδρασε. καὶ λεόντιον ὅσπερ ῥαιφερενδάριος ἦν τὴν τιμὴν, καὶ Σατορνῖνον τὸν ἑρμογένους τοῦ μαγίστρου γεγονότος ἐπὶ μνηστῇ. τούτῳ γὰρ τῷ Σατορνίνῳ ἦν τις ἀνεψιὰ δὴ παρθένος μνηστὴ, ἐλευθέριος, καὶ κοσμία, ἥνπερ οἱ κύριλλος ὁ πατὴρ κατεγγύησεν, ἑρμογένους τοῦ βίου ἤδη ἀπολυθέντος. πεπηγυίας τε αὐτοῖς τοῦ παστάδος, τὸν νυμφίον καθεῖρξεν, ἔστε τὴν ἑτέραν παστάδα ἤχθη, ἔγημέ τε κωκύων, καὶ οἰμώζων, ὅσον τὴν χρυσομαλλοῦς παῖδα. χρυσομαλλὼ δὲ αὕτη, πάλαι μὲν ὀρχηστρὶς ἐγεγόνει, καὶ αὖθις ἑταίρα. τότε δὲ ξὺν ἑταίρᾳ χρυσομαλλοῖ, καὶ ἰνδαροῖ ἐν παλατίῳ δίαιταν εἶχεν. ἀντὶ γὰρ τοῦ φαλλοῦ, καὶ τοῦ ἐν θεάτρῳ διατριβῆς τῇ διῳκοῦντο τὰ πράγματα. ξυγκαταδαρθὼν δὲ ὁ Σατορνῖνος τῇ νύμφῃ, καὶ διαπεπαρθενευμένην εὑρὼν ἔς τινα τῶν ἐπιτηδείων ἐξενήνοχεν, ὅτι δὴ οὐκ ἄτρητον γήμαι, ὅπερ ἐπεὶ ἐς θεοδώραν ἦλθε, τοὺς ὑπηρέτας ἐκέλευεν, ἅτε ἀποσεμνυνόμενον, καὶ ὀγκωθέντα οὐδὲν αὐτῷ προσῆκον, μετέωρον αἴρειν, οἷα τὰ ἐς γραμματιστοῦ φοιτῶντα παιδία, ξαίνουσά τε κατὰ τῶν νώτων πολλὰς ἀπεῖπεν αὐτῷ μὴ φλυάρῳ εἶναι.

οἷα

οἷα μὲν τοι καὶ ἰωάννην τὸν καππαδόκην εἰργάσατο ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐρρήθη, ἅπερ αὐτῇ διαπέπρακται τῷ ἀνθρώπῳ χαλεπαινούσῃ, οὐχ ὑπὲρ ὧν ἐς τὴν πολιτείαν ἡμάρτανε. τεκμήριον δέ, τῶν γὰρ ὕστερον δεινότερα ἐς τοὺς ὑπηκόους εἰργασμένων, οὐδὲν τοῦτο πεποίηται. ἀλλ' ὅτι τάτε ἄλλα τάτε γυναικὶ καὶ διαντικρὺ ἐτόλμα ἰέναι, καὶ αὐτὴν ἐς τὸν βασιλέα διέβαλλεν· ὥστε αὐτῇ καὶ τὸν ἄνδρα ἐκπεπολεμῶσθαι παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν. τῶν γὰρ αἰτιῶν, ὅπερ ὑπεῖπον, ἐνταῦθα μοι μάλιστα τὰς ἀληθεστάτας ἀναγκαῖον εἰπεῖν, ἡνίκα τε αὐτὸν ἐπ' αἰγύπτου καθεῖρξε πεπονθότα, ὅσα μοι ἀμφ' αὐτῷ προδεδήλωται, οὐδ' ὡς τινὰ ἔλαβε τῆς τοῦ ἀνθρώπου κολάσεως κόρον, ἀλλὰ ψευδομάρτυρας ἐπ' ἐκείνῳ διερευνωμένη, οὐδέποτε ἀνίει. τέτρασι δὲ ἐνιαυτοῖς ὕστερον πρασίνοις εὑρέσθαι δύο τῶν ἐν κυζίκῳ στασιωτῶν ἴσχυσεν, οἵπερ τῶν τῷ ἐπισκόπῳ ἐπαναστάντων ἐλέγοντο εἶναι. καὶ αὐτοὺς θωπείαις τε, καὶ λόγοις, καὶ ἀπειλαῖς κατορρωδήσας, καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἐπαρθεὶς, τὸ μίασμα τοῦ φόνου ἐς τὸν ἰωάννην ἀνήνεγκεν. ὁ δὲ δὴ ἕτερος τῆς ἀληθείας ἀπειπεῖν ἐλθεῖν, οὐδαμῇ ἔγνω, καίπερ οὕτως ἐκ τῆς βασάνου κατατεθεὶς, ὥστε ὅτι δὴ καὶ τεθνήξεται αὐτίκα μάλα ἐπίδοξος ἦν. διὸ δὴ τὸν μὲν ἰωάννην τούτῳ δὴ τῷ παραπετάσματι διαχρήσασθαι, οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἔσχε. τοῖν δὲ νεανίαιν τούτοιν χεῖρας τὰς δεξιὰς ἔτεμε. τοῦ μὲν ὅτι ψευδομαρτυρεῖν οὐδαμῇ ἤθελε. τοῦ δὲ ὅπως μὴ ἐπίδηλος ἡ ἐπιβουλὴ ἐς τὸ πᾶν γένηται. τούτων δὲ οὕτως ἐν τῷ δημοσίῳ πρασσομένων, τῆς ἀγορᾶς ἐποιεῖτο τῶν πρασσομένων, μηδενὸς τὸ παράπαν ξυνεῖναι. ὅτι δὴ οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλὰ δαίμων τις ὥσπερ εἴρηται ἀνθρωπόμορφος ἦν, τεκμηριώ

Quo ſupplicio Ioannem Cappadocem affecerit, libris aliis diximus, haud vindicans ab eo in Rempublicam commiſſa, quæ ſanè grauiùs alij deinde patrarint impunè; ſed priuatas iniurias perſequens. Nam minimè veritus eſt Ioannes Auguſtæ refragari, & delatione aduerſus eam vti aliquádo apud Cæſarem, quem propè fuit, vt in illam concitaret. Hic, vt dixi, veriſſimæ rerum cauſæ memorandæ mihi ſunt. Tum verò in Ægyptum, vt narraui, hunc malè mulctatum amandauit; nec tamen vexandi hominis modum aliquando fecit, quæ nunquam deſiſteret à falſis in eum teſtibus quærendis. Nam quarto pòſt anno ex Cyzici ſeditioſis duos nacta Praſinos, qui ex iis eſſe dicerentur, qui Antiſtitem per vim aggreſſi fuiſſent: his præmia modò, modò formidinem oſtentabat * * * quorum alter minis territus, & ſpe illectus Ioanni parricidium aſcripſit, alter tantam rem mentiri noluit, etſi ita acceptus ſupplicio, vt eo ſtatim periturus crederetur. Quare neque his artibus Ioanni creare potuit exitium. At tamen dextris vtrumque adoleſcentem truncauit; hunc, quòd ſceleratum dicere teſtimonium renuerit; illum, ne prorſus paterent inſidiæ: ſcilicet clam eſſe alios curabat, quæ publicè gererentur in foro. Quòd verò non homo, ſed ſub humana ſpecie furia viſus ſit Iuſtinianus, docu

documento eſſe poſſunt ingētia quibus affecit homines mala, quippe cùm ex atrocitate facinorum autoris virium immanitas palàm fiat. Sanè profligatarum à Iuſtiniano gentium abſolutam rationem, ac numerum nemo omnium ſecundum Deum habeat, ſed arenam citiùs ad calculum reducat. Ego certè vniuerſas animo regiones complectens, quas habitatoribus ille deſolatum iuit, dico ab ſtirpe periiſſe hominum ducenties decies centena millia. Nam quæ longè latéque patet, Aphricam ſic deuaſtauit, vt difficile ſit, immo dictu mirabile poſt multorum ibi dierū viam, obuium habere quemquam. Ex Vandalis enim, qui arma tractarent, ad centum ſexaginta millia hic degebant; puerorum verò, mulierum, ac ſeruitiorum quis numerum dicat? quis Aphricanorum veterum indigenarum, qui vrbes, qui agros colerent, qui maritimam mercaturam facerent? quorum ego infinitam vim longo tempore præſens contemplatus ſum. His omnibus longè plures erant Mauritani, qui populatim cum vxoribus, ac liberis interiere. Hìc etiam pars magna exercitus Romani, & qui eius ſigna ſecuti ſunt, exterorum occubuit. Quare haud ſcio an ſatis conueniat numerus, ſi quis affirmet in Aphrica quinquies decies centena hominum millia deleta. Id verò, quod poſt debellatos Vandalos minus curauit Iuſtinianus, Imperium in ea regione ſtabiliendum, & rem communiendam firma ſubiectorum beneuolentia;

ſed

τεκμηριώσαιτο ἄν τις τῷ μεγέθει σταθμωμένῳ, ὧν εἰς τοὺς ἀνθρώπους κακῶν ἔδρασεν. ἐν γὰρ τῷ ὑπερβάλλοντι τῶν πεπραγμένων, καὶ ἡ τοῦ δεδρακότος δυνάμις ἔνδηλος γίνεται. τὸ μὲν οὖν μέτρον ἐς τὸ ἀκριβὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνῃρημένων, οὐκ ἄν ποτέ μοι δοκῇ τῶν πάντων τινὶ, ἢ τῷ θεῷ δυνατὰ εἴη. θᾶσσον γάρ τις οἶμαι τὴν πᾶσαν ψάμμον ἐξαριθμήσειεν, ἢ ὅσους βασιλεὺς οὗτος ἀνῄρηκε. τὴν δὲ χώραν ἐπὶ πλεῖστον διαριθμούμενος, ἥνπερ ἔρημον τῶν ἐνοικούντων ξυμπέπτωκεν εἶναι μυριάδας μυριάδων μυρίας φημὶ ἀπολωλεκέναι. λιβύην μὲν γὰρ ἐς τοσοῦτον διήκουσαν μέτρον, οὕτω ἀπώλεσεν, ὥστε ὁδὸν ἰόντι πολλὴν ἀνδρὶ ἐντυχεῖν χαλεπόν τε, καὶ λόγου ἄξιον εἶναι. καίτοι βανδίλλων μὲν τῶν ὅπλα ἀργυρευμένων, ἐνταῦθα μυριάδες ὀκτὼ ἐτύγχανον οὖσαι. γυναίων δὲ, καὶ παιδαρίων, καὶ θεραπόντων αὐτῶν, τίσιν εἰκάσειε μέτρον. λιβύων δὲ τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ᾠκημένων τὰ πρότερα, καὶ γῆν γεωργούντων, ἐργασίαν τε τὴν κατὰ θάλασσαν ἐργαζομένων, ὅπερ μοι αὐτόπτῃ ἐπὶ πλεῖστον γεγονέναι τετύχηκε, πῶς ἄν τις τὸ πλῆθος διαριθμεῖσθαι τῶν πάντων ἀνθρώπων ἱκανὸς εἴη. τούτων δὲ πολλῷ ἔτι πλείους μαυρούσιοι ἦσαν ἐνταῦθα. οἷς δὴ ἅπασι ξύν τε γυναιξὶ, καὶ γόνῳ διεφθάρθαι ξυνέβη. πολλοὺς δὲ αὖτι καὶ ῥωμαίων στρατιωτῶν, καὶ τῶν αὐτοῖς ἐκ βυζαντίου ἐπισπομένων ἡ γῆ ἔκρυψεν. ὥστε εἴ τις μυριάδας ἀνθρώπων ἔντε λιβύῃ πεντακοσίας ἰσχυρίζεται ἀπολωλέναι, οὐκ ἄν ποτε τῷ πράγματι οἶμαι διαρκῶς εἴποι. αἴτιον δὲ ὅτι βανδίλων εὐθὺς ἡσσημένων, οὐχ ὅπως κρατύνοιτο τῆς χώρας ἐπικράτησιν ἐπιμελὲς οἱ ἐγίνετο, οὐδ' ὅπως οἱ ἡ τῶν ἀγαθῶν φυλακὴ, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ εὐνοίᾳ τῶν κατηκόων εἴη προὐνόησεν.

ἀλλὰ

ἀλλὰ Βελισάριον αὐτίκα μελλήσει οὐδε-
μιᾷ μετεπέμπετο, τυραννίδα οἱ οὐδα-
μόθεν προσήκουσαν ἐπεγκαλέσας. ὅπως
τὸ ἐνθένδε διοικούμενος κατ' ἐξουσίαν,
λείαν καταπιὼν ὅλην ληΐζηται, τιμητὰς
ἀμέλει τῆς γῆς ἔπεμπε. καὶ φόρους ἐπετίθει
πικροτάτους τινάς, οὐ πρότερον ὄντας. καὶ
τῶν χωρίων προσεποιεῖτο, εἴ τι ἄριστον ἦν.
καὶ ἀρειανοὺς τῶν ἐν σφίσιν αὐτοῖς μυστη-
ρίων εἶρξε. κἂν ταῖς στρατιωτικαῖς δυνά-
μεσιν ὑπερήμερος ἦν. καὶ ἄλλως τοῖς στρα-
τιώταις ἐγεγόνει βαρύς. ἐξ ὧν αἱ στάσεις
φυόμεναι τετελευτήκασιν εἰς ὄλεθρον
μέγαν. οὐ γὰρ μένειν ἐν τοῖς καθεστῶσι
ποτὲ ἴσχυεν, ἀλλὰ ξυγχεῖν τε, καὶ ἀναθο-
λοῦν ἐπεφύκει πάντα. ἰταλία δὲ οὐχ
ἧσσον, ἢ τριπλασία λιβύης οὖσα, ἔρημος
ἀνθρώπων πολλῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ ἐκείνη
πανταχόθι γεγένηται. ὥστε δὴ μέτρου τῶν
κἀνταῦθα ἀνῃρημένων ἡ δήλωσις. ἔσται
γὰρ αἰτία τῶν ἐν ἰταλίᾳ ξυμπεπτωκότων,
ἡ δή μοι ἔμπροσθεν δεδήλωται. ἅπαντά
τε γὰρ ὅσα ἐν λιβύῃ, κἀνταῦθα αὐτῷ
ἡμαρτήθη. καὶ τοὺς καλουμένους λογοθέ-
τας παρεπιπέμψας, ἀνεχαίτισέ τε,
καὶ διέφθειρεν εὐθὺς ἅπαντα. κατέτεινε δὲ
ἡ γότθων ἀρχὴ πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου
ἐκ γάλλων τῆς γῆς ἄχρι τῶν δακίας
ὁρίων. οὗ δὴ πόλις τὸ σίρμιόν ἐστι. γαλλίας
μὲν οὖν, καὶ βενετίων γῆν τὴν πολλήν,
γερμανοὶ εἶχον. ἐπειδὴ ἀφίκετο ἐς ἰτα-
λίαν ὁ ῥωμαίων στρατός, σίρμιον δὲ καὶ τὰ
ἐκείνῃ πεδία γήπαιδες κατέχουσιν. ἅ-
παντα μέντοι συλλήβδην εἰπεῖν ἀνθρώ-
πων παντελῶς ἔρημα. τοὺς μὲν γὰρ ὁ πόλε-
μος, τοὺς δὲ νόσος τε, καὶ λιμὸς διεχρήσαντο,
τὰ δὴ τῷ πολέμῳ ἕπεσθαι πέφυκεν. ἰλλυ-
ριοὺς δὲ καὶ θρᾴκην ὅλην, εἴη δ' ἂν ἐκ κόλ-
που τοῦ ἰονίου μέχρι ἐς τὰ βυζαντίων προ-
άστεια, ἐν τοῖς ἑλλάς τε, καὶ χερρόνησος,
τῶν ἡ

ſed Beliſarium confeſtim, nulláque mora euocauit inſimulatum tyrannidis, quæ haud in hominem conueniret. Scilicet vt ipſe liberiùs exinde omnia traheret, abactíſque ſpoliis abſumeret Aphricam vniuerſam. Nimirum Cenſitores prouinciæ mittere, imperare noua, & grauiſſima vectigalium nomina, agrorum quidquid optimum occupare. Arrianis ſuis ritibus interdicere, bellica auxilia protrahere, vexare militem, vnde ſeditiones excitarentur vltimo diſcrimine deflagraturæ, certo in ſtatu conſiſtendi impotens, ad omnia miſcenda ac perturbanda natus. Italia triplo licèt Aphrica maior, magis tamen multò quàm illa mortalibus viduata; vnde & huius ſtragis numerum ſumere licet; nam de origine Italici belli iam ſuprà diſſerui. Quæ in Aphrica, hæc & in Italia peccauit; huc etiam Cenſitoribus, quos Logothetas dicunt, deſtinatis, omnia ſtatim excuſſit, corrupítque. Ante bellum Italicum Gotthorum Imperium ex Gallorum agrò ad vſque Daciæ fines, vbi Ciuitas Sirmium eſt, protendebatur. Cæterùm cum Romanorum copiæ erant in Italia, Gallicani & Venetici agri magnam partem Germani occupabant; Sirmium verò, vicinámque regionem Gepædes habebanr. Totus hic terrarum tractus prorſus eſt mortalibus deſtiturus, partim bello deletis, partim lue, morbíſve, quæ conſequi bella ſolent. Illyricum, Thraciámque totam, Græciam, Cherſoneſum, & omnes quæ à faucibus Ionij maris ad Byzantiorum vſque ſuburbana

 interiectæ

interiectæ regiones populíque ſunt, ex quo tempore rerum potitus eſt Iuſtinianus, Hunni, Sclabeni, Antæ penè quotannis incurſionibus crudeliſſimè depopulati ſunt. Crederem Romanorum ſupra ducentena millia ſingulis irruptionibus, quà fuſa, quà in ſeruitutem abacta; vt in his Prouinciis penè Scythicas ſolitudines videre ſit. Hæc quidem in Aphrica & Europa hoc bello acciderunt. Porrò autem Saraceni in Oriente ab Ægyptiorum ad Perſarum vſque fines hoc toto tempore in Romanorum vrbes tranſgreſſi, adeò pertinaciter populos affixerunt, vt nulla ſit hominum ibi frequentia; & cæſorum multitudinem aſſequi numerando non poſſis. Perſa atque Choſroës tertiò in reliquum Romanum agrum ſigna intulerunt. Qua verò illi cumque peruasêre exciſis vrbibus, atque in his extinctis vbique populis, abactis vndecumque captiuis regiones habitatoribus deſolauerunt: ex quo verò in Colchida incurſionem fecère viciſſim ipſi, Romani, Lazíque, alij aliàs etiam num clades accipiunt. Neque verò Perſæ, vel Saraceni, vel Hunni, vel Sclabeni, aliíve Barbari ex agro Romano integros exercitus domum reduxêre. Nam in impreſſionibus factis, multóque magis in obſidionibus præliíſque ſiniſtro ſæpe marte atque cruento & ipſis pugnatum eſt; vt non Romani modò, ſed Barbari quoque ſanguinarium Iuſtiniani furorem

τῶν ἡ χώρα ἐστὶν, οὖννοί τε, καὶ σκλαβηνοὶ, καὶ ἄνται σχεδόν τι ἀνὰ πᾶν καταθέοντες ἔτος, ἐξ οὗ ἰουστινιανὸς παρέλαβε τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν, ἀνήκεστα ἔργα εἰργάσαντο τοὺς ταύτῃ ἀνθρώπους. πλέον γὰρ ἐν ἑκάστῃ ἐσβολῇ οἶμαι ἢ κατὰ μυριάδας εἴκοσιν εἶναι, τῶν τε ἀνῃρημένων, καὶ ἠνδραποδισμένων ἐνταῦθα ῥωμαίων, τὴν σκυθῶν ἐρημίαν ἀμέλει ταύτης πανταχόσε τῆς γῆς ξυμβαίνειν. τὰ μὲν οὖν ἐν λιβύῃ τε, καὶ εὐρώπῃ κατὰ τὸν πόλεμον ξυνενεχθέντα, τοιαῦτά ἐστι. Σαρακηνοὶ δὲ τοὺς ἑῴους ῥωμαίους ἐκ γῆς αἰγύπτου μέχρι τῶν περσίδος ὁρίων πάντα τοῦτον τὸν χρόνον διηνεκῶς καταθέοντες οὕτω δὴ ἐνδελεχέστατα κατειργάσαντο, ὥστε ὀλιγανθρωπότατα ξύμπαντα ἐγεγόνει τὰ ἐκείνῃ χωρία. καὶ οὐ μήποτε ἀνθρώπῳ οἶμαι δυνατὰ ἔσται τὸ μέτρον τῶν οὕτω ἀπολωλότων διερευνωμένῳ εὑρέσθαι. πέρσαι τε, καὶ χοσρόης τρὶς μὲν ἐμβαλόντες ἐς τὴν ἄλλην ῥωμαίων ἀρχὴν, τάς τε πόλεις καθεῖλον καὶ τοὺς ἀνθρώπους οὓς ἂν λάβοιεν ἔν τε πόλεσι ταῖς ἁλισκομέναις, καὶ χώρᾳ ἑκάστῃ, τοὺς μὲν κτείνοντες, τοὺς δὲ ξὺν αὐτοῖς ἐπαγόμενοι, ἔρημον τὴν γῆν κατεστήσαντο τῶν ἐνοικούντων, ᾗπερ αὐτοὺς ἐπισκῆψαι ξυνέπεσεν. ἐξ οὗ δὲ καὶ εἰς γῆν τὴν κολχίδα εἰσήλασαν, αὐτοῖς τε, καὶ λαζοῖς, καὶ ῥωμαίοις διαφθείρεσθαι μέχρι δεῦρο ξυμβαίνει. οὐ μέντοι οὐδὲ πέρσαις, ἢ Σαρακηνοῖς, ἢ οὔννοις, ἢ τῷ σκλαβηνῶν γένει, ἢ τῶν ἄλλων βαρβάρων τισὶν ἀκραιφνέσιν ἐς ῥωμαίων τῆς γῆς ξυνηνέχθη ἀπαλλαγῆναι. ἔν τε γὰρ ταῖς ἐφόδοις, καὶ πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἔν τε πολιορκίαις, καὶ ξυμβολαῖς ἐνδυθήμασι πολλοῖς προσπταίκοτες, οὐδέν τι ἧσσον ξυνδιεφθάρησαν, οὐ γὰρ ῥωμαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ βάρβαροι σχεδόν τι πάντες τῇ ἰουστινιανοῦ μιαιφονίᾳ

μιαιφονίᾳ ἀπώνατο. τὴν μὲν γάρ τε, καὶ Χοσρόης αὐτός τε πονηρὸς τὸ ἦθος, καὶ (ὥς μοι ἐν λόγοις εἴρηται) τοῖς καθήκουσι. τὰς μὲν αἰτίας αὐτῷ τοῦ πολέμου ὅδε παρείχετο πάσας. οὐ γὰρ ἠξίου τοῖς καιροῖς ἐναρμόζειν τὰς πράξεις, ἀλλ' ἀπὸ καιροῦ πάντα εἰργάζετο. ἐν μὲν εἰρήνῃ, καὶ σπονδαῖς ἐξαρτυόμενος ἀεὶ νῷ δολερῷ ἐπὶ τοὺς πέλας πολέμου αἰτίας. ἐν δὲ τῷ πολέμῳ ἀναπεπτωκώς τε οὐδενὶ λόγῳ, καὶ τὴν τῶν ἔργων παρασκευὴν, ὀκνηρῶς ἄγαν διὰ φιλοχρηματίαν ποιούμενος. αὐτί τε σπουδῆς τῆς περὶ ταῦτα, περισκοπῶν μὲν τὰ μετέωρα, περίεργος δὲ ἀμφὶ τῇ τοῦ θεοῦ φύσει γινόμενος. καὶ οὐδὲ τὸν πολέμιον μεθιείς, τῷ μιαιφόνος τις, καὶ τυραννικὸς εἶναι. οὐδὲ περιεῖναι τῶν πολεμίων οἷός τε ὤν, τῷ μὴ τὰ δέοντα ὑπὸ σμικρολογίας περιεργάζεσθαι. ταύτῃ τε τοῦ βασιλεύοντος ἡ γῆ ξύμπασα ἔμπλεως αἵματος ἀνθρωπείου ἔκ τε ῥωμαίων, καὶ βαρβάρων σχεδόν τι πάντων διαρκῶς γέγονε. ταῦτα μέν τοι κατὰ τὸν πόλεμον πανταχόθι τῆς ῥωμαίων ξυλλήβδην εἰπεῖν, ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον ξυνηνέχθη γενέσθαι. τάδε κατὰ στάσιν, ἔν τε Βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ ξυνενεχθέντα διαριθμούμενος, οὐκ ἐλάσσω ἀνθρώπων φόνον ταύτῃ ξυμβῆναι, ἢ κατὰ τὸν πόλεμον οἴομαι. οὐ γὰρ δικαίου, καὶ τῆς ὁμοίας ἐπιστροφῆς ἐπὶ τοῖς ἁμαρτανομένοις, ὡς ἥκιστα ὄντων, ἀλλὰ καὶ ἐσπουδασμένους τῷ βασιλεῖ θατέρου τῶν μερῶν μάλιστα, ἡσυχίαν, οὐδὲ θάτεροι ἦγον, ἀλλ' οἱ μὲν τῷ ἐλασσοῦσθαι, οἱ δὲ τῷ θαρσεῖν, εἰς ἀπόγνωσίν τε, καὶ ἀπόνοιαν ἀεὶ ἔβλεπον, καὶ πῆ μὲν ἀθρόοι ἐπ' ἀλλήλοις ἰόντες, πῆ δὲ καὶ κατ' ὀλίγους μαχόμενοι. ἢ καὶ κατ' ἄνδρα ἕνα τὰς ἐνέδρας αὖ οὕτω τύχοι ποιούμενοι ἐς δύο καὶ τριάκοντα ἐνιαυτοὺς οὐδένα,

furorem experti ſint. Fuit & Choſroës, vt opportuno loco dixi, vir malo prauóque ingenio; bellorum tamen incendia Iuſtinianus perpetuò excitauit. Nam in rebus agendis nunquam tempori conſulere libuit, omnia intempeſtiuè actitata. Pace, induciíſque manentibus, ſemper in finitimos bellorum offenſiones mente mala captare; indicto bello inconſultè recidere, ſeros propter auaritiam apparatus facere; pro quo ſtudio animum ad ſublimia traducere, Dei naturam curioſiùs perſcrutari; interim neque ab armis diſcedere ob crudelitatem ac tyrannidem; neque hoſtem debellare, à comparandis neceſſariis ſordidè abſtinendo. Ita imperante Iuſtiniano Romanorum, atque omnium ferè Barbarorum eruore vniuerſus terrarum orbis abundè redundauit. Militiæ quidem hæc per totam ferè Romanorum Imperij ditionem hac tempeſtate contigerunt; domi verò non minores quàm belli ſtrages, ſi ab excitatis partibus Byzantij atque in vrbibus aliis patratas enumeremus. Quippe cùm in ſontes non æqua eſſet animaduerſio, quod alterius partis populares magis Cæſari ſtuderent, neutri quieſcerent; ſed hi Principis fauore deſtituti, illi freti, per ſummam vel deſperationem, vel dementiam periclitarentur; nunc facto agmine concurrere inter ſeſe; nunc manipulatim congredi; nunc ſingulari certamine dimicare; vel ſi ferret occaſio, ex inſidiis agere; duos atque triginta totos annos

tempus nullum remittentes alij in alios ſæuire; ab Vrbis Præfecto perſæpe capite puniri; licèt plerumque ob maleficia in Praſinos eſſet animaduerſio; nec minus ab Samaritis & hæreticis petitis pœnis ſanguine complebatur Romanum Imperium. Hæc quæ modò ad ſummam reuocauimus, & paulo antè fuſiùs narrauimus, hoc vel homine, vel dæmone Imperatore, & autore eodem mortalibus euenêre. Quæ verò mox dicturus ſum, furiali quadam vi ac nobis obſcura effecit. Nam illo ſummam Romanæ rei moderante abundè mala contigerunt, quæ alij Genio huius hominis comiti, eiuſdémque violentię adſcriberent, pars dictitaret iratum mortalibus Numen, Romanúmque exoſum Imperium, perniciosis furiis poteſtatem feciſſe tantorum malorum. Ad vrbem Edeſſam Scyrtus grauiſſimis incolarũ damnis exundauit. Nilus Ægyptum de more irrigans haud ſtato tempore receſſit, coloniſque cauſa calamitatum fuit, quas iam narraui. Aucto Cydno, Tarſus fermè tota multos dies ſtagnauit; nec antea flumen ſubſedit, quàm Vrbem illam malis ingentibus obruit. Proſtratæ terræ motibus ſunt Antiochia vrbs Orientis primaria, vicináque Seleucia, & in Cilicia inclyta Anazarbus; quarum, ciuiúmque ruinam quis referat? Præter has Ibera,

οὐδένα ἀνιέντες καιρὸν, αὐτοί τε εἰργάζοντο ἀλλήλοις ἀνήκεστα ἔργα, καὶ πρὸς τοῦ δήμου ἐφεστώσης ἀρχῆς, ὡς τὰ πολλὰ διεφθείροντο. ἡ μέντοι ποινὴ τῶν ἁμαρτανομένων ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον εἰς τοὺς πρασίνους ἐγίνετο. ἔτι μὲν καὶ ἡ ἐς τοὺς Σαμαρείτας, καὶ τοὺς καλουμένους αἱρετικοὺς κόλασις, φόνου ἐνέπλησε τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. ταῦτα δέ μοι ὅσον ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθω, ἀπομνημονευθέντα τὰ νῦν. ἐπεί μοι ἱκανῶς ὀλίγῳ ἔμπροσθεν διεδήλωται. ταῦτα μὲν κατὰ τὸν ἐν σώματι γενόμενον δαίμονα, τετύχηκε γενέσθαι ἐς πάντας ἀνθρώπους. ὧνπερ τὰς αἰτίας αὐτὸς ἅτε βασιλεὺς καταστὰς ἔδωκε. καὶ ὅσα μὲν τι κατακεκρυμμένῃ δυνάμει, καὶ φύσει δαιμονίᾳ διειργάσατο ἀνθρώποις κακὰ ἐγὼ δηλώσω. τούτου γὰρ ῥωμαίων διοικουμένου τὰ πράγματα πολλὰ καὶ ἄλλα πάθη ξυνηνέχθη γενέσθαι, ἅπερ οἱ μὲν τῇ τοῦ πονηροῦ δαίμονος τῇδε παρουσίᾳ ἰσχυρίζοντο, καὶ μηχανῇ ξυμβῆναι. οἱ δὲ αὐτοῦ τὸ θεῖον τὰ ἔργα μισῆσαν, ἀποστραφέντα ἀπὸ τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, χώραν δαίμοσι τοῖς παλαμναίοις ἐνδεδωκέναι, ταῦτα διαπράξασθαι τῇδε. ἔδεσσαν μὲν γὰρ, σκιρτὸς ἐπικλύσας ὁ ποταμὸς, μυρίων δημιουργὸς τοῖς ἐκείνῃ ἀνθρώποις συμφορῶν γέγονεν, ὥς μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις γεγράψεται. νεῖλος δὲ ἀναβὰς μὲν ἧπερ εἰώθει, χρόνοις δὲ οὐκ ἀποβὰς τοῖς καθήκουσι, πινὰ τῶν ᾠκημένων εἰργάσατο ἔργα, ἅπερ μοι καὶ πρότερον διεδήλωται. κύδνος δὲ ταρσὸν περιβαλλόμενος σχεδόν τι πᾶσαν ἡμέρας τε αὐτὴν ἐπικλύσας πολλὰς, οὐ πρότερον ἀπέστη, ὡς αὐτὴν ἀνήκεστα κακὰ ἔδρασε.

Σεισμοὶ δὲ ἀντιόχειάν τε καθεῖλον τὴν τῆς ἑῴας πρώτην, καὶ Σελεύκειαν, ἥπερ αὐτῆς ἐκ γειτόνων οἰκεῖται, καὶ τὴν ἐν κίλιξιν ἐπιφανεστάτην ἀνάζαρβον. αἷς τῶν ἀπολωλότων τὸ μέτρον, τίς ἂν διαριθμεῖσθαι δυνατὸς εἴη; προσθείη δὲ ἄν τις τά τε ἴβωρα,

ἴβωρα, καὶ ἀμάσειαν, ἣ πρώτη ἐν πόντῳ ἐτύγχανεν οὖσα, πολύβοτόν τε τὴν ἐν φρυγίᾳ, καὶ ἣν πισίδαι φιλομήδην καλοῦσι. λυχνιδόν τε τὴν ἐν ἠπειρώταις, καὶ κόρινθον, αἳ δὴ πολυανθρωπόταται ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. ταύταις γὰρ ἁπαξαπάσαις ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον σεισμῷ τε καταπεσεῖν, καὶ τοὺς ᾠκημένους σχεδόν τι πᾶσι ξυνδιολωλέναι τετύχηκεν. ἐπιγενόμενος δὲ καὶ ὁ λιμὸς, οὗ περ ἔμπροσθεν ἐμνήσθην, τὴν ἡμίσειαν μάλιστα τῶν περιγινομένων ἀνθρώπων ἀπήνεγκε μοῖραν. τοσούτων μὲν ἀνθρώπων ἐγένετο φθόρος, ἰουστινιανοῦ πρότερον ῥωμαίοις διοικουμένου τὴν πολιτείαν, καὶ ὕστερον τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος. ὅπως δὲ καὶ τὰ χρήματα ἀφείλετο ἁπαξάπαντα, ἐρῶν ἔρχομαι. ὄψιν ὀνείρου ὑπειπὼν πρότερον ἥνπερ κατ' ἀρχὰς τῆς ἰουστινιανοῦ βασιλείας τῶν τινι ἐπιφανῶν ἰδεῖν ξυνηνέχθη. ἔφη γάρ οἱ δοκεῖν ἐν τῷ ὀνείρῳ ἑστάναι μέν που ἐν βυζαντίῳ παρὰ τὴν τῆς θαλάσσης ἠϊόνα, ἣ δὴ χαλκηδόνος καταντικρύ ἐστιν. ὁρᾶν δὲ τοῦτον κατὰ τὸν ἐκείνῃ πορθμὸν ἑστῶτα μέσον. καὶ πρῶτον μέν τι τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης αὐτὸν ἐκπιεῖν ὅλον, ὥστε οἴεσθαι τὸ λοιπὸν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἠπείρου ἑστάναι, οὐκέτι τοῦ πορθμοῦ ταῦτα ἐπιόντος. ἔπειτα ὕδωρ ἄλλο ῥύπου τε πολλοῦ, καὶ φορυτοῦ γέμον, βρεῦσαν ἐξ ὑπονόμων ἑκατέρωθεν ὄντων, ἐνταῦθα γενέσθαι. καὶ αὐτὸ μὲν τοῦτον ἐκπιεῖν ἅμα, γυμνόν τε αὖθις ἐξεργάσασθαι τοῦ πορθμοῦ χῶρον. ἡ μὲν τοῦ ὀνείρου ὄψις ἐδήλου τοιαῦτα. ἰουστινιανὸς δὲ ἡνίκα οἱ ὁ θεῖος ἰουστῖνος τὴν βασιλείαν παρέλαβε, χρημάτων δημοσίων ἔμπλεων τὴν πολιτείαν εὗρεν. ἀναστάσιος γὰρ προνοητικώτατός τε ἅμα, καὶ οἰκονομικώτατος πάντων αὐτοκρατόρων γενόμενος, δείσας ὅπερ ἐγένετο, μὴ οἱ

Ibera, Amaſia Ponti vrbium nobiliſſima, Polybotus Phrygiæ, & quæ à Piſidiæ populis vocatur Philomida, Lychnidus in Epiro, & Corinthus, Ciuitates ab antiquo frequentiſſimæ, hac tempeſtate extremo penè ciuium ſuóque interitu corruerunt. Ingruens deinde lues, de qua ſuprà memoraui, dimidiam fermè reliquorum hominum partem depaſta eſt. Hanc hominum genus cladem accepit Iuſtiniano pridem Romanis Rempublicam adminiſtrante, eodémque demum Imperatore. Porrò dicam quemadmodum omnium pecunias compilauit, memorata primùm ſpecie quadam ſomnij, quæ viro illuſtri loco nato ſub initium huius dominationis occurrit. Affirmabat is per quietem viſum ſibi fuiſſe ad littus eſſe Boſpori, qua parte in Chalcedonem pertinet, vidiſſéque hîc Iuſtinianum in medio extantem freto, totámque ingurgitantem maris vim, vt illa demum exhauſta, neque eò amplius influente, imæ terræ inſiſteret. Tum alios aquarum riuos turbidos illos, atque cænoſos vtrinque ex cloacis eodem confluentes, nihilominus hunc epotaſſe, freti alueo iterum ſubſidente. Hæc ille in quiete. Verùm Iuſtinianus, cùm auunculus cepit Imperium, Reipublicæ ærarium refertiſſimum habuit. Nam Anaſtaſius omnium Imperatorem prouidendo publicæ ac domeſticæ rei aptiſſimus, veritus ne (vt planè accidit) ſucceſſor

ſucceſſor Imperij, arctaᵣre ſubiectos exagitaret; antequam fato concederet, theſauros affatim oppleuit auro, quod ſtatim dilapidauit Iuſtinianus, partim marinis minimè neceſſariis ſubſtructionibus, partim Barbaris conciliandis * * * * quam pecuniam perpetuos centum annos vel perditus nepos Imperator vincere ſua libidine nequiuiſſet. Nam Præfecti theſauris, ærariiſque publicis affirmarunt, annis amplius ſeptem & viginti, quibus in Imperio fuit Anaſtaſius, repoſita ter centum & viginti millia auri pondo nullo labore; quorum deinde nihil reliqui fuerit, ſed Iuſtino etiamnum ſuperſtite, vt ſuprà narraui, ea Iuſtinianum profudiſſe. Quantam enim pecuniam, quoad vixit, contra ius faſque rapuit, omnibúſque modis traxit, vexauítque, incredibile planè memoratu eſt; quippe qui veluti immenſa vorago omnes ſubiectorum fortunas perpetuò abſorberet, eaſdémque Barbaris refluo gurgite euomeret. * Hac publicarum opum facta iactura, tum priuatos ad prædam petiuit. Multos prædiuites cùm Byzantij, tum alibi eorum ſubſtantiis per vim direptis, falſorum criminum reos egit, hos quidem cultus multorum Deorum, illos deprauatæ Chriſtianæ ſententiæ, alios puerorum concubinatus, nonnullos ſanctimonialium ſtupri, quoſdam ſcelerati coitus, alios ſeditionis, Praſinorum ſtudij, læſæ

μὴ οἱ ὁ τὴν βασιλείαν ἐκδεξάμενος χρημάτων ὑποσπανίζων, ἴσως τοὺς κατηκόους ληΐζηται, χρυσοῦ τοὺς θησαυροὺς ἅπαντας κατακόρως ἐμπλησάμενος, τὸν βίον ξυνεμετρήσατο. οὕσπερ ἅπαντας Ἰουστινιανὸς ὡς τάχιστα διεσπάσατο. τοῖς μὲν θαλασσίοις οἰκοδομίαις λόγον οὐκ ἐχούσαις, τοῖς δὲ τῇ ἐς τοὺς βαρβάρους φιλοτιμίᾳ, καί τοι ἀνθ * * * ἄν τις αὐτοῦ βασιλείαις ἄγαν ἀσώτῳ τε γενομένῳ ἐτῶν ἑκατὸν ἐπαρκέσειν. ἰσχυρίζοντο γὰρ οἱ τοῖς θησαυροῖς τε, καὶ ταμιείοις, καὶ ἄλλοις ἅπασι τοῖς βασιλικοῖς χρήμασιν ἐφεστῶτες, Ἀναστάσιον μὲν Ῥωμαίων ἔτη πλέον, ἢ ἑπτὰ καὶ εἴκοσιν ἄρξαντα, διακόσια, καὶ τρισχίλια χρυσοῦ κεντηνάρια ἐς τὴν βασιλείαν εἰσκομισθῆναι οὐδενὶ νόμῳ. καὶ τούτων ἁπάντων οὐδὲ ὁτιοῦν ἀπολελεῖφθαι, ἀλλ' ὅτι περιόντος Ἰουστινιανοῦ περὶ τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου διεδαπανῆσθαι, ἧπέρ μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἴρηται. ἅπερ γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ σφετερίζεσθαί τε οὐ δέον, καὶ ἀναλογοῦν ἴσχυσεν, οὐδ' ἄν τινα λόγον, ἢ λογισμὸν ἡμέτερον φθῆναι μηχανή τις οὐδεμία ἐστίν. ὥσπερ γάρ τις ποταμὸς ἀέναος ἐς ἡμέραν ἑκάστην ἐκληϊζόμενος καταληΐζετο τοὺς ὑπηκόους. ἐπέρρει δὲ ἅπαντα τοῖς βαρβάροις εὐθύς. * * * πλοῦτον οὕτω τὸν δημόσιον εὐθὺς ἐκφορήσας ἐπὶ τοὺς κατηκόους τὸ βλέμμα ἦγε, πλείστοις τε αὐτίκα τὰς οὐσίας ἀφείλετο. ἁρπάζων τε, καὶ βιαζόμενος οὐδενὶ λόγῳ, τῶν ἐγκλημάτων τε οὐδαμῆ γεγονότων ἐπάγων τοὺς εὐδαίμονας, ἔν τε Βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ δοκοῦντας εἶναι. καὶ τοῖς μὲν πολυθεΐαν, τοῖς δὲ δόξης ἐν Χριστιανοῖς οὐκ ὀρθῆς αἵρεσιν. τοῖς δὲ παιδεραστίας, ἑτέροις ἱερῶν γυναικῶν ἔρωτας, ἢ ἄλλας τινὰς οὐ θεμιτὰς μίξεις, ἄλλοις στάσεως ἀφορμήν, ἢ μέρους Πρασίνου σπουδήν,

ἢ ἐς

ἢ ἐς αὐτὸν ὑβρίζειν, ἢ ὄνομα ὁποιονοῦν ἄλλο ἐπενεγκὼν, ἢ κληρονόμος αὐτόματος τοῖς τελευτηκόσιν, ἢ καὶ περιοῦσιν αὖ οὕτω τύχοι γενόμενος. αἱ γὰρ δὴ σεμνόταται τῶν πράξεων αὐτῷ τοιαῦται ἦσαν. ὅπως δὲ καὶ τὴν γενομένην ἐπ' αὐτὸν στάσιν ἡνίκα ἐκάλουν διοικησάμενος, πᾶσι κληρονόμος τοῖς ἐκ βουλῆς εὐθὺς γέγονεν, ἤδη μοι ἔναγχος διεδήλωται. καὶ ὅπως τῆς στάσεως οὐκ ὀλίγων πρότερον αὐτοῖς ἰδίᾳ ἑκάστου τὴν οὐσίαν ἀφείλετο. τοῦτο δὲ βαρβάρους ἅπαντας; οὐδένα ἀνιεὶς καιρὸν, χρήμασιν ἐδωρεῖτο μεγάλοις, ἑῴους τε καὶ ἑσπερίους, πρός τε ἄρκτον, καὶ μεσημβρίαν, ἄχρι ἐς τοὺς ἐν Βρεττανίαις ᾠκημένους, καὶ γῆς πανταχόθι τῆς οἰκουμένης. ὧνπερ τὰ ἔθνη οὐδὲ ὅσον ἀκοῇ πρότερον εἴχομεν. ἀλλὰ πρῶτον ἰδόντες, εἶτα τοῦ γένους ὄνομα ἔγνωμεν. αὐτοί τε γὰρ πυνθανόμενοι τὸ τοῦ ἀνδρὸς ἦθος, ἐπ' αὐτὸν δὴ ἐκ πάσης γῆς ξυνέρρεον ἐς Βυζάντιον. καὶ ὃς οὐδεμιᾷ ὀκνήσει, ἀλλ' ὑπερειδόμενός τε τῷ ἔργῳ τούτῳ, καίτοι καὶ ἕρμαιον εἶναι οἰόμενος τὸν μὲν Ῥωμαίων ἐξαντλεῖν πλοῦτον, βαρβάροις δὲ ἀνθρώποις, ἢ ῥοθίοις τισὶ θαλαττίοις προΐεσθαι, ἀεὶ καθεκάστην αὐτῶν ἕκαστον, ξὺν ἀθρόοις χρήμασιν ἀπεπέμπετο. ταύτῃ τε οἱ βάρβαροι ἅπαντες κύριοι τοῦ Ῥωμαίων παντάπασι γεγένηνται πλούτου, ἢ τὰ χρήματα πρὸς τοῦ βασιλέως κεκομισμένοι, ἢ ληϊζόμενοι τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ἢ τοὺς αἰχμαλώτους ἀποδιδόμενοι, ἢ τὴν ἐκεχειρίαν ἀπεμπολοῦντες, τήν τε τοῦ ὀνείρου ὄψιν ἧς ἄρτι ἐμνήσθην ἐς τοῦτο τῷ ἰδόντι ἀποκεκρίσθαι τετύχηκε. καὶ ἄλλοις μέντοι ἐπιτεχνήσασθαι τῶν κατηκόων λεηλασίας τρόποις ἴσχυσεν, οἵπερ ἐς ὅσον δυνατὸς ἂν εἴην, αὐτίκα μάλα λελέξονται, δι' ὧν οὐκ ἀθρόας, ἀλλὰ βραχὺ τὰς πάντων οὐσίας ληΐζεσθαι διαρκῶς εἶχε.

πρῶτα

læſæ Maieſtatis; vel demortuis, aut etiam ſuperſtitibus hæredem inopinatum ſe ſcripſit. Hæc nempe egregiorum eius facinorum ſumma fuit. Vt verò Senatorum omnium facultates occuparit vſus Victoriatorum manu, quorum ſeditio eo excitata eſt Imperatore; & paulo antè quàm excitaretur, vt priuatorum quorumque bona raptum iuerit, ſuprà memoraui. Nam Barbarorum gentes, quæ ad ortum & occaſum pertinent, quæve ad meridiem & ſeptentriones; ipſos etiam Britannos, & alios vbique locorum degentes, nullo non tempore magnis largitionibus auxit: quos antehac ne fama quidem acceperamus; ſed coram antè vidimus, quàm gentis nomen audiremus. Hi, obſeruato viri genio, ad eum ex toto terrarum orbe Byzantium confluere; ille viciſſim promptus, hilatiſque hanc amare rem, & in lucro deputare, ac tum opes exhaurire Romanas, & quidquid ex maritimis ædificiis reliqui eſſet, Barbaris effundere, lautiſſque onuſtos magnificentiſſimis dimittere. Ita Romanorum ærarium totum fuit Barbaris deſtinatum, vel largitiones accipientibus, vel agitantibus prædas, vel reddentibus captiuos, vel inducias vendentibus, atque ad hoc illa de qua modò dixi, ſomnij ſpecies pertinuit. Excogitauit & alia, quæ (quantum queo) dicam rapinarum genera, quibus paulatim ſubiectorum bona decerperet.

Plebi

Plebi dedit Magiſtratum, cuius negotium eſſet, Vænalitiis, qui officinas haberent, annuo impoſito cenſu, poteſtatem facere vendendorum quanticumque vænalium. Ciues vti foro cogebantur, pretio ter tanto maiore; nec illis tamen copia erat, etſi ingenti damno vexatis, in alicuius caput ea de re quæſtionem habere; quod ex eo prouentu pars bona rediret, cùm ad Imperatorem, tum ad opes huius Magiſtratus augendas. Nec minorem emptoribus fraudem fecit, deteſtanda ſatellitum Magiſtratus induſtria, & Vænalitiorum impunita licentia, quibus eſſet poteſtas non ſolùm licitationem facere, ſed etiam omnibus modis vænalia adulterare. Deinde plurima inſtituit monopolia; iis diuendita ſubiectorum libertate, qui impium hoc negotium inirent: atque his impoſito vectigali, rem à pactis conuentis pro animi ſententia adminiſtrandam permiſit. Sic palàm & cum aliis Magiſtratibus atque Præfectis actitabatur, qui eò licentiùs clientum bona vexarunt, quò magis Cęſar furtorum partem quamuis exiguam acciperet. Quaſi verò ad hoc ei ſatis non eſſent antiqui Magiſtratus, (nam Præfectus Vrbis omnem olim habuit criminum quæſtionem) duos alios inuexit, vt eò plures ſibi delatores eſſent, & faciliùs de viris innoxiis ſupplicia ſumeret. Horum

πρῶτα τοῦ δήμου οἱ ἔπαρχον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον ἐφίστη. ὃς δὴ ἔμελλε τοῖς τὰ πωλητήρια ἔχουσι πόρον ἐκ τοῦ ἐνθένδε διαλαγχάνων ἐς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῖς ἐμβιβάζειν, τοῦ τὰ ὤνια, ὅπῃ βούλοιντο ἀποδίδοσθαι. καὶ περιειστήκει τοῖς τῇδε ἀνθρώποις ὠνεῖσθαι τὰ ἐπιτήδεια, τριπλασίονα μὲν καταβαλλομένοις τιμήματα. ὅτῳ δὲ αὖ διὰ ταῦτα ἐπικαλοῖεν, οὐδαμῆ ἔχουσι. μέγιστά τε τὸ ἀπὸ τοῦ ἔργου βλάβος ἠγείρετο. μέρος γὰρ τῆς βασιλείας τοῦδε φερομένης τοῦ πόρου πλουτεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ἡ τῷ πράγματι ἐφεστῶσα ἀρχὴ ἤθελε. τὸ δὲ ἐνθένδε, οἵ τε τῆς ἀρχῆς ὑπηρέται τῆς αἰσχρᾶς ταύτης ὑπουργίας ἐπειλημμένοι. καὶ οἱ τὰ πωλητήρια ἔχοντες, τῆς τοῦ παρανομεῖν ἐξουσίας δεδραξάμενοι, ἀνήκεστα ἔργα τοὺς τότε ὠνεῖσθαι δεομένους εἰργάζοντο. οὐχ ὅτι (ὃν πολλαὶ εἶεν) πολλαπλάσια τὰ τιμήματα κομιζόμενοι, ἀλλὰ καὶ δολώσεις ἐν τοῖς ὠνίοις μηχανώμενοι, ἀμυθήτους τινάς. ἔπειτα δὲ πολλὰ καταστησάμενος τὰ καλούμενα μονοπώλια, τήν τε κατηκόων σωτηρίαν ἀπεμπολήσας τοῖς τὸ ἄγος τοῦτο ἐνεργολαβεῖν ἀξιοῦσιν, αὐτὸς μὲν τίμημα τοῦ ἔργου τούτου ἀντιφορτισάμενος ἀπηλλάσσετο. τοῖς δὲ αὐτὰ ξυμβεβληκόσι παρείχετο τὴν ἐργασίαν ᾗ βούλοιντο διοικήσασθαι. ὅπερ ἀπαρακαλύπτως ἡμαρτάνετο, κἀν ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις ἀρχαῖς. βασιλέως γὰρ ἀεὶ μοῖραν τινὰ οὐ πολλὴν τῶν φορείων κομιζομένου, αἵ τε ἀρχαὶ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ πράγματι ἐφεστῶτες ἑκάστῳ ἀδεέστερον τοὺς σφίσι περιπίπτοντας ἐληΐζοντο. ὥσπερ δὲ οἱ οὐχ ἱκανῶν ἐς τοῦτο οὐσῶν τῶν πάλαι διατεταγμένων ἀρχῶν, ἑτέρας δύο ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ ἐπετεχνήσατο. καίτοι ἅπαντα μετῄει πρότερον τὰ ἐγκλήματα ἡ τοῦ δήμου ἐφεστῶσα ἀρχή. ἀλλ' ὅπως ἀεὶ πλείους τε οἱ συκοφάνται εἶεν, καὶ πολλῷ ἔτι θᾶσσον τῶν οὐδὲν ἐπταικότων τὰ σώματα αἰκίζοιτο, ταύτας δὴ τὰς ἀρχὰς ἐπινοεῖν ἔγνω.

καὶ αὐταῖν

καὶ αὐταῖν τὴν ἑτέραν μὲν τοῖς κλέπταις δῆθεν τῷ λόγῳ ἐπέστησεν, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεὶς πραίτωρα δή. τῇδε δὴ ἑτέρᾳ, τούς τε παιδεραστοῦντας ἐσαεὶ τιννυμένῃ, καὶ γυναιξὶν οὐ νόμιμα μιγνυμένοις ἐπήγγελε. καὶ εἴ τῳ τὰ ἐς τὸ θεῖον οὐκ ὀρθῶς ἤσκηται, ὄνομα ταύτῃ ἐπιθεὶς κοιαισίτωρα. ὁ μὲν οὖν πραίτωρ εἴ τινα ἐν τοῖς φωρίοις λόγου πολλοῦ ἄξια εὗρε, ταῦτα δὴ τῷ αὐτοκράτορι ἀποφέρειν ἠξίου. φάσκων οὐδαμῆ φαίνεσθαι τοὺς τούτων κυρίους. ταύτῃ τε χρημάτων ἀεὶ τῶν τιμιωτάτων διαλανθάνειν ὁ βασιλεὺς εἶχεν. ὁ δὲ δὴ κοιαισίτωρ καλούμενος τοὺς περιπεπτωκότας κατεργαζόμενος, ἃ μὲν βούλοιτο ἔφερεν, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἧσσον ἐπλούτει τοῖς ἀλλοτρίοις οὐδενὶ νόμῳ. οἱ γὰρ δὴ τούτων τῶν ἀρχῶν ὑπηρέται, οὔτε καταρχὰς κατηγόρους ἐπήγοντο, οὐδὲ μάρτυρας τῶν πεπραγμένων παρείχοντο, ἀλλὰ διηνεκὲς πάντα τοῦτον τὸν χρόνον, κατηγόρητοί τε, καὶ ἀνεξέλεγκτοι, ὡς λαθραιότατοι ἐντυχόντες, ἔκτεινόν τε, καὶ ἀφῃροῦντο τὰ χρήματα. ὕστερον δὲ ὁ παλαμναῖος οὗτος ταύταις τε, καὶ τῇ τοῦ δήμου ἐφεστώσῃ ἀρχῇ, πάντων ὁμοίως ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἐγκλημάτων ἐπέστελλεν, ἐρίζειν σφίσιν πρὸς ἀλλήλους εἰπὼν, ὅστις αὐτῶν πλείους τε, καὶ θᾶσσον διαφέρειν ἱκανὸς εἴη. καὶ αὐτῶν ἕνα μὲν αὐτὸν εὐθὺς ἐρέσθαι φασὶν, ἢν ἐς τοὺς τρεῖς τίς ποτε διαβάλλοιτο, τίνος ἂν αὐτῶν ἡ τοῦ πράγματος διάγνωσις εἴη. τὸν δὲ ὑπολαβόντα φάναι, ὅστις ἂν αὐτὸν προτερήσας τοὺς ἄλλοις φανοῖ. ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ κοιαίστωρος καλουμένην ἀρχὴν διέθετο οὐδενὶ κόσμῳ. ἧσπερ διαφερόντως ἐπεμελοῦντο, οἱ πρότερον βεβασιλευκότες, ὡς εἰπεῖν, ἅπαντες. ὅπως τε τὰ ἄλλα ἔμπειροι, καὶ σοφοί,

Horum alterum Prætorem plebis vocauit, qui furtis vlciſcendis præeſſet; alterum Quæſitorem, cui cognoſcendum foret de puerorum concubinatu, de præpoſteris mulierum ſtupris, déque ſuperſtitioſa, & falſa religione. Ergo Prætor illuſtriora quæque furta deferenda Imperatori curauit, horum nullos apparere dominos dictitans, atque ita Cæſar rebus quotidie pretioſiſſimis affluebat. Quæſitor verò dicta in reos capitis ſententia, quæcumque collibuiſſent, afferebat Cæſari, atque ipſe nullo iure alienis opibus nihilominus diteſcebat. Namque huius Magiſtratus exactores principio neque accuſationem petiuêre, neque teſtes induxêre delictorum; ſed hoc toto tempore incognita, indemnatáque cauſa, rei capite & bonorum proſcriptione clàm puniti ſunt. Tum demum nefarius hic homo ambobus hiſce Magiſtratibus, Vrbiſque Præfecto omnia ſine diſcrimine permiſit cognoſcenda crimina, iuſſis vt pluribus citiúſque perdendis hominibus inter ſe certarent. Ex his verò quopiam, vt aiunt, ab eo percontante, cui potiſſimùm cognitio ſtaret cauſæ, ad ſingulos quoſque fortè deferendæ. Ei ſtabit, inquit, qui iudicio collegas anteuertat. Sed & Quæſturæ munus indignis modis accepit; cuius olim ſingulare fuit reliquorum ſanè omnium Cæſarum ſtudium, ſcilicet vt à viris tractaretur cùm aliarum rerum

ac

M καὶ τὰ

ac diſciplinarum, tum verò Iuris apprimè conſultiſſimis, & omni prorſus exutis auaritia; ſummo Reipublicæ damno alioqui futuris, qui vel inſcitia, vel diuitiarum cupidine laborantes id munus capeſſerent. Hic tamen Princeps primùm Quæſturæ Tribonianum præfecit, cuius facinora ſatis alibi dicta ſunt. Eo autem vita functo, partéque illius facultatum, licèt ſuperſtite filio, & bene multis nepotibus, proſcripta; Iunilus Apher in eo gradu locatur, homo cui leges ne fama quidem notæ, cùm in albo Cauſidicorum non fuerit, & licèt Latinarum litterarum non ignarus, Græcarum certè causâ ne ſalutatum quidem aliquando ludimagiſtrum venit; ſed & efferendis Græcis vocibus ſic fuit inepta lingua, vt ſi id vnquam tentaret, famulis riſum exprimeret. Turpi lucro ſic inhiauit, vt minimè vereretur Imperatoris litteras palàm dinundinari; vel pro aureo ſtatere promptiſſimè clientibus manum porrigere; ſeptem ipſis annis Reipublicæ Romanæ hic probro fuit. Quo tandem extincto, eam adeptus eſt dignitatem Conſtantinus legũ haud imperitus, ſed planè adoleſcens, qui nec dum forenſibus ſe exercuiſſet concertationibus; longè poſt homines natos furaciſſimus, idémque faſtoſiſſimus. Hic Iuſtiniano ſi quis alius cariſſimus fuit; quem illi & ſuarum rapinarum præfectum, & iudiciorum arbitrum habere libuit. Quare

καὶ τὰ ἐς τοὺς νόμους μάλιστα εἶεν, τὴν ταύτην διαχειριοῦντες. καὶ χρημάτων διαφανῶς ἀδωρότατοι, ὡς οὐκ ἄνευ μεγάλου ὀλέθρου τούτου γε τῇ πολιτείᾳ γενησομένου. οἵπερ οἱ ταύτην τὴν ἀρχὴν ἔχοντες, ἢ ἀπειρίᾳ τινὶ ἔχοιντο, ἢ φιλοχρηματίᾳ ἐφεῖντο. ὁ δὲ βασιλεὺς οὗτος πρῶτον μὲν ἐπὶ ταύτης τριβονιανὸν καθεστήσατο. οὗπερ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις διαρκῶς εἴρηται, ἐπεὶ δὲ ὁ τριβονιανὸς ἐξ ἀνθρώπων ἠφάνιστο, μοῖραν μὲν αὐτοῦ τῆς οὐσίας ἀφείλετο, καί τοι παιδός τε οἱ ἀπολελειμμένου, καὶ πλήθους ἐκγόνων, ἐπεγένετο τῷ ἀνθρώπῳ ἡ τέλειος ἡμέρα τοῦ βίου. ἰούνιλον δὲ λίβυν γένος ἐπὶ τῆς τιμῆς καθεστήσατο ταύτης, νόμου μὲν, οὐδὲ ὅσ' ἀκοὴν ἔχοντα. ἐπεὶ οὐδὲ τῶν ῥητόρων τις ἦν. γράμματα δὲ λατῖνα μὲν ἐξεπιστάμενον, ἑλληνικῶν μέν τοι ἕνεκα οὐδὲ πεφοιτηκότα πρὸς γραμματιστοῦ πώποτε, οὐδὲ τὴν γλῶτταν αὐτὴν ἑλληνίζειν δυνάμενον. πολλάκις ἀμέλει φωνὴν ἑλληνίδα προθυμηθεὶς ἀφεῖναι, πρὸς τῶν ὑπηρετούντων γέλωτα ὦφλε. ἐς δὲ τὴν αἰσχροκέρδειαν δαιμονίως ἐσπουδακότα. ὅς δὲ γράμματα μὲν τὰ βασιλέως ἐν δημοσίῳ ἀπεμπολῶν, ὡς ἥκιστα κατεδέετο. ἑνὸς δὲ στατῆρος χρυσοῦ ἕνεκα τὴν χεῖρα ὀρέγειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν οὐδαμῆ ὤκνει. οὐχ ἧσσον τε ἢ ἑπτὰ ἐνιαυτῶν χρόνον τοῦτον ἡ πολιτεία τὸν γέλωτα ὦφλεν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἰούνιλος ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου ἀφίκετο, κωνσταντῖνον ἐπὶ τοῦδε τοῦ ἀξιώματος καθεστήσατο, νόμων μὲν ὄντα οὐκ ἀμελέτητον, νέον δὲ κομιδῇ, καὶ οὔπω ἀγωνίας δικανικῆς εἰς πεῖραν ἐλθόντα, κλεπτίστατον δὲ καὶ ἀλαζονικώτατον ἀνθρώπων ἁπάντων. οὗτος ἰουστινιανῷ ποθεινότατός τε ἄγαν, καὶ φίλτατος ἐν τοῖς μάλιστα ἐγεγόνει. ἐπεὶ καὶ δι' αὐτοῦ κλέπτειν τε, καὶ δικάζειν ὁ βασιλεὺς οὗτος ἀεὶ οὐδαμῆ ἀπηξίου.

διὸ δὴ χρήματα μεγάλα χρόνῳ ὀλίγου Κωνσταντῖνος εἶχε, καὶ ὑπερφυεῖ τινὶ κόμπῳ ἐχρῆτο, ἀεροβατῶν τε, καὶ πάντας ἀνθρώπους περιφρονῶν, κἂν μέν τινες αὐτῷ πολλὰ βούλοιντο χρήματα προΐεσθαι, ταῦτα δὴ κατατιθέντες τῶν οἱ πιστοτάτων τισὶ, τὰ σφίσιν ἐσπουδασμένα, κατορθοῦν ἴσχυον. αὐτῷ μέντοι ἐντυχεῖν, ἢ ξυγγενέσθαι τῶν πάντων οὐδενὶ γέγονε δυνατόν. ὅτι μὴ ἐς βασιλέα διερχομένῳ ἰόντι, ἢ ἀπαλλασσομένῳ ἐνθένδε, οὐ βάδην, ἀλλὰ σπουδῇ τε, καὶ τάχει πολλῷ τοῦ μή τινα οἱ ἀκερδῆ ἀσχολίαν τοὺς προσιόντας προστρίβεσθαι. ταύτην μὲν οὖν τῇδε βασιλεῖ τάδε εἶχεν. πρὸς δὲ τοῦ τῶν πραιτωρίων ἐπάρχου, ἀνὰ πᾶν ἔτος πλέον ἢ τριάκοντα κεντηνάρια, πρὸς τοῖς δημοσίοις ἐπράσσετο φόροις. οἷς δὴ ὄνομα τὸ ἀερικὸν ἐπιτέθηκεν, ἐκεῖνο οἶμαι παραδηλῶν, ὅτι δὴ οὐ τεταγμένη τις, οὐδὲ ξυνειθισμένη οὖσα ἡ φορὰ ἐτύγχανεν αὕτη. ἀλλὰ τύχῃ τινὶ ὥσπερ ἐξ ἀέρος ἀεὶ αὐτὴν φερομένην ἐλάμβανε. δέον τῆς πονηρίας τῆς αὐτοῦ ταῦτα ἐπικαλεῖν ἔργα. ὧν δὴ τῷ ὀνόματι οἱ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τεταγμένοι, ἀδεέστερον ἀεὶ ταῖς ἐς τοὺς κατηκόους λῃστείαις ἐχρῶντο. καὶ ταῦτα μὲν τῷ αὐτοκράτορι ἀποφέρειν ἠξίουν. αὐτοὶ δὲ πλοῦτον βασιλικὸν περιεβάλλοντο οὐδενὶ πόνῳ. ὧνπερ Ἰουστινιανὸς ἐπιστροφὴν οὐδεμίαν ἐδικαίου ποιεῖσθαι, καιροφυλακῶν ὅπως ἐπειδὰν τάχιστα πλούτου τι μέγα περιβάλλονται χρῆμα, ὅ, τι δὴ αὐτοῖς ἐπενεγκὼν ἀπροφάσιστον, ἀθρόον αὐτοῖς ἀφαιρεῖσθαι τὴν οὐσίαν ἱκανὸς εἴη. ὅπερ Ἰωάννην τὸν Καππαδόκην εἰργάσατο. ἅπαντες οὖν ἀμέλει ὅσοι τῆς τιμῆς ὑπὲρ τὸν χρόνον τοῦτον ἐλάμβανον, πλούσιοι ἐξαπιναίως οὐδενὶ γεγόνασι μέτρῳ

Quare Conſtantinus breui ampliſſimam ſibi pecuniam conflauit. Sed erat ſupetbia planè inaudita, ſic tumido faſtu omnes deſpiciens, vt qui peragendorum cauſâ negotiorum opimas ad eum opes deferrent, illas domeſticorum fidei credere cogerentur; quod nemini hominum datum eſſet illum alloqui & conuenire, niſi ad Cæſarem euntem redeuntémque; tum verò etiam præproperè ac tumultuariè, ne fortè ſine quæſtu ab aduentantibus detineretur. Hæc ita Iuſtinianus. Præfectus Prætorio præter publicum cenſum, amplius ter mille auri pondo Cæſari quotannis pendebat, cúmque prouentum nec lege, nec more maiorum receptum, ſed quaſi fortuitò aliunde ſibi ex aëre aduentitium, Aërium ob id, vt credo, vocauit, ſuæ potiùs improbitatis facinus vocandum; quo nomine Præfecti Prætorio abuſi ſunt ad liberiùs lacerandas ſubiectorum fortunas, eóque obtentu Cæſari deferendas; quibus nihilominus opes ipſi ſuas Imperatorium ad luxum facilè auxerunt. Id per Iuſtinianum illis erat impunè, quoad ampliſſimas ebibiſſent pecunias; tum enim verò vſus ille temporis opportunitate, impoſitáque calumnia ineuitabili, omnes ab eis facultates (quemadmodum à Ioanne Cappadoce) expreſſit. Vt quique per id tempus hanc dignitatem conſecuti ſunt, ita in infinitas opes repentè omnes creuerunt.

Duos excipio, Phocam, cuius antea memini, virum æqui, iuſtíque obſeruantiſſimum, in eóque munere ab omni quæſtu purum ac vacuum; & Baſſum in eodem gradu poſtea ſucceſſorem, qui veluti non bonæ frugi homines, neque motum eius ætatis ad paucos menſes eam ſibi dignitatem ſeruare integram non potuerunt. Ne verò ſingula perſequens infinitum faciam, eadem lege cum reliquis Magiſtratibus Byzantij agitatum eſt. Per vrbes verò Imperij Romani Iuſtinianus perditiſſimis quibuſque hominibus perquàm maximi Præfecturas locauit, ab illis vtique defotmandas. Nec enim vir quiſquam moderatus, vel qui tantulum ſaperet, quò inſontes expulſum iret fortunis, ſuas ſibi putaſſet prodigendas. Vbi pecuniam Iuſtinianus accepiſſet ab iis, quibuſcum paciſceretur, iam illis concidendos populos, Prouinciáſque permittebat, ex quarum euerſione diuites ipſi futuri eſſent. Hi magno fœnore acceptis mutuò Præfecturarum pretiis, ac de menſa publica Cęſari numeratis, cùm in Prouinciis erant, iniquiſſimis modis accipiebant ſubditos, vt ſeruatis omni ſtudio fœneratori tabulis, ad opes ipſi magnas venirent; præſertim cùm ob eam rem ne lege repetundarum vel pœna tenerentur, eis timendum non foret, quin maior pro immanitate cædium ac rapinarum gloria ſperanda; quando

δυοῖν μὲν τοι χωρὶς, Φωκᾶ τε, οὗπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἅτε τοῦ δικαίου ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἐπιμελητοῦ γεγονότος, κέρδους γὰρ οὑτινοσοῦν ἐνταῦθα ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ ἀξιώματι καθαρὸς ἔμεινε. καὶ Βάσσου ὃς δὴ ἐν χρόνῳ τῷ ὑστέρῳ τὴν ἀρχὴν ἔλαβεν. ὧνπερ οὐδ᾽ ἕτερος ἐνιαυτὸν διαβιώσασθαι τὴν τιμὴν ἔσχεν. ἀλλ᾽ ἀχρεῖοί τε καὶ τοῦ καιροῦ τὸ παράπαν ἀλλόκοτοι μηνῶν που ὀλίγων τοῦ ἀξιώματος ἔξω γεγένηνται. ἵνα δὲ μὴ τὸ καθ᾽ ἕκαστόν μοι διηγουμένῳ ἀτελεύτητος ὁ λόγος εἴη. ταῦτα κἂν ταῖς ἄλλαις ἐπράσσετο ταῖς ἐν Βυζαντίῳ ἀρχαῖς. πανταχόθι μέν τι τῆς ῥωμαίων γῆς ὁ ἰουστινιανὸς ἐποίει τάδε. τοὺς πονηροτάτους τῶν ἀνθρώπων ἀπολεξάμενος, διεφθάρθαι ἀπεδίδοτο τὰς ἀρχὰς σφίσι χρημάτων μεγάλων. σώφρονι γὰρ ἀνδρὶ, ἢ ξυνέσεως ὁπωσοῦν μεταλαχόντι ἔννοια οὐδεμία ἐγένετο χρήματα οἰκεῖα προΐεσθαι. ἐφ᾽ ᾧ δὴ τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας λῄζηται. τοῦτό τε τὸ χρυσίον πρὸς τῶν ξυμβαλλόντων κεκομισμένος ἐς τὴν ἐξουσίαν αὐτοὺς ἐνεβίβαζε, τοῦ, τοὺς κατηκόους πάντας ἐργάζεσθαι. ἀφ᾽ ὧν ἔμελλον τὰς χώρας αὐτῶν ἄνθρωποι οἱ ἀπολλοῦντες ἁπάσας, πλούσιοι τὸ λοιπὸν ἔσεσθαι αὐτοί. οἱ δὲ τὰς τῶν πόλεων τιμὰς ἐπὶ τόκοις ἁδροῖς πρὶν ἀπὸ τῆς τραπέζης δεδανεισμένοι, καὶ τῷ ἀποδεδομένῳ ἀπαριθμήσαντες, ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν ταῖς πόλεσι, πᾶσαν κακοῦ ἰδέαν ἐς τοὺς ἀρχομένους ἀεὶ ἐνδεικνύμενοι, οὐκ ἄλλου του ἐν ἐπιμελείᾳ καθίσταντο, ὅπως τοῖς χρήσταις τὰ ὡμολογημένα τελέσειαν. καὶ αὐτοὶ τὸ λοιπὸν ἐν τοῖς πλουσιωτάτοις τετάξονται, οὐκ ἔχοντος αὐτοῖς κίνδυνόν τινα, ἢ ὕβριν τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον, ὅσῳ καὶ πλείους τῶν σφίσι παραπεπτωκότων οὐδενὶ ἀποκτείναντες λῄζεσθαι ἴσχυον.

τὸ γὰρ

τὸ γὰρ τοῦ φονέως τε, καὶ λῃστοῦ ὄνομα, ἐς τὸ τοῦ δραστηρίου αὐτοῖς ἀποκεκρίσθαι ξυνέβαινεν. ὅσοις μὲν τι τῶν ἐχόντων ἀρχὰς ἤσθετο πλούτῳ ἀκμάζοντας, τούτοις δὲ σκήψεσι σαγηνεύσας εὐθὺς ἅπαντα συλλήβδην ἀφῃρεῖτο τὰ χρήματα. μετὰ δὲ νόμον μὲν τὰς ἀρχὰς ἔγραψε μέλλοντας ὀμνύναι ἦ μὴν καθαροὺς ἀπὸ πάσης κλοπῆς σφᾶς αὐτοὺς ἔσεσθαι. καὶ μήτε τι δώσειν τῆς ἀρχῆς ἕνεκα, μήτε λήψεσθαι. ἀράς τε πάσας ἐπέβαλεν, ὅσαι πρὸς τῶν παλαιοτάτων ὠνομασμέναι εἰσίν. ἢν τις τῶν γεγραμμένων ἐκβαίη. ἀλλὰ τοῦ νόμου τεθέντος οὔπω ἐνιαυτὸν, αὐτὸς μὲν τῶν γεγραμμένων, καὶ κατηραμένων ὀλιγωρήσας, καὶ τῆς ὑπὲρ τούτων αἰσχύνης ἀδεέστερον τὰ τιμήματα τῶν ἀρχῶν, οὐκ ἐν παραβύστῳ, ἀλλ' ἐς τὸ δημόσιον τῆς ἀγορᾶς ἔπρατεν. οἱ δὲ τὰς ἀρχὰς ὠνημένοι, διωμοσίᾳ μᾶλλον, ἢ πρότερον, πάντα ἐσύλων. ὕστερον δὲ καὶ ἄλλο τι ἐπετεχνήσατο, ἀκοῆς κρεῖσσον. τῶν ἀρχῶν, ἅσπερ ἀξιωτάτας, ἔν τε Βυζαντίῳ, καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ᾤετο εἶναι, οὐκέτι ἀπεμπολεῖν ἔγνω ᾗπερ τὰ πρότερα. μισθωτοὺς δὲ διερευνώμενος, ἐχειροτόνει. τάξας αὐτοῖς, ὅτι διαμισθαρνοῦντας, ἀποφέρειν αὐτῷ τὰ χωρία πάντα. οἱ δὲ τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι, ἀδεέστερον ξυμφορήσαντες ἐκ πάσης γῆς ἅπαντα ἔφερον. καὶ περιήρχετο μισθοφόρος ἐξουσία τῷ τῆς ἀρχῆς ὀνόματι καταληϊζομένη τοὺς ὑπηκόους. οὕτως ὁ βασιλεὺς ἀκριβολογούμενος τὸν ἅπαντα χρόνον, ἐκείνους ἐφίστη τοῖς πράγμασιν, οἳ δὴ πάντων κατὰ τὸν ἀληθῆ λόγον, μιαρώτατοι ἦσαν, ἀεί τε τὸ κακὸν τοῦτο ἰχνηλατῶν κατετύγχανεν. ἡνίκα

quandoquidem eorum ſcelerum nomina iam illis induſtriæ verterentur. Verùm Iuſtinianus poſtquam horum quemque qui magiſtratus haberent, euaſiſſe opulentiſſimum obſeruaſſet, calumniis irretito omnes omnino pecunias illicò detraxit. Legem ſcripſerat, vt qui Magiſtratus, Prouinciaſque peterent, ſacramento profiterentur, nullis ſe vnquam rapinis fœdaturos, nihilque daturos pro dignitatibus, vel accepturos, qui ſecus feciſſent, diris omnibus more maiorum deuouerentur. A lata lege vix annus abierat, cùm ipſe decreto, dirarum obnunciatione, pudoréque neglectis dignitates haud obſcurè, ſed palàm in foro per ſummam impudentiam pretio diuenditaret; ac dignitatum licitatores periuri fœdiùs quàm antea omnia raperent. Demum illud etiam excogitauit, quod penè incredibile memoratu eſt; Byzantij atque municipiorum ſummos quoſque Magiſtratus haud ampliùs vænales habere collibuit; verùm quoſdam eis præficere conductitios, pacta mercede, qui omnes ad eum locorum prouentus conueherent. Illi accepto ſtipendio vndecumque terrarum per impudentiam ſúſque déque trahebant omnia, comportabántque. Videres Magiſtratum conductitium huc atque illuc oberrantem, prælatóque nomine dignitatis in prouinciales ſæuientem. In magno id ſemper negotio Iuſtinianus habuit, nec ſua illum fefellit induſtria; vt quique ſine controuerſia conſceleratiſſimi rebus præeſſent.

 Cùm

Cùm ergo primùm nefarios ad dignitates euexit, eorúmque improbitatem poteſtatis licentia prodidit, perquàm mirum viſum eſt, ſi tantam ferre poſſet malignitatem humanum ingenium: at illos vbi longo interuallo ſucceſſores ſuperaſſent, quærebant homines, quî tandem viſi priores illi longè flagitioſiſſimi, ab his rantopere vincerentur, vt boni probíve ab ipſis iam factis haberi poſſent: tertij verò, & ab his alij deinceps ſic ptiorum debilitarunt facinora, noua robuſtioris improbitaris induſtria, vt illis optimum nomen, famámque conciliarint. Sic verò publicis graueſcentibus malis, periculo compertum eſt, nullis circumſcribi certis terminis humanam improbitatem, quæ ſi maiorum exemplo coaleſcat, arque dignitatis licentia in ſubditorum perniciem exeratur, quò tandem poſſir euadere non niſi afflictorum ærumnis perpendi queat. Romanis hoc ſtaru res Magiſtratuum fuit. Sæpe accidir, vt Hunnos in fines Romanorum prædatoria manu graſſanres, iam iámque receſſuros, Thracum, atque Illyriorum Duces aggredi conſtituerint, ſimul acceptis à Iuſtiniano ea ſuper re litteris, vtpore ſocij Imperij Romani, atque aduerſus Gotthos, alióſque Romani nominis hoſtes, bellorum participes. Barbari ea data opporrunitate hoſtilẽ in modum Romanis

ἡνίκα οὖν ἀμέλει τοὺς πρώτους πονηροὺς ἐπὶ τὸ ἀρχῆς κατεστήσατο ἐς φῶς τε αὐτὴν ἡ τῆς δυνάμεως ἐξουσία, τὴν κακοτροπίαν ἐξενήνοχεν, ἐθαυμάζομέν γε ὅπως δὴ κακότητα τοσαύτην ἀνθρώπου φύσις ἐχώρησεν. ἐπεὶ δὲ αὐτοὺς οἱ χρόνῳ τὰς ἀρχὰς ἐκδεξάμενοι πολλῷ τῷ περιόντι παρελᾶν ἴσχυσαν, διηπορεῖτο πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι, ὅντινα τρόπον οἱ πρόσθεν πονηρότατοι δόξαντες τούτῳ παραλόγῳ, ἅτε αὐτοὶ καλοὶ, καὶ ἀγαθοὶ γεγονότες ἐν τοῖς σφετέροις ἐπιτηδεύμασι πρὸς τῶν ἐπιγινομένων ἡσσήθησαν. αὖθις τε οἱ τρίτοι τοὺς δευτέρους ὑπερηκόντισαν πονηρίᾳ τῇ πάσῃ. καὶ μετ' ἐκείνους ἕτεροι τοῖς τῶν ἐγκλημάτων καινοτομήμασιν. ὄνομα χρηστὸν τοῖς φθάσασι προσετρίψαντο. προϊόντος δὲ τοῦ κακοῦ, πᾶσιν ἐκμεμαθηκέναι τῷ ἔργῳ ξυνέβη, ὅτι δὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπ' ἄπειρον μὲν ἡ πονηρία φύεσθαι εἴωθε. μαθήσει δὲ τῶν προεξειργασμένων ἐκτρεφομένη, καὶ τῇ τῆς παρουσίας ἐξουσίᾳ ἐς τὸ λυμαίνεσθαι τοῖς παραπίπτουσι ἐξαγομένη, ἐς τοσόνδε ἀεὶ ἐξικνεῖσθαι δοκεῖ, ἐς ὅσον δύναται, ἡ τῶν βλαπτομένων σταθμᾶσθαι δόξα. ῥωμαίοις μὲν οὖν τά γε ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσιν ταύτῃ πῃ εἶχε. πολλάκις δὲ καὶ οὐννῶν πολεμίων στρατῷ ἀνδραποδίσασί τε, καὶ λῃσαμένοις τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν, οἱ θρᾳκῶν τε, καὶ ἰλλυριῶν στρατηγοὶ βεβουλευμένοι, ἀναχωροῦσιν ἐπιθήσεσθαι, ἀνεπήδησαν. ἐπεὶ βασιλέως ἰουστινιανοῦ γράμματα εἶδον, ἀπεροῦν τὰ σφίσι τὴν ἐς τοὺς βαρβάρους ἐπίθεσιν ἀναγκαίων αὐτῶν ἐς ξυμμαχίαν ῥωμαίοις ὄντων ἐπὶ γότθοις ἴσως, ἢ ἐπὶ ἄλλοις πολεμίων τινάς. καὶ ἀπ' αὐτοῦ οἱ βάρβαροι οὗτοι, ἐληΐζοντο μὲν ὡς πολέμιοι, καὶ ἠνδραπ

καὶ ἠνδραποδίζοντο τοὺς τῇδε ῥωμαίους. ξὺν δὲ τῇ ἄλλῃ λείᾳ, καὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἅτε φίλοι, καὶ ξύμμαχοι ῥωμαίοις ὄντες ἐπ' οἴκου ἀπεκομίζοντο. πολλάκις δὲ καὶ γεωργῶν τῶν ἐνταῦθα τινὲς, παίδων τε σφετέρων, καὶ γυναικῶν πόθῳ ἐξηνδραποδισμένων ἠγμένοι, ἀθρόοι τε γεγενημένοι ἀναχωροῦσι πολλοὺς κτείναντες, αὐτῶν τοὺς ἵππους ἴσχυσαν ξὺν πάσῃ ἀφελέσθαι τῇ λείᾳ. πραγμάτων μέντοι ἐς πεῖραν ἦλθον ἐνθένδε δυσκόλων. ἐκ βυζαντίου γάρ τινες ἐσταλμένοι αἰκίζεσθαί τε αὐτῶν, καὶ λωβᾶσθαι τὰ σώματα, καὶ χρήμασι ζημίαν οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἠξίουν, ἕως τοὺς ἵππους ἀποδώτας δοῖεν, οὕσπερ τοὺς βαρβάρους ἀφείλοντο. ἐπειδὴ δὲ βασιλεύς τε καὶ θεοδώρα τὸν καππαδόκην ἰωάννην ἀνεῖλον, ἀντικαταστῆσαι μὲν ἐς τιμὴν τὴν αὐτοῦ ἤθελον, ἄνδρα δέ τινα πονηρότερον εὑρεῖν ἐπὶ κοινῆς ἐποιοῦντο, περισκοπούμενοί τε τὸ τοιοῦτο τῆς τυραννίδος ὄργανον, ἁπάσας διερευνῶντες τὰς τῶν ἀνθρώπων γνώμας. ὅπως ἔτι θᾶσσον τοὺς ὑπηκόους ἀπολεῖν δύνωνται. ἐν μὲν οὖν τῷ παραυτίκα, θεόδοτον ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς κατέστησαν, ἄνδρα οὐ καλοήθη μὲν, οὐ σφόδρα δὲ ἀρέσκειν αὐτοῖς ἱκανὸν γεγονότα. ὕστερον δὲ ἅπαν διερευνώμενοι περιήρχοντο. εὗρον δὲ παρὰ δόξαν ἀργυραμειβόν τε πέτρον ὀνόματι σύρον γένος, ὅνπερ ἐπίκλησιν βαρσυάμην ἐκάλουν. ὃς πάλαι μὲν ἐπὶ τῆς τοῦ χαλκοῦ τραπέζης καθήμενος κέρδη αἴσχιστα ἐκ ταύτης δὴ ἐπορίζετο τῆς ἐργασίας. τὴν περὶ τοὺς ὀβολοὺς κλοπὴν οὐ μάλα τεχνάζων, καὶ τοὺς αὐτῷ ξυμβάλλοντας ἀεὶ τῷ τῶν δακτύλων τάχει ἐκκρούων. δεξιὸς γὰρ ἦν κλέψαι μετὰ τῶν αὐτῷ περιπεπτωκότων ἀναίδην, ἁλοὺς δὲ ὀμόσαι, καὶ τῶν χειρῶν τὸ ἁμάρτημα, τῷ τῆς γλώττης περικαλύψαι θράσει. ἐν δὲ

Romanis afflictis domum ſociali ſecuritate redeunt abacta præda atque captiuis. Verùm Agteſtes liberorum atque coniugum captiuarum pietate ſtimulati, facto agmine abeuntes Barbaros inſectantur, trucidant, captíſque illorum iumentis ſarcinariis prædas redimunt. At perincommodè res hæc illis cecidit; nam Byzantio miſſi ſatellites, horum Agreſtium virgis, vulneribus cruciare corpora, fortunas atterere quoad capta Barbarorum iumenta redderentur. Poſteaquàm Iuſtinianus, Theodoráque Ioannem Cappadocem perdiderunt, ſucceſſorem loci quæſierunt alium, atque in communi exploratis ſingulorum ingeniis curarunt ſuæ tyrannidis, & ſubiectorum exitij miniſtrum hominem peruerſiſſimum. Interim Theodotum in eo gradu collocant, haud laudandis moribus virum, non iis tamen, quibus prorſus illis perplaceret. Tandem obſeruatis omnibus, fortè oblatus illis eſt Petrus quidam genere Syrus, cognomento Barſames Numularius; is apud menſam ærariam olim aſſidens, quæſtus ex ære circumforaneo fœdiſſimos fecerat, perquàm ingenioſa arte circumueniens exactores obolaribus furtis micantium digitorum celeritate interceptis; in quo tãta fuit induſtria, & impudentia, vt cùm deprehenderetur, deieraret, labenribúſque digitis caſum, & quidẽ audacter adſcriberet. Hic

Hic inter Prætorianos milites adſcriptus eò improbitatis peruenit, vt Theodoræ ſi quis vnquam arrideret, facilémque ſe præberet ad viam nefariis eius conſiliis inueniendam. Quare Theodoto Cappadocis ſucceſſore à dignitate amoto, Petrum eidem præficiunt; à quo ſibi omnia ex ſententia conſtituerentur, Principio is militem ſtipendio priuare caſtrenſi nullo pudore, vel metu aliquando viſus eſt: deinde fœdiùs quàm antea venum dignitates expoſuit; impiam negotiationem capeſſentibus pretio dedit viliore; Prouincialium fortunas, & animas, iſtorum cupiditatibus planè conceſſit, ſibi prouinciæque emptori, poſt numeratam pecuniam furandi, rapiendíve omni permiſſa poteſtate. Illud animarum pretium in Reipublicæ ærarium inferebatur. Conuenta illa de profligandis vrbibus in primariis tribunalibus, vel publico in foro agitata; ac tum in Prouinciam receſſit graſſator legitimus, nomine Collector corraſurus pecuniam pro adepta dignitate ſolutam, ſæuitia in ſontes implacabili. Tandem Petrus ex ſui officij miniſteriis, quorum plurimi erant probati, tamen improbos ipſe adhibuit; ídque non ab eo ſolùm peccatum eſt, ſed ab aliis etiam, qui cùm antea, tum poſt id temporis eam dignitatem attigêre; eadémque Magiſter officiorum commiſit, comiſêre Palatini largitionales,

Priua

ἐν δὲ τοῖς τῶν ὑπάρχων στρατιώταις καταλεχθεὶς, ἐς τοῦτο τῆς ἀτοπίας ἐλήλακεν, ὥστε Θεοδώρᾳ ἀρέσκειν τε ἐν τοῖς μάλιστα, καὶ ἐς τῶν ἀδίκων αὐτῇ βουλημάτων, ῥᾷστα ὑπουργεῖν τὰ ἀμήχανα. διὸ δὴ Θεόδοτον μὲν, ὅνπερ μετὰ τὸν καππαδόκην καταστησάμενοι ἔτυχον τῆς τιμῆς αὐτίκα παρέλυσαν, Πέτρον δὲ ταύτῃ ἐπέστησαν, ὅσπερ αὐτοῖν διεπράξατο κατὰ νοῦν ἅπαντα. τούς τε γὰρ στρατευομένους ἀποστερῶν τὰς ξυντάξεις ἁπάσας, οὔτε αἰσχυνθεὶς, οὔτε δείσας πώποτε ὤφθη. ἀλλὰ καὶ ὠνίους τὰς ἀρχὰς ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον προὔθηκεν, ἀτιμοτέρας τε αὐτὰς καταστησάμενος ἀπεδίδοτο τοῖς ταύτην δὴ οὐκ ἀποκνοῦσιν τὴν ἀνοσίαν ἐμπορεύεσθαι πρᾶξιν. ἐφιεὶς διαρρήδην τοῖς τὰς ἀρχὰς ὠνησαμένοις ταῖς τῶν ἀρχομένων ψυχαῖς τε καὶ οὐσίαις ᾗ βούλοιντο χρῆσθαι. αὐτῷ τε γὰρ εὐθὺς, καὶ τῷ τῆς χώρας καταβεβληκότι τὸ τίμημα ἡ τοῦ συλᾶν τε καὶ ἄλλως ἁρπάζειν ἐξουσία ξυνέκειτο. καὶ προῄει μὲν ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῆς πολιτείας ἡ τῶν βίων ὠνὴ ἐπράττετό τε τὸ συμβόλαιον τῆς τῶν πολεμίων διαφθορᾶς, ἔντε τῶν δικαστηρίων τοῖς προύχουσι, καὶ τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς περιῆρξε. τότε λῃστὴς ἔννομος ὄνομα τὴν πρᾶξιν τιθεὶς τὴν συλλογὴν, τῶν ἐπὶ τοῖς τιμήμασι τῆς ἀρχῆς καταβεβλημένων χρημάτων οὐκ ἐχούσης τινὰ ἐλπίδα τῆς τῶν ἁμαρτανομένων ἐπιστροφῆς. καὶ πάντων δὲ τῶν τῇ ἀρχῇ ὑπηρετούντων, πολλῶν τε καὶ δοκίμων ὄντων, τὸν πονηρὸν ἀεὶ ἐς αὐτὸν εἷλκε. τοῦτο δὲ οὐκ αὐτὸς ἐξήμαρτε μόνος, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ταύτην πρότερόν τε καὶ ὕστερον τὴν τιμὴν ἔσχον. ἡμαρτάνετο δὲ τοιοῦτο, κἂν τῇ τοῦ μαγίστρου καλουμένῃ ἀρχῇ, κἂν τοῖς παλατίνοις, οἳ δὴ ἀμφί τε τοὺς θησαυροὺς,

καὶ τὰ

καὶ τὰ πριβάτα καλούμενα, τό τε παλαιμόνιον ἐπιτελεῖν ἀεὶ τὴν ὑπουργίαν εἰώθασιν. ἐν πάσαις τε συλλήβδην εἰπεῖν ταῖς ἐν βυζαντίῳ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις τεταγμέναις ἀρχαῖς. ἐξ οὗ γὰρ ὅδε ὁ τύραννος τὰ πράγματα διῳκήσατο, ἐν ἀρχῇ ἑκάστῃ τοῦ τοῖς ὑπηρετοῦσι προσηκούσας πόρους, πῇ μὲν αὐτὸς, πῇ δὲ ὁ τὴν τιμὴν ἔχων προσεποιοῦντο οὐδενὶ λόγῳ. οἵ τε αὐτοῖς ἐπιτάττουσιν ὑπουργοῦντες πενόμενοι τὰ ἔσχατα πάντα τοῦτον τὸν χρόνον, δουλοπρεπέστατα ὑπουργεῖν ἠναγκάζοντο. σίτου δὲ πολλοῦ κομιδῇ ἐς βυζάντιον κεκομισμένου, ἐσεσήπει μὲν ὁ πλεῖστος ἤδη. αὐτὸς δὲ τοῦτον πόλεσι ταῖς ἑώαις ἐπέβαλλε κατὰ λόγον ἑκάστῃ, καίπερ οὐκ ἔχοντα ἐπιτηδείως εἰς βρῶσιν ἀνθρώπων· ἐπέβαλλέ τε, οὐχ ἧπερ ἀποδίδοσθαι τὸν κάλλιστον σῖτον εἰώθει, ἀλλὰ καὶ πολλῷ ἀξιώτερον. ἦν τε τοῖς ὠνουμένοις ἐπάναγκες χρήματα μεγάλα προϊεμένοις ἐπὶ τιμήμασι φορτικωτάτοις. εἶτα τὸν σῖτον ἐς τὴν θάλασσαν ἢ ἔς τινα ὑδροχόαν ἀπορριπτεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ σίτου ἀκραιφνοῦς τε, καὶ οὔπω σεσηπότος μέγα τι πλῆθος ἐνταῦθα ἀπέκειτο. καὶ τοῦτο πλείστων τῶν πολεμίων ταῖς σίτου ὑποσπανιζούσαις ἀπεμπολεῖν ἔγνω. ταύτῃ γὰρ διπλάσια τὰ χρήματα ἐποίει. ἅπερ τοῖς ὑποτελέσι τὸ δημόσιον ὑπὲρ τούτου δὲ τοῦ σίτου τὰ πρότερα ἐλελόγιστο. ἀλλ' ἐπεὶ ἐς νέωτα οὐκέτι ὁμοίως ἡ τῶν καρπῶν φορὰ ἤκμαζεν, ἐνδεεστέρως μὲν ἢ κατὰ τὴν χρείαν ἐς βυζάντιον ὁ σιταγωγὸς στόλος ἀφίκετο, πέτρος τοῖς παροῦσι διαπορούμενος, ἔν τε βιθυνίᾳ, καὶ φρυγίᾳ, καὶ θρᾴκῃ χωρίων πρίασθαι μέγα τι χρῆμα σίτου ἠξίου. ἦν τε ἀναγκαῖον τοῖς ταύτῃ οἰκοῦσι μέχρι μὲν ἐς τὴν θάλασσαν πόνῳ πολλῷ τὰ φορτία φέρειν. ἐς βυζάντιον δὲ ξὺν κινδύνῳ αὐτὰ ἐσκομίζεσθαι.

Priuatianíque, ac Patrimoniales; demum omnes Vrbani, & Municipales Magiſtratus. Ex quo enim Tyrannus hic Rempublicam cepit, cuiuſque dignitatis miniſteriorum merces, vel ab eo, vel à Præfectis per ſcelus intercepta eſt; ipſíque coacti nihilominus ſunt ranquã viliſſima mancipia, ſummâ licèt preſſi egeſtate illis imperitantibus toto hoc tempore deſeruire. Frumenti Byzantium largiſſimè importari maxima iam pars computruerat; id ipſe licèt hominibus cibo non eſſer, pro rata parte atque portione Ciuitaribus Orientis emendum imperar longè maiore pretio, quàm optimum quodque eſſer. Oppidani emptores in eam fortunam deuenerant, vt iniquo coëmptum pretio rriticum, denique in mare vel cloacas abiicerent. Quod verò integrum & incorruptum, illúdque copioſiſſimum Byzantij ſeruabatur, quæ annonæ difficulrate laborarenr vrbibus vendendũ curat duplo, quàm frumentariis Prouinciis vectigali publico conſtitutum fuerat. Vbi verò proximo anno arctior annona fuit, & frumentaria claſſis tenuior, quàm pro neceſſitudine Byzantium appulit, Petrus in his anguſtiis remedij inops atque conſilij, tamen ex Bithyniæ, Phrygiæ, Thraciæque agris magnam annonæ copiam curat exportandam, coactis colonis eam ad maritima primùm loca magno labore, deinde non minore periculo Byzantium conuehere; pretia

pretia pro re viliſſima accipere, damnum denique tam grande referre, vt potius haberent frumento publicis horreis condonato pretium inſuper duplum perſoluere. Hoc onus vocari Annona conſueuit. Cùm verò ad Vrbis neceſſitatem neque hæc ſatis frumentario fuiſſet, plerique rem ad Imperatorem deferunt, omnéſque ferè ordines militares ære diruti tumultuantur per ciuitatem turbáſque concitant, ſic vt iratior iam illi Cæſar fieret; Magiſtratū & iis de cauſis ademturus, & quod haud vana fama audiſſet, planè grandes ei diuitias eſſe in latebris ex peculatu. Verùm cohibuit coniugem Theodora, vt quæ Berſamem impotenter amaret, & de malis artibus, vt ego quidem reor, déque inſigni aduerſus ſubiectos ſæuitia. Nam cùm ipſa in primis eſſet animo ad crudelitatem comparato, & prorſus plena inhumanitate, ſic & moribus coniunctiſſimos vt haberet miniſtros curauit. Sed alia fama eſt; Petrum ſibi Theodoræ animum alioquin alienum præſtigiis deuinxiſſe, vtpote qui impenſè operam veneficiis ac dæmonibus dediſſet, & de his ſtudiis Manichæos ſuſpiceret, eíſque palàm præſidio eſſe non dubitaret, idque licèt non ignoraret Auguſta; beneuolentiæ tamen in eum nihil remiſit; quin ea re humaniùs complectebatur, ac diligat, vt quæ ab ineunte ætate cum Magis atque veneficis (ſua huc arte adacta) conſueuerat, huic

καὶ βραχέα μὲν τιμήματα δῆθεν τῶν λόγων πρὸς αὐτοῦ φέρεσθαι. τὴν ζημίαν δὲ αὐτοῖς ἐς τοσόνδε μεγέθους καθίστασθαι, ὥστε ἀγαπᾶν, ἤν τις αὐτοῖς ἐῴη τόν τε σῖτον οἴκῳ δημοσίῳ χαρίζεσθαι, καὶ τίμημα ἕτερον ὑπὲρ αὐτοῦ καταπιθέναι. τοῦτό ἐστι τὸ ἄχθος ὅπερ καλεῖν συνωνεῖν νενομίκασιν. ἐπεὶ δὲ οὐδ' ὡς σῖτος ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὴν χρείαν ἱκανὸς ἐγεγόνει, πολλοὶ τὸ πρᾶγμα ἐς βασιλέα διέβαλλον. ἅμα δὲ καὶ οἱ στρατευόμενοι σχεδόν τι ἅπαντες ἅτε τὰς εἰωθυίας οὐ κεκομισμένοι ξυντάξεις, θορύβῳ τε ἀνὰ τὴν πόλιν, καὶ ταραχῇ πολλῇ εἴχοντο. βασιλεὺς μὲν οὖν ἤδη τε αὐτῷ χαλεπῶς ἔχειν ἔδοξε, καὶ παραλύειν αὐτὸν τῆς ἀρχῆς ἤθελε διά τε ταῦτα ἅπερ ἐρρήθη, καὶ ὅτι χρήματα δαιμονίως μεγάλα ἠκηκόει αὐτῷ ἀποκεκρύφθαι, ἅπερ ἐκ τοῦ δημοσίου σεσυληκὼς ἔτυχε. καὶ ἦν δὲ οὕτως. Θεοδώρα δὲ τὸν ἄνδρα οὐκ εἴα, ἐκτόπως γὰρ τὸν Βαρσύμην ἠγάπα. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τῆς τε πονηρείας ἕνεκα, καὶ τοῦ τοῖς κατηκόοις διαφερόντως λυμαίνεσθαι, αὐτή τε γὰρ ὠμοτάτη ἦν, καὶ ἀπανθρωπίας ἀτεχνῶς ἔμπλεως, καὶ τοὺς ὑπουργοῦντας ἠξίου τὰ ἐς τὸν τρόπον αὐτῇ ὡς μάλιστα ἐπιτηδείως ἔχειν. φασὶ δὲ αὐτὴν καὶ καταμαγευθεῖσαν πρὸς τοῦ Πέτρου ἀκούσιον αὐτῷ εὐνοϊκῶς ἔχειν. περί τε γὰρ τοὺς φαρμακέας, καὶ τὰ δαιμόνια περιέργως ἐσπουδάκει ὁ Βαρσύμης οὗτος, καὶ τοῖς καλουμένοις Μανιχαίοις ἐτέθη. ἔπειτε καὶ αὐτῶν προστατεῖν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς οὐδαμῇ ἀπηξίου. καί τοι καὶ ταῦτα ἡ βασιλὶς ἀκούσασα οὐ μεθῆκε τὴν ἐς τὸν ἄνθρωπον εὔνοιαν. ἀλλὰ μᾶλλον ἔτι διὰ ταῦτα περιστέλλειν τε, καὶ ἀγαπᾶν ἔγνω. μάγοις τε γὰρ καὶ φαρμακεῦσι καὶ αὐτὴ ὁμιλήσασα ἐκ παιδὸς, ἅτε τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτὴν ἐς τοῦτο ἀγόντων διεβίω

πιστεύουσα

πιστεύουσά τε τῷ πράγματι τούτῳ, καὶ αὐτῷ τὸ θαρσεῖν ἐσαεὶ ἔχουσα. λέγουσι δὲ καὶ τὸν ἰουστινιανὸν οὐ τοσοῦτον θωπεύουσα χειροήθη ποιήσασθαι, ὅσον τῇ ἐκ τῶν δαιμονίων ἀνάγκῃ. οὐ γάρ τις ἦν εὔφρων, ἢ δίκαιος οὐδὲ ἀνὴρ, ἢ ἐς τὸ ἀγαθὸν βέβαιος, ὥστε κρείσσων πολὺ τῆς τοιαύτης ἐπιβουλῆς εἶναι. ἀλλὰ φόνων μὲν καὶ χρημάτων ἔρωτος διαφανῶς ἥσσων. τοῖς δὲ αὐτὸν ἐξαπατῶσι καὶ κολακεύουσιν οὐ χαλεπῶς εἴκων. ἔντε πράξεσι ταῖς μάλιστα οἱ ἐσπουδασμέναις μετεβάλλετό τε οὐδενὶ λόγῳ, καὶ κονιορτῷ ἐνδελεχέστατα ἐμφερὴς ἐγεγόνει. ταῦτά τοι, οὐδέ τις τῶν αὐτοῦ ξυγγενῶν, ἢ ἄλλως γνωρίμων ἐλπίδα τινὰ πολὺ ἀσφαλῆ ἐπ᾽ αὐτῷ ἔσχεν. ἀλλὰ μεταναστάσεις αὐτῷ ἐσαεὶ τῆς ἐς τὰ ἐπιτηδεύματα ἐγίνοντο γνώμης. οὕτω τε καὶ τοῖς φαρμακεῦσιν ὅπερ ἐρρήθη εὐέφοδος ὤν, καὶ τῇ θεοδώρᾳ πόνῳ οὐδενὶ ὑποχείριος ἐγεγόνει. καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ μάλιστα ἡ βασιλὶς ἅτε σπουδαῖον τὰ τοιαῦτα πέτρον ὄντα ὑπερηγάπα. ἀρχῆς μὲν οὖν ἧς τὰ πρότερα εἶχε, βασιλεὺς αὐτὸν παρέλυσε μόλις, θεοδώρας τε ἐγκειμένης οὐ πολλῷ ὕστερον ἄρχοντα τῶν θησαυρῶν αὐτὸν καθεστήσατο. ἰωάννην παραλύσαντα ταύτης δὴ τῆς τιμῆς. ὅσπερ αὐτὴν παρειληφὼς μησί που ὀλίγοις πρότερον ἔτυχεν. ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ γένος μὲν παλαιστῖνος, πρᾶος δὲ καὶ ἀγαθὸς ἄγαν, καὶ οὐδὲ πορίζεσθαι χρημάτων ἰδικῶν πόρους εἰδὼς, οὐδὲ τῳ λυμηνάμενος πώποτε τῶν πάντων ἀνθρώπων. ἀμέλει καὶ διαφερόντως ἠγάπων αὐτὸν ὁ λεὼς ἅπας. διά τοι τοῦτο ἰουστινιανόν τε, καὶ τὴν ὁμόζυγα οὐδαμῇ ἤρεσκεν. οἵπερ ἐπειδὴ τῶν σφίσιν ὑπουργούντων, καλόν τε καὶ ἀγαθὸν παρὰ δόξαν τινὰ ἴδοιεν, ἰλιγγιῶντε, καὶ δυσφορούμενοι ἐς τὰ μάλιστα πάσῃ

huic rei fidem habens, & ea nunquam non freta. Namque Iuſtiniano non tam delinimentis, quàm, vt ferunt, Dæmonum vi manſueto vſa eſt, atque tractabili. Certè vir ille neque ea ſolertia fuit, neque ingenio ad iuſtitiam, bonúmque ita compoſito, vt iis minimè pateret inſidiis, quin animo cædibus & auaritia planè proſtrato, adulationibus atque deceptionibus expoſito, & grauiſſimis in rebus facili non ſecus ac puluiſculus verſari, vt nulla propinquis vel amicis in illo firma, certáque ſpes oſtenderetur; mente denique huc atque illuc in incerto negotiorum vaga; ſanè veneficis aggredientibus, & expugnanti Theodoræ peropportunus. Quare Petrum ab his artibus inſtructum amauit Auguſta, vt quæ maximè; quem licèt Imperator vix ægrè de Prætoriana præfectura tandem dimiſiſſet, paulò pòſt nitente Theodora Ærario præfecit, ea dignitate Ioanni abrogata, qui paucis antè menſibus illam ſuſceperat. Is erat genere Palæſtinus inſigni vir manſuetudine ac probitate, qui ne in re quidem familiari inſtituere ſibi quæſtum ſciuerit, neque vllum aliquando hominum læſerit. Quare quemadmodum in oculis erat multitudinis, ita Iuſtiniano ac Theodoræ minimè gratus; qui vti quemque ex adminiſtris bonum, probúmque præter opinionem experti ſunt, hunc penitus ſtomachati, auerſatíque omni

omni curarunt ſtudio quámque citiſſimè abigendum. Ergo Petrus poſt Ioannem Ærario præfectus, magnarum omnibus fuit calamitatum autor, maxima ex parte imminuta pecunia, quæ ſubleuandis multorum rebus priſco more, inſtitutóque Cæſaris quotannis impartienda erat; ex hoc ære publico ſua ad Principem parte delata, iniquas ſibi opes hic inuenit; interim in ſqualore iacuerunt, quibus extenuata ea foret largitio. Aureum item numiſma, quod nunquam antea factitatum eſt, cudit minus, & erogauit. Hæc Magiſtratuum facies ſub hoc Principe fuit. Quemadmodum verò prædiorum poſſeſſoribus corruptum iterit rem, dicam; licèt iſtorum explicandis ærumnis vel ea ſat eſſent, quæ de Præfectis in Prouincias diſcedentibus paulo antè commemoraui;cùm ante alia omnia, quæ narraui, ij prædiorum dominos per vim diripiendos curarent. Fuit Romanis Imperatoribus mos perantiquus, vt quæ ſupereſſent æris alieni publici partes tenuiores, harum remiſſionem non ſemel, ſed iterum ac ſæpius ſubditis darent, ne qui attritis fortunis nomina hæc diſſoluendo non eſſent, perpetuò in his anguſtiis verſarentur, neve indebito exagitandi vectigales anſam Quæſtores haberent. Hic autem Princeps intra annos duos atque triginta nihil tale ſubiectis condonauit; ob id

μηχανῇ αὐτὸν ὅτι τάχιστα διωθεῖσθαι ἐν σπουδῇ ἐποιοῦντο. οὕτω γοῦν καὶ τοῦτον τὸν Ἰωάννην ὁ Πέτρος ἐκδεξάμενος, θησαυρῶν τε τῶν βασιλικῶν προέστη, καὶ συμφορῶν αὖθις μεγάλων αἰτιώτατος ἅπασι γέγονεν. ἀποτεμνόμενος γὰρ τῶν χρημάτων τὸ πλεῖστον μέρος, ἅπερ ἐν παραψυχῆς λόγῳ πολλοῖς χορηγεῖσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλέως ἐκ παλαιοῦ διατέτακται), αὐτὸς μὲν τοῖς δημοσίοις οὐδέον ἐπλούτει, καὶ μοῖραν ἐνθένδε βασιλεῖ ἀνέφερεν. οἱ δὲ τὰ χρήματα περιῃρημένοι ἐν πένθει μεγάλῳ περιεκάθηντο. ἐπεὶ καὶ τὸ χρυσοῦν νόμισμα, οὐχ ἧπερ εἰώθει ἐκφέρειν ἠξίου, ἀλλ' ἔλασσον αὐτὸ καταστησάμενος πρᾶγμα οὐδὲ πώποτε γεγονὼς πρότερον. τὰ μὲν ἀμφὶ τοῖς ἄρχουσι βασιλεῖ, ταύτῃ ποι εἶχεν. ὅπως δὲ τοὺς τὰ χωρία κεκτημένους πανταχοῦ πη διέφθειρεν ἐρῶν ἔρχομαι. ἀπέχρη μὲν οὖν ἡμῖν εἰπεῖν τῶν ἐς τὰς πόλεις ἁπάσας στελλομένων ἀρχόντων ἐπιμνησθεῖσιν οὐ πολλῷ πρότερον, καὶ τούτων δὴ τῶν ἀνθρώπων σημῆναι τὰ πάθη. πρῶτοι γὰρ οἱ ἄνθρωποι, οὗτοι τοὺς τῶν χωρίων κυρίους βιαζόμενοι ἐληΐζοντο, καὶ ὡς δὲ τἄλλα εἰρήσεται πάντα. πρῶτα μὲν εἰθισμένον ὂν ἐκ παλαιοῦ ἕκαστον τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντα, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοῖς τῶν δημοσίων ὀφλημάτων λειψάνοις τοὺς κατηκόους δωρεῖσθαι πάντας, ὡς μήτε τοὺς ἀπορουμένους τε, καὶ ὅθεν ἂν ἐκτίνοιεν τὰ λείψανα ταῦτα οὐδαμῇ ἔχοντας διηνεκὲς ἀποπνίγεσθαι, μήτε τοῖς φορολόγοις σκήψεις παρέχεσθαι, συκοφαντεῖν ἐγχειροῦσι τῶν τοῦ φόρου ὑποτελῶν τοὺς οὐδὲν ὀφείλοντας, οὗτος ἐς δύο καὶ τριάκοντα ἐτῶν χρόνον οὐδὲν τοιοῦτο ἐς τοὺς κατηκόους εἰργάσατο.

καὶ ἀπ'

καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῖς μὲν ἀπορουμένοις ἀναγκαῖον ἦν ἀποδρᾶναί τε γῆν μηδενὶ ἔτι ἐπανιέναι. καὶ οἱ συκοφάνται οὐκ ἐπιεικεστέροις ἀπέκναιον κατηγορίαις ἐπιδυναστεύοντες, ἅτε τὸ τέλος ἐνδεεστέρως ἐκ παλαιοῦ καταβάλλοντας, τῆς ἐγκειμένης τῷ χωρίῳ φορᾶς. οὐ γὰρ ὅσον οἱ ταλαίπωροι τὴν καινὴν τοῦ φόρου ἀπαγωγὴν ἐδεδίεσαν. ἀλλὰ καὶ χρόνων τοσούτων τὸ πλῆθος οὐδὲν προσῆκον βαρύνεσθαι φόροις. πολλοὶ γοῦν ἀμέλει τὰ σφέτερα αὐτῶν τοῖς συκοφάνταις, ἢ τῷ δημοσίῳ προϊέμενοι, ἀπηλλάσσοντο. ἔπειτα δὲ μήδων μὲν, καὶ Σαρακηνῶν τῆς ἀσίας γῆν τὴν πολλὴν. τῶν δὲ δὴ οὔννων, καὶ σκλαβηνῶν, καὶ ξύμπασαν εὐρώπην ληισαμένων, καὶ τῶν πόλεων τὰς μὲν καθελόντες εἰς ἔδαφος, τῶν δὲ ἀργυρολογησάντων ἐς τὸ ἀκριβὲς μάλιστα, σὺν δὲ ἀνθρώποις ἐξανδραποδισάντων ξὺν χρήμασι πᾶσιν ἔρημόν τε τῶν οἰκητόρων καταστησαμένων χώραν ἑκάστην ταῖς καθ' ἡμέραν ἐπιδρομαῖς, φόρον μὲν οὐδενὶ τῶν ἁπάντων ἀφῆκε, πλήν γε δὴ ὅσον ἐνιαυτοῦ ταῖς ἁλούσαις τῶν πόλεων μόνον, καίτοι εἰ καθάπερ ἀναστάσιος βασιλεὺς ἑπτάετες ταῖς ἁλούσαις τὰ τέλη ἐπιχωρεῖν ἔγνω. οἶμαι δ' ἂν οὐδ' ὡς αὐτὸν πεποιῆσθαι τὰ δέοντα. ἐπεὶ καβάδης μὲν ταῖς οἰκοδομίαις ὡς ἥκιστα λυμηνάμενος, ἀπιὼν ᾤχετο. χοσρόης δὲ ἅπαντα πυρπολήσας, καθεῖλεν εἰς ἔδαφος, μείζω τε προσετρίψατο τοῖς περιπεπτωκόσι τὰ πάθη. καὶ τούτοις μὲν τοῖς ἀνθρώποις οἵπερ τὸ γελοιῶδες τοῦτο τοῦ φόρου ἀφῆκε, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, πολλάκις μὲν δεξαμένοις τὸν μήδων στρατόν. διηνεκὲς δὲ οὔννων τε, καὶ βαρβάρων Σαρακηνῶν γῆν τὴν ἑῴαν ληισαμένων, οὐδὲν δὲ ἧσσον καὶ ἐπὶ τῆς εὐρώπης βαρβάρων ταῦτα ἐργαζομένων ἀεὶ, καὶ καθ' ἑκάστην σὺν ἐκείνῃ ῥωμαίοις,

ob id egentibus deſperato reditu fugiendum erat, probi quique à calumniatoribus vrgeri interminantibus accuſationes tanquam olim perſolutis publicis minus quàm ad conſtitutum prædiis tributum. Quare miſeri non tam nouam vectigalis impoſitionem veriti, quàm longiſſimi temporis grauem atque iniquam exactionem criminoſis hominibus vel fiſco ſuis prædiis ceſsêre. Præterea Aſia magna ex parte Perſarum & Saracenorum armis, Europa vniuerſa Hunnorum atque Sclabenorum populationibus, bellóque Gotthico deuaſtatis, æquatis ſolo vrbibus, acciſis penitus opibus; populis in ſeruitutem cum fortunis abductis, direptis quotidie regionibus, & ab colonis deſertis; nullas tamen Iuſtinianus, niſi captas ipſas vrbes duntaxat à vectigalibus liberas, idque omnino per annum eſſe voluit. Qui, ſi vel ſeptennalem, vt Anaſtaſius Imperator, illis indulſiſſet publicorum diſſolutionem, ne ſic quidem ſatis pro rei ac temporis conditione feciſſet. Cabades enim ſartis tectis focis ariſque victor diſceſſit; at Choſroës omnibus igni ferróque ad terram afflictis eò grauiores populis intulit calamitates. Verùm enimverò iiſmet quos deridicula planè tributi parte releuaſſet, ac cæteri præterea, qui ſæpe ingruentes Perſas, ſiue Hunnos, Saracenóſque per Orienté, vel qui per Europam cóſtituti Romani Barbaros alios prædabundos quotidie paſſi forent,

Iuſtinianum omnibus ſæuiorem Barbaris experiebantur; cuius ſtatim ab hoſtium diſceſſu, Annonæ, Impoſitionum, Deſcriptionúmque decretis quique prædiorum domini irretirentur. Ea verò Decreta quæ continerent, expediam. Agrorum poſſeſſores pro ſua quique portione Annonæ copiam Romano militi ſuppeditare iubentur; huiúſque ſumma vectigalis non ad præſentis rei difficultatem, ſed ad publicam ſanctionem eis penditur; ſi verò commeatus ad equos militéſque ſuis in prædiis non ſuppetant, graui miſeris coëmendi pretio ſunt, & ex remotiore etiam Prouincia, ſi res ita ferret, ad caſtra, & vbi miles ſtationem habet, conuehendi; ſimul & exercitus Optionibus metiendi pro illorum libidine, non ex æqua hominum æſtimatione. Annonam, hanc rem appellant; qua prædiorum poſſeſſoribus decies tanto maius tributum annuatim perſoluentibus frangi neruos oportet, præſertim vbi à calamitate militaris Annonæ, Byzantium amplius comportandum frumentum ſit. Nam non Barſamæ modò, ſed Ioannis etiam Cappadocis, ac deinde ſucceſſorum flagitium hoc fuit. Ita quidem Annona. Impoſitio verò quædam eſt veluti improuiſa peſtis in poſſeſſores agrorum repentè ingruens omni ſpe vitæ ab ſtirpe præciſa; nam

βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς χαλεπώτερος εὐθὺς γέγονε βαρβάρων ἁπάντων. συνωναῖς τε γὰρ, καὶ ταῖς καλουμέναις ἐπιβολαῖς τε, καὶ διαγραφαῖς οἱ τῶν χωρίων κύριοι, τῶν πολεμίων ἀνακεχωρηκότων αὐτίκα μάλα ἡλίσκοντο. ὅτι δὲ τὰ ὀνόματα ἐστί τε καὶ βούλεται ταῦτα, ἐγὼ δηλώσω. δεῖν τὰ χωρία κεκτημένους ἀναγκάζουσι τὸν ῥωμαίων ἐκτρέφειν στρατὸν κατὰ τὸ μέτρον τῆς κειμένης ἑκάστῳ φορᾶς, τιμημάτων καταβαλλομένων, οὐχ ᾗπερ ἐφίησιν ὁ παρὼν τῇ χρείᾳ καιρὸς, ἀλλ' ᾗπερ ἔξεστι καὶ διώρισται. οὐ διερευνωμένοι δὲ, εἴπερ αὐτοῖς ἐπιτήδεια ἐν τῇ χώρᾳ ξυμβαίνει, περιέστηκέ τε δὲ τοῖς δειλαίοις τούτοις ἀνάγκη. τὰ μὲν ἐπιτήδεια στρατιώταις τε, καὶ ἵπποις ἐσκομίζεσθαι, πάντα ὠνουμένοις αὐτὰ, τιμημάτων πολλῶν ἐς ἄγαν ἀξιωτέρων καὶ ταῦτα ἐκ χώρας μακρὰν που οὔσης ἂν οὕτω τύχοι. καὶ ταῦτα ἐς τὸ χωρίον ἀποκομίζειν, οὗ δὴ τὸ στρατόπεδον ξυμβαίνει εἶναι, μετρεῖν τε τοῖς τῶν στρατιωτῶν χορηγοῖς, οὐ καθάπερ πᾶσιν ἀνθρώποις νόμος, ἀλλ' ᾗπερ ἐκείνοις ἂν βουλομένοις εἴη. καὶ τοῦτό ἐστι τὸ πρᾶγμα ὅπερ συνωνὴ καλεῖται, ἐξ οὗ δὴ ἅπασιν ἐκνενευρίσθαι τοῖς τῶν χωρίων κυρίοις ξυμβαίνει. φόρον γὰρ ἀπ' αὐτοῦ τὸν ἐπέτειον οὐχ ἧσσονα, ἢ δεκαπλασίονα καταθεῖναι σφίσιν ἐπάναγκες. οἷς γε οὐ μόνον τῷ στρατῷ χορηγεῖν, ἀλλά καὶ σῖτον ἐς Βυζάντιον πολλάκις διακομίζειν, ταῦτα πεπονθόσι ξυνέπεσεν. ἐπεὶ οὐχ ὁ Βαρσύμης καλούμενος μόνος τὸ τοιοῦτο ἄγος ἐξαμαρτάνειν τετόλμηκεν, ἀλλὰ καὶ πρότερον μὲν ὁ καππαδόκης, ὕστερον δὲ οἱ μετὰ τὸν Βαρσύμην τοῦτο δὴ τὸ τῆς ἀρχῆς παραλαβόντες ἀξίωμα. τὰ μὲν οὖν τῆς συνωνῆς ταύτῃ πῃ ἔχει. τὸ δὲ τῆς ἐπιβολῆς ὄνομα ὄλεθρός τις ἐστὶν ἀπροσδόκητος, ἐξαπιναίως τοῖς τὰ χωρία κεκτημένοις ἐπιγινόμενος, προρρίζον τε αὐτοῖς ἐκτρίβων τὴν τοῦ βίου ἐλπίδα.

χωρίων

χωρίων γὰρ τὸ τέλος τῶν ἐρήμων τε, καὶ ἀπόρων γεγενημένων, ὧν δὴ τοῖς τε κυρίοις, καὶ τοῖς γεωργοῖς ἤδη τετύχηκεν ἢ παντάπασιν ἀπολωλέναι, ἢ γῆν πατρῴαν ἀπολιποῦσι τοῖς ἐγκειμένοις σφίσι διὰ ταῦτα κακοῖς κρύπτεσθαι, οὐκ ἀπαξιοῦσιν ἐπιφέρειν τοῖς οὔπω διεφθαρμένοις παντάπασι. τοιοῦτο μὲν καὶ τὸ τῆς ἐπιβολῆς ὄνομα ἐστὶν, ἐπιπολάσαν ὡς τὸ εἰκὸς ἐπὶ τοῦ χρόνου μάλιστα τοῦτον. τὰ δὲ τῶν διαγραφῶν ὡς συντομώτατα φράσαντι ἀπηλλάχθαι, τῇδέ πη ἔχει. ζημίαις πολλαῖς ἄλλως τε, καὶ ὑπὸ τοῖς χρόνοις τούτοις περιβάλλεσθαι τὰς πόλεις ἀνάγκη. ὧνπερ τάς τε ἀφορμὰς, καὶ τοὺς τρόπους ἀφίημι λέγειν ἐν τῷ παρόντι, ὡς μή μοι ὁ λόγος ἀπέραντος εἴη. ταύτας οἱ τὰ χωρία ἔχοντες κατατιθέντες κατ' ὀλίγον τῆς ἐγκειμένης ἑκάστῳ φορᾶς. οὐκ ἄχρι δὲ τούτων αὐτοῖς τὸ κακὸν ἔστη. ἀλλὰ καὶ τοῦ λοιμοῦ ξύμπασαν περιλαβόντος τήν τε ἄλλην οἰκουμένην, καὶ οὐχ ἥκιστα τὴν τῶν ῥωμαίων ἀρχήν. τῶν τε γεωργῶν ἀφανισθέντος μέρος τὸ πλεῖστον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐρήμων ὡς τὸ εἰκὸς γεγενημένων τῶν χωρίων οὐδεμιᾷ φειδοῖ ἐχρήσατο ἐς τοὺς τούτων κυρίους. φόρον γὰρ τὸν ἐπέτειον, οὐ τότε ἀνίει πραττόμενος. οὐχ ἧπερ ἑκάστῳ ἐπέβαλλε μόνον, ἀλλὰ καὶ γειτόνων τῶν ἀπολωλότων τὴν μοῖραν. πρὸς τῷδε αὐτοῖς, καὶ τἄλλα πάντα ὧνπερ ἐμνήσθην ἀρτίως, ἅτε τοῖς τῶν χωρίων δεδυστυχηκόσι τὴν κλῆσιν ἀεὶ ἐγκειμένων. ἔτι μέντοι καὶ τοῖς μὲν στρατιώταις, ἀνὰ τὰ κάλλιστά τε καὶ τιμιώτατα δωματίων τῶν σφετέρων ᾠκημένοις ὑπηρετεῖν. αὐτοῖς δὲ πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἐν τοῖς φαυλοτάτοις τε, καὶ ἀπημελημένοις τῶν οἰκιδίων δίαιταν ἔχειν. ἅπερ ἅπαντα ὑπὸ τὴν ἰουστινιανοῦ τε, καὶ θεοδώρας βασιλείαν τοῖς ἀνθρώποις ἀεὶ γίνεσθαι ξυνέβη. ἐπεὶ οὔτε πόλεμον, οὔτε τι ἄλλο τῶν μεγίστων κακῶν ἐν τούτῳ δὴ τῷ χρόνῳ λελωφηκέναι τετύχηκεν.

ἐπεὶ

nam vaſtis omninóque ſyluеſcentibus prædiis (quorum domini, coloníque ſeu periiſſent, ſiue poſt tot mala patriam fugientes, grauiſſiméque afflicti vſpiam latitarent) vectigal imponere Iuſtinianus non dubitauit; id autem Impoſitionum genus his maximè tempeſtatibus valuit. Deſcriptiones demum, vt paucis abſoluam, decretæ ſunt, quò damna, quæ frequenter hoc tempore Ciuitates feciſſent, ab aruorum poſſeſſoribus pro vectigalium portione reſarcirentur. Sed illorum cauſas atque euentus hoc loco dicere penè infinitum eſſet. Verùm non hic illorum mala conſtitêre: nam licèt peſtilentia, quæ in reliquum terrarum orbem, ac Romanum peruaſit Imperium, cultores agrorum vulgò paſſim conſumerentur, incultis interea atque deſertis aruis, nulla tamen modeſtia annuis vectigalibus temperatum eſt; quin ad partem viritim conſtitutam, & ad ea omnia, quæ paulò antè commemoraui, demortui cuiuſque contermini nomina exacta *** denique militem pulchrioribus atque honeſtioribus ædificiorum cubiculis exceptum, bene ac liberaliter habuerunt, ipſi in malè materiata viliorâque receptacula interea ſecedentes. Hæc accidêre mortalibus Iuſtiniano, Theodoráque Imperiũ gerentibus, quando neque bella, neque extrema malorum quidquã deferbuêre.

Sed

Sed quoniam de domiciliis ſermo incidit, ſilendum non eſt, Byzantij ad ſeptuaginta millia Barbarorum aliquando fuiſſe, quos ædibus poſſeſſores exciperent ſuis, non modò domeſticis excluſi commoditatibus, ſed aliis etiam difficultatibus conflictati. Neque ſilentio præterire libet, quæ commiſit Iuſtinianus in milites; dedit iis Cenſitores (hos Logothetas vocauit) iuſſos ex omni hominum genere quàm maximam pecuniam in caſtris colligere; duodecima quaque parte haud dubiè ipſis conſtituta, qui quotannis ad militem artibus vexandum incumberent. Vſu, legéque caſtrenſi receptum eſt, vt non omnibus æquè ſtipendia numerentur, ſed Tyronibus tenuiora; exercitatis autem Rorariis, & medio ferè iam albo receptis, maiora; poſtremò Veteranis, & quibus miſſio indulgenda ſit, longè munificentiora, vt iis priuatim agentibus ad vitam neceſſaria ſuppeterent, & naturæ cedentes aliquid ſolatij ex peculio caſtrenſi domeſticis relinquerent. Ergo emeritis morte, vel miſſione abeuntibus militia, ordine inferiores, qui gradatim in locum ſuccedunt, pro temporis ratione ſtipendia ex publico merentur. Verùm Cenſitores prohibuerunt militum nomina paſſim licèt in præliis occiſorum, ex albo deleri, aut album à longo tempore inſtaurari. Vnde

ἐπεὶ δὲ δωματίων ἐμνήσθην, οὐδὲ τοῦτο παριτέον ἡμῖν. ὅτι δὴ οἱ κεκτημένοι τὰς ἐν Βυζαντίῳ οἰκίας βαρβάροις ἐνταῦθα καταλύειν παρεχόμενοι ἑπτακισμυρίοις μάλιστα οὖσιν, οὐχ ὅπως τῶν σφετέρων ὀνίνασθαι οὐδαμῇ εἶχον, ἀλλὰ καὶ προσετελείβοντο δυσκόλοις ἑτέροις. οὐ μὴν οὐδὲ τὰ ἐς τοὺς στρατιώτας αὐτῷ εἰργασμένα σιωπῇ δοτέον, οἷς δὴ τούτους ἐπέστησεν, ἀνθρώπων ἁπάντων χρήματα σφᾶς ὅτι πλεῖστα ξυλλέγειν ἐνθένδε κελεύσας, εὖ εἰδότας ὡς μοῖρα τῶν πορισθησομένων ἡ δωδεκάτη αὐτοῖς κείσεται. ὄνομα δὲ λογοθέτας αὐτοῖς ἔθετο. οἱ δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐπενόουν τάδε. τὰς στρατιωτικὰς συντάξεις οὐχ ὁμοίως νόμος χορηγεῖσθαι ἐφεξῆς ἅπασιν, ἀλλὰ νέοις μὲν ἔτι αὐτοῖς οὖσι, καὶ στρατευσαμένοις ἀρτίως ἐλάσσων ὁ πόρος. πεπονηκόσι δὲ καὶ μέσοις πη ἤδη καταλόγου γεγενημένοις ἐπὶ μεῖζον χωρεῖν. γεγηρακόσι μέν τι καὶ μέλλουσι τὰς στρατείας ἀφίεσθαι πολλῷ ἔτι κομπωδεστέρα ἡ σύνταξις. ὅπως αὐτοί τε τὸ λοιπὸν ἰδίᾳ βιοῦντες ἐς τὸ ἀποζῆν διαρκῶς ἔχοιεν. καὶ ἐπειδὰν αὐτοῖς ξυμμετρήσασθαι τὸν βίον ξυμβαίη, παραψυχήν τινα τῶν οἰκείων ἀπολιπεῖν τοῖς κατὰ τὴν οἰκίαν δυνατοὶ εἶεν. ὁ τοίνυν χρόνος τῶν στρατιωτῶν τοὺς καταδεεστέρους ἐς τῶν τετελευτηκότων, ἢ τῆς στρατείας ἀφειμένων, τοῖς βαθμοῖς ἀεὶ ἀναβιβάζων πρυτανεύει κατὰ πρεσβεῖα τὰς ἐκ τοῦ δημοσίου συντάξεις ἑκάστῳ. ἀλλ' οἱ λογοθέται καλούμενοι, οὐκ εἴων ἐκ τῶν καταλόγων ἀφαιρεῖσθαι τὰ τῶν τετελευτηκότων ὀνόματα, καίπερ ὁμοῦ διαφθειρομένων, ἄλλως τε καὶ κατὰ τοὺς πολεμίοις συχνοῖς γινομένοις τῶν πλείστων. οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς καταλόγοις ἔτι ἐπλήρουν, καὶ ταῦτα χρόνου συχνοῦ.

καὶ ἀπ'

καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιειστήκει τῇ μὲν πολιτείᾳ τὸν τῶν στρατευομένων ἀριθμὸν ἐνδεέστερον ἀεὶ εἶναι, τῶν στρατιωτῶν τοῖς περιοῦσι πρὸς τῶν πάλαι τετελευτηκότων διωθουμένοις ἐπὶ χεῖρας παρὰ τὴν ἀξίαν τῆς καταδεεστέρας ἀπολελεῖφθαι, τάς τε ξυντάξεις ἐλασσόνως ἢ κατὰ τὴν προσήκουσαν κομίζεσθαι τάξιν. τοῖς δὲ λογοθέταις διαλαγχάνειν ἰουστινιανῷ τῶν στρατιωτικῶν χρημάτων πάντα τοῦτον τὸν χρόνον. ἔτι μέντοι καὶ ἄλλαις ζημιῶν ἰδέαις πολλαῖς τοὺς στρατιώτας ἐπέκναιον, ὥσπερ ἀμειβόμενοι τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κινδύνων, ἐπικαλοῦντες τοῖς μὲν, ὡς γραικοὶ εἶεν, ὥσπερ οὐκ ἐξὸν τῶν ἀπὸ τῆς τὸ παράπαν τινὶ γενναίῳ γενέσθαι. τοῖς δὲ ὡς οὐκ ἐπιτεταγμένον πρὸς βασιλέως σφίσι στρατεύεσθαι, καίπερ ἀμφὶ τούτῳ γράμματα βασιλέως ἐνδεικνυμένοις, ἅπερ οἱ λογοθέται διαβάλλειν οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἐτόλμων. ἄλλοις δὲ ὅτι δὴ τῶν ἑτέρων ἡμέρας σφίσιν ἀπολελεῖφθαι τινὰς ξυμβαίη. ὕστερον καὶ τῶν ἐν παλατίῳ φυλάκων τινὲς ἀνὰ πᾶσαν στελλόμενοι τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν διερευνῶντο δῆθεν τῷ λόγῳ ἐν τοῖς καταλόγοις, τοὺς ἐς τὸ στρατεύεσθαι ἐπιτηδείους ὄντας, ὡς ἥκιστα. καὶ αὐτῶν τινὰς μὲν ἅτε ἀχρείους ὄντας, καὶ γεγηρακότας, ἀφαιρεῖσθαι τὰς ζώνας ἐτόλμων. οἵπερ τὸ λοιπὸν ἐκ τῶν εὐσεβούντων, ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς προσαιτοῦντες τροφὴν, δακρύων τε, καὶ ὀλοφύρσεως ἀεὶ προφάσεις τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἐγίνοντο πᾶσι. τοὺς δὲ λοιποὺς ὅπως δὴ μὴ ταῦτα καὶ αὐτοὶ πείσωνται) χρήματα μεγάλα ἐπράττετο, ὥστε πάντων τοὺς στρατιώτας, ἅτε τρόποις ἐκνενευρισμένοις πολλοῖς, πτωχοτέρους τε γεγονέναι, καὶ οὐδαμῆ ἐς τὸ πολεμεῖν προθυμεῖσθαι ξυνέβη. ὅθεν ῥωμαίοις καὶ τὰ ἐν ἰταλίᾳ πράγματα λελύσθαι ξυνέπεσεν

Vnde Reſpublica eò deuenerat, vt exercitus numero exiguus eſſet; miles ſuperſtes extinctis emeritis, præter dignitatem in inferioribus detinetetur ordinibus; ſtipendia quàm pro loco & gradu acciperet minora; reliqua caſtrenſis pecunia Iuſtiniano à Cenſiroribus toto hoc tempore corrogaretur, damnis præterea perquàm multis aliis milites afficerentur, ita compenſaris periculis, quæ per ſua corpora in prælio ſubirent; Græcúmque nomen vt probrum aliis obiectarerur, quaſi nullum Græcia ferret ſtrenuum milirem; pars reſpuererur, vt quæ iniuſſu Principis militaret; eius prolata Diplomata, facilè in ſuſpicionem vocarentur; demum alij, vt qui frequenter à commilitonibus & caſtris abeſſent. Poſt hæc quidam ex Prætorianis militibus in vniuerſam Romanorum ditionem deſtinantur ex albo miliriæ, nimirum exploraturi, quicumque bello apri non eſſent. Nonnulli exacta ætate, quaſi minimè idonei cingulo ſpoliari propalàm in foro ſtipem à religioſis viris emendicare, & obuiis quibuſque acerbum & lacrymabile ſpectaculum præbere; alij ne eadem ipſi paterentur, ſe à Conquiſitoribus grandi pecunia redimebanr; ita miles multifariam debilitatus ac deſtirutus neceſſariis, animo ſic abhorruit à militia, vt Romanorum & Italiæ res omnino dilaberentur.

Nam

O οὐδαμῆ

Nam Alexander, qui eò Cenſitor miſſus eſt, crimini hæc militibus per impudentiam dedit; Italos verò per ſpeciem vlciſcendarum Theodorici, Gotthorúmque iniuriarum graui ære mulctauit. Verùm non militem modò, ſed etiã exercitus Ducum adminiſtros, numero plurimos, & gloria pridem inſignes in ſummam inopiam ac rerum omniũ egeſtatem Cenſitores impulêre, quibus non eſſet vnde ſibi neceſſaria ſuppeditarent. Illud hic addere libet, quoniam de militibus locus admonuit, quod olim Romani Imperatores paſſim in extremis oris frequentes militum manipulos conſtituerunt, qui limites Imperij Romani, præcipuè per Orientis Prouincias tuerentur, indéque Perſarum atque Saracenorum incurſiones vímque arcerent, quos & limitaneos appellauêre. Hos Iuſtinianus adeò ſtatim deſpicatui duxit, vt quadriennalia & quinquennalia ſtipendia illis à Quæſtoribus differrentur. Romanis verò Perſíſque inducias agitantibus, miſeris illis commodo pacis fruituris certa erant ex Ærario concedenda ſtipendia; tandem eos Cæſar per iniuriam ex albo militum expungit; ita demum Romanorum fines præſidio deſtituti, miles limitaneus ex piorum manibus & largitate pendebat. Aula Imperatoria trium millium ac quingentorum militum, quos vocant Scholarios, olim præſidiis tenebatur; his

οὐδαμῆ ἀλέξανδρος ὁ λογοθέτης σταλείς, τοῖς μὲν στρατιώταις ταῦτα ἐπικαλεῖν, οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἐθάρρει. σὺν δὲ ἰταλοὺς χρήματα ἔπραττεν τῶν ἐς Θευδέριχον, καὶ γότθους πεπολιτευμένων ἀμύνεσθαι φάσκων. οὐ μόνοι δὲ οἱ στρατιῶται πενίᾳ τε, καὶ ἀπορίᾳ πρὸς τῶν λογοθετῶν ἐπιέζοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ πᾶσιν ὑπηρετοῦντες τοῖς στρατηγοῖς παμπληθεῖς τε, καὶ δόξῃ μεγάλῃ τὰ πρότερα ὄντες, λιμῷ καὶ πενίᾳ δεινῇ ἤχθοντο. οὐ γὰρ εἶχον ὅθεν τὰ εἰωθότα σφίσι πορίζονται. προσθήσω δέ τι τούτοις καὶ ἕτερον, ἐπεί με ὁ τῶν στρατιωτῶν λόγος ἐς τοῦτο ἄγει. οἱ ῥωμαίων βεβασιλευκότες ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις, πανταχόσε τῶν τῆς πολιτείας ἐσχατιῶν, πάμπολυ κατεστήσαντο στρατιωτῶν πλῆθος ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὁρίων τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. καὶ κατὰ τὴν ἑῴαν μάλιστα μοῖραν ταύτῃ τὰς ἐφόδους ῥωμαίων τε, καὶ Σαρακηνῶν ἀναστέλλοντες, οὕσπερ λιμιταναίους ἐκάλουν. τούτοις ὁ βασιλεὺς κατ' ἀρχὰς μὲν οὕτω δὴ παρέργως τε καὶ φαύλως ἐχρῆτο, ὥστε τεσσάρων, ἢ πέντε αὐτοῖς ἐνιαυτῶν, τῶν συντάξεων τοὺς χορηγοὺς ὑπερημέρους εἶναι. καὶ ἐπειδὰν ῥωμαίοις τε, καὶ πέρσαις εἰρήνη γένοιτο, ἠναγκάζοντο οἱ ταλαίπωροι οὗτοι, ἅτε καί τι τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, χρόνου ῥητοῦ τὰς ὀφειλομένας σφίσι συντάξεις τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ στρατείας ὄνομα αὐτοὺς ἀφείλετο οὐδενὶ λόγῳ. τὸ λοιπὸν τὰ μὲν ὅρια τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς φυλακτηρίων ἐκτὸς ἔμεινε. οἱ δὲ στρατιῶται ἐξαπιναίως ἔβλεπον εἰς τῶν εὐσεβεῖν εἰωθότων τὰς χεῖρας. ἕτεροι στρατιῶται οὐχ ἧσσους, ἢ πεντακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, τὰ ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ παλατίου κατέστησαν. οὕσπερ σχολαρίους καλοῦσιν.

αὐτοῖς

καὶ αὐτοῖς συντάξεις ἀνέκαθεν πλείους, ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸ δημόσιον ἀεὶ χορηγεῖν εἴωθε. τούτοις γὰρ πρότερον μὲν ἀριστίνδην ἀπολεξάμενοι ἐξ ἀρμενίων ἐς ταύτην δὴ τὴν τιμὴν ἦγον. ἐξ οὗ δὲ ζήνων τὴν βασιλείαν παρέλαβε, πᾶσιν ἐξουσία ἐγίνετο καὶ ἀνάνδροις καὶ ἀπολέμοις οὖσι παντάπασι, τούτου δὴ τοῦ ὀνόματος ἐπιβατεύειν. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ ἀνδραπόδοις καταθέντες τίμημα, τὴν στρατείαν ὠνουμένοις ταύτην. ἡνίκα τοίνυν ἰουστῖνος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, ὅδε ἰουστινιανὸς πολλοὺς εἰς τὴν τιμὴν κατεστήσατο ταύτην, χρήματα μεγάλα περιβαλλόμενος. ἐπεὶ δὲ τούτοις τοῖς καταλόγοις οὐδένα ἐνδεῖν τὸ λοιπὸν ᾔσθετο, ἑτέρους αὐτοῖς ἐς δισχιλίους ἐνέθηκεν, οὕσπερ ὑπεραρίθμους ἐκάλουν. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἔσχεν, τούτους δὴ τοὺς ὑπεραρίθμους ἀπεσείσατο αὐτίκα μάλα, τῶν χρημάτων οὐδ᾽ ὁτιοῦν ἀποδοὺς σφίσιν. ἐς μέντοι τοὺς ἐν τῷ τῶν σχολαρίων ἀριθμῷ ὄντας ἐπενόει τάδε. ἡνίκα στράτευμα ἐπὶ λιβύην, ἢ ἰταλίαν, ἢ ἐπὶ πέρσας ὡς σταλήσεσθαι ἐπίδοξον ἦν, καὶ αὐτοῖς ξυστρατεύουσιν ἐπήγγελλε συσκευάζεσθαι, καίπερ ἐξεπιστάμενος ἐπιτηδείως αὐτοὺς ἐς τὸ στρατεύεσθαι ὡς ἥκιστα ἔχειν. οὗτοι δὲ τοῦτο ἵνα μὴ γένηται δείσαντες χρόνου οἱ ῥητοῦ τὰς συντάξεις ἀφίεσαν. ταῦτα μὲν τοῖς σχολαρίοις πολλάκις ξυνηνέχθη παθεῖν. καὶ πέτρος δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἡνίκα τὴν τοῦ μαγίστρου καλουμένου εἶχεν ἀρχὴν, ἀεὶ καθημέραν αὐτοὺς κλοπαῖς ἀμυθήτοις ἀπέκναιε. πρᾶος μὲν γὰρ ἦν, καὶ ὡς ἥκιστα ὑβρίζειν εἰδὼς, κλεπτίστατος δὲ ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ ῥύπου αἰσχροῦ ἀτεχνῶς ἔμπλεως. τούτου δὲ τοῦ πέτρου κἀν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἅτε τὸν ἀμαλασούνθης φόνον τῆς θευδερίχου παιδὸς εἰργασμένου.

his ab Ærario maiora, quàm reliquis omnibus erant ab antiquo ſalaria: nec niſi Armenorum Triarij & ſelectiſſimi quique hunc honorem à maioribus acceperunt. Poſtea verò quàm Zenoni fuit Imperium; inerti & imbelli cuique nomen id ſibi adſciſcere licuit; tandem & Calonibus, qui hanc ſibi militiam præſenti pecunia commercarentur. Iuſtino autem Principe, complures magno ære ad eam dignitatem Iuſtinianus vocauit, poſt vbi nullum deficere albo nomen animaduertit, alios fermè bis mille addidit, eoſque ſupernumerarios appellauit; quibus vt ipſe cum Imperio fuit, è veſtigio integra retenta pecunia miſſionem dedit. Porrò autem ſtaruti numeri Scholarios cum in Aphricam, vel in Italiam, vel in Perſidem exercitus immittendi fama eſſet, eos licèt ignaros inſolentéſque bellorum compatare ſe ad bellum cum delecto milite iuſſit. Illi tem veriti certa ſtipendia (ídque non ratò factum) Cæſari condonarunt. Senſetunt hi ingentes ac penè quotidianas Petri officiorum Magiſtri rapinas; qui etiamſi miti atque minimè iniurio eſſet ingenio, fuit tamen furacium hominum poſtremus, turpíſque compendij plenus, qui etiam, vt ſuprà expoſui, Theodorici filiæ Amalaſunthæ necis autor fuit.

Sunt in Imperatoria domo dignioris planè ordinis milites alij, quibus quò maiore pretio militiæ nomina ſibi comparant, eò maior ab Ærario publico ſoluitur penſio. Domeſtici & Protectores vocantur, bellicæ omnino virtutis expertes, & ordine ac dignitate modò in Regia cenſentur; pars Byzantij, pars in Galatia olim, vel aliis in Prouinciis habuêre ſtationes. Hoſce iiſdem artibus perterritos, ſuis cedere penſionibus adegit Iuſtinianus. Sed plura de his ad hoc vnum caput reuocemus. Ex priſca lege Imperator quinquennali donatiuo, certáque auri ſumma exercitum proſequi conſueuit; ergo per vrbes Romanæ ditionis quinto quoque anno Quæſtores mittebantur, qui ſingulis militibus ſtateres aureos quinque penderent; idque rato inuiolatóque vſu receptum erat. Ex quo verò ad Rempublicam Iuſtinianus acceſſit (inde duo iam & triginta excurrunt anni) ita huius rei curam abiecit, vt eius penè ceperit mortales obliuio. Sed iam alias de ſubditis actas prædas dicamus. Qui Byzantij ſeu Cæſari, ſiue Magiſtratibus à re litteraria, vel militari, aut alio quocumque munere ſunt, locum ſtatim tenent in albo poſtremum, ſenſimque decedentibus, vel abeuntibus ſuo quique in ordine perpetuò ſuccedunt, quoad & ſupremum locum, ſimul & dignitatis apicem teneant. His,

εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι τῶν ἐν παλατίῳ πολλοὶ ἀξιώτεροι ἐπεὶ καὶ πλείω τὸ δημόσιον αὐτοῖς χορηγεῖν εἴωθεν, ἅτε καὶ μείζω καταθεῖσι ὑπὲρ τῆς στρατείας ὀνόματος τὰ τιμήματα. οἱ δὴ δομέστικοί τε, καὶ προτίκτορες ἐπικαλοῦνται, ἀνέκαθεν ἀμελέτητοι εἰσὶ πολεμίων ἔργων. τάξεως γὰρ καὶ προσώπου ἕνεκα μόνον ἐν παλατίῳ εἰώθασι καταλέγεσθαι. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἐν Βυζαντίῳ, οἱ δὲ ἐπί τε Γαλάτας ἐκ παλαιοῦ, καὶ χωρίων ἑτέρων ἵδρυνται. ἀλλὰ καὶ τούτους Ἰουστινιανὸς τρόπῳ ἀεὶ δεδιττόμενος τῷ εἰρημένῳ μεθίεσθαι ἠνάγκαζε τῶν προσηκουσῶν σφίσι τάξεων. ἐν κεφαλαίῳ δὲ τοῦτο εἰρήσεται. νόμος ἦν ἀνὰ πενταετηρίδα ἑκάστην τὸν βασιλέα τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον δωρεῖσθαι χρυσίῳ τακτῷ. πέμποντες δὲ ἀνὰ πενταετὲς πανταχόσε τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, παρείχοντο στατῆρας χρυσοῦς στρατιώτῃ ἑκάστῳ πέντε. καὶ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ πράσσεσθαι ἀεὶ μηχανῇ πάσῃ. ἐξ οὗ δὲ ἀνὴρ ὅδε διῳκήσατο τὴν πολιτείαν, τοιοῦτο οὐδὲν, οὔτε διεπράξατο, οὔτε ἐμέλησε, καίπερ χρόνου δύο καὶ τριάκοντα ἐνιαυτῶν τριβέντος ἤδη. ὥστε καὶ λήθην τοῦ ἔργου τούτου τοῖς ἀνθρώποις γενέσθαι. τινὰ τρόπον δὲ καὶ ἄλλον τῆς ἐς τοὺς κατηκόους λεηλασίας ἐρῶν ἔρχομαι. οἱ βασιλεῖ τε καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐν Βυζαντίῳ, ἢ ὁπλιζόμενοι, ἢ γράμματα διαχειρίζοντες, ἢ ἄλλο ὁποιοῦν ὑπηρετοῦντες, τάσσονται μὲν ἐν τοῖς καταλόγοις ἀρχὴν ἔσχατοι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀναβαίνοντες ἀεὶ ἐς τῶν ἀπογινομένων, ἢ ὑπεξιόντων τὴν χώραν, τάξεως ἕκαστοι τῆς κατ᾽ αὐτοὺς ἐς τόδε χωροῦσιν, ἕως ἄν τις βαθμοῦ ἐπιβεβηκὼς τοῦ πρώτου ἤδη ἐς τὸ τῆς τιμῆς ἀφίκηται πέρας.

καὶ τοῖς

καὶ τοῖς ἐς τοῦτο ἀξιώματος ἥκουσι χρή-
ματα ἐκ παλαιοῦ διατέτακται τοσαῦτα
τὸ πλῆθος, ὥστε πλέον ἀνὰ πᾶν ἔτος
ἢ ἐς ἑκατὸν χρυσοῦ ἀγείρεσθαι κεντηνάρ-
ια τούτοις, αὐτούς τε γηροκομεῖσθαι,
καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς μετέχειν αὐτοῖς
ὠφελείας, ἐκ δὲ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον τοῖς ἔνθεν
ξυνέβαινε τῆς τε πολιτείας τὰ πράγματα
ἐπὶ μέγα εὐπορίας ἀεὶ ταύτῃ ἐχώρει.
ἀλλὰ βασιλεὺς οὐδὲ τούτων αὐτοὺς
ἀποστερήσας σχεδὸν διὰ πάντων, αὐτοῖς
τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κακὰ ἦν ἐσ-
κεν. ἀψαμένη γὰρ αὐτῶν ἡ πενία πρώ-
των, εἶτα καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐχώρει, οἷς
τι καὶ πρότερον ὠφελείας μετῆν. καὶ
ἤν τις τὴν ξυμπεπτωκυῖαν αὐτοῖς ἐν-
θένδε ζημίαν ἐς ἔτη δύο καὶ τριάκοντα
διαριθμοῖτο, εὑρήσει τὸ μέτρον, ὧνπερ
αὐτοὺς ἀποστερεῖσθαι ξυνέπεσε. τοὺς μὲν
στρατευομένους οὕτως ὁ τύραννος διε-
χρήσατο. ἅπερ δὲ αὐτῷ εἰς ἐμπόρους τε,
καὶ ναύτας, καὶ βαναύσους, καὶ ἀγο-
ραίους ἀνθρώποις δι' αὐτῶν τε, καὶ ἐς
τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἴργασται, φρά-
σων ἔρχομαι. πορθμὼ δύο ἑκατέρωθεν
Βυζαντίου ἐστόν, ἕτερος μὲν ἐφ' Ἑλλη-
σπόντου, ἀμφὶ Σηστόν τε καὶ Ἄβυδον. ὁ δὲ
δὴ ἕτερος, ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐξείνου
καλουμένου πόντου, οὗ τὸ ἱερὸν ὀνομά-
ζεται. ἐν μὲν οὖν τῷ Ἑλλησπόντου πορθ-
μῷ τελώνιον μὲν ἐν δημοσίῳ ὡς ἥκι-
στα ἦν. ἄρχων δέ τις ἐκ βασιλέως στελ-
λόμενος ἐν Ἀβύδῳ καθῆστο, διερευνώ-
μενος μὲν ἤν ναῦς ὅπλα φέρουσα ἐς
Βυζάντιον οὐ βασιλέως ἴοι γνώμῃ. καὶ ἤν
τις ἐκ Βυζαντίου ἀνάγοιτο οὐ φερόμε-
νος γράμματα τῶν ἀνδρῶν καὶ σημεῖα,
οἷς ἐπίκειται ἡ τιμὴ αὕτη. οὐ γὰρ θέ-
μις ἤν ἀνὰ ἐκ Βυζαντίου ἀνάγεσθαι, πρὸς
τῶν ἀνδρῶν οἳ τῇ τοῦ μαγίστρου σὺν ἀφειμένων ἀρχῇ καλουμένῃ ὑπουργοῦσι.

His, qui ad id honoris perueniſſent, prouentus ab antiquo ſingulis decreti ſunt annis, auri pondo amplius decem millia, vt & ſuam illi regere ſenectutem, & pleriſque aliis vtilitati eſſe poſſent. Enimverò negotiorum Reipublicæ bene gerendorum magnum id erat momentum. Hic verò Princeps tum hos omnibus penè reditibus excluſos, tum mortales etiam alios euertit; ab iis enim ad alios ſicuti priùs commoda, ita demum & inopia pertingit. Porrò ſi quis duo & triginta annorum damna his illata perpendat, rationem ſubducet pecuniæ, qua illos expoliari contigit. Militem ita Tyrannus hic diuexauit. Quæ verò in Mercatores, Nautas, Artifices, forenſes, & per hos in populares alios egit, dicere iam aggredior. Freta duo ſunt ad vtrumque Byzantij littus, alterum in Helleſpomto, quà Seſtus Abydum ſpectat; alterum ad ipſas maris Euxini fauces, vbi Dei Matris templum celebre eſt. Igitur in Helleſponti freto nullus Publicanorum ordo, vel menſa fuit; ſed miſſus ab Imperatore Prætor Abydi ſedes habuit, cuia intereſſet obſeruare merces, arma, quæ haud lubente Principe Byzantium nauigiis aueherentur, quíve inde ſoluiſſet ſine litteris ac teſſera Magiſtratus, cuius ea res eſſet. Neque enim Byzantio moliri naues fas eſt, cui per Magiſtri Officiorum adminiſtros non liceat. Ergo

Ergo quod portorij nomine inde Prætor exigeret à naucleris, id perquàm exiguum erat; qui verò ad alterum fretum mittebatur, eadem illa, quæ modò dixi, explorabat, & ſi quid mercium ad Barbaros, qui ſecundum oram Euxini maris incolunt, diſtraheretur, quas ad hoſtes ex Romanorum vrbibus exportari interdictum ſit. Huic Prætori nihil à nautis accipere lucri licebat. Poſtea verò quàm Iuſtinianus cepit Imperium ad vtrumque fretum Publicanorum ordines inſtituti, duo Prætores certa mercede conducti, iuſſíque ſumma ope niti, vt quàm maximam inde pecuniam conquirerent. Hi verò quibus quàm ſtudium erga Cæſarem declarare nihil erat optatius, ſingularum à nautis portoria mercium extorquebant. Hæc in vtroque freto. Ad portum verò Byzantij familiarem quendam Addæum gente Syrũ conſtituit, cui vt appellentium eò nauigiorum commercia ad quæſtum illi aliquem reuocaret, præcepit. Is quæ naues Byzantiorum portum tenuiſſent, inde ſoluere non permiſit, coactis naucleris, vel nauigiorum naulum pendere, vel merces in Aphricam, aut Italiam comportare; quorũ nonnulli & onera, & nauigationẽ detrectantes, igne corruptis nauigiis, omni cura liberi diſceſſerunt. At quibus ad traducendam vitã id negotij ſuſcipiendum fuit, hi ter tanto maiore mercede ad onera conducti ſunt à mercatoribus, qui

περιστελλόμενος δὲ τοὺς τῶν πλοίων κυρίους, τέλος δὲ οὐδενὶ αἴσθησιν παρεχόμενον, ἀλλ' ὥσπερ τινὰ μισθὸν ὁ ταύτην κεκομισμένος εἴη. καὶ διερευνώμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς ταῦτα ἅπερ μοι εἴρηται. καὶ ἤν τις ἐς τοὺς βαρβάρους κομίζοιτο οἳ παρὰ τὸν εὔξεινον ἵδρυνται πόντον, ὧνπερ οὐ θέμις ἐκ ῥωμαίων τῆς γῆς ἐς τοὺς πολεμίους κομίζεσθαι. οὐδὲν μέντοι ἐξῆν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ πρὸς τῶν τῇδε ναυτιλλομένων προσίεσθαι. ἐξ οὗ δὲ ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τελώνιόν τε δημόσιον κατεστήσατο ἐν πορθμῷ ἑκατέρῳ, καὶ μισθοφόρους ἄρχοντας δύο ἐσαεὶ πέμπων μίσθωσιν μὲν αὐτοῖς παρείχετο τὴν ξυγκειμένην, ἐπήγγελλε δὲ χρήματα οἱ ὅτι πλεῖστα ἐνθένδε ἀποφέρειν δυνάμει τῇ πάσῃ. οἱ δὲ ἄλλο οὐδὲν, ἢ εὔνοιαν τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι ἐν σπουδῇ ἔχοντες ἅπαξ ἅπαντα πρὸς τῶν πλεόντων τὰ τῶν φορτίων τιμήματα ληϊζόμενοι, ἀπηλλάσσοντο. ἐν μὲν οὖν πορθμῷ ἑκατέρῳ ταῦτα ἐποίει. ἐν δὲ βυζαντίῳ ἐπενόει τάδε. τῶν τινὰ οἱ ἐπιτηδείων προὐστήσατο, σύρον μὲν γένος, ὄνομα δὲ ἀδδέον. ᾧ δὴ ἐπήγγελλεν ἐκ νηῶν τῶν ἐνταῦθα καταιρουσῶν, ὄνησίν τινα οἱ πορίζεσθαι, ὁ δὲ πλοῖα ἅπαντα τὰ καταίροντα ἐς τὸν βυζάντιον λιμένα, οὐκέτι ἠφίει, ἀλλὰ τοὺς ναυκλήρους, ἢ τοῖς τιμήμασιν ἐζημίου νηῶν τῶν σφετέρων, ἢ ἀναφορεῖν ἔς τε λιβύην, καὶ ἰταλίαν ἠνάγκαζε. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν οὔτε ἀντιφορτίζεσθαι, οὔτε θαλαττουργεῖν ἔτι ἤθελον, ἀλλὰ καύσαντες τὰ σφέτερα πλοῖα, εὐθὺς ἄσμενοι ἀπηλλάσσοντο. ὅσοις μέντοι ἐπάναγκες ἦν ἐκ ταύτης δὴ τῆς ἐργασίας τὸν βίον ποιεῖσθαι, οὗτοι τριπλασίαν πρὸς τῶν ἐμπόρων τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι,

τολοιπὸν

τὸ λοιπὸν ἐφορτίζοντο, τοῖς τε ἐμπόροις προσήκει ταύτην σφίσιν αὐτοῖς τὴν ζημίαν πρὸς τῶν τὰ φορτία ὠνουμένων ἰάσασθαι, οὕτω τε λιμοκτονεῖσθαι πάσῃ μηχανῇ σὺν ῥωμαίοις ξυνέβαινεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῇδε κατὰ τὴν πολιτείαν ἐφέρετο. ἃ δὲ καὶ ἐς τὰ κέρματα τοῖς βασιλεῦσιν εἴργασται, οὔ μοι παρέλκον οἴομαι εἶναι. τῶν γὰρ ἀργυραμοιβῶν πρότερον δέκα, καὶ διακοσίους ὀβολούς, οὓς φόλεις καλοῦσιν, ὑπὲρ ἑνὸς στατῆρος χρυσοῦ προΐεσθαι τοῖς ξυμβάλλουσιν εἰωθότων, αὐτοὶ ἐπιτεχνώμενοι κέρδη οἰκεῖα, ὀγδοήκοντα, καὶ ἑκατὸν μόνους ὑπὲρ τοῦ στατῆρος δίδοσθαι σὺν ὀβολοὺς διεπράξαντο. ταύτῃ δὲ νομίσματος ἑκάστου χρυσοῦ ἕκτην ἀπέτεμον μοῖραν πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ οἱ βασιλεῖς οὕτω τῶν ὠνίων τὰ πλεῖστα καλούμενα, προειστήσαντες μονοπώλια; σὺν τι ὠνήσασθαι βουλομένους ἀεὶ καθεκάστην ἀπέπνιξον. μόνα δὲ αὐτοῖς ἀνέφαπτα τὰ τῆς ἐσθῆτος ἐλέλειπτο, πωλητήρια μηχανῶνται, καὶ ἀμφ' αὐτοῖς τάδε. ἱμάτια τὰ ἐκ μετάξης ἐν βηρυτῷ μὲν καὶ τύρῳ πόλεσι ταῖς ἐπὶ φοινίκης ἐργάζεσθαι ἐκ παλαιοῦ εἰώθει. οἵτε τούτων ἔμποροί τε, καὶ ἐπιδημιουργοί, καὶ τεχνῖται, ἐνταῦθα τὸ ἀνέκαθεν ᾤκουν. ἐνθένδε τε ἐς γῆν ἅπασαν φέρεσθαι τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ξυνέβαινεν. ἐπεὶ δὲ ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος, οἱ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐργασίᾳ ἔν τε βυζαντίῳ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ὄντες, ἀξιώτερον ἀπεδίδοντο τὴν ἐσθῆτα ταύτην. αἰτιώμενοι μεῖζον μὲν ἢ πρότερον ἐν χρόνῳ τῷ παρόντι ὑπὲρ αὐτῆς καταβάλλεσθαι τὸ τίμημα πέρσαις, πλείω δὲ νῦν τὰ δεκατευτήρια εἶναι ἐν γῇ τῇ ῥωμαίων, δόκησιν ἅπασιν ὁ αὐτοκράτωρ παρεχόμενος, ὅτι δὴ ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτοίη, νόμῳ ἅπασιν ἀπεῖπε μὴ πλέον ἢ ὀκτὼ χρυσῶν τῆς τοιαύτης ἐσθῆτος τὴν λίτραν εἶναι. καὶ προ

qui damnis denique emptorum ſua reſarcienda curaturi eſſent; atque hiſce diuerſis artibus vna eſt demum Romanis parata communis pernicies. His in negotiis hic fuit Reipublicæ ſtatus. Sed mittendum minimè arbitror, vt ex teruncіis hi Principes æruſcarint. Olim Numularij ſingulos ſtateres aureos decem atque ducentis obolis, quos Pholes vocant, exactoribus pendebant; Principes, quod ſibi fore compendio vident, centum & octoginta commutari decernunt; ſcilicet parte ſexta cuiuſque aurei numiſmatis ſubditis omnibus decocta. Cùm verò alias ferè omnes merces incredibili & quotidiano emptorum incommodo ad monopolia reuocaſſent, vna modò integra re veſtiaria, atque eius emporiis, hæc tandem de his etiam commniniſcuntur. Olim ſericæ veſtis mercatores, & opifices in duabus Phœniciæ vrbibus Beryto atque Tyro negotiabantur, & officinas exercebant; vnde in reliquum deinde terrarum orbem id mercimonij diſtraxerunt. Sed Imperatore Iuſtiniano, Byzantij & per alias vrbes cùm verſarentur, mercem fecêre cariorem; ſimul auctis, vt aiebant, eius rei pretiis apud Perſas, ſimul & decumis in Romanorum ditione. Quod verbum in pectus Cæſari altiùs deſcendiſſe omnes intellexerunt, vbi lege cautum ab eo eſt, vt ſerici libra octonis aureis vænirет, quique

quique ſecus feciſſent, proſcriptione bonorum mulctarentur. Hæc cum negotiatoribus omnino viderentur abſurda, quibus haud eſſet è re, emptas quàm plurimo merces, vænum ire quàm minimo, maluerunt mercatura deſiſtere. Ergo quidquid reliqui mercium fuit notis hominibus furtim obtruſerunt, ſcilicet quibus ſic ſuum prodigere, eámque rei ſpeciem quærere, vel aliam quampiam neceſſitatem, eſſet voluptati. Quod cũ incerto autore, leuíque fama in vulgus ſpargi Theodora audiſſet, incomperta re, mercatores centũ auri pondo mulctat ereptis præterea mercibus. Nunc verò apud Romanos hoc totum opificium penes Præfectum Imperatorij theſauri eſt; quare Petro Barſamæ illa dein aucto Præfectura, omnẽ improbitatis licentiam permiſerunt. Qui ſericariis ſibi tantùm artem facere coactis, alios ſeuera illa teneri lege voluit. Is non clanculùm, ſed aperto foro vnciã ſerici alia quidẽ tinctura imbuti ſex aureis, regio verò ſuffecti colore, quem holouerum vocãt, quatuor ac viginti & amplius dedit; ex quo Cæſari magnas pecunias, ſibi clàm maiores cõparauit: quod inde cœptũ hodiéque perdurat; vnúſque ille inſtitoriã hanc rem etiamnũ palàm exerceret. Quare ipſi negotiatores cùm Byzantij, tum aliis in vrbibus incommoda profligatæ artis terra maríque ſenſêre; Tyri

καὶ πρόστιμα ἔκειτο τοῖς παραβησομένοις τὸν νόμον, τῶν ὑπαρχόντων στερεῖσθαι χρημάτων. ταῦτα ἀνθρώποις ἀμήχανά τε, καὶ ἄπορα ἐδόκει παντάπασιν εἶναι. οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν τοὺς ἐμπόρους μείζονος τιμῆς τὰ φορτία ἐωνημένους, ἐλάσσονος τιμῆς τοῖς ξυμβάλλουσιν ἀποδίδοσθαι. διὸ δὴ ταύτην μὲν τὴν ἐμπορείαν ἐργολαβεῖν οὐκέτι ἠξίουν. ἐπικλοπώτερον δὲ φορτίων τῶν σφίσιν ἀπολελειμμένων, ἐποιοῦντο κατὰ βραχὺ τὰς πράσεις. δηλονότι τῶν γνωρίμων τισὶν, εἴ τῳ τὰ τοιαῦτα καλλωπίζειν τὰ σφέτερ' αὐτῶν περιβαλλομένοις ἐν ἡδονῇ ἦν, ἢ τρόπῳ τῷ ἀναγκαίῳ ἐγίνετο. ὧν δὴ ἡ βασιλὶς ἐπιψιθυριζόντων τινῶν αἰσθομένη, καίπερ οὐ βασανίσασα τὰ θρυλλούμενα, ξύμπαντα αὖθις τὰ φορτία τῶν ἀνθρώπων ἀφείλετο. καὶ χρυσίον αὐτοῖς ἐς κεντηνάριον ἐπιζημιωσαμένη. ἄρχει δὲ ταύτης ἐν Ῥωμαίοις τῆς ἐργασίας, ὁ τοῖς βασιλικοῖς ἐφεστὼς θησαυροῖς. Πέτρον οὖν τὸν Βαρσύμην ἐπίκλησιν, ἐπὶ ταύτης καταστησάμενοι τῆς τιμῆς, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπεχώρουν αὐτῷ πράσσειν ἀνόσια ἔργα. τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας, τὸν νόμον ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐδικαίου τηρεῖν. τοὺς δὲ τοῦ ἔργου τούτου τεχνίτας, αὐτῷ μόνῳ ἀναγκάζων ἐργάζεσθαι, ἐπεδίδοτο. οὐκέτι ἐπικρυπτόμενος, ἀλλ' ἐν τῇ δημοσίᾳ τῆς ἀγορᾶς. βαφῆς μὲν τῆς περιτυχούσης τὴν οὐγκίαν οὐχ ἧσσον ἢ κατὰ ἓξ χρυσῶν, βάμματος δὲ τοῦ βασιλικοῦ ὅπερ καλεῖν ὁλόβηρον νενομίκασι πλέον ἢ τεσσάρων, καὶ εἴκοσι χρυσῶν. καὶ βασιλεῖ μὲν ἐνθένδε μεγάλα χρήματα ἔφερεν. αὐτὸς δὲ περιβαλλόμενος πλείω ἐλάνθανεν, ὅπερ ἀπ' αὐτοῦ ἀρξάμενον ἐσαεὶ ἔμεινε. μόνος γὰρ ἐς τόδε τοῦ χρόνου ἔμπορός τε ἀπαρακαλύπτως, καὶ κάπηλος τοῦ ἐμπολήματος τοῦδε καθίσταται. ἔμποροι μὲν οὖν ὅσοι πρότερον τὴν ἐργασίαν ταύτην μετήεσαν, ἔντε Βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ, θαλαττουργοί τε, καὶ ἔγγειοι, ἔφερον ὡς τὸ εἰκὸς τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας κακά.

ἐν δὲ

ἐν δὲ πόλεσιν ὁ δῆμος σχεδόν τι ὅλος
ταῖς εἰρημέναις, προσταιλεῖν τὴν ἐξα-
πιναίως ἐγένετο. βάναυσοι γὰρ ἄνθρωποι,
καὶ χειρωνάκται λιμῷ παλαίειν ὡς τὸ
εἰκὸς ἠναγκάζοντο. πολλοί τε ἀπ' αὐτοῦ
τὴν πολιτείαν μεταβαλλόμενοι, φεύ-
γοντες ᾤχοντο ἐς τὰ περσῶν ἤθη, μό-
νος δὲ ἀεὶ ὁ τῶν θησαυρῶν ἄρχων ἐνερ-
γολαβῶν τὸ ἐμπόλημα τοῦτο, μοῖραν
μὲν βασιλεῖ, ὥσπερ εἴρηται, πόρων τῶν
ἐνθένδε ἀποφέρειν ἠξίου, αὐτὸς δὲ τὰ
πλείω φερόμενος, δημοσίαις συμφο-
ραῖς ἐπλούτει. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κε-
χώρηκεν. ὅν τινα δὲ τῶν πόλεων τρόπον
τοὺς κόσμοις, καὶ τὰ ἐγκαλλωπίσματα
πάντα, ἔντε βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκά-
στῃ καθελεῖν ἴσχυσεν αὐτίκα ἐροῦμεν.
πρῶτα μὲν καταλύειν τὸ τῶν ῥητόρων
ἀξίωμα ἔγνω. τά τε γὰρ ἔπαθλα ἀφεί-
λετο αὐτοὺς ἅπαντα, οἷσπερ τρυφᾶν τε
τὰ πρότερα, καὶ ἐγκαλλωπίζεσθαι τῆς
συνηγορίας ἀφειμένοι εἰώθασι, καὶ διω-
μότους συνίστασθαι τοὺς διαφερομένους
ἐκέλευσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ περιυβρισμένοι
ἐν πολλῇ ἀσημίᾳ ἐγένοντο. ἐπεὶ δὲ τῶν
τε ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τῶν
ἄλλων εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι,
ἔντε βυζαντίῳ, καὶ πάσῃ τῇ ῥωμαίων
ἀρχῇ, πάσας, ὥσπερ ἐρρέθη, τὰς οὐσίας
ἀφείλετο, ἀργεῖν τὸ λοιπὸν τῷ ἐπιτηδεύ-
ματι τούτῳ ἐλελείπετο. οὐ γὰρ εἶχον ἄν-
θρωποι λόγον ὁτουοῦν οὐδὲν ἄξιον, ὑπὲρ
οὗ καὶ ἀμφισβητεῖεν ἀλλήλοις. αὐτίκα
τοίνυν ἐκ πολλῶν μὲν ὀλίγοι, ἐξ ἐνδό-
ξων δὲ λίαν κομιδῇ ἄδοξοι πανταχόθι
γεγονότες τῆς γῆς, πενίᾳ μὲν ὡς τὸ εἰκὸς
πολλῇ εἴχοντο. μόνην δὲ ὕβριν τὴν ἀπὸ
τοῦ ἔργου φερόμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἀλ-
λὰ καὶ τοὺς ἰατρούς τε, καὶ διδασκάλους τῶν
ἐλευθερίων τῶν ἀναγκαίων στερεῖσθαι πεποίηκε. τάς τε γὰρ σιτήσεις, ἃς οἱ πρότερον
βεβασι

Tyri atque Beryti penè vniuerſa plebs fullonico manuarióque illi exercitio addicta, collatitiam quærere ſtipem, vel fame conſici coacta fuit; pars commutata colonia, ad Perſas transfugit; nam, vt dixi, ſolus Imperatorij theſauri Præfectus eam negotiationem habens, lucri parte Cæſari delata, ſibíque maiore ſepoſita, ſic opes auget ſuas publicis calamitatibus. Sed hæc hactenus. Vt autem Byzantium, ac reliquas vrbes ornamentis ſpoliarit, modò dicendum eſt. Primò Cauſidicorum ordinem ſtatuit euertendum, omnibus denegatis præmiis, quibus illi ampliſſimis, aduocatione perfuncti, donari olim & augeri conſueſſent; iuſſíſque litigatoribus in ſeque & in litem iurare, Cauſidicorum ſanè cum probro ac mærore. Cæterùm ex quo tempore Iuſtinianus Senatores, opulentóſque alios qui vel Byzantij, vel vbicumque in Imperio Romano eſſent, omnibus, vt declaraui, fortunis euertit; ſummo in otio fuit hic ordo, nulla iam reliqua digna re, de qua ſibi lites mortales concirent. Quamobrem Cauſidici numero ac dignitate præcipui iam perpauci, ac penitus abiecti, & in ſumma rerum vbique terrarum erant inopia, vno reliquo inſtituto, quod ipſum illis eſſet oſtentui. Sed & Medicos, ac liberalium diſciplinarum Magiſtros neceſſariis ad vitam excluſit; quam enim priores
Romani

Romani Principes his ab Ærario largiti ſunt, ſportulam ademit. Quos Oppidani ſibi, vel ad Rempublicam, vel ad ſpectacula feciſſent prouentus, veritus non eſt in publicum cenſum referre; ob eáque in poſterum nulla Medicorum, Magiſtrorúmve honoraria, nulla publicorum ædificiorum cura, nulla vrbibus in communi lūminum procuratio, nulla ciuibus lætitia; quandoquidem à longo iam tempore ludi theatrales, circenſes, atque venationes iacent, in quibus Theodora vxor nata, educatáque adoleſcentiam exercuit. Demum Byzantium quoque ab iis vacare ſpectaculis voluit, conſuetis ex Ærario impenſis parſurus, damno infinitæ penè multitudinis, quæ indidem victitaret. Quare publicè priuatímque omnes in ſqualore verſantur, vacua iucunditatis vita, quaſi cælitùs ingruente malo; ſub lare quiſque ſuo, in foro, in templis nihil niſi ærumnas, calamitates, vel portentoſum recentis fortunæ caſum commemorant. Hæc vrbium ſingularum conditio fuit; ſed quod huic narrationi deeſt, dicere præſtat. Singulis annis duo Romanis Conſules creabantur, Romæ quidem alter, alter Byzantij. Ad eam dignitatem vocato in publicam rem amplius bis mille auri pondo erant inſumenda; de ſuo quidem pauca, plurima de publico ex Imperatoris largitate. Cæterùm illud æs cùm ad ea quæ dixi munera exhibenda, tum

βεβασιλευκότες ἐκ τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι τούτοις δὴ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔταξαν, ταύτας δὴ οὗτος ἀφείλετο πάσας. καὶ μὴν καὶ ὅσοις τὰς πόλεις οἰκοῦντες ἁπάσας πολιτικῶν σφίσιν, ἢ θεωρητικῶν οἴκοθεν πεποίηνται πόρους, καὶ τούτους μεταγαγὼν φόροις ἀναμίξαι τοῖς δημοσίοις ἐτόλμησε. καὶ οὔτε ἰατρῶν τις, ἢ διδασκάλων τὸ λοιπὸν ἐγίνετο λόγος. οὔτε δημοσίας τις ἔτι οἰκοδομίας προνοεῖν ἴσχυσεν. οὔτε λύχνα ταῖς πόλεσιν ἐν δημοσίῳ ἐκάεη, οὔτε τις ἦν ἄλλη παραψυχὴ τοῖς ταύτας οἰκοῦσι. τά τε γὰρ θέατρα, καὶ ἱππόδρομοι, καὶ κυνηγέσια ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἄπρακτα ἤργει. οὗ δὴ οἱ τὴν γυναῖκα τετέχθαι τε, καὶ τετράφθαι, καὶ πεπαιδεῦσθαι ξυνέβαινεν. ὕστερον δὲ ταῦτα δὴ ἀργεῖν ἐν Βυζαντίῳ ἐκέλευσε τὰ θεάματα, τοῦ μὴ τὰ εἰωθότα χορηγεῖν τὸ δημόσιον. πολλοῖς τε καὶ σχεδόν τι ἀναρίθμοις οὖσιν, οἷς ἐνθένδε ὁ βίος. ἦν τε ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ λύπη τε, καὶ κατήφεια, ὥσπερ ἄλλό τι τοῦ ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐπισκήψασαι πάθος, καὶ βίος πᾶσιν ἀγέλαστος. ἄλλό τε τὸ παράπαν οὐδὲν ἐφέρετο τοῖς ἀνθρώποις ἐν διηγήμασιν, οἴκοι τε οὖσι, καὶ ἀγοράζουσι, κἂν τοῖς ἱεροῖς διατρίβουσιν, ἢ συμφοραί τε, καὶ πάθη, καὶ καινοτέρων ἀτυχημάτων ὑπερβολή. ταῦτα μὲν οὕτω ταῖς πόλεσιν εἶχεν. ὁ δὲ τῷ λόγῳ λείπεται τοῦτο εἰπεῖν ἄξιον. ὕπατοι ῥωμαίων ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐγινέσθην δύο, ἅτερος μὲν ἐν ῥώμῃ, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐν Βυζαντίῳ. ὅστις δὲ εἰς τὴν τιμὴν ἐκαλεῖτο ταύτην, πλέον ἢ κεντηνάρια χρυσοῦ εἴκοσιν ἐς τὴν πολιτείαν ἀναλοῦν ἔμελλεν, ὀλίγα μὲν οἰκεῖα. τὰ δὲ πλεῖστα πρὸς βασιλέως κεκομισμένος. ταῦτά τε τὰ χρήματα ἔς τε οὓς ἄλλους ὧνπερ ἐμνήσθην, καὶ ἐκ

καὶ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐς τὴν βίων τοὺς ἀπορωτέροις φερόμενα, καὶ διαφερόντως ἐς τοὺς ἐπὶ σκηνῆς ἅπαντα τὰ πράγματα ἐσαεὶ τῇ πόλει ἀνίστη. ἐξ οὗ δὲ ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβεν οὐκέτι καιροῖς τοῖς καθήκουσι, ταῦτα ἐπράσσετο. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλοῦ ῥωμαίοις ὕπατος καθίστατο χρόνου, τελευτῶντες δὲ οὐδὲ ὄναρ τὸ πρᾶγμα ἑώρων, ἐξ οὗ δὴ πενίᾳ τινὶ ἐνδελεχέστατα ἐσφίγγετο τὰ ἀνθρώπεια, τὰ μὲν εἰωθότα οὐκέτι τοῖς ὑπηκόοις παρεχομένου, τὰ δὲ ὑπάρχοντα, τρόποις ἅπασι πανταχόθεν ἀφαιρουμένου. ὡς μὲν οὖν τὰ δημόσια καταπιὼν ξύμπαντα χρήματα, τοὺς ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς ὁ λυμεὼν οὗτος, ἕκαστόν τε ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ ξύμπαντας τὰς οὐσίας ἀφῄρηται, διαρκῶς διηγῆσθαι οἶμαι. ὡς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους εὐδαίμονας δοκοῦντας εἶναι συκοφαντίᾳ περιιὼν ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα ἴσχυσεν, ἱκανῶς ταῦτά μοι εἰρῆσθαι νομίζω. ἐν μὲν τοῖς στρατιώταις τε, καὶ ἄρχουσι πᾶσιν ὑπηρετοῦντας, καὶ τοὺς ἐν παλατίῳ στρατευομένους, γεωργοῖς τε, καὶ χωρίων κτήτορας, καὶ κυρίοις, καὶ οἷς ἐν λόγοις τὰ ἐπιτηδεύματα ἐστὶν, ἀλλὰ μὴν ἐμπόρους τε, καὶ ναυκλήρους, καὶ ναύτας, βαναύσοις τε, καὶ χειρώνακτας, καὶ ἀγοραίοις, καὶ οἷς ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐπιτηδευμάτων ὁ βίος. καὶ μὴν καὶ τοὺς ἄλλους ὡς εἰπεῖν ἅπαντας, ἐς οὓς διικνεῖσθαι βλάβος τὸ ἐς τούσδε συμβαίνει. οἷα δὲ τοῖς τε προσαίταις, καὶ ἀγελαίοις ἀνθρώποις, καὶ πτωχοῖς τε, καὶ λώβῃ πάσῃ ἐχομένους εἰργάσατο, αὐτίκα ἐροῦμεν. τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῷ πεπραγμένα ἐν τοῖς ὄπισθεν λόγοις λελέξεται. πρῶτα μὲν ὅπερ εἴρηται, ἅπαντα περιβεβλημένος τὰ πωλητήρια, καὶ ὠνίων τῶν ἀναγκαιοτάτων τὰ λεγόμενα καταστησάμενος μονοπώλια, πλέον, ἢ τριπλάσια τιμήματα πάντας ἀνθρώπους ἐπράττετο

tum in egenos, tum præcipuè in ſcenicos actores erogatum, mirum quantum ciuitatibus rem ſuſtentauit. Poſtea verò quàm obtinuit Iuſtinianus Imperium, haud eſt his rebus ſtatutum tempus; diu quis multúmque Conſulatum gerit; vel non eſt omnino comitia videre Conſularia. Quare extrema mortales oppreſſi ſunt egeſtate, ſimul conſueta ſubditis Cæſare negante, ſimul eos locis, modíſque omnibus deturbante fortunis. Náque ſatis narratum arbitror de publicis pecuniis, déque virorũ Conſularium in communi, atque priuatim ſubſtantiis, in quas hic helluo, ac peſtis ſeſe ingurgitauit; præterea de bonis, quibus ditiſſimos quoſque per calumniam circumuentos fraudauit, vel Imperatorũ ſatellites, aliorúmque Principum adminiſtros, militem in caſtris, & Regia, colonos, agrorúmque poſſeſſores, liberalium diſciplinarum cultores, mercatores, naucleros, nautas, artifices, turbámve forenſem, ac ſcenicam, atque illos denique, in quos horum incõmoda deriuantur. Sed quàm miſerè inopes habuerit, hominéſque illos gregarios, & in extremam inopiam, miſeriámque coniectos, iam dicere libet; nam de commiſſis ab eo in Sacerdotes, infrà locus erit. Iuſtinianus, quod ſæpè dixi, in ſuam rem omnia fora conuerterat, & neceſſaria quæque vænalia ad monopolium iam reuocarat, tripla pretiorũ parte à ſubiectis omnibus extorta. Neque

Neque modò immenſa oratione alia proſequi contenderim, quæ penè infinita mihi viſa ſunt. Ex pane modò, quē ſibi artifices, pauperes, & quiſque corpore læſus coëmere cogitur, durū atque perpetuum ille ſibi cēſum conflauerat, ſcilicet in annos ſingulos ad trecentum auri pondo, vt panis ſordidus ille foret, atque puluerulētus; nam ad hanc etiam impietatem Cæſaris auaritia facilè redūdauit. Hinc annonæ Præfecti queſtus occaſione captata, ſibi magnas opes, egentibus verò laxiore annona, famem inopinatā ingenioſè quæſierunt. Nam aliūde rem frumentariam curare ōmnino nemini licuit, ſed emptitio pane cuique viuēdum fuit. Effracto aquarum ductu, tenuiſſimè in vrbē aquas deriuari Principes obſeruarant; rem tamē neglexēre, & omnibus abſtinuēre ſumptibus; quamquàm freques multitudo aquarū veniens, ſeſe ad fontes opprimeret; Balneæque iam nullæ paterent; atque Cæſar nihilominus ſingulis in ſuburbiis ad maritima ædificia immanes pecunias perquàm inſanè profunderet, quaſi ſéque & vxorem Regia non caperet, in qua priores Cæſares diutiùs, pérque libēter verſati fuiſſent. Sic planè viſi ſunt nō parſimonia, ſed nulla intereūtis populi miſeratione aquæ ductus reſtaurationem prætermiſiſſe. Nam alioqui nullus poſt homines natos vel corradendis iniquè pecuniis promptior, vel repētè dilapidandis profuſior Iuſtiniano. Igitur extrema pauperibus indigētia laborātibus, quibus

καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐπεὶ ἀνάριθμά μοι ἔδοξεν εἶναι, οὐκ ἂν ἔγωγε λόγῳ ἀτελευτήτῳ καταλέγειν φιλονεικοίην. ἀπὸ δὲ τῶν ἄρτων ὠνουμένων, πικρότατα ἐς πάντα τὸν αἰῶνα ἐσύλα. οὓς δὴ καὶ χειρώνακτας, καὶ πτωχούς, καὶ πάσῃ λώβῃ ἐχομένους ἀνθρώποις μὴ οὐκ ὠνεῖσθαι ἀδύνατον. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐς τρία κεντηνάρια φέρεσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος ἠξίου ἐνθένδε, ὅπως δὲ ἄρτοι ὦσι καὶ σποδοῦ ἔμπλεοι. οὐδὲ γὰρ ἐς τοῦτο δὴ τὸ τῆς αἰσχροκερδείας ἀσέβημα ὁ βασιλεὺς οὐδαμῶς ὀκνηρὸς εἴη. ταύτῃ δὲ τῇ σκήψει οἰκεῖα κέρδη ἐπιτεχνώμενοι, οἷς ἐπέκειτο ἡ τιμὴ αὕτη, αὐτοὶ μὲν ῥᾷστα ἐς πλοῦτόν τινα περιεστήκεσαν μέγαν, λιμὸν δὲ τοῖς πτωχοῖς χειροποίητον ἐν εὐθηνοῦσι χρόνοις ἀεὶ παράδοξον εἰργάζοντο. ἐπεὶ οὐδὲ σῖτον ἑτέρωθέν τινι εἰσκομίζεσθαι τὸ παράπαν ἐξῆν. ἀλλὰ ἀναγκαῖον ἦν ἅπασι τούτους δὴ ὠνουμένοις ἄρτους ἐσθίειν. τὸν δὲ τῆς πόλεως ὀχετὸν διερρωγότα τε ὁρῶντες, καὶ μοῖραν ὕδατος ὀλίγην τινὰ ἐς τὴν πόλιν εἰσάγοντα ὑπερεώρων τε, καὶ οὐδ᾽ ὁτιοῦν αὐτῷ προΐεσθαι ἤθελον. καίτοι ὁμίλου ἀεὶ ἀμφὶ τὰς κρήνας ἀποπνιγομένου πολλοῦ. καὶ τῶν βαλανείων ἀποκεκλεισμένων ἁπάντων, καί τι ἐς οἰκοδομίας θαλασσίους τε, καὶ ἀνοήτους ἄλλας μέγεθος χρημάτων οὐδενὶ λόγῳ προΐετο, πανταχόθι τῶν προαστείων ἐπιτεχνώμενος, ὥσπερ τῶν βασιλείων αὐτοὺς οὐ χωρούντων, ἐν οἷς δὴ ἅπαντες οἱ πρότερον βεβασιλευκότες, διαβιοῦν ἐσαεὶ ἤθελον. οὕτως οὐ χρημάτων φειδοῖ, ἀλλὰ φθόρου ἀνθρώπων ἕνεκα, τῆς τοῦ ὀχετοῦ οἰκοδομίας ὀλιγωρεῖν ἔγνω. ἐπεὶ οὐδεὶς ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου, Ἰουστινιανοῦ τοῦδε ἑτοιμότερος γέγονεν ἀνθρώπων ἁπάντων, χρήματα περιποιεῖσθαι κακῶς, καὶ ταῦτα χειρόνως αὐτίκα δὴ μάλα προΐεσθαι.

δυοῖν

δυοῖν τοίνυν ἀπολελειμμένοιν ἔιτε ποτοῦ, καὶ τοῖς ἐδωδίμοις τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις, καὶ πτωχοῖς οὖσιν, ὕδατος, καὶ ἄρτου δ' ἀμφοῖν αὐτοῖς, ὥσπερ μοι δεδήλωται, βασιλεὺς ὅδε ἔβλαψε. τὸ μὲν ἀπορεῖν σφίσι, τὸ δὲ πολλῷ ἀξιώτερον ἐργασάμενος. οὐ μόνον δὲ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ προσαίτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑτέρωθι ᾠκημένους τινὰς ἔδρασε ταῦτα, ὥσπερ μοι αὐτίκα λελέξεται. ἰταλίαν γὰρ θευδέριχος ἑλὼν τοὺς ἐν τῷ ῥώμης παλατίῳ στρατευομένοις αὐτοῖς ἔασεν, ὅπως τι διασώζοιτο πολιτείας τῆς παλαιᾶς ἴχνος. μίαν ἀπολιπὼν σύνταξιν ἐς ἡμέραν ἑκάστῳ, ἦσαν δὲ οὗτοι παμπληθεῖς ἄγαν. οἵ τε γὰρ σιλεντιάριοι καλούμενοι, καὶ δομέστικοι, καὶ σχολάριοι ἐν αὐτοῖς ἦσαν. οἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὑπελέλειπτο, ἢ τὸ τῆς στρατείας ὄνομα μόνον, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη ἐς τὸ ἀποζῆν ἀποχρῶσα, μόλις αὐτοῖς ἄχρι ἐς τε παῖδας, καὶ ἀπογόνους θευδέριχος αὐτοῖς παραπέμπειν ἐκέλευσε. τοῖς τε προσαίταις οἱ παρὰ τὸν πέτρου τοῦ ἀποστόλου νεὼν δίαιταν εἶχον, τρισχιλίους σίτου μεδίμνους χορηγεῖν ἀεὶ τὸ δημόσιον ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισεν. ἅπερ ἅπαντες οὗτοι διαγεγόνασι κομιζόμενοι, ἕως ἀλέξανδρος ὁ ψαλίδιος ἐς τὴν ἰταλίαν ἀφίκετο. ταῦτα γὰρ εὐθὺς οὗτος ὁ ἀνὴρ ὀκνήσας οὐδεμιᾷ περιελεῖν ἔγνω. ταῦτα μαθὼν ἰουστινιανὸς ῥωμαίων αὐτοκράτωρ, τήν τε πρᾶξιν προσήκατο ταύτην, καὶ τὸν ἀλέξανδρον ἔτι μᾶλλον, ἢ πρότερον διὰ τιμῆς εἶχεν. ἐν ταύτῃ ἀλέξανδρος τῇ πορείᾳ καὶ τοὺς ἕλληνας εἰργάσατο τάδε. τοὺς ἐν θερμοπύλαις φυλακτηρίοις οἱ τὰ ἐκείνῃ γεωργοῦντες χωρία ἐκ παλαιοῦ ἐπεμελοῦντο, ἐκ περιτροπῆς τε τὸ ἐνταῦθα τεῖχος ἐφύλασσον, ἡνίκα δὲ ἔφοδος βαρβάρων τινῶν ὡς ἐπισκήψῃ ἐς τὴν πελοπόννησον ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ' ἐνταῦθα γενόμενος τότε ἀλέξανδρος

quibus veſcendo panis, potando aqua duntaxat reliqua eſſet, vtrumque Iuſtinianus vexauit, huius difficultate, illius caritate inuecta. Verùm non Byzantij ſolùm, ſed alibi ſic egenos afflixit, quod ſanè non pigebit referre. Theodoricus, Italia ſubiugata, vt Romæ aliquod Reipublicæ extaret veſtigium, Prætorianos milites, relicto ſingulis diario, eſſe voluit; porrò autem horum numeroſa fuit manus, cùm in his etiam Silentiarij, Domeſtici, Scholariíque cenſerentur, quibus, ſi nihil aliud, militiæ ſaltem auctoramentum fuit & annona, vix dum ipſis tamen ad vitam ſatis; quæ libetis, nepotibúſque tranſmitti Theodoticus indulſit. Pauperibus verò, qui ad Petri Apoſtoli templum ſedes habent, tritici è publico tria millia medimnûm quotannis attribuit. Hæc ad Alexandri vſque Forficulæ in Italiam aduentum illi retulêre; nam is ſtatim omnia ſuſtulit, factúmque id vt accepit Romanorum Imperator Iuſtinianus probauit, & Alexandrum vt cùm maximè in honore habuit; is Hellenas etiam hoc in itinere ſic affecit. Ad Thermopylas indigenæ coloni iam olim præſidium agitabant, cúmque in Peloponneſum Barbarorum incurſiones timetentur, ad murum in ipſis montium faucibus alternas excubias habebant. Huc Alexander delatus, perinde

perinde quaſi Peloponneſiorum rem ageret, haud fidendum eo loci affirmat agreſtium præſidio; quamobrem inibi ad duo millia militum conſtituit, decretis non ab Ærario publico ſtipendiis, ſed à ſingulis Helladis Ciuitatibus, quatum ciuicos theatraléſque reditus, alendorum ſpecie militum præſidiariorum, ad publicum Ærarium reduxit; ex eo autem cùm in Hellade, tum ipſis Athenis nullum publicè * * * vel ædificium, vel vrbanum commodum procuratum eſt. Quæ ſic à Forficula conſtituta, rata deinde gratáque Iuſtinianus habuit. Hactenus hæc; iam ad Alexandrinos pauperes pergamus. Erat Alexandriæ inter Cauſidicos quidam Hephæſtus, qui poſteaquam eius vrbis iniit præfecturam, ſeditioſis truculentior in plebe tumultus ſedauit; verùm ciues ad extremas adduxit calamitates. Nam in ſingulis vænalium foris monopolio conſtituto (à quo reliquos negotiatores excluſos, ſibíque id vni ſeruatum vellet) omnia ad præfecturæ licentiam facto pretio vendidit. Summa ob id neceſſariorum penuria vrbs premebatur; pauperibus nec eorum copia erat, quæ pridem viliſſimè vænirent; ſed annonæ potiſſimùm caritate eos iuit oppreſſum. Nam vnus ipſe cùm in Ægypto frumentaretur, ea emptione vel ad vnicum medimnum reliquis interdictis pro libidine annonæ pretium accendit. Ergo

δῆθεν προνοεῖν πελοποννησίων σκηπτόμενος οὐκ ἔφη γεωργοῖς τὸ ταύτῃ φυλακτήριον ἐπιτρέψειν. στρατιώτας οὖν ἐνταῦθα εἰς δισχιλίους καταστησάμενος, οὐκ ἐκ τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι σφίσι τὰς συντάξεις διώρισεν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ ἑλλάδι πασῶν πόλεων. τά τε πολιτικὰ καὶ θεωρητικὰ ξύμπαντα χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἐπὶ τῷ προσχήματι τούτῳ μετήνεγκεν, ἐφ' ᾧ ἐνθένδε οἱ στρατιῶται οὗτοι σιτίζοιντο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔν τε τῇ ἄλλῃ πάσῃ ἑλλάδι, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν ἀθήναις αὐταῖς, οὔτε τις ἐν δημοσίᾳ οἰκοδομία * * * οὔτε ἄλλο ἀγαθὸν γίνεσθαι. ἰουστινιανὸς μὲν τοι τὰ τῇδε διῳκημένα τοῦ ψαλιδίου οὐδεμιᾷ μελλήσει ἐπέρρωσε. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκεν. ἰτέον δὲ καὶ εἰς τοὺς ἐν ἀλεξανδρείᾳ πτωχούς. ἥφαιστός τις ἐν τοῖς ἐνταῦθα ῥήτορσιν ἐγεγόνει. ὅσπερ παραλαβὼν τὴν ἀλεξανδρέων ἀρχὴν, τὸν μὲν δῆμον τοῦ στασιάζειν κατέπαυσε, φοβερὸς τοῖς στασιώταις φανείς. ἐς ἔσχατα δὲ ἐσχάτων κακὰ τοῖς τῇδε ᾠκημένοις ἐνδέδεικται πᾶσι. πάντα γὰρ εὐθὺς τὰ, τε, πωλητήρια ἐς τὸ καλούμενον μονοπώλιον καταστησάμενος ἄλλων μὲν ἐμπόρων οὐδένα ταύτην δὴ τὴν ἐργασίαν ἐργάζεσθαι εἴασε. μόνος δὲ ἁπάντων αὐτὸς γεγονὼς κάπηλος, παρεδίδοτο τὰ ὤνια πάντα, δηλονότι τὰς τούτων τιμὰς τῇ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίᾳ σταθμώμενος, ἀπεπνίγετο τε τῇ τῶν ἀναγκαίων ἀπανεῖ ἡ τῶν ἀλεξανδρέων πόλις. οὐ δὴ καὶ τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις τὰ πρότερα εὔωνα διαρκῶς ἐγεγόνει πάντα. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἀμφὶ τῷ ἄρτῳ ἐπίεζε. τὸν γὰρ σῖτον αὐτὸς ἐξ αἰγυπτίων ὠνεῖτο μόνος, οὐδὲ ὅσον ἐς μέδιμνον ἕνα ἑτέρῳ διδοὺς πρίασθαι. ταύτῃ τε τοὺς ἄρτους καὶ τὰ τῶν ἄρτων τιμήματα διετίθετο, ᾗπερ ἐβούλετο.

πλούτου

πλοῦτον τινὰ ἀμύθητον αὐτός τε δι' ὀλίγου περιεβάλλετο, καὶ βασιλεῖ τὴν ἀμφὶ τούτῳ ἐπιθυμίαν ἐνεπλήσατο. καὶ τῶν μὲν ἀλεξανδρέων ὁ δῆμος δέει τοῦ ἡφαίστου τὰ παρόντα σφίσιν ἡσυχῇ ἔφερεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ αἰδοῖ τῶν οἱ ἐσαεὶ ἐσκομιζομένων χρημάτων ἐν τοῖς μάλιστα ὑπερηγάπα τὸν ἄνθρωπον. βουλεύσας δὲ ἥφαιστος ὅδε, ὅπως τὴν βασιλέως διάνοιαν πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐξελεῖν δύνηται, προσεπετεχνήσατο τάδε. διοκλητιανὸς ῥωμαίων γεγονὼς αὐτοκράτωρ, σίτου μέγα τι χρῆμα δίδοσθαι παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἀλεξανδρέων τοῖς δεομένοις ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισε. ταῦτα ὁ δῆμος τηνικάδε διαδικασάμενοι ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ἐς ἀπογόνους τοὺς μέχρι δεῦρο παραπέμψαι. ἀλλ' ἥφαιστος ἐνθένδε μυριάδας ἐς διακοσίας ἐπετείους μεδίμνων τοὺς τῶν ἀναγκαίων ὑποσπανίζοντας ἀφελόμενος τῷ δημοσίῳ ἐντέθεικε, βασιλεῖ γράψας, ὡς οὐ δικαίως, οὐδὲ εἰ ξυμφέρει τοῖς πράγμασι μέχρι νῦν ταῦτα οἱ ἄνδρες οὗτοι κομίζοιντο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ βασιλεὺς μὲν ἐμπεδώσας τὴν πρᾶξιν, διὰ σπουδῆς αὐτὸν μείζονος ἔσχεν. ἀλεξανδρέων δὲ ὅσοι ταύτην εἶχον τοῦ βίου τὴν ἐλπίδα, ταύτης δὴ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τῆς ἀπανθρωπίας ἀπώναντο. τὰ μὲν ἰουστινιανῷ εἰργασμένα, τοσαῦτα ἐστὶν, ὡς μήτε τὸν πάντα αἰῶνα τὰ περὶ αὐτῶν λόγῳ ἐπαρκεῖν δυνατά. ὀλίγα δέ μοι ἄττα ἐκ πάντων ἀπολεξαμένῳ ἀποχρήσει εἰπεῖν. δι' ὧν αὐτοῦ ἔνδηλον, καὶ τοῖς ὄπισθεν γενησομένοις τὸ ἦθος ἅπαν διαφανῶς ἔσται. καὶ ὡς εἴρωντε ἦν, καὶ οὔτε θεοῦ, οὔτε ἱερέων, οὔτε νόμων αὐτῷ ἔμελλεν, οὐδὲ δήμου κατεσπουδασμένου αὐτῷ δοκοῦντος εἶναι. οὐ μὴν οὔτε τινὸς τὸ παράπαν αἰδοῦς, ἢ τοῦ τῆς πολιτείας ξυμφόρου, ἢ ὅτου

Ergo breui magnis ſibi partis opibus, eamdem Imperatori explendam curauit pecuniarum cupiditatem. Ac populo Alexandrino ob formidinem hæc omnia obſcurè ferente, eò magis Cæſar perpetuis æris conuectationibus illectus, Hephæſtum vnicè amauit; ſed is vt penitus Iuſtiniani animum occuparet, ita rem conficit. Romanorum Imperator Diocletianus magnam frumenti copiam quotannis in egenos diſtribui populo Alexandrino iuſſerat; quam illi ad portionē inter ſe iam inde diſtributam, etiamnum tranſmittebant ad poſteros. Hephęſtus bis decies centena millia medimnûm, fraudatis egenis in horrea publica imperauit, Cæſare monito, Alexandrinos id perpetuò contrà vſurpaſſe atque liceret, reíque publicæ intereſſet. Rem Imperator firmam ſua autoritate fecit, acceptúmque magis ac magis Hephęſtum habuit; Alexandrini, qui in eo ſpem vitæ conſtituiſſent, hanc ſæuitiam tantò magis ſumma in neceſſitate ſenſêre. Verùm enimverò tot Iuſtiniani ſunt flagitia, vt ad ea numeranda nullum tempus ſatis futurum eſſet; at ex multis pauca legam, è quibus poſteritati planè compertum ſit eius ingenium promptum diſſimulare, paratum contemnere Numen, Sacerdotes, leges, populum eius ſtudiis addictum, rationem neque verecundiæ vllam habere, neque Reipublicæ bene vtilitérque gerundæ, vel

vel ſcelerum colore aliquo tegendorum, niſi expilandarum modò toto terrarum orbe pecuniarum. Dederat Paulum, vt hinc exordiar, Alexandrinis Antiſtitem, Rhodone quodam ex Phœnicia illius vrbis Pręfecto; cui ſcripſit, vt Paulo, omni data occaſione, quàm diligentiſſimè præſtò eſſet, ne quid infectum caderet, quod ipſe factum aueret, cuius opera facilè Alexandrinorum Primatum ſtudia ad Calchedonenſis Concilij firmitatem crederet excitanda. Arſenius quidam ex Palæſtina homo ſceleratiſſimus, in rebus perneceſſariis Theodoræ Auguſtæ ſic animum ceperat, vt magnam conſecutus autoritatem, & pecuniarum vim, tandem in Senatum peruenerit. Sentiebat ille cum Samaritis, verùm ne tantæ potentiæ iacturam faceret, Chriſtianorum ſibi conſultò nomen adſciuerat; cuius parens, fratérque Scythopoli patria ſecta diſſimulata, eius freti autoritate, & ſuaſionibus impulſi contumelioſiſſimè Chriſtianos vexarunt. Quamobrem factione ciuium crudeliſſimum ſupplicium ambo dederunt, eáque multorum malorum fuit origo Palæſtinis. Arſenium verò quamquam omnium turbarum autorem nullo Principes affecerunt incommodo, niſi quod Regia prohibuêre, ne diutiùs ea ſuper re Chriſtianorum votis fatigarentur. Arſenius hic ergo quaſi rem Cæſari facturus gratam, non ita multò pòſt cum

Paulo

ἢ ὅτου τι προὔργου ἐς αὐτὴν γένοιτο, ἢ ὅπως σκήψεως τινὸς τὰ πρασσόμενα τυχεῖν δύναιτο. οὔτε ἄλλό τι αὐτὸν ἐσήει, ὅτι μὴ μόνη ἀφαίρεσις τῶν ἐν πάσῃ γῇ κειμένων χρημάτων. ἄρξομαι δὲ ἐνθένδε. ἀρχιερέα καθεστήσατο Ἀλεξανδρεῦσιν αὐτὸς, Παῦλον ὄνομα. ἐτύγχανε δὲ Ῥόδων τις Φοίνιξ γένος ἔχων τηνικάδε τὴν Ἀλεξανδρείας ἀρχήν. ᾧ δὴ ἐπέστελλεν ἐς ἅπαντα Παύλῳ ὑπηρετεῖν προθυμίᾳ τῇ πάσῃ. ὅπως δὴ ἀτελεύτητον μείνοι τῶν πρὸς αὐτοῦ ἐπαγγελλομένων μηδέν. ταύτῃ γὰρ τῶν Ἀλεξανδρέων τοὺς ἑταιρίζεσθαι αὐτὸν ἐς τὴν ἐν Καλχηδόνι σύνοδον ᾤετο δυνατὸν ἔσεσθαι. ἦν δέ τις Ἀρσένιος Παλαιστινὸς γένος, ὅσπερ Θεοδώρᾳ βασιλίδι ἐν τοῖς μάλιστα ἀναγκαιοτάτοις ἐπιτήδειος γεγονὼς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύναμίν τε πολλὴν καὶ μεγάλα περιβαλλόμενος χρήματα, ἐς βουλῆς ἀξίωμα ἦλθε, καίπερ μιαρώτατος ὤν. οὗτος Σαμαρείτης μὲν ἦν. τοῦ δὲ μὴ τὴν ὑπάρχουσαν περιέσθαι δύναμιν, ὀνόματος ἀντιλαβέσθαι τοῦ χριστιανῶν ἔγνω. ὁ μέντοι πατήρ τε, καὶ ἀδελφὸς τῇ τούτου δυνάμει θαρροῦντες διαγεγόνασι μὲν ἐν Σκυθοπόλει, περιστέλλοντες τὴν πάτριον δόξαν, γνώμῃ δὲ αὐτοῦ ἀνήκεστα τοὺς χριστιανοὺς εἰργάζοντο πάντας. διὸ δὴ οἱ πολῖται σφίσιν ἐπαναστάντες ἄμφω ἔκτειναν θανάτῳ οἰκτίστῳ. κακά τε πολλὰ ξυνηνέχθη Παλαιστινοῖς ἐνθένδε γενέσθαι. τότε μὲν οὖν αὐτὸν, οὐδὲ Ἰουστινιανὸς, οὐδὲ βασιλὶς κακόν τι ἔδρασαν, καίπερ αἰτιώτατον γεγονότα δυσκόλων ἁπάντων. ἀπεῖπον δὲ αὐτῷ ἐς παλάτιον μηκέτι ἰέναι. ἐνδελεχέστατα γὰρ τούτου δὴ ἕνεκα πρὸς χριστιανῶν ἠνωχλοῦντο. οὗτος Ἀρσένιος βασιλεῖ χαριεῖσθαι οἰόμενος, οὐ πολλῷ ὕστερον ξὺν τῷ

παύλῳ

παύλῳ ἐς τὴν ἀλεξάνδρειαν στέλλεται, ὡς δὴ τά τε ἄλλα ὑπηρετήσων, καὶ τὴν ἐς τοὺς ἀλεξανδρεῖς πειθὼ συγκατεργασόμενος αὐτῷ δυνάμει τῇ πάσῃ. ἰσχυρίζετο γὰρ ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον. ἡνίκα οἱ τοῦ παλατίου ἀποκεκλεῖσθαι ξυνέπεσε, τῶν ἐν χριστιανοῖς οὐκ ἀμελέτητον γεγονέναι δογμάτων ἁπάντων. ὅπερ τὴν θεοδώραν ἠνίασεν, τὴν ἐναντίαν γὰρ ἐσκήπτετο τῷ βασιλεῖ ἐς τοῦτο ἰέναι, ὥς μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἰρήσεται. ἐπεὶ οὖν ἀλεξανδρεῦσιν ἐγένοντο, διάκονόν τινα ψόην ὄνομα, ῥόδωνι παῦλος παρέδωκε τεθνηξόμενον. φάσκων δὴ αὐτὸν μόνον οἱ αὐτῷ ἐμποδὼν ἵστασθαι, τοῦ μὴ τὰ βασιλεῖ δεδογμένα ὑποτελέσαι. τοῖς δὲ βασιλέως γράμμασι ῥόδων ἠγμένος, συχνοῖς τε οὖσι, καὶ λίαν σπουδαίοις, αἰκίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔγνω. ὃς ὑπὸ τῆς βασάνου κατατεινόμενος αὐτίκα θνήσκει. ἅπερ ἐπεὶ ἐς βασι ** ἐγκειμένης ἰσχυρότατα τῆς βασιλίδος, ἅπαντα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ παύλῳ τε, καὶ ῥόδωνι, καὶ ἀρσενίῳ εὐθὺς ἐκίνει. ὥσπερ τῶν πρὸς αὐτοῦ τούτοις δὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπηγγελμένων ἐπιλελησμένος ἁπάντων. λιβέριον οὖν τὸν ἐκ ῥώμης ἄνδρα πατρίκιον καταστησάμενος ἐπὶ τῆς ἀλεξάνδρου ἀρχῆς, καὶ τῶν δοκίμων ἱερέων τινὰς ἐς τὴν ἀλεξανδρέων ἔστειλε τὴν τοῦ πράγματος ποιησομένους διάγνωσιν, ἐν οἷς καὶ ὁ ῥώμης ἀρχιδιάκονος πελάγιος ἦν τοῦ βιγιλίου τοῦ ἀρχιερέως ὑποδὺς πρόσωπον, ἐπιτεταγμένον οἱ τοῦτό γε πρὸς τοῦ βιγιλίου, τοῦ τε φόνου ἐληλεγμένου, παῦλον τῆς ἱερωσύνης εὐθὺς καθεῖλον, φυγόντα δὲ ῥόδωνα ἐς βυζάντιον, τήν τε κεφαλὴν ἀφείλετο ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτα ἐποιήσατο, καίπερ τρεισκαίδεκα ἐπιστολὰς τοῦ ἀνθρώπου ἐνδειξαμένου, ἅσπερ αὐτῷ βασιλεὺς ἔγραψε σπουδάζων τε, καὶ διατεινόμενος ἄγαν, ἐπαγγέλλων τε ἅπαντα τῷ παύλῳ

Paulo Alexandriam venit, cùm ad alia præſtò illi futurus, tum ad alliciendos omni ſtudio Alexandrinos. Nam quandiu Regia excluſus eſt, tandiu ſe Chriſtianorum dogmatibus operam nauaſſe affirmabat; in quo planè Theodoram offendit, quæ contrariis Cæſari ſtudiis, vt infrà dicam, ea in re niti viſa eſt. Vbi Paulus Alexandriam tenuit, Pſoëm Diaconum Rhodoni Præfecto necandum tradit, quem vnum peragendis Cæſaris imperatis, obicem ſe pati diceret. Imperatoris crebris illis, & perquàm ſtudioſis litteris Rhodo permotus vapulare hominem iubet, qui cruciatu confectus periit. Quod vt Iuſtinianus accepit, ſumma ope Theodora nitente, omnia in Paulum, Rhodonem, atque Arſenium mouebat animo, quaſi verò iam imperata viris oblitus. Liberium Patricium Romanum Alexandriæ præficit; Antiſtites viros probatos Alexandriam de cauſa cogituros mittit: inter hos fuit Pelagius Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, qui Vigilij Pontificis ab eodem iuſſus, perſonam ſuſtineret. Paulus homicidij conuictus, Sacerdotio deturbatur; Rhodonem Byzantij perfugam Cæſar capite plectit, publicátque bona; quamquam ab eo ternis denis prolatis epiſtolis, quibus à Cæſare grauiſſimis verbis etiam atque etiam iuſſus fuerat Paulum præci

Nam Alexander, qui eò Cenſitor miſſus eſt, crimini hæc militibus per impudentiam dedit; Italos verò per ſpeciem vlciſcendarum Theodorici, Gotthorúmque iniuriarum graui ære mulctauit. Verùm non militem modò, ſed etiá exercitus Ducum adminiſtros, numero plurimos, & gloria pridem inſignes in ſummam inopiam ac rerum omniũ egeſtatem Cenſitores impulêre, quibus non eſſet vnde ſibi neceſſaria ſuppeditarent. Illud hic addere libet, quoniam de militibus locus admonuit, quod olim Romani Imperatores paſſim in extremis oris frequentes militum manipulos conſtituerunt, qui limites Imperij Romani, præcipuè per Orientis Prouincias tuerentur, indéque Perſarum atque Saracenorum incurſiones vímque arcerent, quos & limitaneos appellauêre. Hos Iuſtinianus adeò ſtatim deſpicatui duxit, vt quadriennalia & quinquennalia ſtipendia illis à Quæſtoribus differrentur. Romanis verò Perſíſque inducias agitantibus, miſeris illis commodo pacis fruituris certa erant ex Ærario concedenda ſtipendia; tandem eos Cæſar per iniuriam ex albo militum expungit; ita demum Romanorum fines præſidio deſtituti, miles limitaneus ex piorum manibus & largitate pendebat. Aula Imperatoria trium millium ac quingentorum militum, quos vocant Scholarios, olim præſidiis tenebatur; his

οὐδαμῆ Ἀλέξανδρος ὁ λογοθέτης σταλεὶς, τοῖς μὲν στρατιώταις ταῦτα ἐπικαλεῖν, οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἐθάῤῥει. τοὺς δὲ ἰταλοὺς χρήματα ἔπρασσεν τῆς ἐς θευδέριχον, καὶ γότθους πεπολιτευμένων ἀμύνεσθαι φάσκων. οὐ μόνοι δὲ οἱ στρατιῶται πενία τε, καὶ ἀπορία πρὸς τῶν λογοθετῶν ἐπιέζοντο, ἀλλὰ καὶ οἱ πᾶσιν ὑπηρετοῦντες τοῖς στρατηγοῖς παμπληθεῖς τε, καὶ δόξῃ μεγάλῃ τὰ πρότερα ὄντες, λιμῷ καὶ πενίᾳ δεινῇ ἤχθοντο. οὐ γὰρ εἶχον ὅθεν τὰ εἰωθότα σφίσι ποριοῦνται. προσθήσω δέ τι τούτοις καὶ ἕτερον, ἐπεί με ὁ τῶν στρατιωτῶν λόγος ἐς τοῦτο ἄγει. οἱ ῥωμαίων βεβασιλευκότες ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις, πανταχόσε τῶν τῆς πολιτείας ἐσχατιῶν, πάμπολυ κατεστήσαντο στρατιωτῶν πλῆθος ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὁρίων τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. καὶ κατὰ τὴν ἑῴαν μάλιστα μοῖραν ταύτῃ τὰς ἐφόδους ῥωμαίων τε, καὶ Σαρακηνῶν ἀναστέλλοντες, οὕσπερ λιμιτανέους ἐκάλουν. τούτοις ὁ βασιλεὺς κατ' ἀρχὰς μὲν οὕτω δὴ παρέργως τε καὶ φαύλως ἐχρῆτο, ὥστε τεσσάρων, ἢ πέντε αὐτοῖς ἐνιαυτῶν, τῶν συντάξεων τοὺς χορηγοὺς ὑπερημέρους εἶναι. καὶ ἐπειδὰν ῥωμαίοις τε, καὶ πέρσαις εἰρήνη γένοιτο, ἠναγκάζοντο οἱ ταλαίπωροι οὗτοι, ἅτε καί τι τῶν ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθῶν ἀπολαύσοντες, χρόνου ῥητοῦ τὰς ὀφειλομένας σφίσι συντάξεις τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι. ὕστερον δὲ καὶ αὐτὸ τὸ στρατείας ὄνομα αὐτοὺς ἀφείλετο οὐδενὶ λόγῳ. τὸ λοιπὸν τὰ μὲν ὅρια τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς φυλακτηρίων ἐκτὸς ἔμεινε. οἱ δὲ στρατιῶται ἐξαπιναίως ἔβλεπον εἰς τῶν εὐσεβεῖν εἰωθότων τὰς χεῖρας. ἕτεροι στρατιῶται οὐχ ἥσσους, ἢ πεντακόσιοι καὶ τρισχίλιοι, τὰ ἐξ ἀρχῆς ἐπὶ φυλακῇ τοῦ παλατίου κατέστησαν. οὕσπερ σχολαρίους καλοῦσιν.

Ϲαὐτοῖς

καὶ αὐτοῖς συντάξεις ἀνέκαθεν πλείους, ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸ δημόσιον ἀεὶ χορηγεῖν εἴωθε. τούτους δὲ τὸ πρότερον μὲν ἀριστίνδην ἀπολέξαντες ἐξ Ἀρμενίων ἐς ταύτην δὴ τὴν τιμὴν ἦγον. ἐξ οὗ δὲ Ζήνων τὴν βασιλείαν παρέλαβε, πᾶσιν ἐξουσία ἐγίνετο καὶ ἀνάνδροις καὶ ἀπολέμοις οὖσι παντάπασι, τούτου δὴ τοῦ ὀνόματος ἐπιβαίνειν. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ ἀνδραπόδοις καταθέντες τίμημα, τὴν στρατείαν ὠνουμένοις ταύτην. ἡνίκα τοίνυν Ἰουστῖνος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν, οὗτος Ἰουστινιανὸς πολλοὺς εἰς τὴν τιμὴν κατεστήσατο ταύτην, χρήματα μεγάλα περιβαλλόμενος. ἐπεὶ δὲ τούτοις τοῖς καταλόγοις οὐδένα ἐνδεῖν τὸ λοιπὸν ᾔσθετο, ἑτέρους αὐτοῖς ἐς δισχιλίους ἐνέθηκεν, οὕσπερ ὑπεραρίθμους ἐκάλουν. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἔσχεν, τούτους δὴ τοὺς ὑπεραρίθμους ἀπεσείσατο αὐτίκα μάλα, τῶν χρημάτων οὐδὲν ὁποιουνοῦν ἀποδοὺς σφίσιν. ἐς μέντοι τοὺς ἐντὸς τοῦ τῶν σχολαρίων ἀριθμοῦ ὄντας ἐπενόει τάδε. ἡνίκα στράτευμα ἐπὶ Λιβύην, ἢ Ἰταλίαν, ἢ ἐπὶ Πέρσας ὡς σταλήσεσθαι ἐπίδοξον ἦν, καὶ αὐτοῖς ξυστρατεύουσιν ἐπήγγελλε συσκευάζεσθαι, καίπερ ἐξεπιστάμενος ἐπιτηδείως αὐτοὺς ἐς τὸ στρατεύεσθαι ὡς ἥκιστα ἔχειν. οὐδὲ τοῦτο ἵνα μὴ γένηται δείσαντες χρόνου οἱ ῥητοῦ τὰς συντάξεις ἀφίεσαν. ταῦτα μὲν τοῖς σχολαρίοις πολλάκις ξυνηνέχθη παθεῖν. καὶ Πέτρος δὲ τὸν ἅπαντα χρόνον ἡνίκα τὴν τοῦ μαγίστρου καλουμένου εἶχεν ἀρχὴν, ἀεὶ καθημέραν αὐτοὺς κλοπαῖς ἀμυθήτοις ἀπέκναιε. πρᾶος μὲν γὰρ ἦν, καὶ ὡς ἥκιστα ὑβρίζειν εἰδὼς, κλεπτίστατος δὲ ἀνθρώπων ἁπάντων, καὶ ῥύπου αἰσχροῦ ἀτεχνῶς ἔμπλεως. τούτου τοῦ Πέτρου κἂν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις ἐμνήσθην, ἅτε τὸν Ἀμαλασούνθης φόνον τῆς Θευδερίχου παιδὸς εἰργασμένου.

his ab Ærario maiora, quàm reliquis omnibus erant ab antiquo ſalaria: nec niſi Armenorum Triarij & ſelectiſſimi quique hunc honorem à maioribus acceperunt. Poſtea verò quàm Zenoni fuit Imperium; inerti & imbelli cuique nomen id ſibi adſciſcere licuit; tandem & Calonibus, qui hanc ſibi militiam præſenti pecunia commercarentur. Iuſtino autem Principe, complures magno ære ad eam dignirarem Iuſtinianus vocauit, poſt vbi nullum deficere albo nomen animaduertit, alios fermè bis mille addidit, eoſque ſupernumerarios appellauit; quibus vt ipſe cum Imperio fuit, è veſtigio integra retenta pecunia miſſionem dedit. Porrò autem ſtatuti numeri Scholarios cum in Aphricam, vel in Italiam, vel in Perſidem exercitus immittendi fama eſſet, eos licèt ignaros inſolentéſque bellorum comparare ſe ad bellum cum delecto milite iuſſit. Illi rem veriti certa ſtipendia (idque non rarò factum) Cæſari condonarunt. Senſerunt hi ingentes ac penè quotidianas Petri officiorum Magiſtri rapinas; qui etiamſi miti atque minimè iniurio eſſet ingenio, fuit tamen furacium hominum poſtremus, turpiſque compendij plenus, qui etiam, vt ſuprà expoſui, Theodorici filiæ Amalaſunthæ necis autor fuit.

Sunt

Sunt in Imperatoria domo dignioris planè ordinis milites alij, quibus quò maiore pretio militiæ nomina ſibi comparant, eò maior ab Ærario publico ſoluitur penſio. Domeſtici & Protectores vocantur, bellicæ omnino virtutis expertes, & ordine ac dignitate modò in Regia cenſentur; pars Byzantij, pars in Galatia olim, vel aliis in Prouinciis habuête ſtationes. Hoſce iiſdem artibus perterritos, ſuis cedere penſionibus adegit Iuſtinianus. Sed plura de his ad hoc vnum caput reuocemus. Ex priſca lege Imperator quinquennali donatiuo, certáque auri ſumma exercitum proſequi conſueuit; ergo per vrbes Romanæ ditionis quinto quoque anno Quæſtores mittebantur, qui ſingulis militibus ſtateres aureos quinque penderent; idque rato inuiolatóque vſu receptum erat. Ex quo verò ad Rempublicam Iuſtinianus acceſſit (inde duo iam & triginta excurrunt anni) ita huius rei curam abiecit, vt eius penè ceperit mortales obliuio. Sed iam alias de ſubditis actas prædas dicamus. Qui Byzantij ſeu Cæſari, ſiue Magiſtratibus à re litteraria, vel militari, aut alio quocumque munere ſunt, locum ſtatim tenent in albo poſtremum, ſenſimque decedentibus, vel abeuntibus ſuo quique in ordine perpetuò ſuccedunt, quoad & ſupremum locum, ſimul & dignitatis apicem teneant. His,

εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι τῶν ἐν παλατίῳ πολλοὶ ἀξιώτεροι ἐπεὶ καὶ πλείω τὸ δημόσιον αὐτοῖς χορηγεῖν εἴωθεν, ἅτε καὶ μείζω καταπιθεῖσι τοῦ τῆς στρατείας ὀνόματος τὰ τιμήματα. οἱ δὴ δομέστικοί τε, καὶ προτίκτορες ἐπικαλοῦνται, ἀνέκαθεν ἀμελέτητοι εἰσὶ πολεμίων ἔργων. τάξεως γὰρ καὶ προσώπου ἕνεκα μόνον ἐν παλατίῳ εἰώθασι καταλέγεσθαι. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν ἐν βυζαντίῳ, οἱ δὲ ἐπί τε γαλάτας ἐκ παλαιοῦ, καὶ χωρίων ἑτέρων ἵδρυνται. ἀλλὰ καὶ τούτους ἰουστινιανὸς τρόπῳ ἀεὶ δεδιττόμενος τῷ εἰρημένῳ μεθίεσθαι ἠνάγκαζε τῶν προσηκουσῶν σφίσι τάξεων. ἐν κεφαλαίῳ δὲ τοῦτο εἰρήσεται. νόμος ἦν ἀνὰ πενταετηρίδα, ἑκάστην τὸν βασιλέα τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον δωρεῖσθαι χρυσίῳ τακτῷ. πέμποντες δὲ ἀνὰ πενταετὲς πανταχόσε τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, παρείχοντο στατῆρας χρυσοῦς στρατιώτῃ ἑκάστῳ πέντε. καὶ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ἦν μὴ πράσσεσθαι ἀεὶ μηχανῇ πάσῃ. ἐξ ὅτου δὲ ἀνὴρ ὅδε διῳκήσατο τὴν πολιτείαν, τοιοῦτο οὐδέν, οὔτε διεπράξατο, οὔτε ἐμέλησε, καίπερ χρόνου δύο καὶ τριάκοντα ἐνιαυτῶν τετριβέντος ἤδη. ὥστε καὶ λήθην τοῦ ἔργου τούτου τοῖς ἀνθρώποις γενέσθαι. τινὰ τρόπον δὲ καὶ ἄλλον τῆς ἐς τοὺς κατηκόους λεηλασίας ἐρῶν ἔρχομαι. οἱ βασιλεῖ τε καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐν βυζαντίῳ, ἢ ὁπλιζόμενοι, ἢ γράμματα διαχειρίζοντες, ἢ ἄλλο ὁποιοῦν ὑπηρετοῦντες, τάσσονται μὲν ἐν τοῖς καταλόγοις ἀρχὴν ἔσχατοι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἀναβαίνοντες ἀεὶ ἐς τὴν τῶν ἀπογινομένων, ἢ ὑπεξιόντων τὴν χώραν, τάξεως ἕκαστοι τῆς κατ' αὐτοῖς ἐς τόδε χωροῦσιν, ἕως ἄν τις βαθμοῦ ἐπιβεβηκὼς τοῦ πρώτου ἤδη ἐς τὸ τῆς τιμῆς ἀφίκηται πέρας.

καὶ τοῖς

καὶ τοῖς ἐς τοῦτο ἀξιώματος ἥκουσι χρήματα ἐκ παλαιοῦ διατέτακται τοσαῦτα τὸ πλῆθος, ὥστε πλέον ἀνὰ πᾶν ἔτος ἢ ἐς ἑκατὸν χρυσοῦ ἀγείρεσθαι κεντηνάρια τούτοις, αὐτούς τε γηροκομεῖσθαι, καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς μετέχειν αὐτοῖς ὠφελείας, ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον τοῖς ἔνθεν ξυνέβαινε τῆς τε πολιτείας τὰ πράγματα ἐπὶ μέγα εὐπορίας ἀεὶ ταύτῃ ἐχώρει. ἀλλὰ βασιλεὺς ὅδε τούτων αὐτοὺς ἀποστερήσας σχεδὸν διὰ πάντων, αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις κακὰ ἠνέσκεν. ἀψαμένη γὰρ αὐτῶν ἡ πενία πρώτων, εἶτα καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐχώρει, οἷς τι καὶ πρότερον ὠφελείας μετῆν. καὶ ἤν τις τὴν ξυμπεπτωκυῖαν αὐτοῖς ἐνθένδε ζημίαν ἐς ἔτη δύο καὶ τριάκοντα διαριθμοῖτο, εὑρήσει τὸ μέτρον, ὧνπερ αὐτοὺς ἀποστερεῖσθαι ξυνέπεσε. τοὺς μὲν στρατευομένους οὕτως ὁ τύραννος διεχρήσατο. ἅπερ δὲ αὐτὸς εἰς ἐμπόρους τε, καὶ ναύτας, καὶ βαναύσους, καὶ ἀγοραίους ἀνθρώπους δι' αὐτῶν τε, καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἰργάσατο, φράσων ἔρχομαι. πορθμὼ δύο ἑκατέρωθεν Βυζαντίου ἐστόν, ἕτερος μὲν ἐφ' Ἑλλησπόντου, ἀμφὶ Σηστόν τε καὶ Ἄβυδον. ὁ δὲ δὴ ἕτερος, ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ Εὐξείνου καλουμένου πόντου, οὗ τὸ ἱερὸν ὀνομάζεται. ἐν μὲν οὖν τῷ Ἑλλησπόντου πορθμῷ τελώνιον μὲν ἐν δημοσίῳ ὡς ἥκιστα ἦν. ἄρχων δέ τις ἐκ βασιλέως στελλόμενος ἐν Ἀβύδῳ καθῆστο, διερευνώμενος μὲν ἤν ναῦς ὅπλα φέρουσα ἐς Βυζάντιον οὐ βασιλέως ἴοι γνώμῃ. καὶ ἤν τις ἐκ Βυζαντίου ἀνάγοιτο οὐ φερόμενος γράμματα τῶν ἀνδρῶν καὶ σημεῖα, οἷς ἐπίκειται ἡ τιμὴ αὕτη. οὐ γὰρ θέμις τινὰ ἐκ Βυζαντίου ἀνάγεσθαι, πρὸς τῶν ἀνδρῶν οἳ τῇ τοῦ μαγίστρου τῶν ἀφειμένων ἀρχῇ καλουμένης ὑπουργοῦσι.

His, qui ad id honoris perueniſſent, prouentus ab antiquo ſingulis decreti ſunt annis, auri pondo amplius decem millia, vt & ſuam illi regere ſenectutem, & pleriſque aliis vtilitati eſſe poſſent. Enimverò negotiorum Reipublicæ bene gerendorum magnum id erat momentum. Hic verò Princeps tum hos omnibus penè reditibus excluſos, tum mortales etiam alios euertit; ab iis enim ad alios ſicuti priùs commoda, ita demum & inopia pertingit. Porrò ſi quis duo & triginta annorum damna his illata perpendat, rationem ſubducet pecuniæ, qua illos expoliari contigit. Militem ita Tyrannus hic diuexauit. Quæ verò in Mercatores, Nautas, Artifices, forenſes, & per hos in populares alios egit, dicere iam aggredior. Freta duo ſunt ad vtrumque Byzantij littus, alterum in Helleſponto, quà Seſtus Abydum ſpectat; alterum ad ipſas maris Euxini fauces, vbi Dei Matris templum celebre eſt. Igitur in Helleſponti freto nullus Publicanorum ordo, vel menſa fuit; ſed miſſus ab Imperatore Prætor Abydi ſedes habuit, cuia intereſſet obſeruare merces, arma, quæ haud lubente Principe Byzantium nauigiis aueherentur, quíve inde ſoluiſſet ſine litteris ac teſſera Magiſtratus, cuius ea res eſſet. Neque enim Byzantio moliri naues fas eſt, cui per Magiſtri Officiorum adminiſtros non liceat. Ergo

Ergo quod portorij nomine inde Prætor exigeret à naucleris, id perquàm exiguum erat; qui verò ad alterum fretum mittebatur, eadem illa, quæ modò dixi, explorabat, & ſi quid mercium ad Barbaros, qui ſecundum oram Euxini maris incolunt, diſtraheretur, quas ad hoſtes ex Romanorum vrbibus exportari interdictum ſit. Huic Prætori nihil à nautis accipere lucri licebat. Poſtea verò quàm Iuſtinianus cepit Imperium ad vtrumque fretum Publicanorum ordines inſtituti, duo Prætores certa mercede conducti, iuſſíque ſumma ope niti, vt quàm maximam inde pecuniam conquirerent. Hi verò quibus quàm ſtudium erga Cæſarem declarare nihil erat optatius, ſingularum à nautis portoria mercium extorquebant. Hæc in vtroque freto. Ad portum verò Byzantij familiarem quendam Addæum gente Syrũ conſtituit, cui vt appellentium eò nauigiorum commercia ad quæſtum illi aliquem reuocaret, præcepit. Is quæ naues Byzantiorum portum tenuiſſent, inde ſoluere non permiſit, coactis naucleris, vel nauigiorum naulum pendere, vel merces in Aphricam, aut Italiam comportare; quorũ nonnulli & onera, & nauigationẽ detrectantes, igne corruptis nauigiis, omni cura liberi diſceſſerunt. At quibus ad traducendam vitã id negotij ſuſcipiendum fuit, hi ter tanto maiore mercede ad onera conducti ſunt à mercatoribus, qui

προστιθέμενος δὲ τοῖς τῶν πλοίων κυρίοις, τέλος δὲ οὐδενὶ αἴσθησιν παρεχόμενον, ἀλλ' ὥσπερ τινὰ μισθὸν ὁ ταύτην κεκομισμένος εἴη. καὶ διερευνώμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς ταῦτα ἅπερ μοι εἴρηται. καὶ ἤν τις ἐς τοὺς βαρβάρους κομίζοιτο οἳ παρὰ τὸν εὔξεινον ἵδρυνται πόντον, ὧνπερ οὐ θέμις ἐκ ῥωμαίων τῆς γῆς ἐς τοὺς πολεμίους κομίζεσθαι. οὐδὲν μέν τι ἐξῆν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ πρὸς τῶν τῇδε ναυτιλλομένων προσίεσθαι. ἐξ οὗ δὲ ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβε, τελώνιόν τε δημόσιον κατεστήσατο ἐν πορθμῷ ἑκατέρῳ, καὶ μισθοφόρους ἄρχοντας δύο ἐσαεὶ πέμπων μίσθωσιν μὲν αὐτοῖς παρείχετο τὴν ξυγκειμένην, ἐπήγγελλε δὲ χρήματά οἱ ὅτι πλεῖστα ἐνθένδε ἀποφέρειν δυνάμει τῇ πάσῃ. οἱ δὲ ἄλλο οὐδέν, ἢ εὔνοιαν τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐνδείκνυσθαι ἐν σπουδῇ ἔχοντες ἀπαξάπαντα πρὸς τῶν πλεόντων τὰ τῶν φορτίων τιμήματα ληιζόμενοι, ἀπηλλάσσοντο. ἐν μὲν οὖν πορθμῷ ἑκατέρῳ ταῦτα ἐποίει. ἐν δὲ βυζαντίῳ ἐπενόει τάδε. τῶν τινὰ οἱ ἐπιτηδείων προὐστήσατο, σύρον μὲν γένος, ὄνομα δὲ ἀδδέον. ᾧ δὴ ἐπήγγελλεν ἐκ νηῶν τῶν ἐνταῦθα καταιρουσῶν, ὄνησίν τινα οἱ πορίζεσθαι, ὁ δὲ πλοῖα ἅπαντα τὰ καταίροντα ἐς τὸ βυζάντιον λιμένα, οὐκέτι ἠφίει, ἀλλὰ τοὺς ναυκλήρους, ἢ τοῖς τιμήμασιν ἐζημίου νηῶν τῶν σφετέρων, ἢ ἀναφορεῖν ἔς τε λιβύην, καὶ ἰταλίαν ἠνάγκαζε. καὶ αὐτῶν οἱ μὲν οὔτε ἀντιφορτίζεσθαι, οὔτε θαλαττουργεῖν ἔτι ἤθελον, ἀλλὰ καύσαντες τὰ σφέτερα πλοῖα, εὐθὺς ἄσμενοι ἀπηλλάσσοντο. ὅσοις μέν τι ἐπάναγκες ἦν ἐκ ταύτης δὴ τῆς ἐργασίας τὸν βίον ποιεῖσθαι, οὗτοι τριπλασίαν πρὸς τῶν ἐμπόρων τὴν μίσθωσιν κεκομισμένοι,

τολοιπὸν

τὸ λοιπὸν ἐφορτίζοντο, τοῖς τε ἐμπόροις περιειστήκει ταύτην σφίσιν αὐτοῖς τὴν ζημίαν πρὸς τῶν τὰ φορτία ὠνουμένων ἰᾶσθαι, οὕτω τε λιμοκτονεῖσθαι πάσῃ μηχανῇ ἐς ῥωμαίους ξυνέβαινεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῇδε κατὰ τὴν πολιτείαν ἐφέρετο. ἃ δὲ καὶ ἐς τὰ κέρματα τοὺς βασιλεύοντας εἰργάσθαι, οὔ μοι παρεῖκον οἴομαι εἶναι. τῶν γὰρ ἀργυραμοιβῶν πρότερον δέκα, καὶ διακοσίους ὀβολοὺς, οὓς φόλεις καλοῦσιν, ὑπὲρ ἑνὸς στατῆρος χρυσοῦ προΐεσθαι τοῖς ξυμβάλλουσιν εἰωθότων, αὐτοὶ ἐπιτεχνώμενοι κέρδη οἰκεῖα, ὀγδοήκοντα, καὶ ἑκατὸν μόνους ὑπὲρ τοῦ στατῆρος δίδοσθαι ἐς ὀβολοὺς διεπράξαντο. ταύτῃ δὲ νομίσματος ἑκάστου χρυσοῦ ἕκτην ἀπέτεμον μοῖραν πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ οἱ βασιλεῖς ἔτι τῶν ὠνίων τὰ πλεῖστα καλούμενα περιεστήσαντες μονοπώλια, ἐς τὸ ὠνήσασθαι βουλομένους ἀεὶ καθεκάστην ἀπέπνιξον. μόνα δὲ αὐτοῖς ἀνέφαπτα τὰ τῆς ἐσθῆτος ἐλέλειπτο, πωλητήρια μηχανῶν), καὶ ἀμφ᾽ αὐτοῖς τάδε. ἱμάτια τὰ ἐκ μετάξης ἐν βηρυτῷ μὲν καὶ τύρῳ πόλεσι ταῖς ἐπὶ φοινίκης ἐργάζεσθαι ἐκ παλαιοῦ εἰώθει. οἵ τε τούτων ἔμποροί τε, καὶ ἐπιδημιουργοὶ, καὶ τεχνῖται, ἐνταῦθα τὸ ἀνέκαθεν ᾤκουν. ἐνθένδε τε ἐς γῆν ἅπασαν φέρεσθαι τὸ ἐμπόλημα τοῦτο ξυνέβαινεν. ἐπεὶ δὲ ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος, οἱ ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἐργασίᾳ ἔν τε βυζαντίῳ καὶ πόλεσι ταῖς ἄλλαις ὄντες, ἀξιωτέραν ἀπεδίδοντο τὴν ἐσθῆτα ταύτην. αἰτιώμενοι μεῖζον μὲν ἢ πρότερον ἐν χρόνῳ τῷ παρόντι ὑπὲρ αὐτῆς καταβάλλεσθαι τὸ τίμημα πέρσαις, πλείω δὲ νῦν τὰ δεκατευτήρια εἶναι ἐν γῇ τῇ ῥωμαίων, δόκησιν ἅπασιν ὁ αὐτοκράτωρ παρεχόμενος, ὅτι δὴ ἐπὶ τούτῳ ἀγανακτοίη, νόμῳ ἅπασιν ἀπεῖπε μὴ πλέον ἢ ὀκτὼ χρυσῶν τῆς τοιαύτης ἐσθῆτος τὴν λίτραν εἶναι. καὶ περὶ

qui damnis denique emptorum ſua reſarcienda curaturi eſſent; atque hiſce diuerſis artibus vna eſt demum Romanis parata communis pernicies. His in negotiis hic fuit Reipublicæ ſtatus. Sed mittendum minimè arbitror, vt ex terunciis hi Principes ærufcarint. Olim Numularij ſingulos ſtateres aureos decem atque ducentis obolis, quos Pholes vocant, exactoribus pendebant; Principes, quod ſibi fore compendio vident, centum & octoginta commutari decernunt; ſcilicet parte ſexta cuiuſque aurei numiſmatis ſubditis omnibus decocta. Cùm verò alias ferè omnes merces incredibili & quotidiano emptorum incommodo ad monopolia reuocaſſent, vna modò integra re veſtiaria, atque eius emporiis, hæc tandem de his etiam comminiſcuntur. Olim ſericæ veſtis mercatores, & opifices in duabus Phœniciæ vrbibus Beryto atque Tyro negotiabantur, & officinas exercebant; vnde in reliquum deinde terrarum orbem id mercimonij diſtraxerunt. Sed Imperatore Iuſtiniano, Byzantij & per alias vrbes cùm verſarentur, mercem fecêre cariorem; ſimul auctis, vt aiebant, eius rei pretiis apud Perſas, ſimul & decumis in Romanorum ditione. Quod verbum in pectus Cæſari altiùs deſcendiſſe omnes intellexerunt, vbi lege cautum ab eo eſt, vt ſerici libra octonis aureis vænirer, quique

quique ſecus feciſſent, proſcriptione bonorum mulctarentur. Hæc cum negotiatoribus omnino viderentur abſurda, quibus haud eſſet è re, emptas quàm plurimo merces, vænum ire quàm minimo, maluerunt mercatura deſiſtere. Ergo quidquid reliqui mercium fuit notis hominibus furtim obtruſerunt, ſcilicet quibus ſic ſuum prodigere, eámque rei ſpeciem quærere, vel aliam quampiam neceſſitatem, eſſet voluptati. Quod cũ incerto autore, leuíque fama in vulgus ſpargi Theodora audiſſet, incomperta re, mercatores centũ auri pondo mulctat ereptis præterea mercibus. Nunc verò apud Romanos hoc totum opificium penes Præfectum Imperatorij theſauri eſt; quare Petro Barſamæ illa dein aucto Præfectura, omnẽ improbitatis licentiam permiſerunt. Qui ſericariis ſibi tantùm artem facere coactis, alios ſeuera illa teneri lege voluit. Is non clanculùm, ſed aperto foro vnciã ſerici alia quidẽ tinctura imbuti ſex aureis, regio verò ſuffecti colore, quem holouerum vocát, quatuor ac viginti & amplius dedit; ex quo Cæſari magnas pecunias, ſibi clàm maiores cõparauit: quod inde cœptũ hodiéque perdurat; vnúſque ille inſtitoriã hanc rem etiamnũ palàm exerceret. Quare ipſi negotiatores cùm Byzantij, tum aliis in vrbibus incommoda profligatæ artis terra maríque ſenſêre; Tyri

καὶ πρόστιμον ἔκειτο τοῖς παραβαινομένοις τὸν νόμον, τὴν τῶν ὑπαρχόντων στέρησιν χρημάτων. ταῦτα ἀνθρώποις ἀμήχανά τε, καὶ ἄπορα ἔδοξε παντάπασιν εἶναι. οὐ γὰρ οἷόν τε ἦν τοὺς ἐμπόρους μείζονος τιμῆς τὰ φορτία ἐωνημένους, ἐλάσσονος τιμῆς τοῖς ξυμβάλλουσιν ἀποδίδοσθαι. διὸ δὴ ταύτην μὲν τὴν ἐμπορίαν ἐργολαβεῖν οὐκέτι ἠξίουν. ἐπικλοπώτερον δὲ φορτίων τῶν σφίσιν ἀπολελειμμένων, ἐποιοῦντο κατὰ βραχὺ τὰς πράσεις. δηλονότι τῶν γνωρίμων τισὶν, εἴπερ τὰ τοιαῦτα καλλωπίζειν τὰ σφέτερα αὐτῶν προϊεμένοις ἐν ἡδονῇ ἦν, ἢ τρόπῳ τῳ ἀναγκαῖον ἐγίνετο. ὧν δὴ ἡ βασιλὶς ἐπιψιθυριζόντων τινῶν αἰσθομένη, καίπερ οὐ βασανίσασα τὰ θρυλλούμενα ξύμπαντα, αὐθις τὰ φορτία τοὺς ἀνθρώποις ἀφείλετο. καὶ χρυσίον αὐτοῖς ἐς κεντηνάριον ἐπιζημιωσαμένη. ἄρχει δὲ ταύτης ἐν γε Ῥωμαίοις τῆς ἐργασίας, ὁ τοῖς βασιλικοῖς ἐφεστὼς θησαυροῖς. πέτρον οὖν τὸν βαρσύμην ἐπίκλησιν, ἐπὶ ταύτης καταστησάμενος τῆς τιμῆς, οὐ πολλῷ ὕστερον ἐπεχώρουν αὐτῷ πράσσειν ἀνόσια ἔργα. τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας, τὸν νόμον ἐς τὸ ἀκριβὲς ἐδικαίου τηρεῖν. τοὺς δὲ τὸ ἔργον τοῦτο τεχνίτας, αὐτῷ μόνῳ ἀναγκάζων ἐργάζεσθαι ἐπεδίδοτο. οὐκέτι ἐπικρυπτόμενος, ἀλλ' ἐν τῇ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς. βαφῆς μὲν τῆς προσυχούσης τὴν οὐγκίαν οὐχ ἧσσον ἢ κατὰ ἓξ χρυσῶν, βαμμάτος δὲ τοῦ βασιλικοῦ ὅπερ καλεῖν ὁλόβηρον νενομίκασι πλέον ἢ τεσσάρων, καὶ εἴκοσι χρυσῶν. καὶ βασιλεῖ μὲν ἐνθένδε μεγάλα χρήματα ἔφερεν. αὐτὸς δὲ περιβαλλόμενος πλείω ἐλάνθανεν, ὅπερ ἀπ' αὐτοῦ ἀρξάμενον ἐς ἀεὶ ἔμεινε. μόνος γὰρ ἐς τόδε τοῦ χρόνου ἔμπορός τε ἀπαρακαλύπτως, καὶ κάπηλος τοῦ ἐμπολήματος τοῦδε καθίστατο. ἔμποροι μὲν οὖν ὅσοι πρότερον τὴν ἐργασίαν ταύτην μετῄεσαν, ἔν τε Βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ, θαλαττουργοί τε, καὶ ἔγγειοι, ἔφερον ὡς τὸ εἰκὸς τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας κακά.

ἐν δὲ

ἐν δὲ πόλεσιν ὁ δῆμος σχεδόν τι ὅλος ταῖς εἰρημέναις, προσαιτεῖν τὴν ἐξαπιναίως ἐγένετο. βάναυσοι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ χειρωνάκται λιμῷ παλαίειν ὡς τὸ εἰκὸς ἠναγκάζοντο. πολλοί τε ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν πολιτείαν μεταβαλλόμενοι, φεύγοντες ᾤχοντο ἐς τὰ περσῶν ἤθη, μόνος δὲ ἀεὶ ὁ τῶν θησαυρῶν ἄρχων ἐνεργολαβῶν τὸ ἐμπόλημα τοῦτο, μοῖραν μὲν βασιλεῖ, ὥσπερ εἴρηται, πόρων τῶν ἐνθένδε ἀποφέρειν ἠξίου, αὐτὸς δὲ τὰ πλείω φερόμενος, δημοσίαις συμφοραῖς ἐπλούτει. ταῦτα μὲν οὖν τῇδε κεχώρηκεν. ὅν τινα δὲ τῶν πόλεων τρόπον τοὺς κόσμους, καὶ τὰ ἐγκαλλωπίσματα πάντα, ἔν τε Βυζαντίῳ, καὶ πόλει ἑκάστῃ καθελεῖν ἴσχυσεν αὐτίκα ἐρῶ. πρῶτα μὲν καταλύειν τὸ τῶν ῥητόρων ἀξίωμα ἔγνω. τά τε γὰρ ἔπαθλα ἀφείλετο αὐτοὺς ἅπαντα, οἷσπερ τρυφᾶν τε τὰ πρότερα, καὶ ἐγκαλλωπίζεσθαι τῆς συνηγορείας ἀφειμένοι εἰώθασι, καὶ διωμότους συνίστασθαι τοὺς διαφερομένους ἐκέλευσε, καὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ περιυβρισμένοι ἐν πολλῇ ἀσημίᾳ ἐγένοντο. ἐπεὶ δὲ τῶν τε ἀπὸ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τῶν ἄλλων εὐδαιμόνων δοκούντων εἶναι, ἔν τε Βυζαντίῳ, καὶ πάσῃ τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ, πάσας, ὥσπερ ἐρρέθη, τὰς οὐσίας ἀφείλετο, ἀργεῖν τὸ λοιπὸν τῷ ἐπιτηδεύματι τούτῳ ἐλέλειπτο. οὐ γὰρ εἶχον ἄνθρωποι λόγου ὁτουοῦν οὐδὲν ἄξιον, ὑπὲρ οὗ δὴ ἀμφισβητεῖεν ἀλλήλοις. αὐτίκα τοίνυν ἐκ πολλῶν μὲν ὀλίγοι, ἐξ ἐνδόξων δὲ λίαν κομιδῇ ἄδοξοι πανταχόθι γεγονότες τῆς γῆς, πενίᾳ μὲν ὡς τὸ εἰκὸς πολλῇ εἴχοντο. μόνην δὲ ὕβριν τὴν ἀπὸ τοῦ ἔργου φερόμενοι ἀπηλλάσσοντο. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἰατρούς τε, καὶ διδασκάλους τῶν ἐλευθερίων τῶν ἀναγκαίων στερεῖσθαι πεποίηκε. τάς τε γὰρ σιτήσεις, ἃς οἱ πρότερον

Tyri atque Beryti penè vniuerſa plebs fullonico manuarióque illi exercitio addicta, collatitiam quærere ſtipem, vel fame confici coacta fuit; pars commutata colonia, ad Perſas transfugit; nam, vt dixi, ſolus Imperatorij theſauri Præfectus eam negotiationem habens, lucri parte Cæſari delata, ſibíque maiore ſepoſita, ſic opes auget ſuas publicis calamitatibus. Sed hæc hactenus. Vt autem Byzantium, ac reliquas vrbes ornamentis ſpoliarit, modò dicendum eſt. Primò Cauſidicorum ordinem ſtatuit euertendum, omnibus denegatis præmiis, quibus illi ampliſſimis, aduocatione perfuncti, donari olim & augeri conſueſſent; iuſſíſque litigatoribus in ſeque & in litem iurare, Cauſidicorum ſanè cum probro ac mærore. Cæterùm ex quo tempore Iuſtinianus Senatores, opulentóſque alios qui vel Byzantij, vel vbicumque in Imperio Romano eſſent, omnibus, vt declaraui, fortunis euertit; ſummo in otio fuit hic ordo, nulla iam reliqua digna re, de qua ſibi lites mortales concirent. Quamobrem Cauſidici numero ac dignitate præcipui iam perpauci, ac penitus abiecti, & in ſumma rerum vbique terrarum erant inopia, vno reliquo inſtituto, quod ipſum illis eſſet oſtentui. Sed & Medicos, ac liberalium diſciplinarum Magiſtros neceſſariis ad vitam excluſit; quam enim priores Romani

Romani Principes his ab Ærario largiti ſunt, ſportulam ademit. Quos Oppidani ſibi, vel ad Rempublicam, vel ad ſpectacula feciſſent prouentus, veritus non eſt in publicum cenſum referre; ob eáque in poſterum nulla Medicorum, Magiſtrorúmve honoraria, nulla publicorum ædificiorum cura, nulla vrbibus in communi lúminum procuratio, nulla ciuibus lætitia; quandoquidem à longo iam tempore ludi theatrales, circenſes, atque venationes iacent, in quibus Theodora vxor nata, educatáque adoleſcentiam exercuit. Demum Byzantium quoque ab iis vacare ſpectaculis voluit, conſuetis ex Ærario impenſis parſurus, damno infinitæ penè multitudinis, quæ indidem victitaret. Quare publicè priuatímque omnes in ſqualore verſantur, vacua iucunditatis vita, quaſi cælitùs ingruente malo; ſub lare quiſque ſuo, in foro, in templis nihil niſi ærumnas, calamitates, vel portentoſum recentis fortunæ caſum commemorant. Hæc vrbium ſingularum conditio fuit; ſed quod huic narrationi deeſt, dicere præſtat. Singulis annis duo Romanis Conſules creabantur, Romæ quidem alter, alter Byzantij. Ad eam dignitatem vocato in publicam rem amplius bis mille auri pondo erant inſumenda; de ſuo quidem pauca, plurima de publico ex Imperatoris largitate. Cæterùm illud æs cùm ad ea quæ dixi munera exhibenda, tum

βεβασιλευκότες ἐκ τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι τούτοις δὴ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔταξαν, ταύτας δὴ οὗτος ἀφείλετο πάσας. καὶ μὴν καὶ ὅσους αἱ τὰς πόλεις οἰκοῦντες ἁπάσας πολιτικῶν σφίσιν, ἢ θεωρητικῶν οἴκοθεν πεποίηνται πόρους, καὶ τούτους μεταγαγὼν φόροις ἀναμίξαι τοῖς δημοσίοις ἐτόλμησε. καὶ οὔτε ἰατρῶν τις, ἢ διδασκάλων τὸ λοιπὸν ἐγίνετο λόγος. οὔτε δημοσίας τις ἔτι οἰκοδομίας προνοεῖν ἴσχυσεν. οὔτε λύχνα ταῖς πόλεσιν ἐν δημοσίῳ ἐκάετο, οὔτε τις ἦν ἄλλη παραψυχὴ τοῖς ταύτας οἰκοῦσι. τά τε γὰρ θέατρα, καὶ ἱππόδρομοι, καὶ κυνηγέσια ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἀπρακτα ἤργει. οὗ δὴ οἱ τὴν γυναῖκα τετράφθαι τε, καὶ τετράφθαι, καὶ πεπαιδεῦσθαι ξυνέβαινεν. ὕστερον δὲ ταῦτα δὴ ἀργεῖν ἐν Βυζαντίῳ ἐκέλευσε τὰ θεάματα, τοῦ μὴ τὰ εἰωθότα χορηγεῖν τὸ δημόσιον. πολλοῖς τε καὶ χεδόν τι ἀναρίθμοι οὖσιν, οἷς ἐνθένδε ὁ βίος. ἦν τε ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ λύπη τε, καὶ κατήφεια, ὥσπερ ἄλλο τι τὸ ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐπισκήψασαι πάθος, καὶ βίος πᾶσιν ἀγέλαστος. ἄλλό τε τὸ παράπαν οὐδὲν ἔφερε τοῖς ἀνθρώποις ἐν διηγήμασιν, οἴκοι τε οὖσι, καὶ ἀγοράζουσι, κἂν τοῖς ἱεροῖς διατρίβουσιν, ἢ συμφοραί τε, καὶ πάθη, καὶ καινοτέρων ἀτυχημάτων ὑπερβολή. ταῦτα μὲν οὕτω ταῖς πόλεσιν εἶχεν. ὁ δὲ τῷ λόγῳ λείπεται τοῦτο εἰπεῖν ἄξιον. ὕπατοι ῥωμαίων ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐγινέσθην δύο, ἅτερος μὲν ἐν ῥώμῃ, ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐν Βυζαντίῳ. ὅστις δὲ εἰς τὴν τιμὴν ἐκαλεῖτο ταύτην, πλέον ἢ κεντηνάρια χρυσοῦ εἴκοσιν ἐς τὴν πολιτείαν ἀναλοῦν ἔμελλεν, ὀλίγα μὲν οἰκεῖα. τὰ δὲ πλεῖστα πρὸς βασιλέως κεκομισμένος. ταῦτα τε τὰ χρήματα ἔς τε οὓς ἄλλους ὠνπερ ἐμνήσθην, καὶ ἐκ

καὶ ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἐς τὴν βίων τοῖς ἀπορωτέροις φερόμενα, καὶ διαφερόντως ἐς τοὺς ἐπὶ σκηνῆς ἅπαντα τὰ πράγματα ἐσαεὶ τῇ πόλει ἀνίστη. ἐξ οὗ δὲ ἰουστινιανὸς τὴν βασιλείαν παρέλαβεν οὐκέτι καιροῖς τοῖς καθήκουσι, ταῦτα ἐπράσσετο. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλοῦ ῥωμαίοις ὕπατος καθίστατο χρόνου, τελευτῶντες δὲ οὐδὲ ὄναρ τὸ πρᾶγμα ἑώρων, ἐξ οὗ δὴ πενίᾳ τινὶ ἐνδελεχέστατα ἐσφίγγετο τὰ ἀνθρώπεια, τὰ μὲν εἰωθότα οὐκέτι τοῖς ὑπηκόοις παρεχομένου, τὰ δὲ ὑπάρχοντα, τρόποις ἅπασι πανταχόθεν ἀφαιρουμένου. ὡς μὲν οὖν τὰ δημόσια καταπιὼν ξύμπαντα χρήματα, τοὺς ἐκ τῆς συγκλήτου βουλῆς ὁ λυμεὼν οὗτος, ἕκαστόν τε ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ ξύμπαντας τὰς οὐσίας ἀφῄρηται, διαρκῶς δεδιηγῆσθαι οἶμαι. ὡς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους εὐδαίμονας δοκοῦντας εἶναι συκοφαντίᾳ περιιὼν ἀφαιρεῖσθαι τὰ χρήματα ἴσχυσεν, ἱκανώτατά μοι εἰρῆσθαι νομίζω. ἐν μὲν τοῖς στρατιώταις τε, καὶ ἄρχουσι πᾶσιν ὑπηρετοῦντας, καὶ τοὺς ἐν παλατίῳ στρατευομένους, γεωργοῖς τε, καὶ χωρίων κτήτορας, καὶ κυρίοις, καὶ οἷς ἐν λόγοις τὰ ἐπιτηδεύματά ἐστιν, ἀλλὰ μὴν ἐμπόρους τε, καὶ ναυκλήρους, καὶ ναύτας, βαναύσοις τε, καὶ χειρώνακτας, καὶ ἀγοραίοις, καὶ οἷς ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐπιτηδευμάτων ὁ βίος. καὶ μὴν καὶ τοὺς ἄλλους ὡς εἰπεῖν ἅπαντας, ἐς οὓς διικνεῖσθαι βλάβος τὸ ἐς τούσδε συμβαίνει. οἷα δὲ τούς τε προσαιτητὰς, καὶ ἀγελαίους ἀνθρώπους, καὶ πτωχούς τε, καὶ λώβῃ πάσῃ ἐχομένους εἰργάσατο, αὐτίκα ἐροῦμεν. τὰ γὰρ ἀμφὶ τοῖς ἱερεῦσιν αὐτῷ πεπραγμένα ἐν τοῖς ὄπισθεν λόγοις λελέξεται. πρῶτα μὲν ὅπερ εἴρηται, ἅπαντα περιβεβλημένος τὰ πωλητήρια, καὶ ὠνίων τῶν ἀναγκαιοτάτων τὰ λεγόμενα καταστησάμενος μονοπώλια, πλέον, ἢ τριπλάσια τιμήματα πάντας ἀνθρώπους ἐπράττετο.

tum in egenos, tum præcipuè in ſcenicos actores erogatum, mirum quantum ciuitatibus rem ſuſtentauit. Poſtea verò quàm obtinuit Iuſtinianus Imperium, haud eſt his rebus ſtatutum tempus; diu quis multúmque Conſulatum gerit; vel non eſt omnino comitia videre Conſularia. Quare extrema mortales oppreſſi ſunt egeſtate, ſimul conſueta ſubditis Cæſare negante, ſimul eos locis, modíſque omnibus deturbante fortunis. Nãque ſatis narratum arbitror de publicis pecuniis, déque virorũ Conſularium in communi, atque priuatim ſubſtantiis, in quas hic helluo, ac peſtis ſeſe ingurgitauit; præterea de bonis, quibus ditiſſimos quoſque per calumniam circumuentos fraudauit, vel Imperatorũ ſatellites, aliorúmque Principum adminiſtros, militem in caſtris, & Regia, colonos, agrorúmque poſſeſſores, liberalium diſciplinarum cultores, mercatores, naucleros, nautas, artifices, turbámve forenſem, ac ſcenicam, atque illos denique, in quos horum incõmoda deriuantur. Sed quàm miſerè inopes habuerit, hominéſque illos gregarios, & in extremam inopiam, miſeriámque coniectos, iam dicere libet; nam de commiſſis ab eo in Sacerdotes, infrà locus erit. Iuſtinianus, quod ſæpè dixi, in ſuam rem omnia fora conuerterat, & neceſſaria quæque vænalia ad monopolium iam reuocarat, tripla pretiorũ parte à ſubiectis omnibus extorta.

Neque modò immenſa oratione alia proſequi contenderim, quæ penè infinita mihi viſa ſunt. Ex pane modò, quē ſibi artifices, pauperes, & quiſque corpore læſus coëmere cogitur, durū atque perpetuum ille ſibi cēſum conflauerat, ſcilicet in annos ſingulos ad tercentum auri pondo, vt panis ſordidus ille foret, atque puluerulētus; nam ad hanc etiam impietatem Cæſaris auaritia facilè redūdauit. Hinc annonæ Præfecti quęſtus occaſione captata, ſibi magnas opes, egentibus verò laxiore annona, famem inopinatā ingenioſè quæſierunt. Nam aliūde rem frumentariam curare ōmnino nemini licuit, ſed emptitio pane cuique viuēdum fuit. Effracto aquarum ductu, tenuiſſimè in vrbē aquas deriuari Principes obſeruarant; rem tamē neglexêre, & omnibus abſtinuêre ſumptibus; quamquàm frequēs multitudo aquatū veniens, ſeſe ad fontes opprimeret; Balneæque iam nullæ paterent; atque Cæſar nihilominus ſingulis in ſuburbiis ad matitima ædificia immanes pecunias perquàm inſanè profunderet, quaſi ſēque & vxorem Regia non caperet, in qua priores Cæſares diutiùs, pérque libēter verſati fuiſſent. Sic planè viſi ſunt nō parſimonia, ſed nulla intereūtis populi miſeratione aquæ ductus reſtaurationem prætermiſiſſe. Nam alioqui nullus poſt homines natos vel corradendis iniquè pecuniis promptior, vel repētè dilapidandis profuſior Iuſtiniano. Igitur extrema pauperibus indigētia laborātibus, quibus

καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐπεὶ ἀνάριθμά μοι ἔδοξεν εἶναι, οὐκ ἂν ἔγωγε λόγῳ ἀτελευτήτῳ καταλέγειν φιλονεικοίην. ἀπὸ δὲ τῶν τοὺς ἄρτους ὠνουμένων, πικρότατα ἐς πάντα τὸν αἰῶνα ἐσύλα. οὓς δὴ καὶ χειρώνακτας, καὶ πτωχούς, καὶ πάσῃ λώβῃ ἐχομένους ἀνθρώπους μὴ οὐκ ὠνεῖσθαι ἀδύνατον. αὐτὸς μὲν γὰρ ἐς τρία κεντηνάρια φέρεσθαι ἀνὰ πᾶν ἔτος ἠξίου ἐνθένδε, ὅπως οἱ ἄρτοι ὦσι καὶ σποδοῦ ἔμπλεοι. οὐδὲ γὰρ ἐς τοῦτο δὴ τὸ τῆς αἰσχροκερδείας ἀσέβημα ὁ βασιλεὺς οὐκ ὀκνηρὸς εἴη. ταύτῃ δὲ τῇ σκήψει οἰκεῖα κέρδη ἐπιτεχνώμενοι, οἷς ἐπέκειτο ἡ τιμὴ αὕτη, αὐτοὶ μὲν ῥᾷστα ἐς πλοῦτον τινὰ περιΐσταντο μέγαν, λιμὸν δὲ τοῖς πτωχοῖς χειροποίητον ἐν εὐθηνοῦσι χρόνοις ἀεὶ παράδοξον εἰργάζοντο. ἐπεὶ οὐδὲ σῖτον ἑτέρωθέν τινι εἰσκομίζεσθαι τὸ παράπαν ἐξῆν. ἀλλὰ ἀναγκαῖον ἦν ἅπασι τούτους δὴ ὠνουμένους ἄρτους ἐσθίειν. τὸν δὲ τῆς πόλεως ὀχετὸν διερρωγότα τε ὁρῶντες, καὶ μοῖραν ὕδατος ὀλίγην τινὰ ἐς τὴν πόλιν εἰσάγοντα ὑπερεώρων τε, καὶ οὐδὲν ὁπουοῦν αὐτῷ προσέσθαι ἤθελον. καίπερ ὁμίλου ἀεὶ ἀμφὶ τὰς κρήνας ἀποπνιγομένου πολλοῦ. καὶ τῶν βαλανείων ἀποκεκλεισμένων ἁπάντων, καί τι ἐς οἰκοδομίας θαλασσίους τε, καὶ ἀνοήτους ἄλλας μέγεθος χρημάτων οὐδενὶ λόγῳ προΐετο, πανταχόθι τῶν προαστείων ἐπιτεχνώμενος, ὥσπερ τῶν βασιλείων αὐτοὺς οὐ χωρούντων, ἐν οἷς δὴ ἅπαντες οἱ πρότεροι βεβασιλευκότες, διαβιοῦν ἐς ἀεὶ ἤθελον. οὕτως οὐ χρημάτων φειδοῖ, ἀλλὰ φθόρου ἀνθρώπων ἕνεκα, τοῦ γὰρ ὀχετοῦ οἰκοδομίας ὀλιγωρεῖν ἔγνω. ἐπεὶ οὐδεὶς ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου, Ἰουστινιανοῦ τοῦδε ἑτοιμότερος γέγονεν ἀνθρώπων ἁπάντων, χρήματα προσποιεῖσθαι κακῶς, καὶ ταῦτα χειρόνως αὐτίκα δὴ μάλα προέσθαι,

δυοῖν

δυοῖν τίνοιν ἀπολελειμμένοιν εἴτε ποτῷ, καὶ τοῖς ἐδωδίμοις τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις, καὶ πτωχοῖς οὖσιν, ὕδατος, καὶ ἄρτου δι᾽ ἀμφοῖν αὐτοῖς, ὥσπερ μοι δεδιήγηται) βασιλεὺς ὅδε ἔβλαψε. τὸ μὲν ἄπορον σφίσι, τὸν δὲ πολλῷ ἀξιώτερον ἐργασάμενος. οὐ μόνον δὲ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ προσαίτας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτέρωθι ᾠκημένων τινὰς ἔδρασε ταῦτα, ὥσπερ μοι αὐτίκα λελέξεται). Ἰταλίαν γὰρ Θευδέριχος ἑλὼν τοὺς ἐν τῷ Ῥώμης παλατίῳ στρατευομένους αὐτοὺς εἴασεν, ὅπως τι διασώζοιτο πολιτείας τῆς παλαιᾶς ἴχνος. μίαν ἀπολιπὼν σύνταξιν ἐς ἡμέραν ἑκάστῳ, ἦσαν δὲ οὗτοι παμπληθεῖς ἄγαν. οἵ τε γὰρ σελεντιάριοι καλούμενοι, καὶ δομέστικοι, καὶ σχολάριοι ἐν αὐτοῖς ἦσαν. οἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν ὑπελέλειπτο, ἢ τὸ τῆς στρατείας ὄνομα μόνον, καὶ ἡ σύνταξις αὕτη ἐς τὸ ἀποζῆν ἀποχρῶσα, μόλις αὐτοῖς ἅπερ ἔς τε παῖδας, καὶ ἀπογόνους Θευδέριχος αὐτοῖς παραπέμπειν ἐκέλευσε. τοῖς τε προσαίταις οἳ παρὰ τὸν Πέτρου τοῦ ἀποστόλου νεὼν δίαιταν εἶχον, τρισχιλίους σίτου μεδίμνους χορηγεῖν ἀεὶ τὸ δημόσιον ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισεν. ἅπερ ἅπαντες οὗτοι διαγεγόνασι κομιζόμενοι, ἕως Ἀλέξανδρος ὁ Ψαλίδιος ἐς τὴν Ἰταλίαν ἀφίκετο. πάντα γὰρ εὐθὺς ταῦτα ὁ ἀνὴρ ὀκνήσας οὐδεμιᾷ περιελεῖν ἔγνω. ταῦτα μαθὼν Ἰουστινιανὸς Ῥωμαίων αὐτοκράτωρ, τήν τε πρᾶξιν προσήκατο ταύτην, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἔτι μᾶλλον, ἢ πρότερον διὰ τιμῆς εἶχεν. ἐν ταύτῃ Ἀλέξανδρος τῇ πορείᾳ καὶ τοὺς Ἕλληνας εἰργάσατο τάδε. τοὺς ἐν Θερμοπύλαις φυλακτηρίοις οἱ τὰ ἐκείνῃ γεωργοῦντες χωρία ἐκ παλαιοῦ ἐπεμελοῦντο, ἐκ περιτροπῆς τε τὸ ἐνταῦθα τεῖχος ἐφύλασσον, ἡνίκα δὲ ἔφοδος βαρβάρων τινῶν ὡς ἐπισκήψει ἐς τὴν Πελοπόννησον ἐπίδοξος ἦν. ἀλλ᾽ ἐνταῦθα γενόμενος τότε Ἀλέξανδρος

quibus veſcendo panis, potando aqua duntaxat reliqua eſſet, vtrumque Iuſtinianus vexauit, huius difficultate, illius caritate inuecta. Verùm non Byzantij ſolùm, ſed alibi ſic egenos afflixit, quod ſanè non pigebit referre. Theodoricus, Italia ſubiugata, vt Romæ aliquod Reipublicæ extaret veſtigium, Prætorianos milites, relicto ſingulis diario, eſſe voluit; porrò autem horum numeroſa fuit manus, cùm in his etiam Silentiarij, Domeſtici, Scholariíque cenſerentur, quibus, ſi nihil aliud, militiæ ſaltem auctoramentum fuit & annona, vix dum ipſis tamen ad vitam ſatis; quæ liberis, nepotibúſque tranſmitti Theodoricus indulſit. Pauperibus verò, qui ad Petri Apoſtoli templum ſedes habent, tritici è publico tria millia medimnûm quotannis attribuit. Hæc ad Alexandri vſque Forficulæ in Italiam aduentum illi retulêre; nam is ſtatim omnia ſuſtulit, factúmque id vt accepit Romanorum Imperator Iuſtinianus probauit, & Alexandrum vt eùm maximè in honore habuit; is Hellenas etiam hoc in itinere ſic affecit. Ad Thermopylas indigenæ coloni iam olim præſidium agitabant, cúmque in Peloponneſum Barbarorum incurſiones timerentur, ad murum in ipſis montium faucibus alternas excubias habebant. Huc Alexander delatus, perinde

perinde quaſi Peloponneſiorum rem ageret, haud fidendum eo loci affirmat agreſtium præſidio; quamobrem inibi ad duo millia militum conſtituit, decretis non ab Ærario publico ſtipendiis, ſed à ſingulis Helladis Ciuitatibus, quarum ciuicos theatraléſque reditus, alendorum ſpecie militum præſidiariorum, ad publicum Ærarium reduxit; ex eo autem cùm in Hellade, tum ipſis Athenis nullum publicè * * * vel ædificium, vel vrbanum commodum procuratum eſt. Quæ ſic à Forficula conſtituta, rata deinde grataque Iuſtinianus habuit. Hactenus hæc; iam ad Alexandrinos pauperes pergamus. Erat Alexandriæ inter Cauſidicos quidam Hephæſtus, qui poſteaquam eius vrbis iniit præfecturam, ſeditioſis truculentior in plebe tumultus ſedauit; verùm ciues ad extremas adduxit calamitates. Nam in ſingulis vænalium foris monopolio conſtituto (à quo reliquos negotiatores excluſos, ſibíque id vni ſeruatum vellet) omnia ad præfecturæ licentiam facto pretio vendidit. Summa ob id neceſſariorum penuria vrbs premebatur; pauperibus nec eorum copia erat, quæ pridem viliſſimè vænirent; ſed annonæ potiſſimùm caritate eos iuit oppreſſum. Nam vnus ipſe cùm in Ægypto frumentaretur, ea emptione vel ad vnicum medimnum reliquis interdictis pro libidine annonæ pretium accendit.

Ergo

ὅσα τε προνοεῖν Πελοποννησίων σκηπτόμενος οὐκ ἔφη γεωργοῖς τὸ ταύτῃ φυλακτήριον ἐπιτρέπειν. στρατιώτας οὖν ἐνταῦθα εἰς δισχιλίους καταστησάμενος, οὐκ ἐκ τοῦ δημοσίου χορηγεῖσθαι σφίσι τὰς συντάξεις διώρισεν, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι πασῶν πόλεων. τά τε πολιτικὰ καὶ θεωρητικὰ ξύμπαντα χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ μετῳκίκεν, ἐφ' ᾧ ἐνθένδε οἱ στρατιῶται οὗτοι σιτίζονται. καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔντε τῇ ἄλλῃ πάσῃ Ἑλλάδι, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν Ἀθήναις αὐταῖς, οὔτε τις ἐν δημοσίᾳ οἰκοδομία * * * οὔτε ἄλλο ἀγαθὸν γίνεται. Ἰουστινιανὸς μὲν τι τὰ τῆδε διῳκημένα τῷ ψαλιδίῳ οὐδεμιᾷ μελλήσει ἐπέρρωσε. ταῦτα μὲν οὖν τῆδε κεχώρηκεν. ἰτέον δὲ καὶ εἰς τοὺς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πτωχούς. Ἥφαιστός τις ἐν τοῖς ἐνταῦθα ῥήτορσιν ἐγεγόνει. ὅσπερ παραλαβὼν τὴν Ἀλεξανδρέων ἀρχὴν, τὸν μὲν δῆμον οὐ στασιάζειν κατέπαυσε, φοβερὸς τοῖς στασιώταις φανείς. ἔσχατα δὲ ἐσχάτων κακὰ τοῖς τῇδε ᾠκημένοις ἐνδέδεικται πᾶσι. πάντα γὰρ εὐθὺς τά, τε πωλητήρια ἐς τὸ καλούμενον μονοπώλιον καταστησάμενος ἄλλων μὲν ἐμπόρων οὐδένα ταύτην δὴ τὴν ἐργασίαν ἐργάζεσθαι εἴασε. μόνος δὲ ἁπάντων αὐτὸς γεγονὼς κάπηλος, παρεδίδοτο τὰ ὤνια πάντα, δηλονότι τὰς τούτων τιμὰς τῇ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίᾳ σταθμώμενος, ἀπεπνίγετο τε τῇ τῶν ἀναγκαίων ἀπανέι ἡ τῶν Ἀλεξανδρέων πόλις. οὐ δὴ καὶ τοῖς τὰ ἔσχατα πενομένοις τὰ πρότερα εὔωνα διαρκῶς ἐγεγόνει πάντα. μάλιστα δὲ αὐτοὺς ἀμφὶ τῷ ἄρτῳ ἐπίεζε. τὸν γὰρ σῖτον αὐτὸς ἐξ Αἰγυπτίων ὠνεῖτο μόνος, οὐδὲ ὅσον ἐς μέδιμνον ἕνα ἑτέρῳ διδοὺς πρίασθαι. ταύτῃ τε τοὺς ἄρτους καὶ τὰ τῶν ἄρτων τιμήματα διετίθετο, ᾗπερ ἐβούλετο.

πλοῦτον

πλοῦτον τινὰ ἀμύθητον αὐτός τε δι' ὀλίγου περιεβάλλετο, καὶ βασιλεῖ τὴν ἀμφὶ τούτῳ ἐπιθυμίαν ἐνεπλήσατο. καὶ τὸν μὲν ἀλεξανδρέων ὁ δῆμος δέει τοῦ ἡφαίστου τὰ παρόντα σφίσιν ἡσυχῆ ἔφερεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ αἰδοῖ τῶν οἱ ἐσαεὶ ἐσκομιζομένων χρημάτων ἐν τοῖς μάλιστα ὑπερηγάπα τὸν ἄνθρωπον. βουλεύσας δὲ ὁ ἥφαιστος ἔτι, ὅπως τὴν βασιλέως διάνοιαν πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἐξελεῖν δύνῃ), προσεπετεχνήσατο τάδε. διοκλητιανὸς ῥωμαίων γεγονὼς αὐτοκράτωρ, σίτου μέγα τι χρῆμα δίδοσθαι παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἀλεξανδρέων τοῖς δεομένοις ἀνὰ πᾶν ἔτος διώρισε. ταῦτα ὁ δῆμος τηνικάδε διαδικασάμενοι ἐν σφίσιν αὐτοῖς, ἐς ἀπογόνους τοὺς μέχρι δεῦρο παραπέμψαι. ἀλλ' ἥφαιστος ἐνθένδε μυριάδας ἐς διακοσίας ἐπετείους μεδίμνων τοὺς τῶν ἀναγκαίων ὑποσπανίζοντας ἀφελόμενος τῷ δημοσίῳ ἐντέθεικε, βασιλεῖ γράψας, ὡς οὐ δικαίως, οὐδὲ εἰ ξυμφέρῃ τοῖς πράγμασι μέχρι νῦν ταῦτα οἱ ἄνδρες οὗτοι κομίζοιντο. καὶ ἀπ' αὐτοῦ βασιλεῖ μὲν ἐμπεδώσας τὴν πρᾶξιν, διὰ σπουδῆς αὐτὸν μείζονος ἔσχεν. ἀλεξανδρέων δὲ ὅσοι ταύτην εἶχον τοῦ βίου τὴν ἐλπίδα, ταύτης δὴ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις τῆς ἀπανθρωπίας ἀπώναντο. τὰ μὲν ἰουστινιανῷ εἰργασμένα, τοσαῦτα ἐστίν, ὡς μήτε τὸν πάντα αἰῶνα τὰ περὶ αὐτῶν λόγῳ ἐπαρκεῖν δυνατά. ὀλίγα δέ μοι ἄττα ἐκ πάντων ἀπολεξαμένῳ ἀποχρήσει εἰπεῖν. δι' ὧν αὐτοῦ ἔνδηλον, καὶ τοῖς ὄπισθεν γενησομένοις τὸ ἦθος ἅπαν διαφανῶς ἔσται. καὶ ὡς εἴρωντε ἦν, καὶ οὔτε θεοῦ, οὔτε ἱερέων, οὔτε νόμων αὐτῷ ἔμελλεν, οὐδὲ δήμου καθεσπουδασμένου αὐτῷ δοκοῦντος εἶναι. οὐ μὴν οὔτε τινὸς τὸ παράπαν αἰδοῦς, ἢ τοῦ τῆς πολιτείας ξυμφόρου, ἢ οὕτω

Ergo breui magnis ſibi partis opibus, eamdem Imperatori explendam curauit pecuniarum cupiditatem. Ac populo Alexandrino ob formidinem hæc omnia obſcurè ferente, eò magis Cæſar perpetuis æris conuectationibus illectus, Hephæſtum vnicè amauit; ſed is vt penitus Iuſtiniani animum occuparet, ita rem conficit. Romanorum Imperator Diocletianus magnam frumenti copiam quotannis in egenos diſtribui populo Alexandrino iuſſerat; quam illi ad portionẽ inter ſe iam inde diſtributam, etiamnum tranſmittebant ad poſteros. Hephęſtus bis decies centena millia medimnûm, fraudatis egenis in horrea publica imperauit, Cæſare monito, Alexandrinos id perpetuò contrà vſurpaſſe atque liceret, reíque publicæ intereſſet. Rem Imperator firmam ſua autoritate fecit, acceptúmque magis ac magis Hephęſtum habuit; Alexandrini, qui in eo ſpem vitæ conſtituiſſent, hanc ſæuitiam tantò magis ſumma in neceſſitate ſensêre. Verùm enimverò tot Iuſtiniani ſunt flagitia, vt ad ea numeranda nullum tempus ſatis futurum eſſet; at ex multis pauca legam, è quibus poſteritati planè compertum ſit eius ingenium promptum diſſimulare, paratum contemnere Numen, Sacerdotes, leges, populum eius ſtudiis addictum, rationem neque verecundiæ vllam habere, neque Reipublicæ bene vtilitérque gerundæ, vel

vel ſcelerum colore aliquo tegendorum, niſi expilandarum modò toto terrarum orbe pecuniarum. Dederat Paulum, vt hinc exordiar, Alexandrinis Antiſtitem, Rhodone quodam ex Phœnicia illius vrbis Præfecto; cui ſcripſit, vt Paulo, omni data occaſione, quàm diligentiſſimè præſtò eſſet, ne quid infectum caderet, quod ipſe factum aueret, cuius opera facilè Alexandrinorum Primatum ſtudia ad Calchedonenſis Concilij firmitatem crederet excitanda. Arſenius quidam ex Palæſtina homo ſceleratiſſimus, in rebus perneceſſariis Theodoræ Auguſtæ ſic animum ceperat, vt magnam conſecutus autoritatem, & pecuniarum vim, tandem in Senatum peruenerit. Sentiebat ille cum Samaritis, verùm ne tantæ potentiæ iacturam faceret, Chriſtianorum ſibi conſultò nomen adſciuerat; cuius parens, fratérque Scythopoli patria ſecta diſſimulata, eius freti autoritate, & ſuaſionibus impulſi contumelioſiſſimè Chriſtianos vexarunt. Quamobrem factione ciuium crudeliſſimum ſupplicium ambo dederunt, eáque multorum malorum fuit origo Palæſtinis. Arſenium verò quamquam omnium turbarum autorem nullo Principes affecerunt incommodo, niſi quod Regia prohibuêre, ne diutiùs ea ſuper re Chriſtianorum votis fatigarentur. Arſenius hic ergo quaſi rem Cæſari facturus gratam, non ita multò pòſt cum Paulo

ἢ ὅτου τι προὔργου ἐς αὐτὴν γένοιτο, ἢ ὅπως σκήψεως τινὸς τὰ πρασσόμενα τυχεῖν δύναιτο. οὔτε ἄλλό τι αὐτὸν ἐσήει, ὅτι μὴ μόνη ἀφαίρεσις τῶν ἐν πάσῃ γῇ κειμένων χρημάτων. ἄρξομαι δὲ ἐνθένδε. ἀρχιερέα καθεστήσατο ἀλεξανδρεῦσιν αὐτὸς, παῦλον ὄνομα. ἐτύγχανε δὲ ῥόδων τις φοίνιξ γένος ἔχων τηνικάδε τὴν ἀλεξανδρείας ἀρχήν. ᾧ δὴ ἐπέστελλεν ἐς ἅπαντα παύλῳ ὑπηρετεῖν προθυμίᾳ τῇ πάσῃ. ὅπως δὴ ἀτελεύτητον μείνοι τῶν πρὸς αὐτοῦ ἐπαγγελλομένων μηδέν. ταύτῃ γὰρ τῶν ἀλεξανδρέων ᾤετο ἑταιρίζεσθαι αὐτὸν ἐς τὴν ἐν καλχηδόνι σύνοδον ὅπερ δυνατὸν ἔσεσθαι. ἦν δέ τις ἀρσένιος παλαιστῖνος γένος, ὅσπερ θεοδώρᾳ βασιλίδι ἐν τοῖς μάλιστα ἀναγκαιοτάτοις ἐπιτήδειος γεγονὼς, καὶ ἀπ' αὐτοῦ δύναμίν τε πολλὴν καὶ μεγάλα περιβαλλόμενος χρήματα, ἐς βουλῆς ἀξίωμα ἦλθε, καίπερ μιαρώτατος ὤν. οὗτος Σαμαρείτης μὲν ἦν. τοῦ δὲ μὴ τὴν ὑπάρχουσαν προέσθαι δύναμιν, ὀνόματος ἀντιλαβέσθαι τοῦ χριστιανῶν ἔγνω. ὁ μέντοι πατήρ τε, καὶ ἀδελφὸς τῇ τούτου δυνάμει θαρροῦντες διαγεγόνασι μὲν ἐν σκυθοπόλει, περιστέλλοντες τὴν πάτριον δόξαν, γνώμῃ δὲ αὐτοῦ ἀνήκεστα τοὺς χριστιανοὺς εἰργάζοντο πάντας. διὸ δὴ οἱ πολῖται σφίσιν ἐπαναστάντες ἄμφω ἔκτειναν θανάτῳ οἰκτίστῳ. κακά τε πολλὰ ξυνηνέχθη παλαιστινοῖς ἐνθένδε γενέσθαι. τότε μὲν οὖν αὐτὸν, οὐδὲ ἰουστινιανὸς, οὐδὲ βασιλὶς κακόν τι ἔδρασαν, καίπερ αἰτιώτατον γεγονότα δυσκόλων ἁπάντων. ἀπεῖπον δὲ αὐτῷ ἐς παλάτιον μηκέτι ἰέναι. ἐνδελεχέστατα γὰρ τούτου δὴ ἕνεκα πρὸς χριστιανῶν ἠνωχλοῦντο. οὗτος ἀρσένιος βασιλεῖ χαριεῖσθαι οἰόμενος, οὐ πολλῷ ὕστερον ξὺν τῷ παύλῳ

παύλῳ ἐς τὴν ἀλεξάνδρειαν στέλλε), ὡς δὴ τά τε ἄλλα ὑπηρετήσων, καὶ τὴν ἐς τοὺς ἀλεξανδρεῖς πειθὼ συγκατεργασόμενος αὐτῷ δυνάμει τῇ πάσῃ. ἰσχυρίζετο γὰρ ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦτον. ἡνίκα οἱ τοῦ παλατίου ἀποκεκλεῖσθαι ξυνέπεσε, τὴν ἐν χριστιανοῖς οὐκ ἀμελέτητον γεγονέναι δογμάτων ἁπάντων. ὅπερ τὴν θεοδώραν ἠνίασεν, τὴν ἐναντίαν γὰρ ἐσκήπτετο τῷ βασιλεῖ ἐς τοῦτο ἰέναι, ὥς μοι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λόγοις εἰρήσεται. ἐπεὶ οὖν ἀλεξανδρεῦσιν ἐγένοντο, διάκονόν τινα ψόην ὄνομα, ῥόδωνι παῦλος παρέδωκε τεθνηξόμενον. φάσκων δὴ αὐτὸν μόνον οἱ αὐτῷ ἐμποδὼν ἵστασθαι, τοῦ μὴ τὰ βασιλεῖ δεδογμένα ἀποτελέσαι. τοῖς δὲ βασιλέως γράμμασι ῥόδων ἠγμένος, συχνοῖς τε οὖσι, καὶ λίαν σπουδαίοις, αἰκίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον ἔγνω. ὃς ὑπὸ τῆς βασάνου κατατεινόμενος αὐτίκα θνήσκει. ἅπερ ἐπεὶ ἐς βασι ** ἐγκειμένης ἰσχυρότατα τῆς βασιλίδος, ἅπαντα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ παύλῳ τε, καὶ ῥόδωνι, καὶ ἀρσενίῳ εὐθὺς ἐκίνει. ὥσπερ τῶν πρὸς αὐτοῦ τούτοις δὴ τοῖς ἀνθρώποις ἐπηγγελμένων ἐπιλελησμένος ἁπάντων. λιβέριον οὖν τὸν ἐκ ῥώμης ἄνδρα πατρίκιον καταστησάμενος ἐπὶ τῆς ἀλεξάνδρου ἀρχῆς, καὶ τῶν δοκίμων ἱερέων τινὰς ἐς τὴν ἀλεξανδρέων ἔστειλε τὴν τοῦ πράγματος ποιησομένους διάγνωσιν, ἐν οἷς καὶ ὁ ῥώμης ἀρχιδιάκονος πελάγιος ἦν τοῦ βιγιλίου τοῦ ἀρχιερέως ὑποδὺς πρόσωπον, ἐπιτεταγμένον οἱ τοῦτο γε πρὸς τοῦ βιγιλίου, τοῦτε φόνου ἐληλεγμένου, παῦλον τῆς ἱερωσύνης εὐθὺς καθεῖλον, φυγόντα δὲ ῥόδωνα ἐς βυζάντιον, τήν τε κεφαλὴν ἀφείλετο ὁ βασιλεὺς, καὶ τὰ χρήματα ἐς τὸ δημόσιον ἀνάγραπτα ἐποιήσατο, καίπερ τρεισκαίδεκα ἐπιστολὰς τοῦ ἀνθρώπου ἐνδειξαμένου, ἅσπερ αὐτῷ βασιλεὺς ἔγραψε σπουδάζων τε, καὶ διατεινόμενος ἄγαν, ἐπαγγέλλων τε ἅπαντα τῷ παύλῳ

Q ὑπηρετεῖν

Paulo Alexandriam venit, cùm ad alia præſtò illi futurus, tum ad alliciendos omni ſtudio Alexandrinos. Nam quandiu Regia excluſus eſt, tandiu ſe Chriſtianorum dogmatibus operam nauaſſe affirmabat; in quo planè Theodoram offendit, quæ contrariis Cæſari ſtudiis, vt infrà dicam, ea in re niti viſa eſt. Vbi Paulus Alexandriam tenuit, Pſoëm Diaconum Rhodoni Præfecto necandum tradit, quem vnum peragendis Cæſaris imperatis, obicem ſe pati diceret. Imperatoris crebris illis, & perquàm ſtudioſis litteris Rhodo permotus vapulare hominem iubet, qui cruciatu confectus periit. Quod vt Iuſtinianus accepit, ſumma ope Theodora nitente, omnia in Paulum, Rhodonem, atque Arſenium mouebat animo, quaſi verò iam imperata viris oblitus. Liberium Patricium Romanum Alexandriæ præficit; Antiſtites viros probatos Alexandriam de cauſa cognituros mittit: inter hos fuit Pelagius Eccleſiæ Romanæ Archidiaconus, qui Vigilij Pontificis ab eodem iuſſus, perſonam ſuſtineret. Paulus homicidij conuictus, Sacerdotio deturbatur; Rhodonem Byzantij perfugam Cæſar capite plectit, publicátque bona; quamquam ab eo ternis denis prolatis epiſtolis, quibus à Cæſare grauiſſimis verbis etiam atque etiam iuſſus fuerat Paulum

præci

præcipientem audire, contráque nihil dicere, vt de religione, quæ viſa eſſent, re ille perficeret. Arſenium Liberius ex Theodoræ præcepto in crucem agit; Iuſtinianus nihil niſi conſuetudinem cauſatus, quæ illi cum Paulo fuiſſet, etiam facultates proſcripſit. Rectè ille hæc an ſecus, parum compertum habeo; ſed quorſum hæc ſpectet narratio, iam dico. Paulus haud diu fuit cùm Byzantium appulit, rogaturus Imperatorem, & pondo ſepties centum auri oblaturus, vt in Sacerdotium reſtitueretur, à quo ſe per iniuriam deiectum contendebat. Pecuniam Iuſtinianus accepit, Paulúmque comiter & pethonorificè habuit, eúmque propediem Antiſtitem Alexandrinis (licèt alteri Sacerdotium id eſſet) reſtituendum affirmabat, quaſi non à ſe de viris illius contubernalibus, & auxiliariis pecunia & capite anquiſitum. Ea verò cùm Cæſarem cura ſtudiúmque vehementer intentum haberet, nemini iám dubium erat, quin Sacerdotium Paulus eſſet conſecuturus. Verùm enimverò Principi id imperanti haud quaquam Vigilius (qui per id tempus Byzantij verſabatur) concedendum cenſuit, neque de ſententia à ſe nimirum per Pelagium lata decedendum. Sic omnibus in negotiis vni pecuniæ corradendæ Iuſtinianus intentus erat. Simile quid narrare lubet: Fauſtinus quidam in Palæſtina Samaritis parentibus,

maiori

ὑπηρετεῖν ἐπιτάττοντι, καὶ μηδ᾽ ὁπῃοῦν ἀντιτείνειν. ὅπως ἐπὶ τῇ δόξῃ ἐπιτελέσαι τὰ δόξαντα δυνατὸς εἴη. ἀρσένιόν τε λιβέριος γνώμῃ θεοδώρας ἀνεσκολόπισε, καὶ αὐτοῦ τὰ χρήματα δημοσιοῦν βασιλεὺς ἔγνω, καίπερ οὐδὲν αὐτῷ ἐπεγκαλεῖν ἔχων, ἢ ὅτι ξυνὴν τῷ παύλῳ δίαιταν εἶχε. ταῦτα μὲν οὖν εἴτε ὀρθῶς, εἴτε ἄλλῃ πῃ αὐτῷ εἴργασται, οὐκ ἔχω εἰπεῖν. ὅτου δὲ δὴ ἕνεκα ταῦτά μοι εἴρηται αὐτίκα δηλώσω. ὁ παῦλος χρόνῳ τινὶ ἐς βυζάντιον ἥκων, ἑπτά τι χρυσοῦ κεντηνάρια τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενος, ἠξίου τὴν ἱερωσύνην ἀπολαβεῖν, ἅτε αὐτὴν οὐδενὶ νόμῳ ἀφῃρημένος. ἰουστινιανὸς δὲ τά τε χρήματα ἐδέξατο πράως, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐν τιμῇ εἶχεν, ἀρχιερέα τε ὡμολόγησεν ἀλεξανδρεῦσιν αὐτὸν καταστήσεσθαι αὐτίκα δὴ μάλα, καίπερ ἑτέρου τὴν τιμὴν ἔχοντος. ὥσπερ οὐκ εἰδὼς ὅτι δὴ τοὺς αὐτῷ ξυνοικήσαντάς τε, καὶ ὑπουργεῖν τετολμηκότας, ἔκτεινέ τε αὐτοὺς καὶ τὰς οὐσίας ἀφείλετο. ὁ μὲν οὖν σεβαστὸς ἐς ἄγαν διατεινόμενος τὸ πρᾶγμα ἐν σπουδῇ ἐποιεῖτο. παῦλος δὲ τεθαρρηκὼς ἐπίδοξος ἦν τὴν ἱερωσύνην ἀπολήψεσθαι μηχανῇ τῇ πάσῃ. ἀλλὰ βιγίλιος τηνικάδε παρὼν, εἴκειν βασιλεῖ τῷ τοιοῦτον ἐπιτάττοντι οὐδαμῇ ἔγνω. ἔφασκε γὰρ οὐχ οἷός τε εἶναι ψῆφον τὴν οἰκείαν αὐτὸς ἀνάδικον διεργάσασθαι, τὴν πελαγίου ἀκριβῶς γνῶσιν. οὕτως ἄλλου οὐδενὸς τῷ βασιλεῖ τούτῳ, ὅτι μὴ χρημάτων ἀφαιρέσεως ἀεὶ ἔμελλεν. εἰρήσεται δὲ καὶ ἄλλο τοιόνδε. Φαυστῖνος ἦν τις, παλαιστῖνος γένος, Σαμαρείτης μὲν γεγονὼς ἄνωθεν,

ὀνόματος

ὀνόματος δὲ τοῦ χριστιανῶν ἀντιλαμβανόμενος ἀνάγκῃ τοῦ νόμου. οὗτος ὁ φαυστῖνος ἐς βουλῆς ἀξίωμα ἦλθε, καὶ τὴν χώρας τὴν ἀρχὴν ἔσχεν. ὅσπερ αὐτὸν παραλυθέντα οὐ πολλῷ ὕστερον ἔς τε τὸ βυζάντιον ἥκοντα, τῶν τινὲς ἱερέων διέβαλλον, ἐπενεγκάμενοι ὡς Σαμαρειτῶν νόμιμα περιστέλλει, καὶ χριστιανοῖς δράσειε τοῖς ἐν παλαιστίνῃ ᾠκημένοις ἀνόσια ἔργα. ἰουστινιανὸς δὲ ἀγριαίνεσθαί τε, καὶ δεινὰ ποιεῖν διὰ ταῦτα ἐδόκει. ὅτι δὴ αὐτοῦ τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχοντος, τὸ τοῦ χριστοῦ ὄνομα ὑφ᾽ ὁτουοῦν διασύροιτο. καὶ μὲν οὖν τῆς συγκλήτου βουλῆς τὴν διάγνωσιν πεποιημένοι τοῦ πράγματος, φυγῇ τὸν φαυστῖνον ἐζημίωσαν, βασιλέως ἐγκειμένου σφίσι. βασιλεὺς δὲ πρὸς αὐτοῦ χρήματα, ὅσα ἐβούλετο κεκομισμένος, ἀνάδικα αὖθις τὰ δεδικασμένα ἐποίησε. φαυστῖνος δὲ αὖθις τὸ πρότερον ἀξίωμα ἔχων, βασιλεῖ τε ὡμίλει, ἐπίτροπός τε καταστὰς τῶν ἐκ παλαιστίνης τε καὶ φοινίκης βασιλικῶν χωρίων, ἀδεέστερον ἅπαντα κατειργάζετο ὅσα οἱ αὐτῷ βουλομένῳ εἴη. ὃν μὲν οὖν ἰουστινιανὸς τρόπον τὰ χριστιανῶν δικαιώματα περιστέλλειν ἠξίου, καίπερ οὐ πολλῶν εἰρημένων ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἐκ τῶνδε βραχέων ὄντων, τεκμηριοῦν ἐστίν. ὅπως δὲ καὶ τοὺς νόμους οὐδεμιᾷ ὀκνήσει κατέσεισε χρημάτων κειμένων, βραχυτάτῳ δηλωθήσεται λόγῳ. πρίσκος τις ἐν τῇ ἐμεσηνῶν ἐγένετο πόλει. ὅσπερ ἀλλότρια γράμματα μιμεῖσθαι εὐφυῶς ἐξηπίστατο, τεχνίτης τε ἦν περὶ τὸ κακὸν τοῦτο δεξιὸς ἄγαν. ἐτύγχανε δὲ ἡ τῶν ἐμεσηνῶν ἐκκλησία τινὸς τῶν ἐπιφανῶν κληρονόμος γεγενημένη χρόνοις πολλοῖς ἔμπροσθεν ἤδη. οὗτος ἀνὴρ πατρίκιος εἶεν τῷ ἀξιώματι, μαμμιανὸς δὲ ὄνομα, γένει λαμπρὸς, καὶ περιουσίᾳ χρημάτων. ἐπεὶ οὖν ἰουστινιανοῦ βασιλεύοντος

maioribúſque natus Chriſtianum nomen legis prætulit neceſſitate; lectus in Senatum eum Proconſulatum obtinuit;quem vbi poſt paulò depoſuit, Byzantij à Sacerdotibus diſſimulatæ Samatitarum ſectæ, & in prouinciales Chriſtianos ſæuitiæ ac impietatis fit reus. Ergo impotenti furore Iuſtinianus concitatus, ſuam credit calamitatem, quòd Chriſtianum nomen, Romanorum Principe ſe, à quoquam traducatur. Cauſa in Senatu cognita, Fauſtinus, inſtante Cæſare, ex Senatuſconſulto exulatum abibat. Sed interim Princeps quanta libuit maxima corruptus pecunia, iudicium reſcidit; móxque Fauſtinus eandem ſuſtinere dignitatem, actitare cum Auguſto, agros in Palæſtina, & Phœnicia Cæſarianos procurare, omnia ſecurè, pérque libidinem gerere. Pauca quidem hæc, ex quibus intelligere tamen liceat, vt Iuſtiniano libuit Chriſtianorum ſanctiones peruertere;nam de abolitis pecunia legibus breuiſſima narratione dicam. Priſcus quidam apud Emeſenos fuit, alienæ manus perquàm ingenioſè mentiendæ petitus, eiúſque fraudis planè idoneus attifex. Portò Emeſenorum Ecceleſiam annis antea non paucis hæredem inſtituetat Mammianus vir clariſſimus Patricia dignitate, genere, & diuitiatum copia illuſtris. Iuſtiniano poſtea Principe,

Priſcus

Priſcus cenſum familiarum eius vrbis habet, quæcumque florerent opibus, ac ditiſſimæ prædæ eſſe poſſent; harum diligéter obſeruat maiores, quorum tabulas ſibi cõquiſierat; eorúmque nomine complures conficit libellos, quibus grandẽ pecuniam à Mammiano apud ſe depoſitam accepiſſe, eidémque debere ſe illi fatentur. Crediti verò inanibus illis libellis auri ſumma decem millia pondo colligebat. Denique publici Tabellionis viri fide & virtute conſpicui, qui ſuperſtite Mammiano ciuibus tabulas conficiebat, ſuáque manu conſignabat, litteras mirum in modum imitatus, ſic eos libellos Emeſenorum Eccleſiæ procuratoribus tradit; qui partem acquirendæ pecuniæ, quę illum maneret, pollicerentur. Verùm obſtante lege, quæ reliquas omnes actiones ad tricenariam præſcriptionem prolatat, & quas hypothecarias dicunt, nonnullásque alias quadragenaria excludit exceptione; id ineunt conſilij. Pergunt Byzantium ire, vim auri Cæſari deferunt, rogántque vt ſibi eſſe præſtò velit ad tantam ciuium perniciem. Ille accepta pecunia mox legem ſcribit, vt actiones quæ Eccleſiis competerent, non ſtati temporis, ſed centum annorum præſcriptione excluderentur; idque non Emeſæ duntaxat, ſed in vniuerſo Romano Imperio perinde valeret. Ac

ὁ πρίσκος διερευνησάμενος πόλεως τῆς εἰρημένης τὰς οἰκίας πάσας, εἴ τι εὗρέ τε πλούτῳ ἀκμαζούσας, καὶ πρὸς ζημίαν χρημάτων μεγάλων διαρκῶς ἐχούσας, τούτων διερευνησάμενος ἐς τὸ ἀκριβὲς τοὺς προπάτορας, γράμμασιν αὐτῶν παλαιοῖς ἐντυχών, βιβλίδια πολλὰ ὡς παρ' ἐκείνων γεγραμμένα πεποίηται. ὁμολογούντων πολλὰ χρήματα τῷ μαμμιανῷ ἀποδώσειν, ἅτε παρακαταθήκης λόγῳ ταῦτα πρὸς ἐκείνου κεκομισμένων τε ὡμολογημένων. ἐν τούτοις δὴ τοῖς καταπλάστοις γραμματίοις, χρυσίου ξυνίει, οὐχ ἧσσον ἢ ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια. καὶ ἀνδρὸς δέ τινος, ὅσπερ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τηνικάδε τοῦ χρόνου καθήμενος, ἡνίκα ὁ μαμμιανὸς περιῆν δοξῶντε πολλὴν ἐπί τε ἀληθείᾳ, καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἔχων, ἅπαντα ἐπεγράφετο τὰ τῶν πολιτῶν γραμματεῖα, ἕκαστον οἰκείοις ἐπισφραγίζων αὐτοὺς γράμμασιν, ὃν ταβελλίωνα καλοῦσι ῥωμαῖοι, τὰ γράμματα δαιμονίως μιμησάμενος τοῖς διοικουμένοις τὰ πράγματα τῆς ἐμεσηνῶν ἐκκλησίας παρέδωκεν. ὡμολογηκότων μοῖραν αὐτῷ τινὰ κεῖσθαι τῶν ἐνθένδε πορισθησομένων χρημάτων. ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος ἐμποδὼν ἵστατο, τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἁπάσας ἐς τριακονταετῆ παραγραφὴν ἄγων, ὀλίγας δὲ ἄλλας, καὶ τὰς ὑποθηκαρίας καλουμένας τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν μήκει ἐκκρούων μηχανῶνται τάδε. ἐς βυζάντιον ἀφικόμενοι, καὶ χρήματα μεγάλα τῷ βασιλεῖ τούτῳ προέμενοι, ἐδέοντο σφίσι τὸν τῶν πολιτῶν ὄλεθρον οὐδὲν ὠφεληκότων ξυγκατεργάζεσθαι. ὁ δὲ τὰ χρήματα κεκομισμένος μελλήσει οὐδεμιᾷ νόμον ἔγραψεν, οὐ χρόνοις τὰς ἐκκλησίας τοῖς καθήκουσιν, ἀλλ' ἐνιαυτῶν ἑκατὸν πλήθει δικῶν τῶν αὐταῖς προσηκουσῶν ἀποκεκλεῖσθαι. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ἐμέσῃ μόνον κύρια εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχήν.

ἐμεσηνοῖς

Digitized by Google

ἐμεσηνοῖς τε τὸ πρᾶγμα τοῦτο διαιτᾶν ἔταξε λογγῖνον τινὰ δραστήριόν τε ἄνδρα, καὶ τὸ σῶμα ἰσχυρὸν ἄγαν. ὃς καὶ τὴν τοῦ δήμου ἀρχὴν ἐν βυζαντίῳ ὕστερον ἔσχεν. οἱ δὲ τῆς ἐκκλησίας τὰ πράγματα διοικούμενοι, τὰ μὲν πρῶτα τῶν τινὶ τῶν πολιτῶν δίκην κεντηναρίων ἐκ βιβλίων τῶν εἰρημένων λαχόντες δυοῖν, κατεδικάσαντο τοὺς ἀνθρώπους εὐθὺς, ὅτι καὶ ἀπολογήσασθαι οὐδαμῆ ἔχοντας, διά τε χρόνου τοσόνδε μῆκος, καὶ ἄγνοιαν τῶν τότε πεπραγμένων. ἐν πένθει δὲ μεγάλῳ ἐκάθηντο, οἵτε ἄλλοι ξύμπαντες ἄνθρωποι ὁμῶς τοῖς συκοφάνταις ἐγκείμενοι, καὶ πάντων μάλιστα οἱ τῶν ἐμεσηνῶν λογιώτατοι. τοῦ δὲ κακοῦ ἐς τοὺς πλείστους ἤδη τῶν πολιτῶν ἐπιρρέοντος προμήθειαν τινὰ τοῦ θεοῦ ξυνηνέχθη γενέσθαι τοιάνδε. προΐσκον ὁ λογγῖνος τὸν τοῦτο δὴ τὸ σκαιώρημα ἐργασάμενον, ἅπαντα ὁμοῦ κομίζειν οἱ τὰ γράμματα ἐκέλευσεν, ἀναδυόμενόν τε τὴν πρᾶξιν ἐρράπισε δυνάμει τῇ πάσῃ. ὁ δὲ ἀνδρὸς ἰσχυροῦ λίαν τὴν πληγὴν οὐδαμῆ ἐνεγκὼν, ἔπεσεν ὕπτιος. τρέμων δὲ ἤδη, καὶ περιδεὴς γεγονὼς, ὅλως τε λογγῖνον ᾐσθῆσθαι τὰ πεπραγμένα ὁμολογῶν. οὕτω τε τῆς σκαιωρίας ἁπάσης ἐς φῶς ἐνεχθείσης τὴν συκοφαντίαν πεπαῦσθαι ξυνέβη. ταῦτα δὲ οὐ μόνον ἐς τοὺς νόμους ἀεὶ, καὶ καθ᾽ ἑκάστην εἰργάζετο τοὺς ῥωμαίων. ἀλλὰ καὶ οὓς ἑβραῖοι τιμῶσι καταλύειν ὅδε βασιλεὺς ἐν σπουδῇ εἶχεν. ἣν γάρ ποτε αὐτοῖς ἐπανιὼν ὁ χρόνος τὴν πασχαλίαν ἑορτὴν πρὸ τῶν χριστιανῶν ἀγαγὼν τύχοι, οὐκ εἴα ταύτην τοὺς ἰουδαίους καιροῖς τοῖς καθήκουσιν ἄγειν. οὐδέ τι ἐν ταύτῃ ἀφοσιοῦσθαι τῷ θεῷ, ἢ ἐπιτελεῖν τῶν ἐν σφίσιν αὐτοῖς νομίμων.

Ac tum mittit Longinum virum induſtrium & corpore ſtrenuum (qui poſtmodum egit Vrbis Præfectum) ius illud Emeſenis dicturum, firmaturúmque. Principio quidem ex confictis illis libellis Emeſenorum Eccleſiæ procuratores, cùm in nonnullos ciues cauſam bis centum auri pondo tenuiſſent, eos illicò condemnarunt; quibus ex tanta temporum diſtantia, atque nocte rerum olim geſtarum, nulla defenſio ſuppeteret. Quamobrem cùm alij, tum Emeſenorum primores in magno mœrore iacebant, ſuccenſebántque calumniatoribus. Sed cùm iam pars maxima ciuium in id exitij veniret, rem ita Deus eſt moderatus. Priſco huiuſce fraudis autori, vt ad ſe omnes libellos deferret, Longinus imperat; atque rem detrectanti magna impingit alapam vi; ille ictu fortis dexteræ afflictus ſupinus concidit, treménſque ac pauidus, rémque odoratum Longinum ratus fatetur fraudem; ſic verò totius rei ſcena detecta, deſitum calumniis eſt. Non Romanorum leges modò, ſic diebus fermè ſingulis accepit Iuſtinianus; ſed eas etiam, quas Hebræi venerantur, euertendas curauit. Si quando enim Paſchatis celebritatem antè illis quàm Chriſtianis recurrens annus fortè reduceret, haud ſtatuto tempore eam agere, vel honores Deo deferre, vel legitimas religiones perficere permittebantur.

Quin

πολλοὺς

Quin pleroſque eo tempore agnina paſtos in crimen violatæ Reipublicæ adductos, pecunia ingenti Magiſtratus puniuit. Iuſtiniani facinora huius generis infinita mihi planè comperta prætereo, vt & modum huic hiſtoriæ finémque faciam, & quod viri illius ingenium ſatis hiſce declaratum exiſtimem. Quod verò diſſimulator fuerit, ac verſipellis, iam dico. Liberio, de quo paulo antè memoratum, quem gerebat Magiſtratum aboleuit, Ioanne Ægyptio cognomento Laxarione in eius locum ſuffecto. Qua cognita re Pelagius, cui cum Liberio ſumma intercedebat neceſſitudo, Cæſarem percontatur, quæ fides eſſet famæ de Laxarione vulgatæ? Ille ſtatim rem inficiatus litteras Pelagio tradit, quibus Liberius firmam habere prouinciam, neutiquam deponere iubetur, de illo abrogando non eſſe in præſentia mentem ſibi. Cæterùm Byzantij erat Ioannis auunculus Eudæmon, vir conſularis, opulentus, Cæſaris bonorum procurator; his ille quoque auditis, Imperatorem ſciſcitatur, num integer nepoti Magiſtratus maneret; ille diſſimulatis ad Liberium datis epiſtolis Ioanni ſcribit, iubétque ſtrenuè prouinciam inſiſtere, à ſe nihil ſtatutum contra. His fretus Ioannes, Liberio præcipit (quippe à Magiſtratu ſubmoto) Prætorio excedat; renuit Liberius, prætendítque Cæſaris & ipſe diploma. Ergo

πολλούς τε αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τεταγμένοι, ἅτε προβατείων κρεῶν ἐν τούτῳ γευσαμένοις τῷ χρόνῳ, τῆς ἐς τὴν πολιτείαν παρανόμως ὑπάγοντες χρήμασιν ἐζημίουν πολλοῖς. ἔργα μὲν οὖν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἰουστινιανοῦ ἀναίρεθμα ἐξεπιστάμενος, οὐκ ἄν τι ἐνθείην. ἐπεὶ πέρας δοτέον τῷ λόγῳ. ἀποχρήσει γὰρ καὶ δι' αὐτῶν τὸ τοῦ ἀνθρώπου ἦθος σημῆναι. ὅτι δὲ εἴρων τε, καὶ κατάπλαστος ἦν, αὐτίκα δηλώσω. τὸν λιβέριον τοῦτον, οὗπερ ἐμνήσθην ἀρτίως παραλύσας ἧς εἶχεν ἀρχῆς, ἰωάννην ἀντ' αὐτοῦ κατεστήσατο αἰγύπτιον γένος, ἐπίκλησιν λαξαρίωνα. ὅπερ ἐπεὶ πελάγιος ἔγνω λιβερίῳ φίλος ἐς τὰ μάλιστα ὤν, τοῦ αὐτοκράτορος ἀνεπυνθάνετο, εἴπερ ὁ ἀμφὶ λαξαρίωνα λόγος ἀληθὴς εἴη. καὶ ὃς εὐθὺς ἀπηρνήσατο μηδὲν πεπραγέναι τοιοῦτο ἀπισχυρισάμενος. γράμματά τε αὐτῷ πρὸς λιβέριον ἐνεχείρισεν, ἐντελλόμενος βεβαιότατα τῆς ἀρχῆς ἔχεσθαι. καὶ μηδενὶ αὐτῆς τρόπῳ μεθίεσθαι. οὐ γὰρ ταύτης ἐθέλειν ἐν τῷ παρόντι αὐτὸν παραλῦσαι. ἦν δέ τις τῷ ἰωάννῃ ἐν βυζαντίῳ θεῖος, εὐδαίμων ὄνομα, ἔς τε τὸ τῶν ὑπάτων ἀξίωμα ἥκων, καὶ χρήματα περιβεβλημένος πολλὰ, ἐπίτροπος τέως τῆς βασιλέως οὐσίας ἰδίας. οὗτος εὐδαίμων ἐπειδὴ ταῦτ' ἠκηκόει, ἅπερ ἐρρήθη, καὶ αὐτὸς βασιλέως ἀνεπυνθάνετο, εἰ ἐν βεβαίῳ τῷ ἀδελφῷ τὰ τῆς ἀρχῆς εἴη. ὁ δὲ ὅσα οἱ πρὸς βελισάριον ἐγέγραπτο ἀρνησάμενος, πρὸς τὸν ἰωάννην γράμματα γράψας, ἀντιλαβέσθαι τῆς ἀρχῆς δυνάμει τῇ πάσῃ ἐπέστελλεν. οὐδὲ γὰρ οὔτ' αὐτῷ νεώτερον ἀμφ' αὐτῇ βεβουλεῦσθαι.

οἷσπερ

οἷσπερ ὁ ἰωάννης ἀναπεισθεὶς, λιβέριον ἀναχωρεῖν μὲν τῆς ἀρχῆς καταναγκάζειν ἅτε αὐτῆς παραλελυμένον ἐκέλευεν. λιβέριος δὲ αὐτῷ πείθεσθαι οὐδαμῆ ἔφασκεν, ἠγγελμένος δηλονότι τοῖς βασιλέως καὶ αὐτοῖς γράμμασιν. ὁ μὲν οὖν ἰωάννης τοὺς οἱ ἑπομένους ὁπλίσας, ἐπὶ τὸν λιβέριον ᾔει. ὁ δὲ ξὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν, εἰς ἀντίστασιν ᾔει, μάχης τε γινομένης, ἄλλοι τε πολλοὶ πίπτουσι, καὶ ἰωάννης αὐτὸς ὁ τὴν ἀρχὴν ἔχων. εὐδαίμονος οὖν ἰσχυρότατα ἐγκειμένου, μετάπεμπτος εὐθὺς ἐς βυζάντιον ὁ λιβέριος ἦν. ἥτε σύγκλητος βουλὴ τὴν διάγνωσιν ποιουμένη τῶν πεπραγμένων, ἀπεψηφίσατο τοῦ ἀνθρώπου. ἐπεὶ αὐτοῦ οὐχ ἑκόντος, ἀλλ' ἀμυνομένου, τὸ μίασμα ξυνενεχθῆναι γενέσθαι. βασιλεὺς μέντοι οὐ πρότερον ἀπέστη, ἕως αὐτὸν ἐζημίωσε χρήματα λάθρα. οὕτω μὲν οὖν ἰουστινιανὸς ἀληθίζεσθαί τε ἠπίστατο, καὶ εὐθύγλωσσος ἦν. ἐγὼ δὲ πάρεργόν τι τοῦδε τοὺς τοῦ λόγου εἰπεῖν οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ οἴομαι εἶναι. ὁ μὲν γὰρ εὐδαίμων οὗτος ἐτελεύτησεν οὐ πολλῷ ὕστερον. ξυγγενῶν μὲν οἱ ἀπολελειμμένων πολλῶν, οὔτε διαθήκην τινὰ διαθέμενος, οὔτε τι ἄλλο τὸ παράπαν εἰπὼν, ὑπὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν, καί τις ἄρχων γεγονὼς τῶν ἐν παλατίῳ εὐνούχων ὄνομα εὐφράτας ἀπελύθη τοῦ βίου, ἀδελφιδοῦν μὲν ἀπολιπὼν, οὐδὲν δὲ ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ διαθέμενος τῇ αὐτοῦ πολλῇ ἐς ἄγαν οὔσῃ. ἄμφω δὲ βασιλεὺς τὰς οὐσίας ἀφείλετο, κληρονόμος γεγενημένος αὐτόματος, καὶ οὐδὲ τριώβολον τινὶ τῶν νομίμων κληρονόμων προέμενος. τοσαύτῃ αἰδοῖ ἔς τε τοὺς νόμους, καὶ τῶν ἐπιτηδείων τοὺς ξυγγενεῖς ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐχρῆτο. οὗτος καὶ τὰ εἰρηναίου πολλῷ ἔμπροσθεν τελευτήσαντος δικαιώματα, οὐδ' ὁπωσοῦν ἐπ' αὐτοῖς ἔχων, ἀφείλετο. τούτων δὲ τὸ ἐχόμενον ὑπὸ χρόνον τε τὸν αὐτὸν γεγονὸς, οὐκ ἂν σιωπῴην. ἀνατόλιος τις ἦν ἐν ἀσκαλωνιτῶν λευκώματι τὰ πρωτεῖα ἔχων. τούτου τὴν παῖδα γαμετὴν γυναῖκα, τῶν τις

Ergo Ioannes armato ſatellite Liberium impetit; is contrà ſuo ſe ſatellitio defenſat; pugna committitur, alij aliò cadunt, & Ioannes, cui decreta prouincia. Tum Eudæmone pertinaciter inſiſtente, Byzantium Liberius arceſſitur; cognoſcit cauſam Senatus, abſoluítque virum cædis, inuitè & ad defenſionem patratæ. Non priùs Cæſar deſtitit, quàm eundem occultè pecunia damnauit: ſic erat Iuſtinianus veritatis cultor & amicus. Sed haud eſſe ab re arbitror, hanc veluti hiſtoriæ huius appendicem addere. Eudæmon hic frequenti numero propinquorum relicto, paulo poſt inteſtatus deceſſit; ac ferè ſub idem tempus obiit Euphratas Eunuchorum palatij princeps, ſororis filio ſuperſtite, réque familiari ſanè ampliſſima minimè conſtituta; actis bonorum vtriuſque rapinis volũtarium hæredem ſe Cæſar ſcribit, legitimis hæredibus ne conceſſo quidem triobolo; eâ fuit in leges, in familiarium propinquos modeſtiâ. Sic etiã Irenæi diu antea demortui nullo iure fortunas diripuit. Hoc item per idem tempus accidit, quod minimè prętērietim. Anatolius quidam Aſcalonæ fuit in albo Senatorio facilè princeps, huius filiam hæredem, quæ vna illi fuerat,

Mammi

Mammilianus Cæſarienſium nobiliſſimus ſibi vxorem adiunxerat. Cæterùm priſca lex eſt, vt cuiuſlibet Ciuitatis Senatorum, qui maribus abſque liberis diem obiiſſent, quarta bonorum parte Senatui addicta, hæredibus cætera fruenda ſupereſſent. Hic etiam ſui ſpecimen dedit Imperator lata nuper planè illi contraria lege: Vt extincto maribus abſque liberis Senatore, quartam hæredes haberent, reliqua ferret Ærarium atque Senatus; quamquam poſt genus humanum natum nullæ vel in publicum, vel in Cæſaris Ærarium illatæ Senatorum facultates. Hoc decreto, Anatolius diem vitæ ſupremum egit; hæreditatem ex lege Ærario, & Curiæ filia deſtinauit, acceptis ab Imperatore, & Aſcalonæ Senatu tabulis, quibus eam controuerſia hac ſuper re liberarent, debitámque pecuniam ad plenum acceptam eidem referrent. Demum ceſſit è vita Mammilianus Anatolij gener relicta filia paternæ facultatis hærede, quæ ex optimatibus cuidam nupta, nulláque ſuſcepta prole, denique matrima interiit. Huius omnia bona Iuſtinianus adimit, præclara illa voce pronunciata, Anatolij filiam iam ſenem parentis atque mariti fortunis diteſcere, flagitium eſſe. At ne

τῶν τις καισαρέων πεποίηται, μαμιλιανὸς ὄνομα, οἰκίας ἐπιφανοῦς ἄξιον. ἦν δὲ ἡ κόρη ἐπίκληρος, ἐπεὶ μόνης αὐτῆς ἀνατόλιος ἐγεγόνει πατήρ. νόμῳ δὲ ἄνωθεν διωρισμένον, ἐπειδὰν βουλευτὴς τῶν τινὸς πόλεων, οὐκ ἀπολελειμμένων οἱ παίδων γόνου ἄρρενος ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθείη, τῶν ἀπολελειμμένων ὑπὸ τούτου χρημάτων, τὸ μὲν τεταρτημόριον δίδοσθαι τῷ τῆς πόλεως βουλευτηρίῳ, πάντων δὲ τῶν ἄλλων, τοὺς κληρονόμους τοῦ τετελευτηκότος ἀπόνασθαι, γνώρισμα ἤθους τοῦ οἰκείου κἀνταῦθα ὁ αὐτοκράτωρ ἐνδεικνύμενος, νόμον ἔναγχος ἐτύγχανε γράψας, ἔμπαλιν τὰ τοῦ πράγματος διοικούμενον. ὅπως δὴ ἐπειδὰν βουλευτὴς ἄπαις τελευτῶν γόνου ἄρρενος, τῆς οὐσίας οἱ μὲν κληρονόμοι τὸ τέταρτον ἔχοιεν. τἄλλα δὲ πάντα, τό τε δημόσιον, καὶ τὸ τῆς πόλεως λεύκωμα φέροιντο. καίτοι οὐδὲ πώποτε δημόσιον, ἢ βασιλεὺς, ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, χρημάτων βουλευτικῶν μεταλαχεῖν ἔσχε. τούτου τοίνυν κειμένου τοῦ νόμου, ἀνατολίῳ μὲν ἐπεγένετο ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ βίου, ἡ δὲ τούτου παῖς τὸν τούτου κλῆρον πρός τε τὸ δημόσιον, καὶ τὸ τῆς πόλεως βουλευτήριον, κατὰ τὸν νόμον ἐνείματο. καὶ αὐτοῦ γράμματα βασιλεύς τε αὐτὸς, καὶ ἀσκαλωνιτῶν οἱ τοῦ λευκώματος ἔγραψαν, τῶν περὶ τούτων αὐτοὶ ἀφιέντες ἀντιλογίας, ἅτε τὰ σφίσι προσήκοντα κεκομισμένοι ὀρθῶς, καὶ δικαίως. ὕστερον καὶ μαμιλιανὸς ἀπελύθη τοῦ βίου, ὅσπερ ἀνατολίῳ κηδεστὴς ἐγεγόνει, παιδὸς οἱ ἀπολελειμμένης μιᾶς, ἥπερ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς οὐσίαν ὡς τὸ εἰκὸς ἔσχε. μετὰ δὲ αὐτὴ περιούσης ἔτι οἱ τῆς μητρὸς, ἀφίκετο ἐς τὸ μέτρον τοῦ βίου, ἀνδρὶ μὲν ξυνοικισθεῖσα τῶν λογίμων τινὶ, μήτηρ δὲ οὔτε θήλεος, οὔτε ἄρσενος γενομένη γόνου. ἀλλ' ἰουστινιανὸς πάντων ἀνελάβετο τῶν χρημάτων εὐθὺς, ἐκεῖνο ἀποφθεγξάμενος τὸ θαυμάσιον, ὡς τὴν ἀνατολίου παῖδα γυναῖκα γραῦν οὖσαν, τοῖς τε τοῦ πατρὸς, καὶ τοῖς τοῦ ἀνδρὸς πλουτεῖν χρήμασιν, οὐχ ὅσιον εἴη. ὅπως

ὅπως δὲ ἡ γυνὴ μὴ ἐν τοῖς προσαιτηταῖς τὸ ἐνθένδε τετάξεται, στατῆρα χρυσοῦν ἐς ἡμέραν ἑκάστην τὴν γυναῖκα φέρεσθαι ταύτην διώρισεν, ἕως ἂν περιῇ. τοῦτο θέμενος ἐν τοῖς γράμμασι, δι' ὧν τὰ χρήματα ἐληΐσατο ταῦτα, ὡς τὸν στατῆρα προΐεται τῆς εὐσεβείας ἕνεκα, τοῦτον. ἔθος γάρ μοι τά τε ὅσια καὶ εὐσεβῆ πράττειν. ἀλλὰ περὶ τούτων ἀπόχρη λέγειν, ὅπως μὴ ὁ λόγος κατακόρως ἔχοι. ἐπεὶ οὐδὲ ἁπάντων ἀνθρώπων γε οἶμαι δυνατὸν ἀπομνημονεῦσαι. ὅτι δὲ οὐ Βενέτων τῶν οἱ ἐσπουδασμένων δοκούντων εἶναι λόγον τινὰ πεποίηται χρημάτων παρόντων, ἐγὼ δηλώσω. μαλθάνης τις ἐγεγόνει ἐν κίλιξι λέοντος ἐκείνου γαμβρὸς, ὃς περιεῖπεν, ὥσπερ μοι εἴρηται, τὴν τοῦ καλουμένου ῥαιφερενδαρίου τιμὴν, τοῦτον βίας ἀναστέλλειν ἐπέστελλε τὰς ἐν κίλιξι, ταύτης τε τῆς σκήψεως ὁ μαλθάνης λαβόμενος ἀνήκεστα κακὰ κιλίκων τοὺς πλείστους εἰργάζετο, καὶ τὰ χρήματα ληϊζόμενος, τὰ μὲν τῷ τυράννῳ ἔπεμπε, τοῖς δὲ αὐτὸς ἐδικαίου πλουτεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τὰ σφίσι παρόντα σιωπῇ ἔφερον. ταρσέων δὲ ὅσοι βένετοι ἦσαν τῇ ἐκ βασιλίδος παρρησίᾳ θαρσοῦντες ἐν τῷ δημοσίῳ τῆς ἀγορᾶς ἐς τὸν μαλθάνην οὐ παρόντα σφίσι, πολλὰ ὕβριζον. ὅπερ ἐπεὶ ὁ μαλθάνης ἔγνω πλῆθος στρατιωτῶν ἐπαγόμενος, ἐς ταρσὸν εὐθὺς ἀφίκετο νύκτωρ, περιπέμπων τε τοὺς στρατιώτας ἐς τὰς οἰκίας, ὄρθρου βαθέος καταλύειν ἐκέλευεν. ἔφοδον δὲ οἰόμενοι ταύτην οἱ βένετοι εἶναι, ἐκ τῶν παρόντων ἠμύνοντο. ξυνέβη τοίνυν ἄλλα τε κακὰ ἐν σκότῳ γενέσθαι, καὶ δαμιανὸν ἄνδρα ἐκ βουλῆς τοξεύματι βληθέντα πεσεῖν. ἦν δὲ ὁ δαμιανὸς οὗτος, τῶν τῇδε βενέτων προστάτης. ὅπερ ἐπεὶ ἐς βυζάντιον ἦλθεν, οἵ τε βένετοι δυσφορούμενοι, θορύβῳ ἀνὰ τὴν πόλιν πολλῷ εἴχοντο.

At ne mulier in poſterum mendicaret, ſtaterem aureum ſingulis diebus in omnem vitam illi conſtituit, & in tabulis huiuſce rapinæ hoc adiecit: ſtaterem illum erogamus pietatis ergo; nam ſanctos, pióſque mores factis exprimere conſueuimus. Sed dictum ſatis, longiórque pareret hiſtoria ſatietatem: quamquam omnia humanâ complecti memoriâ poſſe haud facile putem. Quod verò nec Venetorum qui eius ardere ſtudio videbantur, vllam rationem habuerit ad præſentem pecuniam, nunc expono. Malthanes Cilix Leonis Refendarij, de quo memoraui, gener, ad comprimendas ſeditiones mittitur in Ciliciam. Is eam nactus occaſionem, indignis modis complures Cilicum habuit; ex raptis pecuniis alias huic Tyranno, ſuis diuitiis alias aggeſſit. Hæc damna obſcurè ferebāt alij; ſed quotquot erant Tarſi Venetæ factionis, Auguſtæ fauore freti, publicè in foro abſēti Malthanæ conuiciabantur. Id vbi accepit ille, collecta militum manu, Tarſum noctu peruenit; primo diluculo militi in domos immiſſo vaſtitatem imperat. Veneti hoſtilem impreſſionem rati, telis, quæ cuique ſors offerebat, defendere vim; cùm alia in tenebris accidunt, tum Damianus Senator Venetorum Tarſentium Præſes telo cōfoſſus cadit. Simul vt adlata Byzantium hæc fama eſt, impotenti animo Veneti per vrbem ciere turbas, querelæ

querelæ apud Cæſarem moleſtæ hac ſuper re, Leonem ac Malthanem trucibus minis, conuiciiſque laceſſere. Imperator, vt qui rem ferre grauiùs ſimulabat, de rebus à Malthane geſtis quæſtionem Edicto conſtituit. Verùm Leo profuſiſſima largitione Cæſaris Edicti, & in Venetos beneuolentiæ ardorem extinxit; ac iniudicata cauſa relicta. Malthanem Byzantium aduentantem cum primis comiter Imperator excepit, & honorificè proſequutus eſt; at Veneti ex ædibus Auguſti prodeuntem adorti in Palatio vulnere afficiunt, planè conficiendum, niſi clàm à Leone quidam pecunia occupati prohibuiſſent. Hîc verò quotus quiſque eſt, qui hanc Rempublicam iure miſeram non appellet, in qua muneribus ſollicitatus Imperator impunita facinora prætermittat; ſeditioſi in Palatio, præſente Cæſare, aggredi Magiſtratum veſano impetu per ſcelus audeant? Cæterùm, & Malthanes, & qui vim eidem intuliſſent, impunè abierunt; vnde Iuſtiniani Imperatoris genium conijcere eſt. Quàm denique ad Reipublicæ vtilitatem incumberet, in publicos Veredarios, & Exploratores conſtituta, argumento ſint. Nam priores Romani Principes, vt quàm celerrimè ex nunciis cognoſcerent, quæ qualibet in Prouincia hoſtes molirentur, quæ in ſingulis municipiis ſeu ſeditione, ſiue

καὶ βασιλέα μὲν ἀμφὶ τῷ πράγματι ἠνώχλουν ἄγαν. λέοντα δὲ καὶ τὸν μαλθάνην δεινοτάταις ἀπειλαῖς πολλὰ ἐδυσφήμουν. καὶ αὐτοκράτωρ οὐδέν τι ἧσσον ἀγριαίνεσθαι ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐσκήπτετο. γράμμα μὲν οὖν αὖθις ἔγραψε, ζήτησίν τε, καὶ τίσιν τῶν τῷ μαλθάνῃ πεπολιτευμένων κελεύων γενέσθαι. ἀλλὰ λέων αὐτῷ χρυσίου προϊέμενος πλῆθος, τότε μὲν οὖν αὐτίκα, καὶ τὸ εἰς τοὺς βενέτους τῆς ὀργῆς ἔπαυσε, τότε πράγματος ἀνεξελέγκτου μεμενηκότος, μαλθάνην βασιλεὺς ἐς βυζάντιον παρ' αὐτὸν ἥκοντα, ξύν τε πολλῇ φιλοφροσύνῃ εἶδε, καὶ ἐν τιμῇ ἔσχεν. ἐξιόντα δὲ οἱ βένετοι ἐκ βασιλέως τηρήσαντες, πληγὴν αὐτῷ προσετρίψαντο ἐν παλατίῳ διαχρήσασθαι ἔμελλον, εἰ μὴ τῶν τινὲς διεκώλυσαν, οἵ γε πρὸς λέοντος χρήματα ἤδη κεκομισμένοι λάθρα ἐτύγχανον. καὶ τί τις οὐκ ἂν ταύτην τὴν πολιτείαν ἐλεεινοτάτην καλοίη, ἐν οἷς βασιλεὺς μὲν δωροδοκήσας ἀνεξέταστα καταλείψει τὰ ἐγκλήματα, στασιῶται δὲ βασιλέως ἐν παλατίῳ ὄντος, ἐπαναστῆναι τῶν τινὶ ἀρχόντων, οὐδεμιᾷ ὀκνήσει ἐτόλμησαν. ἀδίκων τε χειρῶν ἐπ' αὐτὸν ἄρξαι. τίσις μέν τοι τούτων δὴ ἕνεκα οὐδεμία οὔτε εἰς τὸν μαλθάνην ἐγένετο, οὐδὲ εἰς τοὺς αὐτῷ ἐπαναστάντας. ἐκ τούτων δὲ ὅτι τις βούλοιτο τὸ ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως τεκμηριοῦσθαι ἦθος. εἰ δέ τινα καὶ τοῦ τῆς πολιτείας ξυμφόρου ποιεῖται λόγον, τά ἐς δρόμον τε αὐτῷ τὸν δημόσιον, καὶ τοὺς κατασκόπους εἰργασμένα, δηλώσει. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων αὐτοκράτορες ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις γεγενημένοι, προνοήσαντες, ὅπως ἄπαντά τε σφίσιν ἐπαγγέλλοιντο τάχιστα, καὶ μηδεμιᾷ διδόντα μελλήσει, τάτε πρὸς τῶν πολεμίων ἐν χώρᾳ ἑκάστῃ ξυμπίπτοντα, καὶ ταῖς πόλεσι κατὰ στάσιν, ἢ ἄλλο

ἢ ἄλλο τι ἀπροόπτον συμβαίνοντα πάθος, τά τε πρὸς τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων πανταχόθι πρασσόμενα, τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, ὅπως τε οἱ τοὺς φόρους παραπέμποντες τοὺς ἐπετείους διασώζοιντο βραδυτῆτός τε, καὶ κινδύνου χωρὶς, δημόσιον ὀξὺν τινα πανταχόσε πεποίηνται δρόμον τρόπῳ τοιῷδε. ἐς ἡμέρας ὁδὸν εὐζώνῳ ἀνδρὶ σταθμοὺς κατεστήσαντο, πῆ μὲν ὀκτὼ, πῆ δὲ τούτων ἐλάσσους, οὐ μέν τι ἧσσον ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον, ἢ κατὰ πέντε. ἵπποι δὲ ἵσταντο ἐς τεσσαράκοντα ἐν σταθμῷ ἑκάστῳ. ἱπποκόμοι δὲ κατὰ λόγον τοῦ τῶν ἵππων μέτρου ἐτετάχατο ἐν πᾶσι σταθμοῖς. συχναῖς δὲ ἵππων δοκιμωτάτων ὄντων διαδοχαῖς, ἐλαύνοντες ἀεὶ οἷσπερ ἐπίκειται τὸ ἔργον τοῦτο. δέκα τε αὖ οὕτω τύχοι ὁδὸν ἡμερῶν ἀμείβοντες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἔπρασσον ἅπαντα, ὅσα μοι ἀρτίως δεδήλωται. πρὸς δὲ καὶ οἱ τῶν χωρίων πανταχῆ κύριοι, ἄλλως τε κἂν ἐν μεσογείοις τὰ χωρία ταῦτα ἐτύγχανεν, εὐδαιμονέστατα ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς μάλιστα ἦσαν. τοὺς γὰρ ὄντας ἐκ τοῦ περιόντος σφίσι καρποὺς, ἵππων, καὶ ἱπποκόμων τροφῆς ἕνεκα τῷ δημοσίῳ ἀνὰ πᾶν ἔτος ἀποδιδόμενοι, χρήματα μεγάλα ἐφέροντο. ξυνέβαινέ τε διὰ ταῦτα τῷ δημοσίῳ δέχεσθαι μὲν ἀεὶ τοὺς ἐγκειμένους ἑκάστῳ φόρους. ἀντιπαραδέχεσθαι δὲ αὐτοὺς τοῖς ἐσκομίζουσιν, αὐτίκα δὴ μάλα, καὶ προσῆν τὸ γεγενῆσθαι τῇ πολιτείᾳ τὰ δέοντα. τὰ μὲν οὖν πρότερα ταύτῃ πη εἶχεν. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ οὗτος, πρῶτα μὲν τὸν ἐκ Χαλκηδόνος ἄχρι ἐς Δακίβιζαν καθελὼν δρόμον, ἠνάγκασε πάντας ἐκ Βυζαντίου εὐθὺς, ἄχρι ἐς τὴν Ἑλενούπολιν οὐκ ἐθελουσίους ναυτίλλεσθαι. πλέοντες οὖν ἐν ἀκάτοις βραχείαις ποιν οἷαι διαπορθμεύεσθαι τῇδε εἰώθασι, χειμῶνος αὖ οὕτω τύχοι ἐπιπεσόντος, ἐπὶ μέγα κινδύνου χωροῦσι.

ſiue improuiſo quocumque caſu accidiſſent, quæve Præfecti, ac reliqui Prætores per Romanā ditionem agitarent; vtque annua vectigalia comportanda citra moram in tuto eſſent, publicum citúmque curſum paſſim ita conſtituerunt. In via, quam diurno itinere expeditus viator conficit, octona fermè ſtabula, alicubi pauciora, infra quinque nuſquam poſuêre. In ſingulis ſtabulis equi diſpoſiti fermè quadraginta, & ad equorum numerū ſtabularij. Ergo quorum negotiū hoc eſt, ij equis quàm exercitatiſſimis aliis aliūde ſuccedentibus feruntur, curſúque diurno decem nonnunquam dierum viam euadunt, ad ea quæ dixi peragenda. Hinc agrorum omnium etiam mediterraneorum poſſeſſores ampliſſimam rem domi fecerūt; nam promercales fructus alendis equis, & ſtabulariis ingēti ære reporrato, Quæſtoribus quotannis vendebant. Hinc etiam erat, vt à ſingulis ſtipendiariis publica in ærarū perpetuò inferrentur; ex illatis ſtatim æs debitū ij perciperent; omniáque fierent è Republica. Ante hac ita res habuit. Hic verò Princeps ſublato Veredario, qui Calchedone Dacibizā mouebat, omnes adegit Byzantio Helenopolim vſque lintribus exiguis, quibus fretū traiicitur, vehi, indiſcrimen ſubitò commouendæ, vt fit, tempeſtatis adductos.

Neque enim, vbi ipſa vrget neceſſitudo, tempus futurámque malaciam obſerues, & opperiare. Curſum in Perſidem, vt antea, ſic eſſe permiſit; per reliquam verò Orientis plagam ad vſque fines Ægypti, in diurno viæ ſpatio vnicum non equorum ſtabulum, ſed aliquot aſinorum conſtituit. Quamobrem quæ in Prouinciis geruntur, ſerò & poſt factum renunciatis, adhibendo remedio locus non eſt; hinc & prædiorum poſſeſſoribus graui diſpendio perditi vel temerè abiecti commeatus. Exploratorum autem forma hæc erat; alimenta quamplurimis olim fuerunt ab Ærario, qui per mercaturæ, vel alterius rei ſpeciem, ad hoſtes, & in ipſam Perſarum regiam pedem penetrantes, exquiſitíſque aduerſariorum conſiliis, hæc ſtatim reduces Principibus aperiebant; quibus præmonitis, cautíſque nihil improuiſum accidit. Id ipſum iam olim Perſæ vſurpauêre; quin Choſroës maioribus præmiis, vt ferunt, exploratoribus decretis, quorum neminem à Romanorum ditione ſublatum voluit, ea ſolertia bene rem geſſit. Contrà noſtris cùm alia peccata ſunt, tum Lazica regio ab hoſtibus occupata, Romanis ſemper ignatis, quò tandem Rex Perſarum eſſet copias expoſiturus. Ingens etiam numerus Camelorum ab antiquo publicè alebatur, qui

τῆς γὰρ ἀναγκαίου σπουδῆς ἐγκειμένης σφίσι καιροφυλακεῖν τε, καὶ προσδέχεσθαι μέλλουσαν τὴν γαλήνην ἀδύνατά ἐστιν. ἔπειτα δὲ κατὰ μὲν τὴν ἐπὶ πέρσας ὁδὸν φέρουσαν τὸν δρόμον ἐπὶ σχήματος τοῦ πρόσθεν οὕτως εἴασεν εἶναι, ἐς δὲ τὴν λοιπὴν ξύμπασαν ἕω μέχρις ἐς αἴγυπτον ἐν ἡμέρας ὁδῷ κατὰ σταθμὸν ἕνα κατεστήσατο μόνον, οὐχ ἵππων μέντοι, ἀλλ᾽ ὄνων ὀλίγων. διὸ δὴ τὰ ξυμβαίνοντα ἐν χώρᾳ μόλις ἑκάστῃ τε, καὶ ὀψὲ τοῦ καιροῦ, καὶ ὀπίσω τῶν πραγμάτων εἰσαγγελλόμενα ἐπικουρίας οὐδεμιᾶς τυγχάνειν εἰκός, οἵ τε δὲ τούτων ἀγροὺς κεκτημένοι καρπῶν τῶν σφετέρων σεσηπότων τε, καὶ εἰκῇ κειμένων ἀνόνητοι ἐσαεὶ γίνονται. τὰ δὲ τῶν κατασκόπων τοιαῦτα ἐστίν. ἄνδρες πολλοὶ ἐν δημοσίῳ τὸ ἀνέκαθεν ἐσιτίζοντο. οἳ δὴ ἐς τοὺς πολεμίους ἰόντες, ἔν τε τοῖς περσῶν βασιλείοις γινόμενοι ἐμπορίας ὀνόματι, ἢ τρόπῳ ἑτέρῳ, ἔς τε τὸ ἀκριβὲς διερευνώμενοι ἕκαστα, ἐπανήκοντες ἐς ῥωμαίων τὴν γῆν πάντα τοῖς ἄρχουσιν ἐπαγγέλλειν ἠδύναντο τὰ τῶν πολεμίων ἀπόρρητα. οἳ δὲ προὔμαθον ἐφυλάσσοντο, καὶ ἀπροόπτον οὐδὲν ξυνέπιπτε σφίσι. τοῦτο δὲ τὸ χρῆμα κἂν τοῖς μήδοις ἐκ παλαιοῦ. χοσρόης μὲν οὖν μείζους, ὥσπερ φασί, πεποιημένος τὰς πρὸς τῶν κατασκόπων συντάξεις προμηθείας τῆς ἐνθένδε ἀπήλαυσεν. οὐδὲν γὰρ αὐτὸς τῶν κατασκόπων ὄνομα ἐξέτριψεν ἐκ ῥωμαίων τῆς γῆς. ἐξ οὗ δὴ ἄλλα τε πολλὰ ἡμαρτήθη, καὶ λαζικὴ πρὸς τῶν πολεμίων ἑάλω. ῥωμαίων οὐδαμῆ πεπεισμένων ὁ ποίποτε γῆς ὁ περσῶν βασιλεὺς ξὺν τῷ στρατῷ εἴη. ἀλλὰ καὶ καμήλοις παμπληθεῖς τὸ δημόσιον ἐκ παλαιοῦ τρέφειν εἰώθει. αἱ δὴ

αἳ δὴ τῷ ῥωμαίων στρατῷ ἐπὶ πολεμίους ἰοῦσιν ἅπαντα φέρουσαι τὰ ἐπιτήδεια, εἵποντο. ἐπεὶ οὔτε τοῖς γεωργοῖς τότε ἀγροφορεῖν ἐπαναγκὲς ἦν, οὔτε τι ἐνδεῖν τοῖς στρατιώταις τῶν ἀναγκαίων ξυνέβαινεν. ἀλλὰ καὶ ταύτας περιεῖλεν ἰουστινιανὸς σχεδόν τι ἁπάσας. διὸ δὴ ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἰόντος τανῦν τοῦ ῥωμαίων στρατοῦ γεγυμνῶσθαί τι τῶν δεόντων ἀδύνατον. τὰ μὲν οὖν σπουδαιότατα τῇ πολιτείᾳ ἐπεφέρετο τῇδε. οὐδὲν δὲ οἷον καί τινος αὐτοῦ τῶν γελοίων ἐπιμνησθῆναι. τῶν ἐν καισαρείᾳ ῥητόρων εὐάγγελός τις ἦν οὐκ ἄσημος ἀνήρ. ὅσπερ ἐπιφόρου τοῦ τῆς τύχης πνεύματος γενομένου, χρημάτων τε ἄλλων, καὶ χώρας πολλῆς κύριος γέγονεν. ὕστερον δὲ καὶ κώμην ἐπιθαλασσίαν πορφυρεῶνα ὄνομα, τριῶν χρυσίων κεντηναρίων ἐπρίατο. ταῦτα μαθὼν ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἀφείλετο αὐτὸν τὸ χωρίον εὐθὺς ὀλίγην τινὰ τοῦ τιμήματος περὶ μέρος μοῖραν, καὶ τοῦτο ἀποφθεγξάμενος, ὡς εὐαγγελίῳ ῥήτορι ὄντι, οὐ μήποτε εὐπρεπὲς εἴη κώμης τοιαύτης κυρίῳ εἶναι. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἀμηγέπη αὐτῶν ἐπιμνησθέντες παυσόμεθα λέγειν. τῶν δὲ πρός τε ἰουστινιανοῦ, καὶ θεοδώρας νεοχμηθέντων, καὶ ταῦτα ἐστί. πάλαι μὲν ἡ σύγκλητος βουλὴ παρὰ βασιλεῖ ἰοῦσα τρόπῳ τοιῷδε προσκυνεῖν ἠβούλοντο. πατρίκιος μέν τις ἀνὴρ παρὰ μαζὸν αὐτοῦ προσεκύνει τὸν δεξιόν. βασιλεὺς δὲ αὐτοῦ καταφιλήσας τὴν κεφαλὴν ἐξῄει, οἱ δὲ λοιποὶ ἅπαντες γόνυ κλίναντες βασιλεῖ τὸ δεξιὸν ἀπηλλάσσοντο. βασιλίδα μέντοι προσκυνεῖν οὐδαμῆ εἴθιστο. παρὰ δὲ ἰουστινιανόν τε, καὶ θεοδώραν τὰς εἰσόδους ποιούμενοι, οἵ τε ἄλλοι ἅπαντες, καὶ ὅσοι τὸ πατρικίων ἀξίωμα εἶχον ἔπιπτον μὲν εἰς τὸ ἔδαφος

qui militem in expeditionem ſecuti impedimenta conueherent, ne ad id cogerentur coloni, vel neceſſariorum quidpiam militem deficeret. Hos etiam Iuſtinianus ademit ferè omnes. Quare modò cùm caſtra in hoſtes promouentur, nihil quod è re ſit, eſt opportunum. Quæ ergo ſummo ſtudio in Republica curanda erant, ſic ferebantur. Haud piget ex eius ridiculis etiam aliquid referre. Cæſarienſium Cauſidicorum vnus fuit Euangelus vir non ignobilis, qui proſpeta vſus fortunæ auta, & pecunias, & prædia complura poſſedit; tandem & Porphyrionem maritimum pagum, pondo auri tercentum coëmit. Id vbi Iuſtinianus reſciuit, minima pretij parte numetata pago illum excludit, ac, Dedecet, inquit, Euangelum Cauſidicum talis tantíque pagi potiri. Hæc pauca de his dixiſſe ſatis. Cæterùm ex iis quæ Iuſtinianus atque Theodora nouarũt, hæc etiam ſunt. Senatoribus olim Imperatorem adeuntibus, ita libebat ſalutare; quiſque ordinis Patricij ad dexterá mammam Cæſarem venerabatur, illúmque recedentem oſculo Cæſar impartiebat in capite; reliqui ad vnum omnes dextero ſubnixi genu diſcedebant: at Auguſtæ nullùs adorandæ mos fuit. Verùm cùm in conſpectum Iuſtiniani, Theodorçque venirẽt tum alij, tum qui Patriciæ dignitatis eſſent, ſtatim in faciem ptocumbebant, pedibúſque

pedibúſque ac manibus tenſis vtrumque Principis pedem oſculo proſequebantur, ac tum abſcedebant. Neque hunc honorem reſpuit Theodora, quæ & Perſarum aliorúmque Barbarorum Legatos (quod nunquam poſt hominum recordationem vſurpatum eſt) admitteret, eiſque lautia præberet, tanquam penes illam Romani ſumma eſſet Imperij. Antiquitus etiam qui Cæſarem alloquerētur, Imperatorem compellarunt, coniugémque Imperatricem: cæteros verò Principes, vt cuiuſque ordo ac dignitas tulit. At quiſquis cum horum alterutro Auguſtorum ſermones miſceret, Imperatorémve, aut Imperatricem, non Dominum, Dominámque nominaſſet; ac Principes dicere ſeruos abſtinuiſſet: is verò rudior, ac procax habebatur, & quaſi fœdiſſimè lapſus, & quibus haud eſſe illū deceret iniurius abigebatur. Olim minimè multi, rarentérque Regiam frequentarunt; ſed poſt cœptam horum dominationem, cùm Magiſtratus, tum reliqui omnes aſſiduè in Palatio tempus traxerunt; quod Magiſtratibus dicundi iuris, faciundíque libera quondam poteſtas fuerit, quæque de more actitarent, hæc domi apud ſe, ac in Prætoriis, clientéſque qui nullam ſibi vim inferri ſentirent, minus eſſent Imperatori moleſtiæ. Sed hi in ſubditorum perniciem negotiis ad ſe omnibus reuocatis, eos ſeruilem in modum ad hanc pertraxerunt aſſiduitatem. Videre

αὖθις ἐπὶ στόμα χειρῶν, καὶ ποδῶν ἐς ἄγαν τεταννυσμένων, τῷ χείλει ποδὸς ἑκατέρου ἁψάμενοι, ἐξανίσταντο. οὐδὲ γὰρ ἡ Θεοδώρα τὴν ἀξίωσιν ἀνεδύετο ταύτην. ἤδη καὶ τοὺς πρέσβεις προσίεσθαι Περσῶν τε, καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων, χρήμασί τε αὐτοὺς δωρεῖσθαι, ὥσπερ ὑπ᾽ αὐτῇ κειμένης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς, οὐδαμῇ ἀπηξίου, πρᾶγμα οὐ πώποτε γεγονὸς ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. καὶ πάλαι μὲν οἱ τῷ βασιλεῖ ξυγγινόμενοι, αὐτόν τε βασιλέα, καὶ τὴν γυναῖκα βασιλίδα ἐκάλουν, ἀρχόντων τε τῶν λοιπῶν ἕκαστον, ὅπη αὐτῷ ἀξιώματος πέρι τάδε ἔχει. ἢν δέ τις τούτων ὁποτέρῳ ἐς λόγους συμμίξας βασιλέως, ἢ βασιλίδος ἐπιμνησθείη, ἀλλ᾽ οὐ δεσπότην τε ἀποκαλοίη, καὶ δέσποιναν, ἢ καὶ μὴ δούλους τῶν τινὰς ἀρχόντων πειρῷτο ὀνομάζειν. τοῦτο δὲ ἀμαθής, καὶ τὴν γλῶσσαν ἀκόλαστος ἐδόκει εἶναι. καὶ ἅτε ἡμαρτηκὼς τὰ πικρότατα, καὶ ὑβρίσας ἐς οὓς ἥκιστα ἐχρῆν ἐνθένδε ἀπῄει. καὶ τὰ πρότερα μὲν ὀλίγοι τε, καὶ μόλις ἐν βασιλεῖ ἐγίνοντο. ἐξ ὅτου δὲ οὗτοι τὴν βασιλείαν παρέλαβον, ἄρχοντες ὁμοῦ καὶ λοιποὶ ξύμπαντες ἐν παλατίῳ ἐνδελεχέστατα διατριβὴν εἶχον. αἴτιον δὲ ὅτι πάλαι μὲν ταῖς ἀρχαῖς τά τε δίκαια, καὶ νόμιμα πράσσειν γνώμῃ αὐτονόμῳ ἐξῆν. οὔτε οὖν ἄρχοντες διοικούμενοι τὰ εἰωθότα ἐν τοῖς καταγωγίοις τοῖς αὐτῶν ἔμενον. οὔτε ἀρχόμενοι βίαιον οὐδέν, οὔτε ὁρῶντες, οὔτε ἀκούοντες, βασιλεῖ ὡς τὸ εἰκὸς ὀλίγα ἠνώχλουν. οὗτοι δὲ ἅπαντα ἐπὶ πονηρῷ τῶν κατηκόων ἐφ᾽ ἑαυτοὺς ἐσαεὶ ἕλκοντες, ἅπαντας σφίσι δουλοπρεπέστατα προσεδρεύειν ἠνάγκαζον.

ἦν δὲ

ἦν δὲ ἰδεῖν εἰς ἡμέραν σχεδόν τι ἑκάστην τὰ μὲν δικαστήρια πάντα ἐκ τοῦ ἐπιπλεῖστον ἀνθρώπων ἔρημα. ἐν δὲ τῇ τοῦ βασιλέως αὐλῇ ὄχλον τε, καὶ ὕβριν, καὶ ὠθισμὸν μέγαν, καὶ δουλοπρέπειαν ἐσαεὶ ξύμπασαν. οἵ τε αὐτῷ ἐπιτήδειοι δοκοῦντες, τήν τε ἡμέραν διηνεκῶς πᾶσαν, καὶ τῆς νυκτὸς ἐσαεὶ πολλήν τινα μοῖραν ἐνταῦθα ἑστῶτες, ἄυπνοί τε, καὶ ἀπόσιτοι παρὰ καιροὺς τοὺς εἰωθότας γινόμενοι διεφθείροντο. ἐς τοῦτό τε αὐτοῖς τὴν δοκοῦσαν εὐδαιμονίαν ἀποκεκρίσθαι ξυνέπεσε. τούτων μέντοι ἀφειμένοι πάντων διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλους ἄνθρωποι, ὅποι ποτὲ ῥωμαίων τὰ χρήματα εἴη. οἱ μὲν γὰρ ἰσχυρίζοντο ἐν βαρβάροις ἅπαντα εἶναι. οἱ δὲ βασιλέα ἔφασκον ἐν οἰκίσκοις πολλοῖς καθειρξάντα ἔχειν. ὁπηνίκα οὖν, ἢ ἄνθρωπος ὢν ἰουστινιανὸς ἀπέλθῃ τοῦ βίου, ἢ ἅτε τῶν δαιμόνων ἄρχων ἀπολύσῃ τὸν βίον, ὅσοι τηνικάδε περιόντες τύχωσι, τἀληθὲς εἴσονται.

Videre licebat ſingulis penè diebus orbata mortalibus tribunalia, forúmque: contrà in Cæſaris aula perſtrepentem, ſeſéque vrgentem multitudinem, & ſeruile genus obſequij. Auguſtorum familiariſſimi quique diem totam, multámque noctem ibi trahebant, vigiliis importunáque inedia confecti; huc tandem recidente illorum inani fœlicitate. His omnibus verò curis vacui inter ſe quærere, vbi terrarum forent Romanorum opes: pars direptas à Barbaris, pars à Cæſare in diuerſis latebris retruſas affirmare. Verùm vbi Iuſtinianus, ſiquidem homo ipſe eſt, ex rebus humanis exceſſerit, vel ſi furiarum Princeps res humanas euerterit, quicumque tum ſuperfuerint, id compertum habebunt.

NICOLAI ALEMANNI IN HISTORIAM ARCANAM PROCOPII

NOTÆ HISTORICÆ.

Pag. 1. PROCOPII CÆSARIENSIS. Doctis ferè omnibus nullâ Procopium aliâ notum re video, niſi Commentariis, quibus immortale ſibi nomen comparauit. Ex qua verò ſit ortus patria, quando Conſtantinopolim venerit, vt Iuſtino ac Iuſtiniano domi, atque militiæ nauarit operam, in Perſide, in Africa, in Italia, quæ cum Beliſario geſſerit, quibus honoribus auctus, qua dignitate Byzantij functus ſit, diximus cùm de hoc libro iudicium tulimus. Multa etiam ad Lectorem præfati ſumus de eius hiſtoriæ fide, de libertate dicendi, de genere, formáque ſcriptionis, de illius librorum ordine, numero, variáque fortuna; reliqua ſparſim in his Notis, ex occaſione. Ad Procopij nomen & patriam in libri titulo Suidas legit Ἰλλουστρίου, VIRI ILLVSTRIS, quo primo fuit honore decoratus à Iuſtiniano Imperatore. Euagrius, Agathias & Photius addunt Ῥήτορος, CAVSIDICI; neque enim medicinam, vt Blondus & Sabellicus credunt, ſed Iuriſprudentiam profeſſum fuiſſe Procopium compertum eſt; ex eóque ordine Σύμβουλοι, *Conſiliarij*, & Πάρεδροι, *Aſſeſſores*, exercitus ducibus, ſummíſque Magiſtratibus dabantur; quem locum apud Beliſarium tenuiſſe ſe Procopius affirmat. Alius eſt Procopius Sophiſta Gazæus,

a quem

quem eiuſdem patriæ cum noſtro ideo Photius dixit, quod Gaza & Cæſarea, quam olim Stratonis Turrim appellarunt, in Palæſtina ſint. Vterque ſub Iuſtiniano floruit. Alius eſt Procopius Sophiſta, cuius extant Epiſtolæ, ſed Declamationes adhuc ineditæ ſunt.

Pag. 1. ARCANA HISTORIA. Sic modò velim accipias Ἀνέκδοτα, ſiue ἀνέκδοτος ἱστορία, quam ſcilicet in abditiſſimo loco Procopius recondidit, neque vt reliquos libros ἐξέδωκεν, *euulgauit*. Ἀνέκδοτα conſueuerant Autores prænotare ſchedis librorum, de quibus ætatem ſuam celare volebant. Romanam hiſtoriam, quam Cicero lucubrabat, & Q. Fufius Calenus apud Dionem libro 46. deridet in Senatu. Ἀνέκδοτα ſæpe ipſe nominat, lib. 2. epiſt. 6. & lib. 14. epiſt. 17. ad Atticum: quod eam (in qua Senatorum, Nobiliúmve æqualium res geſtas, mores, vitámque carperet) non aliis, ſed ſibi, Pomponióque ſuo, & poſteritati ſcribebat. *Itaque*, ait, ἀνέκδοτα *à nobis, quæ tibi vni legamus, Theopompino genere, aut etiam aſperiore multo, pangentur.* Nam Theopompus Chius homo πολυπράγμων, *nimiùm alienarum rerum curioſus*, multorum æqualium vitam in hiſtoria ſugillauit, quam vt edidit, aliorum inuidiam collegit, & Ptolemæi Ægyptiorum Regis, à quo propè fuit, vt interiret; ſicuti Photius eſt autor. In fronte huius libri Ἀνέκδοτα præſcripſimus ex Suida, & ita prænotatum Codicem Ioannis Vincentij Pinelli, qui viderunt Petrus Pitheus, & Guidus Pancirolus, affirmant; nam vterque Codex Vaticanus & ſcriptoris, & operis titulo omnino deſtitutus erat; quam notam olim, eodem teſte Suida, prætuliſſe hanc hiſtoriam credimus, ab ipſo fortaſſe Procopio inditam, vt ſuæ Tullius eandem indiderat, quandiu ſcilicet clam alios erat & in arca recondita; nam alioqui Hiſtoriarum Procopij liber nonus hic inſcribendus eſt, quippe qui illos ordine ſequatur, vt ex primis ſtatim verbis liquet. Nicephorus Calliſti lib. 17. cap. 10. Ἀντίρρησιν hoc opus appellat, *quaſi retractatio ſit earum*, vt ait, *orationum, quas apud Iuſtinianum laudibus eum vehens habuit, & quædam palinodia, ſeu recantatio minus rectè ab eo dictorum.* Nimirum indicat, hunc ſe minimè librum vidiſſe Nicephorus, vt in Iudicio de hoc opere lectorem præmonuimus.

Pag. 2. l. 24. *Adoleſcens nomine Theodoſius.* Ad ea quæ de Theodoſio minutè narrat Procopius, adde; ab Epiphanio Patriarcha Conſtantinopolitano ſacro ſtatum ablutum lauacro (cuius hic mentio eſt) iuſſum conſcendere prætorianam Beliſarij nauem, vt fauſto omine Byzantio ſolueret claſſis, quam ille ducebat in Africam. Procop. lib. 1. bell. Vand. Ἐνταῦθα Ἐπιφάνιος ὁ τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς ἀφικόμενος, εὐξάμενός τε ὅσα εἰκὸς ἦν, τῶν τινὰ στρατιωτῶν ἄρτι βεβαπτισμένον, καὶ τοῦ χριστιανῶν ὀνόματος μεταλαχόντα εἰς τὴν ναῦν εἰσεβίβασε. *Huc Epiphanius vrbis Antiſtes venit, fusiſque, vt par erat, ad Deum precibus, militem, qui nuper in baptiſmo nomen Chriſto dederat, in nauem*

in nauem immiſit. Idem Theodoſius domus Beliſarij magiſter alibi à Procopio vocatur, cuius induſtria cùm in Africa, tum in Italia vſus eſt Beliſarius, vt ad Vitigem pro rebus grauiſſimis mitteret; &, ἄλλους καὶ Θεοδόσιον τὸν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐφεστῶτα, *alios & Theodoſium ſuæ domus præfectum.* Procop. lib. 2. bell. Gotth. Vide infrà.

lin.31. *Quo Christiani more conſueuerunt filios adſciſcere.* Hoc eſt inter ſacras Baptiſmi ceremonias. Sanctus Nicephorus in Hiſtor. Σκήπτεται δὲ Ἡράκλειος τῷ θείῳ λουτρῷ τὸν υἱὸν καθαγνίζειν, υἱοθετεῖσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ Κρίσπου. *Heraclius cùm filium ſuum diuino lauacro abluere, & Criſpo adoptandum dare velle ſe ſimulaſſet.* Leonis Imperatoris tempore hic adoptandorum ritus filiorum obſoleuerat, quare Nouella 24. liberorum adoptiones factas ἄνευ τελετῆς καὶ ἱερῶν ὠδίνων, *ſine ceremoniis, & ſacræ regenerationis ritu* reprehendit, & omnino prohibet.

lin.33. *Antonina.* Fuit Imperatricis Theodoræ Ζωστὴ, *à veſte*, dignitate Patricia; ex viro, cui ante Beliſarium nupſerat, plures ſuſceperat liberos; in his Photium, de quo infrà dicetur; & filiam, quam Ildigeri tradidit in matrimonium. Ex Beliſario vnam habuit Ioanninam Anaſtaſio Theodoræ Auguſtæ nepoti deſponſam. Mulier ſolertiſſima, & vt Procopius loquitur, ἱκανωτάτη ἀνθρώπων ἁπάντων μηχανᾶσθαι τὰ ἀμήχανα, *ad implicata negotia explicanda, expediendáque omnium mortalium aptiſſima.* Beliſarij coniugis ad quodcumque bellum proficiſcentis ſemper lateri adhæſit. Eidem in Italia rem malè gerenti auxilia maiora ab Cæſare impetratura Byzantium venit. Ioanni Cappadoci exconſuli, prætoriíque Præfecto in gratiam Theodoræ callidè ſtruxit inſidias. In Africana nauigatione, aquam, quæ Romanæ claſſi computruerat, vitreis amphoris arena cõtectis ſola integram ſeruauit. Beliſario coniugi ſuperfuit ad Iuſtinum Secundum Imperatorem; iámque exacta ætate, ſuaſu Vigilantiæ Iuſtiniani Auguſti ſororis, templum ſancti Procopij poſt conflagrationem, Byzantij reſtaurauit. Ἀντωνίνα Βελισαρίου τοῦ πατρικίου γυνὴ, ἥτις ζωστὴ ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χηρεῦσαι αὐτὴν κατῴκει μετὰ Βιγλαντίας καὶ συναινέσει αὐτῆς ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου τὸν καλούμενον τὰ Βιγλαντία. Auctor de Origine vrbis Byzantij. *Antonina Beliſarij Patricij vxor à veſte Theodoræ vxoris Iuſtiniani Magni iam vidua vnà cum Vigilantia habitauit, cuius ſuaſione refecit templum ſancti Procopij de Vigilantiæ nomine dictum.* Quædam de Antonina Procopius in initio ſtatim huius libri narrauit, quæ tamen in mutilo Vaticano Codice non extant, ex iis hæc accipe ex Suida in voce, Ἐγγυήσασθαι. Ἥδε ἐγγυητὴ ὕστερον Βελισαρίῳ γυνὴ γέγονεν ἤδη παίδων μήτηρ γεγενημένη πολλῶν, ἀλλ' εὐθὺς οὖν ἠξίου μοιχεύτρια τὸ ἐξῆς εἶναι. *Hæc deinde multorum iam liberorum mater, Beliſarij coniux fuit, ſtatimque adulterio infamis.*

Pag.4. l. 11. *Conſtantinus.* Alibi *Conſtantianus.* Erat is Imperatorij ſtabuli ma-

 giſter,

giſter, vir domi & militiæ clarus. Res ab eo in Dalmatia, & Liburnia, Rauennæ, Saloníſque præclarè geſtas, fuſè in aliis libris narrat Procopius; Hiſtoriam verò de Sicis, & Præſidio, de qua infrà, idem proſequitur lib. 2. de bell. Gotth. In Campania occidi à Beliſario iuſſus eſt, vt habet Autor Appendicis ad Chronicon Marcellini.

lin. 33. *Contra Siluerium.* Editio Procopij Auguſtana habet Λιβέριον, *Liberium;* Vaticani Codices, Latiníque ſcriptores, *Siluerium.* Hinc videre licet Siluerij necem iniuria adſcribi Vigilio Pontifici. Liberatus Carthaginenſis cap. 22. *Vigilius*, inquit, *ne ſede pelleretur, Beliſario mandauit. Trade mihi Siluerium, alioqui non poſſum facere quod à me exigis, ita Siluerius traditus eſt duobus Vigilij Defenſoribus, & ſeruis eius; qui in Palmariam inſulam adductus, ſub eorum cuſtodia defecit inedia.* Procopius hic & Sicarium nominat Eugenium Antoninæ ſatellitem, & Siluerium non inedia enectum, ſed ferro, aut alia ſanguinarij hominis arte; cuiuſmodi ſcelera iiſdem, quibus hic verbis, ἐργάζεσθαι μίασμα, *piaculum patrare*, vbique Procopius deſcribere ſolet. lib. 2. bell. Vand. de Vliare, qui iaculo Ioannem occiderat, μηδεμίαν ἐς αὐτὸν γίνεσθαι τίσιν, ἅτε οὐκ ἐκ προνοίας τὸ μίασμα εἰργασμένον. *nullam de illo pœnam ſumendam eſſe, qui non data opera piaculum patraſſet.* Et lib. 1. bell. Gotth. de nece Amalaſunthæ, Θευδάτος πείθειν ἤθελεν ὡς αὐτοῦ οὐδαμῆ ἐπαινοῦντος, ἀλλ' ὡς μάλιστα ἀκουσίου ἐργασθείη τὸ μίασμα. *Theodatus perſuadere ſtudebat, haudquaquam ſe approbante, ſed planè inuito à Gotthis id ſcelus commiſſum fuiſſe.* Illa de Vigilio Liberatus narrauit, animo in eundem non ita beneuolo; nam Africani ob confirmatam à Vigilio Quintam Conſtantinopolitanam Synodum, de Tribus Capitibus, non ſolùm ſcriptis eum laceſſiuerunt, vt Facundus Hermianenſis; ſed & Epiſtolam ſub eius nomine ab Hæreticis confictam ipſi vulgarunt, & ad poſteros tranſmiſerunt, nempe Liberatus in Breuiario, & Victor Tunnenſis in Chronico; ac denique anathemate impetere auſi ſunt. Poſtremò Liberatus de nece Siluerij ſcripſit quæ ab aliis acceperat: Procopius verò horum teſtis fuit oculatus, Romæ tunc degens & apud Antoninam tanti ſceleris artificem.

Pag. 5. l. 11. *Niſi Photius.* Theophani eſt *Photinus*, de quo infrà, Beliſarij priuignus, Antoninæ filius ex priore marito. In Perſidem ſecutus eſt Beliſarium ducem; ſub quo in Italia prima ſtipendia fecerat, νέος ὢν ἔτι καὶ πρῶτον ὑπηνήτης, ξυνετώτατός τε καὶ φύσεως ἰσχὺν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν δηλώσας. *adhuc primæ lanuginis adoleſcens, prudentia præſtantiáque naturæ pollens, ſupra quam ætas ferre poſſet.* Procop. lib. 1. de bell. Gotth. Dum Romæ agebat, atque Antonina mater Theodoræ Imperatrici gratum factura Siluerio Pontifici tendebat inſidias, ad Pontificem venit in Baſilica B. Mariæ Sabinæ latitantem, quem, data fide, inde in Palatium euocauit. Liberatus Carthag. cap. 22.

lin. 22. *Decem millia pondo auri.* Græcè eſt ἑκατὸν κεντηνάρια. Hanc numerandi rationem paſſim hic & in reliqua hiſtoria vſurpat Procopius, & lib. 1. de bell. Perſ. ita reducit ad calculum. ἑλκῇ λίτρας τὸ κεντηνάριον ἑκατὸν, ἀφ' οὗ δὴ καὶ ὠνόμασται. Centum γὰρ τὰ ἑκατὸν καλοῦσι Ῥωμαῖοι. *Centenarium ex eo nomen ſumpſit, quòd centum libras contineat, vt Romanum ipſum nomen declarat;* idem habet Iſidorus lib. 16. Originum. cap. 24. Conſtantinus Magnus Turrim Byzantij à ſe exædificatam *Centenarium* ab impenſa nominauit. De variis *Centenariorum* impenſis lege Olympiodorum apud Photium.

Pag. 6. l. 5. *Comáque, ſicut fieri conſueuit, detonſa.* Nempe ſeculari cultu & luxuria. Apud Procopium, alióſque veteres ſcriptores vel vna illa voce ἀποθριξάμενος, *detonſus*, monachico initiatus ordine ſignificatur. Theodorus Studita epiſt. 27. inter alia incommoda Monachorum, qui in cuſtodiis continebantur, numerat τὴν τῆς κόμης ἄκαρσιν, *intonſam promiſſámque comam.* Et ad Procopium Monachum, quàm illum coma dedeceret, & aliunde probat, & quod Eremitis conueniat is habitus, quem ἐρημικοειδὲς πολίτευμα vocat. Sanctus Nicephorus Conſtantinopolitanus in Hiſtor. de Monachis transfugis, τὸ σεμνὸν μεταμφιεννύμενοι στόλισμα κομῆται ἀντὶ κεκαρμένων δεδείκνυντο καὶ εἰς λαϊκῶν σχῆμα αὖθις μεθηρμόζοντο. *Religioſo cultu depoſito, ex attonſis in comatos mutati ſunt, atque ad laicorum ſpeciem traducti.* Quales hodie Orientales Monachi comati videri poſſunt.

lin. 30. *Beliſarius aduerſus Choſroëm.* De Beliſario tota Procopij hiſtoria eſt. Accipe de eius tyrocinio, & Patria hæc ſummatim. Primùm ſub Iuſtiniano Romani exercitus Duce metuit, eiuſque fuit δορυφόρος, à quo deinde cum Sitta, aliquot cohortibus præficitur aduerſus Perſas pro Iberis pugnaturus. Tum Tribunus militum Daræ factus, denique per Orientem Romani exercitus imperator deſignatur; inde in Africam, ac tum in Italiam euocatur. Eius laudes præcipuè proſequitur Procopius lib. 3. bell. Goth. initio. De eius patria lib. 1. bell. Vand. ὥρμητο δὲ Βελισάριος ἐκ Γερμανίας, ἣ Θρακῶν τε καὶ Ἰλλυριῶν μεταξὺ κεῖται. *Ducebat Beliſarius originem ex Germania, quæ inter Thraces & Illyrios ſita eſt.* Hubertus Giphanius in Commentario de Iuſtiniano Imperatore, cui adſtipulatur Marcus Velſerus lib. 4. rerum Auguſtanarum, ſic eum locum accepit, vt Beliſarium Germanum crediderit: rationes quibus id aſtruere conatur, ingenioſæ ſunt, non veræ. nam Germania, quæ inter Thraciam & Illyrium iacet, non ſunt *Quadi in Auſtria*, ſed vrbs Thraciæ & alibi nota, & in Sanctionibus Orientalium Antiſtitum; eáque metropolis eſt. Plura de Beliſario infrà.

Pag. 7. l. 28. *Ad conſularem te dignitatem euexi.* Nec tamen in Faſtis Conſularibus Photiũ reperias: Seneca de ſe, *Conſulem me fecit, ſed non ordinarium. Codicillares* hi, & *Honorarij* Conſules vocabantur. lib. 3. bell. Gotth. ὕπατος καλούμενος μόνον, *Conſul nomine tenus.* Auſonius de Patre vtriuſque Romæ Senatore.

Curia me duplex, & vterque Senatus habebat
Muneris exortem, nomine participem.

Iuſtinianus Nouell. 70. *Nouimus enim quia antiquitus erat quædam præfecturæ figura, quam honorariam vocabant, codicillis ab imperio ſuper ea re collatis; hanc autem ſic appellabant, vt nihil aliud niſi purum honorem iis quibus præbebatur, conferret.* Hi vocabantur ὕπατοι, ſed frequentiùs ἀπὸ ὑπάτων, *ex Conſulibus*, quaſi ex ordine, & numero Conſulum. Ex his erat Ioannes Cappadox, qui vbi demum Conſulem ordinarium geſſit, ſic in epigrapha notatur Nouell. 71. & 72. *Ioanni glorioſiſſimo per Orientem Prætoriorum iterum Præfecto, Exconſuli, Conſuli Ordinario & Patricio.* Euagrius qui Eccleſiaſticam conſcripſit hiſtoriam, erat ἀπὸ ὑπάρχων, vt eius operis titulus habet, quod perperam vertit Chriſtophorſonus, *ex Præfectis oriundus*; nam ipſe de ſe hiſtoria extrema ſic ait: Μαυρικίου δὲ Τιβερίου δέλτοις ὑπάρχων στείλαντος. *Mauricius Tiberius nobis Præfecti Codicillos miſit*, id eſt, *Codicillarem Præfectum* fecit, quem locum idem interpres omnino peruertit. Illud animaduertendum; hiſce dicendi formis, *ex Præfectis, ex Conſulibus*, modò notari Præfectos, Conſuléſque Codicillares, modò Ordinarios, qui iamdudum iis dignitatibus abierint. Id colligere licet ex vna illa Narſetis Eunuchi inſcriptione ad pontẽ Salarium. NARSES. VIR. GLORIOSISSIMVS. EX. PRÆPOSITO. SACRI. PALATII. EX. CONS. ATQVE. PATRICIVS. Nam Palatij quidem Eunuchis præfuit, eóque functus ipſe officio eſt; Conſul verò nonniſi Codicillaris fuit, cùm Ordinarius eſſe lege prohiberetur; & omnium Eunuchorum primum poſtremúmque Conſulem fuiſſe Eutropium Marcellinus ſcribat: qui tum id ſcripſit, cùm primùm Conſules eſſe deſierunt.

Pag. 8. l. 35. *De Ioanne Cappadoce narrata ſunt.* Integram habes hiſtoriam ad calcem libri primi de bell. Perſ. Homo fuit ſceleratiſſimus, Iuſtiniano vnicè carus, & omnium licèt litterarum expers, vtpote qui apud ludimagiſtrum nihil aliud didicerit, niſi γράμματα καὶ ταῦτα κακῶς γράψαι, *inelegantes litterarum apices vitioſè ſcribere*, tamen ſummus iudiciorum arbiter fuit; ad quem extant Iuſtiniani centum & amplius Conſtitutiones, hoc titulo, Ἰωάννῃ τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἐπάρχῳ τῶν ἱερῶν τῆς ἕω πραιτωρίων, τὸ δεύτερον ἀπὸ ὑπάτων καὶ πατρικίῳ. *Ioanni glorioſiſſimo ſacrorum per Orientem Prætoriorum Præfecto, iterum Exconſuli, & Patricio.* Editio Schrimgeriana ſic interpungenda, & interpres emendandus eſt; *per Orientem Prætoriorum iterum Præfecto, Exconſuli, & Patricio*; nam quomodo iterum Exconſul, qui ſemel tantùm Conſul fuit? contrà verò Præfecturam Prætorij bis geſſit; ſemel ante Victoriatorum excitatam ſeditionem, atque iterum ab anno Iuſtiniani ſeptimo, & deinceps, vt infrà in tabella Præfectorum Prætorio repræſentabo. Deinde Codicillares Conſules, qualis tum erat Ioannes, neque iterum,

neque

neque tertiò Conſules dicebantur, cùm illorum nomina neque in Faſtis inſcriberentur, neque iis anni ſupputatio ordinaretur. de Ioanne Cappadoce infrà ex occaſione. Interim falsò Centuriatores narrant, hunc ex Præfecto Prætorij fuiſſe Conſtantinopolitanum Antiſtitem: mitto alias rationes, quas infrà dicam. Procopius ſic habet. *ἱερεὺς γενόμενος ἀκουσίως Πέτρον ἑαυτὸν μετωνόμασεν, οὐκ ἐπίσκοπος μὲν, ἀλλ' ὅνπερ καλεῖν πρεσβύτερον νενομίκασιν. ὁ δὲ ἱερουργεῖν ὡς ἥκιστα ἤθελεν, ὡς μήποτε αὐτῷ ἐμπόδιον εἴη ἐς τὰς ἀρχὰς αὖθις ἰέναι. Factus inuitè Sacerdos, Petrus dici voluit. Neque verò Epiſcopus fuit, ſed ex iis, quos Presbyteros vocare ſolemus. Verùm ſacrificiis abſtinuit in primis, ne ſibi ad dignitates via præcluderetur;* hunc nonnulli ſub Anaſtaſio Conſulatum geſſiſſe purarunt; ſed ille Ioannes Gibbus fuit, quem Procopius & Theodorus Lector *κυρτὸν* appellant.

Pag.9.l.14. *Alia in exercitu cauſa fuit.* Morbus; de quo lib.2. bell.Perſ. pag.74. Editionis Auguſtanæ.

lin. 30. *Quare Aretam iubet.* Is Gabalæ Saracenorum Regis filius plurimis cohortibus à Iuſtiniano præfectus, & Imperatoris nomine donatus fuit. Rem plerumque malè geſſit, an hoſtibus de induſtria cedens, an aduerſa belli fortuna, ipſe Procopius in medio reliquit.

Pag.12.l.24. *In templum Ioannis Apoſtoli.* Quod ob id *ἀποστολεῖον, Apoſtolium* in Concilio Epheſino vocatur, ſub vrbe ipſa Epheſo ſitum eſt, olim perexiguum à Iuſtiniano dirutum, ac rurſus ampliſſimè ædificatum. Procop. de Ædif. Iuſt. lib. 5. initio.

lin. 27. *Andreas Vrbis Antiſtes.* A Sancto Timotheo, quem Apoſtolus Paulus Epheſiorum Eccleſiæ primum dedit Antiſtitem, vſque ad Imperium Marciani ſeptem & viginti Epheſi fuerunt Epiſcopi, vt Leontius Magneſianus refert. ex his vigeſimusquartus Memnon, vigeſimusquintus Baſilius, cui Baſianus ſucceſſit ac Stephanus, qui cū eodem Leontio Calchedonenſi Concilio interfuit. Poſt hos qui fuerit in mentem modò non venit. Verùm ſub Iuſtiniano Hypatius eam rexit Eccleſiam, Romámque Legatus venit. Hypatio Andreas hic ſuccedit, qui interfuit Quintæ Synodo Conſtantinopolitanæ, & cum aliis Epiſcopis ad euocandum Vigilium ſummum Pontificem miſſus eſt. Collatione ſecunda.

Pag.15.l.8. *In Deiparæ templo.* Templum Dei Matris, quod Byzantij ſanctiſſimum fuit, erat ad ipſa vrbis mœnia, & oſtia Euxini Maris in Blacherniano; quod ibi ſumma religione ſeruaretur Mariæ Virginis *ὠμόφορον, pallium*, ſiue *lacerna.* Apud omnes ferè Græcos Scriptores Eccleſiaſticos, & in Concilio Nicæno ſecundo mentio eſt templi *in Blachernis;* de quo nomine inter Græcos minimè conuenit: alij dictum crediderunt à *Blacherno Scytha* ibi interfecto: alij quaſi *βλάχυ κέρμα, Blachi cædes:* alij quod ibi *lacunæ* aliquando fuerint. A *lacerna* Beatæ Virginis, de qua modò dicebam, loco

loco nomen fuiſſe alij crediderunt; verùm *Blacherniani* vocem reperimus apud Dionyſium Byzantium longè antiquiorem Pulcheria Auguſta, quæ templum illud excitauit: à Iuſtino Seniore deinde inſtauratum eſt, licèt Iuſtiniano id Procopius tribuat, reddátque rationem lib. 1. Ædif. quæ in Auguſtana editione deſideratur. De hoc templo etiá infrà Procop. pag. 109.

lin. 14. *Sophiæ templi emiſſarium.* In Græco eſt δεξαμενή. Suidas qui hunc locum deſcripſit, ſic eam vocem expoſuit, τουτέστιν ἡ τράπεζα ἡ τὰ θεῖα δεχομένη, *menſa, quæ ſacra myſteria recipit.* Græcis Patribus Κολυμβήθρα & βαπτιστήριον eſt diuini lauacri locus; δεξαμενὴ verò conceptaculum aquarum, quæ ſacris perficiendis inſeruiſſent. Ab aliis dicitur ὑπόνομος: Gregorius Magnus Hom. 17. in Euang. *Cloacam* appellauit. Hic Photius delituit.

lin. 20. *Vim omnibus inferre ſacris.* Hæc in aſylum Theodoræ impietas, quæ & infrà ſæpe ab Autore notatur, tam inſignis fuit, vt illa eius ſit vox imperantis Anthemio. *Exceptis omnibus, in Baſilica Sancti Petri parce: nam ſi in Lateranis, aut in palatio, aut in qualibet Eccleſia inueneris Vigilium, mox impoſitum in nauim perduc eum vſque ad nos, nam peruiuentē in ſecula excoriari te faciam.* Anaſt. in Vigilio. Abſtractus eſt Vigilius è templo Sanctæ Cæciliæ Romæ, iterum è templo Sanctę Euphemiæ Chalcedone. Sylueriuss ex Eccleſia Sanctæ Mariæ Sabinæ. aliunde alij.

lin. 27. *Zacharias Propheta.* Poſt inuentum effoſſúmque huius Prophetæ corpus omnino integrum, ac penè viuum, vt Sozomenus ſcribit lib. 9. extremo, & Conſtantinopolim tranſlatum Theodoſij Iunioris tempore, à ciuibus deinde cultum eſt religione ſingulari.

lin. 34. *Monachorum habitu.* Tum Photius, inſtituto maiorum, ſeculi vocabulum depoſuit, Photinúſque appellatus, Hieroſolymitano deinde monaſterio moderatus eſt. Theophanes, Ἰουστῖνος ἀπέστειλε τὸν ἀββᾶν Φωτεινὸν τὸν πρόγονον Βελισαρίου τοῦ πατρικίου δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν κατὰ παντὸς προσώπου καὶ πράγματος τοῦ εἰρηνεῦσαι τὰς ἐκκλησίας αἰγύπτου καὶ ἀλεξανδρείας. *Iuſtinus Imperator miſit Abbatem Photinum Beliſarij Patricij priuignum plena in omnes autoritate illi tradita, vt Eccleſias Ægypti & Alexandriæ ad pacem reduceret.* Idem ex Theophane Anaſtaſius, & Paulus Diaconus lib. 16.

Pag. 16 l. 22. *Morbo difficillimo laborabat.* τῶν αἰδοίων αὐτοῦ πονήρως ἐχόντων, καὶ τῆς κύστεως ἕλκει χαλεπῷ κακωθείσης. *Nempe pudendis vitio affectis, & grauiter vlcerata veſica:* ita Metaphraſtes in vita Sancti Sampſonis Patricij Romani, à quo adhuc viuo mirificè Iuſtinianus ſanatus eſt. Longè antiquiorem Iuſtiniano Sampſonem credit Cardinalis Baronius in Notis ad Martyr. & vacillare fidem illius hiſtoriæ putat; quæ habeat Noſocomium Sampſonis eodem rogante, à Iuſtiniano erectum; cùm Procopius dicat reſtauratum, quod iam antea idem Sampſon exædificaſſet. Verùm adeò exiguum fuit primum illud Sampſonis ædificium, tam illuſtre verò, támque magnificum

ficum ab Iuſtiniano factum, vt nihil veritati detraxiſſe Metaphraſtes videri poſſit. Quod addit de conflagratione eius Noſocomij, quam tum contigiſſe arbitratur, cùm ſub Anaſtaſio Sanctæ Sophiæ templum exuſtum fuit, clarum eſt in hiſtoriis non ſemel illud templum incendiis obnoxium fuiſſe; Iuſtiniani verò anno quinto illud Noſocomium incenſum eſſe, idem Procopius refert lib.1. Ædif. & 1. bell. Perſ. & Theophanes ad annum quintum Iuſtiniani. Fortaſſe maioris momenti ſit in hac re, quod Procopius de Sampſonis ætate ait: *ἀνήρ τις θεοσεβὴς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Σαμψὼν ὄνομα. Vir quidam pius, qui ſuperioribus annis floruit.* At hoc etiam nihil eſt; nam Procopius librum illum de Ædificiis vbi hoc habet, extremo Iuſtiniani Imperio ſcripſit, nempe ſex & triginta, atque amplius annos poſt mortem Sampſonis. Vigebat tamen adeò eius memoria, vt Iuſtinianus Nouella 59. & 131. vbi de Sampſone loquitur, ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Σαμψὼν dicat, *ſanctæ memoriæ Sampſon.* Quod (vt obiter dicam) cùm in antiquis manuſcriptis, litteris ſingularibus *S. M.* notatum eſſet, malè in Latinis editionibus Nouell.131. exceptum, *Sanctæ Mariæ Sanſo.* Quod autem in Metaphraſte corrigendum planè cenſeo, eſt ratio temporis vitæ Sampſonis, & annorum Imperij Iuſtiniani: nam Antiſtite Mena, Sampſonem ſuperfuiſſe, haud bene Metaphraſtes narrat, cùm ante Conſulatum Beliſarij obiiſſe, ex Nouell.59. perſpicuè conſtet. Porrò eiuſdem Nouellæ publicatio, atque electio Menæ, ferè in idem tempus incidunt; nempe circa annum Iuſtiniani vndecimum; at verò ante annum eius quintum, mortuum Sampſonem fuiſſe, nemo dubitet. Ad hunc calculum reuocanda ſunt, quæ de incendio Noſocomij à Metaphraſte narrãtur. De alio Iuſtiniani morbo infrà ad pag.43.

lin. 36. *Petrus & Ioannes Heluo.* Ambo in exercitu Romano clari Duces; de quibus paſſim Procopius in prioribus libris. *Heluo;* Græcè eſt φαγὰς, φάγων apud Vopiſcum. huiuſmodi cognominum ſignificationes dare Latinè præſtat, quàm ſonum Græcè vocis referre. Marcellinus in Chronico Ioannem *Gibbum* nominat, quem infrà Procopius & Theodorus Lector *Cyrtum;* quiſque pro ſuæ linguæ proprietate. Sic Iuſtinianus à ſuis gentilibus VPRAVDA, hoc eſt, recta Iuſtitia dictus eſt: *Venetos* Græci Κυανέους vocarunt: *Biglenizam* Iuſtiniani ſororem, *Vigilantiam* Latini vocis ſimilitudinem ſecuti dixerunt. Ad vſum ergo illius ætatis nos *Heluonem* vertimus, & infrà *Cucurbitinum*, *Forſiculam*, & ſi quos alios. φαγὰς, barbara vocis forma vulgò etiam ante Iuſtiniani tempora vſurpata; Baſilius ad Amphilochium, τὸν δὲ φαγὸν παροξυτονοῦμεν, nos acuta voce pronunciamus φαγόν.

lin. 37. *Hæc ab iis de ſe dici.* Nam cùm Theodora liberos Imperij ſucceſſores non haberet, omnes ſibi perſuadebant, fœminam ſolertiſſimam, & imperandi cupidam ita rem acturam, vt Iuſtiniano defuncto, ne prorſus do-

minatione deturbaretur, paratum haberet hominem beneuolum, cui Imperium aſſereret, vel etiam matrimonio ſociaretur: quod Sophia Iuſtini Iuſtiniani nepotis vxor, ac Theodoræ neptis ſumma diligentia curauit; quamquam res illi demum ſiniſtrè cecidit cum Tiberio Conſtantino Imperatore.

Pag. 17. l. 1. *Buzen repentè acceſſit.* Hic in Thracia natus, bellóque clarus à Iuſtiniano in Armenos mittitur; deinde collega imperij per Orientē datur Beliſario; demum totam vnus ipſe adminiſtrationem habuit, quandiu Beliſarius in Italia aduerſus Gotthos pugnauit: reliqua de eodem hîc habes.

lin. 32. *Imperator exauthorauit.* Autor Appendicis ad Chronicon Marcellini; *Beliſarius de Oriente euocatus in offenſam periculúmque incurrens graue, & inuidiæ ſubiacens, rurſus remittitur ad Italiam.* Hoc loco veram & integram de Beliſarij exauthoratione atque reſtitutione habemus hiſtoriã. Nam effoſſis oculis in triuio mendicaſſe obolos Beliſarium narrant alij, quibus Petrus Crinitus lib. 15. de honeſta diſciplina, & Raphaël Volaterranus lib. 23. Anthropol. fidem habent. Id etiamſi Ioannes Tzetzes Chiliade 3. commemorauit; tamen illud magis conſentaneum huic Procopij narrationi ſubdidit.

ἄλλοι φασὶ τῶν χρονικῶν μὴ τυφλωθῆναι τοῦτον,
ἐξ ἐπιτίμων δὲ ἄτιμον ἐσχάτως γεγονέναι,
καὶ πάλιν εἰς ἀνάκλησιν δόξης ἐλθεῖν προτέρας.

Alij Chronologi tradunt, non excæcatum illum fuiſſe, ſed dignitate, & omnibus penè honoribus ſpoliatum, iterum ad priſtinam gloriam reuocatum fuiſſe. De Ioanne Cappadoce viro Patricio Exconſule, & Prætorij Præfecto, non de Beliſario, narrat Procopius lib. 1. bell. Perſ. extremo, cùm in exilium apud Ægyptum iret, à Satellitibus coactum ἄρτον ἢ ὀβολὸν ἐκ τῶν προσαπαντώντων αἰτεῖσθαι, *panem vel obolum ab obuiis petere.* Sed de Beliſario tyrannidis inſimulato, eiúſque obitu, infrà.

lin. 40. *Beliſarij ſatellitium.* Milites ære ſuo conſcribebat Beliſarius longè plures, vt ait Procopius, quàm vnquam alij Imperatores; nam ex ſua familia ἑπτακισχιλίους ἱππέας, *ſepties mille equites dabat.* lib. 3. bell. Gotth. init. Aimoinus lib. 2. cap. 6. de geſt. Francor. *Sunt nobis duodecim millia puerorum, quos propriis alimus ſtipendiis, & decem & octo millia militum.* Fides ſit apud autorem: veriſimilia narrat Procopius.

Pag. 20. l. 28. *Ex filia nepoti.* Hanc Iuſtiniano duntaxat filiam peperit Theodora; quare Cyrilli Scythopolitani Procopij æqualis locum, in quo Theora de prole ſuſcipienda Sabam virum ſanctum rogauit; de liberis maribus accipias Imperij ſucceſſoribus; quod Sabas omnino ſe facturum negauit, vt dicam infrà. Perperam Conſtantinus Manaſſes, οὐκ ἦν θυγάτηρ, οὐχ υἱός, οὐ διαδόχων γένος. *Non erant Iuſtiniano filiæ, vel filij, nec ſucceſſorum genus.* Theophanes Byzantius hiſtoricus apud Photium meminit *Theodori* cogno-

mento

Generated by Google

mento *Ziri* Iuſtiniani Imperatoris filij, quem fortaſſe poſt Theodoræ obitum habuit. Falluntur Adolphus Occo, Octauius à Roſberg, Raphaël Volaterranus, & Onophrius Panuinius; quorum ille Iuſtinum iuniorem Iuſtiniani nepotem ex filio; hi verò ex filia putarunt; nam fuit nepos ex ſorore Vigilantia, vt Corippus, & Victor Tunnenſis illorum temporum Scriptores affirmant. *Juſtinus iunior Vigilantiæ ſororis Iuſtiniani Auguſti filius patre Dulciſſimo natus.* Hæc Anaſtaſij & Ioanninæ ſponſalia quem exitum habuerint, infrà narratur.

Pag 21.l.31. *Sanè res mortalium.* Idem αὐτολεξεὶ Procopius pronuntiauit lib.4. bell. Gotth. Poſtrema illa verba, *Verùm quiſque vt libet, de his ita ſentiat*, nihil animum offendent, ſi cum his conferas, quæ de fortuna in eamdem ſententiam ſcribit infrà.

Pag 22. l.3. *Turpiſſimè inde reducitur.* Incredibilis eſt Procopij libertas, hæc eadem acerbiùs lib.3. bell. Gotth. quem etiamnum ſuperſtite Beliſario cum reliqua hiſtoria vulgauerat. Integrum locum ex manuſcripto Vaticano emendatum tibi damus, ad quem noſtram interpretationem maluimus conformare, cùm in ἀνεκδότοις hæc corruptiſſimè legantur. Βελισάριος μὲν τὴν ἐπὶ τὸ βυζάντιον οὐδενὶ κόσμῳ ᾔει, γῆς μὲν τῆς ἰταλῶν πενταέτες οὐδαμῆ ἐπιβὰς, οὐδὲ πῃ ὁδῷ ἰέναι ἐνταῦθα ἰσχύσας, ἀλλὰ φυγῇ κεκρυμμένῃ ἐχόμενος πάντα τοῦτον τὸν χρόνον ἔκ τε ὀχυρώματος ἐπιθαλασσίου τινος ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχύρωμα διηνεκὲς ναυτιλλόμενος, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἀδεέστερον τοῖς πολεμίοις τετύχηκε ῥώμην τε αὐτὴν ἀνδραποδίσαι, καὶ τἄλλα ὡς εἰπεῖν ἅπαντα. τότε δὲ καὶ Περυσίαν πόλιν, ἣ πρώτη ἐν Τούσκοις οὖσα τετύχηκε πικρότατα πολιορκουμένην κατέλιπεν, ἥπερ αὐτοῦ ἔτι ὁδῷ ἰόντος κατάκρας ἑάλω. *Beliſarius turpiter Byzantium diſceſſit, cùm quinque totos annos nunquam in italia pedem figere potuerit, neque certis itineribus progredi, ſed toto hoc tempore clanculum fugitans, ab vno maritimo præſidio ad aliud claſſe deueheretur, vnde tanto ſecuriùs hoſtes Romam & cætera omnia ſubiugarunt. Peruſiam verò primariam Tuſciæ ciuitatem dira obſidione cinctam reliquit, quæ illo Byzantium contendente, capta fuit.* Hæc infrà Procopius.

lin. 25. *Vitæ cogitationum pœnas exegit.* His ferè verbis Herodiano Beliſarius minatus eſt, vt habetur lib.3. bell.Gotth. vbi & eiuſdem Herodiani ad Totilam defectio, deditióque Spoleti narratur.

lin.33. *Ioannes Vitaliani.* De Vitaliano infrà. Ioannis bellicam virtutem paſſim in reliquis hiſtoriæ libris Procopius commendat. Anno belli Gotthici vndecimo à Beliſario Conſtantinopolim ad Iuſtinianum ablegatur, auxilia petiturus: tum verò hæc, quæ de coniugio Procopius hic narrat, acciderunt; ac licèt eas nuptias adornatas potiùs, quàm confectas dicere hoc loco videatur: tamen alibi Ioannem vocat Germani κηδεστὴν, & γαμβρὸν, *generum.* Duxit autem Iuſtinam, de qua hic mentio.

b 2 lin.38.

lin. 38. *Fratris filio.* Arnoldus VVion de Aniciana familia grad. 21. & Antonius Bonfinius Rer. Hung. Decad. 1. perperam Iuſtiniani fratrem fecerunt hunc Germanum. VVion falsò etiam credit, à Procopio, modò fratris Iuſtiniani, modò ſororis filium eumdem appellatum: Interpretum lapſus ille eſt; nam Procopius, nō ſolùm hic, ſed etiā lib 2. bell. Perſ. & 2. Vand. & 3. Gotth. vocat Germanum Iuſtiniani ἀνεψιὸν, in cuius vocis ambiguitate vacillarunt Interpretes; Raphaël Volaterranus *fratris filium*, Chriſtophorus Perſona *ex ſorore nepotem*; Leonardus Aretinus *Patruelem* verterunt. Nos Latinos eius ætatis Hiſtoricos conſuluimus, vt Græca ſublata dubietate, veritatem interpretando certò ſtatueremus, atque ex Iornande conuertimus *fratris filium*, quem ipſe *fratruelem* ſcribit, & iterum ac tertiò repetit lib. de Reb. Getic. Nam errorem librarij corrigas ad calcem eiuſdem libri, ne autor à ſe & à Procopio diſcrepet, reponáſque pro *fratri ſuo*, *fratrueli ſuo*. Cæterùm Procopio ἀνεψιὸς eſt *fratris filius*; *ſororis* verò ἀδελφιδοῦς, ſic Iuſtinianum vocat, qui erat ſororis Iuſtini Senioris filius, & Proiectam Vigilantiæ Iuſtiniani ſororis filiam; idque perpetuò religiosè ſeruat: poſteriores Græci Scriptores aliquando variant.

lin. 38. *Connubia iungere.* Germanus ipſe prima coniuge orbatus, curante Iuſtiniano captiuam duxit, licèt ex Amala familia Gotthorum nobiliſſima Mathaſuetam Reginæ Amalaſunthæ filiam, & Vitigis Regis quondam vxorem, quod Iornandes lib. de Reb. Get. iterum ac tertiò repetit. Ex ea filium habuit Germanum poſthumum; ex prima verò nomine Paſſara Iuſtinum, Iuſtinam, & Iuſtinianum ſuſcepit. Ex hoc Procopij loco erroris arguitur Onophrius Panuinius, qui Iuſtino Germani filio matrimonio iungit Vigilantiam; quam & Iuſtiniani filiam falsò credit; ſed de his infrà.

Pag. 24. l. 10. *Nuptias Anaſtaſio nepoti perficere maturabat.* Nam grauiter ægrotans Theodora, paucis pòſt menſibus obiit; hæc enim incidunt in annum Iuſtiniani vigeſimum ſecundum, quando & Theodoræ obitum, & Antoninæ ex Italia profectionem, & Beliſarij ob rem malè geſtam, reditum in Orientem narrat Procopius lib. 3. bell. Gotth.

Pag. 25. l. 1. *Extincta Imperatrice.* Menſe Iunio, Indictione prima, vt habet Theophanes, Anno Imperij Iuſtiniani vigeſimo ſecundo, nempe exactis in Imperio annis vno & viginti, tribúſque menſibus: Procopius lib. 3. bell. Gotth. Ex his corrige Octauium à Roſberg. *Theodora*, inquit, *mulier ſapientiſſima, marito ob ſenectutem delirante, Rempublicam maximè gubernauit.* Nam Iuſtinianus mentis compos ſenos denos annos ſuperfuit. Quo morbo obierit Theodora, ſcribit Victor Tunnenſis, illorum temporum æqualis. *Theodora Auguſta Calchedonenſis Synodi inimica Canceris plaga corpore toto perfuſa, vitam prodigiosè finiuit.* Num moriens reſipuerit, ſilet; itémque alij. Solus Theophanes breuem illam vocem addit, θεοσεβῶς ἐκοιμήθη. *Piè moritur*; ſi tamen

ad

ad pœnitentiam malè à Theodora factorum comprobandam eruditis viris ſatis hoc eſſe poteſt, quod ex conſueta imperij ac principum reuerentia ſolet vſurpari. Nam de Anaſtaſio Imperatore Hęretico, qui diuinitus fulmine ictus interiit, Iuſtinianus Nouella quinquageſima nona, & alibi ſæpę ait, Ἀναστάσιος ὁ τῆς εὐσεβοῦς λήξεως. *Anaſtaſius qui piè mortuus eſt.* Et vir ſanctiſſimus Sabas cum eodem Hæretico Imperatore loquens veniſſe ſe ait εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἴχνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, *ad adoranda veſtigia veſtra pietatis.* apud Cyrillum Scythopolitanum. Et quidquid erat Imperatorum ea venerationis forma nominabatur, vt *pium Imperium, pium caput, pia veſtigia, ac pedes*, εὐσεβῆ ἴχνη. in Ep. Epiſcoporum ad Iuſtinianum. Et Marcellinus eundem Anaſtaſium DIVVM appellat.

lin. 29. *Sergius Bacchi filius.* Tres Bacchi filij in Africana expeditione fuerunt, Cyrus, Sergius, & Solomon iunior; nam ſenior horum Auunculus erat, qui poſt Beliſarium rem præclarè geſſit contra Mauritanos, quos & omnino deleuit. De vtroque Solomone, déque Sergij moribus fuſiùs atque liberiùs ſcribit Procopius lib. 2. bell. Vand. ibidémque de Ioanne Siſinioli, quæ multam lucem afferunt huic loco.

Pap. 26. l. 10. *Areobynthi.* Legitur & *Areobyndi*; alius eſt, quem ſub Anaſtaſio populus Imperatorem conſalutauit, vt ſcribit Marcellinus. Hic Senator fuit illuſtri loco natus, coniux Preietæ, ſeu Proiectæ Vigilantiæ Iuſtiniani ſororis filiæ, quæ, occiſo in Africa Areobyndo, cum Ioanne Pompei Anaſtaſij nepotis filio matrimonium contraxit. Præterea geſſit Areobyndus vtramque Præfecturam, Vrbanam & Prætorianam.

Pag. 27. l. 16. *In Illyria nati.* Hoc idem Theodorus Lector, & Theophanes, Victor etiam Tunnenſis Procopij æqualis, *Illyricianum* Iuſtinum dicit in Chronico; ſed Zaccharias apud Euagriũ lib. 4. cap. 1. & Baſilius Cilix apud Photium in Biblioth. & qui poſt Procopium ſcripſerunt Hiſtorici, *Thracem* Iuſtinum vocant. Bene eſt; nam Bederina, quæ, vt ſtatim ait Procopius, Iuſtino patria fuit, in limitaneis Illyriæ, Thraciæque agris ſita erat. Porrò ſæpiſſime fit, vt quæ vrbes duarum Prouinciarum, vel fines terminant, vel circa fines ſunt, in ambarum partes aliquando ab autoribus nullo diſcrimine admittantur; præſertim cùm Prouinciarum partitiones non eædem apud omnes Geographos, & Hiſtoricos ſint. Etiam Agathias lib. 5. Bederinam in Illyria collocat: Iuſtinianus Nouella 11. in ſecunda Pannonia; verùm hæc nihil diſcrepant, vt ſtatim dicemus.

lin. 16. *Exercendiſque agris aſſueti.* Addit Zonaras Iuſtinum fuiſſe βουκόλον καὶ συφορβόν, *armentarium & ſubulcum*, à quo Pomponius Lætus in Iuſtino, Andreas Alciatus Diſpunct. 4. cap. 7. & alij acceperunt. Nihil fuiſſet magis ab re, quàm ſi Iuſtinum loco non humili ſolùm, ſed etiam ſordido natum hic ſiluiſſet Procopius. Secus alij, *Anicium* fecerunt, nempe familiæ, Romano-

Digitized by Google

rum omnium, qui Chriſto nomina dederunt, vt Prudentius ait lib. 1. contra Symmachum, antiquitate & nobilitate præſtantiſſimæ. Parum refert, quod in antiquis nummis Iuſtinus, *Anicius* habeatur; nam illum vt ex milite gregario palatij curam accepit, & quemadmodum Theodorus Lector ait, Patricij honorem conſecutus, & in albo Senatorum conſcriptus fuit, vero ſimile eſt ab Anicianis in familiam fuiſſe cooptatum, vel tandem ſibi id nominis adſciuiſſe, cùm Imperator eſt appellatus; ſicut etiam in iiſdem nummis *Flauium* ſe inſcribit, & Lupicinam coniugem ex ſerua *Flauiam* nuncupat. Quod ex Imperatoribus Chriſtianis factitaſſe Conſtantinum, eiúſque patrem Conſtantium, deinde alios, notum eſt. Sic etiam accipias locum Iornandis lib. Rer. Getic. extremo, vbi Germanum Iuſtiniani fratris filium inter *Anicios* refert. Sed emendanda omnino eſt editio Pariſienſis Caſſiodori lib. 8. Var. Epiſt. prima. *Non vos Maiorum purpuratus tantum ordo clarificat, &c. quantum longè latéque potens gratia veſtra nobilitat.* Lego, Non NOS. nam Athalarici pater Eutharicus Conſulatum geſſit cum Iuſtino, Theodoricus Auus cum Venantio, Theodemirus proauus & auus ipſe Gotthorum Reges fuêre. Iuſtinus verò, ad quem ea epiſtola eſt (vt infrà probabo) quibus maioribus natus ſit, hinc liquet.

lin. 17. *Zimarchus, Ditybiſtus, & Iuſtinus.* Vbi Iuſtinus cum imperio fuit, ſocios & commilitones ſuos dignitatibus, & honoribus auxit. Horum alter Zimarchus adhuc ſub Iuſtiniano viuebat, Comes Orientis; de quo hæc Theophanes, *συνέβαλον κατ' ἀλλήλων* οἱ ὀρθόδοξοι, καὶ οἱ Σευηριανοί, καὶ πολλοὶ φόνοι γεγόνασι, καὶ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς Ζίμαρχον τὸν Κόμητα τῆς ἀνατολῆς ἐκώλυσε τοὺς ἀτακτοῦντας, καὶ πολλοὺς ἐξώρισε καὶ ἐδήμευσε. *Inſurrexerunt in Orthodoxos Seueriani, & multorum ſecutæ ſunt cædes. Quare Imperator Zimarchum Orientis Comitem miſit, qui ſeditioſos cohibuit, eorúmque alios exilio, alios capite puniuit.* Fuit is etiam Curator Domus Placidiæ, vt infrà.

lin. 18. *Bederiana patria fuit.* Agathiæ *Bederina.* Iuſtini patriam nominat etiam autor Chronici Alexandrini, Ἰουστῖνος ὁ βενδαρίτης ὁ Θρᾷξ, lege Βεδεριάτης. Corruptus codex fraudi fuit docto Interpreti, qui vertit, *Iuſtinus tribunus, ſeu vexillifer*, annotauítque *βενδαρίτης videri Vendrich.* Etiam Inſtiniani patriam fuiſſe Bederinam, affirmat Agathias lib. 5. Sed aut eum allucinatum putat Suualembergius, aut Procopium, qui lib. 4. de Ædif. Tauresium, vel Tauriſium ſcribit. Ortelius vt hos autores conciliet, vnam vrbem dicit Bederinam, & Tauresium; ſed vtrumque in errorem induxit mutilus Procopij liber, quo nihilo ſanior eſt editio Auguſtana: Codex Vaticanus emendatiſſimus ſic habet. Ἐν Δαρδανοῖς ποὺ τοῖς Εὐρωπαίοις οἳ δὴ μετὰ τῶν Ἐπιδαμνίων ὅρους ᾤκηνται) τοῦ φρουρίου ἄγχιστα ὅπερ Βεδεριανὰ ἐπικαλεῖται χωρίον Ταυρήσιον ὄνομα ἦν. ἔνθεν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ὁ τῆς οἰκουμένης

οἰκιστὴς

οἰκήσεως ὥρμητο. τοῦτο μὲν οὖν τὸ χωρίον ἐν βραχεῖ τειχισάμενος κατὰ τὸ τετράγωνον σχῆμα, καὶ γωνίᾳ ἑκάστῃ πύργον ἐνθέμενος Τετραπυργίαν εἶναί τε καὶ καλεῖσθαι πεποίηκε. παρ' αὐτὸ δὲ μάλιστα τὸ χωρίον πόλιν ἐπιφανεστάτην ἐδείματο, ἥνπερ Ἰουστινιανὴν ὠνόμασε πρίμαν. ταῦτα τῇ θρεψαμένῃ τὰ τροφεῖα ἐκτείνων. *Apud Dardanos Europæos, qui poſt Epidamniorum terminos habitant ad præſidium, quod Bederiana vocatur, Oppidum eſt Tauriſium nomine; hinc Iuſtinianus princeps orbis reparator ortus eſt; eum locum muro circundans quadrangula figura ſingulis angulis turrim impoſuit, effecitque, vt eſſet, & vocaretur Quadriturrita. Iuxta eundem locum vrbem nobiliſſimam condidit, quam Iuſtinianam primam appellauit, atque nutricationis officium altrici patriæ rependit.* De qua Agathias nihil à Procopio diſcrepans, hæc habet. Πατρὶς ἦν αὐτῷ πόλις Ἰλλυρικὴ Βεδερίνη μὲν ἐκ παλαιοῦ ὀνομαζομένη, ὕστερον δὲ πρώτη Ἰουστινιανὴ μετακληθεῖσα. Ἰουστινιανὸς γὰρ ἅτε δὴ κατ' αὐτὴν εἰς φῶς προηγμένος ἐκόσμησεν εἰκότως τὴν πατρίδα. *Patria illi erat Illyrica Ciuitas Bederina vetuſto nomine dicta, deinde prima Iuſtiniana denominata. Iuſtinianus namque quia ibi primùm editus in lucem eſt, mirificè patriam ornauit.* Procopius accuratiùs diſtinxit locum Iuſtiniani natalem, qui fuit Tauriſium, nam ait, ἔνθεν ὥρμητο, *inde prodiit:* & locum in quo altus & educatus eſt, quæ fuit Bederina, cui τὰ τροφεῖα ἔκτεινεν, *altrici debitum perſoluit.* A Procopio & Agathia nihil diſcrepat Nouella vndecima de prima Iuſtiniana: nam Prouinciarum partitiones & nomina aliis alia ſunt. Id ſæpe legis apud Strabonem, alióſque Geographos.

lin. 26. *Numeris militaribus inſcripti.* Theodorus Lector, ἀπὸ στρατιωτῶν ἀρξάμενος καὶ μέχρι τῆς συγκλήτου προκόψας, *ex militum ordinibus ad Senatum peruenit.* Quare in diuerſis antiquis monumentis Ταξιδάριν, *ordinarium* vocatum Iuſtinum inuenimus; quemadmodum & alios Imperatores Iulianum, Iouinianum, Valentinianum, Valentem, Theodoſium, qui militari depoſito ſago purpuram induerunt.

lin. 33. *Criminis reum.* Cuius? Neque ipſe dicit, neque alij Scriptores, qui ſatis ieiunè de Iuſtini rebus egerunt. At verò ne calumnia Procopij ſilentio ſubeſſe videatur, vnum de Iuſtini flagitiis, cùm adhuc erat in caſtris, referam. Ὁ μιαρὸς ἐκεῖνος μεταβολεὺς καὶ παλιγκάπηλος Ἰωάννης, ἦν εἷς τῶν ὑπὸ Ἰουστῖνον τὸν στρατηγὸν τεταγμένων, ὃς αἰτήσας αὐτὸν ὀλίγον χρυσίον ὑπέσχετο σὺν ἑπομένοις τῷ στρατηγῷ τρέφειν, καὶ ἀποδοῦναι πάλιν τὸ χρυσίον ἐκεῖνο. περιιὼν οὖν ἀνὰ τὰς κώμας ἔνθα βοῶν οὐδὲ ὄνομα ἠκούετο, ὅδε τούτων χάριν ὠνήσεως ἔλεγεν ἀφικέσθαι, ἐνέκειτό τε ἀπαιτῶν, καὶ χρυσίον προτεινόμενος ἐς αὐτοὺς οἱ δείλαιοι ἐκεῖνοι συναγαγόντες χρυσίον μόλις αὐτὸν ἔπειθον λαβόντα τοῦτο ἀπαλλαγῆναι. ἔπειτα οὕτω περιερχόμενος ἔνθα κάμηλοι οὐκ ἦσαν, τούτων ἕνεκα ἥκειν ἔφασκε, καὶ οὕτως ἠργυρολόγει σὺν ἀνθρώποις καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων κατεσθίειν. ἤδετο δὲ αὐτῷ Ἰουστῖνος ἀπειλά-

την

τὴν διωχούμενος. *Sceleſtus ille negotiator, & propola Ioannes, erat ex militibus qui Iuſtinum ducem ſequebantur. Is vt paucas ſibi pecunias concederet, Iuſtinum rogabat, pollicens non ſolùm pecuniam ſe illam redditurum; ſed etiam annonam comitatui miniſtraturum. Ergo per pagos circumiens, in quibus Boum ne nomen quidem notum eſſet, emendi Boues cauſa illuc veniſſe ſe dictitabat, eóſque petebat identidem, inſtabátque, & oſtentabat pecuniam. Quare miſeri Pagani collatitio ære illi oblato, vel ſic ab eo vix obtinebant, vt inde diſcederet. Tum eò pergebat, vbi Cameli non eſſent, & ad hos ipſos coëmendos ſe aduenisse affirmabat. Porrò his artibus pecunias ab omnibus corradebat, victúmque ſibi parabat iniuſtè. Quin & Iuſtinus acceptum illum habuit, quod nullis expenſis lautè conuiuaretur.* Ex veterum Hiſtoricorum Collectaneis Cod. Vat. 96.

lin. 35. *Dux ille narrare ſolebat.* Mirificam Iuſtini liberationem alij quoque ſcripſerunt, Ioannes Zonaras, Cedrenus, & Ephræmius in Chronico; verùm alia planè ab hac eſt, quam Procopius contigiſſe affirmat in Iſauros copias ducente Ioanne Gibbo, ſub cuius poteſtate tum agebat Iuſtinus, nempe initio Principatus Anaſtaſij; nam extremo eiuſdem imperio Iuſtinus erat Patricius, Senator, & Comes Prætorianorum; ídque magis ac magis confirmat quod Iuſtinianus Iuſtini nepos, cùm Gibbus ductabat exercitum, planè puer erat, neque verſabatur in Caſtris, vt criminis aut carceris Auunculi, quæ illi narrant, ſocius eſſe poſſet: nam *candidata militia*, quemadmodum ait Victor Tunnenſis, functus eſt ſub initium Imperij Iuſtini. Ergo ſecundò Iuſtinus in carcerem ab Anaſtaſio coniicitur cum Iuſtiniano nepote tunc trigenario maiore perduellionis inſimulatus. Eripitur verò non ea hominis ſpecie apparente (vt Zonaras & alij ſcribunt) quam hic Gibbo militiæ magiſtro apparuiſſe Procopius refert; ſed viſis per quietem Anaſtaſio Imperatori Sergio & Baccho Martyribus, quorum ſumma erat apud Dardanos & Illyrienſes veneratio, & apud hos ipſos contribules atque gentiles Iuſtinum & Iuſtinianum, à quibus paulò poſt ſuperbiſſimum templum ad vrbem Scodram Barbenámque fluuium iiſdem Sergio & Baccho Martyribus excitatum fuit, vt pluribus narrauit Theophilus Iuſtiniani præceptor. Prima illa Ioannis Gibbi, & ſecunda Anaſtaſij Imperatoris viſio in eo planè conueniunt, quod Iuſtinus eiúſque propinqui futuri eſſent, vt Cedreni verbis vtar, σκεύη χωρητικὰ τῆς τοῦ θεοῦ βουλῆς τε καὶ προνοίας, καὶ μέλλουσιν ὑπουργῆσαι τῷ θεῷ ἕκαστος ἐν τοῖς καιροῖς αὐτοῦ, *vaſa conſilio prouidentiæ diuinæ exequendo apta, & vterque ſuo tempore Deo eſſet operam nauaturus.*

Pag. 28. l. 17. *Prætorianis militibus Præfectus.* Horũ plures ordines, Scholarij, Domeſtici, Protectores, Silẽtiarij, de quibus Procop. infrà pag. 108. & deinceps. Ex his alij in atrio & veſtibulo regiæ verſabantur, alij pro cubiculis deſidebant; hi σωματοφύλακες, *corporis cuſtodes*, Latinè verò *Excubitores*, vt eſt apud Euagrium

Euagrium lib. 4. cap. 1. & 2. Illi φύλακες τοῦ παλατίου, *cuſtodes Palatij, Prætorij milites*, ſeu *Prætoriani*, *aulæ* vel *aulici milites*, vt Euagr. ibid. Præfectum his ordinibus, *Comitem Prætorianorum*, ſeu *Excubitorum* appellat Iornandes, ἄρχοντα τῶν φυλάκων τοῦ παλατίου, *Principem Cuſtodum Palatij*, Procopius. Corippus *Curam Palatij* lib. 2.

Diſpoſitórque nouus ſacræ Badoarius aulæ
Succeſſor ſoceri factus mox Cura Palati eſt.

Græci Κουροπαλάτην, deinde πρωτοκουροπαλάτην, nimirum cùm Imperatores eo nomine alios donare honoris ergo cœperunt. Malè interpretatur Octauius à Roſberg *Procuratorem Palatij*. Gloſſarium Græcobarbarum confundit cum alio *Cura Palatij*, de quo Caſſiodorus lib. 7. Var. Epiſt. 5. qui fabricæ Palatij præpoſitus erat. Et errorem auget, cùm illius magnam fuiſſe dignitatem credit: quod ante Regem Theodoricum auream virgam geſtans primus incederet. At Caſſiodorus, *Primus*, inquit, *inter obſequia numeroſa*, hoc eſt, non inter ſingulares & Primarios viros Patricios, Senatores & Conſulares. Aurea verò virga eſt quam Codinus δικανίκιον appellat, inferioribus etiam ordinibus honoris ergo conceſſa; idque ex eodem Caſſiodori loco colligere eſt. Quod fœdiore lapſu comprobare nititur ex Corippo;

Par extans curis, ſolo diademate diſpar.

Sed hoc de alio eſt *cura Palatij*, Ordinum Militarium. *Par*, inquit, & *Diſpar* non autoritate, nam is erat Præfectus Prætorio, vt dicam ad pag. 91. ſed mutua Iuſtiniani Imperatoris beneuolentia, & Iuſtini iunioris ex ſorore nepotis fide, atque etiam dignitate, nam ſubdit Corippus;

——— *Diſpoſitu nam Cæſar eras.*

denique abuſu, qui poſteaquam Iuſtinus Senior ex eo gradu ad Imperium aſcendit, primùm cœpit inolere, vt officium *Curopalatæ* gradus proximus eſſet ad Imperij faſtigium perueniendi; quamquam Cæſares priùs creabantur, vt de Tiberio Corippus ait lib. 4. & S. Nicephorus de Mauritio. Quis Iuſtino in ea dignitate ſucceſſerit non liquet; ſed Iuſtiniani tempore Curopalatæ fuerunt eiuſdem nepotes Marcellus, Marcianus, Iuſtinus, de quibus infrà in Genealogia Iuſtiniani; poſt Iuſtinum Baduarius, Tiberius, & Mauritius. Video eruditos viros confundere *Præfectum Prætorianorum*, qui eſt *Cura Palatij*, ac *Præfectum Prætoriorum*. Sed de hoc infrà pag. 91.

lin. 20. *Senex capularis.* Annos natus octo, & ſexaginta. Theodorus Lector, ἄνδρα πρεσβυτάτον, *homo qui ad ſummam ſenectutem vixerit*, infrà Procopius, ἐσχατόγερων, reliqua ad pag. 45.

lin. 23. *Analphabetus.* Anni excurrunt centum & viginti, nec amplius, ex quo Iuſtinianus dicitur, & vulgò habetur *Analphabetus*: nempe poſt impreſſum Mediolani Suidam, quem Demetrius Chalcondyles de Græcis

litteris benemeritus emendauit. Deſinant eruditi Iuriſconſulti Andreas Alciatus, Gulielmus Budæus, aliíque Iuſtinianum ſuum ſcribere indoctum ac planè rudem; & mendoſum Suidæ locum, qui occaſionem illis fecit errandi, ex hoc Procopij corrigant, vnde illa verba Suidas deſcribit, ἀμάθητος γραμμάτων ἁπάντων καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἀναλφάβητος, quæ de Iuſtino Procopius dixit, non de Iuſtiniano. Rectè habent omnes Suidæ Codices Vaticani Ἰουστῖνος. Verùm ex eadem illa Chalcondyliana editione iam diu poterat illud mendum tolli, ſi quis animum attendiſſet, nam in voce ἀμάθητος, hæc eadem Procopij ſententia profertur integro Iuſtini nomine. At frequens ſanè eſt librariorum lapſus in his duobus Iuſtini, ac Iuſtiniani vocabulis, cùm in hac hiſtoria, vt infrà, & in *Notis Cenſoriis* monebimus, tum alibi apud Euagrium, aliósque Scriptores, ita vt viri grauiſſimi eam ob rem longè à veritate hiſtoriæ aberrarint. Athalarici Gotthorum Regis legatio de pace quæ habetur lib. 8. Variar. Caſſiodori Epiſt. 1. ad Iuſtinúmne eſt, quemadmodum legimus in Vaticano Codice; an ad Iuſtinianum, vt titulus editionis Pariſienſis præ ſe fert, & vir doctus Baronius credere non dubitauit? Verùm ait; *Primordia itaque noſtra, ſolatia mereantur Principis longæui habere.* Atqui Iuſtinianus χομιδῇ νέος, *admodum adoleſcens* erat (vt ſtatim ſubdit Procopius) cùm Athalaricus eam legationem adornabat. Ait præterea; *Vos genitorem meum in Italia palmatæ claritate decoraſtis.* Sed genitor Athalarici Eutharicus ante nouem annos quàm Iuſtinianus Cæſar eſſet, & ab eo Conſul creari poſſet, palmatam induerat in Italia, nec diu pòſt, diem obierat. Ait demum; *Deſiderio quoque concordiæ factus eſt per arma filius, quamuis vobis penè videbatur æquæuus.* Ergo Iuſtinianus qui non ſolùm plena pubertate Eutharicum non præcedebat, ſed χομιδῇ νέος, *planè adoleſcens* erat, ſenem adoptauit, à quo multis annorum decuriis ſuperabatur. Lege Iornandum lib. Rer. Getic. extremo. Hæc obiter, ſed neceſſariò monuimus; plura infrà ad pag. 45. 135.

lin. 28. *Proclus.* Alius eſt Proclus inſignis Mathematicus, qui hoc tempore florebat, & Anaſtaſij Imperatoris mortem coniecit, & Vitaliani claſſem miro artificio combuſſit, vt Marcellinus, & Euagrius narrant. Hic verò fuit Pauli Byzantij filius iuris conſultiſſimus, ἀνὴρ δίκαιος καὶ χρημάτων ἀδωρότατος, *homo iuſtus, nulliſque largitionibus corrumpendus*, qui Iuſtinum Imperatorem paratiſſimum ad Choſroëm Cabadæ Perſarum Regis filium ſibi adoptandum, à ſententia deterruit, ne ad Perſas, inquiens, Romanorum Imperium veniret. Quod imperante Iuſtino vniuerſa Romana Reſpublica ab huius ore, vt ait Procopius, penderet, ſub eius ſigno æneo ſcriptum id erat Conſtantinopoli.

Πρόκλος ἐγὼ Βυζάντιος, ὃς περὶ δῶμα,
πλεθάοντα δίκης βασιλήιος ἥρπασεν αὐλή,

ὄφρ'

ὄφ' εἴλω στόμα πιστὸν ἐρισθενέος βασιλῆος.
ἀγγέλλει δ' ὅδε χαλκὸς ὅσον γέρας ἐστὶν ἀέθλων.
καὶ τὰ μὲν εἴκελα πάντα καὶ υἱέϊ καὶ γενετῆρι
ἐνδ' ὑπάτων ῥάβδοισι πάϊς νίκησε τοκῆα.

Hoc epigramma, quod Ioannes Brodæus parum intellexit, ex hoc Procopij loco illuſtratur. Quod ait de Conſulatu; de Honorario intelligas neceſſe eſt.

lin.32. *A Magiſtratu, qui id muneris habet.* Habebat id munus Primarius à ſecretis, quem poſteriores Orientis Imperatores Κανικλείωνα, ſiue τὸν ἀπὸ Κανικλείου nominarunt. Frequens eſt eius mentio apud Gregentium Epiſcopum Taphreſem, Codinum, Nicetam, & recentiores Hiſtoriæ Græcæ Scriptores. Huius Magiſtratus officium, ac nominis rationem ſtatim dicemus.

lin.35. *Quæ legi Latinè poſſent.* Etiamnum videmus ad calcem Græcarum Conſtitutionum ſubſcriptiones Imperatorum, notáſque Conſulum Latinas, ſed non ita multo pòſt obſoleuerunt.

lin.35. *Formam quatuor litterarum.* Audieram in Archiuo Caſſinenſi haberi Iuſtini Diplomata eiuſdem manu conſignata: ex quibus formam illarum quatuor litterarum excipere, earúmque longitudinem latitudinémque, & apicum ipſorum ingenium ſumma qua fieri potuiſſet induſtria adamuſſim exprimere, tibíqne Lector proponere conſtitueram. Sed perfertur ad me ibi Iuſtini nomen integrum eſſe. Quare Diplomata quæ aliis etiam de cauſis ſuſpectæ fidei olim Baronio viſa ſunt, ex hoc Procopij loco impoſturæ iam quiſque facilè conuincat. Cæterùm Proclus Quæſtor quatuor illas tantùm litteras tabellæ incidendo non commoditati modò Iuſtini conſuluit, ſed etiam priſcum Romanorum vſum vtrumque retinuit; qui, autore Plutarcho, prænomina integra non ſcribebant, ſed vna litera, vt M. T. L. duabus, vt CN. tribus, vt SEX. SER. Auſonius,

Lucius vna quidem, geminis ſed diſſita punctis
Littera prænomen ſic nota ſola facit.

Verùm hæc conſuetudo paulo pòſt intermiſſa eſt: nam Orientis Imperatores integrum nomen arcanis quibuſdam nodis, & implicationibus litterarum ſcribere cœperunt, vt in antiquis eorum Diplomatibus apparet; & mentio eſt in Sexta Synodo, Actione 12. *μονογράμμου* Imperatoris Conſtantini Pogonati, quod continebat has voces, Κωνσταντίνου δεσπότου. Verùm vnica littera I. ſuum notare Iuſtinianum conſueuiſſe nomen Corippus indicare videtur libro primo extremo, quamobrem & Iota Iuſtinianum apicem vocat.

Sic decus Imperij ſanctum, ſic Iota reſurgens
Exortum eſt de fine ſuo ſeniúmque reponens

Nominis & recti Iuſtino in principe viuit
Iuſtinianus apex domini. ———

Pag.29. l.2. *Colore imbutus, quo ſcribere mos eſt Imperatoribus.* Gregorius Secundus ad Leonem Iſaurum Imperatorem. *Litteræ tuæ, & non alienæ ſigillis imperatoriis obſignatæ diligenter eſſent, & accuratæ intus ſubſcriptiones per cinnabarin propria manu tua, vt mos eſt Imperatoribus, ſubſcribere. Cinnabarin* vocauit ob coloris ſimilitudinem; ſed Imperatorium *Encauſtum* purpureum erat ex murice. *Sacri affatus quoſcumque noſtræ manſuetudinis in quacumque paginarum ſcripſerit autoritas, non alio vultu penitus, aut colore, niſi purpurea tantummodo inſcriptione luſtrentur: ſcilicet vt cocti muricis, & triti Conchylij ardore ſignetur. Hanc autem ſacri Encauſti confectionem nulli ſit licitum, aut conceſſum habere.* l. 6. C. de Diuerſ. Reſcript. *Encauſtū* hodie in Italia dicimus *Enchioſtro; Encauſta*, & *Encauſtaria* legendum ad l.9. C. de Agric. Liquor ille purpureus, quem hic nō atramentum, ſed purpuramentum vocare liceat, ſeruabatur in atramentario, niſi dicere etiam malis, purpuramentario; quod cùm Caniculi formam effigiémque præ ſe ferret (quales atramentariorum formas hodiéque vſurpamus) ob id CANICVLVS eſt appellatum. Et à CANICVLO erat, qui Cæſari eiuſmodi purpuramentarium miniſtrabat. Anaſtaſius Bibliothecarius ad Octauam Synodum Act. 10. *Præpoſitus Caniculi eſt, qui curam & cuſtodiam gerit Caniculi, id eſt, atramentarij, ex quo Imperator* PHOENICEAS *litteras ſcribit in chartis.* Ad nomen ſi quid præterea Cęſari ſubſcribendum erat, id Præpoſitus Caniculi manu ſua exarabat, quod in calce eiuſdem Synodi Chryſtophorum Baſilij Imperatoris à Caniculo feciſſe liquet. Præficiebantur Caniculo Primarij à ſecretis, quorum magna dignitas & autoritas fuit, vtpote quæ ſolis tandem Imperatoris ſanguine propinquis concederetur. Quæ Iunius de hoc officio apud Codinum; nugæ ſunt.

lin.11. *Lupicinæ.* Sanctus Nicephorus in Chronico *Euphemiam* appellat. Vterque bene; illud vocabulum natalitium fuit, hoc nomine à Iuſtino, populóque Conſtantinopolitano Auguſta conſalutata eſt, vt habent Græci Scriptores quos infrà laudabimus. Victor Tunnenſis in Chronico. *Juſtini coniux Lupicina nomine dicebatur, quam Conſtantinopolitani Euphemiam poſtea vocauerunt.*

lin.16. *Inſignis homo ſtoliditatis.* Idem, ſed modeſtius lib 1. bell. Vand. οὔπω μὲν ἥκοντι ἐς βασιλείαν, διοικουμένῳ δὲ αὐτὴν κατ' ἐξουσίαν, ἐπεὶ οἱ ὁ θεῖος Ἰουστῖνος ὑπέργηρως τε ὢν ἐβασίλευε, καὶ τῆς κατὰ τὴν πολιτείαν πραγμάτων οὐ παντελῶς ἔμπειρος. *Nondum ad Imperij adminiſtrationem acceſſerat Iuſtinianus, eam tamen ſumma exercebat autoritate, quod Iuſtinus Auunculus Imperator exacta iam eſſet ætate, & Reipublicæ gerendæ haud omnino peritus.* Vide infrà.

lin.19. *Iuſtinianus ſororis filius.* In Græco eſt ἀδελφιδοῦς, ſic etiam Euagrius, & Cyrillus Scythopolitanus Procopij æquales; Theophanes verò, & alij poſteriores ἀνεψιὸν, Anaſtaſius Bibliothecarius vertit *nepotem*, Græcæ vocis

vocis ambiguitatem ſecutus, quæ tum ex fratre, tum ex ſorore filium ſignificat. Vide quæ ſuprà notauimus. Latini eius temporis Hiſtorici explicatiùs, Marcellinus in Chronico *ex ſorore nepotem* dixit: ſic etiam Iornandes, qui anno Iuſtiniani vigeſimo quarto ſcribebat, & *Auunculum* Iuſtinum appellauit, nempe matris Iuſtiniani fratrem. Andreas Alciatus lib. 4. Diſpunct. cap. 7. & Hubertus Goltius in Faſtis, Iuſtiniani parentem Iuſtinum fecerunt. Fortaſſe quia ſic eum in Conſtitutionibus ſæpe Iuſtinianus nominauit; ſed adoptatus eſt à Iuſtino, non genitus.

lin. 19. *Ætate iunior.* Græcè eſt κομιδῇ νέος, *planè adoleſcens.* Quoto ætatis anno ad Rempublicam acceſſerit Iuſtinianus, inter antiquos Scriptores non conuenit, minus inter recentiores. Hubertus Giphanius in Comm. de Iuſtin. ſub Zenone Imperatore Conſule Fauſto natum, ex Marcellino refert; verùm id in Marcellino nuſquam legimus; Theophilus Iuſtiniani præceptor licèt ſub Zenone & Acacio Patriarcha dicat, Conſulatum tamen reticet. Panuinius lib. 3. Faſtorum, anno ætatis quarto & quadrageſimo Imperium cepiſſe, nullo autore, narrat; fortaſſe accepit à Zonara, qui quintum & quadrageſimum notat annum. Pugnare tamen ſecum Zonaras videtur, vbi narrat Iuſtinum Auunculum recuſaſſe Iuſtinianum Imperij ſocium habere, atque id vrgentibus Principibus dixiſſe; *Vobis optandum eſt ne hanc purpuram iunior aliquis induat:* nam non eſt iunior qui quinque & quadraginta annorum eſt. A Zonara parum diſcrepat Nicephorus, qui anno ætatis octogeſimo ſecundo Iuſtinianum obiiſſe ſcribit. Scholium ab erudito viro deſcriptum olim offendi in manuſcripto Vaticano. Κωνσταντῖνα ἡ γαμετὴ Μαυρικίου ἐγέννησεν υἱὸν, ὃν ὁ Μαυρίκιος ἐπωνόμαζε Θεοδόσιον. τῶν οὖν Βενέτων κραζόντων Ἰουστινιανὸν καλεῖσθαι, οἱ Πράσινοι ἔκραζον Θεοδόσιον. διὰ τὸ Θεοδόσιον γενέσθαι, καὶ πολλὰ ἔτι ζῆσαι. ἤρξαντο οὖν οἱ Βένετοι λέγειν, τὰ δωρηθέντα ἔτη τῷ Ἰουστινιανῷ ὁ Κύριος παράσχοι σοι ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἰσὶ ϛ΄ ἔτη καὶ πλείω. ἡ γὰρ ζωὴ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἐγένετο ἔτη ν΄. *Conſtantina Mauritij coniux filium genuit, quem Mauritius Theodoſium nominauit; at Veneti Iuſtinianum appellandum contendebant: contrà Praſini Theodoſium, quod ille Orthodoxus fuerit, diùque vixerit. Tum Veneti acclamarunt, Iuſtiniani tibi Deus annos cum pace concedat; nam illius nonaginta & amplius anni fuerunt, Theodoſij verò quinquaginta.* Pro nota ϛ repono non diſſimilem, eidémque proximam in ordine numerorum π, vt ſint anni octoginta; vereor enim ne in eo ſcholio mendum ſit, vel in Venetorum acclamatione adulatio. Nam vt nonaginta Iuſtiniani vitæ annos computemus, addendi ſunt ad nouem atque triginta eius Imperij, vnum & quinquaginta: atqui virum vnius & quinquaginta annorum *ætate iuniorem* Procopius minimè dixiſſet. Quamquam, vt planè liquet, non tum *ætate iuniorem* fuiſſe dicit Iuſtinianum Procopius, cùm Cæſar declaratus eſt; ſed cùm in ipſo Iuſtini Principatus exordio per

 licentiam,

licentiam, vel Auunculo permittente ſibi adminiſtrationem Imperij ſumebat. Quando *κραταιῶς ἀντείχετο τῆς πολιτείας, cum poteſtate Rempublicam gerebat*, vt Cyrillus Scythopolitanus loquitur. Tunc verò quantum coniectura aſſequi poſſumus, tertium & trigeſimum ætatis annum Iuſtinianus agebat. Nam ſub finem Anaſtaſij dominatus Byzantium veniſſe Iuſtinianum trigenario maiorem Theophilus eius præceptor affirmat. In obſcuro quidem eſt annus, & Conſulatus; dies verò Iuſtiniani natalitius fuit quinto Idus Maij, ludóſque ea die celebratos, apud Theophanem notatos habes ad annum vigeſimum primum, & vigeſimum octauum. Ridiculum eſt commentum Interpretis ad ea verba Suidæ in voce Τυμβογέρων. Πρὸ κδ΄. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς τυμβογέρων ἦν ἤδη. *Non conſtat*, inquit, *quid ſibi velint hæc πρὸ κδ΄. id eſt, ante viginti quatuor: fortaſſe legendum, ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πρὸ κδ΄. ἐτῶν ἦν τυμβογέρων, hoc eſt, Juſtinianus autem Jmperator ante vigeſimum quartum ætatis annum erat iam vt ſenex decrepitus.* Nugæ; Suidas citat huius hiſtoriæ verba ad pag. 29. Deinde de Iuſtino loquitur, non de Iuſtiniano. Tertiò, dictio compendiaria, quam iſte numerariam notam interpretatur, Procopij nominis (cuius verba citantur) compendium eſt; ita Προκο.

lin. 19. *Qui ſummam moderabatur Jmperij.* Id conſtat ex loco, quem paulo antè laudaui lib. 1. de bell. Vand. & ex alio lib. 1. de Ædif. vbi reſtaurationem templi Blacherniani à Iuſtino factam Iuſtiniano nepoti tribuēs Procopius, ſic rem excuſat, quod in impreſſis non habetur. *αὐτῷ γὰρ λογιστέον καὶ τὰ Ἰουστίνῳ εἰργασμένα τῷ θείῳ ἐπεὶ καὶ αὐτοῦ τὴν βασιλείαν κατ' ἐξουσίαν αὐτὸς διῳκεῖτο. Nam Juſtiniano*, inquit, *adſcribenda ſunt Juſtini auunculi geſta, cùm huius Jmperium ille ſumma autoritate adminiſtraret.* Et Cyrillus Scythopolitanus ait Iuſtinianum antequam Cæſar renunciaretur, fuiſſe *πατρίκιον, ὕπατον, στρατηγὸν, καὶ τῶν τῆς πολιτείας πραγμάτων κραταιῶς ἀντεχόμενον, Patricium, Conſulem, Ducem exercitus, & cum poteſtate Rempublicam rexiſſe.*

Pag. 30. l. 17. *Amantium Eunuchorum Aulæ principem.* Marcellinus *Palatij præpoſitum* nominat; Euagrius *Jmperatoris cubiculi præfectum.* Erat is Eunuchus, eáque re cùm ſibi quærere Imperium non poſſet, id optabat Theocrito familiari ſuo; vnde perduellionis ſuſpicionem incurrens, à Iuſtino necatur; addit Marcellinus cauſam hæreſis Manichæorum. Quare *ἀντάρτης τῆς τριάδος, rebellis Trinitatis* à Tyriis vocatus eſt, & à Byzantiis *Zummas* ab inſigni Manichæo eiuſdem nominis: Procopius iniuriam illatam Ioanni Patriarchæ; fortaſſis occaſio necis captata hinc eſt. Huius Amantij domus erat, quæ deinde Sancti Thomæ Eccleſia fuit Conſtantinopoli, vt eſt apud Autorem Origenum C P. & Zonaras confirmat.

lin. 21. *Jn Joannem Vrbis Antiſtitem.* Quem quod plurimùm Iuſtinianus, vt hic vides, amabat, *Oecumenici* nomen tunc primùm ſibi arrogantem non compeſcuit,

compeſcuit, vt in præfatione diximus. Cùm hic fuerit Cappadox, à nonnullis confunditur cũ alio eiuſdem cognomine & conciue; ſed hic preſbyter fuit Conſtantinopolitanus, vt Theophanes narrat, & Timothei Patriarchæ Syncellus, & anno Iuſtiniani tertio moritur; alter verò Ioannes Cappadox Prætorij Præfecturam cepit primùm ſub Iuſtiniano; nam ſub Iuſtino eam geſſit Marinus, dein Appion Patricius, & alij, quos vide infrà ad pag. 92.

lin. 15. *Vitalianum Tyrannum.* Numeratur à Procopio lib. 1. bell. Perſ. inter Duces exercitus Anaſtaſij Imperatoris, aduerſus quem deinde arma ſumpſit. Extincto Anaſtaſio ad Rempublicam reuocatur à Iuſtino, ſeptimóque receptionis ſuæ die, vt Marcellinus ait, magiſter militiæ ordinatur, deinde Conſul. Tantæ fuit apud Iuſtinum autoritatis, vt eo inſtante Seuerum & Iulianum Hæreticos Imperator iuſſerit exulare; & Sanctus Hormiſda Papa ad eum ſcripſerit de grauioribus Eccleſiæ rebus, vt eſt in Epiſtola Iuſtiniani ad eundem Hormiſdam: in qua cùm *fratrem* eum Iuſtinianus appellet, Arnoldus VVion ſic accepit, quaſi de germano fratre dixerit; ſed perperam. Nam Vitaliani, & Iuſtiniani nepotes, nempe *Ioannem* & *Germanum*, non modò conſanguineos fuiſſe negat Procopius, ſed familiæ dignitate longè inter ſe diſtaſſe etiam affirmat ſuprà. Præterea fuit Vitalianus genere *Scytha*, vt Marcellinus habet, *Patricioli filius*, vt Procopius narrat lib. 1. de bell. Perſ. Iuſtinianus verò *Illyrienſis* ex patre *Sabbatio*, vt infrà dicemus. In ea verò Epiſtola *frater* Iuſtiniani dicitur, non ſanguine, ſed ἀδελφοποιΐᾳ quam Græci vocant, *iurata fraternitate.* Nam Vitalianus ob affectatam ſub Anaſtaſio tyrannidem ſibi timens, publicam poſtulauit fidem, quam Iuſtinianus nomine Cæſaris non ſolùm dedit, ſed etiam ſuper ſacram menſam, ritu Chriſtianis conſueto, ἀδελφοποιΐᾳ, id eſt, *iurata mutuò fraterna fide,* Vitalianum ſibi deuinxit; quod curioſè Procopius illis verbis obſeruauit, ᾧ δὴ τὰ πιστὰ πρότερον ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας παρέσχετο διαλαχὼν αὐτῷ τῶν ἐν χριστιανοῖς μυστηρίων: *impunitate promiſſa, fide publica, vnà ſuſceptis Chriſtianorum myſteriis.* Sic & Strategium Ærarij Præfectum Iuſtiniani *fratrem* appellatum video in hiſtoria de templo Sanctæ Sophiæ, quem ibidem infrà ἀδελφοποιητὸν autor nominat: nam Strategio Appius Ægyptius pater fuit, vt Innocentius Maronianus ſcribit in Epiſt. ad Thematem. Hos etiam ἀγαπητοὺς nominare Chriſtiani conſueuerant; quare Fœlix Papa Quartus cùm adhuc laïcus fraternam fidem Iuſtiniano iuraſſet, exinde dictus eſt Ἰουστινιανοῦ ἀγαπητὸς, vt in Romanorum Pontificum ſerie Græcè conſcripta obſeruaui. Hac eadem ratione & fide Iuſtiniani frater fuit Theodoricus Gotthorum Rex, vt Theophilus Iuſtiniani præceptor explicat. Ritum hunc ἀδελφοποιΐας, antiquiſſimi Patres hauſto Chriſti poculo ſacrum fecerunt, quibus curæ fuit euertere illas humani cruoris potiones, quas adhibuerunt non ſolùm Barbari, & Orientis Populi, vt refert Lucianus in lib. de Ami

de Amicitia, cui titulus eſt Τόξαρις, ſed etiam Romani ad amicitias, fœdera & coniurationes ſtabiliendas.

lin. 28. *Dato offenſioni loco.* Hæc acerbiùs Zacharias apud Euagrium lib. 4. cap. 3. Emendandus eſt Theophanes, qui populo Conſtantinopolitano Vitaliani cædem adſcribit, διὰ τὸ πολλοὺς ἀνῃρηκέναι τῷ καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτοῦ κατ' Ἀναστασίου, *quod*, inquit, *multos deleuerit quo tempore in Anaſtaſium arma ſumpſerat.* Sed Vitalianus quàm fuerit populis acceptus, publicæ illæ acclamationes declarant. *Vitaliani Patricij multi ſint anni. Vitaliani Orthodoxi multi ſint anni;* quas Epiphanius Tyrius in Epiſt. refert.

lin. 29. *Eum in Aula impiè contrucidauit.* Victor Tunnenſis eorum temporum æqualis. *Vitalianus Conſtantinopoli intra Palatium, loco quem Delphicum Græco vocabulo dicunt, Iuſtiniani Patricij factione dicitur interfectus fuiſſe.* Extincto Vitaliano, qui erat magiſter militiæ, Iuſtinianus deſignatus eſt dux Romanarum legionum. Ita Zonaras; Conſtantinus Porphyrogenitus lib. 1. Them. 12. Ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ περιβόητος βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς (ὅτε τῶν σκήπτρων ἐκράτει τῆς ῥωμαϊκῆς βασιλείας ὁ τούτου θεῖος Ἰουστῖνος) μονοστράτηγος τῶν ῥωμαϊκῶν ταγμάτων Καῖσαρ ὢν ἐχρημάτιζε. *Magnus ille ac celebris Imperator Iuſtinianus (imperante Iuſtino auunculo) ſolus Romanarum legionum Dux, cùm iam Cæſar eſſet, appellabatur.* Στρατηγὸν eum appellat in Senatu Proclus Quæſtor apud Procopium lib. 1. bell. Perſ. Sed corrigendus eſt Conſtantinus; nam Procopius ibidem diu pòſt Iuſtinianum conſalutatum fuiſſe Cæſarem affirmat. Σίττας καὶ Βελισάριος νεανία μὲν καὶ πρώτω ὑπηνήτα ἤστην Ἰουστινιανοῦ δὲ στρατηγοῦ δορυφόρω, ὃς χρόνῳ ὕστερον ξὺν Ἰουστίνῳ τῷ θείῳ τὴν βασιλείαν ἔσχεν. *Sittas & Beliſarius primæ lanuginis adoleſcentes ſatellites erant Juſtiniani militiæ magiſtri, qui diu pòſt cum Juſtino auunculo habuit Imperium.* Clariùs Cyrillus Scythopolitanus Procopij æqualis, Ἰουστῖνος Ἰουστινιανὸν αὐθ' αὑτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα κατέστησε πατρίκιον, καὶ ὕπατον ὄντα καὶ στρατηγόν. *Juſtinus Juſtinianum ex ſorore nepotem ſuo loco Imperatorem conſtituit, qui iam erat Patricius, Conſul & magiſter militiæ.*

lin. 32. *Duæ populi factiones.* Duæ, quæ ſeditiones agitarent; nam alioqui quaternæ Circenſium Aurigarum priſcæ factiones erant: adde *Praſinis* & *Venetis Albatos*, & *Ruſatos*, de quibus omnibus extant epigrammata in lib 5. Anthologiæ. Domitianus τοῖς ἁρματηλάταις δύο γένη ἕτερα, τὸ μὲν χρυσοῦν, τὸ δὲ ἀργυροῦν ὀνομάσας προσκατέστησε. *Ad numerum Aurigarum*, inquit Dio, *duos alios ordines adiecit, quorum alterum Auratorum, alterum Argentatorum vocauit.* Sunt qui efferant *Praſinos*, & *Venetianos*: ita Antoninus Imperator in vita ſua; & antiquus lapis.

VICTORIA
VENETIANORVM
SEMPER
FELICITER.

Praſinos

Praſinos qui viridi colore vtebantur, nonnunquã Marcellinus *Cereales* dixit. Dio lib. 59. illorum veſtem *βατραχίδα*, *Ranuncularem* à ranarum viriditate vocat. Veneti à Græcis dicti Κυάνεοι, hoc eſt, *Cærulei*, confirmátque Vegetius; quod Chriſtophorſonus ad cap. 31. lib. 4. Euagrij parum animaduertit. Τὸ βένετον ἀπὸ βενετίας ὠνόμασαι, ἐν ᾗ γίνεται κυανᾶ χρώματα. *Venetus color à Venetiis dicitur, vbi cærulei colores fiunt.* Malè, nam ante conditas Venetias id nomen fuit; Venetæ nãque factionis meminit Suetonius in Vitellio cap. 14. Praſinæ, Dio lib. 59. De origine Venetorum, ac Praſinorum ſic in antiquis hiſtoriarum Collectaneis Cod. Vat. 96. legebam. Οἰνόμαος πρῶτος ἐφεῦρε τὰ τοῦ ἱπποδρόμου χρώματα, ἀγωνιζομένης γῆς καὶ θαλάσσης. ἐβάλλοντο κλῆροι, καὶ ὃν ἔλαχεν ὑπὲρ τῆς γῆς ἀγωνίζεσθαι ἐφόρει χλοηνὸν, ὃς δὲ ὑπὲρ τῆς θαλάσσης κυάνεον, καὶ ἐποίει τὸν ἀγῶνα μαρτίου εἰκοστῇ τετάρτῃ. Καὶ εἰ μὲν τὸ χλοανὸν ἐνίκα τῆς γῆς εὐφορίαν ἤλπιζον. εἰ δὲ τὸ κυάνεον, τῆς θαλάσσης εὐπλοΐαν. Καὶ ηὔχοντο οἱ μὲν γεωργοὶ τὸν χλοηνὸν νικᾷν. οἱ δὲ αὖ πάλιν ναυτίλοι τῷ κυανέῳ ἐβούλοντο τὴν νίκην. *Oenomaus primus adinuenit Circenſium colores, quibus Terræ ac Maris quaſi certamen repræſentauit. Mittebantur ſortes; quem verò contigiſſet Terræ vicem agere certando, ille veſtem viridem induebat; cæruleam autem qui vices Maris agebat. Hoc certamen vigeſima quarta die Martij Oenomaus conſtituit. Quod ſi color viridis viciſſet, Terræ fertilitatem omnes ſperabant; ſi cæruleus, tranquillam Maris nauigationem. Quare Agricolæ optabant victoriam viridi colori: Nautæ, cæruleo.* Præter hæc quæ Procopius narrat de Venetorum, Praſinorúmque ſeditionibus, lege lib. 1. de bell. Perſ. Euagrium ibidem, Marcellinum in Chronico, Theophanem, & Zonaram in Iuſtiniano. Vide has Notas infrà ad pag. 43. & 84.

Pag. 31. l. 30. *Vt Maſſagetæ ſolent, quare hunc habitum Hunnicum appellant.* Non Hunnorum, non Maſſagetarum, ſed Saracenorum proprium alij hunc habitum fuiſſe narrant; Gentilibus paſſim omnibus hoc tribuit Hieremias cap. 10. *ſuper omnem attonſum circa faciem ſuam.* Οἱ Σαρακηνοὶ (ad eum locum ait Theodorus Mopſueſtenus) τὴν κόμην κατὰ τὸ ὄπισθεν μέρος ἐῶντες μόνον ἀποκείρονται τὸ μέρος τὸ ἐπὶ τὸ μέτωπον, οἵ εἰσιν οἱ νῦν λεγόμενοι γεντίλιοι. *Comam ad occipitium promittentes Saraceni, partem ſolummodo tondent, quæ fronti imminet; hos hodie Gentiles appellamus.*

Pag. 32. l. 4. *Intenta manu, &c. alios incitarent.* Hæc ſtudia fauentium in Circo feſtiuè Cæſarius deſcribit Dialogo primo initio; ſed hic ea tantùm delibo quæ ad χειρονομίαν pertinent. Τὴν χεῖρα, inquit, κατ' αὐτῶν παρατείνοντες καὶ τῷ λιχανῷ δακτύλῳ σοῦ ἐχομένους παίοντες, καὶ τὴν παρειὰν παρακνώμενοι, καὶ αὐτὸν δέρει ἐπὶ σοῦ σταδιοδρομοῦντας διδυισάμενοι χειρονομοῦσιν αὐτοῖς τὰ δοκοῦντα πρὸς τὸ ἔπαθλον.

lin. 15. *Antehac armati ferè omnes.* Hæc de Venetorum Praſinorúmque facinoribus narratio quædam veluti tabula eſt, in qua contemplari licet, quid

d ſcelera

ſceleratorum in vrbibus licentia poſſit, quæ Principum fauore ſtudiiſque foueatur. Neque ad hæc Procopij confirmanda operæpretium eſt aliorum teſtimonia Scriptorum in medium adducere. Satis ſit hæc Iuſtiniani rempora ex modeſtiore ætate, & Imperio Theodoſij Magni coniicere, quod licèt hiſce factionibus blanditum non ſit, earum tamen grauiſſimè damnum ſenſit, vt Gregorius Nazianzenus iambis declarauit ad Seleucum.

——— θέαμα πωλικῶν ἱπποδρόμων
πόλεις διασπᾷ, δῆμον εἰς στάσιν φέρει,
μάχας διδάσκει, λοιδορεῖν θήγει στόμα,
τέμνει πολιτῶν φίλτρα, συγχεύει γῆν,
καταισχύνει γέροντας, ἐκμαίνει νέους,
ἔχθρας ἀνάπτει φιλτάτων, πατεῖ νόμους,
καὶ πρός γε τούτοις χρημάτων σαφὴς βλάβη.
πόσους μὲν οἴκους ἀθρόους κατέσπασε;
πόσους προσαιτεῖν πλουσίους ἠνάγκασε;
πόσας δὲ τὸ πρὶν εὐνομουμένας πόλεις
ἄρδην καθεῖλεν; ὡς γὰρ ἡβῶσα στάσις
φόνοις δημαστῶν ἔχρανε δήμου χέρας,
χήρωσεν ἀνδρῶν τὰς πόλεις νόμῳ ξίφους,
πῦρ καὶ σίδηρος τὰς πόλεις ἐνείματο,
σφαγαῖς κολάζων τὰς σφαγάς, φόνοις φόνους.

Pag.35. l.5. *Neque immunes hac violentia nuptæ fœminæ.* Et ſtatim exemplo id confirmat Procopius. At illa mulier fuit violentia ſceleratorum immunis, quæ morte ſtuprum anteuertit. Sed planè non deerant hiſtorico exempla, quæ adamuſſin narrationi conuenirent. Petrus Apamenſis homo factionis Venetæ, militis cuiuſdam cognomento Pſephę coniugem conſtuprauit, ἡ μὴ δυνηθεῖσα τὴν ἄτοπον ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνδρὸς φυγεῖν εἰς σφαγὴν ἀπεχώρησε τραγῳδοῦσα τάς τε οἰκείας, καὶ τοῦ γεγαμηκότος ἐπονειδίστους ξυμφοράς. *Quæ cùm ſcelerati hominis perditam vitare cupiditatem nequiuerit, ſua & mariti infamia tragicum planè remedium adhibens in ſuam cædem prorupit.* Epiſcopi ſecundæ Syriæ in Epiſt. ad Conc. ſub Iuſtiniano.

Pag.36. l.1. *Iiſque magnas elargiretur opes*, &c. Euagr. lib. 4. c.31. ὥστε καὶ μιαιφονίας αὐτοὺς ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ. καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐργάζεσθαι τῶν ἀπενδυτίας, καὶ μὴ μόνον ποινὰς μὴ δεδιέναι, ἀλλὰ καὶ ἀξιοῦσθαι γερῶν. *Vt impunè poſſent ipsâ meridie in mediâ Ciuitate aduerſarios trucidare, & non modò non pœnas metuerent, verùm etiam dignarentur præmiis.*

lin. 10. *Cùm neque eorum ſenſum aliquem acciperet quæ ſe ſpectante in Circo fierent.* Non ſolùm hoc ait de factioſorum cædibus, ſed etiam de conuiciis & contumeliis in Principes, in Theodoram Auguſtam, & in Iuſtinianum à viliſſima plebe iactis. Chron. Alexandr. πολλῶν ὕβρεων γινομένων μεταξὺ τῶν

μερῶν

μερῶν βενέτων τε καὶ πρασίνων, καὶ πολλὰ λοιδορήσαντες τὸν βασιλέα κατῆλθον οἱ πράσινοι ἐάσαντες τὸν βασιλέα καὶ τοὺς βενέτους θεωροῦντας. *Inde multis inter geminas factiones Venetorum & Praſinorum iactis conuiciis, & in ipſum Imperatorem, Praſini ex Circo deſcenderunt relictis Imperatore & Venetis in ſpectaculo.* Hæc in eo Chronico diminuta, apud Theophanem verò cùm integra habeantur, infrà ad pag. 56. opportuniùs tibi dabimus cum noſtra interpretatione.

lin.12. *Nam mirè ſtolidus fuit.* At in rebus agendis Iuſtiniani peracre ingenium in hoc libro ſæpe Procopius laudat. Ibi florentis ætatis feruorem, hic ſeneſcentis languorem ſtuporémque notat. Menander Iuſtiniani Protector, οὐ γὰρ ἔτι ἐσφρίγα οἱ τὸ σῶμα, οὐδὲ ἤκμαζεν ἡ ἀλκὴ, ἀλλ᾽ ἤδη γηραλέος τε ἦν, καὶ τὸ ἀνδρεῖον ἐκεῖνο φρόνημα μετεβέβλητο εἰς τὸ ῥαθυμότερον. *Neque enim amplius vegeto erat corpore, viribúſque florentibus; ſed iam ſenuerat, & fortis ille animus in ſegnitiem vecordiámque degenerauerat.* Agathias lib. 5. ταῦτα Ἰουστινιανῷ νεάζοντι ἔτι καὶ ἐρρωμένῳ διεξείργαστο· ἀμφὶ δὲ τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου πορείαν ἀπειρηκέναι τοῖς πόνοις ἐδόκει. *Hæc præclarè acta ſunt Iuſtiniano adhuc iuniori, ac ætate vigenti; verùm is poſtremo vitæ decurſu à curis abhorruiſſe viſus eſt.* Vt verò languori deſidiæque ſe dederit Iuſtinianus, & quanto cũ Reipublicæ damno, lege quæ ſtatim fusè ſcribit Agathias. De Iuſtiniani penè ſtolida ſenectute vide Notas has ad pag. 137. ex quibus intelligas, quàm frigidè Corippus eam ſtoliditatem in ſanctimoniam accipiat ac interpretetur.

> *Plurima ſunt viuo nimiùm neglecta parenti;*
> *Nulla fuit iam cura ſenis, iam frigidus omnis*
> *Alterius vitæ ſolo feruebat amore,*
> *In cœlum mens omnis erat, iam corporis huius*
> *Immemor hanc mundi faciem tranſiſſe putabat.*

lin. 13. *Simillimus aſino.* Statímque ſubdit aures Iuſtiniano agitari ſolitas; quamobrem publicè in Theatro Praſini cùm illi conuiciarentur, *Aſinum* appellabant. Faſti Siculi. ἄλλοι δὲ ἔκραζον, ἐπιορκεῖς σγαυδάρι. *Alij clamitarunt, Peieras, Sgaudari.* lege Γαύδαρε, ſiue Γαυδάρη. Matthæus Raderus, *neſcio,* inquit, *quid hoc vocis; videtur conuicium.* Lingua Græcorum vernacula γαύδαρος, eſt *Aſinus.*

lin.21. *Hunnos qui ſæpius ad ſe aduectarent.* Lege quę infrà notamus ad p.49.& 86.

lin.30. *Marinis ſubſtructionum molibus.* Quas excitauit in Heræo ſuburbano; eas in fine primi in Ædificiornm deſcribit Procopius, ibíque more ſuo per ſpeciem commendationis tacitam parat vituperationem, quam apertè in hoc libro erat exaggeraturus. Ἀλλ᾽ ἀποχρήσει ταῦτα εἰπεῖν βασίλειά τε εἶναι καὶ πρὸς Ἰουστινιανοῦ γεγονέναι παρόντος τε καὶ ἐπιτεχνομένου, καὶ οὐδενὸς ἀπειρόπλου, ὅτι μὴ χρημάτων καθισαμένου. *De hoc toto,* inquit, *ædificio illud ſatis ſit dicere, Regiam eſſe conſtructámque à Iuſtiniano aſſiduitate, & arte rem vrgente, om-*

niáque præter impenſas,diligentiſſimè curante. Si quis animum attendat, hac ſolet ambiguitate Procopius,vel etiam ex aliorum opinione,Iuſtiniani geſta laudare,quæ in ἀνεκδότοις erat vituperaturus. Vide has Notas ad pag.50.

Pag.37. l.12. *Huius hominis formæ ducere lineamenta.* Cedrenus, ὅτι τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εἶχε βραχὺ μείζονα τοῦ μέσου, ἐρυθρὸς τὴν χροιὰν χαροπὸν καὶ διπερίστροφον βλέπων, καὶ τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψιλωμένην. *Fuit ſtatura corporis aliquantulum mediocrem excedente, colore rubro, aſpectu hilari & verſatili, capite ad comæ pulchritudinem nonnihil glabro.* Omnia reſpondent Procopianæ deſcriptioni; quod verò addit Cedrenus de coma,& capillitio,perpẽdemus accuratiùs ad pag.63. Faſti Alexandrini. ἦν δὲ ἡ ἰδέα Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως κωνοειδὴς, εὔστηθος, λευκὸς, ὀλιγόθριξ, ἀναφαλὰς, στρογγύλοψ, εὔμορφος, ἀνθηροπρόσωπος, ὑπογελῶν, μιξοπόλιος τὴν κάραν, τὸ γένειον κείρων ὡς οἱ ῥωμαῖοι, εὔρινος, ὑπόλευκος. *Fuit Iuſtinianus rotunda facie, pectoroſus, candidus, raro capillo, recaluaſter, rotundis oculis, formoſus, florido aſpectu, ſubridens, ſubcanus, mento raſus ritu Romanorum, naſo iuſto, ſubalbus.* Sed hæc tumultuariè ex diuerſis autoribus hinc inde decerpta videntur. Quod ait *mento raſus ritu Romanorum;* ita Gentiles omnes Imperatores præter vnum Adrianum, qui teſte Dione primus barbam nutrire cœpit; poſt Conſtantinum Iulianus Apoſtata,qui eam ob rem in Antiochenos μισοπώγωνα ſcripſit. Poſt Iuſtinianum paſſim Græci Imperatores barbati. Porrò caluitium in Iuſtiniano, nummi, extremo eius Imperio cuſi minimè oſtendunt. Eius hæc imago eſt,Rauennæ ſecundo & vigeſimo Imperij anno muſiuo opere expreſſa.

lin.24.

lin.24. *Ne Domitiani nomen, vel ſtatua vlla extaret.* Suetonius; *Senatus adeò ætatus eſt, vt & ſcalas inferri, clypeóſque, & imagines eius coram detrahi, & ibidem loco affigi iuberet, nouiſſimè eradendos vbique titulos, abolendámque omnem memoriam decerneret.* Idem vberiùs Plin. in Panegyrico.

lin.32. *Erat Domitiano.* Hæc vnus omnium Hiſtoricorum Procopius refert: nam necis Domitiani conſciam Domitiam coniugem fuiſſe ſcribunt Dio Caſſius, Philoſtratus, Sextus Aurelius, Georgius Syncellus, & alij Græci, Latiníque autores. De eius funere narrat hæc Suetonius, *cadauer eius populari ſandapila per veſpilones exportatum Phyllis nutrix in ſuburbano ſuo Latina via funerauit.* Hæc tamen fidem Procopianæ narrationi non minuunt, cùm ei contra nihil dicant; & Domitiani æneam imaginem autor ad ſua tempora in cliuo Capitolino extaſſe affirmet, hoc ipſum quod narrat, repræſentantem, non ſolùm forma, ſed etiam inſcripto titulo: nam fuit Procopius homo Romanæ antiquitatis curioſiſſimus, vt paſſim in libris de bello Gotth. ſingulari diligentia deſcripſerit Vrbis mœnia, portas, cloacas, vias, ædificia, ſuburbia; nullúſque illo exactiùs proſequatur viam Appiam, Æneæ nauigium, Mauſoleum Adriani, Bouis Myroniani ſignum in foro pacis; quæ, compluráque alia, & hæc ipſa de Domitiano vni Procopio debemus.

Pag.38.l.32. *Ipſe nihilominus fraudibus paſſim omnium expoſitus.* Hanc Procopius *μωρείαν* appellat, Euſtathius Preſbyter honeſtiore vocabulo ἁπλότητα, quam tamen exemplis quæ narrat pluſquàm *μωρείαν* fuiſſe probat.

Pag.39. l.10. *Mendaciis fallebat.* Ita vt in Theatro per contumeliam ab irata plebe id illi obiiceretur. Faſti Alexandrini. ἄλλοι δὲ ἔκραζον, ἐπίορκε Γαύδαρε. *Alij verò clamitarunt, Peieras Aſine.* idem infrà reperit.

lin.20. *Aurum ardentiſſimè ſitiuit.* Euagrius lib. 4. cap.29. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς τῶν μὲν χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστής, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου πεπρακέναι. *In Iuſtiniano tam inexplebilis fuit pecuniæ cupiditas, & tam turpis rerum alienarum appetitio, vt ſubditos omnes pecunia venderet*, &c. Eadem ſcribit Zonaras, quorum integras pericopas habes initio huius libri argumenti loco. Iuliana Anicia intelligens *hoc Imperatoris ingenium*, vt loquitur Gregorius Turonenſis de Glor. Martyr. cap.133. magnam auri copiam, quam ab ea Iuſtinianus petierat, artificibus tradit; *Ite*, inquit, *& factis iuxta menſuram tignorum tabulis, ex hoc B. Polyeucti Martyris cameram exornate, ne hæc auari Imperatoris manus attingat.*

lin.21. *Sitiuit & ſanguinem.* Hoc etiam Praſini, Populúſque Conſtantinopolitanus publicè Iuſtiniano inclamabant, erátque eis vox illa ſolemnis, quam Theophanes refert, εἴθε Σαββάτιος μὴ ἐγεννήθη, ἵνα μὴ ἔχῃ υἱὸν φονέα. *Vtinam in lucem Sabbatius non veniſſet, certè filium te non habuiſſet ſanguinarium.* Fuit Sabbatius Iuſtiniani pater, vt infrà dicemus. Huc etiam illa S. Agapeti Pontificis vox pertinet; *Ego ad Iuſtinianum Imperatorem venire deſide-*

raui, ſed Diocletianum inueni. Anaſtaſius & Hiſtoria Miſcell. lib. 16. Et Vigilius; *Vt video, non me fecerunt venire ad ſe Iuſtinianus & Theodora piiſſimi Principes; ſed hodie ſcio, quod Diocletianum & Eleutheriam inueni.* Anaſtaſius in Vigilio.

Pag. 40. l. 10. *Inſana munificentia.* Iuſtiniani prodigentiam notant Euagrius & Zonaras, quos paulo antè laudaui. Marcellinus de largitionibus Iuſtiniani in primo Conſulatu. *Famoſiſſimum hunc Conſulatum Iuſtinianus Conſul omnium Orientalium Conſulum profectò munificentiùs his liberalitatibus edidit. Nam* CCLXXXVIII. *millia ſolidorum in populum, inque ſpectacula, ſiue in ſpectaculorum machinam diſtributa,* XX. *Leones,* XXX. *pardos, exceptis aliis feris, in Amphitheatro ſimul exhibuit. Numeroſos præterea phaleratóſque in Circo caballos iam donatis quoque impertiuit aurigis, vna duntaxat, vltimáque mappa inſamenti populo denegata.* Theophanes verò de ſecundo Conſulatu. ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ὑπατείαν, καὶ τοσαῦτα ἔδωκε χρήματα ὅσα οὐδεὶς βασιλεὺς ὑπατεύσας. *Dedit populo Imperator congiarium, idque tam munificum, vt nullus Imperatorum, qui Conſulatum ſuſcepit.* Quod ſubdit, *nulláque ratione Barbaris effundebat*, vide infrà pag. 87.

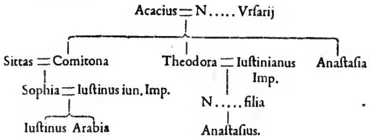
lin. 25. *Acacius quidam erat Byzantij.* Ex hoc loco colligere Theodoræ parriam licet. Nam video Nicephorum, Zonaram, nonnullóſque alios, inter hos eſt Cuiacius ad Nouellam 11. quibus huius hiſtoriæ copia non fuit, aſſerere Theodoram in ea Cypri vrbe natam, quæ ob id ſecunda Iuſtiniana vocata deinde ſit. At ſecunda Iuſtiniana eſt in Epiro, vt infrà dicemus. Et ob natale ſolum Theodoræ, vt aliæ, ſic iſta *Theodorias* nuncupanda fuiſſet. Vide has Notas ad pag. 49.

lin. 27. *Ad venationes.* Addidimus *Amphitheatrales*; nam de his intelligit lib. 3. bell. Gotth. τὸ τῆς πόλεως κυνηγέσιον, ὅπερ καλεῖν ἀμφιθέατρον νενομίκασι. *Vrbanarum venationum locus, quem Amphitheatrum nominare conſueuerunt.* Dio Caſſius lib. 43. Θέατρον κυνηγετικὸν ἰκριώσας, ὃ καὶ ἀμφιθέατρον, ἐκ τοῦ πέριξ ἕδρας ἄνευ σκηνῆς ἔχειν προσερρήθη. *Theatrum ad venationes circumſepſit; id & Amphitheatrum vocatur, quod, nulla in medio ſcena, circumcirca habeat ſubſellia.*

lin. 29. *Quem vocant Vrſarium.* In Græco eſt ἀρκοτρόφον, *Vrſorum altorem.* Leontius quidam fuit ἀπὸ ἀρκοτρόφου, qui *ex Vrſorum altore* Monachus euaſit, hunc antiquus Interpres Concilij Chalcedonenſis *Vrſarium* appellauit.

lin. 31. *Comitona.* Hanc Iuſtinianus anno primo Imperij tradit in matrimonium Sittæ Patricio Armeniæ Duci deſignato. Theophanes; προεβάλλετο δὲ ὁ βασιλεὺς στρατηλάτην ἀρμενίας Σίτταν ἄνδρα πολεμικὸν, καὶ ἱκανώτατον, ᾧ ἔζευξε γυναῖκα Κομιτὼ τὴν ἀδελφὴν Θεοδώρας τῆς αὐγούστης. *Creauit autem Imperator exercitus Armeniæ Imperatorem Sittam virum bellicoſum ac ſtrenuum, cui dedit vxorem Theodoræ Auguſtæ ſororem, nomine Comitonam.* An huius

huius Comitonæ, an verò Anaſtaſiæ filia fuerit Sophia Augusta Iuſtini Iunioris vxor, quam Victor Tunnenſis in Chron. *Theodoræ neptem* appellat, obſcurum eſt. Neque etiam liquet vtrius illarum liberi ſint Ioannes Conſul Codicillaris, & Georgius Xenodochij Marinæ Curator, quos Theophanes *ἀνεψιοὺς* vocat Theodoræ Imperatricis. En illos de quibus liquet in hoc diagrammate.

Ex his corrige Pſeudogordiani Epiſtolas quæ habentur in calce Chronici Caſſinenſis. Is Theodoram non ſolùm ex Aniciorum familia, ſed etiam Tertulli primarij Romani Patricij *cognatam*, & Sanctum Placidum Martyrem Theodoræ *nepotem* mentitur; ſed de hoc infrà ad pag. 57. & 83.

Pag. 41. l. 6. *Impoſitis puellarum capitibus, manibúſque coronis.* Ad maiorem conciliandam commiſerationem aſpectu trium puellarum virginum, quæ infulatis olim coronis dignoſcebantur; quas vel reuinctas in capite, vel ſolutas præ manibus, pendentibus infulis Veſtales virgines in antiquis lapidibus geſtantes videmus, & alias etiam quaſcumque puellas inter ſacrificia, & religiones. In Chriſtianarum Virginum antiquis tumulis, atque vrnis ſepulcralibus harum coronarum ſymbola Romæ ſæpe memini animaduertiſſe me.

lin. 22. *Humeriſque ſubſellium detulit.* Quod vt commodiùs huc atque illuc portaretur plicatile fuit. Hoc ſedium genus hodiéque durat: ſed circumferendi vſus non item; fortaſſe paulo poſt Procopij tempora deſiit. Vocant Græci θρόνοις ὀκλαδίας, vt notat Heſychius: & addit. οὓς οἱ ἀκόλουθοι φέρουσι τοῖς ἐς τὰς ἀγορὰς ἐξιοῦσι πλουσίοις, *quos diuitibus in forum prodeuntibus ſerui deferunt.* Athen. lib. 12. Ὀκλαδίας τε αὐτοῖς δίφρους ἔφερον οἱ παῖδες, ἵνα μὴ καθίζοιεν ὡς ἔτυχε. *Complicatiles ſedes eis pueri ferebant, ne indecorè temeréque ſederent.* Syneſ. de Regno. τῶν ἀκολούθων οἱ τοὺς χθαμαλοὺς σκιμποδίσκους ὀκλαδίας ἐπὶ τῶν ὤμων ἀνατιθέμενοι, ἐφ' ὧν τοῖς ἐωνημένοις ἐν ταῖς ἀγυιαῖς εἶναι καθίζεσθαι, σκύθαι εἰσί. *Pediſequi, qui ſellulas humiles atque plicatiles humeris imponunt, vt iis domini in foris inſideant, Scythæ ſunt.* In hoc

Syneſij

Syneſij loco pro ἀγυιαῖς, lego ἀγοραῖς ex Heſychio, ex quo & ex Procopij hoc loco tam perſpicuus iam ille eſt, vt doctus Interpres hærere non poſſit.

Pag.41. l.26. *Inter proſtibulas habetur.* Aimoinus lib. 2. de Geſt. Franc. cap. 5. Theodoræ meretricium refert; at id ipſum, atque totam de Iuſtiniano, Beliſario, eorúmque coniugibus hiſtoriam tam prodigioſè narrat, vt potiùs ex aliorum ſermone, ac leui tenuíque fama rem accepiſſe videatur, quàm ex commendata litteris hiſtoria. *Iuſtinianus*, inquit, *& Beliſarius quadam die cum coæquæuis ſibi lupanar ingreſſi conſpiciunt duas mulierculas ex gente Amazonum ſorte captiuitatis abductas inibi eſſe proſtitutas; eas illi rapiunt, atque ad proprias domos deducunt. Vni eorum nomen Theodora, alia vocabatur Antonina. Et Theodoram quidem Iuſtinianus, Antoninam verò Beliſarius accepit.*

lin.33. *Mimis in theatro.* In eorum ſpectacula ſæpe Patres inuehuntur; acriùs Ioannes Chryſoſtomus: ea tamen Iuſtiniani temporibus maximè vigebant. Nam ex ſeptem muneribus, quæ à Conſulibus populo quotannis exhibebantur, quintum hoc erat, *Pornæ*, vocatum, de quo Nouella 105. *Quintum quoque faciet proceſſum, quod ad Theatrum ducit, quem Pornas vocant: vbi in ſcena ridiculorum eſt locus Tragœdis, & Thymelicis choris, & ſpectaculis vniuerſis, & audibilibus apertum eſt Theatrum.*

Pag.42. l.6. *Inflictas alapas.* Hoc ſpectaculi genus carmine Gregorius Nazianzenus expoſuit ἐν τῷ νικοβούλου πρὸς τὸν πατέρα.

——————— ὕβρεσιν ἄλλοι
ἀνδρῶν, θηλυτέρων, πολυκαμπέα τέρψιν ἔχοντες,
καὶ μίμων σκιεροῖσι ῥαπίσμασιν, οἷς ὑπὸ κόρρη
γυμνοῦται ψοφέουσα γελοίιον ἀντὶ γόοιο.
Nunc in fœmineis, nunc in probríſque virorum
Dum varios animi luſus, & gaudia quærunt
Proſpiciunt auidi colaphiſmata; queis ſibi malas
Dum retegunt illi, ſonitus crepitúſque cietur,
Ex quo pro lacrymis oritur gemitúque cachinnus.

Et ad Seleucum, μίμοι γελοίων κονδύλοις εἰθισμένοι. *Scurræ, quibus feriri mos pugnorum ictibus.* Tertull. lib. de ſpectat. *Contumeliis alaparum ſic obiicit, quaſi de præcepto domini ludat.*

lin.16. *In mulierculas eiuſdem theatri.* Ex Byzantiis meretricibus duas tantùm habuit amicas Theodora, Chryſomallam, & Indaram; quas poſt acceptum Imperium in Regia apud ſe continuit; & ſocias habuit conſiliorum. Suidas, Χρυσομαλλὼ ὄνομα ὀρχηστρίδος, εἶτα ἑταίρας. ἤκμαζεν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας. *Chryſomalla, nomen eſt Saltatriculæ, ac poſtmodum meretricis, quæ celebris fuit Iuſtiniani & Theodoræ temporibus.* Innuit huius hiſtoriæ locum infrà pag. 78.

lin.19. *Pentapolis Præfecto.* Eam intelligit, quæ eſt in Ægypto, & ab Alexandria

dria decem dierum itinere diſtat. Vide infrà vbi de reditu Theodoræ ab Hecebolo expulſæ.

lin.27. *Oriente toto peragrato Byzantium reducitur.* Orientis Prouincia, ex qua vltima Byzantium diſceſſit, fuit Paphlagonia. Τὸν ἅγιον παντελεήμονα, Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ὅτε ἦλθεν ἀπὸ παφλαγονίας ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει πένης οὖσα, καὶ ἔρια νήθουσα, ἐξ ὧν εἶχε καὶ τὴν διατροφήν, μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι ἔκτισε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην οἰκείαν εἰς ναόν. *Theodora vxor Magni Iuſtiniani poſt reditum ex Paphlagonia in Embolo habitauit, vbi propter egeſtatem lanam nebat, ex quo opificio vitam ſuſtentauit; vbi verò ad Imperium peruenit in abiecta illa domo, Templum conſtruxit S. Pantaleonis.* Autor de Antiquitate vrbis Conſtantinopolitanæ. In *Embolo* Theodora commorabatur, vbi ſcilicet abiectiſſimæ meretrices corpora proſtituebant. Hinc apud Plinium *Mulier* EMBOLARIA, de qua tot Criticorum eruditiſſimæ nugæ. ΕΜΒΟΛΟΙ (præter alias eius vocis acceptiones) ſunt *Porticus*. Heſychius Mileſius in πατρίοις Conſtantinum muros Byzantij protuliſſe narrat vſque ad τρωαδικοὺς ἐμβόλους, *Porticus Troadenſes* vocat Autor antiquiſſimus Deſcriptionis vrbis Conſtantinopolis. Quemadmodum ergo à Porticuum fornicibus *Fornicariæ* mulieres dictæ ſunt; ſic à Porticibus ipſis, hoc eſt, *Embolis*, EMBOLARIAS alij vocarunt.

Pag.43.l.13. *Vterque Venetæ factionis.* Acacius Theodoræ parens Praſinam ſecutus eſt; verùm Theodora ad Venetos tranſiuit, vbi poſt Acacij obitum cum matre, ſororibúſque munus alendi beſtias ab illis accepit. De Iuſtiniano miror Chriſtophorſonum ignoraſſe, qui ad cap.31. lib.4. Euagrij, ita interpretatus eſt. *Placuit Iuſtiniano in alteram factionem eorum, qui Praſini dicuntur, animo propendere.* In Græco eſt Κυανέων, *Cæruleorum*: hi ſunt Veneti. Choſroës Iuſtiniano infenſiſſimus Apameæ cùm eſſet, ἐπεὶ ἠκηκόει πολλῷ πρότερον Ἰουστινιανὸν βασιλέα χρώματος τοῦ βενέτου (ὃ δὴ κυάνεόν ἐστιν) ἐκτόπως ἐρᾶν, ἀπενδυτίας κἀνταῦθα αὐτὸς εἶναι βουλόμενος, ἤθελε τῷ πρασίνῳ τὴν νίκην ἁρμόσαι, *audiſſetque Iuſtinianum Imperatorem colori Veneto (qui cæruleus eſt) inſanè fauere; ipſe contrariis in hoc etiam ſtudiis, Praſino colori victoriam concedi volebat.* Vide has Notas infrà. Studuit factioni Venetæ Aulus Vitellius, qui, vt ait Suetonius, *quoſdam de plebe ob id ipſum, quod Venetæ factioni clarè maledixerant, interemit; contemptu ſui, & noua ſpe id auſos opinatus.* Praſinis fauit C.Caligula. Dio lib.59. ἰσχυρῶς γὰρ τῇ τὴν βατραχίδα ἐνδύνοντι, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τοῦ χρώματος καλουμένῳ πρασίνῳ προσέκειτο. *Vehementer propenſius erat animo in eos qui Ranuncularem veſtem induerent, qui & Praſini à colore nuncupati.*

lin.18. *Morbo Juſtinianus vrgebatur.* Cruris affectione grauiſſimè laborauit; omni abiecta ſpe ſalutis. De hac Procopium intelligere certum eſt ex iis

quæ ſubdit, miro caſu Imperatorem conualuiſſe, nempe adhibitis ſanctorum Martyrum reliquiis, quas effodi contigit, dum Sanctæ Irenæ Templum inſtaurabatur. Rem totam ipſe luculenter proſequitur lib. 1. Ædif. Hæc Iuſtiniani ægrotatio incidit in annum circiter vigeſimum tertium, vel quartum eius Imperij; nam anno quinto & vigeſimo, menſe Septembre, Indictione decima quinta illud Sanctæ Irenæ Templum dedicatum fuit, vt Theophanes notat. Theodora ſuum iam diem obierat; quare alia planè Iuſtiniani hæc eſt valetudo ab ea, de qua ſuprà Procopius pag. 16. Atque alia etiam fortaſſis eſt à qua liberatus fuit ope Sanctorum Coſmæ & Damiani, quibus & Templum ex voto excitauit, vt eodem libro Ædif. primo narrat. Quartùm Iuſtinianus ægrotauit poſt reditum è Thracia, quò ad reſtaurationem murorum, quos *Longos* appellant, perrexerat: nempe anno Imperij trigeſimo quarto, Nonis Septembris, Indictione nona. Vide Theophanem.

lin. 27. *Abſentis Cæſaris.* Seceſſerat Iuſtinianus vel in ſuburbanum Heræum, de quo infrà pag. 70. ad cruris vitium curandum, vel in Sycanum, vbi tum Sanctæ Irenæ Templum conſtruebatur, ibidémque fortaſſe veneratus eſt reliquias, de quibus modò dicebam. Sæpe venit Calchedonem, & anno primo & ſecundo diutiùs ibi commoratus eſt, vt ex pleriſque eius Conſtitutionibus patet; longiùs autem ab vrbe Byzantio ad Orientem raro diſceſſit, ſemel anno trigeſimo ſecundo, cùm in Selymbriam ad excitandos muros *Longos* terræ motu collapſos, & abigendos Barbaros, qui inde in Thraciam inuaſerant. Atque iterum anno trigeſimo ſeptimo, menſe Octobre, Indictione duodecima, ad Myriangelos (perperam *Myrangolos* in Hiſtoria Miſcella) hoc eſt, Germios in Galatia religionis & orationis causâ; Theophanes. In Italiam veniſſe, ciues Rauennates haud probare poſſunt; etſi dedicationi Eccleſiæ S. Vitalis Iuſtinianum cum Theodora credant interfuiſſe, nempe anno poſt Conſulatum Baſilij ſexto, Indictione decima, vt refert Hieronymus Rubeus lib. 3. Nam Theodora eodem illo anno, iiſdémque diebus Byzantij grauiter ægrotans, ſuæque vitæ timens, in Italiam Beliſario ſcribebat de Ioanninæ illius filiæ & Anaſtaſij nepotis ſui coniugio maturando, & tandem quarto Nonas Iulias diem clauſit extremum. Vide Procopium lib. 3. bell. Gotth. & hic pag. 24. Theophanem ad annum primum & vigeſimum Iuſtiniani, & has Notas ad pag. 24. Venit quidem Rauennam Iuſtinianus planè adoleſcens, eóque miſſus eſt obſes ad Theodoricum Gotthorum Regem à Iuſtino auunclo exercitus duce, vt Theophilus Iuſtiniani præceptor exponit. Theodora quando Byzantio digreſſa ſit, dicemus ad pag. 70.

lin. 32. *Præfecto Vrbis Theodoto Cucurbitino.* De quo mentio fit in hiſtoria de Templo Sanctæ Sophiæ, quam in Vaticana Bibliotheca vidimus. Huic

Theodoto

Theodoto in exilium, vt ſtatim ait Procopius, abeunti ſuccedit *Ioannes Coccorobius*. Plures legimus in antiquis monumentis, qui ſub Iuſtiniano vrbis Byzantij Præfecturam geſſerunt: inſigniores ſunt, *Patricius* poſt Conſulatum Beliſarij, ad quem reſcriptum fuit de ſecundis Nuptiis. *Areobindus* Iuſtiniani neptis Proiectæ maritus. *Tribonianus*, qui ob id Expræfectus vocatur, ad quem extat Edictum Iuſtiniani nonum. *Tryphon* in ſeditione Victoriatorum. *Theodori frater*, qui pridem eumdem magiſtratum habuerat: Chron. Alexandr. *Longinus*, cuius Præfecturæ infrà meminit Procopius. *Domnicus*, qui Apione Conſule, cum poteſtate fuit. *Muſonius*, ad quem ſcripſit Iuſtinianus Nouellam 134. *Georgius* falsò coniurationis in Imperatorem accuſatus, vt prodit Theophanes. *Procopius* noſter, qui ſucceſſorem habuit *Andream* anno Iuſtiniani trigeſimo ſexto; poſt quem Victor Tunnenſis ponit *Iulianum* trigeſimo nono anno Iuſtiniani.

Pag. 44. l. 1. *Miro ſanè caſu conualuit.* Iſtem huiuſce mirifici caſus ipſam Imperatoris purpuram fuiſſe, narrat Procopius lib. 1. Ædif. quæ in Regia ſeruabatur eo imbuta liquore, qui ex Martyrum reliquiis, vitiato cruri admotis abundè redundarat.

lin. 5. *Quoſdam ex familiaribus dirè cæſos impellit ad falſas illius accuſationes.* Quis non credat, cùm Eccleſiaſticos etiam his technis Iuſtinianus circumuenerit? narrat id Euſtathius Preſbyter in vita S. Eutychij. οἱ τοῦ ἀγρίου θηρὸς ὑπουργοὶ συλλαμβάνουσι σύροντες τοὺς ἐπὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ὀφείλοντας αὐτοῦ καταμαρτυρῆσαι, ἵνα δείξωσι δῆθεν μετ' εὐλόγου προφάσεως αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς ἐξεοῦν. *Immanis belluæ miniſtri comprehenſos trahunt ſancti viri famulos, vt aduerſus eum teſtimonium dicant. Ne ſine iuſta cauſa ille ex Epiſcopatu pulſus videatur.* Sed cùm re ipſa pulſus ſit à Iuſtiniano Eutychius, & de eo ſit inſtitutum iudicium, quemadmodum hic in Theodori cauſa narrat Procopius, τί περιεῖχον οἱ λίβελλοι ἀναγκαῖον ἀκοῦσαι, καὶ γελάσαι τερανῶς. ὅτι συκοτὰκυλα ὀρνιθίων ἔφαγε. καὶ ὅτι πολλὰς ὥρας γονυκλισίας ποιῶν ηὔχετο, καὶ ἄλλα τούτων καταγελαστότερα: *quid libelli continerent operæpretium eſt audire, ac tum effusè ridere. Eutychium gallinarum hepar, & inteſtina comediſſe, multáſque horas de geniculis orando conſumpſiſſe; hæc in illum, & his ſimilia riſu digniora.* Et mariti æmula Theodora iiſdem artibus in Syluerium vſa eſt, nam *miſit iuſſiones ad Beliſarium ita continentes; Vide aliquas occaſiones in Syluerium Papam, & depone illum ab Epiſcopatu, aut certè feſtinus tranſmitte ad nos.* Anaſt. in Syluerio.

lin. 31. *In hoc enim illa planè repugnabat.* Non ſolùm Euphemia; ſed etiam Iuſtiniani mater Bigleniza, quod cùm euincere illa nequiuiſſet, vt Theophilus in vita Iuſtiniani affirmat, mœrore contabuit.

Pag. 45. l. 2. *Cum ſuo nomine ſanè ignominioſo.* Id eſt, *Lupicinæ*, ſiue *Lupiciæ*: nam viliſſima ſcorta Latinè *Lupas* dicimus. Theodorus Lector; σύμβιον εἶχεν ὀνό-

μαλι Λυπικίαν, ἣν ϖρομένην αὐγύσαν Εὐφημίαν ὁ δημῶται ὠνόμασαν. *Coniugem habuit nomine Lupiciam, quam creatam Auguſtam populus Euphemiam vocauit.* In publicis acclamationibus; IVSTINE. AVG. TV. VINCAS. EVPHEMIA. AVG. TV. VINCAS. & in antiqua inſcriptione. DOMINI. TOTIVS. ORBIS. IVSTINVS. ET. EVPHEMIA. PP. AVGG. Pia fœmina venerata eſt Martyrem Euphemiam non ſolùm nominis teſſera, ſed etiam Templo Conſtantinopoli magnificè conſtructo, in quo ſibi ſtatuam poſuit. Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰυςίνυ τοῦ Θρᾳκὸς ςήλη ἵςαται ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ὑπὸ αὐτῆς κλισθείσῃ. *Euphemiæ vxoris Iuſtini Thracis ſtatua eſt in Templo Sanctæ Euphemiæ ab eadem ædificato.* Suidas.

lin.4. *Hæc non ita multo pòſt excedit è vita.* Non dubito quin ante annum Imperij ſextum, quo Cedrenus, vt mox dicam, Euphemiæ obitum perperam notat. Nam falſum omnino illud [illegible]am eſt, quod de ſecunda Iuſtini coniuge affirmat. ἔςεψε δὲ καὶ Θεοδώραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ αὐγύσαν τῆς Εὐφημίας τελευτησάσης. *Auguſtali quoque corona Theodoram vxorem ſuam ornauit, iam mortua Euphemia.* Ex hoc fonte Octauius à Roſberg, & multi noſtri temporis Scriptores id hauſerunt. Verùm vt ingenium Iuſtini Procopius declararet, nihil ad rem magis feciſſet, quàm hominis confecti ſumma ſenectute, ac pedis vulnere, vt ſtatim dicemus, grauiſſimè laborantis choreas, nuptiales faces, tibiáſque narrare. Sed hic, quod ſuprà etiam monebam, viris grauiſſimis fraudem fecit illa Iuſtini ac Iuſtiniani nominum compendioſa, vel mendoſa ſcriptio librariorum; nam erat fortaſſis apud autores, quos Cedrenus compilauit, *Juſtinianum (*non *Iuſtinum) Auguſtali corona Theodoram vxorem ſuam ornaſſe, iam mortua Euphemia;* quod aptiſſimè conuenit cum hac Procopij hiſtoria, qui Euphemiam Iuſtiniano ait repugnaſſe in matrimonio, quod cum Theodora moliretur: idque demum illum confeciſſe, vbi naturæ ceſſit Euphemia. Ne quid verò diſſimulemus, Theophanes ad annum Iuſtini ſextum, ſic habet; ἔςεψε δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Θεοδώραν αὐγύσαν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronauit autem Auguſtam vxorem ſuam Theodoram ſimulatque cepit Imperium.* Hinc, vt vides, ſuam Cedrenus ipſis verbis rhapſodiam decerpſit; vbi Euphemiæ mortis nulla mentio eſt, ſcilicet ad hunc annum ſextum, id ex ſuo illi addidit: & quod minimè debuit, extrema prætermiſit Theophanis verba, ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν, *ſimulatque cepit Imperium;* quibus nodus huius difficultatis explicatur. Nam ex iis planè intelligimus Theophanem eo loco non agere de Iuſtini vxore. Quî enim potuit Theodoram Iuſtinus coronare ſimulatque cepit Imperium, cùm ſextus ille eſſet annus eius Imperij? At ſimulatque cepit Imperium, Euphemiam Iuſtinus coronauit, vt ſub ipſo ſtatim limine anni primi narrat ipſe Theophanes; σύμβιον δὲ ἔχων ὀνόματι Λυπικίαν ἔςεψε αὐγύσαν,

γοῦσαν, ἣν οἱ δῆμοι ἐκάλεσαν Εὐφημίαν εἰς τὸ στέψαι αὐτήν. *Coniugem verò habens nomine Lupiciam coronauit Auguſtam, eámque populus dum coronaretur, Euphemiam appellauit.* Quare cùm tota illa pars hiſtoriæ Theophanis luxata ſit, ita hunc locum puto reſtituendum. Ἔστεψε δὲ καὶ τὴν (non ἑαυτοῦ, ſed) Ἰουστινιανοῦ γυναῖκα Θεοδώραν αὐγοῦσταν ἅμα τῷ βασιλεῦσαι αὐτόν. *Coronauit Auguſtam vxorem Iuſtiniani Theodoram ſimulatque cepit ille Imperium.* Sed hæc à Theophane per anticipationem narrata ſunt ad annum ſextum, quæ anno Iuſtini nono contigiſſe clarum eſt.

lin.5. *Juſtinus ſumma ſenectute confectus.* Simeon Metaphraſtes in S. Sabæ vita. ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος βαθυτάτῳ ἤδη γηράσκων, ἄλλως τε δὲ καὶ νόσῳ τινὶ τοῦ σώματος βαρυνόμενος, καὶ οὐχ ἱκανὸς ὢν ἔτι πρὸς τὴν τῶν κοινῶν ἐξαρκεῖν προστασίαν, τὴν ἀρχὴν ἀποτίθεται Ἰουστινιανὸν ἀνθ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοκράτορα καταστήσας πατρίκιον, καὶ ὕπατον ὄντα, καὶ Στρατηγὸν, καὶ κραταιῶς ἤδη τῶν τοῦ κοινοῦ πραγμάτων ἐπειλημμένον. *Juſtinus Imperator prouecta cùm eſſet ſenectute, & corporis morbo grauatus, neque amplius ad Rempublicam gerendam aptus, deponit Imperium, Iuſtiniano ſororis filio Auguſto conſtituto, qui tum erat Patricius, Exconſul, militiæque Magiſter, & ſeriò iam publicam ceperat rerum adminiſtrationem.* Vide quæ notauimus ad pag.29.

lin.13. *Nam cùm viris Senatoriis (quod priſca lege cautum eſt) vxorem ducere meretricem non liceat.* Conſtantini Reſcripto ad Gregorium l.1. Senat. C. de nat. lib. & Valentiniani ac Martiani ad Palladium. l.7. C. de inceſt. & inutil. nupt. *Senatores ſeu Præfectos, vel quos in Ciuitatibus Duumuirilitas, vel Sacerdotij, id eſt, Phœniciarchiæ vel Syriarchiæ ornamenta condecorant, placet maculam ſubire infamiæ, & alienos à Romanis legibus fieri, ſi ex ancilla, vel ancillæ filia, vel liberta, vel libertæ filia, vel ſcenica, vel ſcenicæ filia, vel tabernaria, vel tabernariæ filia, vel humili, vel abiecta perſona, vel Lenonis, aut Arenarij filia, vel quæ mercimoniis publicè præfuit, ſuſceptos filios in numero legitimorum habere voluerint, aut proprio iudicio, aut noſtri prærogatiua Reſcripti.* Hanc legem Iuſtinus antiquauit.

lin.15. *Principem adigit ad legem noua conſtitutione euertendam.* Innuit Procopius legem 23. C. de nupt. Verùm quod hic repetere ſæpe cogor, quatuor illæ litteræ IVST. quibus nomen Iuſtinus ſenior notabat ſuum, quemadmodum ſuprà pag.28. Procopius narrauit; quæue illi præfixæ Conſtitutioni in antiquis manuſcriptis libris erant, & nos in Vaticano obſeruauimus, doctis viris impoſuerunt, qui eius notæ ambiguitatem ad Iuſtiniani, quàm ad Iuſtini nomen interpretari maluerunt, eidémque Conſtitutionem adſcribere: & Hubertus Giphanius, Theodoræ ſuaſu in commodum mulierum editam à Iuſtiniano etiam credidit. Sed Iuſtini omnino eſt: nam in Codicem non ſemel irrepſerunt falſæ legum inſcriptiones, atque etiam ſubſcriptiones. Dicam tantùm in re præſenti exploratiſſimas quaſque. l.6. reſtituendæ. C. de aduoc. fiſc. & l.7. per hanc legem, & l.8. nemo, tum in epigrapha,

cum in nota Conſulum ad calcem mendoſè eſt nomen Iuſtiniani; nam ex tribus illis Conſtitutionibus, prima ſancita eſt anno Iuſtini primo; ſecunda & tertia, anno ſexto; notandíque ſunt duo Iuſtini Auguſti Conſulatus, alter collega Eutharico, alter Opilione; vt rectè eſt l. 23. conſulta. C. de teſtib. nam Iuſtinianus cum Valerio primum Conſulatum geſſit anno Iuſtini auunculi tertio. Ad hanc normam emendandæ & aliæ ſunt, & l. 7. legem. C. de nat. lib. Præterea legem illam de ſcenicis mulieribus Iuſtini eſſe prorſus euincit alia de iiſdem ſcenicis Iuſtiniani Conſtitutio, ab illa Iuſtini planè diuerſa, quippe quæ non ſolùm plura capita, ſed etiam antinomiam contineat, vt infrà dicam. Ea licèt hodie non extet, ſummam tamen eius habemus in Reſcripto Iuſtiniani ad Epiſcopos in eandem ſententiam dato, vt ſtatim declarabo. Quamquam verò Iuſtini Conſtitutio, cuius hic meminit Procopius, nota Conſulis careat non ſolùm in impreſſis libris, ſed etiam in antiquo Codice Vaticano; tamen ex inſcripto Demoſthenis nomine, promulgatam eam non dubitamus poſt annum Iuſtini tertium, vel duobus ſequentibus, quando Prætorij præfecturam Demoſthenes adminiſtrauit, vt ex Prætorum ſerie ad Conſulum tempus à nobis reuocata videre licet infrà ad pag. 92. Ipſam Iuſtini Conſtitutionem, quod ad illuſtrandam partem huius hiſtoriæ præcipuam pertineat, hic integram damus. In qua duo velim animaduertas. Poſt legem Iuliam, Conſtantinianam, & Martianam de Senatorum matrimoniis, primùm ſub Iuſtino & Iuſtiniano auditam eſſe in orbe Romano ſanctionem de Senatorum nuptiis cum abiectis perſonis. Deinde licèt in Conſtantiniana lege per hanc antiquata nominatim notentur *Ancillæ, Libertæ, Scenicæ, Tabernariæ, Lenonum & Arenariorum filiæ, quæque mercimoniis publicè præfuerint*; tamen vt planè intelligeremus pro Theodora ſancitam hanc legem fuiſſe, Iuſtinum ſolas hic nominare mulieres *ſcenicas*, ex qua nimirum fæce Theodora fuerat.

IMP. IVST. AVGVSTVS

DEMOSTHENI PRÆFECTO PRÆTORIO.

IMperiali beneuolentiæ proprium hoc eſſe iudicantes, vt omni tempore ſubiectorum commoda tam inueſtigare, quàm eis mederi procuremus: lapſus quoque mulierum, per quos indignam honore conuerſationem imbecillitate ſexus elegerint, competenti moderatione ſubleuandos eſſe cenſemus: miniméque eis ſpem melioris conditionis adimere, vt ad eam reſpicientes, improuidam & minus honeſtam electionem faciliùs derelinquant. Nam ita credimus Dei beneuolentiam, & circa genus humanum nimiam clemen

clementiam, quantum noſtræ naturæ poſſibile eſt, imitari, qui cotidianis hominum peccatis ſemper ignoſcere dignatur, & pœnitentiam ſuſcipere noſtram, & ad meliorem eam ſtatum deducere. Quod ſi circa noſtros ſubiectos Impetio nos etiam facere differamus, nulla venia digni eſſe videbimur. Itaque cùm iniuſtum ſit, ſeruos quidem libertate donatos, poſſe per diuinam indulgentiam natalibus ſuis reſtitui, poſtquam huiuſmodi principale beneficium ita degere, quaſi nunquam ſeruiſſent, ſed ingenui nati eſſent: mulieres autem, quæ ſcenicis quidem ludis ſeſe antè immiſcuerunt, poſtea verò ſpreta mala conditione ad meliorem migrauêre ſententiam, & inhoneſtam profeſſionem effugerunt, nullam ſpem principalis habere beneficij, quod eas ad illum ſtatum reduceret, in quo ſi nihil inhoneſti peccatum eſſet, commorari potuerunt. Præſenti ſanctione clementiſſima principale beneficium eis ſub ea lege condonamus, vt ſi derelicta mala & inhoneſta conuerſatione, commodiorem vitam amplexæ fuerint, honeſtatíque ſeſe dederint; liceat eis noſtro ſupplicare numini, vt diuinos affatus ſine dubio mereantur, ad matrimonium eas venire permittentes legitimum: iis, qui eis coniungendi ſunt, nullo timore tenendis, ne ſcitis præteritarum legum infirmum eſſe videatur tale coniugium, ſed ita validum huiuſmodi permanere matrimonium confidentibus, quaſi nulla præcedente inhoneſta vita vxores eas duxerint: ſiue dignitate prædíti ſint, ſiue alio modo ſcenicas in matrimonium ducere prohibeantur; dum tamen dotalibus omnimodo inſtrumentis non ſine ſcriptis tale probetur coniugium. Nam omni macula penitus direpta, & quaſi ſuis natalibus huiuſmodi mulieribus redditis, neque vocabulum inhoneſtum eis inhærere de cætero volumus; neque differentiam aliquam eas habere cum iis, quæ nihil ſimile peccauerunt. Sed & libetos ex tali matrimonio procreandos, ſuos & legitimos patri eſſe: licèt alios ex priore matrimonio legitimos habeat: vt bona eius tam ab inteſtato, quàm ex teſtamento, iſti quoque ſine vllo impedimento percipere poſſint. Sed & ſi tales mulieres poſt diuinum reſcriptum ad preces earum datum, ad matrimonium venire diſtulerint, ſaluam eis nihilominus exiſtimationem ſeruari præcipimus tam in aliis omnibus, quàm ad tranſmittendam quibus voluerint ſuam ſubſtantiam, & ſuſcipiendam competentem ſibi legibus ab aliis relictam, vel ab inteſtato delatam hæreditatem. Similes verò tale merentibus ab Imperatore beneficium mulieribus, illas etiam eſſe volumus, quæ dignitatem aliquam habent, & ſi non Sereniſſimo Principi ſupplicauerint, vltroneam tamen donationem ante matrimonium meruerint, ex qua dignitate, & aliam etiam omnem maculam, per quam certis hominibus legitimè coniungi mulieres prohibentur, aboleri penitus oportet. His illud adiungimus, vt & filiæ huiuſmodi mulierum, ſiquidem poſt expurgationem prioris vitæ matri ſuæ

natæ

naræ ſint, non videantur ſcenicarum eſſe filiæ, nec ſubiacere legibus, quæ prohibuerunt filias ſcenicarum certos homines in matrimonium ducere. Si verò antè procreatæ ſint, liceat eis preces offerentibus inuictiſſimo Principi ſacrum ſine obſtaculo vllo mereri reſcriptum, per quod eis ita nubere permittatur, quaſi non ſint ſcenicæ matris filiæ: nec iam prohibeantur illis copulari, quibus ſcenicæ filias, vel dignitatis, vel alterius cauſæ gratiâ vxores ducere interdicitur: vt tamen omnimodo dotalia inter eos etiam inſtrumenta conficiantur. Sed & ſi à ſcenica matre procreata, quæ vſque ad mortem ſuam in eadem profeſſione durauerit, poſt eius obitum preces Imperatoriæ clementiæ obtulerit, & diuinam indulgentiam meruerit, liberationem maternæ iniuriæ, & nubendi licentia ſibi condonantem: iſtam quoque poſſe ſine metu priorum legum in matrimonio illis copulari, qui dudum ſcenicæ filiam vxorem ducere prohibeantur. Imò etiam illud remouendum eſſe cenſemus, quod in priſcis legibus (licèt obſcuriùs) conſtitutum eſt, vt matrimonia inter impares honeſtate perſonas contrahenda, non aliter quidem valeant, niſi dotalia inſtrumenta confecta fuerint. His verò etiam non intercedentibus, omnimodo firma ſint ſine aliqua diſtinctione perſonarum; ſi modò liberæ ſint & ingenuæ mulieres, nullâque nefariarum, vel inceſtarum coniunctionum ſuberit ſuſpicio: nam nefarios & inceſtos coïtus omnibus modis amputamus, ſicut & illos qui prætetitatum legum ſanctione ſpecialiter vetiti ſunt: exceptis videlicet iis, quos præſenti lege permittimus, legitimíque matrimonij iure muniti præcipimus. His itaque per hanc generalem legem ita conſtitutis, & de cætero conſeruandis, præteritas etiam huiuſmodi coniunctiones ex ſubiecto tempore factas ſecundum prædictam diſpoſitionem iudicari præcipimus, vt ſi quis talem vxorem ab initio noſtri Imperij (prout dictum eſt) iam duxerit, & liberos ab ea procreauerit; iuſtos eos & legitimos, & tam ab inteſtato quàm ex teſtamento ſucceſſores habeat, & legitima in poſterum nihilominus ea vxore permanente, procreati quoque liberi legitimi ſint.

Hanc legem Iuſtinianus ſæpius deinde confirmauit Nouell. 89. cap. 15. & Nouell. 117. cap. 6. Sed in primis celebri illa Conſtitutione, quæ, vt idem affirmat, olim erat in Quinto libro Codicis; ſed planè ab hac Iuſtini diuerſa; nam illa reſcripta fuit πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς, *ad Ciniles Magiſtratus*; hæc verò Iuſtini ad Demoſthenem Præfectum Prætorio. Deinde ad matrimonia ſcenicarum mulierum dotalia quidem inſtrumenta requiſiuit in illa Iuſtinianus, non autem Imperatoris reſcriptum: in hac verò contrà Iuſtinus ſanciuit. Hæc explicatiùs habes in Iuſtiniani reſcripto ad omnes Epiſcopos, quod Græcè tibi damus ex Vaticana Bibliotheca.

Βασιλεὺς

Digitized by Google

Βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς τοῖς ἁπανταχοῦ γῆς θεοφιλεστάτοις Ἐπισκόποις.

Θείαν ἐποιησάμεθα διάταξιν οὐδενὶ συγχωροῦντες ἄκουσαν γυναῖκα δούλην, ἢ ἐλευθέραν εἰς σκηνὴν, ἢ εἰς ὀρχήστραν καθέλκειν, οὐδὲ ἀπαλλαγῆναι βουλομένην κωλύειν τῆς ἐργασίας τῆς αὐτῆς, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου χρυσίον ῥητὸν ὁμολογήσασαν ἀπαιτεῖν. ἀλλ' εἴ τι τοιοῦτο γένηται κωλύεσθαι ταῦτα παρά τε τῶν λαμπροτάτων τῶν ἐπαρχιῶν ἀρχόντων, καὶ παρὰ τῶν ἐν ταῖς πόλεσι θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων διεταξάμεθα. δόντες ἄδειαν τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, ἅμα τῷ λαμπροτάτῳ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντι, καὶ ἄκοντας ἄγειν πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς βιαζομένους, ἢ τοῦ ἀπαλλάττεσθαι τῆς ἐργασίας κωλύοντας. καὶ δημοσίαν μὲν αὐτῶν ποιεῖν τὴν οὐσίαν, ἐκείνους δὲ τῆς πόλεως ἐξελαύνειν. εἰ δὲ ὁ τὴν ἐπαρχίαν ἰθύνων αὐτὸς ὁ βιαζόμενος εἴη, ἢ τὴν ἐκ τῆς εἰρημένης ἐργασίας ἀπαλλαγὴν κωλύων, διδοῦσαν ἄδειαν καὶ μόνοις τοῖς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις προσιέναι τὴν ταῦτα παραχοῦσαν, ἢ τὸν αὐτῆς ἐγγυητήν. τὸν δὲ ἐνδυποδεῖσθαι τῷ τὴν ἀρχὴν ἔχοντι, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἀδικεῖν, ἢ μὴ γένοιντο πρὸς τοῦτο ἱκανοὶ, μηνύειν εἰς τὴν βασιλείαν, ὥστε ἐξ ἡμῶν τὴν προσήκουσαν ἐξενεχθεῖσαν ποινήν. τῶν ἐγγυῶν καθάπαξ λυομένων, καὶ τῶν ἐγγυητῶν ἀζημίων φυλαττομένων. ἄδειαν διδόντες ταῖς ἀπαλλαττομέναις τοιαύταις γυναιξὶν, ἐλευθέραις καὶ εὐγενέσιν οὔσαις πρὸς γάμον χωρεῖν νόμιμον, καὶ εἰ τυγχάνοιεν ταῖς σεμνοτάταις ἀξίαις πρὸ ταύτας λαμβάνοντες κεκοσμημένοι, μηκέτι δεομέναις βασιλικῆς ἀντιγραφῆς, ἀλλὰ κατ' ἐξουσίαν τὸν γάμον πραττούσαις, γαμικῶν μέντοι συμβολαίων ἐκ τρόπου παντὸς μεταξὺ αὐτῶν γινομένων. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν θυγατέρων τῶν σκηνικῶν διαταξάμενοι, τὴν μὲν εἰρημένην διάταξιν καὶ ἐν τῷ ἑτέρῳ βιβλίῳ τῶν πασῶν διατάξεων, τούτου δὴ τοῦ τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας ἐπωνύμου βιβλίου πρὸς τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς ἀντιγεγραμμένην τεθείκαμεν. ἐπειδὴ δὲ ἐχρῆν διὰ τῆς παρούσης νομοθεσίας καὶ ὑμῖν τοῖς πανταχοῦ γῆς θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις ταῦτα ποιῆσαι φανερὰ, διὰ τοῦτο συνελόντες τὰ κατ' ἐκείνην ἀφήγησιν πλατύτερα νομοθετηθέντα τήνδε τὴν θείαν διάταξιν ποιούμεθα καὶ πρὸς ὑμᾶς, ὅπως τὴν ἱερατικὴν διασώζοντες σεμνότητα, καὶ σωφροσύνης ἀντεχόμενοι ταῦτα φυλάττοιτε, τότε ἐκ τοῦ μεγάλου θεοῦ δέος, καὶ βασιλικὴν ἀγανάκτησιν, εἴπερ τούτων παραβαίνοιτε, λογιζόμενοι. D. K. NON. CP. DN. Iuſtin. PP. A. IV. & Paulino Coſſ.

Pag. 45. l. 23. *Cum Auunculo Romanorum Cæſar conſalutatur.* Vir doctiſſimus Iuſtinianum tum Cæſarem conſalutatum putat, cùm *nobiliſſimus* eſt appellatus, ex eo loco Marcellini. *Anno Regiæ vrbis conditæ* CXCVII. *Iuſtinus Imperator Iuſtinianum ex ſorore ſua nepotem iam dudum à ſe nobiliſſimum deſignatum,*

f *participem*

participem quoque Regni ſui, ſucceſſorémque creauit. Neque vidit *Cæſaris* & *Nobiliſſimi* dignirates etiam rempore hic à Marcellino diſtinctas. Valenrinianus iunior, vt refert Olympiodorus Thebanus apud Photium, adhuc in cunabulis ab Honorio Imperatore *Nobiliſſimus* dictus eſt, quinto verò pòſt anno à Theodoſio per Helium Officiorum magiſtrum Theſſalonicæ *Cæſar* pronunciatus fuit. Vide Marcellinum ad Conſulatum Maximi,& Plinræ, atque Victoris & Caſtini. Sanctus Nicephorus in Hiſtor. Τὸν ὑῶν αὐτοῦ τοὺς μὲν δύο Χρισοφόρον καὶ Νικηφόρον Καίσαρας, Νικήταν δὲ νοβελίσιμον. *Duos è liberis ſuis Chriſtophorum & Nicephorum Cæſares, Nicetam verò Nobiliſſimum creat.* Sanè mulros legimus *Nobiliſſimos*, qui nunquam *Cæſares* fuerunt; Eumathius, qui Nyſminij & Nyſminiæ deſcripſit amores, *Protonobiliſſimus* erat. Ergo Iuſtinianus *Nobiliſſimus* appellatus eſt, cùm à Iuſtino eſt adoptatus ſub initium Imperij, vt clarè Procopius ſignificat lib. 1. bell. Perſ. *Cæſar* autem pronunciarus fuit anno nono, vt eſt apud Euagr. lib. 4. cap. 9. Τούτῳ τῷ Ἰουστίνῳ ὄγδοον ἔτος τῆς βασιλείας ἄγοντι ἐννέα τε μῆνας πρὸς τρεῖσιν ἡμέραις Ἰουστινιανὸς ἀδελφιδοῦς συμβασιλεύει ἀναρρηθεὶς τῇ πρώτῃ τοῦ Ξανθικοῦ. *Cum Juſtinus octo annos, menſes nouem, & dies tres regnaſſet, Juſtinianum ſororis filium ſibi in ſocietatem Imperij gerendi aſciuit; qui Cæſar declaratus fuit prima die menſis Xanthici, id eſt, Calendis Aprilis.* Idem comprobat antiquum nomiſma à viro humaniſſimo Dionyſio Octauiano Sada nobis tradirum, in cuius auerſa parte eſt ἐπίσημον ς Græcum cum tribus Latinis notulis I I I. quibus colligitur ſumma nouem annorum.

lin. 27. *Metu ac minis S.P.Q. perterritus in eam impellitur ſententiam.* Contrarium narrat Victor Tunnenſis; *Juſtinus Auguſtus Iuſtinianum nepotem ſuum ad Senatorum ſupplicationem inuitus Cæſarem facit.* Cyrillus Scythopoliranus, συναινέσει πάσης τῆς συγκλήτου βουλῆς, *vniuerſo Senatu comprobante.* Ita loqui ſolemus, cùm in Comitiis vel pauci apertè reclamant, vel multi occultè aduerſantur. Sanè in renunciatione ſuffragiorum vniuerſum Senatum & Populum in eandem minimè iuiſſe ſententiam par eſt credere; quare ſubindicare

indicare Procopius videtur, cum iis Iuſtinianum minis egiſſe qui refragarentur.

lin.30. *Suſcepère dominationem tertio ante feſtum Paſchatis die.* Hoc eſt, *feria quinta maioris hebdomadis*, vt Cyrillus Scythopolitanus declarat, τῇ ἁγίᾳ πέμπτῃ. Theophanes, τῷ δὲ ἀπριλλίῳ μηνὶ πρώτῃ τῆς αὐτῆς πέμπτης ἰνδικτιῶνος τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα ἀσθενήσας ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος προεχειρίσατο ἔτι ζῶν εἰς βασιλέα Ἰουστινιανὸν τὸν ἴδιον ἀνεψιὸν, καὶ ἔστεψεν αὐτὸν, καὶ συνεβασίλευσεν αὐτῷ μῆνας τέσσαρας. *Die prima* (*quinta* Cyrillus habet) *menſis Aprilis, Indictione quinta, die feſto Paſchæ, Imperator Iuſtinus ægrotans, adhuc viuens ad Imperium promouit Iuſtinianum nepotem, eúmque coronauit, & ſimul imperarunt menſes quatuor.* A Procopio Theophanem diſcrepare non arbitror; nam ante Paſcha deſignatum Cæſarem Iuſtinianum crediderim; ipſo verò Paſchatis die à Populo conſalutatum; hoc Theophanes, illud Procopius narrare videtur.

lin.31. *Feſtum Paſchatis.* In Græco eſt τῆς ἑορτῆς. Nos addidimus *Paſchatis*; nam feſtum Chriſtianis omnium feſtorum celeberrimum, ita per quandam excellentiam Græci nominarunt. Hinc ἑορταστικαὶ Epiſtolæ & Homiliæ, quibus futurum Paſcha prænunciatur. Iuſtinianus Nouella octaua, τὸν παρόντα νόμον ἐγράψαμεν θεῷ τε αὐτὸν ἀνατιθέντες καὶ ταῖς τῆς μεγάλης καὶ κοινοτάτης ἑορτῆς ἡμέραις. *Hanc legem ſcripſimus, quam Deo dicauimus, & hiſce magni & vniuerſalis feſti diebus.* Nonnunquam etiam vocatur κατ' ἐξοχὴν *Dies*, ἡμέρα. vt in Synodo Berytenſi, ἐπειδὴ τεσσαρακοστὴ ἦν ἐκέλευσε μετὰ τὴν ἡμέραν ἀπαντῆσαι. *Quoniam Quadrageſima erat poſt Paſcha iuſſit nos occurrere.* & ſtatim addit, διὰ τὴν ἑορτὴν ἀπέλυσεν αὐτοὺς τῆς ἀκοινωνησίας. *Propter feſtum Paſchæ abſoluit eos ab Excommunicatione.* Chryſoſtomus dixit Κυρίαν ἡμέραν.

lin.32. *Quando nulli dicere ſalutem vel pacem fas eſt.* In omen infauſtum id accipere Procopius videtur, nempe bellorum, coniurationum, peſtium, prodigiorum, terræque motuum, quæ Imperatore Iuſtiniano contigerunt. Innuit præterea veterem Eccleſiæ ritum, quem conſuetum iam olim habuit, hodiéque ſeruat Eccleſia Romana. Nam die, quem *Cœna Chriſti Domini* vocamus, nempe tertio ante Paſchatis celebritatem, licèt inter Miſſarum ſolemnia pacem de more ſacrorum Antiſtes à Deo petat, qui tamen myſteriis interſunt ſacri viri, ac populus, ob mœſtitiam Chriſti paſſionis, à læto pacis oſculo & ſalutatione temperant. *Agnus Dei dicitur, ſed pax non datur.* libri Rituales. *Dicat, Agnus Dei, abſque oſculo.* Ordo Romanus.

lin.33. *Morbo Iuſtinus abſumptus eſt.* Recrudeſcente vulnere quod olim pugnans acceperat. Chronicon Alexandrinum; Συνέβη ἀσθενήσαντα τὸν βασιλέα Ἰουστῖνον ἐκ τοῦ ἕλκους, οὗ εἶχεν ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ ἐξ ἧς ἔλαβε σαγίτας ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῆσαι μηνὶ λῴῳ, κατὰ ῥωμαίους αὐγούστου πρώτῃ ἡμέρᾳ κατὰ

ὥραν τρίτην τῆς παρούσης πέμπτης ἐπινεμήσεως. τελευτᾷ δὲ ἐτῶν ἑβδομήκοντα ἑπτά. *Accidit, vt Imperator Iuſtinus ex vlcere pedis, quod ex ictu ſagittæ in bello contraxit, extingueretur menſe Loo, id eſt, Auguſti die primo (ſecundo*, vt habet Cyrillus) *ſub horam diei tertiam, Indictione hac quinta. Vixit annos* LXXVII. ὁ θεῖος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἔκτισε τὰ Προκοπίας σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ ἔνθα καὶ θανὼν ἐτάφη. *Auunculus Magni Juſtiniani ædificauit Ecclesiam vocatam Procopiæ vnà cum Euphemia coniuge, vbi poſt obitum conditus eſt.* ex πατρίοις CP. Neſcio, an hæc Procopiæ Eccleſia, eadem cum illa ſit, de qua Cedrenus memorat; ἐτελεύτησεν Ἰουστῖνος, καὶ ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν μονῇ τῆς αὐγούστης ἐν λάρνακι πρασίνῃ μετὰ τῆς γυναικὸς Εὐφημίας. *Mortuus eſt piiſſimus Juſtinus: corpus eius in arca praſina repoſitum eſt in Monaſterio Auguſtæ iuxta vxorem Euphemiam.*

lin, 34. *Annis in Principatu nouem exactis.* Ita illorum temporum æquales Iornandes & Cyrillus; ſed non ſolùm annum nonum exegit, verùm etiam exceſſit. Marcellinus Iuſtiniani Cancellarius duos præterea menſes addit; Euagrius, & ipſe Synchronus tres tantùm dies; lib. 4. cap. 9. Sed in vtriuſque libris mendum ineſſe palàm eſt. Nam ait Euagrius Iuſtinum anno Imperij octauo, menſe nono (is erat Martius) ac tertio die Iuſtinianum participem Regni feciſſe, & cum eo imperaſſe menſes quatuor, id eſt, à Calendis Aprilis ad Calendas Sextiles. Exegit ergo Iuſtinus in Imperio annos nouem, menſem vnum, dies tres. Nempe decimum annum attigit, quo Magiſtratus Cyzicenus cudebat hoc nomiſma, quod ab humaniſſimo viro Dionyſio Octauiano Sada habuimus;

aliud huic ſimile à Nicopolitis cuſum profert Adolphus Occo.

D. N. IVSTINVS. P. P. AVG. — A ✠ / N M X / N / O B

Tertium

Tertium vidimus in quo eadem annorum ſumma Græco erat numero notata.

D. N. IVSTINVS. P. P. AVG. VICTORIA. AVGG. I.

Ad huius verò calculi rationem omnino reſtituas neceſſe eſt cùm alios hiſtoricos, tum editionem Victoris Tunnenſis, quæ habet *annos octo, menſes nouem*. Corrigenda præterea eſt editio Græca de ſectis Leontij Scholaſtici, qui ſub Iuſtiniano floruit; nam ex vocis ἐννέα ſimilitudine, ἵνα habet: Leunclauius malè cautus, mendum ſua interpretatione confirmauit.

lin. 38. *Solúſque Juſtinianus imperauit cum Theodora.* Dum hæc Procopius ſcribebat, annum in Imperio agebat Iuſtinianus ſecundum & trigeſimum. Quid ergo in mentem venit Pſeudogordiano in Priuilegio Caſſinenſi Collegam Iuſtiniano, inde ab anno eius principatus duodecimo, dare Iuſtinum Iuniorem? Adolphus etiam Occo neſcio quem Tiberium Iuſtiniano noſtro ſocium dedit Imperij; nec animaduertit aureum illum nummum, ex quo id elicit, Iuſtiniani Iunioris eſſe, quo cum Tiberius filius regnauit. τοῦ αὐτοῦ κόμματος eſt alter quem profert cum hac inſcriptione. D. N. IVSTINIANVS. ET. EKYCHRISTIVS. Denique fruſtra viri docti Cæſar Baronius, & Iacobus Gretſerus ex Iuſtiniani nomiſmatis alios eius Collegas quærunt. Illud proferunt, in cuius auerſa parte eſt; VICTORIA. AVGGG. B. Triplice littera G. tria Auguſtorum nomina denotati volunt; hoc eſt, cum Iuſtiniano ac Theodora Iuſtinum. Quem Iuſtinum? Iuniorem? Reclamat cum Procopio Corippus, qui nonniſi extincto Iuſtiniano Cæſarem & Imperatorem creatum Iuſtinum fuiſſe referr, ſolemnéſque ritus inaugurationis carmine deſcribit. Seniorem? Nónne vident illud nomiſma anno Iuſtiniani. B. ſecundo cuſum fuiſſe? Imò cùm de hac re conſulerem Illuſtriſſimum Cardin. Barberinum virum de omni genere litteratum bene meritum, ex ditiſſimo ſuo Muſæo, in quo certant inter ſe rerum antiquitas & opulentia, duo protulit aurea nomiſmata quarto & ſexto anno Iuſtiniani cuſa; in quibus ter nihilominus repetita eſt littera G. Alterum hic accipe: alterum dabimus infrà. Inciſorum ille abuſus eſt. In alio nummo ἐκ τοῦ ἐνδωτίου peccarunt, vt vides.

D. N. IVSTINVS. ET. IVSTINIANVS. P. F. AVG. in quo litteras ſingulares, & extremam AVG. geminare oportuiſſet. Verùm hæc curioſiùs perſequi, non huius eſt otij.

Pag. 46. l. 25. *Nullus ex Senatu*, &c. *prohibendam cenſuit rem deteſtabilem.* Contrarium Aimoinus lib. 2. cap. 5. *Quod factum vehementer abhorruit populus, cunctuſque Senatus, adeò vt palàm clamarent nefariam rem feciſſe Auguſtum, vt publicæ abiectionis ſcortum ſibi copularet in matrimonium. Hac Cæſar exagitatus iniuria, pleroſque Senatorum pertrahi iubet ad necem. Quæ res in tantum perterruit plebem, vt ſibi quiſque metuens conatibus eius in poſterum minimè obuiare auderet.* Hæc vera ſiluiſſet Procopius? fortaſſe Aimoinus innuit iacta in Iuſtinianum eam ob rem conuicia in Circo & Theatro, quod & in aliis autoribus legimus.

lin. 30. *Nullus Antiſtitum.* Epiphanium Conſtantinopolitanum Patriarcham hic præcipuè carpit, quo ἐπιθέντος τὰς χεῖρας, *manus imponente* more maiorum Iuſtinianus adiuit Imperium, vt Cyrillus Scythopolitanus explicat.

lin. 31. *Qui eam Dominam eſſet compellaturus.* Scilicet & hunc Procopij locum vrgeant, qui illum Gregorij Magni nobis obtrudunt, vbi Mauritium Imperatorem & Conſtantiam Auguſtam Sanctiſſimus Pontifex *Dominos* vocat. Procopius quàm nominis illius faſtum vituperet, habes infrà pag. penult. Gregorius, aliíque priſci Pontifices, & Orientis Epiſcopi quàm modeſtè, & συγκαταβατικῶς id egerint, omnes intelligunt. Planè fuerunt & quibus eo vti nomine non libuit, vt Leontio Tripolitano, quem ſua ætas Κανόνα τῆς ἐκκλησίας, *Eccleſiæ normam*, licèt Ariana infectum labe, vocauit. Is (quoniam hic locus eſt de Græcis Epiſcopis, & Imperatrice Theodora) ad Euſebiam Conſtantij coniugem, fœminam in Epiſcopos inſolentis ſupercilij ita ſcripſit. *Si ad te venire me volueris, debita Epiſcopis reuerentia conſeruata, vt ego quidem ingrediar: tu autem ſtatim de ſublimi iſto ſolio deſcendens, reuerenter mihi obuiam procedas, & caput meis manibus ſupponas, benedictionem acceptura, ac deinde ego ſedeam, tu verecundè adſtes; cùm iuſſero, ſigno dato, ſeſſura: ſi hæ, inquam, tibi conditiones placuerint, veniam ad te: ſin alio modo, non tam multa dabis, tam magna non poteris, vt nos honore Epiſcopis conueniente neglecto, diuinum Sacerdotij inſtitutum violemus.* Græci autoris hiſtoriam habes apud Suidam in *Leontio.* Theodora & Iuſtinianus ab Eccleſiaſticis *Domini* dici voluerunt; an & oſcula pedum ab iiſdem vt à ſecularibus requiſierint, dicam ad pag. 134.

Pag. 47. l. 20. *Erat Theodora venuſta facie.* Procopius lib. 1. Ædif. de ſtatua Theodoræ à Byzantiis poſita. Ἡ μὲν εἰκὼν εὐπρόσωπος, ἀλλὰ τῆς βασιλίδος τοῦ κάλλους ἐλάσσων, ἐπεὶ αὐτῆς τὴν εὐπρέπειαν λόγῳ τε φράσαι, καὶ ἰνδάλματι ἀπομιμεῖσθαι ἀνθρώπῳ γε ὄντι παντάπασιν ἀδύνατον. *Præſtantis quidem figuræ imago eſt, ſed à pulchritudine Auguſtæ longè abeſt, cùm eius formæ præſtantiam humanum non poſſit artificium, vel ſermone declarare, vel exprimere ſimulacro.* Pauli Silentiarij Poëtæ ſub Iuſtiniano apprimè illuſtris extant

lib. 4.

lib. 4. Anthol. duo epigrammata de Theodoræ pulchritudine. An Auguſtæ? affirmare non auſim. Hæc illius imago eſt muſiuo opere expreſſa Rauennæ dum adhuc viuebat.

lin. 31. *Nihil non in communi actitatum.* Hæc ſumma eſt litterarum Theodoræ ad Zaberganem, quas ſuprà pag. 11. Procopius retulit. Iuſtinianus autem in rebus grauiſſimis conſiliorum participem habuiſſe ſe Theodoram ſæpe fatetur. Nouell. 8. *Hæc omnia apud nos cogitantes, & hic quoque participem conſilij ſumentes, eam quæ à Deo data eſt nobis piiſſimam coniugem.* Zonaras in Iuſtiniano; Οὐδὲν ἧττον τοῦ κρατοῦντος εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἡ κοινωνὸς αὐτοῦ τοῦ βίου διεδύνατο. *Nihil ipſo Imperatore minus, niſi etiam plus, vxor pollebat.* Qui prouincias, & magiſtratus ſuſcipiebant, æquè Iuſtiniano ac Theodoræ fidem, iuramenti religione, publicè profitebantur, & ſuam vtrique acceptam referebant dignitatem, & vtriuſque ſeruos ſeſe appellabant. Nouell. 8. in iuramento. Beliſarius in duobus triumphis ad Iuſtiniani Theodoræque veſtigia ſiſtit Gelimerem Vandalum, Gotthúmque Vittigem, idque opere muſiuo in Auguſtæo Prætorio exprimendum Iuſtinianus curauit, vt eſt lib. 1. Ædif. Κατὰ τὸ μέσον ἑστᾶσιν ὅ, τε βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα ἐοικότες ἄμφω γεγηθόσι τε καὶ νικητήρια ἑορτάζουσιν ἐπί τε τῷ Βανδίλων καὶ γότθων βασιλεῖ δορυαλώτοις τε καὶ ἀγωγίμοις παρ' αὐτοὺς ἥκουσι. *Media verò in tabula ſunt Imperator ac Theodora Auguſta geſtientibus ſimiles & exultantibus ob deuictos Vandalorum, Gotthorúmque Reges, qui captiui per triumphum ad*

ipſos

ipſos trahuntur. Sic in publicis inſcriptionibus communis vtrique titulus. Lege apud Cedrenum inſcriptionem, quæ erat in Templo Sophiæ. In templo verò S. Sergij, quæ domus pridem Iuſtiniani adhuc Patricij fuit, hæc extabat inſcriptio, quam in manuſcriptis Vaticanis Codicibus legi.

ἄλλοι μὲν βασιλῆες ἐτιμήσαντο θανόντας
ἀνέρας, ὧν ἀνόνητος ἔην πόνος. ἡμέτερος δὲ
εὐσεβίην σκηπτοῦχος Ἰουστινιανὸς ἀέξων
Σέργιον αἰγλήεντι δόμῳ θεράποντα γεραίρει
Χριστοῦ παμμεδέοντος· τὸν οὐ πυρὸς ἀτμὸς ἀνάπτων,
οὐ ξίφος, οὐχ ἑτέρη βασάνων ἐτάραξεν ἀνάγκη,
ἀλλὰ Θεοῦ τέτληκεν ὑπὲρ Χριστοῖο δαμῆναι
αἵματι κερδαίνων δόμον οὐρανοῦ. ἀλλ' ἐνὶ πᾶσι
κοιρανίην βασιλῆος ἀκοιμήτοιο φυλάξοι,
καὶ κράτος αὐξήσειε θεοστεφέος Θεοδώρας,
ἧς νόος εὐσεβίῃ φαιδρύνεται, ἧς πόνος αἰεὶ
Κἀκ κλεανῶν θρεπτῆρες ἀφειδέες εἰσὶν ἀγῶνες.

Pag. 48. l. 1. *Simulatis his ex aduerſo ſtudiis.* Ex aduerſis ſtudiis in rebus fidei licet colligere, & in reliquis negotiis diſcrepantiam, vel ſimulationem. Erat Iuſtinianus, vt ait Leontius de Sectis, planè Συνοδίτης, *Conciliaris*; ita tum vocati ſunt Concilij Calchedonenſis propugnatores. Contrà Theodora (vt Victor Tunnenſis affirmat) *occulta eſſe Synodi Calchedonenſis nunquam deſtitit inimica.* Euagr. lib. 4. cap. 10. Ἰουστινιανὸς μὲν οὖν τῶν Καλχηδόνι συνεληλυθότων, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν ἐκτεθειμένων μάλα γενναίως ἀντείχετο. Θεοδώρα δὲ ἡ τούτου σύνοικος τῶν μίαν φύσιν λεγόντων, εἴτε οὕτως ἔχοντες, εἴτε καὶ κατά τινα συγκειμένην οἰκονομίαν, ὅμως δ' οὖν ἀλλήλοις οὐκ ἐνεδίδοσαν. *Quemadmodum Iuſtinianus Epiſcopis, qui Calchedone in vnum conuenerant, & decretis ab illis editis valde conſtanter adhæſit: ſic Theodora eius coniux, illis qui vnam in Chriſto naturam aſſerebant; ſiue igitur ita re vera ſentirent, ſiue dedita opera ſic inter ſe conueniſſent, nemo tamen alteri cedebat.* Reliqua Iuſtiniano flagitia fortaſſe condones, hac ſimulatione nihil tum orbi Chriſtiano pernicioſius eſſe potuit.

lin. 2. *Chriſtianos inter ſe quæſtionibus concitatos.* Præcipuæ quatuor fermè fuerunt; duæ ſub Zenone & Anaſtaſio eruperunt: *Concilium Calchedonenſe an referendum in Diptycha. Additio facta Triſagio num reſpuenda.* Duæ ſub Iuſtiniano excitatæ: *Tria capita à Iuſtiniano propoſita, damnanda, necne. Chriſti corpus an corruptioni obnoxium.*

lin. 3. *Vt paulo pòſt dicam.* Vbinam? vel in Codicibus Vaticanis hoc deſideramus: vel hanc hiſtoriam ad vmbilicum Procopius non perduxit. Neque enim memoria excidiſſe crediderim, quod dicturum ſe ſæpius promiſit, iterum infrà pag. 121. & conſtituta eam ob rem Chriſtianis ſupplicia,

pag. 53.

pag. 53. & 115. Vide quæ ad hæc ſingula loca diſſerimus.

Pag. 49. l. 9. *Quæ priſcis legibus prohibita eſſent, in Rempublicam introducere.* In antiquis mutandis legibus leuitatem Iuſtiniani alij notarunt, & Andreas Alciatus lib. 4. Diſpunct. cap. 7. Quod ſtatim ſubdit Procopius de Magiſtratuum formis abrogatis. Lege Nouellas 20. 24. & deinceps vſque ad trigeſimam primam, Iuſtinianus ipſe fatetur; *A nobis inuentos & in ampliorem formam redactos Magiſtratus.* Nouella 29. *Præconſules ergo & Prætores, & Moderatores, atque veterum huiuſmodi nominum maieſtas à nobis adinuenta eſt.* Nouella 102. idémque repetit Nouella 103. & Edicto 4. Magiſtratus ait multifariam mutaſſe παρὰ τὸ πάλαι κεκρατηκὸς, *contra veterem conſuetudinem*, quod id è re publica eſſe putarit.

lin. 15. *Statis Magiſtratuum formis abrogatis.* Eos ferè omnes *Iuſtinianos* vocauit, de quibus in ſequenti notatione dicam. Præterea Quæſitorem, & Prætorem Plebis addidit ad Magiſtratus vrbanos; lege Nouell. 13. & 80.

lin. 19. *Vt omnia noua & de ſuo nomine dicerentur.* Quatuor vrbes de Iuſtiniani nomine vocatas nonnulli recenſent, idque nimia honoris cupiditate à grauiſſimo Principe factum mirantur; quid ſi longè plures? ac præterea Oppida, Domos, Libros, Scholares, Magiſtratus, Milites eodem nomine inſignitos numeraſſent? Duodecim vrbes ab Alexandro Macedone conditas ac de illius nomine dictas Autor Chronici Alexandrini refert; & hunc numerum Iuſtinianus exceſſit.

VRBES.

Iuſtiniana Prima, antea Bederina Iuſtiniani Patria. Procopius lib. 4. Ædif. Agath. lib. 5. hiſt.

Iuſtiniana Secunda, olim Vlpiana apud Dardanos Europæos. Procop. ibid.

Iuſtiniana, poſt debellatos Vandalos, appellata eſt Carthago in Africa. Nouell. 131.

Iuſtiniana in Prouincia Byzacena, olim Adrumetus. Procop. lib. 6. Ædif.

Iuſtiniana in regione Lazica, antea Petreum dicta. Nouell. 28.

Iuſtiniana in Armenia interiore, olim Bazanis, ſeu Leontopolis. Nouell. 31.

Iuſtiniana in Campo Armeniæ Maioris Zumina vocato. Procop. lib. 3. Ædif.

Iuſtiniana, quæ Sycæ quondam vocabatur, modo Galata. Nouell. 59. Chron. Alexandr. Stephan. de Vrb. Heſych.

Iuſtinianopolis noua in Inſula Cypro. Synod. Trull. can. 39.

Iuſtinianopolis in Epiro, olim Adrianopolis. Procop. lib. 4. Ædif.

Iuſtinianopolis ſeu Myloma in Pamphylia. in Prouincial. Eccleſ. Orientis.

Iuſtinianopolis ſiue Spalæa in Galatia. Ibidem.

Iuſtinianopolis, quæ & Euaria in Phænicia Libani. Ibidem.

Iuſtinianopolis in ſecunda Cappadocia. Synod. V. Conſtant.

ἄδηλον ὅτι ἐστὶν ὁ μείζων, καὶ πάντως ἡμεῖς ἐκείνῳ προσκεισόμεθα, καὶ οὐ στερηθήσῃ τούτων. Ταῦτα μαθὼν ὁ Οὖννος ἐκρότησε πόλεμον κατὰ τῶν ὁμοεθνῶν. καὶ οὕτως ἐπὶ πολὺ μαχόμενα ταῦτα τὰ ἔθνη ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλοντο. *Reuocans ad calculum Iuſtinianus quæ expendebantur in tot militum multitudinem, iudicauit magis expedire paucis muneribus concitare inter ſe Barbarorum Tribunos, quàm tot pecunias in exercitum, qui in eos immittendus eſſet, inſumere, eáque curâ vexari; quò illi ſui forent interitus autores. Id ſanè aduerſus Hunnos fecit, qui in altera ſunt ripa Danubij. Nam ſcripſit ad vnum ex Tribunis: Munera veſtiúm præſtantiſſimo miſi, te verò omnibus antecellere ratus, hæc ad te potiſſimùm deſtinaui. At alius, vt audio, vi ea diripuit ſe præſtantiſſimum eſſe dictitans. Tuum ergo erit ſtudium oſtendere quod longè cæteris excellas. Sume tibi ablata, & illum vlciſcere, vt par eſt. Quod niſi feceris, planè manifeſtum erit, illum præſtare; quare nos quidem ei fauebimus, tu verò etiam muneribus priuaberis. His auditis Hunnus bellum in ſuos populares excitauit; ſicque ea gens diuturnis & inteſtinis bellis deleta eſt.* Iiſdem artibus in Sandiclum & Zaberganem Cotrigurorum Tribunos vſus eſt, vt explicat Agathias lib. 5. & Menander Protector in Eclogis. qui & Abares, inquit, ἠφάνισεν ἄν, *deleuiſſet* Iuſtinianus, εἴγε μὴ τῷ ὀφειλομένῳ τέλει πρότερον ἠφάνιστο αὐτός, *niſi ipſe priùs morte deletus fuiſſet.*

lin. 37. *Immanes pecunias perditâ munificentiâ largitus eſt.* In libris ipſis, quos Iuſtiniano legendos Procopius tradidit, idem habet, & lib. 8. Οὖννοι δῶρα πολλὰ ἀνὰ πᾶν ἔτος πρὸς βασιλέως κομίζοντες, καὶ διαβαίνοντες ποταμὸν Ἴστρον καταθέουσιν ἐσαεὶ τὴν βασιλέως χώραν, ἔνσπονδοί τε καὶ πολέμιοι Ῥωμαίοις ὄντες. *Hunni plurima quotannis à Principe accipiunt donatiua, quamquam Danubium tranſgreſſi, perpetuò in Imperatoris ditionem excurrant, ſemper fœdera, ſempérque inimicitias cum Romanis exercentes.* Toto ſui Imperij tempore id Iuſtinianus commiſit, ſed cùm ſeneſcere cœpit, atque deſidiæ ſe dedere, hæc vna illi ad hoſtium vim repellendam fuit machina, vt ait Agathias lib. 5. ἀμφὶ τὴν ἐσχάτην τοῦ βίου πορείαν Ἰουστινιανὸς ἀπειρηκέναι τοῖς πόνοις ἐδόκει, καὶ μᾶλλον αὐτὸν ἤρεσκεν ξυρρηγνύειν ἐν σφίσι τοὺς πολεμίους, καὶ δώροις αὐτοὺς εἴ πη δέοι καταθωπεύειν καὶ ταύτῃ ἁμωσγέπως ἀποκρούεσθαι, ἢ ἐφ' ἑαυτῷ πεποιθέναι, καὶ μέχρι παντὸς διακινδυνεύειν. *Ad vltimum ſuæ vitæ curſum Iuſtinianus à laboribus viſus eſt abhorruiſſe, cùm potius haberet committere inter ſe hoſtes, & muneribus delinitos tantiſper repellere quàm ſibi fidere, & in apertum ſe inferre diſcrimen.* Menander, οἷς οὐκ ἐχρῆν τὸ μεγαλόδωρον ἐπεδείκνυτο. *Quibus haud conueniebat munificentiſſimus erat.* De hoc ſæpe in reliqua hiſtoria Procopius, & nos infrà.

Pag. 50. lin. 12. *Qui actâ prædâ inſuper incurſionis mercedem conſequerentur à munificentiſſimo Principe.* Quod ægro non ſolùm animo tulit Populus Conſtantinopolitanus; ſed etiam publicè in Imperatorem iis vocibus inuectus eſt, vt ſcribit Agathias lib. 5. Οἱ βάρβαροι χρυσίον ἐκομίσαντο χαριστήριον, ὥσπερ

ἡμῶν ἐς αὐτοὺς πεπλημμεληκότων. *Barbari aurum dono tulerunt quaſi in eos iniurij nos fuerimus.* Qua in re cùm excuſare Iuſtinianum Agathias nitatur, eo magis accuſat.

lin.27. *Multæ Prouinciæ quinta & amplius oppreſſæ ſint vaſtatione.* Plenæ ſunt illius tẽporis hiſtoriæ; nec refert de Prouinciis dicere, quod vna sẽſit vrbs Roma. Hanc anno ſexageſimo, quàm ab Odoaero capta fuerat, Beliſarius primò recuperat. Totilas deinde poſt ſecundam Beliſarij in Gotthos expeditionem, pulſis Romanis occupat. Inſequente anno, Beliſarius dirutam, penéque vacuam ingreditur. Rurſum tertio pòſt anno, Totilas à Beliſario refectam inuadit, ſuóque tenet præſidio. Tandem Narſes, fuſis Gotthis, profligatóque Totila, adſerit Imperio Romano. ex Procopio & Agathia.

lin.35. *Pro pace cum Choſroë ſtabilienda.* Pecunia Choſroæ pro pace numerata fuit δέκα καὶ ἑκατὸν κεντηνάρια. Vide lib.1. de bell. Perſ. Iuſtinianus Imperium Romanum Perſis tributarium fecit; quanto id cum damno, ſenſit eius ſucceſſor Iuſtinus. Nam arma in Romanos Perſæ ideo ſumpſerunt, vt Ioannes Epiphanienſis illorum temporum Scriptor lib.1. narrat, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος οὐδαμῆ ἠξίου χρυσίου λίτρας πεντακοσίας, ἐφ' αἷς πρότερον γεγόνασιν αἱ σπονδαὶ παρέχειν Μήδοις ἐς ἕκαστον ἔτος, καὶ τὴν ῥωμαίων πολιτείαν Πέρσαις ὑπόφορον ἐσαεὶ καταστήσασθαι. *Quia Juſtinus Imperator ſoluere Perſis quotannis recuſabat quingentas auri libras, quibus ſtabilitæ ſub Iuſtiniano induciæ fuerant. Ne Romana Reſpublica Perſis tributaria perpetuò fieret.* Idem de Abaribus Menander in Eclogis; quorum legatio Barbatorum hæc continebat. Χρεὼν ὦ βασιλεῦ κληρονομοῦντά σε τῆς πατρῴας ἀρχῆς, καὶ τοῖς πατρῴοις φίλοις οὐκ ἄλλως ἤπερ ὁ πατὴρ ὁ σὸς εὖ ποιεῖν, καὶ ταύτῃ φαίνεσθαι μᾶλλον διάδοχον εἶναι τετελευτηκότος τῷ μηδὲν ἐναλλάττειν, ὧν ἐκεῖνος ἔπραττε περιείων, οὕτω γὰρ καὶ ἡμεῖς τῆς αὐτῆς ἀνθεξόμεθα γνώμης, καὶ οὐχ ἧττον τὸ τῆς εὐεργεσίας ὄνομα μεταθήσομεν, εἰ δὲ καὶ μετ' ἐκεῖνον εὐεργέτην ἀποκαλέσομεν πρός γε καὶ αἰσχυνθησόμεθα τῷ πεπονθέναι καλῶς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμείβεσθαι τὸν δεδρακότα. Καὶ γὰρ πατέρα τὸν σὸν δώροις ἡμᾶς φιλοφρονούμενον ἀντεδωρούμεθα τῷ καὶ δυνάμενοι μὴ καταστρέχειν τὴν ῥωμαϊκὴν, ἀλλὰ πλέον ἐνδείκνυσθαί τι. τοὺς γὰρ ἐκ γειτόνων ὑμῖν βαρβάρους τὴν Θρᾴκην ἀεὶ περικόπτοντας ἠφανίσαμεν ἄρδην, καὶ οὐδεὶς ὁστισοῦν αὐτῶν περιλέλειπται τὰ Θρᾳκῶν ὁρίσματα καταδραμούμενος, δεδίασι γὰρ τὴν Ἀβάρων τὴν δύναμιν φιλίως ἔχουσαν πρὸς τὴν ῥωμαίων ἀρχήν. πεπείσμεθα δὴ οὖν ὡς ἐν τούτῳ μόνῳ καινοτομήσεις ἡμᾶς, τῷ πλέον παρέχειν ἡμῖν, ἢ ὁ σὸς ἐδίδου πατήρ. ἀνθ' ὧν καὶ ἡμεῖς ἤπερ ἐκείνῳ γενησόμεθά σοι κατὰ τὸ πλέον ὑπεύθυνοι, καὶ μείζονας ἐποφλήσομέν σοι τὰς χάριτας. πάρεσμεν οὖν ληψόμενοι τὰ κατὰ τὸ εἰωθός. γνῶθι γὰρ ὡς ἄλλως οὐκ ἔστι δυνατὸν τὸν καθ' ἡμᾶς ἡγεμόνα σοί τε καὶ τῇ ῥωμαίων εὐνούστατον ἔσεσθαι πολιτείᾳ, εἴγε μὴ ἐξχειρωθείη πρότερον αὐτῷ τὰ ἐφ' οἷς οὐ κινεῖν ὅπλα κατὰ ῥωμαίων ἔγνω.

Huiuſce

Prætor Iuſtinianus Thraciæ. Nouell.26.
Prætor Iuſtinianus Lycaoniæ. Nouell.25.
Prætor Iuſtinianus Paphlagoniæ. Nouell.29.
Comes Iuſtinianus Phrygiæ Pacatianæ. Nouell.24.
Comes Iuſtinianus primæ Galatiæ. Nouell.24.
Comes Iuſtinianus Iſauriæ. Nouell.27.
Comes Iuſtinianus tertiæ Armeniæ. Nouell.31.

MILITES.

Vandali Iuſtiniani Stationarij, quibus poſt triumphum Vandalicum, præſidia in Oriente conſtituit. Procopius lib.2. bell.Vand.

Non ſuum modò Iuſtinianus nomen, ſed etiam Theodoræ coniugis ita ſtuduit immortalitati commendare; quod minimè referre piget.

Theodorias vrbs prope Carthaginem nouam, olim dicta Baga. Procopius 6. Ædif.

Theodorias vrbs in confinibus Colchidis. Agath.lib.5.

Theodorias vrbs in Aſia minori. Synod.Conſt.V.

Theodoropolis dicta Laodicea. Ibid.

Theodoropolis vrbs in Thracia. Procop.lib.4 Ædif.

Theodoropolis præſidium ad Danubium. Ibidem.

Theodoropolis Caſtellum in Thracia. Ibidem.

Theodora Oppidum in altera Danubij ripa. Ibidem.

Theodorianæ Balneæ in Africa. Procop.lib.6. Ædif. Vt nomina, ſic & imagines vbique in Imperio Romano extabant; idque paſſim curarunt ſubditi, cùm ſuam Iuſtinianus vel in patinis poculiſque, ac vaſis cælari vellet effigiem, vt refert Corippus libro tertio.

Aurea purpureis apponunt fercula menſis
Pondere gemmarum plus grauia. Pictus vbique
Iuſtinianus erat. ————

lin.20. *Vt omnia noua & de ſuo nomine dicerentur.* Veterum Imperatorum nomina aboleuit, vt ſuum induceret; nam Theodoſij Magni ſtatuâ argenteâ, vt refert Zonaras, è ſuperbiſſima columna detractâ, ſuam equeſtrem impoſuit, de qua extat Græcum epigramma. Præterea ſuũ nomen publicè ſcribi voluit, omnium ferè exterarum gentium ac populorum ſatellitio ſtipatum, Iuſtinianus *Alamanicus, Gotthicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus,* non ſecus ac ſi de iis omnibus triumphaſſet, quamuis nõnullis nationum illarũ ipſe tributa ſolueret, alias verò nunquã deuicerit. Quare Theodebertus Francorum Rex id non ſolùm ęgrè tulit, ſed eã ob rem Longobardos alióſque populos ad inferendum Iuſtiniano bellum permouit, vt lib.1. narrat Agathias. Hunc Iuſtiniani faſtum Choſroës Perſarum Rex cùm

Huiuſce legationis ſententiam in illis Corippi carminibus habes.

Ad tua nos Princeps hæc ſplendida mœnia miſit
Annus, perlargi patris ſolatia veſtri
Sumere tempus adeſt. Sanctus quæ præbuit ille,
Vos etiam præbere decet, ſi fœdera pacis
Intemerata tibi, ſi mauis pacta manere,
Debita quærenti tranſmittite munera Regi.

lin. 39. *In ſocietatem pertractis Alamundaro, & Hunnis.* De Alamundaro, & Hunnis in ſocietatem vocatis, & de bello ob id recrudeſcente lege lib. 2. bell.Perſ. vbi quaſi ex aliorum ſententia hoc idem Iuſtiniano flagitium improperat. Nam ſecundum caput conditionum pacis cum Choſroë ſtabilitæ ſic habebat. Ὡς ἂν τὸ σύμμαχοι Σαρακηνοὶ ἑκατέρας πολιτείας ἐμμένοιεν καὶ οἱ τοῖς βεβαιωθεῖσι, καὶ μήτε τοὺς περσῶν κατὰ ῥωμαίων, μήτε τοὺς ῥωμαίοις ὁπλίζεσθαι κατὰ περσῶν. vt narrat Menander Protector. *Saraceni vtriuſque Reipublicæ ſocij, hæc ſtabilita capita obſeruent, vt neque Perſarum ſocij contra Romanos, neque Romanorum fœderati contra Perſas arma ſumant.*

Pag.51. l.15. *Hos omnes priori ſententia decedere iuſſit.* Hon damnat Procopius Iuſtiniani zelum, ſed Apoſtoli cenſurâ carpit, quod is non ſecundum ſcientiam fuerit. Primò, ob exactas ab hæreticis pœnas non tam religionis cauſâ, quàm pecuniæ cupiditate. Deinde, quod Samaritas & Gentiles, qui verbi prædicatione ab erroribus erant abſtrahendi, ipſe legum, & armorum vi ad pietatem cogere maluerit. Tertiò, quod non tam falſas ſectas aboleuerit, quàm Chriſtianam religionem illorum colluuie polluerit, qui legum terrore, & pœnæ formidine per ſimulationem ad Eccleſiam tranſierunt. Denique quod ea ſeueritate Romanam Rempublicam flagitioſorum hominum coniurationibus perturbauerit, ac tot populorum ſanguine, cædibúſque compleuerit. Quæ omnia prudens quiſque Imperator nullo Reipublicæ periculo, ac minimo ſubiectorum incommodo facilè obtinuiſſet. Addit Theophanes, δοθῆναι αὐτοῖς προθεσμίαν τριῶν μηνῶν πρὸς ἐπιστροφήν; *conſtitutum his omnibus à Iuſtiniano fuiſſe trium menſium tempus ad conuerſionem.*

lin. 34. *Quibus nemo Principum aliquando moleſtiam intuliſſet.* Non negat Procopius ab aliis Principibus animaduerſum olim in Arianos fuiſſe, quorum exiliis, bonorum publicationibus, atque ſuppliciis plenæ ſuperiorum eſſent temporum hiſtoriæ: ſed indicat à Iuſtiniano hæreticorum fortunas oppidatim, populatímque, & ſub idem tempus confertim fuiſſe direptas; quod alij Principes nonniſi priuatim, & per occaſionem, parciúſque feciſſent. Cæterùm non ſolùm Eccleſiaſtici vltimo ſupplicio afficiendos putàrunt Hæreticos; Dioſcori ſiquidem Alexandrini in hominem religionis reum ea vox eſt, οὐ μόνον τιμωρίας ἄξιός ἐστιν, ἀλλὰ πυρὸς, *non qualicumque dignus*

dignus pœna eſt, ſed igne. Et contra Euſebium Dorylæi Epiſcopum conclamatum eſt Epheſi; ἆρον, καῦσον Εὐσέβιον. οὗτος ζῶν καῇ. οὗτος εἰς δύο γένηται. ὡς ἐμέρισε, οὕτω μερισθῇ. *Tolle, incende Euſebium. Hic viuus ardeat. Hic in duo diſſecetur. ſicut diuiſit, ita diuidatur.* Verùm etiam Conſtantinopolitani Imperatores, vt Conſtantinus in Arij librorum lectores, ſectatoréſque, & Marcianus Auguſtus in Eutychianos capirali ſupplicio animaduertendum cenſuerunt. Hi verò neque à ridiculis tam pernicioſarum peſtium improperiis abſtinuerunt. Nam Byzantij in publicis latrinis hæreticorum anteſignani ex marmore ſculpti humi iacuerũt, vt in teterrima capita ventris onera plebs egereret: quod hic ſatis fuerit addidiſſe ad ſexcẽta alia, quæ docti viri hac ſuper re ex antiquis monumẽtis collegerunt. Ἔνθα ἄρειος τὸν αἴσχιστον θάνατον ἀπέλαβεν, ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ γειτνιῶντι τῇ γῇ ἐτέθη, καὶ σὺν ἐκείνῳ Μακεδόνιος, Σαβέλλιος, καὶ Εὐνόμιος πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον, καὶ οὖρον, καὶ ἐμπτύσματα ἐνείψωσιν αὐτοῖς. *Eo in loco vbi Arius abominandam mortem ſubiuit, à piiſſimo Theodoſio ſculptus eſt ex marmore humi hærens, & vnà cum illo Macedonius, Sabellius, & Eunomius ad improperium, vt prætereuntes ſputis, vrina, ac ſtercore eos deturparent.* in πατρίοις CP. Demum ſi qui Principes, vt Procopius ait, Arianis vel aliis Sectariis non intulerunt moleſtiam, ij verò non ſolùm contra Eccleſiaſticas ſanctiones, ſed Imperiales etiam fecerunt; vt idem Iuſtinianus, qui lege aduerſus omnes Arianos lata, immunes tamen Hexacionitas Arianos pronunciauit. Theophanes, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπέσπασε πάσας τὰς ἐκκλησίας τῶν αἱρετικῶν, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὰς τοῖς ὀρθοδόξοις, δίχα τῶν Ἐξακιονιτῶν Ἀρειανῶν. *Imperator Iuſtinianus abſtulit omnes hæreticorum Eccleſias, eáſque Orthodoxis conceſſit, exceptis iis, quæ Arianorum Hexacionitarum eſſent.* Hi nempe nobiliſſimi Arianorum erant, in quorum Collegium adſcribi Gotthorũ Reges Italici conſueuerant. Quare Autor Chronici Alexandrini, ad annum Zenonis vndecimum, Theodoricum *Hexacionitam* vocat; quem locum eruditus interpres Matthæus Raderus parum intellexit.

Pag. 52. l. 6. *A ſeditionum popularibus paſſim mactati.* In Eccleſia Sancti Mocij à Conſtantino exædificata, & iam inde ab Arianis occupata; eorum πολλοὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου., *quamplurimi contrucidati ſunt tempore Iuſtiniani Magni.* In πατρίοις C P. ita legimus.

lin. 13. *Cum iis temerè conflagrarunt.* Similia in hiſtoriis habentur; Saluſtius idem planè de Thalenſibus ſcribit. *Hi poſtquam murum arietibus feriri, réſque ſuas afflictas vident, aurum, argentúmque, & alia, quæ prima ducuntur, domum regiam comportant; ibi vino & epulis onerati, illaque & domum, & ſemet igni corrumpunt, & quas victi ab hoſtibus pœnas metuebant, eas ipſi volentes pependère.*

lin. 16. *Lege hac latâ etiam in Samaritas.* Quid illa lex contineret, paulo antè Procopius

Procopius dixit. *Hos omnes priore ſententia decedere iuſſit, proteruis tum alia minatus, tum & ne liberis aut propinquis bona relinquerent interdicens.* Iuſtiniani ergo Conſtitutio contra Samaritas non eſt lex nona Cod. de Hæret. vt vir doctus Cæſar Baronius opinatur. Accedit quod in Nouella 129. ſingula numerantur capita Conſtitutionis in Samaritas, quæ in lege illa nona minimè apparent. Porrò tres de Samaritis video Iuſtiniani Conſtitutiones. Prima de Religione illis interdicta, cuius hic Procopius meminit; vnde turbæ & ſeditiones in Palæſtina manarunt. Secundæ ſingula capita in Nouella 129. recenſentur, quam, vt Cyrillus Scythopolitanus ait, inſtante ſanctiſſimo viro Saba Palæſtinorum legato Iuſtinianus ſanciuit, factam ab eis rebellionem, & damna Chriſtianis illata vindicaturus. Hæc ſumma Conſtitutionis fuit. παύεσθαι τὰς τῶν Σαμαρειτῶν συναγωγὰς, καὶ πάσης τῆς πολιτείας ἀπελαύνεσθαι, καὶ μήτε κληρονομεῖν τοῖς ἰδίοις, μήτε κατὰ δωρεᾶς δίκαιον αὐτοῖς παραπέμπειν. ἔτι δὲ ἀναιρεθῆναι αὐτοὺς, μάλιστα τοὺς ἀρχηγοὺς, καὶ ἀτάκτους. *Vt Samaritarum Synagogæ clauderentur. Ipſi verò à Republica gerenda ſubmouerentur. Ne ad ſuos hæreditates, vel etiam donationis nomine tranſmitterent. Vt denique ipſorum primores & ſeditioſi occiderentur.* Tertiâ Iuſtinianus ſuperiorem reuocauit Sergij Cæſareæ Præſulis rogatu. Nam Nouella 45. quæ de Iudæis æquè ac Samaritis eſt, huc non pertinet.

lin. 21. *Chriſtianorum nomine cum ſuo permutato.* Iuſtinus Iunior Nouella de Samaritis. *Euaſerunt, inquit, in tantam nonnulli eorum veſaniam, vt vel ſalutari baptiſmo dignati, denuo ad id mali vnde diſceſſerant, redierint, & eadem cum Samaritanis habere in pretio, eodem cum ipſis agitari furore dignoſcantur.* Chronicon Alexand. Τινὲς δὲ αὐτῶν φοβηθέντες προσῆλθον δι' ἀνάγκης τῷ Χριστιανισμῷ, καὶ δεχθέντες ἐβαπτίσθησαν, καὶ ἕως τοῦ σήμερον ἐπαμφοτερίζουσιν. καὶ ἐπ' αὐστηρείᾳ μὲν ἀρχόντων σχήματι διεψευσμένῳ ὑπούλως καὶ κακούργως ὡς Χριστιανοὺς ἑαυτοὺς ἐμφανίζουσιν. ἐπὶ χαυνότητι δὲ ἀρχόντων φιλοχρημάτων Σαμαρεῖται καὶ μισοχριστιανοὶ, καὶ ὡς μὴ γνόντες Χριστιανισμὸν οὕτω διαπλάττονται τοὺς ἄρχοντας πείθοντες Σαμαρειτίζειν διὰ τῶν χρημάτων. *Quidam ex illis ſibi metuentes, vrgente neceſſitate, ſe ad Chriſtianam religionem contulerunt, qui recepti ſacro fonte tincti ſunt, hodiéque vtramque religionem conſectantur in ſpeciem quidem propter ſeueritatem Præſidum ſe ſubdolè & perfidè Chriſtianos mentiuntur: nacti verò Magiſtratus auaros, & in religione remiſſos, Samaritæ ſunt, peſſiméque oderunt Chriſtianos, itáque viuunt, ac ſi Chriſtum neſcirent, & Prouinciarum Procuratores pecunia corrumpunt, vt Samaritis faueant.* Ex his, vt Cyrillus Scythopolitanus ait, fuit Arſenius homo ſingularis apud Iuſtinianum & Theodoram autoritatis, de quo Procopius infrà pag. 120.

lin. 31. *Agreſtes agmine facto in Cæſarem arripiunt arma.* Huiuſce Samaritarum rebellionis omnes ferè poſteriores Hiſtorici meminerunt. Theophanes accidiſſe ait anno Iuſtiniani ſecundo, menſe Iunio. Chron. Alexandr. anno

Digitized by Google

quarto Lampadio & Oreſte Conſul. Vter veriùs, haud facilè dixerim. Τούτῳ τῷ ἔτει Σαμαρειτῶν στασιασάντων, καὶ ποιησάντων ἑαυτοῖς βασιλέα καὶ Καίσαρα, ἐπέμφθη Εἰρηναῖος ὁ Πενταδίας Στρατηλάτης, καὶ ἐθανάτωσε πολλούς. *Hoc anno Samaritanis tumultuantibus, ſibique Regem & Cæſarem creantibus, Ireneus Pentadiæ dux exercitus miſſus eſt, qui multos interfecit.* Aliam refert Samaritarum ſeditionem Theophanes ad annum Iuſtiniani vigeſimum nonum; quem locum ita vertit Anaſtaſius Bibliothecarius. *Vigeſimo nono Imperij Iuſtiniani anno ſeditionem concitauere Iudæi & Samaritæ Cæſareæ Palæſtinæ, & facti quaſi in ordine Praſinouenetorum irruerunt in Chriſtianos eiuſdem Ciuitatis, & multos interfecerunt, & Eccleſias combuſſerunt. Stephanúmque Præfectum ipſius vrbis in Prætorio peremerunt, & ſubſtantiam eius ſurripuerunt. Vxor verò illius aſcendens ad vrbem, adiit Imperatorem, qui iuſſit Adamantio magiſtro militum deſcendere in Palæſtinam & occiſionem exquirere Stephani,* &c. In hac expeditione imperator fuit Adamantius; in priore illa Irenæum Pentadiæ Theophanes memorat, Cyrillus Scythopolitanus Theodorum & Ioannem. Sed huius, vtpote eiuſdem ætatis Scriptoris integrá audire narrationem præſtat, quam è ſcriptis Vaticanis libris decerpſimus. Οἱ κατὰ Παλαιστίνην Σαμαρεῖται τὸ ἔθνος ἅπαν κατὰ τῶν χριστιανῶν στρατεύσαντες πολλὰ ἀθέμιτα διαπράξαντες, τὰς μὲν ἐμπιπλούσας ἐκκλησίας προδιδόντες, τοὺς δὲ συμπίπτοντας χριστιανοὺς διαφόροις κολάσεσιν ἀφειδῶς ἀποκτείνοντες, καὶ χωρία ὁλόκληρα τῷ πυρὶ παραδιδόντες, ἐν τοῖς μάλιστα περὶ Νεάπολιν τόποις, ἔνθα τυραννήσαντες ἔστεψαν ἑαυτοῖς βασιλέα Ἰουλιανόν τινα συνήθειον αὐτῶν. Τότε δὴ τὸν μὲν ἐπίσκοπον Νεαπόλεως Σαμμωνᾶ κατέσφαξαν, τινὰς δὲ συλλαβόμενοι πρεσβυτέρους, καὶ τούτους καταχόψαντες ἀπετηγάνισαν μετὰ λειψάνων ἁγίων μαρτύρων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα δεινὰ πεποιήκασιν, ὥστε τὰς βασιλικὰς καλουμένας ὁδοὺς ἀδιαβάτους τοῖς χριστιανοῖς γενέσθαι. Τούτων οὖν ἁπάντων εἰς ἀκοὰς εἰσελθόντων τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐκελεύσθησαν Θεόδωρος καὶ Ἰωάννης οἱ ἐνδοξότατοι στρατὸν συναγεῖραι, καὶ τῶν Σαμαρειτῶν καταστρατεῦσαι, καὶ συμβολῆς γενομένης ἀνῃρέθη Ἰουλιανὸς καὶ πλῆθος πολὺ Σαμαρειτῶν.

lin. 32. *Deſignatóque ſibi Imperatore Iuliano.* Sicuti multarum gentium à ſe profligatarum nomina ſibi Iuſtinianus aſciuit, ita & eius Tyranni, vt habes in Edicto ſeptimo, *Imper. Cæſ. Flau. Iuſtinianus, Aleman. Gotth. Franc. Germ. Ant. Alan. Vand. Affr. Pius, Fælix, Inclytus, Victor, Triumphator, ſemper Auguſtus, Iulianus.* Parum hoc animaduertit Henricus Agylæus, vel quiſquis alius ad illam inſcriptionem notauit: *Quod Julianus his adiicitur, vitioſum iudico.* Num (quod modò ſuccurrit) ibi Iuſtinianus reſcribit Iuliano Præfecto Prætorio? de quo nos infrà ad pag. 92. Octauius à Roſberg profert huius Iuliani antiquum nomiſma; ſed allucinatur; nam Iuliani Apoſtatæ id eſſe cùm reliqua omnia declarant, tum auerſa nomiſmatis facies Gentilium ſimulacris

cris inſignita, & *Votum Cybalæ Turritæ* ac *Palladi* nuncupatum.

Pag.53. l.9. *Exactione nullo humanitatis modo imperata.* Non diſſimulo Cyrilli Scythopolitani, qui hæc penè vidit, narrationem planè contrariam. Is refert Primæ Palæſtinæ, vbi potiſſimùm Samaritarum incurſio deſæuierat, *δώδεκα κεντηναρίων συγχώρησιν ἐποιήσαντο δημοσίων*, *duodecim Centenariorum ex publicis vectigalibus remiſſionem factam fuiſſe:* Scythopoli verò quæ hoſtium damna minus ſenſerat, *ἑνὸς μόνου κεντηναρίου συγχώρησιν δοθῆναι συνοῖδον οἱ ἐπίσκοποι*, *vnius tantùm Centenarij remiſſionem dandam Epiſcopos decreuiſſe.* Epiſcopos ait decreuiſſe, nempe Antonium Aſcalonitam, & Zachariam Pellenſem, quos penſitandis Clericorum & Eccleſiarum damnis Iuſtinianus præfecerat, vt idem Cyrillus narrat. Nam Sabas vir Sanctus eam remiſſionem non pro Clero tantùm, ſed etiam pro populis Palæſtinæ fidelibus fortaſſe petierat: Iuſtinianus inſtante tali tantóque viro Eccleſiis negare veritus eſt; reliquis populis concedere noluit. Hoc eſt de quo Procopius conqueritur. Imò ea ipſa tredecim Centenariorum remiſſio, ſi cum Cleri, Eccleſiarum, & Monaſteriorum Palæſtinæ multitudine comparetur, poſt tantam cladem minima & penè ridicula videbitur. De vectigali ab Eccleſiaſticis etiam perſoluto dicam infrà.

lin.11. *In Gentiles ſæuitiam conuertit.* Anno Imperij ſui tertio, Indictione octaua, vt ſcribit Theophanes, *ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς διωγμὸν μέγαν κατὰ Ἑλλήνων, καὶ πάσης αἱρέσεως, καὶ τὰς τούτων οὐσίας ἐδημοσίευσεν ἁπάσας.* *Fecit Iuſtinianus Imperator perſecutionem magnam aduerſus Gentiles, & omnes Hæreticos, illorúmque ſubſtantias publicauit.* Mirum ſanè eſt primarios Imperatoriæ Aulæ principes, hac lata lege, Gentilitiæ ſuperſtitionis reos actos fuiſſe. Inter hos, vt refert Heſychius, Procopius, Theophanes & Suidas, fuerunt *Tribonianus Quæſtor, Thomas magiſter Officiorum, Ioannes Præfectus Prætorio*, & *Phocas Patricius magiſter militum* conficiendo Codici à Iuſtiniano præfecti. His addit Theophanes *Aſclepiodotum Præfectum Prætorio, Macedonium Referendarium*, & *Pegaſium Heliopolitanum Patricium.* Falsò Aimoinus numerat *Beliſarium:* lege quæ ſuprà narrat Procopius de Theodoſio è ſacro lauacro ſuſcepto ab Antonina & Beliſario.

lin.17. *Inter libamina, & ſacrificia, atque impias religiones deprehenſi ſunt.* Hac infamia notatur Seuerus, quem vnicè amauit ac fouit Theodora Imperatrix. In Ep. Monachorum ad Mennam.

lin.19. *Quæ verò in Chriſtianos ipſos commiſit, infrà dicturi ſumus.* Sæuiit etiam in Chriſtianos; quod licèt hîc, & rurſus infrà pag. 115. polliceatur, neſcio tamen an obliuione promiſſum non fecerit. Hoc autem loco (quantum aſſequi coniectura poſſumus) dicturus erat Procopius de Chriſtianorum cædibus, aliíſque ſuppliciis ob tria Capita, & alias eo tempore controuerſas de dogmatibus quæſtiones. Id ipſe Procopius innuit lib. Hiſt. 8. Οἱ γὰρ ἄλλοι

ἐν Ἰλλυριοῖς ἀμφὶ πόλιν Οὐλπιανὰν βασιλέως ἐπαγγείλαντος διατριβὴν εἶχον στάσεως ἐνταῦθα πρὸς τῶν οἰκητόρων γεγενημένης, ὧνπερ ἕνεκα ἐν σφίσιν αὐτοῖς οἱ χριστιανοὶ διαμάχονται, ἅπερ μοι ἐν λόγοις τοῖς ὑπὲρ τούτων γεγράψεται. *Nam alij Vlpianæ in Illyrico Cæſaris iuſſu ſubſtiterunt; nempe excitata inibi à Ciuibus ſeditione ob eas quæſtiones, quibus inter ſe Chriſtiani diſſident; de quibus opportuno loco dicturus ſum.* Scilicet iam tum librum Ἀνεκδότων moliebatur. Vide has Notas infrà ad pag. 115.

lin. 20. *Poſt hæc turpes puerorum amores lege vetuit.* Duæ hac de re Conſtitutiones extant. 77. & 141. quarum altera cùm per aliam occaſionem ſcripta videatur, altera verò data ſit anno decimo octauo poſt Conſulatum Baſilij, haud dubito, quin prima intercideri t, quam ſub initium Imperij factam hîc Procopius ſubindicat, ac Theophanes editam anno ſecundo apertè dicit, & occaſionem ferendæ legis ita narrat. Τούτῳ τῷ ἔτει Ἡσαΐας ἐπίσκοπος Ῥόδου, καὶ Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Διοσπόλεως τῆς Θρᾴκης καθῃρέθησαν ὡς παιδερασταὶ εὑρεθέντες, καὶ ἐτιμωρήθησαν δεινῶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως καυλοτομηθέντες καὶ πομπεύσαντες τοῦ κήρυκος βοῶντος. Ἐπίσκοποι ὄντες τὸ τίμιον σχῆμα μὴ ἐνυβρίζοιτε. καὶ ἐξέθετο ὁ βασιλεὺς νόμους σφοδροὺς κατὰ τῶν ἀσελγαινόντων, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐτιμωρήθησαν. *Hoc anno Eſaias Epiſcopus Rhodi, & Alexander Epiſcopus Diſpoleos in Thracia exautorati ſunt, vtpote maſculorum corruptores deprehenſi, & ab Imperatore ſeuerè puniti ſunt, nam exſectis veretris per vrbem ducti, præcone proclamante; Quicumque eſtis Epiſcopi reuerendam dignitatem ne dehoneſtetis. Quare Auguſtus in libidinoſos ſeueras leges edidit, multique ſupplicio affecti ſunt.* Seueras nominat leges quas hic Procopius refert, ac deteſtatur, quibúſque neſcio an religioſiſſimus Imperator Conſtantinus Magnus bonum factum adſcripſiſſet; præſertim cùm in Epiſcopos tam indecorè obſeruarentur. Nam ille (vt Theodoretus narrat lib. 1. cap. 11.) *paludamento ſe obtecturum* affirmabat *eum Epiſcopum, quem alienæ vxori ſtuprum inferentem fortè vidiſſet, ne facinoris aſpectus, eos quid ipſum cernerent, vlla ex parte læderet.*

lin. 23. *Nullo prorſus decoro in eos facta animaduerſione.* Scilicet, vt ſtatim ſubdit, pudendis truncati, publicè ludibrio erant, ſicuti modò ex Theophane diximus. Addit Cedrenus & Anonymus in Chronico, τοῖς δὲ καλάμοις ὀξεῖς εἰς τοὺς πόρους τῶν αἰδοίων διεπείρασε. *Aliis verò acutos calamos in meatus genitalium ingeſſit.* Quod neſcio quis deteſtatus, id cur faceret, ab Iuſtiniano quæſiuit, εἰ δὲ ἱεροσυλήκασιν οὐκ ἂν τὴν χεῖρα τούτων ἀπέτεμον; *an non,* inquit ille, *ſi ſacrilegium commiſiſſent, manus illis amputandæ fuiſſent?* Zonaras.

Pag 54 l. 18. *Senatores verò vt ab iiſdem emungi fortunis potuerint, iam dico.* Licèt de ſuppilatis Senatorum bonis in hac tota hiſtoria ſparſim complura diſſerat Procopius; hoc tamen loco quaſi proprio ex præcipuis Senatoribus nonnullos nominat. Inter alios fuit Iuliana nobiliſſima, eadémque piiſſima fœmina;

fœmina; à qua tamen ſingulari prudentia, atque religionis documento deluſus eſt Iuſtinianus. Longior narratio eſt, tu eam lege apud Gregorium Turonenſem de gloria Martyrum cap 133.

Pag.55. l.2. *Poſſeſſionem quaſi hæredes adeunt, productis tabulis, quas ab eo mininè confectas fama erat.* Hoc etiam ſuprà pag.36. & pag.87. Horum ſcelerum miniſter fuit Anatolius domus Imperatoriæ Curator, ἄδικος ἐς τὰ μάλιστα γεγονὼς καὶ πολλοῖς ὅσοις τῶν οἰκείων ἀφῃρημένος γραπτὰς σανίδας, καὶ ῥάκη ἁλουργῆ τοῖς τῶν εὐδαιμόνων οἴκοις θαμὰ ἐπέβαλε τὴν ἐς βασιλέα εὔνοιαν περιεχόμενος, καὶ ταύτῃ ἅπαντα ἐσφετερίζετο βιαζόμενος μετ᾽ ἀναιδείας, καὶ ἀναρρηγνὺς τὰ βουλεύματα τῶν ἀποιχομένων, χαίρειν τε λέγων πολλὰ τοῖς νόμοις, οἳ δὴ τοὺς παῖδας κληρονομεῖν ἐθέλουσι τῆς τῶν φυσάντων περιουσίας: *homo iniuſtiſſimus, qui quàm multorum bona expilauit, & titulorum tabellas, vel purpuræ ſegmenta diuitum domibus ſæpe affixit, prælatáque illorum in Cæſarem beneuolentia ſic omnia furatus eſt, impudenter violatis, atque abolitis defunctorum voluntatibus, necnon legibus peſſumdatis, quæ liberos paternæ ſubſtantiæ hæreditatem adire volunt.* Agathias lib.5. Vide has Notas ad pag.127. Vt in ære Cæſaris ea fuiſſe bona intelligerentur, ſcripti illi tiruli, vel appenſa purpura declararunt. Hoc non eſt aſſecutus Chriſtophorus Perſona interpres; ad quod illuſtrandum facit locus ille Nouellæ 28. vbi Iuſtinianus ait nemini licere titulos affigere prædiis vel domibus alienis. μόνον γὰρ ἴδιον τοῦτο τοῦτε δημοσίου, τῶντε βασιλικῶν οἴκων, τῶντε ἡμετέρων, τῶντε τῆς εὐσεβεστάτης Αὐγούστης, *id enim proprium eſſe Fiſci, Domorum Imperialium, noſtrarum, & piiſſimæ Auguſtæ.* ibique vocat *Titulos* σανίδας, vt hoc loco Agathias. Iuriſconſultus Græcus ſic explicat. Μηδεὶς τίτλοις ἰδικοῖς τοῖς ἀγροῖς αὐτοῦ ἐπιθήσει ἢ τοῖς τοῦ πέτρου. οἷον ἵνα τυχὸν θήσει ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀγροῦ πινακίδιον, ἢ σκουτάριον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτο, καὶ γράψοι ἐν ἐκείνῳ ὅτι ὁ παρὼν ἀγρὸς τοῦ Σεβαστοκράτορός ἐστιν, ἢ τοῦ μεγάλου Δομεστίκου, ἢ κρεμάσει βῆλον βασιλικὸν, ὥστε νομίζεσθαι αὐτὸν εἶναι βασιλικόν. Vide has Notas ad pag.128.

lin.5. *Tatiani, Demoſthenis, Hilaræ.* Tatianus vir ditiſſimus, Magiſter Officiorum, ad quem Iuſtinus & Iuſtinianus reſcribunt. l.5. Cod. de Mag. Offic. Demoſthenes ſub Iuſtino egit Præfectum Prætorio, atque iterum ſub Iuſtiniano, vt dicemus infrà ad pag. 92. De Hilara in antiquis monumentis nihil occurrit.

lin.12. *Joannis Baſilij filij.* Tantæ fuerunt horum diuitiæ, vt paſſim ab Imperatoribus darentur obſides, & à Barbaris perlibenter acciperentur. Baſilius pater ab Anaſtaſio Perſis datus eſt, & anno eius Imperij quinto decimo redemptus, Theophanes. Ioannes verò filius datus iiſdem eſt à Beliſario. Procopius lib.2. bell. Perſ.

lin.24. *Pretium id Daram conuectum.* De huius Ciuitatis nomine neſcio quid ſomniarit Aimoinus lib. 2. de geſt. Franc. nam *Perſarum Regi captas Romanorum*

norum vrbes reſtituere neganti, Iuſtinianus, inquit, *reſpondit, Daràs. Pro cuius nouitate ſermonis ciuitas eo loci conſtituta eſt, cui Daràs nomen eſt.* Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς ἐτείχισε τὸ Δαρὰς χωρίον τῆς μεσοποταμίας μέγα καὶ ὀχυρὸν μέσον τῶν ὁρίων κείμενον ῥωμαίων τε καὶ περσῶν, καὶ ἐποίησεν ἐκκλησίας, καὶ ἀποθήκας σίτου, καὶ κιστέρνας ὑδάτων καὶ ἐμβόλους. ὀνομάσας αὐτὴν Ἀναστασιούπολιν, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ δίκαια πόλεως. *Anaſtaſius Imperator Daràs Meſopotamiæ Pagum Magnum & munitum ad fines Perſarum, & Romanorum ſitum mœniis cinxit, ornauitque Eccleſiis, horreis, ciſternis, ac propugnaculis, & Anaſtaſiopolim vocatum, donauit iure ciuitatis.* Idem habet Procopius lib. 1. bell. Perſ. & Euagrius lib. 3. cap. 37. additque locum illum *Daras* ob id appellatum, quod Darius ibidem ab Alexandro Rege Macedonum penitus deuictus fuerit. Chron. Alexandr. Daras, quia δόρατι, *haſta* Darius ab Alexandro confoſſus interierit.

lin. 34. *Sed planè difficile memoratu eſt, quot hominum ſeſe vltroneos hæredes inſtituerint.* Etiam Euagrius lib. 4. carptim breuitérque tam vberem hiſtoriæ partem perſtringere maluit. Sed lib. 5. cap. 3. liberè prodidit Ætherium Patricium, qui Iuſtiniano tot ſcelerum ac furtorum miniſter fuit. Αἰθέριος διὰ πάσης ἰὼν συκοφαντίας τάς τε τῶν ζώντων, καὶ τελευτώντων οὐσίας ληϊζόμενος ὀνόματι τῆς βασιλικῆς οἰκείας ἧς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ προειστήκει. *Ætherius nullum calumniæ genus præteriens, tum viuos, tum mortuos nomine Aulæ Imperatoriæ, cui, regnante Iuſtiniano, præfuit, fortunis ſpoliauit.*

Pag. 56. l. 1. *Antequam ſeditio exiſteret Victoriatorum.* In Græco eſt, ἡ τοῦ ΝΙΚΑ στάσις, *ſeditio VINCE.* Euagr. lib. 4. cap. 13. ἣ προσηγορίαν τὸ σύνθημα τῶν δήμων δέδωκε. τὸ νίκα γὰρ ἐπίκλησιν ποιοῦσι τοῦτο τῶν δήμων ἀλλήλοις συναφθέντων σύνθημα δόντες τοῦ ἐς ἀλλήλοις γνώσεως. *Quæ nomen ex teſſera populi accepit: quippe Nica, id eſt, Vince, fuit propterea appellata, quod populus inter ſe congreſſus, hanc teſſeram Nica ſibi præſcripſit, quò alter ab altero internoſceretur.* Procop. lib. 1. bell. Perſ.

lin. 1. *Seditio Victoriatorum.* Quam Procopius fusè proſequitur lib. 1. bell. Perſ. affirmátque in ea cæſa fuiſſe Conſtantinopoli triginta hominum millia. Quàm parua verò iurgij ſcintilla tantum incendium excitarit, Theophanes minutiſſimè narrat ex antiquis & publicis vrbis Conſtantinopolitanæ monumentis: in quibus cùm veluti in tabula videre ſit eius Imperij ſtatum, Iuſtiniani mores, Circi, & Theatri licentiam, alia demum, quæ ad hanc illuſtrandam hiſtoriam vehementer faciunt, eáque inedita ſint, hîc ex manuſcriptis Vat. Codd. danda curauimus cum noſtra interpretatione.

Rebellio, quæ dicta eſt Vince, ita cōtigit. Vtraque factio in Circū cōuenerat: magníſque clamoribus rogabát Praſini,	*Γέγονεν ἡ ἀνταρσία τοῦ Νίκα, τρόπῳ τοιούτῳ. ἀνελθόντα τὰ μέρη ἐν τῷ ἱππικῷ ἔκραζαν οἱ τῶν πρασίνων,*

πρασίνων, ἄκτα διὰ Καλοπόδιον τὸν κουβικουλάριον, καὶ Σπαθάριον. ΠΡΑΣ. ἔτη πολλὰ Ἰουστινιανὲ αὔγουστε, Tu viuas. ἀδικοῦμαι, μόνε ἀγαθὲ, οὐ βαστάζω. οἶδεν ὁ θεός. φοβοῦμαι ὀνομάσαι, μὴ πλέον εὐτυχήσῃ, καὶ μέλλω κινδυνεύειν. ΜΑΝΔΑΤΩΡ. τίς ἐστιν; οὐκ οἶδα. ΠΡΑΣ. ὁ πλεονέκτης με τρισαύγουστε εἰς τὰ τζαγγάρεια εὑρίσκεται. ΜΑΝΔ. οὐδεὶς ὑμᾶς ἀδικεῖ. ΠΡΑΣ. εἷς καὶ μόνος ἀδικεῖ με, θεοτόκε, μὴ ἀνακεφαλήσῃ. ΜΑΝΔ. τίς ἐστιν ἐκεῖνος; οὐκ οἴδαμεν. ΠΡΑΣ. σὺ καὶ μόνος οἶδας, τρισαύγουστε, τίς πλεονεκτεῖ με σήμερον. ΜΑΝΔ. εἴ τις αὖ ἐστιν, οὐκ οἴδαμεν. ΠΡΑΣ. Καλοπόδιος ὁ Σπαθάριος ἀδικεῖ με, δέσποτα πάντων. ΜΑΝΔ. οὐκ ἔχει πρᾶγμα Καλοπόδιος. ΠΡΑΣ. εἴ τίς ποτέ ἐστιν τὴν μοῖραν ποιήσει τοῦ Ἰούδα. ὁ θεὸς ἀνταποδώσει αὐτῷ ἀδικοῦντι με, διὰ τάχους. ΜΑΝΔ. ὑμεῖς οὐκ ἀνέρχεσθε εἰς τὸ θεωρῆσαι, εἰ μὴ εἰς τὸ ὑβρίσαι τοὺς ἄρχοντας. ΠΡΑΣ. εἴ τις δήποτε ἀδικεῖ με, τὴν μοῖραν ποιήσει τοῦ Ἰούδα. ΜΑΝΔ. ἡσυχάσατε Ἰουδαῖοι, Μανιχαῖοι, καὶ Σαμαρεῖται. ΠΡΑΣ. Ἰουδαίους, καὶ Σαμαρείτας ἀποκαλεῖς; ἡ Θεοτόκος μετὰ ὅλων. ΜΑΝΔ. Ἕως πότε ἑαυτοὺς καταρᾶσθε; ΠΡΑΣ. εἴ τις οὐ λέγει, ὅτι ὀρθῶς πιστεύει ὁ Δεσπότης, ἀνάθεμα αὐτῷ, ὡς τῷ Ἰούδα. ΜΑΝΔ. ἐγὼ ὑμῖν λέγω εἰς ἕνα βαπτίζεσθαι. ΠΡΑΣ. ἀνεβόησαν ἐπάνω ἀλλήλων, καὶ ἔκραζον, ὡς ἐκέλευσεν Ἄντλας, εἰς Ἕνα βαπτίζομαι. ΜΑΝΔ. ὄντως εἰ μὴ ἡσυχάσητε, ἀποκεφαλίζω ὑμᾶς.

ΠΡΑΣ.

Praſini, vt in Calopodium Cubicularium,& Spatharium ageretur ex lege. PRASINI. Multos annos tu viuas Iuſtiniane Auguſte. Iniuſta patior, Optime Cæſar,nec ſum ferendo;teſtis mihi Deus:ſed nominare non audeo, ne & illi meliorem fortunam, & mihi ob id periculum pariam. MAND. .Quis ille eſt? nā ignoro. PRAS. Qui me iniuriis afficit,in Sutorum regione habitat, Auguſte Maxime. MAND. Nemo vos afficit iniuria. PRAS.Vnus ac ſolus eſt, qui mecū agit iniuſtè. Sic ille nunquā attollat caput, ô Deipara. MAND. Quis verò ille eſt?planè non nouimus. PRAS. Imò tu ſolus noſti Auguſte Maxime, à quo ego his diebus premor iniuſtè. MAND.Quis tādē ſit ille neſcimus. PRAS.Calopodius Spatharius, Supreme Domine,ille iniurius in me eſt. MAND. Atqui lædit Calopodius neminē. PRAS. Quiſquis ille eſt, ſic vt Iudas diſpereat. Homini in me iniurioſo vicem Deus reddat quātocyùs. MAND.Huc nō ſpectaturi vos acceditis, ſed conuiciis Principes inſectaturi. PRAS. Quiſquis,inquā, iniuria me vexat,ſicut Iudas diſpereat. MAND. Quieſcite Iudæi,Manichæi, Samaritæ. PRAS. Iudæos,& Samaritas nos appellas?Et nobis propitia Deipara eſt. MAND. Quouſque in veſtra capita effundetis maledicta? PRAS. Quiſquis non rectè credere Auguſtum dicat, vt Iudæ, ſic illi anathema ſit. MAND. Si me auditis, in Vnum omnes baptizaminor. PRAS. Tumultuosè exclamarunt;Sicvt Antlas iuſſit, in Vnum baptizor. Omnino,niſi quieueritis, capite puniemini.

PRAS.

PRAS. Quiſque ambit Imperium, vt ſecurus viuat. At nos qui in ærumnis verſamur, quidquid loquimur, æqui boníque conſulat Imperiũ tuum: nam & Diuinum numen ſic omnes ſuffert. Quæſtionem, Imperator, habemus, ideóque omnia hîc loquimur. Quandoquidem Auguſte Maxime, neque Curiæ, neque Reipublicæ dignitatem. vllam ſupereſſe videmus; tum ſolùm prodeo in Vrbem, cùm Burdoni inſideo, vrinã Auguſte Maxime, ne tum quidẽ. MAND. Quiſquis liber, quocumque libitum illi eſt, ſecurè prodire poteſt. PRAS. Mea ſanè libertate fido, nec tamẽ mihi in publicũ venire permittitur. Quiſquis liber cui Praſinæ factionis iniecta ſuſpicio ſit, ſtatim luce palàm punitur. MAND. Deſtinata cruci capita, itáne veſtras animas deuouetis? PRAS. Scilicet de medio tollamur nos hoc inſigniti colore. Interim nullus ſit iuſtitiæ locus. Tu à cędibus abſtine; ac tum malefactorũ nos pœnas luamus. Vt illæ ex fonte ſaliũt aquæ, ita fluat illorum cruor, quos ad ſupplicium expetieris. Verùm duo illa (iniuſtitiam & crudelitatẽ) humanum ingenium planè abhorret. Vtinam in lucẽ Sabbatius nõ veniſſet, cetè filium te non habuiſſet ſanguinarium. Sexta & vigeſima nunc cædes ad Zeugma patrata eſt. Manè ille in Theatro ſpectabat; ſub veſperũ, Supreme Domine, cæſus fuit. VENETI. Apud vos duntaxat conuenientiũ in ſtadio ſunt homicidæ. PRAS. Tu verò ſine ſanguine, quando hinc abſceſſiſti? VEN.

ΠΡΑΣ. ἕκαστος σπεύδει ἀρχὴν κρατῆσαι, ἵνα σωθῇ. καὶ εἴτι ἂν εἴπωμεν θλιβόμενοι, μὴ ἀγανακτείτω τὸ κράτος σου. τὸ γὰρ θεῖον πάντων ἀνέχεται. λόγον ἔχοντες, αὐτοκράτορ. ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα. ποῦ ἐστιν οὐκ οἴδαμεν, οὐδὲ τὸ παλάτιον, τρισαύγουστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις. μίαν εἰς τὴν πόλιν προέρχομαι, ὅταν εἰς βουρδῶνα καθέζωμαι. εἴθε μηδὲ τότε τρισαύγουστε, ΜΑΝΔ. ἕκαστος ἐλεύθερος ὅπου ἐθέλει, ἀκινδύνως δημοσιεύει. ΠΡΑΣ. καὶ θαῤῥῶ ἐλευθερίας, καὶ ἐμφανίσαι οὐ συγχωροῦμαι. καὶ ἐὰν ἐστιν ἐλεύθερος, ἔχει δὲ πρασίνων ὑπόληψιν, πάντως εἰς φανερὸν κολάζεται. ΜΑΝΔ. ἑτοιμοθάνατοι, οὐδὲ τῶν ψυχῶν ὑμῶν φείδεσθε. ΠΡΑΣ. ἐπαρθείτω τὸ χρῶμα τοῦτο. καὶ ἡ δίκη οὐ χρηματίζει. ἄνες τὸ φονεύεσθαι. καὶ ἄφες κολαζόμεθα. ἴδε, πηγὴ βρύουσα, καὶ ὅσους θέλεις κόλαζε. ἀληθῶς δύο ταῦτα οὐ φέρει ἀνθρωπίνη φύσις. εἴθε Σαββάτιος μὴ ἐγεννήθη, ἵνα μὴ ἔσχεν υἱὸν φονέα. εἰκοστὸς ἕκτος φόνος ἐστὶν ὁ γενόμενος εἰς τὸ Ζεῦγμα. τῇ πρωΐας ἐθεώρει, καὶ τῇ δείλῃ ἐσφάγη, ὦ δέσποτα πάντων. ΒΕΝΕΤ. τοὺς φονεῖς ὅλου τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. ΠΡΑΣ. πότε σὺ σφάζεις, καὶ ἀποδημεῖς; ΒΕΝΕΤ. σὺ δὲ σφάζεις, καὶ διακενῆς. τοὺς φονεῖς γὰρ τοῦ σταδίου ὑμεῖς μόνοι ἔχετε. ΠΡΑΣ. δέσποτα Ἰουστινιανὲ αὐτοὶ

Tu verò nulla etiam de cauſa in cædes prorumpis. Nam apud vos inquam, duntaxat conuenientiũ in ſtadio ſunt homicidæ. PRAS. Domine Iuſtiniane, iſti

αὐτοὶ παρακαλοῦσι, καὶ οὐδεὶς αὐτοὺς φονεύει. Νοήσει ὁ μὴ θέλων. τὸν ξυλοπώλην τὸν εἰς τὸ ζεῦγμα τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; ΜΑΝΔ. ὑμεῖς αὐτὸν ἐφονεύσατε. ΠΡΑΣ. τὸν υἱὸν τοῦ Ἐπαγάθου τίς ἐφόνευσεν, αὐτοκράτορ; ΜΑΝΔ. καὶ αὐτὸν ὑμεῖς ἐφονεύσατε, καὶ εἰς τοὺς Βενέτους πλέκετε. ΠΡΑΣ. ἄρτι Κύριε ἐλέησον. τυραννεῖται ἡ ἀλήθεια. ἤθελον ἀντιβάλαι τοῖς λέγουσιν, ἐκ θεοῦ διοικεῖσθαι τὰ πράγματα. πόθεν αὕτη ἡ δυστυχία; ΜΑΝΔ. ὁ Θεὸς κακῶν ἀπείραστος. ΠΡΑΣ. Θεὸς κακῶν ἀπείραστος. καὶ τίς ἐστὶν ὁ ἀδικῶν με; εἰ φιλόσοφός ἐστιν, ἢ εἰρημίτης τὴν διαίρεσιν εἰπάτω τῶν ἑκατέρων. ΜΑΝΔ. βλάσφημοι, καὶ θεοχόλωτοι, ἕως πότε οὐχ ἡσυχάζετε; ΠΡΑΣ. αὖ θεραπεύεται τὸ κράτος σου, στέγω, καὶ μὴ θέλων τρισαύγουστε. ὅλα, ὅλα οἶδα, ἀλλὰ σιωπῶ. σώζου δίκη, οὐκέτι χρηματίζεις. μεταβαίνω, καὶ τότε ἰουδαΐζω. μᾶλλον δὲ ἑλληνίσαι συμφέρει, καὶ μὴ βενετίσαι, ὁ θεὸς οἶδε. ΒΕΝΕΤ. τὸ μισῶ, οὐ θέλω βλέπειν, καὶ ὁ φθόνος παρενοχλεῖ μοι. ΠΡΑΣ. ἀνασκαφείτω τὰ ὀστέα τῶν θεωρούντων. καὶ κατῆλθον οὗτοι, καὶ εἴασαν τὸν βασιλέα, καὶ τοὺς Βενέτους θεωροῦντας ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ.

iſti alios irritant, & à nemine trucidárur. Hoc, & qui nolit, intelligit, puto. Fabrum lignarium ad Zeugma quis interfecit, ô Imperator? MAND. Vos illum occidiſtis. PRAS. Filium Epagathi quis interemit, ô Imperator? MAND. Et illũ vos; in cauſam verò Venetos trahitis. PRAS. Hem modò, propitius ſis Deus, vt veritas cõculcatur. Penè nũc velim cum iis diſſerere, qui diuino nutu res humanas gubernari cõtendũt. Vnde hæc infortunia? MAND. Deus intentator malorũ eſt. PRAS. Ita ſanè, Deus malorũ eſt intentator. At quis iniuſtè me opprimit? Age quiſquis es Philoſophus, vel Eremita: cedò vtriuſque diſtinctionem. MAND. Blaſphemi, impij, quando demum quieſcetis? PRAS. Dum tibi Auguſte Maxime ita cordi eſt, vel inuitus quieſco. Omnia, ſingula noui, at obmuteſco. Iuſtitia vale. Nullus iam tibi locus reliquus eſt. Diſcedam hinc, vt nomina Iudæis dem. Omnino præſtat, & Gentilium ritibus initiari; obteſtor Deum, quàm cum Venetis conuenire. VENET. Tantum ſcelus non videam. Veſtri tamen odium me vt id velim ſtimulat. PRAS. Effodiantur illorũ poſt mortem oſſa, qui hoc in ſpectaculo ſubſederint. Sic Praſini abierunt, Cæſare ac Venetis in Circo relictis.

lin.16. *Mihi, & mei ordinis pleriſque.* Nempe primariis viris illuſtribus & ordinis Senatorij; nam & Vrbanam Præfecturam geſſit Procopius, vt in præfatione dixi. Medicum fuiſſe ſomniant Blondus & Sabellicus.

lin.18. *Pernicioſi Dæmones, & funeſtæ hominum peſtes.* Hanc fuiſſe conſuetam hominum ſui ordinis, hoc eſt, Senatorum vocem, affirmat Procopius. Nam ex quodam vſu, & communi conſuetudine, qui Rempublicam atrociùs vexarint Principes, id ipſum olim etiam audierunt. Infrà pag. 84. explicatiùs.

Digitized by Google

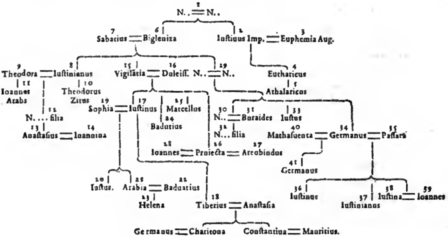
Alij genio huius hominis comiti adſcriberent, pars dictitaret iratum mortalibus Numen, Romanorúmque exoſum Imperium pernicioſis furiis poteſtatem feciſſe tantorum malorum. Et Ioannes Cappadox Præfectus Prætorio omnium ſceleratorum poſtremus, id ipſum à Senatu, populóque Conſtantinopolitano audiuit, vt idem Procopius indicat lib. 1. bell. Perſ. extremo. Syneſius Epiſt. 57. Ἀνδρόνικος δαίμων ἀρήιος ἄπληςτος συμφορῶν. *Andronicus Martius Dæmon calamitatum inſatiabilis.* Et ruſus, δαίμοσιν ἑαυτὸν ἄρας προσένειμε. *Dæmonum ſe numero aggregauit.* Et Epiſt. 78. Οἷς αὖ καὶ ὅσις ὠμότατος δαιμόνων ἠλέησεν, ἐξηρήσθων τοῦ λόγου Θόας τε καὶ Ἀνδρόνικος. *Quorum vel crudeliſſimus quiſque Dæmonum miſertus eſſet, excipio Thoantem, & Andronicum, qui ſoli Dæmonum implacabiles.* Denique eius gentis, ex qua fuit Procopius, nempe Syrorum Palæſtinorúmque, id proprium eſt, homines notæ improbitatis Dæmoniis comparare. Sicarij 3. Reg. cap 21. Magus Act. 13. *filij Diaboli* vocantur. Imò Chriſtus Dominus ſi quid non ad gratiam loquitur, ſtatim Iudæis, apud Ioannem, *Dæmoniacus* eſt, & appellatur. Chriſtus de Iuda parricida. *Et vnus ex vobis Diabolus eſt.* Ioannis 6. De Theodora ita Theophilus in Vita Iuſtiniani. *Duxit Iuſtinianus Theodoram egregiam puellam, licèt reclamante matre Biglenitza, quippe quæ indolem puellæ alioqui ſcitiſſimæ & eruditiſſimæ, ſed leuioris & arrogantioris ingenij aliquando obfuturam fortunæ & pietati filij pertimeſceret, præſertim quia vetula quædam diuinationibus addicta Theodoram futuram Dæmonodoram Romano Imperio, inflexurámque rectitudinem Iuſtiniani ex ſortium augurio conſulenti Biglenitzæ prædixerat.*

Pag. 57. l. 6. *Sabbatij coniugis.* Hic fuit Iuſtiniani Imperatoris pater. Arnoldus VVion gradu Aniciano vigeſimo alium ita comminiſcitur: *Anicius Germanus Probus, Anicij Iuſtiniani Probi filius, V. C. nulla alia re clarus memoratur, niſi quod ex ...... Anicia ſorore Anicij Juſtini Imperatoris, quæ ei vxor fuit, filios tulerit Vitalianum, Germanum, & Juſtinianum Imperatorem, & filiam Biglentiam. Nomen eius in hiſtoriis quidem non reperitur; addidimus tamen illud nos, tum filij Germani coniectura, tum etiam quod omnino arbitremur illum Germanum eſſe, ad quem extat Hormiſdæ Papæ Epiſtola 54. tom. 1. Ep. Decret. in qua Illuſtriſſimus vocatur, hortatúrque ad defenſionem tam Eccleſiæ quàm aliquot etiam Epiſcoporum. Si quis tamen aliter repererit, contentioni cedo.* Ita ſanè. Nam & Iuſtinianus, eiúſque parens, & auunculus ex albo Aniciorum delendi. Germanus fratruelis Iuſtiniani dicendus, vt ſuprà ad pag. 23. probauimus. Hormiſdæ Epiſtola Germano viro Conſulari reddenda. De Vitaliano ſentiendum, vt ad pag. 30. diximus. Iuſtiniani pater nō Germanus, ſed Sabbatius appellandus. De Biglentia rectiùs quàm Panuinius, qui Iuſtiniani filiam eſſe credit: ἀδελφὴν, *ſororem* vocat Procopius lib. 2. bell. Vand. licèt Græcorum more *Biglantiam* dixerit, quam Latinè *Vigilantiam* nominamus; ſic apud Mauritium in Strategicis βίγλα & βιγλίζειν, *vigilia, vigilare*. Corippus de Iuſtino Iuniore;

Mater

Mater conſilij placidis Vigilantia veſtris
Semper ineſt oculis; quamquam omni pectore geſtas
Alma Auguſta tui conſors Sapientia Regni.

Nempe alludit ad nomina *Vigilantiæ* matris, & *Sophiæ* vxoris Iuſtini Iunioris. Quanquam *Vigilantiæ* nomen Latinè inflexum puto ex Illyrico nomine *Bigleniza*, quod Iuſtiniani Imperatoris matris vocabulum fuit. Huius Vigilantiæ maritum facit Arnoldus Dorotheum Conſulem; bene Victor Tunnenſis in Chronico, *Iuſtinus Iunior Vigilantiæ ſororis Iuſtiniani Auguſti filius, patre Dulciſſimo natus.* Sed ne ſingulos errores, quos in Iuſtiniani Imperatoris genealogia texenda commiſerunt Arnoldus, Panuinius, Trithemius, & alij, ſingillatim enumeremus, eam tibi ob oculos in diagrammate ponimus, eò ſane veriorem, auctiorémque quò ex pluribus autoribus, iiſque antiquioribus, nempe eiuſdem ætatis, illam collegimus.

1. N. N. Parentes Iuſtini Imperatoris in hiſtoria prorſus obſcuri.

2. 3. *Iuſtinus* Imperator, *Euphemia* Auguſta coniuges. Procopius hîc pag.29. Victor Tunnenſis in Chron. Theodorus Lector.

4. *Eutharicus* Cillica Amalaſuntæ maritus, filius adoptiuus Iuſtini Imperatoris. Caſſiodorus lib. 8. Var. Epiſt. 1. *Deſiderio quoque concordiæ factus eſt per arma filius, quamuis vobis penè videbatur æquæuus.*

5. *Athalaricus* Rex Gotthorum. *Tunc mihi dediſtis gratiam Nepotis, quando meo parenti adoptionis gaudia præſtitiſtis.* Caſſiod. ibidem. nam ea Epiſtola eſt ad Iuſtinum, vt probauimus ad pag.28.

6. *Bigleniza* ſoror Iuſtini, mater Iuſtiniani Imperatoris, de qua hîc Procopius

nomine diſſimulato, Iornandes lib. de ſucceſſ. Marcellinus ad Conſ. Mauortij. Nomen *Bigleniza* Theophilus in vita Iuſtiniani prodidit.

7. *Sabatius* Iuſtiniani pater, cuius nomen bis legimus, ſemel hîc apud Procopium: iterum apud Theophanem, quem paulo antè citauimus. *Iſtokus* etiam appellatus eſt ab Illyrienſibus. Theophilus in vita Iuſtiniani.

8. *Iuſtinianus* Imperator Iuſtini ex ſorore Nepos, & filius adoptiuus; quare in Nouellis patrem ſępius eum appellat. *Vprauda* à ſuis gentilibus dictus eſt. Idem Theophilus.

9. *Theodora* Iuſtiniani Imperatoris vxor. Procopius lib. 1. bell. Perſ. 1. Vand. 3. Gotth. Euagr. lib. 4. Victor Tunn. in Chron. Perperam Aimoinus lib. 2. de geſt. Franc. *Antoniam* vocat.

10. *Theodorus Zirus* Iuſtiniani filius naturalis, quem extincta Theodora, ſuſcepit; Theophanes Byzantius apud Photium. Vide has Notas ad pag. 20.

11. *Ioannes* Theodoræ filius naturalis ex patre Arabe. Procop. hîc pag. 76.

12. N. filia Iuſtiniani, & Theodoræ Anonyma. Procop. hîc pag. 20. & 2. bell. Vand.

13. *Anaſtaſius* Iuſtiniani & Theodoræ ex filia Nepos. Procopius hîc pag. 20.

14. *Ioannina* Beliſarij & Antoninæ filia Anaſtaſio deſponſa, & cum illo clanculùm à Theodora coniuncta; deinde ab Antonina poſt obitum Auguſtæ ab eius amplexu abſtracta. Procop. ibidem.

15. *Vigilantia* ſoror Iuſtiniani Imperatoris, Iuſtini ſecundi mater. Procop. lib. 2. bell. Vand. Victor Tunn. in Chron. fortaſſe ex Illyrico nomine *Bigleniza*.

16. *Dulciſſimus* Vigilantiæ maritus. Victor ibidem.

17. *Iuſtinus* Iunior Auguſtus Iuſtiniani Imperatoris Nepos ex ſorore Vigilantia. Victor ibidem. Corippus, Euagr. lib. 5. Ioannes Scholaſt. Epiphanenſis lib. 1. Ioachimus Camerarius malè vertit apud Nicephorum *fratris filium*. Menander Protector lib. 1. Iuſtinianum Iuſtini μητραδελφον appellauit, quaſi τ̃ μητρὸς Iuſtini ἀδελφόν.

18. *Tiberius* à Iuſtino eſt adoptatus. Qui vxorem habuit *Anaſtaſiam*, ex ea duas filias ſuſceperat antequam Cæſar renunciaretur, *Charitonam*, quam Germano in matrimonium collocauit; & *Conſtantinam*, alij *Conſtantiam* Mauritio deſponſam, qui à Tiberio Cæſar creatus eidem in Imperio ſucceſſit. Euagr. Theoph. in Chron.

19. *Sophia* Theodoræ Neptis, Iuſtini Secundi Imperatoris vxor. Victor Tunn. Corippus.

20. *Iuſtus* Iuſtini filius ex Sophia, antequam Imperium parentes cepiſſent, natus ac mortuus. Theoph.

21. & 22. *Arraba* ſeu *Arabia* filia Iuſtini Iunioris, & Sophiæ, cuius maritus *Baduarius* Curopalates. Corippus lib. 2. ſed nomen quidem ipſe reticet; in πατρίοις C P. nos inuenimus

ſimiliſque

——————— *ſimiliſque parenti,*
——————— *nomen diſtabat & ætas,*
Non tam egregiæ diſtabat gratia formæ.

Græci tamen hiſtorici Sophiam Imperatricem λωβλῶ fuiſſe narrant.

23. *Helena* filia Baduarij & Arrabæ Neptis Iuſtini Imperatoris.in παλείοις C P.

24. *Badurius*, aliàs Bidurius ſecundus Vigilantiæ filius, Iuſtini Imperatoris frater, & Comes Imperatorij ſtabuli. Theophanes ad annũ Iuſtini octauum.

25. *Marcellum* Iuſtini Imperatoris fratrem vocat Corippus lib. 2.
Fratris in obſequium gaudens Marcellus abibat.

26. *Proiecta* Vigilantiæ, & Dulciſſimi filia, Iuſtiniani Imperatoris Neptis. Procopius lib. 2. bell. Vand. & 3. bell. Goth.

27. *Areobindus* Præfectus Prætorio Orientis, & Africæ, primus Proiectæ maritus. Marcellinus P. C. Baſilij 6. Procop. lib. 2. bell. Vand.

28. *Ioannes* Pompei, filius Anaſtaſij Imperatoris Pronepos, ſecundus Proiectæ maritus. Procop. lib. 3. bell. Gotth.

29. N. N. Iuſtiniani Imperatoris frater, & eius vxor à nullo Hiſtoricorum nominantur, licèt eorum filij paſſim recenſeantur à Procopio & aliis.

30. N. vxor Boraidis Iuſtiniani Imperatoris Nepotis, cuius & filiæ diſſimulatis vocabulis, meminit Procopius lib. 3. bell. Gotth.

31. *Boraides* fratris Iuſtiniani Imperatoris filius primus. Procop. ibidem.

32. N. filia Boraidis, Iuſtiniani Neptis, de qua Procopius ibidem.

33. *Iuſtus* fratris Iuſtiniani Imperatoris filius ſecundus. Procop. lib 2. bell. Perſ.

34. *Germanus* fratris Iuſtiniani Imperatoris filius tertius; paſſim de hoc Procopius: Marcellinus, Iornandes de rebus Get. lib extremo.

35. *Paſſara* vxor Germani prior. Procop. lib. 2 bell. Gotth.

36. *Iuſtinus* primus Germani filius ex Paſſara. Procop. ibidem. Marcell. in eius Conſulatu.

37. *Iuſtinianus* ſecundus Germani filius ex Paſſara. Procop. ibidem.

38. *Iuſtina* filia Germani ex Paſſara. Procopius hîc pag. 23.

39. *Ioannes* Vitaliani Conſulis Nepos, Iuſtinæ Germani filiæ maritus. Procop. ibidem, & lib. 3. bell. Gotth.

40. *Mathaſuenta* Eutharici, & Amalaſuntæ Reginæ filia Vitrigis Gotthorum Regis relicta, poſterior Germani vxor. Iornand. lib. de rebus Geticis extremo. Procopius lib. 3. bell. Gotth.

41. *Germanus* Germani filius poſthumus ex Mathaſuenta. Iornand. ibidem.

Legimus apud Theophanem in Chron. *Marciani* & *Marcelli* Iuſtiniani Imperatoris Nepotum nomina, quorum hic contra Perſas duxit exercitum, anno Auunculi trigeſimo quinto: ille anno trigeſimo ſexto miſſus eſt in Africam contra Mauritanos, qui neſcio an alius ab eo ſit, quem Theophanes alter Byzantius Iuſtini Imperatoris Patruelem nominat. De *Marciano*

ita Ioannes Epiphanienſis lib. 1. Ἰουστῖνος ἐς τὴν ἑῴαν ἐκπέμπει μαρκιανὸν στρατηγὸν ἐν τοῖς πατρικίοις τῆς συγκλήτου βουλῆς τεταγμένον, αὐτοῦ τε πρὸς γένος συνημμένον τῶν τε πολεμικῶν κινδύνων οὐκ ἄπειρον, καὶ ἄλλως ἀνδρεῖον ὄντα τε καὶ δοκοῦντα. *Iuſtinus in Orientem Marcianum mittit imperatorem, qui inter Patricios & Senatores conſcriptus erat, & ſibi ſanguine propinquus, belli verò periculorum minimè expers, qui & vir ſtrenuus fuit, & eum apud alios opinionem eſt conſequutus.* Hos in diagrammate non poſuimus, quorum incerti parentes ſunt. Legimus præterea in πατρίοις C P. ad portá æneam ſeptem Iuſtiniani συγγενῶν, *conſanguineorum* poſita fuiſſe ſigna, quorum ſilentur nomina. Pſeudogordianus in Epiſtolis quas Theodoræ ac Iuſtiniano falsò adſcribit, *Tertullum* Patricium Romanum Iuſtiniani *Exadelphum*, & Sanctum Placidum *nepotem* mentitur. Sed facile eſt fraudem Auroris detegere. Plures Theodoræ liberos iſte memorat; ſed præter vnam fœminam, nulli eidem fuerunt. Sancti Sabæ precibus ne vel vnum quidem, vt infrà dicemus, impetrare potuit marem regni ſucceſſorem. Ea ipſa fœmina prmaturè obiit, atque etiam Theodora vitam amiſit quinquennio antequam Quinta Synodus Conſtantinopoli celebraretur, cuius Patres à Pſeudogordiano illo vitam Theodoræ liberiſque eius precantes inducuntur. Sed infrà plura de illarum Epiſtolarum impoſtura.

lin. 39. *Monachum Deo inſigniter gratum.* Zoſimus vir eximius, cuius diuerſa ſanctitatis monumenta exponit Euagrius lib. 4. cap. 7. è Lycia deſtinatus eſt ad Iuſtinianum, vt in Nouell. 5. cap. 2. Sabas homo celebris ſanctimoniæ à Palæſtinis ad eundem eſt allegatus, vt ſcribit Cyrillus Scythopolitanus: item alij. Euthymius, Theodoſius, aliíque ſanctiſſimi Monachi ſub Iuſtiniano floruerunt: nullius tamen fixum nomen expreſſit Procopius.

Pag. 59. l. 31. *Manſuetiſſimum hominis ingenium.* Cùm in reliquis pertractandis negotiis, tum maximè in diſputationibus, quando temperare calorem ingenij, impetum reprimere, ſibíque imperare perquàm difficile eſt. Ipſe de ſe Iuſtinianus apud Innocentium Maronianum æqualem ſuum. *Cognouiſtis,* inquit, *quantis propoſitionibus rationabilibus, & pacificis cum omni manſuetudine & patientia prolatis à nobis Epiſcopus Philoxenus perſuaſus eſt.* Qua manſuetudine adeò præſtare ſibi ipſe videbatur, vt Epiſcopos inter diſputandum ad eam hortari veritus non ſit; quod idem Maronianus Epiſcopus refert.

Pag. 60. l. 1. *Sacerdotibus indulgebat.* Non ſolùm aliena occupantibus, vt hîc narrat, & infrà Emeſſenorum Clericorũ exemplo explicat: ſed etiam Conſtantinopolitanis Patriarchis *Oecumenici* nomen per ſummam Romanorum Pontificum iniuriam aucupantibus. Quod cùm primus Ioannes Cappadox auſus fuiſſet, ipſe qui tum Iuſtino Auunculo ſuperſtite Rempublicam adminiſtrabat ęquo animo tulit, deinde Imperium adeptus, ratum gratúmque habuit, ſuíſque legibus perniciosſum nomen inſcripſit. Quare Iuriſconſulti

ſulti multis parcant interpretationibus, cùm *Oecumenici* nomen in Iuſtiniani conſtitutionibus offendunt.

lin.5. *Si quando huiuſmodi cauſas cognoſceret.* Eadem licentia cauſas Eccleſiaſticorum Iuſtinianus cognouit, qua iiſdem leges præſcribere auſus eſt; nec ſolùm ciuiles cauſas, ſed etiam religionis & controuerſias de fide ſibi ſumpſit, *gaudebátque*, vt Liberatus ait, *ſe de talibus cauſis iudicium ferre*; adeò vt ab Epiſcopis ſæpenumero ſcriptis, grauiſſimiſque verbis, & aliorum Cæſarum exemplo monitus nihil ceſſerit. Facundus Herminianenſis duodecimum eius operis librum quod de Tribus Capitibus Iuſtiniano nuncupauit, in hoc argumentum inſumit. ex quo libro paucula delibare ad hanc hiſtoriæ partem illuſtrandam operæpretium duximus. *Cognouit Marcianus quibus in cauſis vteretur Principis poteſtate, & in quibus exhiberet obedientiam Chriſto, & ideo ne impius atque ſacrilegus videretur, poſt Sacerdotum ſententiam opinioni ſuæ nihil reliquit.* Et ſtatim. *Ob hoc itaque vir temperans, & ſuo contentus officio Eccleſiaſticorum Canonum executor eſſe voluit, non conditor, non exactor.* Deinde adlatis exemplis Regis Oziæ, Dathan, Abiron, Ozæ, & aliorũ qui ſe ſacris audacter ingeſſerunt: *His autem*, ait, *atque huiuſmodi rationibus & exemplis auguſtæ memoriæ Marcianum commonitum & edoctum fuiſſe credibile eſt, ne Imperij ſibi commiſſi decorem alieni officij vſurpatione fœdaret. Quod ſi etiam minus eius animo quæ memorauimus occurrerunt, modeſtum virum ſua procul dubio ratio temperauit, qua noſſe facilè poterat Chriſti ſolius eſſe regnum cum Sacerdotio ſimul habere, & quæ propria ſunt Sacerdotij Regibus interdixiſſe.* Et infrà profert exemplum Leonis Imperatoris. *Idcirco*, inquit, *piæ memoriæ Leo quietem non conturbauit Eccleſiæ, quia non ſuo arbitrio ac poteſtate præſumpſit doctrinæ Dominicæ decreta ſtatuere, nec quidquam ſolis creditum Sacerdotibus vſurpauit. Neque ſolùm non extorquere, ſed nec præire tentauit ſententiam Sacerdotum.* Et paulo pòſt ita concludit. *Si quis ergo horum periculorum neſcius, cùm videri doctus appetit importunè ac nulla vtilitate ſuadente ſpontaneis quæſtionibus Eccleſiam turbat, hic non diſpenſator familiæ Dominicæ, ſed diſſipator eſt, & myſteriorum Dei diſperſor. Quæ illi Principes eſſe timuerunt, & idcirco non tantùm quia vires eorum ſuperabat tanti negotij magnitudo; verùm etiam quia non acceperant, non ſibi aſſumpſerunt huius diſpenſationis officium.*

lin.11. *Malè parta aliorum bona templis addixit.* Euagr.lib.4.cap.29. narratis Iuſtiniani rapinis ſubdit. ἀφειδὴς δὲ χρημάτων ὑπῆρχεν ὥστε πρᾶξαί τε ἄλλα μυρία εὐσεβῆ καὶ Θεῷ ἀρέσκοντα, εἴπερ ἐξ οἰκείων δρῷεν ἢ τούτων ἐργάται, καὶ καθαρὰς τὰς σφῶν πράξεις καρποφορεῖν. *Erat & prodigus ita, vt alia infinita exequeretur opera, ſanè pia, Deóque accepta, ſi modò vel ille, vel alij qui talia moliuntur, de ſuis ipſorum bonis efficienda curarent, ſuáſque actiones vacuas à ſceleris labe, tanquam hoſtias Deo offerrent.*

lin.18. *Illud etiam pugnauit, vt in vnam omnes conuenirent de Chriſto ſententiam.* Etiam in hiſtoria de bell. Gotth. ægrè ferre videtur Procopius eam legationem

tionem qua Hypatius Epheſinus,& Demetrius Philippopolitanus hac ſuper re functi ſunt apud Romanum Pontificem. Has de fide quæſtiones non ſolùm inutiles eſſe,verùm etiam publicæ quieti non parum officere Procopius exiſtimauit. De hac eius abſurda ſententia fusè diſſeruimus, cùm de hiſtoria hac quid ſentiremus, pronunciauimus. Iuſtinianus verò non ideo vituperandus quod pugnauerit, vt in vnam omnes conuenirent de Chriſto ſententiam; ſed quia id vt Antiſtes & Eccleſiæ doctor egiſſe viſus eſt, non vt Imperator;ſicuti manifeſtum erit ex iis quæ infrà ad pag. 83. notabimus, & paulo antè ex Facundo Hermianenſe oſtendimus.

lin.22. *Haud eſſe homicidium ratus, quod in alienæ opinionis populares committeretur.* Hæreticos extremo etiam ſupplicio puniendos perperam hîc negat Procopius,vt ex iis quæ ad pag. 51. notauimus perſpicuum eſt. Fortaſſe de Catholicorum cædibus dicere voluit, qui diſcreparent à Iuſtiniani opinione de incorrupto Chriſti corpore, de Tribus Capitibus, antequam Quinta Synodus celebraretur, vt infrà dicemus ad pag. 115.

Pag.61.l.1. *Tribonianus vereri ſe vehementer affirmabat, ne ob ſingularem pietatem in cælum improuiſò ſurriperetur.* Heſychius Mileſius Procopij æqualis in libello de Viris illuſtribus. Τριβωνιανὸς κολακεύων Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα ἔπειθεν αὐτὸν ὡς οὐκ ἀποθνήσκεται, ἀλλ' εἰς οὐρανοὺς ἁρπαγήσεται. Ἦν δὲ ὁ Τριβωνιανὸς ἕλλην τε καὶ ἄθεος. *Tribonianus adulando perſuadere Iuſtiniano Imperatori conabatur, eum non moriturum, ſed in cælum aſſumptum iri. Erat quippe Tribonianus Gentilis,& Atheus.* Idem refert Suidas:meritò Agapetus Diaconus illud Iuſtiniano ſæpe ſæpius inculcat, vt aſſentatores caueret. Scilicet ingenium hominis longa conſuetudine didicerat Agapetus.

lin.2. *Ob ſingularem pietatem.* Scilicet blandiebatur Cæſari Tribonianus in ea maximè re, qua ipſe ſummopere ſibi Cæſar placebat. Inde omnia conſilia ducere,ad eam omnes à ſe ſancitas leges referre non eſt vbi Iuſtinianus non dicat ac repetat.Suas ad Deum preces pro Hæreticorum conuerſione apud Epiſcopos prædicare non deſinit, vt Innocentius Maroniæ Præſul qui eum coràm audiuit in Epiſtola ad Thematem narrat. *Ingreſſus ſum* (aiebat Iuſtinianus) *in Oratorium glorioſi Michaëlis Archangeli,quod eſt in Cochilo,& rogaui Dominum dicens. Quia ſi in veritate vniri habent nobis,compunge eos velociter conſentire,* &c. *Et cognouiſtis quantis propoſitionibus rationabilibus, & pacificis cum omni manſuetudine & patientia prolatis à nobis vir Reuerendiſſimus Epiſcopus Philoxenus perſuaſus eſt,* &c. Denique in ipſo illo communi Imperatorum nomine, PIVS, licèt adſcititio gloriam pietatis quæſiuit Nouella 78. Ἀντωνῖνος ὁ τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμος, ἐξ οὗπερ καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ τῆς προσηγορίας καθήκει. *Antoninus qui à pietate nomen inuenit, à quo eiuſdem nominis decus ad nos vſque pertingit.* Sed Chriſtiani Imperatores inde à Conſtantino Magno quaſi teſſeram religionis quá colerent, Pij nomen ſibi vindicarunt. A Gentilibus

illa

illa ſe accepiſſe farentur. FLAVIVS. AVGVSTVS. CÆSAR.

lin.3. *In cœlum improuiſò ſurriperetur.* Conſecrationem & ἀποθέωσιν, ſuo more, hoc eſt, Gentilium, ſignificare Tribonianus volebat, huiuſmodi raptus in Cœlum etiamnum in Imperatorum nomiſmatis & in fornice Arcus Titi Romæ videmus, & in ſuo ludo Senecas deridet. Sic quidem nugator & ἄθεος Tribonianus. Verùm ex Chriſtianis non defuit Ioannes Calcedonij filius Conſtantinopolitanus Patriarcha, qui (vt Nicephorus ait) abhinc annis quadringentis ſolemni ritu inter miſſarum religiones Iuſtiniani quaſi Cœlo recepti memoriam celebrauit. In quo facto Græculi Schiſmatici leuitatem vides; nam in Eccleſiaſticis Romanis rabulis, & in ipſis Græcorum Menologiis nullum Iuſtiniani nominis veſtigium apparet. Si vnquam à quopiam Græcorum inſcriptum, & deinde abraſum, & obliteratum eſt; hoc ipſum temerarium illius Patriarchæ factum explodit. Patres Concilij Trullani in Præfatione ſuorum canonum τῆς θείας λήξεως Iuſtinianum dixêre; & Patres Concilij Sexti C P. etiam Theodoram. Sed ea dicendi forma omnium Chriſtianorum Cæſarum memorias proſequi Scriptores ſolent. etiam Anaſtaſium Imperatorem Hæreticum ita nominatum ſuprà notaui. Patres Concilij Sexti Conſtantinopolitani, vt in quibuſdam manuſcriptis Codicibus eſt, Iuſtinianum ἐν ἁγίοις vocant. Sed quid eſt? etiam Andreas Epheſinus Antiſtes Actione decima Synodi Chalcedonenſis Theodoſium Iuniorem ἐν ἁγίοις ſemel atque iterum nominat, & Autor vitæ Sancti Nili Theodoſium Seniorem ἐν ἀγγέλοις, & Concilium Romanum, Gotthorum Regem Theodoricum *Sanctum Principem* dixit; quorum nullus in album Sanctorum relatus eſt, & Theodoricus Arianus fuit. Quid plura? Imperatores paſſim SACRATISSIMI, & DIVINISSIMI appellantur; ipſi de ſe, NOSTRVM NVMEN; eorum diplomata SACRÆ, DIVINÆ LITTERÆ; Aula SACRVM PALATIVM, DOMVS DIVINA; ipſa Imperatorum VESTIGIA SACRA nuncupantur. Orbiculari illo diademate, quod Diis olim Gentilitas, nos ſanctis viris tribuimus, redimita Imperatorum capita in eorũ nummis nónne videmus? Ea porrò non meriti, ſed Imperialis & Regiæ dignitatis prærogatiua eſt. Nam ſanctiſſimus martyr Dionyſius Alexandrinus, vt autor eſt Euſebius, etiam Valerianum & Gratianũ gentiles Principes, *Sanctiſſimos* nuncupauit. Idque omnino eſt obſeruandũ apud Eccleſiaſticos Scriptores eas dicendi formas, ὁ ἐν ἁγίοις, ὁ ἐν ὁσίοις, ὁ ἐν ἀγγέλοις, honoris tãtùm gratiâ nonnunquam vſurpari. Quare nimis cautus eſt Interpres Octauæ Synodi C P. qui PIVM, SACRVM Imperatorem quàm Sanctũ dicere mauult. Anaſtaſius antiquus Interpres bene retinuit SANCTVM, & Adrianus Pontifex Ambroſij teſtimonio ad Gratianum eam vocem tributam Imperatoribus fuiſſe demonſtrat in reſp. ad Carolum Magnum pro Concilio Niceno Secundo.

k lin.31.

lin. 31. *A quibus nullus eum cohibere vnquam potuit.* Scilicet Romani Pontifices, qui tum ſæpe Byzantium appulerunt, Ioannes, Agapetus, Syluerius, Vigilius, Pelagius Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus, aliíque Orientis Epiſcopi diuino zelo ſuccenſi: de his non dubito; nam Agapeti Diaconi Conſtantinopolitani etiamnum libellus extat, cenſor Iuſtiniani morum ac vitæ.

Pag. 62. l. 8. *Hoc Romanorum Principe nulla firma de Deo fuit ſententia, vel fides.* Id Eccleſiaſticæ illius temporis hiſtoriæ loquuntur. Nam tum vel priores hæreſes inualuerunt, vt *Manichæorum, Sabbatianorum, Monophyſitarum*, & aliorum. Vel aliæ tum primùm extiterunt, *Monothelitarum, Seuerianorum, Theodoſianorum, Gaianitarum, Agnoïtarum, Theopaſchitarum, Aphthartodocitarum.* Victor Tunn. *Theodoſius Sugas* (lego *Sycas*) *relegatus totum penè Palatium, & maximam regiæ vrbis partem ſua perfidia maculauit. Quæ occaſio cunctis penè hæreſibus licentiam tribuit, ita vt non ſolùm Theodoſianitæ, ſed & Gaianitæ Monaſteria atque Oratoria apud vrbem regiam conſtruxiſſent.* Sed præſtat de vno Iuſtiniano hîc dicere. Senſit ille cum Eutychianis, antequam Byzantium veniret Agapetus Pontifex; à quo poſt diuturnas altercationes, recta eſt imbutus ſententia. Anaſtaſius in Agapeto, Paulus Diaconus in Iuſtiniano. Theodoram coniugem multarum licèt hæreſum labe contaminatam, vt ad pag. 121. dicemus, & à ſummis Pontificibus ſemel atque iterum religionis ream ob id pronunciatam, nunquam Iuſtinianus coërcuit. Euagr. lib. 4. Ipſe denique in Aphthartodocitarum impietatem lapſus, Eutychio Præſule Conſtantinopolitano à quo redarguebatur in exilium pulſo, conſcriptóque Edicto pro eadem hæreſi ſtatuenda, moritur. Euagr. lib 4. Victor Tunn. Euſtathius Preſbyter in Vita Sancti Eutychij, qui Iuſtiniani æquales fuerunt; præterea Theophanes, Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, & alij.

lin. 8. *Nullum ſtabile ius.* Quamobrem tot videmus ANTINOMIAS in Iuſtiniani Conſtitutionibus.

lin. 34. *Cibus, potúſque illi nunquam ad ſatietatem.* Idem habet libro 1. de Ædif. οὐ μήν τι οὐδὲ τούτοις κατακορὴς γέγονε πώποτε, ἀλλὰ καὶ ἡνίκα δίαιτα αἱροῖτο, ἀπογευσάμενος τούτων δὴ τῶν αὐτῷ ἐδωδίμων, εἶτα μεθίει, οὔπω ἐδηδοκὼς τὰ αὐτάρκη. *Neque is vnquam ad ſatietatem ſe expleuit; ſed cùm cibum ſumeret, delibata tantùm fercula ſtatim omittebat, nondum cibariis pro neceſſitate comeſtis.*

Pag. 63. l. 1. *Sæpe vnum atque alterum diem, noctémque cibo abſtinuit.* Narrat idem fuſiùs ibidem, eámque fuiſſe morbi cauſam aſſerit, de quo nos egimus ad pag. 43.

lin. 5. *Horam ſomno indulgens.* Ibidem hoc etiã tangit Procopius, πόῤῥω γὰρ τῆς νυκτὸς εἰς κοίτην ἰὼν ἐξανίστατο αὐτίκα μάλα, ὥσπερ χαλεπῶς ἔχων τοῖς στρώμασι. *Poſt multam noctem cubitum iuit, paulóque pòſt ſurrexit, quaſi cubili indignatus.* Hæc de vigiliis, atque ieiuniis ibi Procopius fusè atque luculenter, quod

quod Iuſtiniano gratum id futurum non dubitaret, cùm id ipſe ſæpius, & ambitioſè repetat; Nouell.8. *Omnes nobis dies, ac noctes contingit cum omni vigilantia & cogitatione degere,* &c. *Et non in vano vigilias ducimus, ſed in huiuſmodi eas expendimus conſilia, pernoctantes, & noctibus ſub æqualitate dierum vtentes.* Et Nouella 30. *Neque quicquam detrectamus eorum, quæ vel ad extremam pertingunt difficultatem: vigiliis ſimul & inediis, cæteriſque laboribus iugiter pro ſubditis noſtris vltrà quàm naturæ modus patitur, vtentes.* Neſcio quis illius ætatis Poëta ἀκοίμητον βασιλέα, *Imperatorem inſomnem* Iuſtinianum dixit, vt eſt in epigrammate, quod ſuprà ad pag.47. dedimus.

lin. 21. *Nulla rebus agendis erat opportunitas, nullum veſtigium antiquitatis.* Ex his illud etiam eſt, quod ſtatim ſubdit, *exinde iam turba frequens compleuit tribunal poſtulatura quæſtionem, ſed apud quos Iudices inſtitueret, non habuit.* Hæc in Theatro magnis clamoribus Iuſtiniano plebs improperabat. Eſt apud Theophanem, quem ſuprà laudauimus ad pag.56. λόγον ἔχοντες αὐτοκράτορ ὀνομάζομεν ἄρτι πάντα. ποῦ ἐστιν; ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν, οὐδὲ τὸ παλάτιον, τρισαύγουστε, οὐδὲ πολιτείας κατάστασις. *Quæſtionem, Imperator, habemus; ideóque omnia hîc loquimur: quandoquidem, Auguſte Maxime, neque Curiæ, neque Reipublicæ dignitatem vllam ſupereſſe videmus.*

lin.25. *Nihil quod Imperatoriam deceret Maieſtatem vel habuit, vel curauit.* De hoc argumento complura hîc enumerat Procopius; ſed longè plura in reliqua hiſtoria, quam eidem Iuſtiniano legendã tradidit; ex multis vnum recitaſſe ſit ſatis ex lib.2. bell. Perſ. τοῦτον μέντοι τὸν Ἰσδιγούσναν Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς μάλιστα πρέσβεων ἁπάντων, ὧν ἴσμεν, ξύν τε πολλῇ φιλοφροσύνῃ εἶδε, καὶ διὰ τιμῆς ἱκανῶς ἤγαγεν, ὥστε καὶ ἡνίκα δὴ αὐτὸν ἑστιῴη Βραδουκίωνα, ὅσπερ αὐτῷ ἑρμηνεὺς εἵπετο, ξὺν αὐτῷ ἐπὶ τῆς στιβάδος κατέκλινε, πρᾶγμα οὔποτε γεγονὸς πρότερον ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου. ἑρμηνέα γὰρ οὐδὲ τῷ τινι καταδεεστέρων ἀρχόντων, μήτι γε δὴ βασιλεῖ ὁμοτράπεζον γεγονότα οὐδεὶς ποτε εἶδεν. ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπέστερα, ἢ κατὰ πρεσβευτὴν τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐδέξατό τε, καὶ ἀπεπέμψατο, καίπερ ἐπ' οὐδενὶ ἔργῳ τὴν πρεσβείαν (ὥσπερ μοι εἴρηται) πεποιημένον. *Choſroæ legatum Iſdigunen ea humanitate & honore Iuſtinianus, quo nullum antehac legatum excepit: cùm enim ille ſecum epulabatur, Braducionem eius aſſectatorem, ac interpretem, in menſa apud ſe decumbere voluit: quod nunquam ex omni anteacti temporis memoria vſurpatum fuit. Nam interpretem, cum vel infimi ordinis Magiſtratu, nedum cum Imperatore, ad menſam conſidere, nemo eſt qui viderit. Quin & Iſdigunen ipſum longè honorificentiùs, quàm pro legati conditione, excepit, ac remiſit: licèt nullam, vt dixi, rem eius legatio contineret.* Hæc minus accuratè, vt ſæpè alia, interpretatus eſt Raphaël Volaterranus. Cæterùm Choſroës Braducionem interpretem, poſt reditum, egit in crucem, iure ſuſpectam habens immodicam, & effuſam in eum Iuſtiniani beneuolentiam. Procop. lib. 8. hiſt.

k 2 lin.26.

lin.26. *Ad Barbarorum morem ſe citiùs comparauit ſermone, habitu, ingenio.* Fortaſſe ſermonem, habitúmque patrium indicat, hoc eſt, Illyricum; nam paſſim Procopius eam gentem Barbaram vocat, & hîc pag. 94. Romanus ſermo in Reſcriptis, & mandatis Principis aliquandiu perdurauit, in priuatis verò collocutionibus apud Otientis Imperatores longè ante Iuſtinianum deſueta res erat. In publicis conuentibus Latinè & Græcè iidem orabant; vt Marcianus in Concilio Chalchedonenſi: Conſtantinus Magnus in Nicena Synodo poſt Romanam orationem, licèt Græcam linguam calleret, Græco tamẽ eſt vſus interprete, vt autor eſt Euſebius lib.3. de Vit. Conſtant. cap.13. Qua itidem ratione Reſcripta, legéſque nonnunquam vtraque lingua proponebantur. Rei cauſam reddit Iuſtinianus Nouella 66. Græcè quidem διὰ τὸ τῷ πλήθει καθέλληνον, Latinè verò διὰ τὸ σχῆμα τῆς πολιτείας. In publicis inſcriptionibus, præſertim Eccleſiaſticis, paſſim Iuſtinianus Græcam linguam admiſerat. In nummis integrum ſeruauit locum Romanis vocibus; ex quibus primi Mauritius, & Heraclius eas cœperunt expungere. Quod ait de corporis habitu, curioſam in primis rem breuitate occultauit potiùs, quàm explicauit Procopius; nam ex antiquis Iuſtiniani nummis nonniſi Imperialem eius ætatis cultum obſeruare eſt. En tibi Iuſtinum ipſo penè Iuſtiniani ornatu ac ſupellectile veſtitum apud Corippum lib. 2.

Egreditur, tunicáque pius inducitur artus,
Aurea ſe veſte tegens. ————
Purpureo ſuræ reſonant fulgente cothurno,
Cruráque puniceis induxit regia vinclis,
Parthica Campano dederant quæ tergora fuco.
Auguſtis ſolis hoc cultu competit vti,
Sub quorum pedibus Regum eſt cruor. ———
Nobilibus gemmis, & cocto lucidus auro
Balteus effulgens lumbos præcinxit heriles,
Subſtrictóque ſinu veſtis diuina pependit
Poplite fuſa tenus, pretioſo candida limbo.
Cæſareos humeros ardenti murice texit
Circumfuſa chlamys, rutilo quæ ornata metallo
Principis exerta vincebat lumina dextra,
Aurea iuncturas morſu præſtrinxit adunco
Fibula, & à ſummis gemmæ nituère catenis,
Gemmæ quas Getici felix victoria belli
Præbuit, atque fauens dominis Rauenna reuexit,
Quáſque à Vandalica Beliſarius attulit aula,
Signa triumphorum pie Iuſtiniane tuorum.

Verùm

Verùm in Iuſtiniani veſte neſcio quid peculiare fuiſſe indicare Procopius videtur, quod vel à Barbaris mutuatus ſit, vel excogitarit ipſe Iuſtinianus. Certè Ἰουστινιάνειον, *Iuſtinianeum*, Diadematis quoddam genus dictum fuiſſe Georgius Codinus eſt autor. Quod eius Interpres *Doctorale* fuiſſe *capitium* diuinat, vt ſæpè in eo libello diuinare ſolet. Cedò in veſte Imperatoria huiuſcemodi capitij formam & vſum. Iacobus Gretſerus vir doctus inueniſſe ſe putat, profértque æneum nomiſma Iuſtiniani huic aureo nummo perſimile, quem princeps vtriuſque linguæ Cardinalis Barberinus ex muſæo ſuo aureis, argenteíſque nomiſmatis refertiſſimo mihi dedit; criſtatámque illam, quam vides galeam,

IVSTINIANEAM dictam Gretſerus exiſtimat. Verùm ante Iuſtinianũ Theodoſius, Marcianus, Leo, Zeno, Anaſtaſius, & Iuſtinus eandem πλερω-τλὼ, *criſtam* in galea geſtarunt, vt in eorum nomiſmatis apparet; atque illa eſt quam τεγπαυχίαν vocatam idem Codinus affirmat. Deinde illud Iuſtinianeum diadema non bellicum aut caſtrenſe fuit, ſed ciuicum, & quo in ſacris, & in Eccleſiis vtebatur. Quare eius formã hanc fuiſſe nõ dubito, quam nemo ante Iuſtinianum vſurpaſſe videtur, & in ſacris & dum in Eccleſiis munera Antiſtiti offerebat, eum geſtaſſe hæc ex muſiuo tabula Rauẽnæ teſtatur.

Num *habitus corporis* indicat capillitium à fronte detonſum? Venetorum,

quibus fauebat Iuſtinianus, is erat habitus, vt ſuprà docuit Procopius. Quare Cedrenus, τὴν κεφαλὴν πρὸς κόμης κάλλος μικρὸν ἐψαλλισμένην, *capite ad comæ pulchritudinem nonnihil detonſo*; nam lego ἐψαλλισμένην, non vt habent impreſſi libri, ἐψιλωμένην: nemo enim eſt, qui Iuſtiniani caluitium in antiquis nummis viderit, vt ad pag.37. dixi.

lin.28. *Quæ ſibi reſcripto reſpondenda forent, hæc non vti mos eſt, Quæſtori committebat.* Hinc liquet munus fuiſſe Quæſtoris edendarum legum formas componere, & pleraque in Senatu ore tenus pronunciare. Caſſiod. Var. lib. 6. Epiſt. *Quæſturam toto corde recipimus, quam noſtræ linguæ vocem eſſe cenſemus.* Spartian. in Adriano; *Quæſturam geſſit; in qua orationem Imperatoris in Senatu agreſtiùs pronuncians riſus eſt.* Hinc etiam liquet, complures Nouellarum Iuſtiniani, quas habemus, ab eo conſcriptas eſſe. Certè illam, quam, inſtante Saba Palæſtinorum legato, contra Samaritas tulit, cuius in 129. mentio eſt, cum Triboniano in aula nuncupata Magnaura Iuſtinianus ſub horam diei tertiam condebat, vt Cyrillus Scythopolitanus prodit. De numero & editione Iuſtiniani Nouellarum hoc Iuriſconſulti ſcholium in calce τῶν ἑξήκοντα βιβλίων τῶν βασιλικῶν legi. Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι ἑκατὸν ἑξήκοντα ὀκτὼ νεαραὶ συνετέθησαν παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν τεσσαράκοντα μία ἐτέθησαν εἰς τοὺς προσφόρους τίτλους τῶν ἑξήκοντα βασιλικῶν βιβλίων. αἱ δὲ λοιπαὶ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι παρεσιωπήθησαν, ἤγουν. α. β. ς. ζ. θ. ια. μ. μς. ν. νδ. νε. νς. νη. ξη. οδ. οε. ος. οθ. πγ. πδ. ςη. ρς. ρκζ. ρκθ. ρλζ. ρμ. μα. Hunc numerum ſi cum editis Nouellis conferas, multo plures Iuſtinianum ſcripſiſſe inuenies. Argumento ſint eæ, quas eruditi Iuriſconſulti nuper offenderunt, quáſque nos partim integras legimus in Codice Vaticano manuſcripto, ex quo Reſcriptum illud ad omnes Epiſcopos de Scenicarũ nuptiis decerpſimus, quod ſuprà cum Iuſtini Conſtitutione collatum primi vulgauimus. Quod verò non omnino compta Iuſtiniani eſſet oratio, ſed barbarè ſonaret, id aliquando deprehendere eſt in Nouellis, quamquam eruditæ alioqui ſint, nihílque magis te in illis offendat, quàm verboſa ſententia, & ſanè Aſiaticum dicendi genus.

lin. 33. *Turba frequens compleuit tribunal.* Nam Iuſtinianus ſibi plerumque ſumebat munus non ſolùm Quæſtoris, vt dixit, ſed etiam Iudicum, atque pro tribunali ſedebat, audiebátque litigantes, & ſententias ferebat. Hoc ipſe diſertè narrat Nouella 88. *Litem nuper audientibus nobis (id quod publicè in Regia rarò non facimus) orta eſt controuerſia*, &c. Vide etiam Nouella 92. initio, & 73.

Pag.64. l.24. *Ea, de quibus conſulendum eſſet, Imperator ac Theodora ſibi ſumerent.* Argumento ſit octaua Conſtitutio, quæ licèt de re grauiſſima ſit, non ſententiam Senatus, ſed vnius Theodoræ rogaſſe ſe Iuſtinianus affirmat. *Hæc omnia apud nos cogitantes, & hìc quoque participem conſilij ſumentes eam, quæ à Deo data*

data eſt nobis piiſſimam coniugem. Lege quæ ſuprà notauimus ad pag.47.

Pag.65. l.4. *Referendariis vix erat locus opportunus ſupplicum libellos Cæſari miniſtrandi.* Quale fuerit Referendariorum munus explicat. En tibi vnum ex Iuſtiniani Referendariis ob oculos ponimus ſuum munus exequentem in Synodo Quinta Conſtant. act.1. *Theodorus circunſpectus Tribunus, Notarius, & Referendarius Piiſſimi D. N. dixit. Præſentes Venerabiliſſimi Monachi ſupplicationes porrexerunt Diuiniſſimo, ac Sereniſſimo, & Victorioſiſſimo Imperatori noſtro, & ipſas ſanciri Imperium ſuum dignè iudicauit, & me accipere ac portare ad veſtram Sanctitatem, docereque Venerabiles Monachos, vt cùm vos edocti eritis, quæ ab ipſis facta ſunt, canonicè formetis ea, quæ veſtræ Beatitudini videntur bene habere. Has itaque cùm ad manus habeam, veſtræ Beatitudini porrigo ad legendum.* De Referendariorum numero ac dignitate vide Nouellam 10.

lin.17. *In Regia Curia conuentis Iudicibus.* Nam in porticibus Imperatoriæ domus erat Præfectorum Prætorium, Quæſtorum tribunal, Iudicum ſubſellia, Referendariorum ſedes, Tabellionum archiua. Vide Procopium lib.1. Ædif. extremo, & Agathiam lib.3. initio. Quare Palatij ſeu Curiæ nomine Iudicia, Tribunalia, Cauſæque forenſes notantur. Sic in Theatro plebs inclamabat Iuſtiniano, τὸ παλάτιον ποῦ ἐστιν οὐκ οἴδαμεν. *Palatium, ſeu Curia, vbi ſit neſcimus.* Hoc eſt, nulla ſupereſt Iudiciorum forma.

lin.22. *Erat Respublica quaſi laſciuientium puerorum Regina.* Hæc ſententia, & conſimiles huic aliæ fortaſſe dictæ ὑπερβολικῶς videantur, & oratoriè potiùs, quàm ad hiſtoriæ, ac veritatis modum expreſſæ. Sed æqui rerum æſtimatores, vti grauiora, quæ in hoc libello legunt, aliorum Hiſtoricorum teſtimoniis comprobata vident; ita & leuiora illa viderent, quæ ob ſepultam tenebris antiquitatis hiſtoriam, inuenire teſtimonium idem non potuerunt. At verò vt has ipſas ſententias, quæ veritatem excedere videntur, ab ea minimè abhorrere lector intelligat; illud, velim, legat hiſtoriæ fragmentum, quod ex Theophane ad pag. 56. produximus; in eo ſanè velut in tabula adumbratam contempletur Rempublicam Romanam, quaſi laſciuientium puerorum Reginam fuiſſe Iuſtiniani temporibus.

lin.27. *Leo quidam genere Cilix.* Hic erat Imperatoris Referendarius, vt habes infrà pag.129.

Pag.70. l.23. *In maritima ſuburbana, præſertim in Heraum ſecedebat.* Præcipua deliciarum loca ſub vrbe Byzantio hæc Imperatoribus fuerunt; Ἕβδομον, *Septimum:* non ſeptima Byzantij regio, vt opinatur Heribertus Roſueydus in not. ad vit. Pat. ſed ſuburbanum ſeptimo ab vrbe lapide diſtans. Ita Socrates, & Sozomenus, Idatius in Faſtis, *Valens Auguſtus Conſtantinopoli in miliario ſeptimo leuatus eſt;* & infrà. *His Conſulibus leuatus eſt Arcadius Auguſtus Conſtantinopoli in miliario ſeptimo.* Pleraque alia loca ſunt, quæ ex menſura terræ ab vrbibus diſtantiæ nomẽ acceperunt. Id explicat Procopius in conſimili nomine

nomine lib. 4. Ædif. φρούριον δὲ ἄλλο διαφερόντως ἐχυρὸν ἀνέστησε Σιγγιδόνος ὀκτὼ σημείοις διέχον, ὅπερ Ὀκτάβον λόγῳ τῷ εἰκότι καλοῦσι. *Præſidium aliud apprimè munitiſſimum excitauit, quod ab vrbe Singidone octo fermè milliaribus diſtat; quare Octauum appoſitè vocatur.* Ad rem modò. Βρυά, de quo Conſtantinus Porphyr. de Adm. Imper. cap. 51. Πηγαί, *fontes*, quem locum primus exornauit Iuſtinianus; deſcribit Procopius l. 1. Ædif. Ἡρία, *ſepulcra*, de quibus ſtatim. Ob aëris ſalubritatem, Heraclius, vt ait Suidas, πειθόμενος ἀποθανεῖν ἐν τοῖς εἰς τὰ ἥρια παλατίοις διετέλει: *inſtare ſibi mortem audiens in Erianis palatiis ſe continuit.* Sæpè Chalcedonem Iuſtinianus & Theodora animi causâ ſeceſſerunt, vt ex Reſcriptis, primis Imperij annis indidem datis, colligere eſt. Longiùs verò ab vrbe Regia ſemel Theodora digreſſa eſt ad Thermas Pythias. Theophanes, Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδώρα ἡ εὐσεβεστάτη αὐγοῦσα ἐξῆλθεν εἰς τὰ θερμὰ τῶν Πυθίων θερμῆσαι, καὶ συνεξῆλθεν αὐτῇ ὅ, τε πατρίκιος Μηνᾶς ὁ ἔπαρχος, καὶ ὁ πατρίκιος Ἠλίας ὁ κόμης τῶν λαργιτιώνων, καὶ ἄλλοι πατρίκιοι, καὶ Κουβικουλάριοι, καὶ Σατράπαι χιλιάδες τέσσαρες, καὶ πολλὰ ἐχαρίσατο ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ πτωχείοις, καὶ μοναστηρίοις. *Hoc anno, nempe Iuſtiniani ſexto, Theodora piiſſima Auguſta egreſſa eſt ad Thermas Pythiorum calefaciendi ſe causâ; quam comitati ſunt Menas Patricius & Præfectus Prætorio, Elias Patricius & Comes largitionum, aliique Patricij, Cubicularij, & Satrapæ; in comitatu verò fuerunt ferè quatuor millia hominum, multáque dona largita eſt Eccleſiis, Ptochiis, & Monaſteriis*, ſcilicet recuperandæ ſanitatis ergo.

lin. 24. *Præſertim in Heræum ſecedebat.* Procopius vti maluit priſco eius loci nomine Ἡραῖον, *Heræum*, in quo Ἥρας, id eſt, *Iunonis* phanum olim fuerat. Nam alij, vt Suidas, & Cedrenus ἥρια, hoc eſt, *ſepulcra*, quod, vt in πατρίοις CP. legimus, τὸ πάλαι ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται. *Olim ibi ciuium monumenta forent.* Alij ἱερεῖον, & ἱέρεια. Quare Maximus Planudes, vel quiſquis εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἱερείας, *in ingreſſum Hieriæ* titulum fecit epigrammati, quod Iuſtinianus inſcripſerat Regiis ædibus in Heræo à ſe conſtructis.

Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἱερείας.

Τοῦτον Ἰουστινιανὸς ἀγακλέα δείματο χῶρον
Ὕδασι καὶ γαίῃ κάλλος ἐπικρεμάσας.

Ioannes Brodæus lib. 4. Anthologiæ ad hoc epigramma ἱέρειαν dictam falſò credidit Ædem D. M. Virg. à Iuſtiniano conſtitutam. Sanctus Nicephorus Conſtantinopolitanus in Hiſt. ηὐλίζετο ἐν τῷ παλατίῳ τῷ καλουμένῳ τῆς ἱερείας, *in Palatio quod Hieriæ dicitur manſit.* Sozomenus lib. 7. cap. 5. Demophilum Epiſcopum Arianum à Theodoſio Vrbe expulſum ad ἱέρειαν cum ſuis ſeceſſiſſe narrat. Hunc locum, in quo ſine interpellatoribus Iuſtinianus ac Theodora ſe oblectarent, tot inſtruxerũt deliciis, vt Poëtis etiam illius celebrandi cauſam dederint. Extant etiamnum Pauli Silentiarij, & Agathiæ Scholaſtici nobilium eius ætatis Poëtarũ epigrammata 4. Anthol.

lib.

Digitized by Google

lib. quamquam Philologos, de quo potiſſimùm ſuburbano in iis mentio ſit, adhuc ignorare ſciam: ſed videant vnam illorum eſſe ſententiam, & inſcripti foribus diſtichi, de quo modò dicebam. His multam lucem affert locus Procopij libri primi Ædif. extremi.

PAVLI SILENTIARII.

Πόντος ὑποκλύζει χθονὸς ἕδραν ἄπλωτα δὲ χέρσου
Νῶτα θαλασσαίοις ἄλσεσι πλήθεται.
Ὡς σοφὸς ὅστις ἔμιξε βυθὸν χθονὶ, φυκία κήποις,
Νηϊάδων προχοαῖς χεύματα νηρεΐδων.

EIVSDEM.

Ἐνθάδ᾽ ἐρειδμαίνουσι τίνος πλέον ἔπλετο χῶρος
Νύμφαι νηϊάδες, νηρεΐδες, ἀδρυάδες.
Ταῖς δὲ θεμιστεύει μεσάτη χάρις. οὐδὲ δικάζειν
Οἶδε, ἐπεὶ ξυνὴν τέρψιν ὁ χῶρος ἔχει.

AGATHIÆ SCHOLASTICI.

Εἶξον ἐμοὶ Δάφνης ἱερὸν κλέτας ἐκτόθι πόντου
Κείμενον, ἀγραύλου κάλλος ἐρημοσύνας.
Ἐνθάδε γὰρ νύμφαι δενδρείτιδες, αἵ τ᾽ ἐνὶ πόντῳ
Νηρεΐδες ξυνὴν θέντο συνηλυσίην.
Ἀμφ᾽ ἐμὲ γὰρ μάρναντο, δίκασσε δὲ Κυανοχαίτης,
Καί με παρ᾽ ἀμφοτέραις μέσσον ἔθηκεν ὅρον.

lin.30. *Irrumpentis Ceti periculis.* *Porphyrionem*, Cete illud, appellarunt Conſtantinopolitani; quod ex interuallo, annos fermè quinquaginta, ad vtrumque Boſpori ſinum, magnas nautis, atque ciuibus clades intulit. Vide quæ fusè de illo narrat Procopius lib.3. bell. Gotth.

Pag.71. l.15. *Vera tunc locus narrationi non fuit.* Nimirum adhuc Theodora ſupererat, cùm hiſtoriam de bello Gotthico Procopius lucubrabat, vt in præfatione Lectorem monuimus.

lin.23. *Theodatum rationibus mihi quidem obſcuris in Amalaſunthæ cædem impellit.* De hac cæde audire penè mihi videor ſubmuſſitantem cum Theodora Theodatum, in ep.20. lib.10. Var. Caſſiod. *De illa perſona, de qua ad nos aliquid verbo titillante peruenit; hoc ordinatum eſſe cognoſcite, quod veſtris credidimus animis conuenire. Deſiderium enim noſtrum tale eſt, vt interueniente gratia non minus in Regno noſtro, quàm in veſtro iubeatis Imperio.* De quo tamen nihil ſtatuo.

lin.25. *Exinde Petrus ad Magiſtri dignitatem euehitur.* Ad quem extant duæ Iuſtiniani Nouellæ 123. 137. hoc titulo. *Petro Glorioſiſſimo Magiſtro diuinorum*

I *Officiorum.*

Officiorum. Venit cum aliis Imperij Primatibus Vigilium Papam ad Synodum Conſtantinopolitanam euocaturus, vt eſt ibidem Collat.2. Alius eſt Petrus Præfectus Prætorio, de quo infrà. Hic erat Illyrienſis patria Theſſalonica, ex Aduocatis ordinariis vrbis Conſtantinopoleos, homo ſingulari prudentia & manſuetudine, & ad perſuadendum comparatus, vt Procopius ait lib.1. bell. Goth. & Caſſiod. lib.10. Var. epiſt.19. *Vir eloquentiſſimus Petrus Legatus Serenitatis veſtræ, & doctrina ſummus, & conſcientiæ claritate præcipuus.* Vide epiſt. 22. eiuſdem libri 23. ſed profundâ auaritiâ. Poſt reditum ex Italica legatione ad Theodatum, Magiſter Officiorum creatur: tandem in Perſidem legatus ad Choſroëm mittitur. Scripſit hiſtoriam & de Republica, vide plura apud Suidam verbo πέτρος, & verbo ἐμβριθής. eius hiſtoriam non vidi, ſed quædam fragmenta legi in Bibliotheca Vaticana in Eclogis de Legationibus. Iterum eius mentio eſt infrà pag.107. Huius filius Theodorus anno Iuſtiniani trigeſimo quarto perduellionis inſimulatus eſt. Quod illi manus altera eſſet breuior, Κοντοχέρην appellarunt.

lin.28. *Erat Iuſtiniano ab Epiſtolis Priſcus.* Idem de Priſco ita refert Theophanes, ſed ex alio autore, quemadmodum tute Lector intelliges; quare non fruſtra dolemus tot veterum autorum iacturam, qui eadem, quæ Procopius de Iuſtiniano ac Theodora narrarunt. Τούτῳ τῷ ἔτει πρίσκος ὕπατος ἀπὸ νοταρίων τοῦ βασιλέως ἀγανακτηθεὶς ὑπὸ θεοδώρας τῆς βασιλίσσης ἐδημεύθη, καὶ διάκονος Κυζίκου ἐχειροτονήθη κελεύσαντος τοῦ βασιλέως. *Hoc anno,* nempe Iuſtiniani ſeptimo, *Priſcus Conſul, & olim Notarius Imperatoris, qui in ſe Theodoræ indignationem conuerterat, publicatis fortunis, Diaconus Cyzicenus initiatus eſt, iubente Cæſare.*

Pag.72. l.5. *Detondet, inuitúmque adigit ad ſacerdotium.* Mos fuit Orientalium Imperatorum minimè commendandus, vt quibus viam ad dignitates præcludere vellent, eos vel inuitos ſacris initiandos curarent. Ioannes Cappadox hac eadem arte à Theodora circumuentus, à ſacris faciendis abſtinuit, ne ad Imperium quod ſibi vanè pollicebatur, impedimento id foret. Primus, quorum mihi modò venit in mentem, hoc egit Theodoſius Iunior, qui Cyrum Prætorio Præfectum, ob eam populi vocem, Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει. *Alia te manet Cyre victoria;* quam in tyrannidem Theodoſius interpretatus eſt, Smyrnæ fecit Epiſcopum: poſteriorum deinde Græcorum Cæſarum nullus ferè eſt, qui in rebelles amicos, vel conſanguineos abſurdam hanc rem non commiſerit.

Pag.74. l.17. *Neruo bouino à fronte ad aures circumacto.* Hoc genus crudelitatis & in Baſſum Patricium exercuiſſe Theodoram, in πατρίοις C P. olim legimus. Τὰ δὲ βάσσου ἀνήγειρε βάσσος πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ. εἰς ἔχθραν δὲ ἐλθούσης μετὰ τοῦ βάσσου Θεοδώρας τῆς γυναικὸς τοῦ βασιλέως, ἔσφιγξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ χόρδας καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἔξω ἐπήδησαν.

δησαν. *Eccleſiam, quæ ad Baſſum appellatur, ædificauit ſub Iuſtiniano Baſſus Patricius: in quem Theodora Imperatoris vxor indignata, eidem caput chorda iuſſit aſtringi, quamobrem oculi eius exilierunt.* Is fortaſſe Baſſus eſt, qui prætorianam geſſit Præfecturam, vt infrà pag. 92. narrat Procopius. Eodem ſupplicio & Carpianum Patricium affecit, vt Autor explicat in πατρίοις C P. vberioribus. Cod. Vat. 162. Simile genus carnificinæ Anthemio interminata eſt Theodora; *Per viuentem in ſæcula excoriari te faciam, niſi vinctum Vigilium Pontificem Conſtantinopolim perduxeris.* Anaſtaſ. in Vigilio.

lin. 28. *Duo factioſi Cilices.* Euagr. lib. 4. cap. 31. idem narrat, edicítque nomina duorum Venetorum, quos hîc Procopius omiſit; vt hinc Hubertus Giphanius intelligat, non ex hac hiſtoria Euagrium accepiſſe, quæ de Iuſtiniani flagitiis memoriæ prodidit. Καλλίνικος δὲ τῶν Κιλίκων ἡγούμενος δύο ἀνδροφόνε Κίλικε Παῦλον καὶ Φαυστῖνον ἐπελθόντε αὐτῷ καὶ διαχρήσασθαι βουλομένω, ἐπεὶ ταῖς ἐκ νόμων ποιναῖς ὑπέθηκεν ἀνεσκολοπίσθη, ποινὴν ὑπὲρ ὀρθῆς συνέσεως καὶ τῶν νόμων ταύτην λαβών. *Callinicus porrò Præfectus Ciliciæ, cùm duo Cilices Paulus & Fauſtinus, homicida vterque, in eum impetum facerent, occideréque in animo haberent, quoniam pœna ex legibus conſtituta eos mulctauit, in crucem actus eſt; hoc quoque ſupplicio pro recta conſcientia, & legum obſeruatione affectus.*

Pag. 75. l. 12. *Retruſitque in monaſterium.* Nomen fecit Monaſterio, μετάνοια, *Pœnitentia*; in quo fœminæ degerent, quas anteactæ vitæ pœnituiſſet. Fusè hoc proſequitur lib. 1. Ædif. laudátque Iuſtiniani ac Theodoræ pietatem: hic tamen vituperat violentiam illatam mulierculis minus ad meliorem frugem paratis.

Pag. 76. l. 8. *Vt paulo pòſt ediſſeram.* Vbinam? Infrà enim licèt nonnullos Magiſtratus ſubiectis exoſos enumeret; de illarum tamen fœminarum maritis nihil apertè. Ex quo & furtim conſcriptam, & non omnino abſolutam hanc hiſtoriam intelligas.

Pag. 77. l. 9. *Hac tempeſtate omnium ferè mulierum mores corrupti.* Ita vt ſoror Sophiæ Auguſtæ Iuſtini vxoris, & Theodoræ neptis adulterij manifeſta publicè facta ſit. Nam vt in πατρίοις C P. obſeruauimus, erat Byzantij inde à Conſtantini temporibus Veneris ſtatua; ad quam παρθένοι ἐν ὑποψίᾳ οὖσαι ὅτε ἐπλησίαζον, εἰ μὲν ἄμεμπτοι, διήρχοντο ἀβλαβεῖς, τῶν δὲ διεφθαρμένων ἀθρόα ἐσηκοῦντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐδείκνυον τὸ αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας ἐὰν λαθραίως ἐμοιχεύοντο τοῦτο ἐγίνετο. ἐκεῖναι γὰρ αὖθις ὡμολόγουν. ἡ δὲ γυναικαδελφὴ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ Κουροπαλατῶν συνέτριψε τὴν στήλην διὰ τὸ καὶ αὐτῆς φανερῶσαι τὸ αἰδοῖον μοιχευθείσης ἐκεῖθεν διερχομένης ἐφ' ἵππῳ ἐν τῷ λούσματι τῶν Βλαχερνῶν: *Virgines vitij ſuſpectæ cùm accederent, ſiquidem illibatæ eſſent, securè diſcedebant, at verò corruptarum ſtatim veſtis reducebatur patefactis pudendis. Nuptis etiam fœminis, quæ*

clandeſtinis adulteriis ſe fœdaſſent, idem planè accidit, ipſaque ſtatim rem faſſæ ſunt. Cæterùm ſoror vxoris Iuſtini, qui poſt curam Palatij Imperium cepit, eam Veneris ſtatuam comminui iuſſit: quod & eius, poſt adulterium, pudenda detecta ſint, cùm inde præteriret, & equo vecta, ad Balneas Blachernianas proficiſceretur. Sic etiam adulteras vitiatáſque virgines deprehenſas Iuſtiniani tempore Canis indicio, quem ex Italia Andreas quidam per Prouincias circunduceret, narrant Theophanes, Anaſtaſius, Cedrenus, Hiſtoria Miſcella, & Paulus Diac.

lin.13. *Adita ſtatim Imperatrice.* Cuius fauorem certò ſibi pollicerentur: nam vt eſt lib.3. bell. Gott. ἡ βασιλὶς ἐπεφύκει ἀεὶ δυστυχούσαις γυναιξὶ βοηθεῖν. *Imperatrix quodam naturæ inſtinctu comparata erat ad ſuſcipiendum afflictarum mulierum patrocinium.*

lin.32. *Ipſa Magiſtratus & Sacerdotes crearet.* De Magiſtratibus à Theodora conſtitutis, infrà Procopius. De Sacerdotibus: plenæ ſunt hiſtoriæ. Primarias Eccleſias tantùm nomino. Byzantij Anthimum Eutychianum, Alexandriæ Theodoſium Hæreſiarcham fouit: Seuerum Antiochenæ Eccleſiæ inuaſorem Acephalorum Anteſignanum reſtituendum curauit: Romæ, eiecto Syluerio, Vigilium, Beſilarij, Antoninæque ſtudiis præfecit; quem ad euertendum Chalcedonenſe Concilium, & Anthimum reuocandum, fore paratum ſperauit.

lin.36. *Connubiale ius totum penes ſe eſſe voluit.* Lege lib.3. de bell. Goth. Artabanem virum Conſularem, Comitem Præſentum, ac fœderatorum Principem, vt repudiatam pridem vxorem acciperet, inuitum nolentémque coëgit. Proiectam Iuſtiniani Imperatoris neptem Artabani deſponſam, Ioanni Pompei filio coniungit.

Pag.78. l.12. *Leontium Referendarium, & Saturninum*, &c. Omnes, quos hîc nominat, viri ſunt primarij. De Leontio lib.3. bell. Gotth. qui ad Theodebertum à Iuſtiniano legatus eſt. Deſtinatus cum aliis ad compilationem Digeſtorum. Conſt. de conf. 9. Fortaſſe hic eſt ille Scholaſticus (ex his enim erant Referendarij) cuius extant elegantiſſima Epigrammata. Alius eſt, qui ſub Iuſtiniano ſcripſit de Sectis; & Monachus, cuius Cyrillus meminit ſub eodem Imperatore. Hermogenes fuit Quæſtor Vitaliani Tyranni ſub Anaſtaſio, deinde Magiſter Officiorum, ad quem extant Iuſtiniani Reſcripta. De Cyrillo Magiſtro militum, vide libros de bell. Perſ. & Vand.

lin.32. *Puellam duxiſſe ſe haud imperuiam,* Cui (vt Plinius loquitur lib.7. cap.16.) *concretum genitale non erat*. Vel, vt ait Cornelius Celſus lib.7. cap.28. *Cui naturalia inter ſe minimè conglutinatis oris concubitum non admitterent.* Has puellas Aëtius & Græci vocant ἀτρήτους, *imperfoſſas*. Scitè Saturninus notauit vitiatam Chryſomallæ filiam.

lin. 36. *Sublatum (ceu pueros in ludo litterario) Saturninum cæderent.* Viros illuſtres hac affectos ignominia ante Theodoræ tẽpora non legi. Theodoram imitatus

Digitized by Google

imitatus eſt Stephanus Ærarij Præfectus, qui Iuſtiniani Iunioris matrem ἐν σχήματι ὥσπερ τοὺς παῖδας τῶν γραμματιστῶν (vt S.Nicephorus loquitur) *quemadmodum apud Magiſtros pueri ſolent*, vapulare iuſſit. Si hunc cum aliis huius hiſtoriæ locis conferas, quid *catomis*, vel *catomo cædi* ſit videbis, quod ſæpe in Martyrum vitis legimus. Neque enim eſt demiſſo capite ſuſpendi, vel ſublatum in humeros cædi, vt viri docti explicarunt. Nam pag. 13. & 54. Photius & Aſtrologi neutro modo affecti ſunt, qui tamen κατ' ὤμοις καὶ νῶτα vapulaſſe dicuntur, vt Saturninus hic. Ex noſtra ad hæc loca interpretatione, quid *catomis cædi* ſit intelliges.

Pag.79.l.1. *Quo ſupplicio Ioannem Cappadocem affecerit, libris aliis diximus.* Lib. 1. bell.Perſ. extremo Cappadocis ruinam fusè proſequitur, Theodoræque inſidias, & crudelitatem, ac Iuſtiniani conniuentiam. Ibidem de Antiſtite hoc Cyziceno, quem Euſebium nominat: is Concilio Conſtantinopolitano interfuit.

Pag.80.l.1. *Beliſarium euocauit inſimulatum tyrannidis.* Falſa perduellionis ſuſpicio ter in Beliſariũ ſparſa eſt. Semel cùm in Perſide contineret exercitum, Iuſtiniano grauiter ægrotante, vt eſt ſuprà pag.17. Marcellinus; *Beliſarius de Oriente euocatus in offenſam periculúmque incurrens graue, & inuidiæ ſubiacens, rurſus remittitur ad Italiam.* Iterum in Africa poſt deuictum Gelimerem; quod hîc indicat, & vberiùs docet Procopius lib. 2. bell. Vand. Tertiò cùm iam ſenex ageret Conſtantinopoli. Σέργιον ἀνέπεισαν ὁμολογῆσαι, ὡς καὶ ἰσαάκιος ὁ ἀργυροπράτης, καὶ παῦλος ὁ κουράτωρ βελισαρίου ἐγίνωσκον τὴν σκέψιν. συσχεθέντων ἀμφοτέρων καὶ ἐκδοθέντων προκοπίῳ τῷ ἐπάρχῳ κατέθεντο καὶ κατεῖπον βελισαρίου τοῦ πατρικίου. Αὐτίκα ὁ βασιλεὺς γέγονεν ὑπὸ ἀγανάκτησιν βελισαρίου. Τῇ πέμπτῃ τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σιλέντιον ἐνέξκας καὶ τὸν ὁσιώτατον πατριάρχην Εὐτύχιον κελεύσας ἀναγνωσθῆναι τὰς αὐτῶν καταθέσεις, καὶ ἀκούσας βαλισάριος ὁ πατρίκιος μεγάλως ἐβαρύνθη. καὶ πέμψας ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἔλαβε πάντας τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἦγεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ παραφυλαττόμενον. *Suaſerunt Sergio, vt Iſaacium Numularium, & Beliſarium glorioſiſſimum Patricium conſcios coniurationis indicaret, necnon Vitum Numularium, & Paulum Beliſarij Procuratorem. Hi comprehenſi, traditique Procopio Vrbis Præfecto Beliſarium Patricium accuſarunt. Quare Beliſario Cæſar iratus quinta die Decembris indixit Senatum, vocatóque Sanctiſſimo Patriarcha Eutychio confeſſiones illorum legi iuſſit; quod Beliſarius iniquiſſimè tulit; nam iuſſu Imperatoris omni ſatellitio ſpoliatus, domi ſub cuſtodia detentus eſt.* Inſequente verò anno τῇ δεκάτῃ ἐννάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐδέχθη βελισάριος ἀπολαβὼν πάσας τὰς ἀξίας, *decima nona die menſis Iulij conciliatus eſt Beliſarius, & in priſtinum gradum reſtitutus.* Anno demum trigeſimo octauo Iuſtiniani μηνὶ μαρτίῳ τελευτᾷ βελισάριος ὁ πατρίκιος ἐν βυζαντίῳ, καὶ ἡ τούτου περιουσία ἦλθεν εἰς τὸν δεσποτικὸν

οἶκον τὸν Μαρίνης; *decima tertia menſis Martij moritur Beliſarius Patricius Byzantij, cuius fortunæ addictæ fuerunt Auguſtæ Domui Mariniane.* Idem habet Vaticanum Chronicon Anonymum, & Zonaras. Hæc paulo fuſiùs, vt falſæ de Beliſario Hiſtoriæ tandem faceſſant; neque in poſterum fabellæ de Beliſarij obolo credamus, vel Aimoino, qui lib. 2. de geſt. Franc. Beliſarium contrucidatum à Francis ſomniauit.

lin.7. *Cenſitores Prouinciæ mittere.* De his, déque Arianis, ritibus interdictis, ſingulíſque aliis capitibus, quæ hìc enumerat, agit autor lib. 2. bell. Vand. Porrò quæ de Arianis dicuntur, vt ſuprà ad pag. 51. explicauimus, accipienda ſunt.

lin.17. *Italia triplo licèt Africa maior.* Africa & λιβύη, vt Græcis, ſic & Latinis autoribus nunc quidem eſt pars, in orbe terrarum tripartito, ſecunda; nunc verò Regio eidem terrarum parti cognomen, in qua eſt Carthago vrbs nobiliſſima. De hac modò intelligit. Quæ ſequuntur de variis Prouinciarum, & populorum deuaſtationibus, fuſiùs habentur in aliis hiſtoriæ Procopianæ libris.

Pag.83. l.10. *Indicto bello inconſultè recidere.* Ob id, atque ob auxilia neglecta, ſunt à Choſroë deuaſtata complura Orientis Oppida, ipſáque Antiochia; cuius miſerandum excidium non tam narrat Procopius, quàm deplorat, priore parte lib. 2. bell. Perſ.

lin.12. *Animum ad ſublimia traducere, Dei naturam curioſiùs perſcrutari.* Breuiſſimè, ſed clarè Procopius indicat Iuſtiniani ſtudia Theologica. Omnino illiteratum, ſeu analphabetum non fuiſſe ad pag. 28. probauimus. Adde ex Anaſtaſio in Ioanne II. miſiſſe Iuſtinianum *fidem ſuam chirographo ſcriptam proprio ad Sedem Apoſtolicam.* Quod autem de rerum diuinarum ſtudio dixi: ſic totus in illud Iuſtinianus incumbebat, vt Artabanes & coniurati hìc eum neci opportuniſſimum ſe habituros ſperarent. Procopius lib. 3. bell. Gotr. Κάθηται ἀφύλακτος ἀεὶ ἐπὶ λέσχης τινὸς ἀωρὶ τῶν νυκτῶν ὁμοῦ τοῖς τῶν ἱερέων ἐσχατογέρουσιν, ἀκριβῶς ἀνακυκλεῖν τὰ χριστιανῶν λόγια σπουδὴν ἔχων: *perpetuò ſine cuſtodibus deſidet ad multam noctem in Muſæo cum ſenioribus quibuſque Sacerdotibus, attentiſſimo ſtudio arcana Chriſtianorum dogmatum inueſtigans.* Malè Procopium Antonius Concius redarguit; id Procopius hic vituperare videtur, quod Imperator neglectis Reipublicæ negotiis apptimè neceſſariis, Eccleſiaſticis rebus ſeſe immiſceret, quod per ſummam ambitionem nunquam non factitauit. Liberatus in Breuiar. cap. 23. *Annuit Imperator facillimè, gaudens ſe de talibus cauſis iudicium ferre;* nēpe de Eccleſiaſticis. Qui diſputantem de Theologicis quæſtionibus Iuſtinianum audire vult, & videre inter Epiſcopos conſidentem, modò Hæreticos, modò Catholicos Præſules monentem, docentémque, & penè exultantem, ſuis non modò diſceptationibus, ſed etiam fuſis ad Deum precibus Hæreticorum conuerſionem adſcribentem,

bentem, legat Epiſtolam Innocentij Maroniani Epiſcopi ad Thematem Preſbyterum, in fine. Cùm fortè Agapetus Pontifex Romanus nondum Anthimi damnatione pronunciata diem obiiſſet; non defuerunt Epiſcopi qui cum Paulo Apameæ Iuſtiniano ſic adulati ſunt. *Agapetum* ὁ Κύριος μετέστησεν, ἵνα τὸ πλήρωμα τῆς κατορθώσεως τῇ ὑμετέρᾳ φυλάξῃ γαληνότητι, *Dominus tranſtulit, vt operis conſummationẽ Veſtræ Serenitati reſeruaret.* Verùm antequam Imperium caperet, à Theophilo Abbate præceptore ſuo his erat iam ſtudiis imbutus: nam cum Sanctiſſimo Pontifice Agapeto diu atque pugnaciter pro Eutychiana hæreſi diſputauit. Anaſtaſius. Paul. Diac. In qua diſputatione magiſtrum Catholicæ fidei Agapetum Romanum prauæ de Religione ſententiæ inſimulare non erubuit inflatiſſimus ſcientia Iuſtinianus, quod ex Autore Appendicis ad Marcellinum colligere eſt. *Ipſe Agapetus*, inquit, *extremum diem obiit in Domino; in nullo tamen ſicut ei à Principe obiiciebatur, ſentiens contra fidem.* Imò quadriennio ante aduentum Agapeti Conſtantinopolim libros de Incarnatione Dominica edidit, & Illyricianos Epiſcopos ad ſubſcribendum coëgit. Victor Tunn. De his & aliis eiuſdem libris eorum temporũ æqualis Iſidorus: *Iuſtinianus Imperator quoſdam libros de Incarnatione Domini edidit, quos etiam per diuerſas miſit Prouincias. Condidit quoque & Reſcriptum contra Synodum Illyricianam, & aduerſus Africanos Epiſcopos, in quo tria capitula contendit damnare.* Libelli Confeſſionis fidei à Iuſtiniano editi, meminit lib. 1. Facund. Hermian. lib. verò 2. ſecernit ab hoc ſimilem alium, Iuſtiniani nomine ab Hæreticis prænotatum: ex his monumentis vnum (quod ego ſciam) tantummodò ſupereſt, nempe libellus pro Tribus Capitibus Græcè & Latinè editus; de quo Liberat. cap. 24. Meminit aliarum Iuſtiniani diſputationum cum Victore Tunnenſi, aliiſque Africanis Epiſcopis idem Victor in Chronico ad annũ Iuſtiniani trigeſimum octauum. Refert eiuſdem Theologicas diſputationes cum Seuerianis Epiſcopis Innocentius Maronianus in Epiſtola ad Thematem Preſbyterum. Euſtathius in vita Sancti Eutychij. Ἐπίστασθε πάντες οἱ μεμνημένοι τὸ ζητητικὸν τῶν θείων δογμάτων τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει Ἰουστινιανοῦ, πῶς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ τὴν τῶν ἄλλων ἁπάντων φροντίδα ταύτην εἶχεν ἀεὶ ὡς μίαν καὶ μόνην, τοῦ μετὰ πάντων τῶν αἱρετικῶν συζητεῖν, καὶ συναίρειν λόγον, ὃν κατίσχυεν ὡς τὰ πολλὰ διὰ συλλογισμῶν πιθανῶν καὶ ἀποδεικτικῶν, καὶ γραφικῶν μαρτυριῶν τετρημμένος αὐτούς. *Noſtis omnes quotquot meminiſtis quàm curioſè piæ memoriæ Iuſtinianus in diuinorum dogmatum inueſtigatione verſaretur; quodque diu noctùque poſthabitis omnibus aliis curis, illam vnam & ſolam nunquam intermitteret, qua ad diſputandum omnes prouocabat Hæreticos, & rationes in medium proferendas, quibus ille valde prœualebat; cùm vt plurimùm eoſdem Hæreticos probabilibus modò ratiocinationibus, modò demonſtrationibus, modò denique ſacrarum teſtimoniis litterarum confutaret.* Hac ſcilicet diuinarum rerum ſcientia inflatus

Eccleſiæ

Digitized by Google

Eccleſiæ tot leges præſcribere, nouáque dogmata tradere auſus eſt. De ſtudiis verò Philoſophiæ Agapetus Iuſtiniani contubernalis, & Eccleſię Conſtantinopolitanæ Diaconus in Parænesi. ἐφ' ἡμῶν ἀνεδείχθη τῆς εὐζωΐας ὁ χρόνος, ὃν προεῖπέ τις τῶν παλαιῶν ἔσεσθαι, ὅταν ἢ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἢ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι. καὶ γὰρ φιλοσοφοῦντες ἠξιώθητε βασιλείας, καὶ βασιλεύοντες οὐκ ἀπέστητε φιλοσοφίας. *Noſtris temporibus oſtenſum eſt proſperæ vitæ tempus quod prædixit quidam ex veteribus futurum, cùm vel Philoſophi regnarent, vel Reges philoſopharentur. Nam philoſophando digni habiti Regno eſtis, & regnando à Philoſophia non deſciuiſtis.* Tres tum orbis terrarum habuit Reges Philoſophos, *Iuſtinianum, Choſroëm*, de cuius eruditione agit Agathias lib. 2. & *Theodahatum*, cui hanc laudem tribuit Procopius lib 1. bell. Gotth. Caſſiod. lib. 10. Var. De Iuriſprudentia, qua præterea Iuſtinianus pollebat, diximus ad pag. 63. De Muſicæ peritia Theophanes profert Græcum Troparium, id eſt, hymnum, quem de Chriſti Diuinitate & œconomia ad Eccleſiaſticos modulos concinnauit, hodiéque Græci canunt inter Miſſarum ſolemnia. Architecturam ita callebat, vt multorum ædificiorum ichnographias, & ſciagraphias ipſe delinearit, & modum artificibus præſcripſerit: de templo Sanctæ Sophiæ, de regiis ædibus Heræanis & portu teſtatur Procopius lib. 1. Ædif. de Ciuitate Dara lib. 2. de templo Deiparæ Hieroſolymis lib. 5. & de aliis alibi. Ergo Iuſtinianum tot diſciplinis ornatum meritò Theodahatus Rex Gotthorum modò *ſapientiſſimum Imperatorem*, modò *Principem doctum* appellauit apud Caſſiodorum lib. 10. Var. Epiſt. 9. & 22. Et in vetuſtiſſimo manuſcripto Cod. Vat. 1342. legi. *Quinta ſancta Synodus Conſtantinopolitana temporibus Iuſtiniani* DOCTISSIMI *Imperatoris.* Genuinos Iuſtiniani libros paulo antè numerauimus, vt ſpurios reiiciamus hic locus poſtulare videtur. In calce Chronici Caſſinenſis circumferuntur nomine Iuſtiniani notatæ Epiſtolæ ad Vigilium Papam, ad Placidum Martyrem, & Priuilegiũ Caſſinenſi Cœnobio conceſſum; prętereà Theodoræ ad eundem Placidum, & Vigilij ad Iuſtinianum, & ſi quæ aliæ ibi ſunt Pſeudogordiani litteræ, qui Iuſtiniani iuſſu Sancti Placidi vitam ſcripſiſſe ſe mentitur. Is ergo Tertullum Patricium Romanum Iuſtiniani *exadelphum*, & Theodoræ *cognatum*, Placidum verò vtriuſque *nepotem* vocat. Quid Tertullo cum Iuſtiniano Bederinæ nato Iuſtini agricolæ nepote? Quid cum Theodora meretricula ſcenica Acacij Vrſarij filia? Quam prolem, quos liberos ſuos Iuſtinianus ac Theodora identidem commemorát, qui Sancti Sabæ precibus ne vel vnum obtinere ſibi ſucceſſorem Imperij potuerunt? Quî poteſt Vigilius & Quintæ Synodi Patres vitam Theodoræ precari, quæ vitam cum morte quintum iam annum ante eam Synodum commutarat? Sedet autem Vigilius in eo Concilio, ad quod nec ſponte acceſſit, & rogatus venturum ſe negauit? Ex Patriarchis vnus in eadem Synodo defuit Euſtochius

Hiero

Hieroſolymitanus; Pſeudogordianus malè cautus cum reliquis Patribus eum numerat, Domnum verò Antiochenum, qui conuentui intererat, excludit. Ait Epiſtolas Iuſtiniani & Theodoræ ad Placidum in Siciliam per Beliſarium miſſas fuiſſe anno Imperij duodecimo; tum ſcilicet cùm Beliſarius Romæ à Vitige, Gotthíſque dira obſidione premebatur. Quid de Notis Conſulum, quid de ipſis Conſulibus dicam, quibus eæ litteræ conſignatæ habentur? In his nihil integri vel ſani eſt. Priuilegium Caſſinenſibus Monachis datum iiſdem illis ſubſcriptionibus exploditur, quibus munitum illud voluit Pſeudogordianus. Primus ſubſcribit Iuſtinianus ex ſtirpe Æneada. Quid ais? niſi planè nihil ſapis, rem omnibus Scriptoribus nouam & planè inauditam narras. Secundus Iuſtinus Cæſar. Iuſtinianum nullum Imperij habuiſſe ſocium quis neſcit? *par curis* Iuſtinus fuit ſeni iam & penè diliro Iuſtiniano, ſed *diademate diſpar*; neque eius filius, ſed Dulciſſimi & Vigilantiæ. Tertius Theodoricus Rex Gotthorum, qui ante id tempus quo datum fuit illud Priuilegium, viginti & amplius annos diem obierat. Quartus Beliſarius, qui tum Romæ, vt dixi, vallo ſeptus tenebatur. Quintus Mauricius Comes excubitorum. Hunc gradum Tiberio Principe eſt conſecutus; anno verò illo Iuſtiniani duodecimo planè puer, nec primæ militiæ ſtipendia meruerat. Sextus Tiberius gener iam dicti Iuſtini. Id anno duodecimo Iuſtiniani? Deinde gener Iuſtini? vnica filia Iuſtino fuit Arabia, hæc Baduario nupſit. Tiberij vxorem quis neſcit Anaſtaſiam? filias verò Charitonam, & Conſtantinam? Ex his reliqua; quæ ſingillatim refellere nihil nunc mihi tanti eſt.

lin. 13. *Dei naturam curioſius perſcrutari.* Hæc Iuſtiniano curioſitas obfuit, nec minus obfuit Eccleſiæ. Fœlices fortaſſe ſunt Reſpublicæ quarum Reges philoſophantur; ſed planè infœlix Eccleſia eſt, cùm ſeculares Principes ita Theologiæ vacant vt Iuſtinianus. Diſputauit ille de rebus diuinis cum Eccleſiæ Doctoribus, ac tandem dirimere quæſtiones imperiali faſtu & tyrannica vi licere ſibi putauit. Agapeto Romano Pontifici duas in Chriſto naturas aſſerenti contra Monophyſitas quibuſcum Iuſtinianus ſenſit, ita minatus eſt; *Aut conſenti nobis, aut exilio te deportari faciam.* Anaſt. in Agap. Poſt Theologicas diſquiſitiones cum Eutychio Conſtantinopolitano Patriarcha, vt eius temporis Scriptor Euſtathius refert, προέβαλεν ὁ βασιλεὺς ὃν ἐποίησε χάρτην περιέχοντα τὴν βλάσφημον ἐκείνην δόγματος ποιῗαν λέγων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἐξ αὐτῆς ἑνώσεως ἄφθαρτον. ἀναγνοὺς δὲ πᾶσι τὸν τοιοῦτον λόγον, ἠνάγκαζε τὸν Εὐτύχιον δέξασθαι, καὶ σύμψηφον αὐτῷ τῆς βλασφημίας ταύτης γενέσθαι. *Protulit Imperator à ſe compoſitum Edictum, quo blaſphemum illud dogma de incorruptibili, poſt vnionem, Domini humanitate continebatur, quod cùm omnibus perlegiſſet, Eutychium id ratum habere, ſibique in tanta blaſphemia conſentire cogit. Id illum reſpuentem deportari iuſſit.* Cæteros

m Epiſcopos,

Epiſcopos, qui in diſceptationibus de fide ac religione à ſe diſſentirent, vel coniecit in vincula, vel cruciatibus aut nece affecit; experto credamus Victori Tunneſi Africano Epiſcopo in Chronico. Vide has Notas ad p.115.

lin.30. *Quod alterius partis populares magis Cæſari ſtuderent.* Nempe Veneti, quibus & Cæſar ipſe magis ſtudebat, quàm Praſinis: quod ſtudiũ placuit Euagrio nominare *μανίαν*, *dementiam*, & *θηριώδη γνώμην*, *belluinam immanitatem*. De qua cum Procopio & aliis ſæpe in his Notis diſſeruimus. Vnum hîc addam, Iuſtini Imperatoris illuſtre teſtimonium, quod penè me prætererat. Theophanes. *ἱπποδρομίας ἐπιτελεσθείσης, καὶ φιλονεικούντων τῶν μερῶν πρὸς ἀλλήλους ἔπεμψε Μανδάτωρα εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς λέγων, εἰς μὲν τοὺς βενέτους, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς παρ᾽ ὑμῖν ἐτελεύτησεν, εἰς δὲ τοὺς πρασίνους, ὅτι παρ᾽ ὑμῖν Ἰουστινιανὸς ἔτι ζῇ, καὶ ἀκούσαντα τὰ μέρη ἐσίγησαν, καὶ οὐκέτι ἐφιλονείκησαν.* *Aurigarum curriculo abſoluto, factioſi inter ſe tumultuabantur; quare Iuſtinus vtrique factioni per Mandatorem ſic interminatus eſt. Vobis defunctum iam eſſe Iuſtinianum ſcitote Veneti: ſupereſſe etiamnum vobis Praſini Iuſtinianum credite. Quo illi audito quieuerunt, neque amplius altercati ſunt.* Vide Mandatoris officium ac munus, qui Cæſaris nomine tumultus ſedaret in Circo, quid facto opus eſſet præſcriberet, Imperatoris veluti vox in Theatro erat, quemadmodum Quæſtor in Senatu. Suidas, *Μανδάτωρ εἶδος ἀξιώματος*. *Mandator eſt genus dignitatis.* Lege Caſſiodorum lib.7. Var. Epiſt.10. de Tribuno voluptatum. Et Theophanis fragmentum ſuprà ad pag.56.

Pag.84. l.22. *Ad vrbem Edeſſam Scyrtus exundauit.* De hac, atque aliis fluminũ eluuionibus, vrbium ruinis, terræque motibus, vide lib.3. bell. Gotth. Euagr. lib 4. Theoph. Zonar. Cedr. & alios. Non *Scyrtus*, vt habet Codex Var. ſed *Scirtus*, quaſi à *σκιρτῶ*, quod eſt *ſalio*, huc enim Sibyllinum carmen alludit, quod, ſubſidẽte fluuio, lapidi inciſum Ciues inuenerũt, vt ait Theophanes,

Σκιρτὸς σκιρτήσει τε κακὸν σκίρτημα πολίταις.
Saltabit Ciui ſaltum ſaltator acerbum.

De hac inundatione fusè lib.2. Ædif. & ibidem lib.5. de Cydno.

Peg.85. l.22. *Iuſtinianum in medio extantem freto, totámque ingurgitantẽ maris vim.* Amicus ille Procopij per ſomnium id vidit; Agathias verò quod vigilans obſeruarat, eadem verborum tranſlatione declarauit lib.5. extremo. *Καθάπερ ἐν παλιρροίᾳ ὑδάτων, αὐτὸ δὴ τὸ μέτρον τῆς παραχεθείσης τοῖς τάγμασι μισθοφορίας οὐκ οἶδ᾽ ὅντινα τρόπον ἐς τοὔμπαλιν μετωχεύετο, καὶ ἐπανήει ὅθεν δὴ καὶ ἐρρύη.* *Hæc tota ſumma ſtipendiorum quæ militibus numerabatur, quod ſolet in fluxu aquarum atque refluxu contingere, retrorſum manabat, ac tandem eò vnde defluxerat refluebat.*

Pag.86. l.5. *Marinis minimè neceſſariis ſubſtructionibus.* Alia Iuſtiniani ædificia mirè Procopius celebrauit, hoc vnum ſæpiſſimè in hac hiſtoria vituperar,

quod

quod infinitam vim pecuniarum in illud Iuſtinianus inſumpſerit, voluptat potiùs, atque deliciis, vt ſuprà diximus ad pag. 70. quàm publicæ vtilitati Nam aliis adhuc integris portubus, *huius* (quippe non neceſſarij) *ad hanc vſque diem molium & brachiorum veſtigia quidem extant, magna tamen ex parte diruta, quæ nullam ſtationem nauibus accommodent*, vt refert Petrus Gillius lib. 3. de Boſporo Thracio. Cæterùm huius & aliorum omnium ſuburbanorum luxum, quæ ſibi extra vrbem Byzantium Magnates ædificabant, aliam ob cauſam vituperare Procopius videtur lib. 4. Ædif. quod nimirum ea referta cùm eſſent immenſis diuitiis & pretioſiſſima ſupellectile, incitamenta Barbarorum erant, qui quotidie ad vicinorum oppidorum deprædationem excurrebant.

lin. 14. *Tercentum & viginti millia auri pondo.* Idem de C. Caligula narrant Tranquillus & Dio, lib. 59. *Theſauros maximos breuiſſimo tempore exhauſit: quippe vicies ter millies ſeſtertium (alij tradunt vicies ſemel millies ſeſtertium, ac* CCCXX. *inſuper ſeſtertia) cùm accepiſſet, in theſauris nullam eius ſummæ partem in tertium annum ſeruauit.*

lin. 17. *Iuſtino etiamnum ſuperſtite, ea Iuſtinianum profudiſſe.* In alios & Ildericum Vandalum familiariſſimum. Procop. lib. 1. bell. Gotth. Ἰλδέριχος φίλος ἐς τὰ μάλιστα Ἰουστινιανῷ καὶ ξένος ἐγεγόνει χρήμασί τε μεγάλοις ἀλλήλοις ἐδωρεῖτον. *Ildericus hoſpes Iuſtiniani, eidemque familiariſſimus, magnis ſe mutuò pecuniarum largitionibus augebant.*

lin. 34. *Falſorum criminum reos egit.* Multa criminum capita hîc Procopius enumerat; quæ ita breuiter complexus eſt Euagrius lib. 4. cap. 29. Ὁ Ἰουστινιανὸς τῶν χρημάτων ἄπληστος, καὶ τῶν ἀλλοτρίων οὕτως ἐκτόπως ἐραστής, ὡς καὶ τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου πιπράσκειν τοῖς ὅσοι ἀπ' οὐδεμιᾶς αἰτίας ῥάπτειν ἐπιβουλὰς τοῖς ἀνθρώποις ἐθέλουσι. πολλοῖς δὲ καὶ ἀναρίθμοις τῶν τὰ πολλὰ κεκτημένων προφάσεις ἀπροφασίστους ἐπιχειρήσας τὰς οὐσίας ἁπάσας ἐζημίωσε. *in Iuſtiniano verò tam inexplebilis fuit pecuniæ cupiditas, & tam turpis rerum alienarum appetitio, vt omnium ſubiectorum bona ob auri amorem vendiderit iis, qui nulla de cauſa inſidias hominibus ſtruere volebant. Complures, imò verò innumerabiles, qui multa bona poſſidebant, cauſa falſa, commentitiáque conficta, omnibus fortunis mulctauit.*

lin. 39. *Quoſdam ſcelerati coitus.* Tam indignis modis pecuniam Iuſtinianum æruſcaſſe, penè Procopio non crederetur, niſi eiuſdem temporis Scriptores id comprobarent. Euagr. lib. 4. cap. 29. ἢν δὲ γυνὴ ἑταιριζομένη ἐποφθαλμίσασά τῳ ὁμιλίαν τινὰ ἢ μίξιν ἀνέπλασεν, εὐθὺς ἄπρακτα φροῦδα τὰ τῶν νόμων καθίστατο, καὶ τὸν Ἰουστινιανὸν προσεταιρισαμένη τοῦ ἀτόπου κέρδους ὅλον τὸν πλοῦτον συκοφαντηθέντος οἴκοι μετεσκευάζετο. *Quod ſi quæ meretrix oculos cupiditatis ad alicuius bona adiiciens conſuetudinem ſe vllam cum eo, vel coniunctionem* (adde ex Procopio illicitam) *habuiſſe ſimularet, ſtatim omnia*

m 2 *iura,*

Digitized by Google

iura, ac leges, modò Iuſtinianum turpis lucri ſocium conſtitueret, eius cauſà euerſæ iacuerunt, facultatéſque omnes illius, qui falsò in crimen adductus erat, fuerunt in eius domum tranſlatæ.

Pag. 87. l. 11. *Barbarorum gentes, quæ ad ortum & occaſum.* Reges Barbaros, vel eorum legatos, qui ex vniuerſo terrarum orbe Byzantium ſub Iuſtiniano venerunt, & publica pompa excepti ſunt, & magnificentiſſimis (vt ſubdit) lautiis onerari; in antiquis monumentis hos inuenio, ſcilicet ex multis paucos. Gretes Erulorum Rex anno Iuſtiniani primo, magno ſuorum comitatu Byzantium appulit, è ſacro Baptiſmi lauacro ab Imperatore ſuſceptus eſt, & ex illius propinquis, atque principibus viris duodecim vno fonte luſtrati ſunt. Eodem anno Gordas Rex Hunnorum, qui Boſporo adiacent, Conſtantinopolim ingreſſus, dedit Chriſto nomen, firmatáque cum populo Romano ſocietate munificétiſſimè à Iuſtiniano dimiſſus eſt. Anno octauo Rex Iberorum Zamanarſus cum vxore & ſui Regni primatibus Byzantij acceptus, Romanorum ſocietatem petiit. Subdit Theophanes. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν τοιαύτην προαίρεσιν ἀποδεξάμενος πολλὰ αὐτὸν ἐφιλοτιμήσατο καὶ τοὺς αὐτοῦ συγκλητικούς, ὁμοίως καὶ ἡ αὐγοῦστα τῇ αὐτοῦ γυναικὶ κόσμια παντοῖα διὰ μαργάρων ἐχαρίσατο. *Iuſtinianus gratam rem habuit, eumque ac illius Principes magnis largitionibus cumulauit. Theodora verò Zamanarſi vxori quamplurima donauit ornamenta gemmis diſtincta.* Anno decimo tertio Mundus Gepædarum Rex à Iuſtiniano non ſolùm ciuili Romanorum ſocietate, ſed etiam magna auri copia auctus Byzantio diſceſſit. Anno trigeſimo primò Rex Abarorum ad eandem ſocietatem adiungitur à Iuſtiniano humaniſſimè habitis eius legatis: de quibus (quod hîc innuit Procopius) Theophanes ait. Εἰσῆλθον ἔθνος ἐν Βυζαντίῳ παράδοξον τῶν λεγομένων Ἀβάρων, καὶ πᾶσα ἡ πόλις συνέτρεχεν εἰς τὴν θέαν αὐτῶν, ὡς μηδέποτε ἑωρακότες τοιοῦτον ἔθνος. εἶχον γὰρ τὰς κόμας ὄπισθεν μακρὰς πάνυ δεδεμένας πραν δίοις, καὶ πεπλεγμένας. ἡ δὲ λοιπὴ φορεσία αὐτῶν ὡς δὴ καὶ τῶν λοιπῶν ἐστιν Οὔννων. *Gens Abarorum nunquam antea viſa, ingreſſa eſt Byzantium, totáque vrbs ad eius conſpectum confluxit. Habebant ad humeros valde promiſſas comas, brandeiſque colligatas atque compexas: reliqua veſte Hunnis ſimiles.* Anno decimo ſexto Adadij Regis Azumitarum legati magnificentiſſimè accepti cum Ioanne Epiſcopo dimittuntur, vt ab eodem Chriſtianorum ſacris initiarentur. Anno trigeſimo ſexto Regis Ermechiorum legati publicè recepti. De Perſarum legationibus, quæ penè quotidianæ fuerunt, nihil attinet dicere; ἣν γάρ τις τάς τε δαπάνας διαριθμήσαιτο καὶ τὰ δῶρα ὅσα ἐνθένδε κεκοσμημένος Ἰσδιγούνας ἀπιὼν ᾤχετο, πλέον αὐτὰ καταιτείνοντα ἢ ἐς χρυσοῦ κεντηνάρια δέκα εὑρήσει. *Nam expenſas pro vno legato Iſdigune, atque munera eidem diſcedenti collata, ad calculum ſi quis reuocet, excedere inueniet decem auri centenaria.* Procopius lib. 2. bell. Perſ. Has publicas celebréſque pompas, & populi equitationes

tationes & occurſus innuunt Praſini cum in Theatro illud obiiciunt Iuſtiniano, *μίαν εἰς τὴν πόλιν προέρχομαι ὅταν εἰς βουρδῶνα καθίζομαι. εἴθε μηδὲ τότε τρισαύγουστε: Tum ſolùm prodeo in vrbem, cùm burdoni inſideo, vtinam, Auguſte Maxime, ne tum quidem.*

Pag.88.l.31. *Præfectus Vrbis.* Eſt in Græco, ἡ τοῦ δήμου ἐφεστῶσα ἀρχὴ, *Magiſtratus plebi Præfectus.* Quod verò in Vrbe omnẽ quæſtionem haberet, Iuſtinianus vocauit πολιαρχίαν. Nouell. 13. & Leontius in Epigram. Καί σε σοφὲ πολίαρχε γράφει Γαβριήλιε τέχνη. eadem ratione alij πολιοῦχον. Iuſtinianus ibidem ἔπαρχον τῆς πόλεως: ſic paſſim diſtinguitur ab ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων. Sæpiſſimè verò per excellentiam ἔπαρχος à bonis autoribus appellatur.

Pag.89. l.1. *Horum alterum Prætorem plebis vocauit.* Quem Romani Prætorem, ſiue Præfectum Vigilum, Græci νυκτέπαρχον. Caſſiod. lib. 7. Var. Epiſt. 7. De huius Magiſtratus inſtitutione extat Nouell. 13. Ante Iuſtiniani tempora curam, quæ Prætori plebis demandatur, geſſerunt Vicomagiſtri, & Collegiati, qui ſingulis vrbis Byzantij regionibus præfecti erant, vt Autor Deſcriptionis Conſtantinopolis indicat. *Collegiati, qui ex diuerſis corporibus ordinati incendiorum ſolent caſibus ſubuenire. Vicomagiſtri, quibus per noctem tuendæ vrbis cura mandata eſt.* Hos primus Auguſtus, vt Suetonius ait, inſtituit.

lin.3. *Alterum Quæſitorem.* Antonius Auguſtinus ad Nouell. 80. pro *Quæſitore* legendum cenſet *Quæſtorem.* Et Iacobus Cuiacius à *Quæſtore Palatij,* & *Quæſtore exercitus* hunc nititur diſtinguere. Nos retinuimus Codicum Vaticanorum lectionem Κυαισίτωρα, cui Iulianus Anteceſſor adſtipulatur Nouell. 74. Rem ipſe Iuſtinianus euincit Nouell. 80. Τῇ μὲν οὖν ἀρχῇ καὶ τῷ ταύτην παραλαμβάνοντι τὸ τοῦ Quæſitoris ἐπιτίθεμεν ὄνομα. οὕτως γὰρ δὴ καὶ τὸ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν εὑρόντες, φαμὲν δὴ καὶ ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις Ἐρευνάδας ἐκάλουν τοὺς ἐς ταύτην ἀφικνουμένους τὴν τάξιν. *Huic ergo Magiſtratui, & illum capeſſenti Quæſitoris nomen imponimus, ſic enim qui hunc Magiſtratum inuexerunt priſcis temporibus, Ereunadas, id eſt, Quæſitores vocarunt eos, qui ad hoc munus perueniſſent.* Lege Harmenopolum lib. 6. de variis legibus tit. 1. Virgilius 6. Æneid.

Quæſitor Minos vrnam mouet, ille ſilentum
Conciliúmque vocat, vitámque & crimina diſcit.

Emendandæ ſunt etiam editiones Schtingeriana & Conciana. Illud hic habet difficultatem; quod in Nouell. 80. de Quæſitoris inſtitutione, nulla mentio ſit criminum, ad quæ cognoſcenda hunc inſtitutum Magiſtratum fuiſſe Procopius docet. At de acceptis, non ſcripto, ſed verbo, Principis mandatis Procopius loquitur; vt liquet ex iis, quæ ſtatim de Prætore plebis, & vrbi Præfecto narrat.

lin.33. *Quæſturæ munus.* Alij ſunt Quæſtores Vrbani, & Caſtrenſis ærarij Præ-

eſt Schringerius in editione Nouellarum. Putarim ἐπάρχοις hos dictos fuiſſe, penes quos ſumma autoritas, & legum condendarum ius eſſet,& ad quos Prouinciales prouocarent à ſuis Præfectis; qui quaſi minorum gentium Iudices ὕπαρχοι vocarentur. Rem tamē in medio relinquo. Sed omnino diſtinguendi ſunt *Præfecti Prætorianorum*, qui deinde vocati ſunt *Comites Aulicorum*, vt ſuprà ad pag. 28. diximus, & tandem circa Iuſtiniani tempora *Curopalatæ*. Nam ex Latinis Scriptoribus Corippus, ex Græcis Euagrius primi extulerunt eam vocem. Euagr. lib. 5. cap. 1. Ἰουστῖνος τὴν φυλακὴν τῆς αὐλῆς ἐμπεπιστευμένος ὃν Κουροπαλάτην ἡ ῥωμαίων λέγει φωνή. *Iuſtinus, cui credita erat Aulæ cura, quem Romano ſermone Curopalatem appellamus. Præfecti* verò *Prætoriorum* dignitas, ab Euagrio lib. 3. cap. 42. Κορυφαία ἀρχὴ dicitur. *ſummus Magiſtratus*; & ab Eunapio in Proæreſio βασιλεία ἀπόρφυρος, *Imperium, cui purpura deeſt*; à Caſſiodoro lib. 6. Var. epiſt. 3. *Pater Imperij*. Hæc diſtinctio ſenſim poſt Conſtantini tempora increbuit. Lege Zoſim. lib. 2. Cùm verò audis Simocattam, & Sanctum Nicephorum in hiſtoria, πρώτην μετὰ βασιλέα ἀρχὴν, *primam poſt Imperatorem dignitatem Curopalatæ*, id eſt, *Comitis*, ſeu *Præfecti Prætorianorum* fuiſſe à Iuſtini temporibus, id cœptum intelligas neceſſe eſt, vt ad pag. 28. monuimus.

lin. 20. *Aërium.* Vectigal, ſeu tributum à Iuſtiniano excogitatum. Ioannes Mercerus in editione ſui Harmenopoli lib. 1. tit. 4. meminit Tituli περὶ ἀερικῶν ζημιῶν, *de multis aëricis*, qui aliquam huic loco dare, & hinc accipere lucem fortaſſe poterat. Sed ille rem, quam ſe fatetur non intellexiſſe, omiſit. nos diu perquiſitam in Vaticanis Codicibus manuſcriptis, nuſquam offendimus: fortaſſe hoc illud eſt tributi genus, quod iam olim abolitum reuocauit deinde Michaël Paphlago Imperator, de quo vide Cedrenum.

Pag. 92. l. 1. *Duos excipio, Phocam & Baſſum.* Alios infrà nominat Præfectos Prætorio, qui ob Imperij Iuſtiniani diuturnitatem, & rerum viciſſitudinem frequentes ſub eo fuerunt: illorum autem notitia multam & huic hiſtoriæ lucem affert, & Iuſtiniani Conſtitutionibus, qua nonnullorum Iuſtiniani atque Iuſtini Reſcriptorum ψευδεπιγραφίας, *falſas inſcriptiones* ſuprà obſeruauimus: quare in hac tabella Prætorum eius temporis nomina diligenter conquiſita, & ad notas Conſulum digeſta proponenda tibi Lector curauimus.

IVSTINVS IMP.

CONSVLES	PRÆF. PRÆT.
Iuſtinus Aug.	MARINVS Syrus, iterum; nam fuit primùm ſub Anaſtaſio. Euagr. lib. 3. cap. 42. Auctor vectigalis χρυσαργύρου ...
Eutharicus.	

Vita

APPI

CONSVLES	PRÆF. PRÆT.
Vitalianus Ruſticus.	APPION Ægyptius in exilium ab Anaſtaſio pulſus, reuocatus à Iuſtino licèt Sacerdos Prætorio præficitur. Theoph. Procop. lib. 1. bell. Perſ.
Iuſtinianus Valerius.	DEMOSTHENES. De quo hîc Procopius pag. 55. l. 8. Cod. qui teſtam. fac. poſſ.
Symmachus Boëtius.	
Maximus.	
Iuſtinus Aug. II. Opilio.	THEODORVS ARCHELAVS. } extant ad vtrumque Conſtitutiones falſo nomine Iuſtiniani. l. 7. C. de Aduoc. Fiſc. & l. 8. C. eod.
Polyxenus Probus.	
Olybrius.	THEODORVS. iterum ad quem Iuſtinus anno Imperij octauo reſcripſit de Sepulchris non violandis.
Mabortius.	
	IVSTINIANVS IMP.
Iuſtinianus Aug. II.	MENAS Patricius, qui Præfecturam geſſit vſque ad menſem Auguſtum ſequentis Conſulatus.
Decius.	ATARBIVS ex Conſtitutione ab Ant. Concio edita. DEMOSTHENES iterum.
Lampadius Oreſtes.	DEMOSTHENES IVLIANVS IOANNES CAPPADOX. } Tres eodem anno. Mirum eſt, eodem die, Kal. Mart. (niſi mendum ſit) extare reſcripta ad Iulianum & Ioannem. l. 3. C. de Verb. ſign. l. 29. de Teſtam.
P. C. Lampadij & Oreſtis I.	IOANNES CAPPADOX. Ab hoc anno Procopius incipit numerare decennalem Præfecturam Ioânis, nempe ad Conſulatum Baſilij. lib. 1. bell. Perſ.

P. C. Lam

Seditio

CONSVLES	PRÆF. PRÆT.
P. C. Lampadij & Oreſtis II.	Seditio Victoriatorum; in qua Ioannes remouetur ab officio menſe Ianuario, Indictione decimâ, & ſubſtituuntur ad paucos menſes
Iuſtinianus Aug. III.	PHOCAS, & BASSVS. } Procop. lib. 1. bell. Perſ. & hîc pag. 92.
Iuſtinian. Aug. IV. Paulinus.	IOANNES CAPPADOX. iterum; nam hoc anno cœpta eſt expeditio Africana; à qua cùm in dignitate eſſet, reuocare Iuſtinianum Ioannes nitebatur. Procop. lib. 1. bell. Vand.
Beliſarius.	
P. C. Beliſarij.	
P. C. Beliſarij II.	
IOANNES.	Idem Conſul, idémque Præf. Præt.
Apion.	
Iuſtinus Iun.	
Baſilius.	Ioannes, Theodoræ factione, inſimulatus perduellionis, exulat; Procop. ibid. ſuccedítque
POST. CONS. BASILII.	THEODOTVS ad paucos mẽſes. Procop hîc. Deinde PETRVS Barſames Syrus. ibid. Poſt Baſiliũ quoniam nulli fuerunt Conſules, non libuit ordine numerare Præfectos Prætorio Barſamæ ſucceſſores; eorum tantùm nomina tibi Lector damus ex hiſtoriis. AREOBINDVS, qui & Orientis fuit Prætor & Africæ, vbi diem obiuit. GABRIEL, de quo extat Græcũ epig. lib. 4. Anthol. BASSVS, iterum. PETRVS Barſames ſecundò. DIOMEDES, de quo mẽtio eſt in Conſtitutionibus. DOMNICVS, ad hũc extat Iuſtiniani Nouella 162. 76. ASCLEPIODOTVS, de quo Theophanes. ADDÆVS, vt in Cod. Vat. 1185. legebã. De aliis huius officiis Procopius hîc pag. 110. & Euagr. lib. 5. cap. 3.

lin.15. *Perquàm maximi Præfecturas locauit.* Euagr. lib. 4. cap. 39. τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου ἐπίπρασκε τοῖς τὰς ἀρχὰς ἐπιτετραμμένοις. *Subiectos omnes ob pecuniam iis vendebat, qui Præfecturas adminiſtrabant.*

lin.26. *Acceptis mutuò Præfecturarum pretiis.* Iuſtinianus Nouella 8. *Plurimas neceſſe eſt manus circumire eum, qui donationem facit: & hoc non de ſuo fortè præbere, ſed mutuatum, & vt mutuare poſſit damnificatum, & computare apud ſe, quia conuenit eum tantum ex Prouincia percipere quantum liberet quidem ei debita, ſortes & vſuras, & damna pro ipſo mutuo: computabit autem & in medio expenſas largiores.*

Pag.93. l.7. *Legem ſcripſerat.* In hac edenda lege (eſt autem Nouella 8) multum ipſe ſibi plauſit Iuſtinianus; diebus Paſchatis, ceu rem populis gratiſſimam, euulgari voluit; inciſam lapidibus, in Eccleſiarum porticibus, publicè haberi; exemplum in membranis deſcriptum ſeruari cum ſacra ſupellectile in omnibus Eccleſiis Orbis Romani; ad gratias Deo agendas vniuerſos populos excitari. Illud planè iactanter; *dedignantes imitari eos, qui ante nos imperauerunt, qui pecuniis ordinabant adminiſtrationes.* Nam in vniuerſum, quàm verum ſic neſcio: Theodoſius enim legem eadem ſuper re ſcripſit: idémque de Marciano teſtatur Theodorus Lector, ἄρχοντα ἐπὶ δόσει μὴ γίνεσθαι ἐκέλευσε, *Magiſtratum pretio creari vetuit;* & de Anaſtaſio, τὰς ἀρχὰς ὠνίους οὔσας προῖκα παρεῖχεν, *Magiſtratus, qui venales fuerant, gratis contulit.*

lin.9. *Sacramento profiterentur.* Etiamnum extat Iuramenti forma ad calcem Nouell. 8. Quod ait, *Diris omnibus more maiorum deuouerentur:* eas intelligit; *ſi verò non hæc omnia ita ſeruauero, recipiam hic & in futuro ſæculo in terribili iudicio Magni Domini Dei, & Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti, & habeam partem cum Iuda, & lepram Giezi, & tremorem Cain.*

lin. 28. *Qui omnes ad eum locorum prouentus conueherent.* Hos indicat Euagrius lib.4. cap. 29. Τὸ ὑπήκοον ἅπαν χρυσίου ἐπίπρασκε τοῖς τοὺς φόρους ἐκλέγουσιν. *Subiectos omnes auro vendebat iis, qui colligebant tributa.*

lin.39. *Ut quique ſine controuerſia ſceleratiſſimi rebus præeſſent.* Tribonianus, Ioannes Cappadox, Addæus, Petrus Barſames, Ætherius, in ſummis gradibus Iuſtiniano ſemper chariſſimi fuerunt, quorum flagitia omnes loquuntur hiſtoriæ. Si verò ab his numerandi principium ducas, aliósque his addas, quos Euagrius, Agathias, Procopius in reliquis hiſtoriæ libris, Theophanes, Suidas, aliíque Scriptores commemorant, explorata planè res erit.

Pag.95. l.21. *Theodotum in eo gradu collocant.* Ad hunc extant aliquot Iuſtiniani Nouellæ, nempe 112. De litigioſis, & quinque huic proximæ; quæ datæ ſunt IVST. AVG. Ann. XV. BASILIO. V. C. CONS. Eodem ſcilicet anno, quo Ioannes Cappadox in exilium pulſus eſt, qui fuit decimus eius Præfecturæ, vt habet Procopius lib.1. bell. Perſ. Ἰωάννης δέκατον ἔτος τὴν ἀρχὴν ἔχων, *Joannes decem in dignitate annos exegit:* totidem enim numerabis

ab

ab anno primo poſt Conſulatum Lampadij & Oreſtis, quando cepit Ioannes Præfecturam, ad Conſulatum Baſilij.

lin.26. *Petrus quidam genere Syrus cognomento Barſames.* Habemus ad hunc plurima Iuſtiniani Reſcripta. De eodem ita legi in πατρίοις C P. τὸν παλαιὸν πέτρου ναὸν πέτρος τις πατρίκιος ἐπὶ τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλεγον δὲ αὐτὸν Βαρσαμιανὸν τὸν Σύρον πολλὰς ἀρχὰς τοῦ τότε χρόνου ἀνύσαντα. *Veterem Eccleſiam Sancti Petri tempore Juſtiniani Magni Petrus quidam Patricius ædificauit; cui cognomen erat Buarſimiano Syro, qui tunc multos geſſit Magiſtratus.* Præfecturam Ærarij eundem adminiſtraſſe paulo pòſt Procopius commemorat. Bis Præfectum Prætorio, bis Comitem largitionum fuiſſe, diuerſi Nouellarum tituli demonſtrant.

Pag.96. l.26. *Nomine Collector.* Locus in Græco eſt corruptiſſimus, ὄνομα πιθεὶς τὴν πρᾶξιν τὴν συλλογὴν, *nomen imponens rei Collectionem.* Suidas, Συλλογὴ ὄνομα ἀρχῆς. *Collectio nomen eſt Magiſtratus.*

Pag.98. l.5. *Hoc onus vocari Annona conſueuit.* Codex manuſcriptus Græcus habet συνωνεῖν, & infrà συνωνή: ſed vtrumque quid eſt? Nos ἀννώνην, ſeu ἀννῶναν legimus, & interpretati ſumus, appoſitè ad rem. Ille librariorum eſt lapſus, qui Latinam vocem non ſunt aſſecuti Miror Suidam in ſuo Codice mendum non animaduertiſſe; nam in Dictionario in littera Σ poſuit vocem συνωνή, hac integra huius hiſtoriæ deſcripta pericopa. Vide Notam ad pag. 102.

Pag.99. l.13. *Nulla propinquis, vel amicis in illo firma certáque ſpes oſtenderetur.* De propinquis & conſanguineis nullo loco habitis à Iuſtiniano, lege coniurationem Arſacianam, quam Procopius deſcribit lib.3. bell. Gotth.

Pag.100. l.5. *Imminuta pecunia, quæ ſubleuandis multorum rebus quotannis impartienda erat.* Fortaſſe hoc eſt quod Theophanes narrat ad annum Iuſtiniani trigeſimum quintum. Τῷ δὲ μαρτίῳ μηνὶ ἐπανέστησαν αἱ χολαὶ τῷ Κόμητι αὐτῶν διά τινας συνηθείας ἃς ἐλάμβανον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτάς. *Menſe Martio inſurrexerunt ſcholæ in ſuum Comitem ob largitiones quaſdam conſuetas ſibi dari, quæ ſublatæ fuerunt.*

Pag.101. l.23. *Septennalem, vt Anaſtaſius.* Procopius lib.1. bell. Perſ. φόρους γὰρ τοὺς ἐπετείους ἐς ἔτη ἑπτὰ ἀφῆκε τῇ πόλει: *tributa annualia ad ſeptennium omnia dimiſit ciuitati Amidæ Anaſtaſius.*

lin.27. *Cabades enim ſartis tectis focis ariſque.* Procop. lib.1. bell. Perſ. notat ſolùm templum Sancti Simeonis incenſum ſub Cabade fuiſſe.

Pag.102. l.18. *Vbi miles ſtationem habet conuehendi.* Non militaris Annonæ penſionem, ſed exigendi modum ſubditis pernicioſum damnat Procop. Sanè ſuperiores Imperatores non ita ſubditos oppreſſiſſe, teſtatur Libanius in Epiſt. ad Ariſtænetum. Σταθμός τις ἐστὶ περὶ τὸν Εὐφράτην Καλλίνικος ὄνομα αὐτῷ. τοῦτο τὸ χωρίον ἔχει στρατιὰν ἱδρυμένην, ἣν δεῖ τρέφεσθαι

n 2

περὶ ἡμῶν οὐκ ἐκεῖσε κομιζόντων, ἀλλ' ἑτέρωσε τὴν τροφήν. ἐκεῖθεν δὲ εἰς Καλλίνικον ἄγειν νόμος τὸν ἄρχοντα τὸν περὶ τὴν Εὐφρατησίαν. Nam alimenta pro militibus qui Callinici ſtationem habebant, Euphrateſię Præfectus à ſubditis accepta Callinicum conuehenda curabat.

lin. 19. *Exercitus Optionibus.* Erant & Optiones domeſtici, quorum meminit Procopius lib. 1. bell. Vand. Ὃς ἐπεμελεῖτο τῆς περὶ τὴν οἰκίαν δαπάνης, Ὀπτίωνα τοῦτον καλοῦσι Ῥωμαῖοι: *qui familiarium expenſarum curam gerebat, hunc Romani Optionem vocant.* Exercitus Optionum dignitatem Nicolaus Pepugomenus in Panegyrico Sancti Iſidori declarat, & ab Optionibus fiſci diſtinguit; ſic enim ibi legendum φίσκου, non φύσιν. De Optionibus exercitus vide Nouellam 130.

lin. 20. *Annonam hanc rem appellant.* Mendosè in Græco habes σιωωνὴ, vt ad pag. 98. monuimus. Nos quàm rectè ἀννώναν legamus, videre eſt ex Nouella 130. vbi Iuſtinianus de hac ipſa re agit.

lin. 31. *Impoſitio quædam eſt veluti improuiſa peſtis.* Græcè eſt ἐπιβολή. Quid illa ſit, quis eius autor, quæve eius inſtituendæ occaſio, Simeonis Metaphraſtæ locus declarat, quem nondum Iuriſconſulti viderunt: Λιμὸς ὁμοῦ καὶ λοιμὸς, τὰ δύο ταῦτα κακὰ, καὶ ἀναιρεῖν ὁμοίως δυνάμενα πισὶ τῶν κειμένων ὑπὸ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ χωρίων ἐνσκήψαντα, πολλοὺς μὲν οἴκους ἀνθρώπων ἐκένωσε, κώμας δὲ ὅλας καὶ συνοικίας, καὶ ἀγροὺς ἐρήμους τῶν οἰκούντων εἰργάσατο. Σκεψάμενοι τοίνυν οἱ τῶν κοινῶν ἐπιμεληταὶ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βασιλεὺς αὐτὸς, ὅπως μὴ τὸ κοινὸν τοῦ δι' ἔτους ἐκείνων φόρους ζημιωθῇ, ψηφίζονται τοὺς πλησιοχώρους καὶ αὐτὰ τὰ ἐκτριβέντων τέλη καὶ οἰχομένων εἰσπράττεσθαι, καὶ τοῦτο κατὰ πάσης ἐκράτει τῆς ὑπηκόου, καὶ πᾶς ὁ ἐκ γειτόνων οἰκῶν καὶ τοὺς τῶν πλησίον παρέχειν ἠναγκάζετο φόρους, εἴτε ὑπὸ τοῦ λοιμοῦ καὶ τῆς ἐνδείας ἐκτριβέντες ἦσαν, εἴτε τῶν οἰκιῶν ἀνάστατοι διὰ τὴν ἀνάγκην γεγενημένοι. *Peſtis & fames; duo hæc mala æquè pernicioſa graſſabantur in quaſdam partes Imperio Romano ſubiectas; vnde multæ domus ſine hominibus erant, necnon Pagi, integræque familiæ, ac Villæ habitatoribus vacabant. Quamobrem Reipublicæ Curatores, necnon Imperator ipſe præcauentes ne publicum Ærarium annuis iſtorum vectigalibus priuaretur, decreuerunt à vicinis exigere tributa illorum, qui deperiſſent. Idque in vniuerſo Imperio obtinebat, & quiſque vicinus cuiuſque propinqui pendere tributa cogebatur, ſiue illi ob peſtem, atque indigentiam deleti fuiſſent, ſeu à propriis ſedibus exceſſiſſent ob neceſſitatem.* Hoc iniquum tributum, Sabæ viri ſanctiſſimi rogatu tollere volentem Anaſtaſium repreſſit Marinus Præfectus Prætorio, vt ſcribit Cyrillus Scythopolitanus. Is affirmat Eccleſiis idem tributum impoſitum fuiſſe. Rem non editam placet hîc in gratiam Iuriſconſultorum deſcribere. Οἱ κατὰ καιρὸν Τραπεζῖται, καὶ βίνδικες τῶν κατὰ Παλαιστίνην δημοσίων, ἑκατὸν χρυσίου λίτρας ἐξ ἀπόρων προσώπων καὶ δυσπράκτων ἀνυσθῆναι μὴ δυναμένας εἰσπραττόμενοι ἠνάγκα-

σθησαν

θησαν ἐπιρρίψαι τὴν τούτων εἴσπραξιν τοῖς κατὰ ἱεροσόλυμα συντελεσταῖς κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἑκάστου δυνάμεως. Τῶν τοίνυν ἑκατὸν χρυσίου λιτρῶν καθ' ὃν εἴρηται τρόπον διανεμηθεισῶν προσωποπρακτία, ἀπεγράφησαν ἥτε ἁγία Ἀνάστασις καὶ οἱ λοιποὶ σεβάσμιοι τόποι καὶ οἰκήτορες. πλὴν ὅτι μέρος μὲν αὐτῆς συνεχωρήθη ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλεύσαντος Ἰουστίνου ἀναφορᾶς γινομένης ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Σάβα καὶ τῶν λοιπῶν τῆς ἐρήμου ἡγουμένων. τοῦ δὲ λοιποῦ αὐτῆς τελεία συγχώρησις γέγονεν ἐπὶ τῆς παρούσης βασιλείας Ἰουστινιανοῦ διὰ τῆς τοῦ παπᾶ Εὐσεβίου μεσιτείας. *Qui pro tempore in Palæſtina publicorum tributorum Tractatores, & Vindices fuerunt, cùm auri centum libræ exigendæ ſibi relinquerentur à perſonis egenis quæ ſoluendo non eſſent, coacti ſunt eam imponere exactionem Tributariis Hieroſolymitanis pro cuiuſque facultate. Ergo illo Centum auri librarum reſiduo, eo quo diximus modo, ſingulis impoſito, Eccleſia etiam Sanctæ Reſurrectionis, & reliqui venerabiles loci, eorúmque habitatores deſcripti ſunt. Caterùm tempore pij Imperatoris Iuſtini ſupplicantibus Patre noſtro Saba, & reliquis Eremi Hegumenis pars eius tributi remiſſa fuit. Tandem reliquæ partis abſoluta remiſſio rogatu Euſebij Preſbyteri ab hodierno Imperatore Iuſtiniano condonata eſt.* Condonata eſt Eccleſiaſticis Hieroſolymæ duntaxat, de his enim Cyrillus loquitur. nam alioqui longè ſecus ſe res habet; extant enim formæ Præfecti Prætorio ſub Iuſtiniano περὶ ἐπιβολῆς: eius verò exactionem Prouinciarum Præfectis inculcat idem Iuſtinianus. Lege Nouellam 17. & 128. Corrige Suidam, qui ante Iuſtiniani tempora nullum ἐπιβολῆς vſum fuiſſe, ex hoc Procopij loco videtur colligere in voce ἐπιβολή.

Pag.103.l.27. *Militem pulchrioribus*, &c. Hæc vel militum erat effrenata licentia, vel indulgentia Principis, contrà quàm ab eo cautum lege erat Nouella 130.

Pag.104.l.10. *Cenſitores (hos Logothetas vocauit.)* Λογοθέτην ἐλληνίζοντες τὴν τιμὴν ταύτην καλοῦσι ῥωμαῖοι. *Eum qui publicarum rationum curam gerit, Logothetam Græco vocabulo Romani vocant.* Procop. lib. 3. bell. Gotth. In Edicto 12. legimus λογοθέσιον πολιτικῶν πόρων. Quod Theophanes vocat γενικὸν λογοθέσιον. S. Nicephorus δημοσίων λογιστὴν, *publicarum rationum miniſtrum*, quem vulgò nominari dicit λογοθέτην.

lin.14. *Duodecima quaque parte ipſis conſtituta.* Vt eo auidiùs inhiarent lucro, militémque expilarent. Et Optionibus, qui Annonam militibus erogabant, πέντε καὶ δεκάτην μοῖραν, *quintam decimam partem*, vt eſt in Nouella 130. conſtituerat Iuſtinianus.

Pag.105.l.2. *Exercitus numero exiguus eſſet.* Ioannes Antiochenus in Collectaneis; Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως σὺν Οὔννοις ἑπτακισχιλίοις διαβὰς τὸν Ἴστρον Ζαβεργὰν ἐγγὺς τῆς βασιλίδος ἔφθασε λεηλατῶν τὰ μεταξὺ, ἅτε μὴ στρατιᾶς που φρουρούσης, ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ἑξακοσίας καὶ τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν ὁ τῶν ῥωμαίων ἐκομί-

φοῦτο στρατός. Ἰουστινιανὸς δὲ μόλις εἰς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα περιέστησεν. ὥστε μηδὲ δύνασθαι ἐξαρκεῖν ἔντε Λαζικῇ καὶ Ἀρμενίᾳ καὶ Λιβύῃ, καὶ Γότθοις, καὶ Ἰταλίᾳ. *Sub Iuſtiniano Imperatore Zaberganes cum ſeptem millibus Hunnorum traiecto Danubio vſque ad Regiam vrbem peruenit, interiecta omnia deuaſtans, quippe cùm militum præſidio deſtituta eſſent. Siquidem tempore priorum Cæſarum Romanus exercitus reducebatur ad ſummam ſex millium, & quadraginta quinque bellatorum. Iuſtinianus verò vix ad centum & quinquaginta reduxit; ita vt ſatis non eſſent ad præſidia Colchidis, Armeniæ, Africæ, Gotthorum, & Italiæ.* Idem teſtatur Agathias lib. 5. idque factum ſit τῇ τῶν κρατούντων ὀλιγωρίᾳ, *Imperatoris negligentia.*

lin. 9. *Damnis milites afficerentur.* Totum hunc locum de militibus, eorúmque damnis, & de corruptela militaris diſciplinæ illuſtrabit alter Agathiæ locus libro quinto extremo; quæ omnia mala Iuſtiniani ῥαθυμίᾳ, *deſidiæ*, eiuſdémque, & miniſtrorum auaritiæ ille adſcribit.

lin. 13. *Græcúmque nomen vt probrum aliis obiectaretur, quaſi nullum Græcia ferret ſtrenuum militem.* De qua Græcia dicit? Num de tota illa orbis parte, quæ Græcè loquitur, an de ea, in qua, vt Ariſtoteles 1. Meteor. cap. vlt. ait, ᾤκουν οἱ Σελλοί, καὶ οἱ καλούμενοι τότε μὲν γραικοί, νῦν δὲ ἕλληνες, *habitabant Selli, & qui olim Græci, nunc verò Hellenes vocantur?* Horum fines ponit Conſtantinus Porphyr. lib. 1. Them. 17. hinc Seſtum, Abydum, & Propontidem; inde verò Cyzicum & Granicum fluuium. Græcorum & Græciæ nomine raro, vel nunquam veteres autores Græci, frequẽter Romani vſi ſunt; ſeculis poſterioribus etiam illi vocem vſurparunt, & vniuerſæ quæ Græcè loqueretur genti accommodarunt, vt eſt apud Iulianum Apoſtatam, Athenæum, Theodorum Studitam in epiſtolis, & alios. Sic accipiendum hic arbitror. Et hoc ſenſu primùm Iuſtiniani tempore Romanum Imperium Græcorum dici Imperium cœpit à Romanis, quod eius gentis dominationem & faſtum ſtomacharentur. Anaſt. Biblioth.

Pag. 106. l. 1. *Alexander, qui eò Cenſitor miſſus eſt.* Hic Alexander eſt Pſallidius, ſiue Forficula, de quo infrà Procopius, & fusè ac liberè de eius moribus lib. 3. bell. Goth. initio, ab acciſa moneta & forfice detonſa vulgò Forficula vocatus.

lin. 21. *Limitaneos.* Zoſimus lib. 2. à Conſtantino Magno Limitaneorum numerum diminutum fuiſſe narrat. Lege quæ paulo antè notauimus ad p. 105.

lin 23. *Quadriennalia & quinquennalia ſtipendia illis à Quæſtoribus differrentur.* Ob id Milites Berrhææ Præſidiarij ad Choſroëm defecerunt. lib. 2. bell. Perſ. Dagiſtæus de eadem re queritur per epiſtolas ibidem circa finẽ libri.

lin. 35. *Quos vocant Scholarios.* Quaſi σχολάζοντας, bellico ab opere *vacantes*, & veluti feriatos milites. Nam, vt ait Agathias lib. 5. Οὗτοι στρατιῶται μὲν ὀνομάζονται, καὶ ἐγγεγράφαται τοῖς τῶν καταλόγων βιβλίοις, εἰσὶ δὲ οἱ πολλοὶ

ἀστικοί τε

ἀστικοί τε καὶ φαιδρείμονες, καὶ μόνον οἶμαι ὄχου τοῦ βασιλέως ἕνεκα, καὶ τῆς ἐν ταῖς προόδοις μεγαλαυχίας ἐξευρημένοι. *Hi milites quidem nominantur, & in albo conſcripti ſunt, verùm quamplurimi eorum vrbem colunt, & veſtium ornatu gaudent, atque vt reor ad pompam duntaxat Principis, eiúſque in proceſſibus maieſtatis adinuenti fuerunt.* Horum in Palatio vti munia diuerſa, ſic nomina; *Pretoriani milites, Cuſtodes Palatij, Excubitores, Corporis Cuſtodes,* de quibus ſuprà ad pag. 106. Horum alij erant qui ſtipendia merebantur, alij Codicillares: quare mirum non eſt ad tria millia & quingentos fuiſſe, atque iis Supernumerarios à Iuſtiniano additos eſſe, cùm honoris ergo eum gradum atque nomen ambirent quamplurimi. Horum denique Ordines modò appellantur *Officia*, atque ab horum Præfectura dicitur *Magiſter Officiorum*; quem Græci μάγιστρον τῶν ἐν παλατίῳ τάξεων: modò *Scholæ*, σχολαὶ, atque inde σχολάριοι. Procopius lib. 8. οἱ περὶ τῆς τοῦ παλατίου φυλακῆς λόχοι, οὕσπερ σχολὰς ὀνομάζουσι. *Militum manipuli qui ad Palatij cuſtodiam deſtinati ſunt; hos Scholas vocant.*

Pag. 107. l. 6. *Inerti & imbelli cuique nomen id ſibi adſciſcere licuit.* Scilicet tempore Zenonis; adſtipulatur Agathias lib. 5. & rem exactè narrat. nam à Zenone γνώριμοι, & συνήθεις, *noti* ac *familiares* ea militia donati ſunt. Deinde alij οὐ πρὸς ἀξίαν, ἀλλὰ πρὸς χάριν, *non pro dignitate eligi cœperunt, ſed ad gratiam.* Denique à Iuſtiniano εἰς ἐμπορείαν μετέστη τὸ χρῆμα, *ad negotiationem redacta res eſt.* ὡς μηκέτι ἄλλως ἐν τοῖσδε τοῖς στρατεύμασι καταλέγεσθαι τοὺς βουλομένους πρὶν ἂν χρυσίου τι μέτρον καταθεῖεν: *ita vt nullus in iis numeris inſcriberetur, niſi qui priùs certam auri ſummam ſoluiſſet.*

lin. 25. *Certa ſtipendia Cæſari condonarunt.* Sæpiſſime in reliquis ſuæ hiſtoriæ libris hoc Procopius repetit. Nec mirum, quando & militi in ſtationibus & in caſtris degenti eadem ſtipendia Iuſtinianus negauit. Lege lib. 1. & 2. bell. Perſ. & lib. 8. hiſtoriæ.

Pag. 108. l. 1. *Sunt in Imperatoria domo dignioris ordinis milites.* Nominat hîc *Domeſticos*, & *Protectores*, infrà pag. 117. *Silentiarios:* iique omnium digniſſimi fuerunt, quippe qui ab intimo Imperatoris cubiculo eſſent, ob idque *Cubicularij* etiam appellati. Porrò cubiculum anterius ex quo ſtatim in ipſum Imperatoris ibatur cubiculum, ob ſilentium quod Principis reuerentiâ ſeruabatur, vocatum fuit *Silentium*, & Græci corrupto vocabulo Σιλεντιαρίκιον: & intimi illi Cubicularij, *Silentiarij*, quamobrem ἐπιστάτας τῆς ἀμφὶ τὸν βασιλέα σιγῆς, *Prepoſitos ſilentij quod Imperatoribus impenditur,* hos Agathias nuncupauit. Cyrillus Scythopolitanus, εἰς τὸ λεγόμενον Σιλεντιαρίκιον φθάσαντας οἱ ἐπὶ τῶν θυρῶν Σιλεντιάριοι ἔνδον εἰσεδέξαντο. *Qui cùm ad ſilentium perueniſſent, à Silentiariis oſtio præpoſitis introducti ſunt.* Hic locus dicebatur *ad ſecundum Velum*; nam *primum Velum* erat in primis ipſis, & exterioribus cubiculis, quod *Conſiſtorium* vocabatur à conſiſtente multitudine,

& Prin

& Principis audientiam præſtolante. hæc ibidem Cyrillus declarat. Silentiariorum dignitas & honor præcipuus fuit, vt eorum tiruli oſtendunt. Magnus Silenriarius, Θαυμασιώτατος, in Actis Concilij Chalcedonenſis, & in antiquiſſimo volumine ex corticibus arborum ita legi; *Ego Romulus V.C. Silentiarius his inſtrumentis teſtis ſubſcripſi.* Cùm Zonaras ergo χαμαίζηλον ἀξίωμα dixit, ad Præfectos Vrbis & Prætorij, Patriciósque & Senarores, & huiuſmodi ſuperiores gradus reſpexit; inter quos tamen numerare Silentiarios Dorotheus non dubitauit Doct. 23. Τὴν Σύγκλητον, τοὺς πατρικίους, Στρατηλάτας, ὑπάρχους, Σιλεντιαρίους, εἰσὶ γὰρ αὗται πολύτιμοι στρατιαί. *Senatum, Patricios, Præfectos, Silentiarios, quæ omnes ſunt honeſtiſſimæ militiæ.*

lin.13. *Sed plura de his ad hoc vnum caput reuocemus.* Quæ Procopius prætermittit lege apud Agathiam lib. 5. extremo; licèt & ille quæ præterit, duobus verbis complectatur. περιεώρα Ἰουστινιανὸς τὰς τάξεις διαφθειρομένας, ὡς δὴ τὸ λοιπὸν ἥκιστά γε αὐτῶν προσδεησόμενος. *Militarium ordinum exitium & corruptelam perinde Iuſtinianus negligebat, ac ſi nunquam in poſterum illi futuri ſibi eſſent neceſſarij.*

lin.24. *Duo iam & triginta excurrunt anni.* Iterum ac tertiò idem in hac hiſtoria repetit. Imperium autem Iuſtiniani perdurauit nouem & triginta totos annos, ita vt exrremo eius anno Narſes Pontem Salarium tertio ab Vrbe lapide refecerit. ſic enim ibi legimus. IMPERANTE. D. N. PIISSIMO. AC. TRIVMFALI. SEMPER. IVSTINIANO. PP. AVG. ANN. XXXVIIII. Hos annos Iuſtinianum integros exegiſſe teſtatur illorum temporum Scriptor Ioannes Epiphanienſis Scholaſticus, quem Euagrius lib. 5. extremo ciuem ſuum atque cognatum nominat. Ἰουστινιανὸς βασιλεὺς ἐννέα καὶ τεσσαράκοντα τοῖς πᾶσιν ἔτεσι ῥωμαίων ἄρξας ἐτελεύτα τὸν βίον. *Juſtinianus Imperator nouem & triginta integros annos cùm Romanum Imperium tenuerit, vita functus eſt.* Vnde Zonaram, Chronicum Alexandrinum, alióſque corrigas. Verùm cùm Idibus Nouembris diem Iuſtinianus obierit, ad trigeſimum nonum annum ſeptem præterea menſes, ac dies tredecim addamus oportet. Nam anni Imperij Iuſtiniani numerandi ſunt à Calendis Aprilis Conſulatus Mabortij, quando Cæſar & Imperij Collega à Iuſtino renunciatus eſt; quod non ſolùm Marcellinus Comes, & Euagrius tradunt, ſed etiam Cyrillus Scythopolitanus Iuſtiniani æqualis, qui anno ſecundo poſt Conſulatum Lampadij & Oreſtis ſextum Iuſtiniani computat. Ipſe Iuſtinianus Nouella 47. Imperij ſui annum vndecimũ in ſecundum P.C. Beliſarij annum incidere affirmat; publicáſque eius anni tabulas ita notari iubet. *Imperij Iuſtiniani Diuiniſſimi Auguſti, & Imperatoris anno vndecimo P. C. FL. Beliſarij V. INL. anno ſecundo.* Ergo ad quadrageſimum annum Imperij Iuſtiniani defuerunt menſes quatuor, dies decem & ſeptem.

lin.33. *Suo quique in ordine perpetuò ſuccedunt.* De Aſterio Scriba prætoriano Syneſius

Syneſius Epiſt. 61. *τῆς συμμορίας τῶν ταχυγράφων Ἀστέριος εἰς οὐκ ἔσχατος, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς τρίτος ἢ τέταρτος, νῦν δὲ κἂν πρῶτος εἴη.* *Ex ordine Scrinarum Aſterius, in quo non poſtremus eſt, ſed tertius fermè vel quartus, nunc fortaſſe primus.* Nam ex quo tempore illinc Syneſius diſceſſerat, coniicit Aſterium gradum aliquem in ſuo ordine feciſſe.

Pag.110. l.13. *Ad vtrumque fretum publicanorum ordines inſtituti.* Theophanes de Irene Imperatrice, τῆς Ἀβύδου καὶ τοῦ ἱεροῦ τὰ λεγόμενα κουμέρκια ἐκούφισε. *Abydi & templi vectigalium, quæ Commercia vocantur, modum ſtatuit.* Templi Blacherniani ſcilicet, quod eſt ad oſtia Euxini maris, vt ſuprà dixi ad p.15.

lin.23. *Addæum gente Syrum.* Aliis eſt Audius. Euagr. lib. 5. cap. 3. *Non longo tempore pòſt, Ætherium, & Addæum vtrumque ex ordine Senatorio, qui principem locum apud Iuſtinianum diu tenuerant, in iudicium ob piaculum quoddam adducit Iuſtinus. Quorum alter, Ætherium dico, confeſſus eſt ſe animo inſtituiſſe, Imperatorem veneno conficere, habuiſſeque Addæum illius conatus ſocium, & in omnibus adiutorem. Verùm Addæus graui cum iureiurando affirmat, ſe iſtius rei prorſus ignarum eſſe. At vterque tamen ſecuri percuſſus eſt: atque Addæus, cùm iam caput abſcinderetur, dixit ingenuè, ſe licèt falsò de iis rebus eſſet accuſatus, iuſta tamen, debitáque à Deo facinoris cuiuſque contemplatore & vindice ſibi inflicta ſupplicia. Theodotum namque aulæ præfectum ſe præſtigiis quibuſdam è medio ſuſtuliſſe. Ceterùm iſta ita ne ſe habeant, an ſecus, non poſſum equidem pro certo affirmare: attamen vterque ſceleſtus fuit: quippe Addæus inſano puerorum amore exarſit: Ætherius autem nullum calumniæ genus præteriens, tum viuos, tum mortuos nomine aulæ Imperatoriæ, cui regnante Iuſtiniano præfuit, fortunis ſpoliauit.*

Pag.112. l.24. *Vnciam ſerici ſex aureis dabat.* Ante Iuſtinianum cariùs Nam ſub Aureliano, vt Vopiſcus ait, *libra auri, libra ſerici fuit*, & in lege Rhodia eſt, ὁλοσηρικὰ ὅμοια τῷ χρυσίῳ, *Sericum & aurum tantundem valent.* Ex his locis corrupriſſimum hunc Procopij locum emendauimus. Nam quod in Græco eſt τὴν οἰκίαν, reſtituimus τὴν οὐγκίαν, *vnciam*: cùm enim imperante Iuſtiniano ſericum per totum Romanum orbem diſtractum fuerit, minus quàm tempore Aureliani pendebatur; ſcilicet aureis octo & viginti minus. Nam ſi tunc libra auri, libra ſerici fuit, vt affirmat Vopiſcus, centum circiter aureis libra ſerici erat. ex quibus ſi octo & viginti aureos detrahas, duobus & ſeptuaginta aureis libra ſub Iuſtiniano vendebatur. Quam ſummam colliges, ſi cum Procopio ſex aureis conſtitiſſe dicamus vnciam ſerici: quare ex coniectura & hiſtoria οὐγκίαν repoſuimus.

lin. 26. *Quem holouerum vocant.* Ergo holouerum tinctura ſerici & color eſt, non ſericum, vt ad hanc diem multi exiſtimarunt, inanibúſque rationibus id aſtruere conati ſunt.

Pag.113. l.14. *Cauſidicorum ordinem ſtatuit euertendum.* In pragmatica Iuſtiniani ſanctione à Petro Pitheo edita cap.21. Medicis, Cauſidicis, Grammaticis,

Annonæ reſtituuntur; ergo ablatæ fuerant. Zonaras, *De conſilio Præfecti ſtipendia liberalium artium Magiſtris olim conſtituta in omnibus vrbibus ſuſtulit.* Anonymus in Chronico, ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς πέμψας εἰς Ἀθήνας ἐκέλευσε μηδένα τολμᾶν διδάσκειν φιλοσοφίαν καὶ ἀστρονομίαν. *Iuſtinianus Imperator Nuntios Athenas miſit, qui prohiberent Philoſophiam & Aſtronomiam doceri.*

Pag.114. l.29. *Duo Romanis Conſules creabantur, Romæ quidem alter, alter Byzantij.* Sæpe quidem vnus ſine Collega Conſul vel in Oriente,vel in Occidente fuit. Sed quid cauſæ eſt, quod antiquorum epiſtolæ & pleraque alia monumenta extant vnico tantùm Conſulis nomine conſignata iis etiam annis, quibus duos faſti Conſules habent? Ex hoc Procopij loco peti poſſe cauſa videtur. Quia ſcilicet aliquo opus erat ſpatio temporis, quo Conſulum creatorum nuncij vltrò citróque perferrentur; interim Prouinciales Conſulem ſolum notabant, cuius primùm notitiam habuiſſent. Syneſius Epiſt.132. χθὲς καὶ πρώην ἐπὶ τῶν ἐναρχόντων ὑπάτων, ὧν ἅτερός ἐστιν Ἀρισταίνετος, τὸν γὰρ συνάρχοντα ἀγνοῶ. *Nudiuſtertius, nouis Conſulibus, quorum alter eſt Ariſtænetus, Collegam enim ignoro.* Ad hunc locum vir eruditiſſimus Dionyſius Perauius; *συνάρχων Ariſtæneti Honorius Imperator fuit anno 404.* Bene eſt,ſic habent faſti; ſubdit. *Nec mirum ignorari ab Syneſio; etenim Conſularis honos principali faſtigio,velut ſidus Solis lumine condebatur.* Sed ludi,venationes, munera ſtatim initio Conſulatus ab Honorio de more data, publicæ tabulæ eius nomine conſignatæ Conſulem nónne prodebant? Dicamus ex Procopio quod eſt. Syneſius Otientis Conſulem commodè ſtatímque habere potuit,Conſulem Occidentis nec commodè nec ſtatim. In tabulis verò publicis,Conſulis,cuius nomen ignorabatur, ſic mentio fiebat. Φλαβίου Πρωτογένους καὶ τοῦ δηλωθησομένου ὑπάτου. *FL. Protegene,& declarando Conſſ.* Act.7.Concilij Conſtantinop.ſub Flauiano. Chalcedonēſis Concilij Actiones notatæ ſunt, *Marciano, & qui fuerit nunciatus Conſſ.* in calce Diplomatis Theodoſij ſic legimus, *FL. Antiochi & alterius declarandi Conſulatu.*

Pag.115. l.7. *Non eſt omnino Comitia videre Conſularia.* Vt donariuis,ſtreniſque parceretur, quod hic narrat Procopius, & Iuſtinus apud Corippum confirmat.

> *Non ſolùm optati iubeo ſpectacula Circi,*
> *Præmia ſed populis, & maxima dona parabo.*

lin.31. *Nam de commiſſis ab eo in Sacerdotes, infrà locus erit.* Vbi tandem? tertiò hîc iam idem pollicetur; neque vllum in hac hiſtoria huiuſce rei veſtigium extat. Nempe de Iuſtiniani ac Theodoræ ſæuitia in Sacerdotes dicere animus erat. Theodora iuſſit Syluerium occidi, Vigilium fune per vrbem trahi. Iuſtinianus quamplurimos Epiſcopos Africanos cuſtodiis incluſit; viros ſanctiſſimos Eutychium Conſtantinopolitanum, & Anaſtaſium Antiochenum

chenum Eccleſiis expulit. Lege Vict. Tunn. in Chron. Liberatus Diac. in Breuiar. cap.24. *Cætera verò*, inquit, *quæ ſubſequenter in Epiſcopos & Catholicam Eccleſiam à Iuſtiniano facta ſunt, quomodo conſentientes Epiſcopi in trium damnationem capitulorum muneribus ditabantur, vel non conſentientes depoſiti in exilium miſſi ſunt, vel aliqui fuga latitantes in anguſtiis felicem exitum ſuſceperunt, quoniam nota ſunt omnibus, puto nunc à me ſilenda.* Vide quæ notaui ad pag.48. & 53.

Pag.116. l.18. *Effracto aquarum ductu.* Fortaſſe intelligit de Adrianæo aquæ ductu, quem initio ſui Imperij Iuſtinianus reſtaurauerat. Anonymus in Chronic. Ἰουστινιανὸς ἀνενέωσε τὸν τοῦ Ἀδριανείου ὕδατος ἀγωγὸν, ὃν πρὸ τοῦ τὸ Βυζάντιον βασιλεῦσαι Ἀδριανὸς βασιλεὺς ἐποίησε τοῖς Βυζαντίοις χαριζόμενος. *Iuſtinianus reſtaurauit Adrianeum aquæ ductum, quem, antequam Byzantium Imperij ſedes eſſet, Adrianus Imperator fecerat in gratiam Byzantiorum.* Lege Chron. Alexandr.

lin.22. *Frequens multitudo aquatum veniens, ſeſe ad fontes opprimeret.* Theophanes anno Iuſtiniani trigeſimo ſexto, μηνὶ νοεμβρίῳ ἀβροχία πολλὴ ἐγένετο καὶ λεῖψις ὑδάτων, ὥστε γενέσθαι μάχας πολλὰς ἐν τοῖς ὑδρείοις. *Menſe Nouembre nullæ pluuiæ fuerunt, & ob id aquarum penuria, ita vt ad fontes multæ pugnæ extiterint.* Et eodem anno, menſe Auguſto, γέγονε λεῖψις ὑδάτων, ὥστε σφαλισθῆναι τὰ δημόσια λουτρὰ καὶ ἐγένετο φονοκοπία εἰς τὰ ὕδατα. *Talis fuit aquæ penuria, vt publicæ clauderentur balneæ, & ad fontes cædes patrarentur.*

lin.28. *Regia non caperet, in qua priores Cæſares diutiùs pérque libenter verſati fuiſſent.* Ante Iuſtinianum in diuerſis vrbis Byzantij regionibus quinque Regiæ numerantur, quas Autor Deſcriptionis vocat *Palatia*; præterea *Domus diuinæ Auguſtarum* ſex, *Nobiliſſimæ* tres. Celebres inter has erant Domus *Placidiæ* & *Marinæ* in Regione prima. Domus *Pulcheriæ* in Regione tertia, & vndecima. Domus *Arcadiæ* in Regione nona & decima; in qua & *Eudociæ* domus fuit. Has domos apud Hiſtoricos δεσποινικὰς, & δεσποτικὰς, *Dominicas* appellatas reperies: in quarum aliis Imperatores ſedes habuerunt; aliæ recondendis Cæſarum diuitiis erant deſtinatæ; harum Præfecti *Curatores* dicti, & ex primaria electi nobilitate. Imperante Iuſtiniano Domus Placidiæ Curator Zimarchus fuit, Iuſtini Senioris commilito, Domus Marinæ Georgius Theodoræ Auguſtæ conſanguineus. Marinæ domui Beliſarij bona, poſt eius obitum, addicta fuerunt, vt Theophanes ait; τοῖς βασιλικοῖς θησαυροῖς, Zonaras; eam ob cauſam quam modò dixi. Ad has omnes Regias ſuas Iuſtinianus adiecit munificentiſſimè constructas in ſuburbano *Heræo* & in *Iucundiano*, quod deinde *Iuſtinianeum* vocatum eſt, hodie *Galata* & *Pera*. Procop. lib.1. Ædif. extremo.

Pag.119. l.19. *Alexandrinos id perpetuò contrà vſurpaſſe atque liceret, reique publicæ intereſſet.* Impudentiſſimè mentitus eſt Hephæſtus; Iuſtinianum verò ab eo decipi turpe fuit. Nam ea Diocletiani largitas in egenos erat omnibus

O 2 nota.

nota. Et cùm alij, tum Dioſcorus Alexandrinus paucis antè annis in Concilio Chalcedonenſi eiuſdem factus eſt criminis reus, in quod Iuſtinianus incurrit. Nam ille in ſuam rem conuertebat, vt in daro libello narrat Iſchyrion, τὸν παρεχόμενον παρὰ τῶν βασιλέων σῖτον πρὸς τὸ τῶν παρεπιδημούντας, ἐπ᾽ ᾧ καὶ ἐντοπίοις πένητας παραμυθεῖσθαι, *frumentum ab Imperatoribus conceſſum cùm ad conuenarum, tum ad prouincialium pauperum ſolatium.* Conc. Chalced. Act.3.

Pag.120. l.3. *Dederat Paulum Alexandrinis Antiſtitem.* Cyrillus. Scythopolitanus in Vita S. Sabæ. Miror Euagrium Synchronum in ſerie Epiſcoporum Alexandriæ hunc prætermiſiſſe. Licèt Iuſtinianus Paulũ Alexandrinæ præficiendum Eccleſiæ curauerit, vide tamen in eo initiando Canonum Eccleſiaſticorum obſeruantiã. *Paulus quidam* (ait Liberatus in Breuiar.cap.23.) *vnus Abbatum Tabennenſium Monachorum, ad Alexandrinam ſedem ordinatur Epiſcopus Pelagio interueniente Apocriſario Romano, planè orthodoxus ſuſcipiens Chalcedonenſem Synodum. Ordinatus eſt à Mena Conſtantinopoli præſente eodem Pelagio Reſponſario Vigilij, & Apocriſarius Ephræmij Antiocheni, & Petri Hieroſolymorum.*

lin.10. *Cuius opera facilè Alexandrinorum Primatum ſtudia ad Chalcedonenſis Concilij firmitatem crederet excitanda. Atque ob id Paulus accepit ab Imperatore poteſtatem ſuper ordinationem Ducum, & Tribunorum, vt remoueret Hæreticos, & pro eis Orthodoxos ordinaret, per illos enim populi inualeſcebant.* Liberat. in Breu.cap.23.

lin. 13. *Arſenius quidam.* Cyrillus Scythopolitanus, Ἀρσένιός τις Ἰλλουστρίου ἀξίωμα ἔχων πολλὴν οὐκ οἶδα ὅθεν πάροδον ἔχων παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεοδώρᾳ τῇ βασιλίσσῃ παραδιδάξας τὴν αὐτῶν εὐσέβειαν εἰς ὀργὴν κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ χριστιανῶν ὀρθοδόξων πιστῶν κεκίνηκε. *Arſenius quidam dignitate Illuſtris facilem neſcio qua ex cauſa aditũ habuit apud Imperatorem & Theodoram Auguſtam, quos falſis narrationibus contra Chriſtianos, qui in Palæſtina degunt, concitauit.* Subdit Procopius, ſentiebat ille cum Samaritis, verùm ne tantæ potentiæ iacturam faceret, Chriſtianorum ſibi conſultò nomen adſciuerat. Nempe, vt idem Cyrillus narrat, cùm Sanctus Sabas Conſtantinopolim perueniſſet Chriſtianorum Palæſtinæ cauſam acturus, à quo ſibi etiam atque etiam timebat, ob parentis & fratris in Chriſtianos Palæſtinæ ſæuitiam, quódque ambo crudeliſſimum ea de cauſa ſupplicium dediſſent; Scythopoli enim à Chriſtianis incendio interierunt, quod idem Sabas multo antè prædixerat. Σιλβανὸς ὡς ἐπὶ εἰρήνης ἐν Σκυθοπόλει εἰσελθὼν χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς ἁρπαγεὶς ὑπὸ τῶν χριστιανῶν εἰς τὸ μέσον ἐκαύθη τῆς πόλεως. Siluanus Arſenij pater fuit, vt Cyrillus ibidem.

lin.32. *Nullo Principes affecerunt incommodo, niſi quod Regia prohibuêre.* Addit Cyrillus, Ἀρσένιος ἀφανὴς ἐπὶ χρόνον γέγονε τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἀναιρεθῆναι αὐτὸν κελεύσαντος. *Arſenius ſe ad tempus occuluit, quod eum interfici iuſſerit Imperator.* Id fortaſſe per ſpeciem; quare per ſimulationem & ipſe

Chriſtia

Chriſtianorum myſteriis tum eſt initiatus.

Pag.121.l.7. *Theodoram offendit, quæ contrariis Cæſaris ſtudiis, vt infrà dicam, ea in re miti viſa eſt.* Id eſt, in cauſa Chalcedonenſis Concilij; nam Iuſtinianus συνοδίτης, *Conciliaris* erat: contrà, Theodora damnabat eam Synodum, amplectebatur Seuerum, Acephalos, Monophyſitas, Theopaſchitas, & alios eius temporis Hæreticos. Vide Euagr. lib. 4. Victor Tunn. ad Conſulatum Baſilij, & ad Conſulat. Decij. *Theodoræ Auguſtæ factio vnum de Trinitate paſſum aſſerens non ſecundum quid, ſed abſolutè, ſuſcipiendum cunctis generali lege imponit, & à Clericis atque Monachis ſubſcriptiones violenter exegit.* Sanctus Sabas, vt Cyrillus refert, orare noluit pro ſobole, quam ſibi Theodora concedi à Deo petebat, ἵνα μὴ οἱ υἱοὶ αὐτῆς τῶν Σευήρου θηλάσωσι δογμάτων, καὶ χεῖρον Ἀναστασίου ταράξωσι τὴν ἐκκλησίαν. *Ne, inquiens, eius quoque filij Seueri dogmata guſtarent, & quàm Anaſtaſius periculoſiùs Eccleſiam perturbarent.* Quare bis anathemate perculſa eſt, ſemel ab Agapeto, vt idem Victor affirmat ad Conſulatum Iuſtini; iterum à Vigilio. Sanctus Gregorius lib. 9. Epiſt. 36. *recordandæ memoriæ Vigilius Papa in vrbe Regia conſtitutus contra Theodoram tunc Auguſtam, & Acephalos damnationis promulgauit ſententiam.* Quod hîc de Concilio Chalcedonenſi, & de contrariis factionibus dicturum ſe pollicetur Procopius, omnino deſideramus; idem octauo libro ſuperioris hiſtoriæ innuebat, vt ad pag. 53. notaui.

lin. 10. *Pſoëm Diaconum Rhodoni Præfecto necandum tradit.* Bene cum tota hac hiſtoria de Pſoë conueniunt quæ Liberatus eodem loco narrat. *Cogitante Paulo Epiſcopo remouere Eliam Magiſtrum Militum, Pſoius Diaconus quidam & Econumus Eccleſiæ, amicus Eliæ per portitores litterarum velociſſimos pedeſtres, quos Ægypti Symmacos vocant, omnia molimina Pauli Eliæ ſcribebat. Contigit autem Paulum inuenire litteras eius Ægyptiacè ſcriptas & legere, & timens quod de Proterio contigerat, ſollicitus de eo factus eſt, & cœpit Pſoium compellere, facere rationes Eccleſiæ. Quem tradidit Iudici, & Imperatori de eo retulit. Eo tempore apud Alexādriam Rhodo erat Auguſtalis. Qui eum accipiens cuſtodiendum vſque ad Imperatoris præceptum, conſilio cuiuſdam prioris Ciuitatis nomine Arſenij acceptis muneribus, inſcio, vt fertur, Epiſcopo, clàm nocte totis viribus eum magno cruciatu occidit. Cuius filij & affines Imperatorem interpellantes, ſuggeſſerunt ei qua vi eorum parens mortis debitum perſoluiſſet. Quod audiens Imperator vocauit Liberium, & fecit Auguſtalem, miſitque eum Alexandriam inquirere cauſam. Ad quam vrbem Liberius cùm veniſſet, Rhodonem ad ſe venire iuſſit, & ab eo requirebat quomodo occidiſſet Diaconum. Ille verò reſpondit, iuſſione Epiſcopi fuiſſe factum: habere ſe Imperatoris delegationem aiebat, vt quidquid iuberet Epiſcopus, modis omnibus impleret. Sed negante Paulo Epiſcopo, & ſe neſcire clamitante, prior ille Ciuitatis Arſenius homicidij illius autor inuentus, morte mulctatus eſt. Porrò Paulo Epiſcopo Gazam in exilium miſſo Rhodo cum geſtis de eo actis directus eſt Conſtantinopolim. Cuius geſta cùm intra palatium Principi*

legerentur, iuſſit eum ab ſcurrone duci, & foras Regiam ciuitatem occidi.

lin. 23. *Antiſtites viros probatos, Alexandriam de cauſa cognituros mittit.* Cauſa quidem Alexandriæ, vt ait Procopius, cognita eſt; ſed Gazæ, vbi Paulus exulauit, depoſitus eſt, vt idem Liberatus narrat, & Cyrillus Scythopolitanus.

Pag. 123. l. 24. *Iuſtiniano libuit Chriſtianorum ſanctiones peruertere.* Etſi paſſim in Nouellis vindicem atque cuſtodem Canonum ipſe ſe appellet. Vtrum grauius fuit Eccleſiaſticas ſanctiones peruertere, an præſcribere? Hoc tam licenter fecit Iuſtinianus, vt quidquid inſigne in Eccleſiaſticis Canonibus eſt, ſua voluerit authoritate ſtabilitum, declaratum, ac pœnis vindicatum. Inde factum eſt, vt Eccleſiarum Orientis Epiſcopi eas ſibi regularum collectiones concinnare cœperint, quas Νομοκανόνια, ſiue Νομοκάνονας vocant. Quorum primus autor fuit Ioannes Scholaſticus, qui Eutychio C P. in exilium pulſo ſuffectus à Iuſtiniano eſt. Extat in Vaticana Bibliotheca Ioãnis illius Νομοκανὼν in quinquaginta titulos diſtributus. Sed ea Iuſtiniani immoderata licentia quemadmodũ in Occidentis Eccleſias minimè peruaſit, ita in Oriente Patriarcharũ vel oſcitantia, vel adulatione inualuiſſe videtur.

lin. 28. *Alienæ manus mentiendæ peritus.* Horum infinitam ſuo tempore fuiſſe multitudinem, Iuſtinianus ipſe confirmat ea lege quam contra eoſdem tulit. Nouell. 73.

Pag. 124. l. 30. *Ille accepta pecunia mox legem ſcribit,* &c. Centenariæ præſcriptionis Eccleſiis à Iuſtiniano conceſſæ, occaſionem hic vides. Præterea non tantùm Eccleſiæ Romanæ, vt ex Nouella 9. quidam colligunt præſcriptionem centum annorum amplificatam fuiſſe; ſed hanc legem in vniuerſo Romano Imperio perinde valuiſſe.

Pag. 125. l. 10. *Quibus ex tanta temporum diſtantia, atque nocte rerum olim geſtarum, nulla defenſio ſuppeteret.* Adeò incommodum atque abſurdum hoc viſum eſt, vt vel hac de cauſa centenariam præſcriptionem Iuſtinianus reuocare coactus ſit, atque omnino tollere, vt habes in Edicto quinto, cui falſus eſt titulus *De litigioſis* præfixus. Ἐπειδὴ δὲ, inquit, διὰ τοσούτου διαστήματος τοῦ αἰῶνος μᾶλλον ἤπερ τοῦ χρόνου, οὔτε ἡ ἀκεραιότης τῶν ἀποδείξεων, οὔτε ἡ πίστις τῶν πεπραγμένων, οὐδὲ ἡ ἡλικία ἰσχύει βοηθῆσαι τοῖς μάρτυσι. Mirum eſt à Procopio de reuocatione huius centenariæ præſcriptionis nihil dici. Fortaſſe id Iuſtinianus curauit poſt annum Imperij ſecundum atque trigeſimum, quando hæc Procopius ſcripſerat.

lin. 32. *Si quando enim Paſchatis celebritatem.* Non Hebræis modò, ſed ipſis etiam Chriſtianis vertentem Paſchatis diem inuertere Iuſtiniano placuit. Nam anno eius Imperij vndeuigeſimo, vt narrat Theophanes, ἐγένετο διαστροφὴ περὶ τοῦ ἁγίου πάσχα, καὶ ἐποίησαν οἱ δῆμοι τὴν ἀποκρεώσιμον μηνὶ Φεβρουαρίῳ τετάρτῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς προσέταξεν ἑτέραν ἑβδομάδα πραθῆναι κρέα, καὶ πάντες οἱ κρεωπῶλαι ἔσφαξαν καὶ προέθηκαν, καὶ οὐδεὶς ἠγόραζεν,

οὔτε

οὔτε ἤσθιε. τὸ δὲ πάσχα γέγονεν ὡς ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε, καὶ εὑρέθη ὁ λαὸς νηστεύων ἑβδομάδα περιττήν. *Facta eſt euerſio*, vt vertit Anaſtaſius, *de Sancto Paſcha,& à carnibus cœpit vulgus abſtinere Menſe Februario,die quarta. Imperator autem præcepit alia hebdomada carnem apponi,& omnium carnium venditores occidére & appoſuére, & nemo emebat,aut edebat. Porrò Paſcha factum eſt,vt Imperator iuſſit, & inuentus eſt populus ieiunans hebdomada ſuperflua.* Ex hoc loco corrige Nicephorum Calliſti lib.17.cap.32. qui idem perperam narrat.

Pag.126. l.11. *Liberio, de quo paulo antè memoratum.* Erat Patricius Romanus à Theodahato Gotthorum Rege ad Iuſtinianum ablegatus. Diuerſis Magiſtratibus in Oriente functus eſt.Tandem contra Gotthos ſenex licèt & bellorum inexpertus in Italiam mittitur.

Pag.127. l.15. *Eudæmon frequenti numero propinquorum relicto paulo pòſt inteſtatus deceſſit.* Cuius ob id omnia bona Iuſtinianus rapuit nulla habita propinquorum ratione; idem narrat de Euphrata Eunucho; de Triboniano & ex Agathia,de aliis diximus ſuprà ad pag. 55. Iuſtinus Iunior tantam non tulit Iuſtiniani impietatem,vt Corippus ſcribit; verùm

——————— aliena pecunia, dixit,
Reddenda eſt, viuus patri qui ſubſtitit hæres,
Theſauros fidis priuatos ferre miniſtris
Imperat. ———————

lin.18. *Euphratas.* De quo mentio eſt lib.8. hiſtoriæ non longe à principio.

lin.26. *Irenæi.* Vide Euagr.lib.4. cap.4. & Chron.Alexandr.ad Conſulatum Iuſtiniani 3. & ad Conſulatum Lampadij & Oreſtis, & Procop. lib.1. bell. Perſ.

Pag.128. l.11. *Quartam hæredes haberent.* Lege Nouell.38. Anonymus in Chron. Δοκῶν εὐνομεῖν Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς πρᾶγμα ἐπεχείρει παρανομώτατον, τῶν γὰρ τελευτώντων τὰς περιουσίας οὐκ εἴα κληρονομεῖν τοὺς ἐκ γένους, ἀλλὰ τῷ δημοσίῳ προσεσφετέριζε. *Iuſtinianus Imperator ſpecie pietatis rem iniquiſſimam aggreſſus eſt;nam hæreditates defunctorum cognatos adire minimè permiſit, ſed fiſco eas addixit.* Sic Beliſarij bona Auguſtæ Domui Marinæ, vt ſuprà diximus, addicta ſunt à Iuſtiniano.

Pag.129. l.14. *Malthanes.* In Inſcriptione Nouellæ 142. eſt Μαρθάνη, in Epiſtola Iuſtiniani,& Actis Synodi Mopſueſtenæ, *Marthanij.* vnde colligitur, Malthanem anno Imperij Iuſtiniani vigeſimo quarto in Cilicia fuiſſe;nam Mopſueſtia oppidum eſt ſecundæ Ciliciæ, vbi Concilium aduerſus Theodorum celebratum eſt, cui Malthanes iuſſu Cæſaris interfuit.

Pag.130. l.32. *Priores Romani Principes.* De Auguſti cura hac ſuper re lege Suetonium. Pius,vt Capitolinus ait, *vehicularium curſum ſumma diligentia ſubleuauit.* Seuerus, vt ſcribit Spartianus, *vehicularium munus à priuatis ad fiſcum traduxit.* Imperatores ipſi Cæſar,Nero,& alij per diſpoſitos equos vel vehiculis

Pag.133.l.26. *Porphyrionem maritimum pagum.* Talis fuit vt Epiſcopum haberet. Iuſtiniani tempore Theodorus eam rexit Eccleſiam, qui in epiſtola Epiphanij tum Tyriorum Antiſtitis ſubſcriptus habetur. Huic deinde ſucceſſit ſub eodē Iuſtiniano Chriſtophorus, qui Concilio Conſtantinopoli à Menna celebrato interfuit, vt ex hac eius manu liquet, Χριστοφόρος Πορφυρεῶνος φοινίκης παραλίας. Vide Notas Cenſorias.

lin.31. *Cùm in conſpectum Iuſtiniani, Theodoraque venirent tum alij,* &c. *vtrumque Principis pedem oſculo proſequebantur.* Alios inferioris ordinis id obſeruaſſe credibile eſt, quando Patriciorum hic vſus erat, vt hic habes, & pag.68. & 69. Coripptus lib. primo,

——— ——— ——— & poplite flexo
Plurima diuinis ſupplex dabat oſcula plantis.

De Perſarum legatis idem narrat Menander Protector lib. primo. Ab Eccleſiaſticis idem ſeruatum oſtendere videntur Epiſcoporum & Monachorum litteræ ad Iuſtinianum, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης Ἀγαπητὸς ὁ ἀξιωθεὶς τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν ἰχνῶν. *Archiepiſcopus veteris Romæ Agapetus qui ad piorum veſtrorum veſtigia pedum admiſſus eſt.* Et Monachi, ἐδεήθημεν τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν ἰχνῶν, *piis veſtris veſtigiis ſupplicauimus.* Et alibi, ἅμα πᾶσιν ἡμῖν τοῖς πρεσβυτέροις εἰς τὰ ἴχνη τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως δραμεῖν, *ſimul cum nobis Preſbyteris ad veſtigia piiſſimi Imperatoris noſtri accurrere.* Ab Eccleſiaſticis hoc genus obſequij minimè requiſiuiſſe Iuſtinianum palàm eſt; imò à Patriarcha in ingreſſu diſceſſúque benedici conſueuiſſe Innocentius Maronianus eius temporis Scriptor teſtatur in epiſt. ad Thematem. *Piiſſimus atque amator Dei Imperator noſter accerſito Sanctiſſimo Patriarcha Epiphanio præcepit nos ingredi cum ipſo, & poſtquam locutus eſt ei quæ Deus illi inſpirauit, ipſum quidem dimiſit, ſecundum morem oratione facta pro eius pietate.* Si hoc eſt, quî credere Græcis poſſumus Agapetum Romanum Iuſtiniani veſtigia veneratum fuiſſe, cùm ad eum patris præ ſe ferens autoritatem acceſſerit? nam in Epiſtola ad Petrum Hieroſolymitanum; *Cùm itaque perueniſſemus,* inquit, *ad comitatum Sereniſſimi Imperatoris filij noſtri,*&c. Sic Imperatores Romanos appellauêre Romani Pontifices; quod dicere neque Epiphanius Patriarcha, neque alius Græcorum ſeueriſſimus cenſor, & Eccleſiaſticæ dignitatis vindex vnquam poſſet. Illa verò loquendi conſuetudo eſt, & Græca quædam adulatio. Orientis Epiſcopi ſuis Imperatoribus ita ſemper blanditi ſunt. Photius Tyrius Marciano Auguſto, δέομαι οὖν προσκαλινδούμενος τῶν ὑμετέρων ἰχνῶν. *Oro igitur ad veſtrorum pedum veſtigia prouolutus.* Euſtathium Epiſcopum Beryti non puduit Imperatoris etiam miniſtros illa dicendi forma venerari τῶν ποδῶν ὑμῶν, *per veſtra veſtigia*, qui nonniſi vſu Græcanico excuſari poteſt, dummodo vſus ipſe dignus excuſatione ſit. Qui etiam ante Iuſtiniani tempora ſic inualuit, vt Sabas vir Sanctus cōſueta ſuæ genti

locutione Anaſtaſio Imperatori Hæretico dixerit; ἦλθον εἰς τὸ προσκυνῆσαι τὰ ἴχνη τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας. *Veſtra pietatis veſtigia adoraturus veni.* Agatho Pontifex Romanus in ſummo Catholicæ fidei diſcrimine hoc vſus eſt Orientalium more per Epiſtolam, vt eo vehementiùs Conſtantini Auguſti animum ad religionis defenſionem permoueret. *Tanquam præſentialiter proſtratus*, inquit, *& veſtris veſtigiis prouolutus, quæſo.*

Pag.135.l.12. *Romanorum opes: pars direptas à Barbaris; pars à Cæſare in diuerſis latebris retruſas affirmare.* Quidquid alij opinarentur, graue æs alienum Iuſtinianus reliquit, quod Iuſtinus ſucceſſor diſſoluit, vt Corippus affirmat lib. 2.

> *Plurima ſunt viuo nimiùm neglecta parenti,*
> *Vnde tot exhauſtus contraxit debita fiſcus,*
> *Reddere quæ miſeris moti pietate paramus.*

& paulo pòſt;

> —— —— *Innumeræ mox aduenêre cateruæ,*
> *Fortia centenis oneratáque brachia libris*
> *Depoſuêre humeris. Turmæ glomerantur in vnum,*
> *Et totus fuſo Circus reſplenduit auro.*
> *Tunc poſita ratione palàm, populóque vidente*
> *Debita perſoluit genitoris, cauta recepit.*

lin.16. *Ex rebus humanis exceſſerit.* De Iuſtiniani morte nihil Procopius, nam poſt hunc librum ab eo abſolutum, totum ſeptennium Iuſtinianus ſuperfuit. Antiqui Scriptores ſilent;ex recentioribus Sabellicus Enneade 8. lib.4. & Octauius à Roſbergh mente captum obiiſſe affirmant. Id quidem de Iuſtino Iuſtiniani nepote etiam veteres narrant;& illius ætatis hiſtoricus Menander Protector lib. 2. Num ſicut inſcitia Iuſtini Senioris, ita Iunioris dementia ob nominis ſimilitudinem(vt ſuprà ſæpe notauimus) Iuſtiniano adſcripta eſt? At legiſſe me memini apud Suidam antiqui & boni autoris hæc verba. Ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς εἴτε ὑπὸ γήρως τὰ κρείσσω μὴ φρονῶν, εἴτε ἄλλως ἔμελλε τὴν ὀρθογνώμονα περὶ χριστοῦ δόξαν διακυκήσειν, εἰ μὴ ἐξ ἀνθρώπων ᾤχετο. *Iuſtinianus verò vel propter ſenectutem, vel alia de cauſa minimè ſana mente paratus erat ad Orthodoxam de Chriſto ſententiam perturbandam, niſi ex humanis exceſſiſſet.* Neſcio an ex Euagrio id confirmari poſſit lib.4. extremo, ἀοράτως τρωθεὶς τὸν βίον κατέστρεψε, *ex occulto perculſus hanc vitam finiuit*; & lib.5.cap.1. Οὕτω μὲν δὴ Ἰουστινιανὸς ἀπαξάπαντα ταραχῆς καὶ θορύβων πληρώσας, καὶ τὰ ἐπίχειρα τούτων πρὸς τῷ τέρματι τοῦ βίου κομισάμενος εἰς τὰ κατωτάτω μετεχώρησε δικαιωτήρια. *Iuſtinianus igitur, cùm omnia omnino turba ac tumultu compleuiſſet, mercedémque his rebus debitam in extremo vitæ ſuæ tempore reportaſſet, ad ſupplicia iuſto Dei indicio apud inferos luenda profectus eſt.*

NICO

NICOLAI ALEMANNI IN HISTORIAM ARCANAM PROCOPII

NOTÆ CENSORIÆ.

Pag.1.l.16. OΤΩ δὴ ἀναγεγράφθαι τρόπῳ. Non quoquo modo ſcribere; id enim citra periculum Procopius poterat: ſed quo oportebat modo, hoc eſt, non ad gratiam, ſed liberè, ac verè. Quare legendum, ὅτῳ ἔδει ἀναγεγράφθαι.

Pag.2.l.10. αὐτῶν ἁμαρτανομένων. Corrige, τῶν ἁμαρτ.

lin.17. τὸν, pro τὴν, nam ſequitur μόνην.

Pag.4.l.20. ἔσχατα ἐνδείξηται τὸ εἰς αὐτὸν ἄχθος. Lege ἔχθος. Licèt autem in altero ms. habeatur ἔχιστα, pro ἔσχατα, hanc tamen retinendam lectionem cenſeo, quam ſententia requirit.

lin.39. τῷ Περσιδίῳ. Sic & in reliqua hiſtoria; in qua cùm frequens ſit Perſarum nomen, cum eo confudit Græcus librarius Latinam, ſibíque ignotam vocem Πραισιδίῳ. Latinum nomen eſt Præſidius, Auxilius, & his ſimilia, de quibus Auſonius;

De rectum caſum iam ſolecisſmus erit.

Præſidius eſt etiam ille Africanus Epiſcopus, quem falsò ſcribunt *Perſidium* in Concilij Epheſini editionibus.

Pag.5.l.9. ἵνα ἤδη τότε. Legendum, ἵνα δή.

lin.13. ἣν τις αὐτοῦ παρ' ὁτῳοῦν αὐτῇ. dele αὐτῇ.

lin.16. ὅτι δὲ αὐτός. Sententia poſtulat δὴ pro δέ.

lin.29. ἐνθάδε ἀπαλλαγέντα. Imò ἐνθένδε.

lin.37. Θεοδόσιον ἐδεδίσσετο τοῦ συνειδέναι. Vel, Θεοδόσιος ἐδεδίσσετο τοῦ, &c. vel, Θεοδόσιον ἐδεδίσσετο τὸ συνειδέναι. Poſteriore conſtruendi ratione infrà pag. 108. Procopius vtitur, & libro quarto Ædificiorum, τοῦτ' ἀπέχειν τὰ τῶν βαρβάρων δεδίσσεσθαι γῆν.

Pag.6. l.3. μοιχαλίδα εἶναι. Nihil mutes. His dicendi formis ſcatet vniuerſa huius Autoris hiſtoria.

lin.4. ἥκιστα ἀξιοῦσαν. Vt oratio, ſenſúſque cohæreat, altera addenda eſt negatio. Repone, ἥκιστα ἀπαξιοῦσαν.

Pag.7. l.2. ἐρεσχεῖν. Alter ms. libet, ἐρεσχελεῖν, bene.

lin.6. πάντα ἐκεῖνα. Aptius πάντας, eos nempe quos quotidianis litteris in filium commouebat.

lin.9. ὃς δὴ ἀπαγγέλλεσθαι. In altero ms. ὃς δὴ ἀπήγγελε. Fortaſſe aptiùs ad Photij conſilium, eiúſque, & nuncij compactum legas, ὡς δὴ ἀπαγγέλλοντα.

lin.10. Θεοδόσιον ξὺν Ἀντωνίνῃ. Supple ex altero ms. Codice, λάθρα ξὺν Ἀντωνίνῃ.

lin.14. ὡς παρὰ τοῦ Φωτίου πόδας. Vltima præcedentis vocis ſyllaba ως hic hæſit; delenda. Reliqua corrige, παρὰ τοὺς Φωτίου πόδας.

lin.20. ὑποπιτθοῦ τρεφόμενον. An ὑπὸ πιτθοῦ? An melius ὑπὸ τίτθης? ſed illa eſt Procopio vox familiaris.

lin.31. οὐχ ἅμα. τί γάρ; Hunc locum à librario vitioſiſſimè ſcriptum ita reſtituo, οὐχ αἵματι γὰρ ἀλλ' ἔργοις. Suidas, qui legit, οὐ ῥήμασιν, ἀλλ' ἔργοις, de ſuo eam vocem appoſuit: nihil certè facit ad ſententiam, quam vult Beliſarius exprimere; ſuum in Photium amorem factis commendare nititur, cùm ſanguinis coniunctione non poſſit, nam Beliſarij priuignus erat Photius. Apud Suidam illud etiam perperam legitur, ὀργὴν, pro στοργήν.

Pag.8. l.13. δεδιέναι, & alterum quod ſequitur verbum infinitum δυσωπεῖν, ſi ad ὡμολόγει referas, credibile non eſt tam apertè, ne dicam ineptè, Photium inconſtantiam animi, infidum ingenium, & crudelitatem obieciſſe Beliſario. Modeſtiùs eum metum præ ſe tuliſſe Photium oratio ipſa indicabit, ſi legamus, δέδιε ἦ, & infrà, ἐδυσώπει. Præterquàm quod τὸ θαρσεῖν οὐ σφόδρα ἔχων, bene cohæret cum δέδιε, non autem cum δεδιέναι, & δυσωπεῖν.

lin.31. καὶ τὰ χρήματα οὐδενὶ πόνῳ χειρώσασθαι. Infinitum verbum χειρώσασθαι pendere inde, ἔδοξεν ἀξύμφορον εἶναι, vnde maximè deberet, ipſa ſecum pugnans ſententia prohibet. Nam tantùm abeſt, vt illud conſilium ἀξύμφορον eſſet, vt maximè πρόσφορον & εὔκαιρον id futurum fuiſſe Beliſarius ac Photius exiſtimarint. Hæc ἀναπόδοτα paſſim apud Procopium occurrunt, quibus mederi interpretatione ſtuduimus.

lin.40.

Digitized by Google

lin.40. τὸν αὐτοῦ παῖδα. Ita & alter ms. Codex Vaticanus; ſed reponendum τὴν αὐτοῦ παῖδα, cui Euphemiæ nomen fuit, de qua libro primo belli Perſici extremo.

Pag.9.l.4. διαπεπεραμένη. legendum, διαπεπερασμένη.

lin. 9. Ἰσαυρῶν φρούριον. Libri mſs. & impreſſi variant, Ἰσαυρδωνὸν, Σισαβρανὸν, Σισαῦρον, Σισαύριον. Apud Procopium libro ſecundo Ædificiorum Σισαυρανόν, Photius Σισαύρων, Theophylactus Sideta Σισάρβανον.

lin.11. πρός τε ἀνέλλεται. Nihil eſt; ſcribe, ἀγγέλλεται.

lin.18. ἀλλ' ὅπερ μοι. expunge, μοι.

lin.29. ὅπως εἰδῇ ἄν. Expedita erit lectio ſi ſcribas, ὅπως ἐπειδὰν τάχιστα.

Pag.10.l.4. οἴομαι αὐτὸν. Ex altero ms. adde, ἄν.

lin.7. ἀντιστασιώτης σφίσιν. Hoc eſt militibus, licèt de ſolo Beliſario dicere paulo antè cœperit, οἴομαι αὐτὸν ξύμπολλα ληίσασθαι. Ita Procopius infrà, & alibi ſæpe.

lin.9. ὅσα τε Ῥωμαίων ἄλλοι. Planè legendum, ὅσοι.

lin.25. διεφθάρθη ξυνέβη. Repone, διεφθάρθαι.

lin.31. μληχάμην. In aliis tum impreſſis, tum mſs. libris legitur βληχάμην, ob ſimilitudinem ſecundæ & duodecimæ Græcorum litteræ.

Pag.11.l.14. ἐπὶ.* καθαρὸν ἦν ἐν τῷ Μήδων στρατῷ.* Ex iis quæ narrat Procopius libro ſecundo belli Perſici de morbo, quo Romanus miles laborauit in prouincia Meſopotamiæ, expleri hæc lacuna poſſe videtur. ὅτι τε οὐ πάνυ καθαρὸν ἦν ἐν τῷ Μήδων στρατῷ, hoc eſt, *nec ab omni erat morbo vacuus Perſarum exercitus.*

lin.18. ἐσβάλοι μὲν ἐν σπονδαῖς. Alter ms. Codex, ἐν σπουδαῖς: vtrumque vitioſum Procopium ſcripſiſſe non dubito ἔκσπονδος: nam violatæ fidei Choſroëm accuſant.

Pag.12.l.15. ἔρωτος ἡσσηθεὶς διαπόρου. Appoſitè ad ſententiam, lege διαπύρου. quæ ſuprà, quæ infrà narrantur, hanc lectionem comprobant.

lin.18. Φώτιος ὃ κάτοικος ἐς τὴν ἔφεδρον στέλλεται. Alter ms. habet κάτοχος, quod probo.

lin.32. Βελισάριος ξὺν αὐτῇ ἐς Βυζάντιον μεταπέμπεται. Ex vſu linguæ Græcæ legendum, Βελισάριον.

lin.38. ἀφικομένοις. Adde ex altero ms. Vaticano, κεκρυμμένως ἐς τὰ μάλιστα.

Pag.13.l.6. ἀμείβεσθαι διώρεις. Si ad proximum εἰδείη referas, lege ἀμείβοιτο: ſi ad πεποίηται, aptius erit ἠμείβετο.

lin.20. ἐς ἀξίωμα τιμῆς ἤκοντα. Perſpicua erit ſententia, ſi cum altero ms. legamus, ἀξίωμα βουλῆς. Sic infrà pag. 45. lin.15.

Pag.14.l.1. κάτω τε τῶν νόμων, καὶ τοῦ νώτου. Rectè alter ms. liber, κάτω τε τοῦ νώτου, καὶ τῶν ὤμων.

lin.5. τὰ ὁμωσμβρία. Sic infrà ſæpe librarius mẽdoſè ſcribit. Repones ὁμωμοσμβρία.

lin.9. ταλαιπωρίας τινὸς ἔμπειρος. Contrarium narrat. Ex altero Codice Vaticano legamus, ἄπειρος.

Pag.15. l. 8. ὃς περὶ βυζαντίοις. Alter ms. παρὰ.

lin.24. ἀνεχώρησεν αὐτῇ ἄποδα. Et in alrero ms. ἐνεχώρησεν, quod eſt συνεχώρησεν.

lin.25. τειῶν μὲν οὖν αὐτοῦ ἐνιαυτῶν χρόνος. Sequitur in altero ms. Varicano, ἐν ταύτῃ τῇ διαίτῃ ἐτρίβη.

Pag.16. l.5. κακότατα ὦφλε. Repono hîc verbum caſtrenſe κακόπτα. Vnde ἐθελοκακῆσαι, quod ſtatim ſubdit.

lin. 9. Καλλίνικον πόλιν. In recto ἡ Καλλίνικος: nam alibi perperam eſt Καλλίνικον, & apud Ortellium Callinicum. Libanius in Epiſt. ad Ariſtænerum. Σταθμός τις ἐστὶ περὶ τὸν Εὐφράτην Καλλίνικος ὄνομα αὐτοῦ, Καλλινίκου γὰρ ἐνταῦθα ἀποσφαγέντος ὁ Σοφιστὴς γίνεται προσηγορία τοῦ τόπου.

lin.38. μεστὴ ἐγεγόνει. Adde θυμοῦ, vt ſententia conſtet; niſi malis ἐλλειπτικὴν eſſe locutionem. Infrà pag.59. lin.40. ἡγεμονευμένος καὶ Σεσηρὼς μεσοῦσθαι ἐδόκει.

Pag.17. l.19. Si coniecturis indulgere licet, lacunam ſic expleo, λόγον μέντοι ἢ μνήμην ποιεῖσθαι τούτου (vel αὐτοῦ) τινὰ οὐδεὶς ἐτόλμα. Ne ſcilicet in Theodoræ offenſionem & odium incurreret.

lin.40. ἀπεῖπον. Lege ἀπεῖπε, de Iuſtiniano loquitur.

Pag.18. l.6. μαθοῦσα δὲ ἡ βασιλὶς πολλὰ ἐπὶ τοῦ ἔσω χρήματα εἶναι. Cui? ſcilicet Beliſario; quare in alrero ms. rectè eſt οἱ.

Pag.19. l.16. ἑλκύσας. Quid ſi legamus, ἐκλύσας?

lin.23. ἐγὼ δὲ τὰ πολλὰ ὀφείλουσα. Articulus τὰ redundat.

lin.24. ταύτης δὴ. Alter ms. liber, ταύτῃ δὴ, vtrumque ἀμφίβολον, nam ad Antoninam referri videtur. Si ſine libris mouendum nihil ſit, & priorem lectionem retineamus, ſubintelligendum erit ἕνεκα: ſi poſteriorem, ταύτῃ δὴ, idem erit atque, ταύτης δὴ ἕνεκα τῆς αἰτίας.

Pag.20. l.33. οὐδαμῶς εἴη. Impedita nimis ſententia eſt. Cenſeo legendum εἴα, nam ait Antoninam repugnaſſe.

Pag.22. l.4. ἐς πεντάετες ἀποβλῆναι ἴσχυσε. Procopius lib.3. belli Gotthici hoc idem narrat. γῆς μὲν τῆς ἰταλῶν πεντάετες οὐδαμῆ ἐπιβάς. Quare hîc quoque addenda negatio eſt, atque ita reliqua ſunt caſtiganda. τῆς μὲν γὰρ γῆς ἐς πεντάετες ἐπιβῆναι οὐδαμῆ ἴσχυσε.

lin.6. ὅτι μὴ ἐνθάδε ὀχύρωμα ἦν. Imò erant præſidia in quæ Beliſarius recipere ſe poterat; ſed hæc, & quæ ſequuntur, fœdè à librariis corrupta, ex eodem libro 3. belli Gotthici, ad quem huius loci interpretationem conformauimus,

formauimus, reſtitui poſſunt: ἔκ τε ὀχυρώματος ἐπιθαλασσίου τινὸς ἐς ἄλλο ἐπὶ τῆς παραλίας ὀχύρωμα διηνεκὲς ναυτιλλόμενος.

lin.10. Τωπίλας δὲ λυσσῶν. Addit alter ms. ἦν.

lin.29. ξὺν τοῖς ἑπομένοις, καὶ τοῦ.* Sublato aſteriſco repone Σπολετίῳ. quod habes libro tertio belli Gotthici, vbi hæc de Herodiano narrantur.

lin.31. Ἰωάννῃ τῷ Βιταλιανῷ ἀδελφιδῷ. Ex aliis hiſtoriæ libris colligitur Vitaliani ſororis filium eſſe hunc Ioannem, quare ſcribendum Βιταλιανοῦ.

lin.40. μέχρις αὐτῇ τοῦ βίου. Alter Codex Vaticanus, μέχρις αὐτοῦ τοῦ βίου, quaſi toto vitæ tempore Germani liberi Iuſtinus & Iuſtinianus ſine vxoribus fuerint. Haud ita eſt. Quare legendum cenſeo, μέχρις αὐτῇ ἐβίου, nempe Theodora; idque in hiſtoriis clarum eſt.

Pag.23.l.3. πρὸς Βελισάριον σταλείς. Imò à Beliſario ad Iuſtinianum miſſus eſt auxilia petiturus, vt habes libro tertio belli Gotthici. Lege ergo, παρὰ Βελισαρίου.

lin.15. τὴν οὐκ ἔχουσα τῆς ψυχῆς. De forma loquendi nihil muto; eadem vtitur Autor infrà pag. 49. lin.34. Verùm pro τὴν, lege ἡ δὲ.

lin.21. ἀπόλλειν. In altero ms. eſt, ἀπολεῖν.

lin.26. τὴν τε γὰρ βασιλίδα ταύτην ἐπισεῖλαι. Legendum ταύτῃ, hoc eſt, Antoninæ, à qua ſibi timebat Ioannes.

lin.29. σταθμωμένη τρόπον. Hoc ſi referas ad τῆς præcedens, σταθμώμενος legas neceſſe eſt, & ſtatim pro ἐπισταμένῳ, ἐπιστάμενος.

lin.30. Βελισαρίῳ. Repone Βελισάριον.

lin.31. δέος ἐγίνετο μέγα. Adde, δέος οὖν, ſic conſtat ſententia & Grammatica.

Pag.24.l.2. καὶ τοῦ μὲν πλεῖστα. Legendum, τὰ μὲν.

lin.5. ἐπὶ αὐτοῦ. Neſcio an legendum ſit, ἔτι αὐτοῦ.

Pag.24.l.12. τοῦ θυγατριδῆν. Neptem ex filia nullam habuit Theodora. Deinde feminam cum femina coniungeret? Repetit hiſtoriam Procopius, quam ſuprà pag. 20. lin. 18. exorſus eſt narrare de nuptiis Ioanninæ Beliſarij filiæ, & Anaſtaſij, quem ibidem lin.27. & hic lin.20. Theodoræ θυγατριδοῦν appellat.

Pag.25.l.20. τοῦ ἀπίστου ἀνδρός. Non dubito ſcripſiſſe Procopium, τοῦ ἀπίστου τἀνδρός, atque ita perſpicua ſententia eſt.

lin.35. ὡς δὴ αἰτιώτατος γέγονε. Ex Grammaticæ ratione, ὃς.

lin.37. τά τε πρὸς λωβεθά. Lego λωβεθὰς, vt eſt libro ſecundo belli Vandalici, & hic infrà. Aliter libro ſexto Ædificiorum, μαγγανεύσασι τε λωκάθαι χαλινούμενοι. ſic legit Raphaël Volaterranus.

Pag.26.l.11. τοῦ ἐς αὐτὸν ἄχθει. An ἔχθει?

lin.17. τεθρυλλημένος τε τὴν δίαιταν. Rectius, τεθρυμμένος.

Pag.27.l.10. τὰ μὲν οὖν ἀμφὶ Σολομῶντα καὶ Πηγάσιον. Caſus nō cohærent.

lin.30.

lin.30. *Ἀναστασίῳ τὴν βασιλείαν παραλαβόντι, πόλεμος*. Rationes Grammaticæ hîc nullæ. Reſtitue, *Ἀναστάσιος τὴν βασιλείαν παραλαβὼν, πόλεμον πρὸς*, &c. Sed ne illos caſus loco moueret librarius, pro ὁπλίζει, repoſuit *κατέστη*.

lin.36. *Γουστινιανὸν ἁμαρτάδος τινὸς*. Librariorum ſolemnis hæc incuria eſt, vt Iuſtini, atque Iuſtiniani nomen promiſcuè ponant. In reliqua Procopij hiſtoria Auguſtæ impreſſa non raro eum lapſum obſerues; necnon etiam in libris aliorum Autorum: in hoc libello non ſemel occurrit pag.49. lin.8. pag.58 l.35. pag.86. lin.19. De Iuſtino autem, non de Iuſtiniano hîc loquitur Procopius.

lin.38. *ἐξ ἀνθρώπων αὐτὸν ἀφίειν*. Ex conſueta Procopij loquendi forma ſcribendum *ἀφανίζειν*.

Pag.28. l.22. *ἐς ἀνθρώπων ἠφανίσο*. Lege ἐξ.

lin.38. ἡ * * * ἐπῆκει). Si licet ex ingenio ſupplere quæ deſiderantur, ità legendum puto, παρὰ τῆς ἀρχῆς ἡ ἐπῆκει) τὸ ἔργον τοῦτο. Sic loqui Procopius conſueuit. Officium illud erat Præfecti Caniculo, vt in Notis Hiſtoricis monui.

Pag.29. l.30. *μυριάδας πολλὰς ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι*. Delendum cenſeo, ἐξ, ne battologia laboret oratio; nam eſſet *μυριάδας ἀνθρώπων ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθῆναι*. Deinde παραγομένων ad *μυριάδας* referri non poteſt.

lin.34. *ἄπολλα νεοχειλουῦ*. Omnino legendum *νεοχμοῦ*. Sic infrà pag.133. lin.29. & apud Suidam, qui citat hunc locum.

lin.40. ἡ * γινόμενοι. Si minus ipſa Procopij verba ſupplere hîc poſſumus, ſaltē ſententiam proferamus. ἡ *ταύτης ἔξω γινόμενοι*. Nam Græci ἔξω γινέσθαι τοῦ *κακοῦ* eos dicunt, qui è periculo integri euadunt. Id dicere vult hîc Procopius.

Pag.30. l.9. *εἰργάζοντο*. Serua numerum; nam de Iuſtiniano ſermo eſt.

lin.17. *οὔπω γοῦν δεκταῖος*. Cenſeo legendum *δεκαταῖος*. Nam paucos poſt dies occiſus eſt Amantius Eunuchus.

lin.11. Ἀβάντιον. Qui ita ſcribunt ad ſimilitudinem ſecundæ & duodecimæ Græcorum litteræ, minus aduertere videntur; nam reliqui Scriptores Græci atque Latini ſcribunt *Amantium*.

Pag.31. l.3. *περιιόντος ἤδη νοῦ*. Non dubito quin ſcribendum ſit, τοῦ δεινοῦ.

lin.14. ὑπὸ *βενέτοις αὐτὸν ῥιπίζοντος*. Caſtiga, *αὐτοῦ*.

lin 33. ἀποκρέμασθαι. Addo ex Suida, ἐπὶ *μακρότατον*.

lin.36. τὰ ἐς *ταρμάτια*. Corrigo, ἐς τὰ *ἱμάτια*. Quam lectionem olim Suidę Codex ſeruauit.

lin.40. τοῦ δὲ χιτῶνος. Pro τοῦ quod ſequitur, lego, τὸ *ἀμφὶ τὼ χεῖρε μέρος*. Deinde deletis *αὐτοῖς* τὰ μὲν, quæ etiam in Codice Suidiano perperam

Digitized by Google

perperam habebantur, pergo, *ἐς τὸν καρπὸν ξυνίη σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα*, nam *δὲ* omnino delendum.

Pag.32. lin.4. *δύερις*. Suidas *δύερος*: nihil tamen moueo; nam in noſtro Codice Vaticano ſtatim ſequitur *χρῆμα*, quod Suidæ liber non habebat.

lin.7. *ἥπερ εἰώθει*. * Totus hic locus fœdè à librariis corruptus eſt, quem ex antiquo Ἀνεκδότων Codice, quo vſus eſt Suidas, liber reſtituere. *ἢ ἐξελαυνομένοις ἥπερ εἰώθει ἐς ὕψος αὐτοῖς τοῦτο τὸ μέρος ἀτεχνῶς ἤρετο αἴσθησιν παρεχόμενοι τοῖς ἀνοήτοις, ὅτι δὴ*: reliqua in Vaticano Codice integra ſunt; hæc tamen rectiùs in Suidiano, *καὶ οὐκ ἐννενόουν ὅτι δὴ αὐτοῖς τῆς τε ἐσθῆτος ἠραιωμένῳ*, &c.

lin.24. *ἀφανιζόμενοι*. Infrà agit de cædibus, nunc de latrociniis. Lege, *ἀφαιρούμενοι*.

Pag.33. l.19. *οὐ γάρ ἐστι οὐδὲ μίασμα*. Lege, *οὐδὲν μίασμα*.

Pag.34. l.23. *δεδουλωμένοι*. Præcedit *τῶν ἀρχόντων*, & *αἱ γνῶμαι*: cum horum alterutro ſi illud participium cohæreat, rectius erit.

lin.28. *τὰ ἐκ τῶν στρατιωτῶν*. Non de militibus, ſed de ſeditioſis Venetis, Praſiniſque hîc ſermo eſt. Quare repone *στασιωτῶν*.

Pag.35. l.28. *τοῦ διατάξεως. ἐμβάσης αἰτίας*. Aliqua hîc extabit ſententia, ſi ita legamus, *τοῦ διὰ τῶν ἔξω ἐμβάσης αἰτίας*.

lin.41. *προστάτης τῶν στασιωτῶν ἐκ τοῦ ἀφανοῦς*. Non ita, ſed contrarium ſcripſit Procopius, *ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς*.

Pag.36. l.11. *καίπερ αὐτὸν*. Supple *θεατὴν τῶν δρωμένων*, &c. hoc implere ſententiam videtur.

lin.23. *ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ*. Quid eſt? Ego ſic accipio; Iuſtinianum præter nimis magnos ſumptus multas alias in excipiendis Hunnis profudiſſe diuitias. *πλεῖστα ἐπὶ τῇ πολυτελείᾳ προΐετο*. Librarius iterum infrà pag. 43. lin. 8. *πολιτείαν* ſcripſit pro *πολυτέλειαν*.

lin.34. *καθάπερ ἐξουσίᾳ πλοῦ*. Hîc vbi de portu, mari, & littore Procopius loquitur, neſcio quam nauigandi poteſtatem, *ἐξουσίᾳ πλοῦ*, ſomniauit librarius. Lego, *ἐξουσίᾳ πλούτου*.

Pag.37. l.20. *ἐπυρεία γοῦν*. Scribe *ἐπυρρία*, vel *ἐπυρρίαζε*.

lin.26. *χειρεργώσαντες*. Corrige, *χειρουργήσαντες*.

lin.33. *ἐξεκεκολασμένον*. Lege, *ἐξεκεκολαμμένον*.

lin.37. *ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε ἦν*. Vox *ἦν*, ſequentis de Domitiano narrationis principium eſt; malè in extrema ſuperiore periodo hæſit.

Pag.38. l.4. *ἀναθεῖναι εἰκόνα χαλκῆν, ὁποίαν ἐθέλοι*. Non ita, ſed vbi ei videretur ac placeret, *ὅποι ἂν ἐθέλοι*. nam ad Capitolij cliuum locare ſtatuerat.

lin.8. *ἀπαλεῖψαι βουλομένη*. Cur in illa ſtatua lanionum Domitiani crudelitatem repræſentabat, ſi eam prorſus obliterare erat animus? Quare legendum

Digitized by Google

gendum cenſeo ἀπελέγξαι, niſi malis hoc modo. ἡ δὲ γυνὴ τῆς ἀπανθρωπίας τῶν τὸν ἄνδρα κρεουργησάντων ἀπολεῖψαι βουλομένη μνημεῖα τοῦ ὅπισθεν χρόνῳ, ἐπενόει τάδε. Hoc placet.

Pag.39. l.22. οὐδεμιᾷ ξυμβολῇ. Quid ſi legas, ξυμβουλῇ?

lin.33. δύσκολος ἅπαν. Legamus, δύσκολος ἅπαν.

Pag.41. l.4. εἰ βούλοιντο. Rectius, ἤ.

Pag.42. l.11. μή τε τῶν ἱματίων. Neſcio an aptius ſit, μή πω.

lin.36. διαβοήτως γεγενῆσθαι. Corrigo, καὶ ὑπὲρ δημοσίοις πολλὰς διαβοήτων γεγενῆσθαι ἐς πάντας ἀνθρώποις.

Pag.43. l.8. πολιτεία. Hîc planè vides de πολυτέλεια, & diuitiarum affluentia loqui Procopium, vt ſuprà monui.

lin.32. τῷ τῆς πόλεως ἐπάρχῳ ἐπέστελλε. Num ἐπέτελε? hoc eſt, ἐνετέλλετο, vt paſſim dicere Procopius conſueuit. An verò ἐπέστελλε eſt per epiſtolam iuſſit; quod tunc cùm ægrotabat Iuſtinianus, non Byzantij, ſed in Heræano, vel in Iucundiano, aut alio in ſuburbano eſſet?

lin.40. μεταξὺ γὰρ διαπολέμεῖν αὖθις πράγμασι ῥωμαίοις ἔδει. Aliquem hinc ſenſum elicere ſtuduimus, ſatis tamen nobis ipſi non fecimus.

Pag.45. l.16. νόμοις. Vt plena ſententia ſit, illud mihi videtur deſiderari, ἔστι γὰρ νόμοις.

lin.31. ὅτε δὴ οὔτε * * οὔτε ἀσπάσασθαί τινα, οὔτε εἰρηναῖα προσειπεῖν. Præter hæc, & alia non licent quinta feria maioris hebdomadæ: ex iis vnum hîc quod Procopius appoſuerat, deſideratur; ſuppleant qui diuinare volunt.

Pag.46. l.4. οὔτε γεγονῆαι. Omnino legendum eſt, οὔ τε. Et ſtatim τροφῆς κορυφαῖς, pro κρυφαῖς.

lin.9. ὀρθότον. Videtur ὀρθότομον, è ſacrificiorum ritu ducta eſt tranſlatio.

lin.15. ἄλλο τέ μοι. Corrige, ἄλλο δέ μοι ἐνδεῖν ἤθοις, &c.

Pag.48. l 25. ἐνὶ τῶν διαφορῶν. Grammatica non conſtat ſi eſt à διαφορά. Verùm Græcis διάφοροι ſunt litigatores; lege ſtatim infrà lin. 35.

Pag.49. l.5. στασιάζειν ποιούμενοι. Lege, προσποιούμενοι.

lin.28. προσέμενος τῶν βάρων ποιῶν. Mendoſè pro βαρβάρων.

lin.30. καὶ μυρίοις δὲ, dele καὶ.

Pag.50. l.1. ὑπὸ τὸν χρόνον τοῦ Ἰουστινιανοῦ βασιλ. Hîc iterum nomen Iuſtiniani pro Iuſtini Auunculi nomine poſitum vides.

lin.30. Ἀσκλαβηνῶν, καὶ αὐτῶν. Alibi ſcribitur Σκλαβηνῶν. Quod ſequitur, non eſt αὐτῶν, ſed Ἀντῶν. Sunt Ἄνται Barbari, à quibus deuictis Iuſtinianus ANTICVS dici voluit.

lin.40. Οὔννοις τοὺς πέρσας ἐνσπόνδοις. Lege τοῖς πέρσαις in tertio caſu; nam Hunni qui Alamundarum Tribunum ſequebantur, Perſarum erant fœderati, vt eſt libro primo & ſecundo belli Perſici.

Pag.51. l.4. στάσεων τε, καὶ πόλεων. Legamus, πολέμων.

lin.6.

Digitized by Google

lin.6. βουλεύοντες. De Iuſtiniano loquitur; ſed cùm hæc eadem communicatis cum Theodora conſiliis ageret Iuſtinianus, ſæpe in hac hiſtoria vel data opera, vel incautè numeros commutauit Procopius.

lin.9. φόνον καὶ ἄλλον. Quid eſt ἄλλον? Lego ἄλλην. nam in narratione explicat, vt ex Iuſtiniani Decretis in Hæreticos, Gentiles, & Samaritas ſecutæ ſint multorum occiſiones & fugæ.

Pag.52. l.30. τὰ ἐς τὴν δόξαν τήνδε. dele τήνδε.

Pag.53. l.10. οὐδεμία φειδὼ ἡ τοῦ ἔργου τούτου ἐντρεπτὴ γέγονεν. Hunc locum luxatum ita reſtitue. οὐδεμιᾷ φειδοῖ ἡ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτρεπτὴ γέγονεν.

lin.16. ἔγνωσαν τοῦ. * Supple λόγῳ, vel quid ſimile. Et ſtatim, τὸν παρόντα σφίσιν ἐκκρεμύοντες, adde κίνδυνον, vel aliquid aliud in eandem ſententiam.

lin.32. ἐπόμπευον. De Iuſtiniano loquitur.

lin.38. χαλεπῶς εἶχον. Et hoc de Iuſtiniano. Sed huius ἐναλλαγῆς paulo antè cauſam indicaui.

lin.ead. καὶ ἐπὶ. Lege, καὶ ἡ ἐπὶ.

Pag.54. l.1. ξαίνουσα κατὰ νώτου πολλοῖς. Dicere ἐλλειπτικῶς ſolet Procopius πολλὰς, pro πολλὰς μάστιγας. ſuprà pag.14. lin.2. infrà pag.78. lin.40.

lin.2. ἐπόμπευον. Rectius ἐπόμπευεν: id enim ait de Magiſtratu. Et ſtatim ἅπασαν, malè. ἀνὰ πᾶσαν.

lin.9. ἐς τοὺς μακρὰν ᾠκισμένους ῥωμαίοις. De aliis gentibus loquitur, quæ μακρὰν ῥωμαίων incolunt.

lin.18. μεταξὺ τῶν. Iunge accuſandi caſu.

Pag.55. l.3. διαθήκην γάρ τινες προὔφερον. Expedita erit ſententia ſi legamus, τινά. nam qui teſtamentum proferebant, erant Iuſtinianus & Theodora.

lin.14. καὶ Ἰωάννη. Repone, καὶ Ἰωάννου. Nam hic quoque ex iis eſt, quorum ſubſtantias rapuit Iuſtinianus; de quo ſtatim.

lin.17. Lege ἐκδέδοται, pro ἐνδέδοται.

Pag.56. l.33. καθ' αὑτοῦ ἔσφηλαν. Haud ſcio an legendum ſit, καθ' ὅλου. Num καθ' αὑτούς? tum ſcilicet cùm illi viuebant; ſed exemplum mihi modò non occurrit.

Pag.57. l.1. καὶ ὑδάτων ποταμῶν. Lege, ποταμίων.

lin.24. ἅτε ὁ τῶν. Adde, ὀφθαλμῶν, ſic plena eſt oratio & ſententia. Et ſtatim διαπορευόμενον lege, pro διαπορθούμενον.

lin.29. ἄνθρωπος δὲ. Legendum, θάτερος δὲ, ſiue ὁ ἕτερος δὲ, vel ὁ δὲ: nam præcedit ὁ μὲν. Et ſtatim οἴεσθε, fortaſſe pro ὁρᾶσθε.

Pag.58. l.34. Ἰουστινιανοῦ διοικουμένου. En tibi tertiò pro Iuſtini nomine nomen Iuſtiniani.

Pag.59. l.4. ἀπολωλέναι. Ex Grammaticæ ratione rectius ἀπολώλει. Et ſtatim pro ἀλλὰ, lego πολλά.

lin.9. ὡς καὶ ὄναρ αὐτῇ. Supple, φάσμα ἐπισκῆψαν.

lin.17. γεγενημένην. Repono, γεγονομένην.

lin.20. ἀπρόσιτον δὲ παρεῖχεν αὑτόν. Statim contrarium narrat; & nos hîc contrarium legamus, εὐπρόσιτον.

lin.25. οὐ μήν τι ἠρυθρία τινά. Grammatici nihil moueant; ſic & Iuſtinianus loquitur Nouella 25. ὥσπερ ἐκεῖνος οὔτε τοῖς ἡμετέροις λόγοις, οὔτε τοῖς νόμοις, οὔτε τὸ τῆς ἀρχῆς ἐρυθριᾷ σχῆμα, οὕτω οὐδὲ ἡμεῖς αὐτὸν ἐρυθριάσομεν.

Pag 60. l.17. εἰς μίαν γὰρ ἀμφὶ τῷ χειρὸς δόξαν. Supple, συνδραμεῖν ἅπαντας ἐν σπουδῇ ἔχων.

lin.34. Ita lego, ὑποκείμενος τοῖς ἀεὶ προσιάζουσιν, ὅποι ποτ' ἐδόκει.

Pag.61. l.4. λάθοι ταῦτα. Deleo ταῦτα, & ſtatim lego, τούτοις δέ.

lin.30. ἀπιστῆσαι. Lege, ἀποστῆσαι.

lin.38. καθέλκειν, pro καθελεῖν.

Pag.62. l.14. τινὲς ἐπί τινα πρᾶξιν. Redundat τινὲς, & cum præcedente στελλομένων non cohæret.

lin.36. ἣν τε ἄοκνος, &c. Locus mutilus.

Pag.63. l.7. ὥραν τε αὖ οὕτω. Supple τύχοι, & ſic conſtat ſententia.

lin.34. Κοιαίστωρος. Ita paſſim, ſed rectius Κυαίστωρος.

lin.35. οἴεσθαι. Repono γράφεσθαι.

Pag.64. l.2. ἔγραφον αὐτῷ. Imò contrarium narrat, ἔγραφεν αὐτὸς Iuſtinianus, qui omnium ſibi miniſtrorum munia ſumebat.

Pag.65. l.4. τοῖς δὲ ῥαιφερενδαρίοις. Codex Ioannis Vincentij Pinelli, τοῖς δέ.

lin.7. ἐς δὲ τὰς ἀρχὰς ἀγγεῖλαι. Pinellus, ἀναγγεῖλαι, bene. Sed reliqua non placent. Lego, οὐδὲ τὴν ἀρχήν. Omnino, inquit, à ſuo referendi munere Referendarij prohibebantur.

lin.8. τῷ οἰκέτῃ. Rectè liber Pinelli, τῷ ἱκέτῃ.

lin.15. οὐδενὸς ἀμυνομένου. Addit Codex Pinellianus, ἀνεξελέγκτως ἐπεράσοντο.

lin.17. στασιῶται ὄντες τὴν ἐν παλ. φρ. Ita Pinellus legit; ſed στρατιῶται legendum.

Pag.66. l.40. ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντα. Sententiæ & Grammaticæ conuenientius, καὶ ἐξ ἀνθρ. ἀφανισθέντι.

Pag.67. l.31. πολλῷ γὰρ ἀνθρώποις ἐξουσία. Lego, πολλή.

Pag.68. l.2. ἴσατο. Loquitur de Primatibus, ἴσασιν δὲ ἐπ. ἀκρ. δικ. Dele αὐτός.

lin.32. ληΐζεσθαι δικαστήριον ἦν. Abundat ληΐζεσθαι.

lin.36. μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀρέσκῃ. Fortaſſe ἀρέσκειν. Nam ſequitur, ἱκανὸς γένοιτο.

Pag.69. l.19. ὥστε ἡ Θεοδώρα προσμαχοῦσαι. Hoc in verſione expreſſimus. Modò aliud occurrit, quod non diſplicet, ὥστε ἡ Θεοδ. προσμαθοῦσα.

lin.26. ἐπεὶ δὲ ὁ πατρίκιος εἰς τὴν γυναικωνίτιν. Deeſt εἰσῆλθε, vel tale quid.

lin.37. οὐκ ἔχειν ὅθεν. Et ſtatim ſequitur, ἱκανὸς εἴη. Alterutrum expungendum.

dum. Ex recto autem vſu loquendi lege, οὐκ ἔχων: vel hoc deleto repone, οὐχ ἱκανὸς ὤν.

Pag.70.l.30. ἢ τοῦ κήτις. Legendum eſt ὁρισικῶς, ἢ τοῦ κήτις, de quo diximus in Notis Hiſt.

lin.34. ὁποῖος δὲ ὁ Θεοδώρας, ſupple τρόπος.

Pag.71.l.29. καὶ ὑπ' αὐτοῦ. Lege, ἀπ' αὐτοῦ. Et ſtatim pro μαγιστράτου, repone μαγίστρου: nam fuit Petrus Officiorum ſacri Palatij Magiſter, vt in Notis Hiſtoricis dictum eſt.

lin.36. τοῦ περσάτου. Quid ſi legamus, τῷ περσάτῃ?

Pag.72.l.12. ὑποψίας δὲ συμπεσούσης. Rectius ἐμπεσούσης.

lin.17. ἀπολύσασθαι. An ἀπολούσασθαι?

Pag.73.l.12. τελευτήσειεν ἀπηλλάσετο. Hoc ſecundum redundat; & ſtatim lege, δέ τινα.

Pag.74.l.5. καὶ λαθραιότητι ἅπερ εἰώθει. Corrige, καὶ λαθραίως ὥσπερ εἰώθει.

lin.22. ἀπαλλάσσειν. Rectiùs ſcripſiſſet librarius ἀπαγγέλλειν.

Pag.76.l.17. πάντα μὲν. Ita hæc reſtituenda ſunt; πάντα μὲν ἐς τὸ ἀμβλύσκειν, ὥσπερ εἰώθει, ἐποίει.

lin.34. καὶ ὅσα πάντα. Librarij lapſus, καὶ ὃς ἅπαντα.

Pag.77.l.5. τὰ τοιαῦτα ἐπέχειν. Malè, pro ἐπιστέλλειν.

lin.40. τῇ θείᾳ. Hunc ita caſtigandum cenſeo, τῇ οἰκείᾳ ἐξουσίᾳ εἰ διῳκεῖτο.

Pag.78.l.1. τότε γαμεῖν. Inuerſa hæc & corrupta ſunt. τότε περὶ τοῦ γαμεῖν οὐδεμίαν, &c.

lin.3. οὐχ ὅτι δὴ ἐς αὐτὸν. Expunge, ἐς.

lin.12. ξὺν ἀκροχειλίᾳ. Repono ἀκροχολίᾳ, qua voce etiam vtitur pag.59. lin.27.

lin.15. Σατορνῖνον τὸν Ἑρμογένους. Quaſi Saturninus Hermogenis filius eſſet. Delendum omnino, τὸν.

lin.16. γεγονότος ἐπὶ μνηστῇ. Si ſenſum hinc aliquem elicere volumus, legamus oportet, ἀπογεγονότος ἐπὶ μνηστῇ.

lin.18. ἀνεψιὰ δὴ. Adeò redundant in Procopio particulæ expletiuæ, vt ob id librarius ſcribendum putarit ἀνεψιὰ δὴ: ſed illa integra, atque vnica vox eſt ἀνεψιαδῆ, quæ Græcis eſt abneptis.

lin.23. ἔς τε τὴν ἑτέραν. Haud ſcio an rectius ſit, ὃς ἐς ἑτέραν.

lin.27. αὖθις ἑτέραν. Meretricem dicere vult, hoc eſt ἑταίραν.

lin.30. τῇ διῳκοῦντο, pro τῇδε.

lin.40. ἀπεῖπε. Rectè, niſi malumus ἐπεῖπε.

Pag.79.l.6. τῶν γὰρ. Ex ratione Grammaticæ, τοῖς γὰρ ὕστερον δεινότερα ἐξεργασαμένοις οὐδὲν τοῦτο πεποίηται: vel ex vſu dicendi Attico quo paſſim vtitur Autor, σὺν γὰρ ἐξεργασαμένοις, &c.

lin.8. τάτε ἄλλα τάτε. Repone ſecundo loco, τῇτε.

lin.23. θωπείαις τε καὶ λόγοις. Hîc aliquid deſideratur.

lin.37. ἐν τῷ δημοσίῳ πεφασομένων τῆς ἀγορᾶς. Adde, σπουδὴν ἐποιεῖτο. Et ſequentia ſic corrige, τῶν πεφασομένων μηδένα τὸ παράπαν συνεῖναι.

Pag.80. l.5. τὸ μὲν οὖν μέτρον ἐς τὸ ἀκριβὲς τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀνῃρημένων. Deeſt εἰπεῖν.

lin.8. δυνατὰ εἴη. Præcedit δοκεῖ: rectius igitur δυνατὰ εἶναι.

lin.18. ὅπλα ἀργυρευμένων. Quid eſt? Dicere Procopius conſueuit, ὅπλα αἰρομένων, vel ἀναιρομένων.

lin.21. τίσιν εἰκάσειε. Lege, τὶς.

lin.30. αὐτῇ. Locum denotare vult; αὐτοῦ.

lin.39. ἐν τῷ ἀσφαλεῖ εὔνοια. Vel, ἐν τῇ ἀσφαλεῖ εὐνοίᾳ: vel, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ τῆς εὐνοίας.

Pag.81. l.11. ὑπερημμένος ὢν. Loqui mihi videtur de dilatione, quam non diſſimilis vox ſignificare hîc poteſt, ὑπερήμερος. infrà pag. 106. de eadem re, τῶν συντάξεων σὺν χρόνοις ὑπερημέροις εἶναι.

lin.20. ἔσται γὰρ αἰτία. Planè vides legendum eſſe, ἤτε.

Pag.82. l.1. τῶν ἡ χώρα ἐστὶν. Aſteriſcum hîc præfige, nam aliquid deeſſe puto.

lin.6. ἐν ἑκάστῃ ἐκβολῇ. Rectiùs legas, ἐμβολῇ. Militaris vox eſt, & paſſim occurrit.

lin.35. ἐς ῥωμαίων τῆς γῆς, pro, ἐκ.

lin.40. ῥωμαίων μόνον. Lege, ῥωμαῖοι.

Pag.83. l.4. τὰς μὲν αἰτίας. Hoc non de Choſroë, ſed de Iuſtiniano dicit. Quare ἐνδυπωματικῶς legendum, τὰς δὲ αἰτίας αὐτῶν: alter Codex, αὐτὸν. Vtrumque malè. Vel, αὐτοῦ τοῦ πολέμου, vel, αὐτῷ, id eſt, Choſroæ, παρείχετο ὅδε πάσας, nimirum Iuſtinianus.

lin.8. ἐξαρτύμενος. Nihil eſt; lege, ἐξαρτυόμενος.

lin.19. ταύτῃ τε τοῦ βασιλεύοντος. Melius, τοῦδε βασιλεύοντος.

Pag.84. l.9. ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι. Quid ſi legas, εἰρήσθω, & ἀπομνημονευέσθω?

lin.18. τούτῳ γὰρ. Ex Grammaticæ ratione, τούτου γὰρ διοικουμένου.

lin.23. τὸ θεῖον τὰ ἔργα μισῆσαν. Et quod huic cohæret, ἀποστραφέντε, non ἀποστραφέντα.

lin.32. τινὰ τῶν ᾠκημένων. Caſtigo, δεινὰ σὺν ᾠκημένοις.

lin.39. αἷς τῶν ἀπολ. Adde, ἐν.

Pap.85. l.29. ταῦτα ἐπιόντος. Legendum eſt, ταύτῃ.

Pag.86. l.9. βασιλείαις ἄγαν ἀσώτῳ. Perturbata ſunt hæc, ita diſtinguo; βασιλεῖ ἐς ἄγαν ἀσώτῳ.

lin.12. καὶ ἄλλοις ἅπασι τοῖς βασιλικοῖς. Hîc etiam ita voces diſpone, καὶ τοῖς ἄλλ. ἅπ.

lin.17. οὐδενὶ νόμῳ. Anaſtaſij Imperatoris diligentiam haud vituperat, imò laudat; proinde legendum cenſeo, οὐδενὶ πόνῳ.

lin.19.

lin.19. ἀλλ' ὅτι πρεσιόντος Ἰουστινιανοῦ. Incredibilis librarij oſcitantia;en quartò nomen Iuſtiniani pro nomine Iuſtini. Illud etiam emenda ὅτι, pro ἔτι.

lin.23. ἀναλοῦσιν. Lege, ἀναλοῦν.

lin.24. ἢ λογισμὸν ἡμέτερον. Corrige, ἢ μέτερον.

Pag.87. l.6. γινομένην ἐπ' αὐτοῦ, non ἐπ' αὐτόν.

lin.7. νίκα ὀνάλουν. De ſeditione dicit, quæ ſub initium Iuſtiniani Principatus exorta eſt, τὴν ΝΙΚΑ ὀνάλουν. Vide noſtras Notas Hiſtoricas.

lin.20. οὐκ ὀλίγων πρότερον. Vel expunge οὐκ, & lege ὀλίγῳ πρότερον. Vel ſcribe, οὐ πολλῷ πρότερον.

Pag.87. l.13. βραχὺ τὰς πάντ. οὐσ. Scribe, κατὰ βραχύ: vel βραχεῖ, pro ἐν βραχεῖ.

Pag.88. l.3. πόρον ἐν οὐ. Loquitur de annuo vectigali, πόρου ἐνός.

lin.18. οὐχ ὅσον πολλαὶ εἴρηται πολλαπλάσια. Caſtigo, οὐχ ὅσον, ὡς εἴρηται, πολλαπλ. ita conſtat ſententia.

lin.23. τὴν τε κατηκόων ζωτηρίαν. Quare ζωτηρίαν? magis placet ἐλευθερίαν. niſi fortè de Iuſtiniano illud quoque credere non dubites.

Pag.89. l.6. τὰ ἐς τὸ θεῖον οὐκ ὀρθῶς. Meliùs quàm Codex Pinellianus, qui οὐκ, non agnoſcit. Et ſtatim ſcribe Κυαισίτωρα.

lin.12. χρημάτων διαλανθάνειν. Pro recta ſententia duas litteras muto, διαλαγχάνειν.

lin.23. κατηγορεῖ τε. Nullus hîc ſenſus eſt, niſi legas, ἀκατηγόρητοι καὶ ἀνεξέλεγκτοι. Et ſtatim, ὡς λαθραιότατα τῶν παρατυχόντες. Sic loquitur Procopius.

lin.31. διαφέρειν ἰσχυρὸς εἴη. Adſtipulatur Codex Pinellianus; verùm legendum eſt, διαφθείρειν.

lin.40. ὅπως τε τὰ ἄλλα. Pinellus, ὅπη. Non placet.

Pag.90. l.3. ὡς οὐκ αὐτοῦ μεγάλου. Liber Pinelli, ὡς οὖν αὖ οὐ μεγάλου. Dolemus eum periiſſe librum; ſed vt vides, & ille à librariis malè acceptus fuit.

lin.5. οἵπερ τῶν ταύτην. Pinellus, ἥπερ. Hoc magis probo.

lin.17. νόμου μὲν, οὐδὲ ὃς ἀκολουθεῖν ἔχοντα. Hanc lectionem retinerem, niſi ſuſpectam faceret, οὐδ' ὃς: quaſi & Tribonianus ita legum imperitus fuerit, vt Iunilus Afer. Quare locum ita reſtituo; νόμοις μὲν οὐδὲ ἐς ἀκολουθεῖν ἔχοντα.

lin.18. γράμματα λαῖτινα. Lege, λατῖνα.

Pag.91. l.14. ταύτην μὲν οὖν. Corrige, ταῦτα.

lin.39. ὅσοι τῆς τιμῆς ὑπὲρ τὸν χρόνον. Sic, τὴν τιμὴν πρεῖ.

Pag.92. l.25. ἐπὶ κατηκόοις πάντας ἐργάζεσθαι. Non, ſed πάντα.

lin.26. τὰς χώρας αὐτῶν ἄνθρωποι τῶν ἀπολ. Ita legendum eſt, αὐτοῖς ἀνθρώποις ἀπολ.

lin.34. οὐκ ἄλλου του ἐν ἐπιμελείᾳ καθίστασθαι. Adde hîc, ἢ, ſeu εἰ μή.

lin.40.

lin.40. περιαπεπλωκότων οὐδενὶ. Deeſt, λόγῳ.

Pag.93. l.28. ὅτι διαμισθαρνοῦντας. Lege, ὅ, τι δὴ μισθαρνοῦντας.

Pag.94. l.14. ἐπιγενησομένων. An ἐπιγενησαμένων? An ἐπιγενομένων?

lin.24. τῇ τῆς παρουσίας ἐξουσίᾳ. Hæc librarius peruertit, & corrupit. Scripſiſſe Procopium arbitror, τῇ τῆς ἐξουσίας παῤῥησίᾳ, vel περιουσίᾳ.

lin.31. πολεμίων στρατοῦ ἀνδραποδίδασι καὶ λῃισαμένοις. Pro ἀνδραποδίσαντι καὶ λῃισαμένῳ, reſpexit πρὸς τὸ νοούμενον. Et lin.35. ἀναχωροῦσι.

lin.37. ἄπερ οὖν τὰ σφίσι. Incredibilem hîc vides librariorum incuriam, niſi adeò lituris deforme fuit αὐτόγραφον Procopij, vt vocum integritas deſcribentibus vix appareret. Hæc, vt infinita alia, dilacerata ſunt, quæ ita reſarcio, ἀπαιτοῦντα σφᾶς.

lin.39. ἀναγκαίων αὐτῶν. Hæc vt cum ſuperioribus conueniant, ita reſtituenda ſunt. ἀναγκαίοις αὖτις ἐς ξυμμαχίαν ῥωμαίοις οὖσας.

Pag.95. l.8. ἀναχωροῦσι. Aptius eſt ad ſententiam, hoc ad Hunnos referre cum præda recedentes. Quare lege, ἀναχωροῦντας.

lin.14. καὶ χρήμασι ζημίαν. Conſtabit ſenſus & oratio, ſi legas, ζημιοῦν.

lin.18. ἀντικαθισαμένοι μὲν. Hîc adde ἄλλον, vel tale aliquid.

lin.20. ἐπὶ κοινῆς ἐποιοῦντο. Hîc etiam deſideratur σπουδὴν, vel quid ſimile.

lin.29. ὕστερον ἢ ἅπαν. Lege, ἅπαντας.

lin.30. ἀργυραμοιβόν τε. Pro τε, pone τινά.

lin.39. κλέψαι μετὰ τῶν. Diſtingue, μὲν τὰ τῶν: ſequitur enim, ἄλλοις δὲ.

Pag.96. l.24. ἐκ τοῦ κεφαλαίου. An ἐς τὸ κεφάλαιον? Ego quidem ἐπέχω, nam plenus tenebrarum hic locus eſt.

lin.27. τῆς τῶν πολεμίων διαφθορᾶς. Lego, πόλεων.

lin.30. περιῆρξε. τότε λῃστὴς. Hîc etiam conſuamus dilaceratas voces, περιήρχετό τε λῃστὴς ἔννομος ὄνομα τῇ πράξει τιθεὶς, &c.

lin.34. καὶ πάντων. Corrige, ἐκ.

Pag.97. l.27. πλείστων τοῖς πολεμίων. Lego, πλείσταις τῶν πόλεων.

lin.30. ἅπερ τοῖς ὑποτελέσι. Scribendum ἤπερ. Et ſtatim ὑπὲρ τουτουὶ, pro τοῦτο δὲ.

lin.33. ἢ ἀκμάζειν ἐνδεεστέρως μὲν. Ita caſtigo, ἤκμαζεν ἐνδεεστέρως δὲ.

lin.36. ἔν τε βιθυνίᾳ. Hunc locum ita cenſeo reſtituendum; ἐκ τῶν ἔν τε βιθυνίᾳ, καὶ φρ. καὶ θρ. χωρίων. Et pro πειρατὰς, lego πειρατὰς.

Pag.98. l.7. ὅπερ καλεῖν συνωνεῖν. De hoc diximus in Notis Hiſtoricis.

lin.32. τοῦ καλ. μονιχ. ἐτέθη. ἐπεῖτε. En tibi paſſim laceratas voces; lege, ἐτεθήπει τε.

Pag.99. l.30. γενόμενος μὲν παλαιστιναῖος. Pone, γένος μὲν παλαιστινός.

lin.40. ἰλιγγίων τε, καὶ δυσφορ. Legamus, ἰλιγγιῶντες.

Pag.100. l.11. οὐδέον ἐπλουτει. Pinellianus Codex, οὐδὲ. malè.

lin.21. ἀπεχρῆν μὲν οὖν ἡμῖν εἰπεῖν. Redundat εἰπεῖν. nam ſtatim eſt σημῆναι.

lin.26

lin.26. (§) ἄνθρωποι ὄυτω. Repone, ὄντι. Et ſtatim, τἄλλα εἰρήσετε, emenda, ἃ εἴρη), paulo antè.

Pag.101. l.2. γλῶ μηδενὶ ἔτι. Non ita, ſed, καὶ μηκέτι.

lin.15. Ουννων, καὶ Σκλαβινῶν, καὶ. Adde Γότθων, vel Ἀντῶν: nam & horum arma Barbarorum tum ſenſit Europa.

lin.18. τῶν ἢ διέφερον. Præcedit, τὰς μὲν: & vtrumque membrum refertur ad πόλεων.

Pag.102. l.12. ἀλλ᾽ ἦπερ ἔξεστι. Neſcio an legendum ſit, ἐξετέθη.

lin.20. αὖ ὄυτω τύχοι, καὶ ταῦτα. In ſuperiore linea habes, καὶ ταῦτα. Vel hic, vel ibi παρέλκει.

lin.25. σιωπῶν. Vide Notas Hiſtoricas.

Pag.103. l.6. οὐκ ἀπαξιοῦσι. Ita Pinellus. Rectè hoc quidem de miniſtris; niſi malumus de Iuſtiniano οὐκ ἀπηξίου. ſic habet Suidas. Et ſtatim pro οὔπω, lege ὄυτω, etiam reclamante Suida.

lin.12. τῇ δέ πῃ ἔχει. ζημίαις πολλαῖς ἄλλως τε, καὶ ὑπὸ τῶν χρόνοις τούτοις περιβαλέσθαι. Hæc in Pinelliano Codice deſiderabantur.

lin.17. ταύτας. Adde ἔλυον, vel quid ſimile.

lin.18. κατ᾽ ὀλίγον. Rectius, ſi legas, κατὰ λόγον. Adſtipulatur Pinelli Codex.

lin.26. οὐ τότε. Ita corrigo, οὐδὲ τότε αὐτίκα εἰσπεραττόμενος.

lin.29. πρὸς τὴν δὲ αὐτοῖς. Senſus expeditus eſt, ſi legas, προσόδων δὲ αὐτοῖς. Sed quæ ſequuntur corrupta ſunt; vel in iis aliquid deſideratur.

Pag.104. l.28. περιψυχίαν τινα τῶν οἰκείων. Adde, ἐκ τῶν οἰκ.

lin.38. κατὰ τῶν πολεμίοις συχνοῖς γινομένοις. Rectius fortaſſe, κατὰ τῶν πολέμοις συχνῶς ἀπογινομένων.

Pag.105. l.5. ἐπὶ χεῖρας. Hìc legendum, ἐπὶ μοίρας.

lin.15. τῶν ἀπὸ τ. Deeſt aliquid, fortaſſe Γραικίας. Vide ne reponas ἑλλάδος, cùm præcedat Γραικός. Nomen Γραικίας legimus apud Theodorum Studitam in epiſtolis. Vide Notas Hiſtoricas.

lin.22. ἑτέρων. De commilitonibus dicit, ἑταίρων.

lin.37. Hìc lego, χρήματα μεγάλα εἰσεπράττοντο οὕτω πάντως τῶν στρατ.

Pag.106. l.1. οὐδαμῆ. Non negat; ſed locum indicat, οὗ δή.

lin.21. τὰς ἐφόδους ῥωμαίων. Imò περσῶν, vel μήδων, reliquorúmque Barbarorum in Romanam ditionem. Idem mendum erat in Codice Pinelliano.

lin.24. περιέργως. Cum ſequenti φαύλως coniunge παρέργως.

lin.29. ἅτε καίτοι. Sic liber Pinelli. Non placet. Vel expungendum, καίτοι, vel legendum, καὶ αὐτοί.

Pap.107. l.10. ἀνδραπόδοις. Corrigere hoc quiſque poteſt, ἀνδράποδα.

lin.12. ἡνίκα τίνων Ἰουστῖνος. In exemplo Pinelliano Iuſtini nomen deſiderabatur, quàm bene, tute vides.

lin.19. ἐκάλουν. ἐπειδὴ δὲ αὐτὸς τὴν βασιλείαν ἔχειν, τούτοις δὴ τοῖς ὑπερηρίθμοις. Hoc totum in ſuo libro Pinellus non habuit.

lin.30. οὐδὲ τοῦτο. Lege, τὸ δέ.

Pag.108.l.15. σφίσι τάξεων. Sic legit etiam Pinellus; nos συντάξεων.

Pag.109.l.34. ἐς Βυζάντιον οὐ βασιλέως ἰοῖ γνώμη. Non hoc erat prohibitum, ſed ἐκ Βυζαντίου.

lin.37. οὐ γὰρ θέμις. Peruerſa hîc eſt, & perturbata orationis ſtructura. Ita diſpono. οὐ γὰρ θέμις τινὰ ἐκ Βυζαντίου ἀνάγεσθαι οὐκ ἀφειμένον πρὸς τῶν ἀνδρῶν τῶν τῇ τοῦ μαγίστρου καλουμένου ἀρχῇ ὑπουργοῦσι.

Pag.110.l.1. περιπόμενος δέ. Locus corruptus.

Pag.111.l.17. ἀπέτεμον. Si placet ἀπέτεκον. Nam inde τόκος, lucrum, in re numaria.

lin.19. τὰ πλεῖστα. Adde, εἰς τὰ καλοῦμ.

lin.29. ὤκνουν. Pro, ᾤκουν.

lin.31. ἐπεὶ δέ. Lege, ἐπὶ δέ.

Pag.112.l.12. εἴπερ τὰ τοιαῦτα. Fortaſſe, οἷάπερ.

lin.22. καταστησάμενος. De Iuſtiniano & Theodora.

lin.30. τὴν οἰκίαν. Ad Latinam vocem licèt Græcis in vſu librarius animum non aduertit; nam proculdubio Procopius ſcripſerat οὐξίαν. Lege Notas Hiſtoricas.

Pag.113.l.2. προσαιτεῖν τὴν. Malè diuiſa; lege coniunctim προσαιτητὴς.

Pag.114.l.21. πολλοῖς τε καὶ. Has amat conſtructiones Procopius; pro, πολλῶν τε καὶ ἀναρίθμων ὄντων.

lin.25. ἐπισκήψασαι. Quid ſi legas ἐπισκηψάντων?

Pag.115.l.7. ἀλλὰ τὰ μὲν. Lego, ἄλλο τε μὲν.

lin.22. στρατιώταις. Ponendum cenſeo στρατηγοῖς. Bene hi cum cæteris ἄρχουσι numerantur, non illi.

Pag.117.l.16. Σελεντιωνάρια καλούμενοι. Latina vox, Σιλεντιάριοι.

lin.37. τοῦ ἐν θερμοπύλαις φυλακτηρίοις. Lege, τοῦ φυλακτηρίου.

Pag.118.l.25. τὰ τ. Addo Ἀλεξανδρείας: nam de ea vrbe loquitur.

lin.28. ἐργάζεσθαι εἴωθε. Repono, εἴασε: vel ἤθελε. Ita cōnſtabit ſententia.

Pag.119.l.18. παραπέμψαι. Rectius παρέπεμψαν.

lin.22. βασιλεῖ μὲν. Ipſe Imperator rem comprobauit.

Pag.120.l.13. τῶν Ἀλεξανδρέων τοῦ. Supple ex vſu Procopij δοκιμωτέροις, vel λογιωτάτοις. Sic infrà de Emeſenis.

lin.29. ἀνήκεστα. Deſideratur, κακὰ, vel δεινά.

lin.37. ἀπειπὼν ἢ αὐτῷ. Legendum, ἀπεῖπον.

Pag.121.l.11. ἐπεὶ οὖν Ἀλεξανδρεῦσιν. Adde præpoſitionem ἐν.

lin.21. Sublatis aſteriſcis ſupple quod videtur deeſſe: ἅπερ ἐπεὶ ἐς βασιλέα ἦλθεν ἐξ.

lin.28.

lin.28. ἐπὶ τῆ Ἀλεξανδρου. Rectius, τῆ Ἀλεξανδρέων ἀρχῆς.

Pag.123.l.11. δεινὰ ποιεῖν. Non ita, ſed παθεῖν.

lin.23. Lege, τῆς ἐν παλαιςίνῃ καὶ φοινίκῃ.

lin.39. οὕτ' ἀνὴρ. Hæc ita emendemus. ἦν δέ τις ἀνὴρ πατρίκιος τὸ ἀξίωμα.

lin.40. ἐπεὶ οὖν. Lege, ἐπὶ δὲ.

Pag.124.l.2. εἴπ εὗρε τε. Corrige, εἴ τινας εὗρε πλεῦτ.

lin.12. τότε ὡμολογημένων. Refertur ad χρυσίον, ita, τὸ, τε ὡμολογημένον.

lin.25. ὡμιλογηκότων. Ad participium διοικεμένοις, ὡμολογηκόσι.

lin.29. περίεργον. Ex vſu, περιεργίαν.

lin.40. καὶ ταῦτα οὐκ ἐν ἐμέσῃ μόνον κύριοι εἶναι. Legendum eſt, κύρια εἶναι, hoc eſt, κεκυρωμένα. Procopius lib. 1. de bello Vandal. ταῦτά τε κύρια εἶναι, ἅτε αὐτῦ βασιλέως αὐτὰ διαπεπραγμένυ.

Pag.125.l.6. τῆς τινι πολιτῶν. Corrige, πρός τινας τῶν πολ.

lin.28. ὁμολογῶν. Pone, ὡμολόγει.

Pag.126.l.4. παρανόμως. Lege, παρανομίας.

lin.35. ἀδελφοῦ. Reponendum, τοῦ ἀνεψιοῦ: nam paulo antè Eudæmona Ioannis θεῖον appellauit.

lin.36. πρὸς βελιστάριον. Lege, λιβέριον, de quo & loquitur.

Pag.127.l.16. αὐτὸ οὐκ ἐλθόντος. Emenda, οὐκ ἐθέλοντος.

lin.22. εὐθύνεσθαι ἦν. Rectius fortaſſe, εἶναι.

lin.37. οὕτ'. Melius, οὕτως.

lin.28. δικαιώματα. Lego, δικαίωμα οὐδ' ὅ, ποιοῦ. Articulus verò τὰ, qui præcedit, refertur ad bona quæ Iuſtinianus diripuit.

Pag.128.l.28. καὶ αὐτὸ γράμματα. Lege, αὐτῇ.

lin.30. τῆς περὶ τούτων. Emenda, τῆς περὶ τούτυ αὐτὴν. Et ſtatim κεκομισμένοι.

Pag.130.l.10. τότε μώμυ αὐτίκα. Scribere voluit νόμυ. Intelligit Procopius Iuſtiniani mandatum de cognoſcenda Malthanæ cauſa.

lin.18. ἐν παλατίῳ. Adde, καὶ διαχρήσασθαι.

lin.23. ἐν οἷς, pro, ἐν ᾗ.

lin.31. ἐκ τούτων ᾗ ὅτι τις. Ita lego, ὅτε τις βύβλον τὸ Ἰουστινιανοῦ δύναται τεκμηριοῦσθαι: vel τεκμηριοῦσθω.

lin.34. ποιεῖται. Rectius, ἐποιεῖτο.

lin.37. ἐν τοῖς ἄνω χωρίοις. Ex interpretatione vides nos correxiſſe χρόνοις.

Pag.131.l.24. εὐδαιμονέςατα. Lege, εὐδαιμονέςατοι ἀπ' αὐτοῦ.

lin.37. ἄχρις ἐς Δακίβιζαν καθελὼν ἐνάβκασε πάντας ἐκ βυζαντίυ εὐθύς. Hæc deſiderabantur in Codice Pinelliano.

lin.39. οἷαι. Ita Pinellus, ſed malè; οἵαις, vel αἷς.

Pag.132.l.6. οὕτ' εἴασεν. Legit Pinellus, ὄντος. Reponamus, οὕτως.

lin.11. ἐν χώρᾳ μόλις ἑκάστῃ. Inuerſus ordo, ἑκάστῃ μόλις τε.

Pag.133. l.3. ἀγερσφορεῖν. Pinellianus liber, ἀγγαρσφορεῖν. Recta ſententia, ſed vox ſuſpecta. Legerem, ἀχθοφορεῖν.

lin.18. πορφυρίωνα. Scribendum πορφυρεῶνα, vt eius pagi Epiſcopi in Actis Synodicis ſubſcribunt. Eſt nomen περιεκτικόν. Ibi fortaſſe Tyrij purpuras piſcabantur. In Epiſtola Simeonis Stylitæ ad Iuſtinum Iuniorem θηλυκῶς nomen effertur, τῆς αὐτῆς πορφυρεῶνος.

Pag.134. l.3. ἐξεδωνίσθη. Aptè etiam legas, ἐξίσθη.

lin.21. τοσοῦτο δὲ ἀμαθής. Corrige, ὥστε δή.

lin.26. ἐν βασιλεῖ. Lege, βασιλείοις.

FRAG

FRAGMENTA

ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ

PROCOPII

EX SVIDA.

Procopius Anecdot.	*Suidas verb.*
Pag.2. l.32. Προκόπιος. ἡ δὲ ἐγγυητὴ ὕστερον Βελισαρίῳ γυνὴ γέγονεν ἤδη παίδων μήτηρ γενομένη πολλῶν, εὐθὺς οὖν ἠξίου μοιχεύτρια τὸ ἐξῆς εἶναι. Hæc ad lacunam paginæ ſecundæ pertinent.	Ἐγγυήσασθαι.
lin.34. τὸν δὲ εὐνοούμενον ἔλουσε Βελισάριος τὸ θεῖον λουτρὸν, χερσὶ δὲ οἰκείαις ἀνελόμενος εἰσποιητὸν ἐποιήσατο παῖδα, ᾗπερ εἰσποιεῖσθαι χριστιανοῖς νόμος.	Ἔλουσε.
Pag.3. l.3. εἶθ' ὕστερον ἐρασθεῖσα αὐτῆς ἐν παραβύστῳ. Hæc memoriter Suidam deſcripſiſſe nemo eſt qui non videat.	Ἐκτόπως.
lin.4. ἐν τῷ διαπλῷ τούτῳ καταφορὴς γενομένη τῷ πάθει.	Καταφορής.
lin.9. ἠράσθη αὐτοῦ τὰ μὲν πρῶτα ἐν παραβύστῳ, τελευτῶσα δὲ καὶ οἰκετῶν παρόντων. Memoriter etiam hæc deſcribebat, & alia infrà: adeò Suidæ familiaris fuit hic liber.	Ἐν παραβύστῳ.
lin.11. Κάτοχος ἤδη τῷ πόθῳ τούτῳ γεγενημένη καὶ διαφανῶς ἐρωτόληπτος οὖσα, οὐδὲν ἔτι κώλυμα ἔβλεπε.	Κάτοχος.
lin.15. ὅδε ἐπ' αὐτοφόρῳ τὴν πρᾶξιν λαβὼν ἐν Καρχηδόνι ἐξηπάτητο πρὸς τῆς γυναικὸς ἑκὼν γε εἶναι.	Ἐπ' αὐτόπτῳ.
lin.25. καίπερ τῷ Θεοδοσίῳ ἐκλελυμένον τὸν ἱμάντα τὸν ἀμφὶ τὰ αἰδοῖα ταῖς ἀναξυρίδας δέοντα.	Ἀναξυρίς.
Pag.4. l.21. ἦν δὲ ἄρα ἡ Θεοδώρα σκορπιώδης (τουτέστι πληκτικὴ) καὶ ὀργὴν σκοτεινή. Memoriæ lapſus, nam hæc Procopius de Antonina.	Σκορπαίνεσθαι.
Pag.6. l.2. Προκόπιος. γυνὴ τὸν τρόπον ἐξερρωγυῖα. Hæc aliter Procopius.	Ἐξερρωγυῖα.
Pag.7. l.32. οὐ ῥήμασιν, ἀλλ' ἔργοις ἀεὶ εἰώθασι τὴν ἐς ἀλλήλους σταθμᾶσθαι ὀργὴν οἱ ἄνθρωποι. De hoc loco dixi in Notis Cenſoriis.	Σταθμᾶσθαι.
lin.34. Προκόπιος. ὥρα σοι μὴ προϊδεῖν, ἐμὲ μὲν πρὸς τῇ	Θύρα.

τῆς οἰκίας διαφθορᾷ, καὶ χρημάτων ἐστερημένον τοσούτων πλῆθος.

Ἀναδούμενος. lin.38. Προκόπιος. αἶσχος ἀναδούμενον οὕτω μέγα πρὸς πάντων ἀνθρώπων.

Ἀμαρτάδες. lin.40. Προκόπιος. αἱ τῶν γυναικῶν ἁμαρτάδες οὐκ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας ἴενται μόνον, ἀλλὰ καὶ παίδων ἅπτονται μᾶλλον, οὕς γε καὶ δόξαν τινὰ φέρεσθαι ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον συμβήσεται, ὡς φύσει τρέπει ταῖς γειναμέναις ἐοικασι.

Καταπρήσεσθαι. Pag.8. l.20. ὠμοσάτην ὅσοι δεινότατοι χειστιανοῖς ὅρκοι ὀνομάζονται, μήποτε ἀλλήλων καταπρήσεσθαι ἄχει τῶν ἐς ὄλεθρον φερόντων.

Δεξαμένη. Pag.15. l.13. εἰς τὸ ἱερὸν τῆς σοφίας ἥκων, εἰς αὐτὴν που τὴν θείαν δεξαμένην, ἐξαπιναίως ἐκάθισεν, ἀλλὰ κἀνθένδε ἀφέλκειν αὐτὸν ἴσχυσε. Subdit Suidas. τουτέστιν ἡ τράπεζα ἡ τὰ θεῖα δεχομένη. Quod verum non eſſe oſtendimus in Notis Hiſtoricis.

ὀξυρεγμία. Pag.19. l.7. ἡ δὲ περιπάτοις ἐποιεῖτο συχνοῖς ὀξυρεγμίαν προσποιουμένη.

Κῆδος. Pag.20. l.20. ἐς κῆδος γὰρ ἀλλήλοις συνηλθέτην οὐ δυοῖν.

Τύχη. Pag.21. l.35. οὐκ ἂν ἀνθρώπων βουλαῖς, ἀλλὰ τῇ ἐκ θεοῦ ῥοπῇ πρυτανεύεται τὰ ἀνθρώπεια, ὃ δὴ τύχην καλεῖν εἰώθασιν ἄνθρωποι, οὐκ εἰδότες ὅτου δὴ ἕνεκα τῳ προΐεσι τὰ ξυμβαίνοντα, εἴπερ αὐτοῖς οὐκ ἔνδηλα γίνεται. τῷ γὰρ ἀλόγῳ δοκοῦντι εἶναι, φιλεῖ τὸ τῆς τύχης ὄνομα προσχωρεῖν.

Ἐνδελεχέστατα. Pag.27. l.19. πράγμασιν ἐνδελεχεστάτοις ἀπὸ τῆς πενίας μαχόμενοι ἀπαλλαξείοντες ἐς βυζάντιον ᾔεσαν.

Σισύρα. lin.23. οἱ δὲ ἐς βυζάντιον ᾔεσαν, σισύρας ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοὶ φέροντες, ἐν οἷς δὴ ἄλλο οὐδὲν, ὅτι μὴ διπύρους ἄρτους οἴκοθεν ἐμβεβλημένοι ἀφίκοντο.

Τυμβογέρων. Pag.28. l.24. περὶ καὶ (lege προκόπιος.) ὁ δὲ ἰουστινιανὸς (lege ἰουστῖνος) τυμβογέρων ἦν ἤδη. Vide noſtras Notas Hiſtoricas, nam hic Suidæ Interpres labitur.

Γουστῖνος. lin.25. ἦν δὲ ἀμαθὴς γραμμάτων ἁπάντων, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον, ἀναλφάβητος.

Ἐπισκήπτει. lin.36. τὸν μὲν οὖν λοιμὸν καίπερ ἐπισκήψαντα ἐς τὴν ξύμπασαν διέφυγον οἱ ἄνθρωποι οὐχ ἧσσον ἢ ὅσοις διαφθαρῆναι τετύχηκε.

Νεοχμοῦν. Pag.29. l.32. ὁ δὲ φυλάσσειν τῶν καθεστώτων οὐδὲν ἠξίου, πάντα δὲ νεοχμοῦν ἐσαεὶ ἤθελε.

Ἀπόνοια. Pag.31. l.12. Προκόπιος. ἀδικούμενοι εἰώθασιν εἰς ἀπόνοιαν τρέπεσθαι οἱ ἄνθρωποι.

lin.24.

lin.24. καὶ πρῶτον μὲν τοῖς στασιώταις τὰ ἀμφὶ τὴν κόμην εἰς νεώτερόν τινα παραβέβλητο τρόπον. ἀπεκείρετο γὰρ αὐτὴν οὐδὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις. τοῦ μὲν γὰρ μύστακος καὶ τοῦ γενείου οὐδαμῆ ἥπτοντο. ἀλλ' αὐτὸν κατακομᾶν ἐπιπλεῖστον ὥσπερ οἱ Πέρσαι ἐς ἀεὶ ἤθελον. τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν τὰ ἔμπροσθεν ἄχρις ἐς τοὺς κροτάφους ἀποτεμνόμενοι, τὰ ὄπισθεν ἀποκρέμασθαι σφίσιν ἐπὶ μακρότατον. λόγῳ οὐδενὶ εἴων ὡς οἱ Μασσαγέται). διὸ καὶ οὔννιον ἐκαλεῖτο τὸ αὐτὸ εἶδος. καὶ τὰ ἱμάτια εὐπάρυφα ἠξίουν εἶναι. Εὐπάρυφα.

lin.36. ἔπειτα ἐς τὰ ἱμάτια ἠξίουν ἅπαντες εὐπάρυφοι εἶναι κομπωδεστέραν ἢ κατὰ τὴν ἑκάστου ἀξίαν ἐνδιδυσκόμενοι τὴν ἐσθῆτα. κτᾶσθαι γὰρ αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα ἐξ οὐ προσηκόντων παρῆν. τοῦ δὲ χιτῶνος τὸ ἀμφὶ τὼ χεῖρε μέρος αὐτοῖς, τὰ μὲν εἰς τὸν καρπὸν ξυνήει σφίσιν ἐν στενῷ μάλιστα. τὰ δὲ ἐνθένδε ἄχρις ἐς ὦμον ἑκάτερον ἐς ἄφατόν τι εὖρος διεκέχυτο, ὁσάκις αὐτοῖς ἡ χεὶρ σείοιτο ἀναβοῶσιν ἐν τοῖς θεάτροις τε καὶ ἱπποδρομίαις τοῦτο τὸ μέρος ἀτεχνῶς ᾔρετο αἴσθησιν παρεχόμενον τοῖς ἀνοήτοις, ὅτι δὴ αὐτοῖς οὕτω καλόν τε τὸ σῶμα καὶ ἁδρὸν ἂν εἴη. ὥστε δεῖν τε αὐτοῖς πρὸς τῶν τοιούτων ἱματίων καλύπτεσθαι. καὶ οὐκ ἐνενόουν ὅτι δὴ αὐτοῖς τῷ τῆς ἐσθῆτος ἠραιωμένῳ τε καὶ κενῷ, πολλῷ ἔτι μᾶλλον τὸ τοῦ σώματος ἐξίτηλον διελεγχθείη. ibidem.

Pag.32. l.14. ἐπωμίδες δὲ καὶ ἀναξυρίδες καὶ τῶν ὑποδημάτων τὰ πλεῖστα ἐς τῶν οὔννων τότε καὶ τ. τρόπον ἀποκέκειται σφίσι, Προκόπιός φησι. Ἐπωμίς.

Pag.35. l.23 ἧσσον δὲ ταῦτα τοὺς παραπεπτωκότας ἠνία ἢ τὰ πρὸς Ἰουστινιανοῦ ἐς τὴν πόλιν. Ἧσσον.

Pag.36. l.13. ἠλίθιός τε γὰρ ὑπερφυῶς ἦν, καὶ νωθὴς ὄνῳ ἐμφερὴς μάλιστα, καὶ οἷος τῷ χαλινὸν ἕλκοντι πείθεσθαι, συχνὰ οἱ σειομένων τῶν ὤτων. Ἠλίθιος.

Pag.38. l.27. ἦν δὲ κακοῦργός τε καὶ εὐπαράγωγος, ὃν δὴ μωροκακοήθη καλοῦσι. Μωροκακοήθης.

Pag.39. l 2. ἦν δὲ Ἰουστινιανὸς δολερὸς καὶ κατάπλαστος, σκόπος ὀργήν. Σκόπος.

Pag.41. l.21. χιτωνίσκος χειριδωτὸς οἷος πρέπει δούλῳ παιδί. Χιτών.

lin. 26. φησὶ Προκόπιος περὶ Θεοδώρας τῆς Ἰουστινιανοῦ γαμετῆς, ἀποδυσαμένη ξὺν τοῖς μίμοις ἐν τῷ μέσῳ ἑστήκει λορδουμένη τε καὶ τὰ ὄπισω ἀποκοντοῦσα. Hæc pertinent ad lacunam paginæ 41. Λορδουμένη.

Σκορπαίνεσθαι. Pag.42.lin.15. ἐς μὲν τὶ τὰς συνθεατρίας, εἰώθει ἐσαεὶ σκορπαίνεσθαι, βασκανία γὰρ πολλῇ εἴχετο. προσκόπιος.

Ἐπίδοξος. Pag.55.l.26. καὶ προσκόπιός φησι, παρεχομένη χιλίας ἀργύρου λίτρας τὸν ὠνὸν ὠνεῖσθαι ἐπίδοξος ἦν.

Παλαμναῖος. Pag.56.l.7. οὐκ ἄνθρωποι ἔδοξαν εἶναι, ἀλλὰ δαίμονες παλαμναῖοί τινες.

Βροτολοιγός. lin.19. ὥσπερ τοῖς ποιηταῖς λέγουσι βροτολοιγὼ ἤστην.

Ἀνθρωποδαίμονες. lin.25. Ἀνθρώπειός τε ἠμπέσχοντο σῶμα, καὶ ἀνθρωποδαίμονες γεγενημένοι τῷ τρόπῳ τούτῳ ξύμπασαν κατέσεισαν τὴν οἰκουμένην.

Πόρρω που. Pag.57.l.13. τινὲς δὲ τῶν αὐτῷ παρόντων πόρρω που τῶν νυκτῶν δηλονότι οἴαπερ ἐν καθαρῷ ἦν ἡ ψυχὴ, φάσμα θεάσασθαι δαιμόνιον.

Δίαυλος. lin.23. τούτοις δὴ οὐ μακροὺς διαύλους ποιεῖσθαι.

Ἰσχυρίζομαι. lin.36. ταῦτα γράφω οὐκ αὐτὸς θεασάμενος, ἀλλὰ τῶν θεάσασθαι ἰσχυριζομένων ἀκούσας.

Παραπλήξ. Pag.58.l.13. παραπλῆγι ἐοικότα ἐνθένδε ἀπαλλαγῆναι.

Ἀλιτήριος. lin.21. ἢ πῶς οὐκ ἔμελλεν οὐδὲ ἄνθρωπος δαίμων τις ἀλιτήριος εἶναι.

Δαιμονίως. lin.26. ὁ δὲ ἐς τὰ ἀφροδίσια δαιμονίως ἐσπουδακώς.

Φθόρος. Pag.60.l.24. οὕτως ἦν κατεσπουδασμένος ὁ τῶν ἀνθρώπων ἀείφθορος.

Κατακορής. Pag.62.l.37. σιτίοις καὶ ποτοῖς κατακορὴς οὐδαμῆ γέγονεν, ἀλλὰ σχεδὸν ἄκρῳ δακτύλῳ γευσάμενος ἀπηλλάττετο.

Ἄγγαρος. lin.40. ὥσπερ γάρ τι αὐτῷ πάρεργον τὸ ἐσθίειν, τῆς φύσεως αὐτὸν ἀγγαρευούσης περὶ τὰ βρώματα ἐφαίνετο εἶναι.

Ἀπόσιτος. Pag.63.l.1. ὁ δὲ ἀπόσιτος ἡμέρας καὶ νύκτας δύο πολλάκις ἔμενε, καὶ ταῖς τοῦ πάσχα ἡμέραις ἀπόσιτος ἦν ὕδατι βραχεῖ ἀποζῶν.

Ἀνάδικα. Pag.64.l.11. Ἀνάδικα τὰ δεδικασμένα ποιῶν, αἰσχροκερδίας ἡσσώμενος.

Τριγονία. Pag.67.l.1. διαδεξάμενος ὥσπερ ἄλλο τι τοῦ πατρὸς ἐς τριγονίαν παρέπεμπε τὸ ἔχθος.

Λωφῆσαι. lin.5. ἦν δὲ Ἰουστινιανὸς ἐς μὲν ἀνθρώπων φθορὰν ἑτοιμότατος, ἐς δὲ τὸ λωφῆσαι ἀμήχανος.

Ἀκρατίζω. lin.12. ἡ δὲ Θεοδώρα ἀκρατισαμένη ἡσυχίαν ἦγε.

Ἀκρασία. lin.19. οὕτω τε ἐς πᾶσαν ἀκρασίαν ἐκπεπτωκυῖα τρίβων.

Ἐπικαλῶ. Pag.73.l.19. οὐδὲν ἐπικαλεῖν ἐπαγγείλασα πλὴν ὅτι παιδεραστοίη.

Οὐράνιον ὅσον. lin.27. τοῖς δὲ ἀνέκραγον οὐράνιον ὅσον.

Pag.79.

Pag.79. l.40. ὅτι δὲ δαίμων ἦν ἀνθρωπόμορφος ἡ Θεοδώρα, Τεκμήριον.
τεκμηριώσαιτο ἄν τις τῷ μεγέθει σταθμώμενος, ὧν ἐς τοὺς ἀνθρώπους κακῶν ἔδρασεν. ἐν γὰρ τῷ ὑπερβάλλοντι τῶν πεπραγμένων, καὶ ἡ τοῦ δεδρακότος δύναμις εὔδηλος γίνεται. Non de Theodora, ſed de Iuſtiniano hæc ſcribit Procopius.

Pag.80. l.8. θᾶσσον γὰρ ἄν τις τὴν πᾶσαν ψάμμον ἐξαριθ- Θᾶσσον.
μήσειεν, ἢ ὅσους τούτους ἀνῄρηκε. τὴν δὲ χώραν διαριθμούμενος ἔρημον οὖσαν τῶν ἐνοικούντων, μυριάδας μυριάδων μυρίας φημὶ ἀπολωλέναι.

Pag.83. l.7. ἐν εἰρηνικαῖς σπονδαῖς ἐξαρτώμενος ἀεὶ νῷ δο- Ἐξαρτήσας.
λερῷ ἐπὶ τοὺς πέλας πολέμου αἰτίας.

lin.9. ὁ δὲ ἐν τῷ πολέμῳ ἀναπεπτωκώς τε καὶ οὐδενὶ λόγῳ, καὶ Ἀναπεπτωκώς.
ὁ τὴν τῶν ἔργων παρασκευὴν ὀκνηρῶς ἄγαν διὰ φιλοχρηματίαν ποιούμενος.

Pag.86. l.2. χρημάτων ὑποσπανίζων τοὺς ὑπηκόους ἐληΐζετο. Ὑποσπανίζων.

lin.26. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς, ὥσπερ ποταμὸς ἀέναος ἐς ἡμέραν ἑκά- Ἀέναος.
στην ἐδήου τε καὶ ἐληΐζετο τοὺς ὑπηκόους.

lin.40. ἄλλοις στάσεως ἀφορμὴν, ἡ μέρους πρασίνου στοργὴν Πρασίνου.
Ἰουστινιανὸς ἐπενεγκὼν ἀνῄρει.

Pag.95. l.33. ὃς πάλαι μὲν ἐπὶ τῆς τοῦ χαλκοῦ τραπέζης κα- Θεόδοτος.
θήμενος, κέρδη αἰσχρότατα ἐκ ταύτης διεπορίζετο τῆς ἐργασίας, τὴν περὶ τοὺς ὀβολοὺς κλοπὴν δὴ μάλα τεχνάζων, καὶ τοὺς αὐτῷ ξυμβάλλοντας ἀεὶ τῶν δακτύλων τάχει ἐκκρούων, δεξιός γε ἦν κλέψαι, μετὰ τῶν αὐτῷ περιπεπτωκότων ἀναίδειαν, ἁλοὺς δὲ ὀμόσαι, καὶ τῶν χειρῶν τὸ ἁμάρτημα τῷ τῆς γλώττης περικαλύψαι θράσει. ἐν δὲ τοῖς τῶν ὑπάρχων στρατηγοῖς καταλεχθεὶς ἐς τοσοῦτον ἀτοπίας ἐλήλακεν, ὥστε τῷ βασιλεῖ ἀρέσκειν ἐς τὰ μάλιστα, καὶ ἐκ τῶν ἀδίκων αὐτῷ βουλευμάτων ῥᾷστα ὑπουργεῖν τὰ ἀμήχανα. τούς τε στρατευομένους ἀποστερῶν τὰς συντάξεις ἁπάσας καὶ ὠνίους τὰς ἀρχὰς ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον προθήσας. Hæc eadem Suidas deſcribit in Δεξιός.

Pag.97. l.33. ἐνδεεστέρως ἢ κατὰ χρείαν ὁ σιταγωγὸς στόλος ἀφί- Σιτωνία.
κετο. ἀπορούμενος δὲ τοῖς παροῦσιν ἔν τε Βιθυνίᾳ καὶ Φρυγίᾳ καὶ Θρᾴκῃ χωρίων πειρᾶσθαι, μέγα τι χρῆμα σίτου ἠξίου. ἦν τε ἀναγκαῖον τοῖς ταύτῃ οἰκοῦσι μέχρι μὲν εἰς τὴν θάλασσαν πολλῷ πόνῳ τὰ φορτία φέρειν. ἐς Βυζάντιον δὲ ξὺν κινδύνῳ ταῦτα ἐσκομίζεσθαι. καὶ βρα-

χρέα μὲν τιμήματα δῆθεν τῷ λόγῳ πρὸς αὐτοὺς φέρεσθαι. τὴν ζημίαν δὲ αὐτοῖς ἐς τόδε δὲ μεγέθους καθίστασθαι, ὥστε ἀγαπᾶν, ἤν τις αὐτοὺς ἐῴη, τόντε σῖτον οἴκοθεν τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι, καὶ τίμημα ἕτερον ὑπὲρ αὐτοῦ καταθεῖναι. τοῦτό ἐστι τὸ ἄχθος ὅπερ συνωνὴν καλεῖν νενομίκασι.

Ἐπιβολή. Pag.102.l.38. ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ τὸ τῆς ἐπιβολῆς ὄνομα, ὄλεθρος ἦν ἀπρόοπτος, ἐξαπιναίως τοῖς τὰ χωρία κεκτημένοις ἐπιγινόμενος, πρόρριζόν τε αὐτοῖς ἐκτρίβων τὴν τοῦ βίου ἐλπίδα. χωρίων τε γὰρ τέλος τῶν ἐρήμων τε, καὶ ἀπόρων γεγενημένων, ὧν δὴ τοῖς τε κυρίοις, καὶ τοῖς γεωργοῖς ἤδη τετύχηκεν ἀπολωλέναι τὴν γῆν πατρῴαν ἀπολιποῦσιν, ἢ τοῖς ἐγκειμένοις σφίσι διὰ ταῦτα κακοῖς κρύπτεσθαι, οὐκ ἀπηξίου φέρειν τοῖς οὔπω διεφθαρμένοις παντάπασι, καὶ τοῦτο ἐκάλουν ἐπιβολήν.

Λιμιταναῖοι. Pag.106.l.15. Οἱ ῥωμαίων βασιλεῖς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις πανταχόσε τῶν τῆς πολιτείας ἐσχατιῶν, πάμπολυ κατεστήσαντο στρατιωτῶν πλῆθος ἐπὶ φυλακῇ τῶν ὁρίων τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς, καὶ κατὰ τὴν ἑῴαν μάλιστα μοῖραν ταύτῃ τὰς ἐφόδους τῶν περσῶν τε καὶ σαρακηνῶν ἀναστέλλοντες, οὕσπερ λιμιταναίοις ἐκάλουν. τούτοις Ἰουστινιανὸς οὕτω δὴ παρέργως καὶ φαύλως ἐχρῆτο, ὥστε τεσσάρων ἢ πέντε αὐτοὺς ἐνιαυτῶν συντάξεων τοῖς χορηγοῖς ὑπερημέροις εἶναι. ἐπειδὰν δὲ ῥωμαίοις τε καὶ πέρσαις εἰρήνη γένοιτο, ἠναγκάζοντο οὗτοι χρόνου ῥητοῦ τὰς ὀφειλομένας συντάξεις μὴ λαμβάνοντες τῷ δημοσίῳ χαρίζεσθαι.

Σχολάριοι. lin.39. Σχολάριοι τρισχίλιοι πεντακόσιοι ἐπὶ φυλακῇ τοῦ παλλατίου ἦσαν τεταγμένοι, ἀριστίνδην ἐπιλεχθέντες ἐξ ἀρμενίων οἷς συντάξεις ἀνέκαθεν πλείους, ἢ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸ δημόσιον ἐχωρήγει.

Ὑπεραριθμός. Pag.107.l.17. ἐπεὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σχολαρίων κειμένων τρισχιλίων πεντακοσίων ὄντων. ἑτέρους δισχιλίους ἐντέθεικεν Ἰουστινιανὸς οὓς οὕτως ἐκάλεσε.

Πορθμός. Pag.109.l.25. πορθμὼ δύω ἔστον. ὁ μὲν ἐφ' ἑλλησπόντου ἀμφὶ σηστόν τε καὶ ἄβυδον. ὁ δὲ δὴ ἕτερος ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ εὐξείνου πόντου, οὗ τὸ ἱερὸν ὀνομάζεται. ἐν μὲν οὖν τῷ ἑλλησπόντῳ τελωνεῖον ἥκιστα ἦν, ἄρχων δέ τις ἐκ βασιλέως στελλόμενος, ἐν ἀβύδῳ καθῆστο,

ϑπῖσο, διερευνώμενος ἕκαστα, ὁ δὲ ἐπὶ πορθμοῦ τοῦ ἑτέρου στελλόμενος μισθὸν ἀεὶ πρὸς βασιλέως κεκομισμένος ἦν οὐδὲν πρὸς τῶν τῇδε ναυτιλλομένων κομιζόμενος.

Pag.111.l.9. τῶν ἀργυραμοιβῶν πρότερον δέκα καὶ διακοσίους ὀβολοὺς, οὓς φόλεις καλοῦσιν ὑπὲρ ἑνὸς στατῆρος χρυσοῦ προΐεσθαι τοῖς ξυμβάλλουσιν εἰωθότων, αὐτοὶ ἐπιτεχνώμενοι κέρδη οἰκεῖα, π' καὶ ε' μόνους ὑπὲρ τοῦ στατῆρος δίδοσθαι τοὺς ὀβολοὺς διετάξαντο. χρυσοῦ ἕκτην ἀποτεμόμενοι μοῖραν. Κέρματα.

Pag.113.l.22. διωμότους συνίστασθαι τοῖς διαφερομένοις ἐκέλευσε τοὺς ῥήτορας. Διώμοτος.

Pag.123.l.33. πρίσκος ἐμεσηνός. ὅσπερ ἀλλότρια γράμματα ὑπερφυῶς ἐξηπίστατο μιμεῖσθαι. τεχνίτης τε ἦν περὶ τὸ κακὸν τοῦτο δεξιὸς ἄγαν. ἐτύγχανε δὲ ἡ τῶν ἐμεσηνῶν ἐκκλησία τῶν τινὸς ἐπιφανῶν κληρονόμος γεγενημένη χρόνοις πολλοῖς ἔμπροσθεν. ἦν δέ τις ἀνὴρ πατρίκιος μὲν τὸ ἀξίωμα. μαμιλιανὸς δὲ ὄνομα, γένει λαμπρὸς, καὶ περιουσίᾳ χρημάτων. ἐπὶ δὲ ἰουστινιανοῦ ὁ πρίσκος διαριθμησάμενος πόλεως τῆς εἰρημένης τὰς οὐσίας πάσας, εἴ τινας εὗρε πλούτῳ περιακμάζοντας, καὶ πρὸς ζημίαν μεγάλην χρημάτων διαρκῶς ἔχοντας, τούτων διερευνησάμενος εἰς τὸ ἀκριβὲς τοὺς προπάτορας, γράμμασιν αὐτῶν παλαιοῖς ἐντυχὼν, βιβλίδια πολλὰ ὡς παρ' ἐκείνων γεγραμμένα πεποίηκεν, ὁμολογούντων πολλὰ χρήματα τῷ μαμιλιανῷ ἀποδώσειν. ἅτε παρακαταθήκης λόγῳ ταῦτα παρ' ἐκείνου κεκομισμένοι τότε ὡμολογημένον. ἐν τούτοις δὲ καταπλάσοις γραμματίοις, ξυνῄει οὐχ ἧσσον, ἢ ἐς ἑκατὸν κεντηνάρια. καὶ ἀνδρὸς δέ τινος, ὅσπερ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τηνικάδε χρόνου καθήμενος, ἡνίκα ὁ μαμιλιανὸς περιῆν, δόξαν τε πολλὴν ἐπί τε ἀληθείᾳ καὶ ἀρετῇ ἔχων, ἅπαντα ἐπετέλει τὰ τῶν πολιτῶν γραμματεῖα. ἕκαστον αὐτῶν ἐπισφραγίζων αὐτὸς οἰκείοις γράμμασιν, ὅνπερ ταβελλίωνα καλοῦσι ῥωμαῖοι. τὰ γράμματα δαιμονίως μιμησάμενος, τοῖς διοικουμένοις τὰ πράγματα τῆς τῶν ἐμεσηνῶν ἐκκλησίας παρέδωκεν, ὡμολογηκόσι μοῖραν αὐτῷ τινὰ κεῖσθαι τῶν ἐνθένδε πορισθησομένων χρημάτων. ἐπεὶ δὲ ὁ νόμος ἐμποδὼν ἵστατο, τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἁπάσας ἐς τριακονταετίαν παραγραφὴν ἄγων, ὀλίγας δὲ ἄλλας καὶ τὰς ὑποθηκα-

είας πάσας ἐνιαυτῶν μήκει ἐκκρεύων, ἐς βυζάντιον ἀφικόμενοι, καὶ χρήματα τῷ βασιλεῖ ἰουστινιανῷ προέμενοι μελήσει οὐδεμιᾷ ἔπεισαν γράψαι νόμον, οὐ χρόνοις τὰς ἐκκλήτας τοῖς καθήκουσιν. ἀλλ' ἐνιαυτῶν ἑκατὸν πλήθει δικῶν τῶν αὐταῖς προσηκουσῶν ἀποκεκλεῖσθαι. κεφάλαιον ἰουστινιανοῦ σέ τῷ πλήθει κρατυνόμενον.

INDEX

INDEX
RERVM SCITV DIGNIORVM,
QVÆ IN ΑΝΕΚΔΟΤΟΙΣ PROCOPII CONTINENTVR, SERIE ALPHABETICA DIGESTVS.

A

ACACIVS Vrſarius Theodoræ Aug. pater. 40
Addæus Syrus Iuſtiniano carus. 110
Aërium tributum à Iuſtiniano excogitatum. 91
Æris alieni publici condonatio ſublata. 100
Alexander Forſicula vexat milites. 106
Romanos. 117
Peloponneſios. 118
Amalasûthæ indoles & pulchritudo. 70.71
Necem Theodora procurat. ibid.
Amantius Eunuchus occiditur. 30
Anaſtaſia Theodoræ Aug. ſoror. 40
Anaſtaſius Imp. Iuſtinum Prætorianis præficit. 28
Eius opes Iuſtinianus exhaurit. 86
Anaſtaſius Theodoræ Aug. nepos. 20
Anatolius Aſcalonita. 127.128
Anazarbus terræ motu corruit. 84
Andreas Epiſcopus Epheſi. 12
Annona, tributum. 102
Annuæ largitiones ſublatæ. 100
Antiochia terræ motu concidit. 84
Antonina Beliſarij vxor Theodoſium adoptat. 3
Eundem deperit. ibid.
In Photium filium agit inſidiis. 5.6
Conſtantino molitur necem. 4
Indignationem tegit. ibid.
Ioanninam filiam Anaſtaſio ſponſo negat. 25
Beliſarium quocumque ſequitur. 6
Eius adulteria Photius prodit. 7
Aquæ ductum reſtaurare negligit Iuſtinianus. 116
Areobindus Theodoræ famulus. 72
Arethas Saracenus. 9
Arianorum Eccleſiæ à Iuſtiniano expilatæ. 51
Arſenius pſeudochriſtianus. 120
In crucem agitur. 122
Aſylum violat Theodora Aug. 15.73.75
Auguſta vocatur Domina. 134

B

BArbari Romanas opes exhauriunt. 86. 87
Ob id Romanam ditionem vaſtant. 50
Iuſtiniano permittẽte in Romanos graſſantur. 94
Muneribus afficiuntur à Iuſtiniano. 36
Baſianus nobilis à Theodora necatur. 73
Baſilius Edeſſenus ditiſſimus. 55
Baſſus Præfectus Prætorio. 92
Beliſarius mittitur contra Perſas. 6.8

Rem malè gerit in Perſide. 10
In Italia. 22
Perduellionis accuſatur. 81
Exauthoratur. 17
Contemnitur. 18.25
In priſtinum reſtituitur. 20
In Italiam mittitur. ibid.
Eius opes infinitæ. ibid.
Italicum bellum ære ſuo conficit. 21
Redit ex Italia. 23
Eius auaritia. 22
Expilatur à Theodora. 18.20
Eius in Antoninam amor. 21
Domeſtica publicis poſthabet. 9
Periurus. 15
Eius ingenium. 25
Conſilia contra Antoninam. 7.8
Ioanninam filiã deſpondet Anaſtaſio.20
Buzes Præfectus militum. 16
In carcerem detruditur. 17

C

CAlligonus Eunuchus Antoninæ leno. 12
Antoninæ reſtituitur. 14
Callinicus vrbs. 16
Carcer in Palatio deſcribitur. 17
Cauſidicos vexat Iuſtinianus. 113
Cenſitores militem vexant. 104.105
Centenaria præſcriptio Eccleſiis. 124
Chryſomalla meretrix Theodoræ à conſiliis. 78
Collector Magiſtratus. 96
Comitona Theodoræ ſoror. 40
Proſtibula. 41
Conſtantinus Comes ſtabuli Antoninam offendit. 4
Occiditur à Beliſario. ibid.
Conſtãtinus Quæſtor Iuſtiniano carus. 90
Conſules à Iuſtiniano ſublati. 114.115
Corinthi ruina. 85
Choſroës Perſarum tumultum ſedat. 11

D

DEi prouidentia. 21
Demoſthenes Patricius. 55
Deſcriptio, tributum. 103
Diocletiani in pauperes largitas. 119
Diogenem Theodora exagitat. 74
Dionyſius Edeſſenus. 55
Dityhiſtus Iuſtini commilito. 27
Domeſtici. 108
Dominus vocatur Imperator. 34
Domitiani ſtatua vnica. 37
Eius coniux. ibid.
Donatiuum quinquennale ſublatum. 108

E

ECcleſia Deiparæ. 15
Edeſſa obruitur. 84
Euangelus Cauſidicus emungitur à Iuſtiniano. 133
Eugenius Antoninæ ſicarius. 4
Syluerium Papam occidit. ibid.
Euphemia Aug. primum nomen deponit. 45
Impedit matrimonium Iuſtiniani. 44
Eius mores. ibid.
Exploratores ſubſtulit Iuſtinianus. 132

F

FAuſtinus Samarita reus abſoluitur à Iuſtiniano. 123
Fluuiorum inundationes. 84
Fœminæ pudicitia. 35
Frumentatio ſubditis oneroſa. 97
Frumenti putridi diſtributio. ibid.

G

GOthorum Imperij fines. 81
Græcum nomen probrum. 105

H

HEbræos vexat Iuſtinianus. 125
Hæreticos Iuſtinianus punit. 51
de Hæreticis Procopij ſententia. ibid.
Hephæſtus Alexandriæ Præfectus. 118
Hermogenes officiorum magiſter. 78
Herodianus ſe Gotthis dedit. 22
Hunnos muneribus auget Iuſtinianus. 36

Impera

I

IMperatores colore ſcribunt. 29
Imperatorum pedes deoſculari. 134
Impoſitio, tributum. 102
Indara meretrix Theodoræ à conſiliis. 78
Ioannes Ærarij Præfectus Theodoræ ingratus. 99
Ioannes Cappadox Theodoram defert. 79
Exulat. ibid.
Ioannes Edeſſenus obſes Romanorum. 55
Ioannes Gibbus dux exercitus. 27
Ioannes Heluo. 16
Ioannes Laxarion Alexandriæ Præfectus. 126
Ioannes Theodoræ filius. 76
Ioannes Vitaliani Legatus Beliſarij. 22.23
Ioannina Beliſarij filia. 20
Ab Anaſtaſio conſtuprata. 24
Iulianus Tyrannus. 52
Iunilus Quæſtor legum imperitus. 90
Iuramenti religio. 8.9
Iuramentum Magiſtratuum. 93
Ius inſtabile. 64
Iuſtinianus Imp. conſalutatur Cæſar. 45
Figit & refigit leges. 61
Legem de matrimoniis abrogat. 45
Quæſturam deformat. 89
Magiſtratus mutat. 49.89
Beliſarium cur euocat ex Africa. 81
Præfecturas pretio locat. 92
Sceleratos Reip. præficit. 94
Amat improbos. 62.99
Seditioſos fouet, & honorat. 35.36.48
Venetos ſibi conciliat. 30
Eorum factioni ſe adiungit. 43
Inſtituit monopolia. 88
Miniſtrorum ſibi officia ſumit. 63
Barbaris opes Romanas concedit. 86
Barbaros largitionibus auget. 36.87
Exhaurit Ærarium Romanum. 86
Ad omnia perturbanda natus. 81
Autor Reip. malorum. 29
Bellorum. 83
Pacem cum Choſroë pecunia redimit. 50
Eius mores. 38.39
Ad Barbarorum mores ſe componit. 63
Eius & Theodoræ morum ſimilitudo. 56
Stolidus. 36
Domitiano perſimilis. 37
Aures agitat. 36
Mendax. 39.126.127
Periurus. 62
Vitaliano fidem publicam violat. 30
Subditis affingit crimina. 86
Fraudibus agit cum litigantibus. 48
Cupidus rerum nouarum. 29
Iactat ſuam pietatem. 129
Aſſentatores audit. 60
Rebus ſuum nomen indit. 49
Theodoram adamat. 43
Eidem omnia indulget. ibid.
Eiuſdem magicis artibus patet. 99
Propter auaritiam Conſules abolet. 114. 115
Spectacula ſuſtulit. 114
Sacerdotia vendit. 122
Vectigalia rigoroſè exigit. 53
Expilat Aſianorum Eccleſias. 51
Senarores. 54
Zenonem, Demoſthenem, Tatianum, Hilaram, Dionyſium, Ioannem Baſilij filium. 55
Liberium. 127
Euphratam, Eudæmonem, Irenæum. ibid.
Hæredes Senatorum. ibid.
Raptas opes ſtatim effundit. 40.49
Præſente pecunia nec Venetis fauet. 130
Sanguinis auidus. 29.39
Necat Amantium. 30
Vitalianum. ibid.
Infinitos homines. 80.81.82
Vexat Cauſidicos, Medicos, &c. 113
Pauperes. 116.117.118.119
Aſtrologos. 53
Mercatores. 109.110
Numularios. 111
Serìcarios. ibid. & 112
Milites. 108.109
Officiales Magiſtratuum. 108
Hebræos. 125
Ægrotat. 16.43
Iuſtiniani Imp. cum Theodora matrimonium. 45

Lex

Lex de Præfecturis gratis dandis. 93
Decreta in Hæreticos, Gentiles, & Samariras. 51.52.53
In maſculorum corruptores. ibid.
Lex de hæredibus Senarorum. 128
Iudicia. 64.65
Eius & Theodoræ ſimilitudo animorum. 60.68
Simulata ſtudia. 48
Simulatæ altercationes. 49
Amor in improbos. 22
Crudelitas. 30
Auaritia. 39
Exemplo declarata. 85
Rapinæ. 29.86.87.92
Artes rapinarum. 55.56
In litigatores. 48
In militem. 108
Eleemoſynæ ex rapinis. 60
Mores. 59
Pietas qualis. 60
Abſtinentia cibi. 63
Vigiliæ. ibid.
Lenitas. 59
Animi dotes nil profuerunt Reipubl. 63
Leuitas. 60
Amor & odium. 61
Ira. 59
Corporis forma. 37
Aſpectus prodigioſus. 57.58
Dicta. 55.89.129.133
Oratio barbara. 63
Studia Theologica. 83
Ædificia quæ non neceſſaria. 36
Iuſtinus Imp. quando & cur venit Byzantium. 27
Miles Prætorianus. ibid.
In carcerem truditur. ibid.
Liberatur. 28
Prætorianis præficitur. ibid.
Fit Imperator. ibid.
Litterarum expers. ibid.
Vt ſcribit ſuum nomen. 39
Stolidus. ibid.& 45
Principatus anni. ibid.
Moritur. ibid.
Eius patria Bederina. 27
Italia maior quàm Africa. 81

L

Largitiones annuæ ſublatæ. 100
Leo Cilix Referendarius. 65.129
Leontius Referendarius. 78
Liberalium artium profligator Iuſtinianus. 113
Liberius Patricius Romanus. 121.122
De Præfectura contendit cum Ioanne. 127
Logothetæ qui. 104
In Italiam & Africam miſſi. 81
Longinus detegit Priſci fraudes. 125
Ludi publici ſublati. 114
Lupicina Iuſtini vxor. 29

M

Macedonia famula defert Antoninam. 3.4
Occiditur. ibid.
Macedonia meretrix Theodoræ amica. 58.59
Mammilianus. 127.128
Malthanes Cilix. 130
Martinus Beliſario ſufficitur. 17
Mater Iuſtiniani à Dæmoniis deluſa. 57
Matrimonia nobilium curat Theodora. 77.78
Medicos vexat Iuſtinianus. 113
Mercatorum damna. 109.110.111
Milites limitanei ſublati. 106
Milites Conſtantinopoli excepti. 104
Militum diuerſi ordines. 104.105
Militum vexationes. 105.106.107
Miniſtris ſtipendia intercepta. 97
Miniſtrorum Magiſtratuum damna. 108
Monachi comam tondent. 6
Monacho qualis viſus ſit Iuſtinianus. 58
Monaſterium conuerſarum meretricũ. 75
Monopolia inſtituit Iuſtinianus. 88
Montaniſtæ ſeſe incendunt. 52
Mulieris pudicitia. 135
Mulieribus adulteris fauet Theodora. 77

N

Nautarum vexationes. 110
Nili inundatio. 84
Numus aureus diminutus. 111

P

PAulus Epiſcopus Alexandriæ. 120.121.
122
Pauperum vexationes. 116.117.118.119
Pegaſius à Solomone interemptus. 26
Pelagius E. R. Archidiaconus. 121
Perſarum in Choſroëm tumultus. 11
Peruſia à Gotthis capta. 24
Petrus Barſames Theodoræ carus. 98
Veneficus & Manichæus. ibid.
Prætorio præficitur. 95
Ærario. 99
Eius flagitia. 95.96.99.100
Petrus Magiſter Officiorum. 71
Amalaſunthæ necem procurat. ibid.
Eius rapinæ. 107
Phocas Præfectus Prætorio. 92
Pholes. 111
Photius Antoninæ filius, Beliſarij priuignus. 7
Matri tendit inſidias. 5.7
Eius adulteria defert. ibid.
Simultas ob id cum Theodoſio. 5
Quem carcere vincit. 12
Cæditur. 13
E carcere elabitur. 15
Fit Monachus. ibid.
Eius natura & mores. 5
Præfecti Prætorio quare ditiſſimi. 91
Quæ quotannis Cæſari pendebant. ibid.
Præfecti Vrbis autoritas. 88
Præfectorum & Magiſtratuum iuramentum. 93
Præfecti Prouinciarum. ibid.
Præfecti conductitij. ibid.
Præſcriptio centenaria datur Eccleſiis. 124
Prætor Plebis. 89
Prætorianorũ ordines & numerus. 106.107
Licentia. 65
Priſcus Iuſtiniano à ſecretis. 71
Ad ſacerdotium adigitur. 72
Priſcus Emeſenus falſarius. 123.124
Proclus Quæſtor. 28
Vir integer. 44
Procopius cur ſcripſit Ανέκδοτα. 12
Damnat Hæreticos, Gentiles, Samaritas. 51.52
Eius ſententia de prouidentia Dei. 47
Proreſtores. 108
Pſoës Diaconus. 121

Q

QVadratus Theodoræ nuntius. 19
Quæſitor, & eius officium. 89
Quæſtores quales eſſe debeant. 89.90
Quæſturæ munus deformauit Iuſtinianus. 89
Quinquennale donatiuum ſublatum. 108

R

REferendariorum munus. 65
Reip. ſtatus ſub Iuſtiniano. 83
Rhodo Præfectus Alexandriæ. 120
A Iuſtiniano necatur. 121

S

SAbbatius Iuſtiniani pater. 57
Salutandi Imperatoris & Auguſtæ mos. 133
Salutare quando neminem liceat. 45
Samaritarum rebellio. 52
Saturnini matrimonium. 78
Ludibrium. ibid.
Seleucia terræ motu concidit. 84
Senatores approbant Iuſtiniani matrimonium. 46
Expilantur à Iuſtiniano. 54
Eorum adulatio. 68
Autoritas nulla. 64
Sergius Bacchi filius. 25.26
Serici pretium. 111
Mercatura. 112
Seſti & Abydi conſtituuntur publicani. 109.110
Solomon. 26.27
Syluerium Papam occidit Eugenius. 4

T

TAbella quatuor litterarum Iuſtini. 28
Tarſus obruitur. 84
Tatianus Patricius. 55

t Templum

Templum Deiparæ. 15
Terræ motus. 84
Theodora Auguſta Comitonæ ſorori deſeruit in circulis. 41
Scenæ addicitur à marre. ibid.
Mimorum ſocia. ibid.
Impudenriſſima. 42
Proſtibula Planipes. 41
Meretrix celeberrima. 42
Omnes eam deuitant. ibid.
Hecceboli concubina. ibid.
Adamatur à Iuſtiniano. 43
Fit opulenriſſima. ibid.
Magicis artibus agit cũIuſtiniano.98.99
Amalaſunrhæ Reginæ parat exitium. 71
Ioannem Cappadocem in Ægyptum amandar. 79
Priſco inſidiarur. 71
Baſianum crudeliſſimè necar. 73
In gratiã Antoninæ mulros interimir.13
Diogenem exagitat. 73.74
Areobindum famulum diuexat. 72
Ioannem filium occidit. 77
Nobiles fœminas exagitar. 75.76
Marrimonia nobilium curat. 77.78
Saturnino meretricem deſpondet. ibid.
Stupro filiæ Beliſarij, opes eius ſibi procurat. 24
Mulieribus adulteris patrocinatur. 77
Sua facinora ſtudioſè celat. 72
Secedit in Heræum. 70
Meretrices ad meliorem frugem reuocar. 75
Sacerdotes & Magiſtratus creat. 77
Aſylum violat. 15.73.75
Theodoræ Auguſtæ parentes Vrſarij. 40
Sorores. ibid.
Filius ex fornicatione. 76
Forma corporis. 47
Mores. 66
Corporis cura. 67
Fornicatio. 76
Familiaritas cum Dæmonibus. 58
Faſtus. 67.68
Pedum oſcula. ibid.134
Crudelitas. 66.68.74
Odium in infenſos. 66.68.70.71
In Germanum. 22
In Ioannem Cappadocem. 79
Ioci. 69.70
Epiſtola ad Zaberganem. 11
Ad Beliſarium. 19
Somnium de ſua fortuna. 59
Carcer deſcribitur. 15
Theodorici Regis in milirem & pauperes largiras. 117
Theodoſius Antoninæ amaſius. 3
Baptizatur. 2
Ab Antonina adoptarur. ibid.
Ærarium Rauennæ & Africæ expilat. 5
Eius & Phorij ſimultas. ibid.
Confugit in templũ Ioannis Apoſtoli.12
Fit Monachus. 6
Antoninæ reſtituitur. 14
Eius interitus. ibid.
Theodoſius Senator à Theodora occidirur. 13
Theodotus Cucurbitinus Præfectus Vrbis. 43
Exular. 44
Theodorus Præfectus Prætorio. 95
Tribonianus Quæſtor. 90
Eius adulatio. 61

V

Vectigalium condonatio ſublata. 101
Veneti & Praſini Remp. euertunt. 31
Venetorum & Praſinorũ rixæ & cædes. 83
Venetorum & Praſinorum flagitia. 32.33.34.35
Venetorum habitus. 31.32
Veredarios ſuſtulit Iuſtinianus. 131
Vigilius Papa Iuſtiniano rogatui non paret. 122
Vitalianus occiditur. 30
Vrbium diuerſarum ruinæ. 84.85

Z

Zeno Anthemij Imperatoris nepos. 54
Zimarchus Iuſtini commilito. 27

INDEX
RERVM MAGIS INSIGNIVM,
QVÆ IN PRÆFATIONIBVS, ET IN NOTIS IN PROCOPII ARCANAM HISTORIAM HABENTVR.

Numerus Romanus Præfationes, Barbarus Notas indicat.

A

ACACIVS Vrſarius, Theodoræ Aug. pater. 30
Addæus Syrus Iuſtiniano carus. 105
Ἀδελφιδοῦς & ἀνεψιὸς quo differant. 12.20
Ἀδελφοποιΐα. 23
Eius ritus. ibid.
Ἀδελφοποιητός. ibid.
Adoptare filios in baptiſmo; extra baptiſmum non licebat. 3
Adrianæus aquæductus Byzantij. 107
Adulteras vt deprehendunt Byzantij. 83
Æneada familia quæ. 89
Aërium vectigal. 25
Ætherius mortuorum bona decerpit Iuſtiniano. 62
Africa & Λιβύη dupliciter dicitur. 86
Africa minor quàm Italia. ibid.
Africanorum anathema in Vigilium. 4
Agapetus Papa minis vexatur à Iuſtiniano. 89
Iuſtinianum Diocletiano comparat. 36
Ab hæreſi abducit. 74
Ἀγαπητοὶ qui dicuntur. 23
Ἀγαπητὸς Iuſtiniani Fœlix Papa. ibid.
Agathias & Procopius in Iuſtiniani patria non diſcrepant. 15
Alapæ Mimorum. 32
Albati & Ruſſati Aurigæ Circenſes. 24
Alexander Pſallidius ſiue Forficula. 102
Alexandrinis Diocletianus frumẽtum largitur. 107
Amantius Eunuchus occiditur à Iuſtiniano. 22
Eccleſiam S. Thomæ conſtruit. ibid.
Cur rebellis Trinitatis, & Zummas dictus. ibid.
Amicitiæ Ethnicorum firmatæ ſanguinis potione. 23
Chriſtianorũ, potu ſanguinis Chriſti. ibid.
Ἀμφιθέατροι idem quod Κυνηγέσιον. 30
Anaſtaſius Imperator cuſtodia Iuſtinum vincit. 16
Remittit ſeptennale tributum. 99
Hæreticus cur Pius dicitur. 13
Anaſtaſius Antiochenus exulat. 106.107
Anaſtaſius Theodoræ & Iuſtiniani ex filia nepos. 68
Θυγατριδοῦς. 121
Ioanninæ ſponſus. 3
Anatolius mortuorum bona decerpit Iuſtiniano. 61
Andreas Epheſi Epiſcopus. 7
Ἀνέκδοτα quibus libris prænotabatur. 2
Ἀνέκδοτα, Arcana hiſtoria. ibid.
Liber de vita Iuſtiniani. 2
An ſint integra. xiv.
Cur ſeorſim ab alia Procopij hiſtoria in Bibliothecis habeantur. ibid.
Ἀνέκδοτα ſcripſit Cicero. 2

ι 2 Ἀνεκδότων

Ἀνεκδότων Procopij exēpla quot extent. xiv.
Codex Vaticanus qualis. ibid.
Ἀνεψιὸς vox à Procopij Interpretibus non intellecta. 12
Quo differat à voce ἀδελφιδοῦ. ibid. & 21
Annona malè ſcribitur Σιωανὴ. 99. 100
Annona militaris à ſubditis exigitur. 99
Annorum Imperij Iuſtiniani ratio. 104
Antinomiæ in Iuſtiniani Cōſtitutionib. 74
Antonina mulier ſolertiſſima. 3
Theodoræ Aug. à veſte. ibid.
Duos viros habuit. ibid.
Ex priore Photium ſuſcepit. ibid.
Beliſarium quocumque ſequitur. ibid.
A Beliſario ad Iuſtinianū ablegatur. ibid.
Beliſario ſuperfuit. ibid.
Ioanni Cappadoci tendit inſidias. ibid.
Aquam ne putreſcat prohibet. ibid.
Reſtaurat Eccleſiam S. Procopij. ibid.
Eius filia Ildigeri coniungitur. ibid.
Appion Sacerdos & Præfectus Prætorio. 96
Ἀποθεριξάμενος quid ſit. 5
Aquæ penuria Byzantij. 107
Arabia, ſiue Arraba Iuſtini & Sophiæ Auguſtæ filia. 68. Baduarij vxor. ibid. eius filia Helena. 69
Areobindus Proiectæ maritus. 13. 69
Aretas Saracenorum dux. 7
Argentati Aurigæ additi à Domitiano. 24
Ariani occiſi in Eccleſia S. Mocij. 56
Hexacionitæ qui. ibid.
Cur à Iuſtiniano eximūtur à pœnis. ibid.
Arſenius Samarita pſeudochriſtianus. 57. 108. Iuſtiniano & Theodoræ carus. ibid.
Aſclepiodorus Præfectus Præt. Gentilis. 59
Aſinus cur appellatus Iuſtinianus. 26
Aſſeſſor & Quæſtor. 94
Aſyli religio à Theodora violata. 8
Athalaricus nepos Iuſtini Senioris. 67
Eius legatio de pace ad Iuſtinum, non ad Iuſtinianum. 18
Ἀτρεπτοὶ puellæ quæ. 84
Auaribus tributum pendent Romani. 54
Auguſtana Editio Procopij mutila. xiv. 8
Aula Iuſtiniani plena Ethnicis. 59
Aurati Aurigæ additi à Domitiano. 24
Aurigarum Circenſium origo. 25. factiones quatuor. 24. colores diuerſi. ibid.
Autores qui de Iuſtiniano ſcripſerunt. ij.
Eadem quæ Procopius. iij.
An illa ex Procopio acceperint. v.

B

Bacchi filij tres in Africa ſub Iuſtiniano. 13
Baduarius Curopalata. 17. Arrabæ ſiue Arabiæ maritus. 69. eius filia Helena. ibid.
Badurius Vigilantiæ filius. 69
Barbam radere & promittere Imperatores qui conſueuerint. 29
Barbaros muneribus auget Iuſtinianus. 52. 53. 54. inter ſe committit. 52
Baronij ſententia de Iuſtiniano & Theodora. iv. v.
Baſſus Patricius à Theodora occiſus. 82. 83
Baſilius vir ditiſſimus. 61
Βατραχὶς veſtis Praſinorum. 25
Bederina & Bederiana eadē. 14. an eadem cum prima Iuſtiniana. 15. diuerſa à Tauresio. ibid. in Illyria. 13. in Pannonia ſecunda. ibid. patria Iuſtiniani. ibid.
Beliſarius an Ethnicus. 59. falsò creditur Germanus. 5. Iuſtiniani δορυφόρος. ibid. Tribunus militum Daræ. ibid. ex Italia turpiter diſcedit. 11. perduellionis accuſatur. 85. exauthoratur. 10. an effoſſis oculis mendicarit. ibid.
Beliſarij patria. 5. filia Ioannina. 68. ſatellitiū numeroſiſſimū. 11. triumphi. 47. laudes. 5. bona Marinæ domui addita. 107
Biglantia idem quod Vigilantia. 67
Bigleniza ſoror Iuſtini Senioris. 67. Iuſtiniani mater. ibid. mœrore extinguitur. 35. Theodoræ matrimonium cum filio non probat. 36
Blachernæ vnde dictæ. 7
Blachernianum templum. 105
Boraides Iuſtiniani nepos. 69
Braducionem cur ſuſpendit Choſroës. 75
Βερσιὰ ſuburbanum. 80
Buzes dux exercitus. 10

C

Cabades Rex Perſarum. 99
Cæſaris & Nobiliſſimi an eadem dignitas. 42

Calli

Callinicus vrbs vnde dicta. 120
Canis adulteras prodit. 84
Carpianus Patricius à Theodora occiſus. 83
Caſſinenſe Priuilegium Iuſtiniani ſuppoſititium. 19.88
Caromis cædi quid ſit. 85
Cẽtenaria præſcriptio Eccleſiis cõceſſa. 110
Eadem reuocata. ibid.
Centenarium quid. 5
Cete Byzantiis infeſtum. 81
Chriſtiani à die Cœnæ Chriſti neminem ſalutant. 43
Chriſtianorum amicitiæ Chriſti ſanguine confirmatæ. 23
Choſroës Rex Philoſophus. 88
Iuſtiniani faſtum contemnit. 55
Chryſomalla merettix Theodoræ Auguſtę amica. 32
Cicero ſcripſit Ἀνέκδοτα. 2
Cinnabaris pro colore purpureo. 20
Eo colore ſcribunt Imperatores. ibid.
Circenſium Aurigarum origo. 25
Factiones quatuor. 24
Colores diuerſi. 25
Flagitia. ibid.
Circi & Theatri licẽtia in Iuſtinianũ. 63.64
Collectio nomen Magiſtratus. 22
Color quo ſcribunt Imperatores. 20
Color Venetus vnde dictus. 25
Coloribus cur diſtincti Aurigæ. ibid.
Comæ tondendæ ratio diuerſa. ibid.
Comam deponunt Monachi. 5
Eremitæ nutriunt. ibid.
Et laici, ſed ad luxum. ibid.
Comes Prætorianorũ & Excubitorum. 17
Comitona ſoror Theodoræ Auguſtæ. 30
Sittæ Comitis vxor. ibid.
Commercia publicanorum. 105
Concilium Chalced. Theodora damnat. 48
Conſiſtorium quis locus. 103
Conſtantinus Comes ſtabuli Iuſtiniani. 3
Bello clarus. 4
A Beliſario necatur. ibid.
Conſtantinus Quæſtor. 94
Conſtitutio Iuſtini & Iuſtiniani de Scenicarum nuptiis diſtinguitur. 38.40
Sæpe à Iuſtiniano confirmata. ibid.
Conſtitutiones Iuſtini & Iuſtiniani falsò inſcriptæ. 37.38
Conſules duo Orientis & Occidentis. 106.
Licèt in faſtis ſint duo, vnum cur Scriptores nominent. ibid.
Eius cuius nomẽ ignotũ, mẽtio vt fit. ibid.
Cur illos aboleuit Iuſtinianus. ibid.
Conſules Codicillares ſeu Honorarij. 5
Horum nomina faſtis non inſcribuntur. 7
Corippus frigidus Iuſtiniani laudator. iij. 28
Coronę in manibus & capitibus puellarũ. 31
Corporis cuſtodes qui. 16.103
Cura Palatij idem qui Curopalata. 17
Curatores Dominicarum domorum. 107
Curopalatæ nomen quando vſurpatum. 25
Curopalata Ædilis. 17
Militaris. ibid.
Honorarius. ibid.
Militaris primus poſt Imperatorem quando eſſe cœpit. ibid.
An Præfect. Prætorio dignior. ibid.
Curopalatæ ſub Iuſtiniano. ibid.
Cuſtodes Palatij. 17. 103
Cyprus an ſecunda ſit Iuſtiniana. 30
An Theodoræ patria. ibid.
Cyrillus magiſter militum. 84

D

DAras vrbs vnde dicta. 62
Dæmon quicumque nefarius homo dici ſolet. 65.66
Dæmonodora dicta eſt Theodora Aug. 66
Demoſthenes Præfectus Prætorio. 61
Δεσποτικαὶ & Δεσποτικαὶ domus. 107
Διξάμενον quid. 8
Diabolus dicitur quicũque nefarius. 65.66
Diadema Iuſtinianeum quale fuit. 76.77
Diocletiani largitas in Alexandrinos. 107
Diocletiano comparatur Iuſtinianus. 107
Ditybiſtus Iuſtini commilito. 14
Domeſtici. 103
Dominicæ domus. 107
Domitianus addit Aurigas Argentatos & Auratos. 24
Domitiani ſtatuæ euerſæ. 29
Vnica ænea tempore Procopij. ibid.
Domus Iuſtinianea. 50
Dulciſſimus Vigilantiæ maritus. 68
Eius filij. 66.67

E

Ἑβδόμον ſuburbanum. 79
Eccleſia Sanctæ Sophiæ ſæpe conflagrauit. 9
Mariæ Virg. in Blacherniano. 7
Ioannis Apoſtoli Epheſi. ibid.
Eccleſiaſtici Dominos vocant Imperatores. 46
In Eccleſiaſticos criminosè agit Iuſtinianus. 35
Theodora. ibid.
Editio Nouellarum corrigitur. 9
Electio Imperatorum à Patriarchis confirmatur. 45
Emboli qui ſint. 31
Embolaria mulier quæ dicatur. ibid.
Ἐν ἁγίοις, ὁσίοις, ἀγγέλοις, vſus explicatur. 73
Encauſtum, color quo ſcribunt Imperatores. 20
Qua ratione conficiatur. ibid.
Itali vocant *Enchioſtro.* ibid.
Ἑορτὴ per excellentiam Paſcha. 43
Ἔπαρχος. 92.93
Ab ὕπαρχος quo differat. 95
Epheſinorum Epiſcoporum ſeries. 7
Ἐπιβολὴ quid. 100
Eius autor Marinus Præfectus Prætorio. 95.100
Eccleſiis etiam impoſita. 101
A Iuſtiniano imperata. ibid.
Eccleſiis Hieroſolymæ condonata. ibid.
Epiſcopi Græci ſuis Imperatoribus adulantur. 115
Epiſcopos contradicentes Iuſtinianus punit. 90
Epiſcoporum Epheſinorum ſeries. 7
Eremitæ, non Monachi eomam nutriunt. 5
Euagrius quædam de Iuſtiniano vberiùs quàm Procopius ſcripſit. 83
Eudæmon Patricius. 111
Eugenius Antoninæ ſicarius. 4
Syluerium Papam occidit. ibid.
Eunuchi non fiunt Conſules. 6
Euphemia Aug. vxor Iuſtini Senioris. 67
Antea dicta Lupicina. 29.35
Nuptias Iuſtiniani cum Theodora non probat. ibid.
Sibi ſtatuam ponit. 36
Eccleſiam S. Euphemiæ conſtruit. ibid.
Eius & Iuſtini ſepulchrum. 46
Euphemia Ioannis Cappadocis filia. 119
Euphratas Eunuchus. 111
Euſebius Epiſcopus Cyzicenus. 85
Eutharicus filius adoptiuus Iuſtini Senioris. 29.18.67
Conſul. 18
Eutychius C P. Patriarcha exulat. 89.106
Euthymius vir Sanctus. 70
Exempla pudicitiæ matrimonialis. 28
Exercitus Romani numerus exiguus. 102
Exconſul quid. 5.6
Excubitores qui. 16.103
Expræfectus. 6

F

Facundus Hermianenſis reprehendit Iuſtiniani licentiam in Eccleſiaſticos. 71
Eius acerbus animus in Vigilium PP. 4
Falſarij ſub Iuſtiniano. 110
Fauor Theatri. 16
Fidei publicæ dandæ ritus. 23
Fœlix Papa Iuſtiniani ἀγαπητός. ibid.
Fornicaria & Embolaria idem. 35

G

Γαύδαρος Iuſtinianus. 27
Gentiles qui dicti. 25
Complures in Aula Iuſtiniani. 59
Georgius Theodoræ Aug. nepos. 31
Curator domus Marinæ. 107
Germania Beliſarij patria quæ. 5
Germanus Iuſtiniani nepos, non frater. 12. 69
Paſſaræ maritus. ibid.
Deinde Mathaſuentæ. 12
Eius filij Iuſtinus, Iuſtinianus, Iuſtina. 69. 70
Ex Mathaſuenta Germanus. 12.70
Græci nomine rarò vſi ſunt *Græci.* 102
Γραικὸς, & Ἕλλην differunt. ibid.
Græcorum Præſulum adulatio. 115

H

Helena Baduarij filia. 69
Heræum Iuſtiniani ſuburbanũ. 80.81
Hæretici plurimi ſub Iuſtiniano. 74
Ad rectam ſententiam cogendi. 55
Vltimo ſupplicio puniendi. ibid.
Eorum ſtatuæ in Iarinis. 56
Hermogenes Magiſter Officiorum. 84
Herodianus Beliſario infenſus. 11
Gorthis ſe dedit. ibid.
Heſychius Mileſius de Triboniano. 72
Ἡμέρα per excellentiam dies Paſchatis. 43
Ἡρία ſuburbanum. 80
Idem ἡραῖον, ἱερεῖον, & ἱέρεια. ibid.
Hiſtoria Arcana an ſit perfecta. xiv.48
Hiſtoricis omnibus ignota Procopij Ἀνέκδοτα. v.
Hiſtorici æquales & poſteriores Procopio, qui eadem de Iuſtiniano ſcripſerunt. vj.
Holonerum quid. 106
Homicidium vt deſcribit Procopius. 4
Hunni vt caput comunt. 25

I

I. Apex Iuſtinianus. 20
Ἱέρεια ſuburbanum Byzantij. 80
Ildericus Vandalus Iuſtiniano carus. 91
Imago Iuſtiniani. 28
Theodoræ. 47
Imperatoria. 77
Incendium S. Sophiæ. 9
Noſocomij Sampſonis. ibid.
Indara meretrix Theodoræ Auguſtæ amica. 32
Inſcriptiones falſæ in Codice. 37.38
Interpretatio nominum, & cognominum. 9
Ioannis Apoſtoli templum Epheſi. 7
Ioannes Baſilij filius. 61
Ioannes Cappadoces duo ſub Iuſtiniano. 23
Ioannes alter Cappadox C P. Patriarcha. 23
Primus Oecumenicus. 22.70.71
Ioannes alter Cappadox Præfectus Prætorio. 6
Ethnicus. 59
Sceleratiſſimus. 6
Iuſtiniano carus. ibid.
Falsò creditus Patriarcha. 7
Diſtinguendus à Ioanne Gibbo. ibid.
Diſſuadet Iuſtiniano expeditionẽ Africanam. 97
Eius præfectura decennalis. 96.98
Inuitus fit Sacerdos. 7.82
Denominatur Petrus. 7
Hic, non Beliſarius obolos mendicauit. 10
Ioannes Gibbus in carcerem Iuſtinum coniicit. 16
Ioannes Heluo, Græcè φαγᾶς. 9
Ioannes Patriarcha Chalcedonij filius Iuſtinianum inter Sanctos retulit. 73
Ioannes Pompei filius. 69
Proiectæ maritus. ibid.
Ioannes Theodoræ Auguſtæ filius naturalis. 68
Ioannes Theodoræ Auguſtæ nepos. 31
Ioannes & Theodorus contra Samaritas. 58
Ioannes Scholaſticus C P. Patriarcha Nomocanonis autor. 110
Ioannes Siſinioli. 13
Ioannes Vitaliani nepos. 11.69
Vir ſtrenuus. 11
Ad Iuſtinianum ablegatur à Beliſario. ibid.
Iuſtinæ maritus, ibid.& 69
Ioannina Beliſarij filia. 3
Anaſtaſio Theodoræ Auguſtæ nepoti deſpondetur. ibid.& 68
Irenæus Pentadiæ Patricius. 58
Contra Samaritas mittitur. ibid.
Iſauranum Præſidium. 119
Iſdigunas Perſarum legatus. 92
Italia maior quàm Africa. 86
Imperatoria domus continet omnes Magiſtratus. 79
Imperatores qui παξιδέοι dicti. 16
Chriſtiani τ̃ θείας λήξεως. 73
Pij ab Antonino Pio. 72
Domini vocantur ab Eccleſiaſticis. 46
Latinè loquuntur. 76
Latinè ſubſcribunt. 19

Quo

Quo colore ſcribunt. 20
Ad ſacerdotium adigunt rebelles. 83
Qui Venetis,qui Praſinis fauerint. 33
Qui barbam raſerunt. 28
Imperatorum electio à Patriarchis confirmara. 46
Pedes oſculandi mos. 115
Leges cur vtraque lingua. 76
Loca deliciarum. 79
Imperatoribus Patriarchæ benedicunt. 115
Nomina tributa pro gradu,non pro merito. 73
An ipſis Eccleſiaſtici deoſculentur pedes. 115
Imperium Romanum quando dici cœpit Græcorum. 101
Iucundianum hodie Galata. 107
Iuramenti forma. 98
Iuriſconſulti qui hanc Hiſtoriam non probabunt. ij.
Iuſtinianus Imperator Illyricè Vprauda. 9. 68
Taureſij natus,Bederinæ altus. 15
Iuſtini I. nepos ex ſorore. 24.68
Modò ἀνεψιὸς, modò ἀδελφιδοῦς Iuſtini. 24
Obſes apud Theodoricum Regem Gothorum. 34
Candidata militia quando functus. 16
Quando appellatus Nobiliſſimus. 41
Præfectus militiæ antequam Cæſar. 24
Succedit Vitaliano. ibid.
Quando creatus Cæſar. 41.42
Quoto ætatis anno. 21
An inuito Iuſtino. 42
Sumit Imperium. 22
An collegam habuerit. 45.89
Conſilia cum Theodora communicat. 47
In propinquos qualis. 99
Magiſtratus mutat. 49
Conſularum abolet. 106
Præfecturas vendit. 98
Sceleratos ad Præfectutas promouet. ibid.
Militem negligit. 104
Negat militi ſtipendia. 103
Romanos Perſis tribunarios facit. 54
Barbaros inter ſe committit. 52
Sanguinarius. 64
Præmiis factioſos fouet. 26
Interpretem Perſarum conuiuio excipit. 71
Illyricè loquitur. 76
Legem de Scenicarum nuptiis ſępe confirmat. 40
In Gentiles. 59
In corruptores maſculorum. 60.61
Reuocat conſtituta in Samaritas. 57
Reſtituit Medicis & aliis annonas. 106
Demortuorum hæredem ſe ſcribit. 61
Graue æs alienum relinquit. 116
Mendax & periurus. 29
Imponit ſuis præceſſoribus. 98
Crimina ſubditis affingit. 91
Falſis accuſationibus agit. 55
Sapiens & doctus. 88
Scribere nouerat. 86
Cur creditus Analphabetus. 17
Philoſophus. 88
Theologus. 86
Muſicus. 88
Architectus. ibid.
Delineat ædificia quæ conſtruxit. ibidem.
Iuris conſultiſſimus. ibid.
Conſcribit Nouellas. 116
Pro tribunali audit litigantes. ibid.
In diſputationibus qualis. 70.89
Quos libros compoſuit. 87
Athenis liberales artes prohibet. 106
Vnica littera ſuum nomen notabat. 19
Sacris ſeſe immiſcet. 86
Ob id reprehenditur à Facundo. 71
Præſcribit leges Eccleſiaſticis. 110
Oecumenici nomen confirmat Patriarchis C P. 71
Inuertit Paſchatis tempus. 110
Diſputat cum Epiſcopis. 86.87.89
Punit contradicentes. 90
Agapetum PP. hæreſis inſimulat. 87
Agapeto PP.autore hæreſim damnat. 74
Συνοδίτης. 48
Hæreticus. 74
A pœnis eximit Arianos Hexacionitas. 56

Sacerdo

Sacerdotibus indulget. 70.71
In Eccleſiaſticos ſæuit. iij.
Remittit vectigalia Palæſtinis. 59
Ἐπιβολὴν Eccleſiis Hieroſolymorum. 101
Τεσσάριον componit. 88
Malè parta templis donat. 71
Sergio & Baccho Martyribus cur templum dicat. 16
Suam pietatem iactat. 72
Suam manſuetudinem. 70
Suam vigilantiam. 75
Se Diuiniſſimum appellat. 104
Ἐν ἁγίοις dictus. 73
Suis precibus adſcribit Hæreticorum conuerſionem. 72
Omnia de ſuo nomine dici voluit. 49
Aliarum gentium nomina vſurpat. 51
Abolitis aliorũ ritulis ſuos inducit. ibid.
Cur dictus Iulianus. 58
Approbat hiſtoriam de vita ſua. vij.viij.
Ægrotat. 33
Conualeſcit Martyrum reliquias veneratus. 35
A Sampſone ſanatur. 8
Nunquam à Byzantio longiùs digreditur. 34
An venerit Rauennam. ibid.
Quot annos imperauit. 104
Quot annos vixit. 21
An mente captus obierit. 116
Aures agitabat. 16
An caluus. 28.77
Iuſtiniani Pater Sabbatius. 19.68
Mater Bigleniza. ibid.
Dies natalitius. 25.26
Genealogia. 66.67
Soror Vigilantia. 68
Vxor Theodora. ibid.
Filij ex Theodora. 88
Anaſtaſius ex filia nepos. 68
Filius ſpurius Theodorus Zitus.10.11.68
Nepotes, Iuſtinus Iunior, Iuſtinus alter Conſul, Germanus, Boraides, Proiecta. 68.69
Præceptor Theophilus Abbas. 87
Inaugurario an à Senatu probata. 45.46
Collega an Iuſtinus Iunior. 45
Conſulatus famoſiſſimus. 30
Studium in Venetos. 90
Ἀπλότης & μωρία. 29
Leuitas in mutandis legibus. 49
Conſtitutiones in Samaritas. 56
Prodigentia. 52.53.54
Auaritia. 29
Deluditur à Iuliana Anicia.ibid.& 60.61
Ex frumento Alexandrino. 107.108
Crudelitas. 29
In Hæreticos ſeueritas. 55
Faſtus à Choſroë & Theodebetto contemnitur. 51
Vitia quomodo occultata. ij.
Facta præclara. j.
Manſuetudo. 70
Vigilantia. 75
Ciborum abſtinentia. 74
Nota crimina. j.
Zelus non ſecundum ſcientiam. 55
Simulatio in rebus fidei. 48
Opinio de Concilio Chalcedonenſi.109
Sæuitia in Chriſtianos. 59
Crudelitas in Sacerdotes. 106
Licentia in cauſis Eccleſiaſticorum. 71
Leges Eccleſiaſticæ in Oriente, non in Occidente valuerunt. 110
Studia litterarum cur Procopius vituperet. 86
Studia Theologiæ cur reprehendenda. 89
Scientia inflata. 87
Stilus qualis. 78
Libri ſpurij. 88
Priuilegium Caſſinenſe. ibid.
Vox de puerorum corruptoribus. 60
Vox de templo S. Sophiæ. 52
Digreſſus. 80
Senis ignauia. 53
Stolida ſenectus. 28
Monitores viri grauiſſimi. 74
Diuerſi morbi. 8.33
Purpura teſtis recuperatæ ſanitatis. 35
Domus facta S. Sergij Eccleſia. 48
Habitus imperialis. 77
Effigies in poculis. 51
Corporis forma. 28
Imago. ibid.& 77
Nomiſmata expenduntur. 28.77

u Iuſtiniano

Iuſtiniano vnica ex Theodora filia. 11
Ei & Theodoræ communes tituli. 48
Communes Beliſarij triumphi. 47
Commune Magiſtratus iuramentum. ibid.
Plebs conuiciatur. 26
Epiſcopi adulantur. 87
Libri ſuppoſitij. ibid.
Iuſtinianum cautè laudare ſolet Procopius. vij. 28
Plebs Aſinum appellat. 26
Ioannes Patriarcha Sanctum credidit. 73
de Iuſtiniano alij plura quā Procopius. v. 83
Baronij ſententia. iv.
Qui ſcripſerunt. ij.
ſub Iuſtiniano multæ hæreſes. 74
Quatuor de Religione præcipuæ quæſtiones. 48
Iuſtinianea Domus. 50
Iuſtinianæ Vrbes. 49
Iuſtiniana ſecunda. 30
Iuſtinianus apex. 20
Iuſtinianei libri. 50
Scholares. ibid.
Magiſtratus. ibid.
Milites. 51
Portus. 50
Diadema. ibid.
Iuſtiniani & Iuſtini nomina ſæpe confunduntur. 18. 36. 37. 122. 124. 125
Iuſtinianus filius Germani. 69
Iuſtinus Senior Imp. Illyricianus. 13
Thrax. ibid.
An bubulcus. ibid.
An ex familiis Anicia, Flauia. 14
Cur ταξιδάρης dicitur. 16
E carcere bis liberatus. ibid.
Patricius, Cura Palatij. ibid.
An aliam præter Euphemiam vxorem habuerit. 36
Antiquauit legem de nuptiis Senatorum. 37. 38
Scenicas tantùm eximit ab ea lege. 38. 39
Analphabetus. 17
Suum nomen quatuor litteris ſcribit. 19
Recuſat ſocium Imperij Iuſtinianum. 21
Sergio & Baccho Martyribus templum excitat. 16
Quando, & quo morbo periit. 43
Comprobat hiſtoriam de vita Iuſtiniani vj.
Iuſtini vxor Euphemia. 67
Soror Bigleniza. 68
Nepos & filius adoptiuus Iuſtinianus. ibid.
Eutharicus filius adoptiuus. 67
Athalaricus nepos. ibid.
Noium crimen. 15
Conſtitutio de nuptiis Senatorum. 38
Eius geſta cur Iuſtiniano tribuat Procopius. 22
Eius & Iuſtiniani nomina confuſa. 18. 36. 37. 122. 124. 125
Diploma ſuppoſititium. 19
Summa ſenectus. 19. 36
Stoliditas. 20
Principatus anni. 44
Nomiſmata. 42. 44
Sepulchrum. ibid.
An eo inuito factus ſit Cæſar Iuſtinianus. 42
Iuſtinus Iunior Imp. Iuſtiniani nepos non ex filio, neque ex filia. 11
Ex ſorore. 68
Filius Vigilantiæ & Dulciſſimi. 11. 89
Curopalata. 17
An collega Iuſtiniani. 45
Compeſcit Venetos, & Praſinos. 90
Diſſoluit æs alienum Iuſtiniani. 116
Comprobat hiſtoriam de vita Iuſtiniani. vj.
Iuſtini vxor Sophia. 68
Filij, Iuſtus & Arabia. ibid.
Fratres, Marcellus, & Badutius. 69
Neptis Helena. ibid.
Filius adoptiuus, Tiberius. 168
Iuſtina filia Germani. 69
Iuſtinus filius Germani. ibid.
Iuſtus Iuſtiniani ex fratre nepos. ibid.
Iuſtus Iuſtini Iunioris filius. 68
Iuliana Anicia deludit auaritiam Iuſtiniani. 29. 60. 61
Iulianus Samaritarum dux. 58
Iuliani Apoſtatæ nomiſma vindicatur. ibid.

K

Κοιτοχίρης Theodotus cur. 82
Κυάνοι & Veneti iidem. 25
Κυνηγέσιον idem ac ἀμφιθέατρον. 30

L

Legati Perſarum interpretes cœnat cum Iuſtiniano. 75
Leo Cilix Referendarius. 79
Leontius Referendarius. 84
Leontij Tripolitani litteras. 46
Liberatus Carthaginenſis imponit Vigilio Papæ. 4
Liberius Patricius Romanus. 111
Libri Iuſtinianei. 50
Limitanei milites. 102
Litteræ ſingulares S. M. in Nouellis. 9
Loca milliaria. 79
Λογοθέτης. 101
Lupa meretrix. 35
Lupicina Iuſtini Senioris vxor. 20
Cur nomen mutauit. 36
Vide *Euphemia.*

M

Macedonius Referendarius. 55
Magiſtratus Iuſtiniano & Theodoræ iuramentum præſtant. 47
A Iuſtiniano mutati. 49
In porticibus Imperatoriæ domus ſedes habent. 79
Iuſtiniani vocati. 50
Mandatoris officium quale. 90
Marcellus Iuſtiniani nepos Curopalata. 17
Contra Perſas exercitum ducit. 69
Marcellus frater Iuſtini Iunioris. ibid.
Marcianus Iuſtiniani nepos Curopalata. 17
Contra Mauritanos mittitur. 69
Mariæ Virginis pallium. 7
Templum. ibid.
Marinus Præfectus Prætorio autor ἐπιβολῆς. 95.100
Maſſagetæ vt caput comunt. 25
Mathaſuenta vxor Vittigis, deinde Germani. 69
Mauricius Curopalata. 17
Quando Comes excubitorum. 89
Meretrices ducere Senatoribus prohibitum. 37
Meretrices ad honeſtam vitam reuocat Theodora. 83
Μεσὸς, μεσῦμαι, dicitur ἰλλεκτικῶς. 120
Μετάνοια Monaſterium. 83
Μίασμα ἱεράζειν quid Procopio. 4
Milites Iuſtinianei. 51
Milites limitanei. 102
Militibus negata ſtipendia. 103
Milites deficiunt ob dilata ſtipendia. 102
Mimorum alapæ. 32
Monachi comam deponunt. 5
Mulieribus nuptis vis illata. 28
Exempla illatum pudicitiæ. ibid.
Myriangeli in Galatia. 34

N

Narſes Conſul Codicillaris. 6
NIKA ſeditio. 62.119
Nobiliſſimi & Cæſaris an vna dignitas. 42
Nomina propria licet interpretari. 9
Nomiſma Iuliani Apoſtatæ. 58
Nomiſmata Iuſtini, & Iuſtiniani. 42.44 45. 77
Nomocanonis primus autor. 163.110
Noſocomij Sampſonis incendium. 9
Nouellæ à Iuſtiniano conſcriptæ. 78
Earum numerus. ibid.
Multæ non editæ. ibid.

O

Oecumenici nomen quis primus ſibi arrogauit. 22
Iuſtinianus confirmat. iij.70.71
Oenomaus autor Autigarum Circenſium. 25
Ὀχλαδίας θρόνος. 31
Officia ſunt Prætoriani milites. 103
Optio & Optiones qui. 100
Ordinum Palatij ſucceſſio. 105

P

Pacem dare in Cœna Domini cui non liceat. 43

u 2 Palæſtinis

Palæſtinis remittit tributum Iuſtinianus. 59
Palæſtinorum & Syrorum mos. 66
Palatia Byzantij quot fuerunt. 107
S. Pantaleonis Eccleſia domus Theodoræ Auguſtæ. 35
Patriarchæ Imperatoribus electis manus imponunt. 46
Patriarchæ benedicunt Imperatorib. 115
Paſcha per excellentiam ἑορτὴ. 43
Ἡμέρα. ibid.
Paſchatis tempus inuertit Iuſtinianus. 110
Paſſara vxor Germani. 69
Paulus Alexandrinus. 108
Deponitur. 109.110
Pax Romanis cum Perſis ſtabilita. 54.55
Πηγαὶ ſuburbanum. 80
Perſis tributum pendunt Romani. 54
Petrus Apamenſis homo impurus. 28
Petrus Barſames Præfectus Prætorio. 99
Petrus Officiorum Magiſter. 81
Φαγὰς, φαγὸς & φάγων. 9
Phocas Patricius Gentilis. 59
Photius idem ac Photinus. 4
Antoninæ filius. ibid.
Beliſarij priuignus. ibid.
Conſul Codicillaris. 5
Tradit Antoninæ Syluerium Papam. 4
Fit Monachus. 8
In Ægyptum ablegatur. ibid.
Pij dicuntur Imperatores etiam impij. 13
Etiam illorum veſtigia. ibid.
Placidus Martyr an Theodoræ Aug. nepos. 31.70.88
Populi C P. maledicta in Iuſtinianum. 64.65
Πόρναι ſpectaculum. 32
Porphyreon pagus. 115.134
Portus Iuſtinianeus. 50
Præfectus Prætorio. 94
Summa dignitas. 95
Præfectus Prætoriorum, & Prætorianorum diſtinguendi. ibid.
Præfecti Prętorio diuerſi numerātur. 95.96
Præfectus Vrbi. 93
Præfecti Vrbi ſub Iuſtiniano plures. 34.35
Præſidius & Perſidius. 117
Prætor plebis. 93
Prætoriani milites. Vide *Scholarij*.
Prætorij & Aulæ milites. 16.17
Prætorianorum militum gradus diuerſi. 16.103
Prætoriani Codicillares. ibid.
Praſini & Praſiani Aurigæ. 24
Dicti Cereales. 25
Eorum veſtis Κατεργὶς. ibid.
Praſinorum & Venetorum rixæ. 64.65
Princeps Cuſtodum Palatij. 17
Priſcus ab epiſtolis Iuſtiniano. 82
Fit Diaconus. ibid.
Proclus Mathematicus. 18
Proclus Quæſtor. ibid.
Plura de eo. ibid.
Procopius Cæſarienſis huius hiſtoriæ autor an Chriſtianus. x.xj.
Politicus. ibid.
Cauſidicus. L.
Non Medicus. 65
Beliſarij Aſſeſſor. L.
Illuſtris. ibid.
Præfectus Vrbi C P. 35.65
De Deo quid ſentiat. xj.xij.
De Religione malè ſentit. 72
De pœnis Hæreticorum. ibid.
Molitur Ἀνέκδοτα. 60
Theodora viuente ſcribit Ἀνέκδοτα. 81
An eadem abſoluerit. 83
Iuſtinianum cautè laudare ſolet. vij.28
Iuſtiniani ſtudia litterarum cur vituperet. 86
An odio Iuſtiniani ſcripſerit. viij.ix.
Quæ ſcripſit de Iuſtiniano, alij confirmant. 83. Vide Iudicium de hac Hiſtoria.
De patria Iuſtiniani non diſcrepat ab Agathia. 14
Iuſtini geſta cur tribuat Iuſtiniano. 22
Quando ſcripſit librum de Ædificiis. 9
Quodnam ex Iuſtiniani Ædificiis vituperet. 90
Antiquitatis Romanæ curioſus. 29
Procopij Hiſtorici patria. viij.1
Studia, res præclaræ, dignitates. ix.
Librorum numerus, ordo, tempus. xv.
Sententia de Deo & fortuna. xj.xij.11
Libertas dicendi. ix.x.11

Stilus,

INDEX RERVM.

Stilus, & forma dicendi. xv. 118. 119. 121. 132

Ἀνέκδοτα ex aliis eius libris cur confirmare liceat. vij.

Hiſtoria de Iuſtiniano quibus ſuſpecta. ij.

An ſit perfecta. 48

Interpretes diuerſi. xiij.

Editio Auguſtana, Codices Vaticani. xiv.

Procopius Gazæus. 2

Procopius alius Sophiſta. 1

Proiecta Iuſtiniani neptis. 69

Eius mariti Ioannes. 69. 84

Areobindus. 69

Protectores. 103

Pſeudogordianus refellitur. 70. 89

Purpura ad fores mortuorum. 61

Q

Quæſtor ςόμα βασιλέως. 94

Eius munus. 78

Ante Conſtantinum. 94

Quæſtores diuerſi. 23

Quæſtor à Quæſitore differt. ibid.

Quatuor litteris ſcribit Iuſtinus. 19

R

Rauennam an venerit Iuſtinianus. 34

Referendariorum officium. 79

Reges Barbari à Iuſtiniano excepti. 92

Reges Philoſophi tres. 88

Reliquiis Martyrum conualeſcit Iuſtinianus. 35

Roma quinquies ſub Iuſtiniano deuaſtata. 54

Romani prænomina primis litteris ſcribunt. 19

Romani ſermonis vſus apud Imperatores Orientis. 76

Quando deſiit. ibid.

Romani Perſis & Auaribus tributarij. 54

Ruſati Aurigæ Circenſes. 24

S

Sabas Palæſtinorum legatus. 70

Inſtat apud Iuſtinianum contra Samaritas. 57

Theodoræ prolem petenti non obſequitur. 70

Cur. 109

Sabbatius Iuſtiniani Imp. pater. 29

Qui & Iſtochus. 64. 65. 68

ad Sacerdotium coguntur rebelles Imperij. 82

Salutare in Cœna Domini non licet. 43

Samaritarum ſimulatio. 57

Seditio. ibid.

Rebellio. 58

in Samaritas Iuſtiniani Conſtitutiones. 56

Sampſo Patricius Romanus ſanat Iuſtinianum. 8

Ædificat Noſocomium. ibid.

An Iuſtiniano antiquior. ibid.

An ſub Mena Patriarcha vixerit. 9

Sanguinis potione amicitiæ firmatæ. 23

Σανίδες ad fores mortuorum. 61

Saraceni vt caput comunt. 25

de Scenicarum nuptiis Iuſtini Conſtitutio. 37. 38. 41

Scholæ militum. 103

Scholares. 102. 103

Iuſtinianei. 51

Scirtus fluuius, non Scyrtus. 90

Sedes plicatiles. 31

Seditio Vince, NIKA. 62. 63. 64

Senatoriis viris meretrices ducere non licuit. 37

Senatorum cum abiectis matrimonia primus permiſit Iuſtinus Imperator. 38

Septimum ſuburbanum. 79

Sepulchra, locus deliciarum. 80

à Sergio & Baccho Martyribus liberantur è carcere Iuſtinus & Iuſtinianus. 16

Sergij Martyris Eccleſia antea domus Iuſtiniani. 48

Sergius Bacchi filius. 13

Serici pretium. 105

Series Præfectorum Vrbis CP. ſub Iuſtiniano. 35

Præfectorum Prætorio. 25. 96

Curopalatarum. 17

Quæſtorum. 94

Seuerus Ethnicis ritibus contaminatus. 59

Silentium quid. 103

Silentiarij, & eorum ordo. 104

Siluerius Papa perperam Liberius. 4
Occiditur ab Eugenio. ibid.
Eius necem cur Vigilio adſcribunt Africani. ibid.
Sittas Patricius Comitonæ maritus. 30
Solomones duo Africæ Proconſules. 13
Solomonis Regis ſtatua à Iuſtiniano poſita. 52
Sophia Aug. Theodoræ neptis. 31.69
Eius mater. 31
Conſilium. 10
Stabulum quid. 112
Σταθμός. ibid.
Stephanus Præfectus contra Samaritas. 58
Strategius an frater Iuſtiniani. 23
Suburbana Imperatorum C P. 79.80
Suidæ ſoli nota ſunt Ἀνέκδοτα Procopij. v.
Συνοδίτης quid. 48
Συνωνὴ pro Annona. 99.100
Syrorum & Palæſtinorum mos. 66
Σχολαὶ militum. 103

T

TAtianus Magiſter Officiorum. 61
Taureſium & Bederina an eadem vrbs. 15
Ταξιδάρης quid. 16
Templum Blachernianum. 105
Tertullus an Iuſtiniani Exadelphus. 31.88
An Theodoræ cognatus. ibid.
Thalenſes ſponte conflagratunt. 56
Theodahatus Rex philoſophus. 88
Amalaſuntham occidit inſtante Theodora. 81
Theodebertus Rex Francorum contemnit faſtum Iuſtiniani. 51
Theodora Aug. vxor Iuſtiniani. 70
Habitat in Embolo. 33
Lanam net. ibid.
Tranſit ad factionem Venetam. ibid.
Iuſtiniani conſiliorum particeps. 47
Per Sabam prolem fruſtra petit. 70
Ne Impetio abeat quid cogitat. 9.10
A Vigilio Eleutheriæ comparatur. 30
An Rauennam venerit. 34
Mulieribus patrocinatur. 83
Matrimonia procurat. 84
Meretrices ad meliorem frugem reuocat. 83
Hæretica. 74
Bis anathemate percuſſa. 109
Concilij Chalcedonenſis inimica. 48
Eccleſiaſticorũ extorquet ſententias in Concil. Chalced. 109
Aſylum violat. 8
Vigilium ab Eccleſia abſtrahi iubet. ibid.
Criminosè agit in Eccleſiaſticos. 35
Sacerdotes creat. 84
Dæmonodora vocata. 66
Eccleſiam S.Pantaleonis ædificat. 33
Ægrotat canceris plaga. 12
Quando moritur. 34
Ante Quintam Synodum. 70.88
An moriens reſipuerit. 13
Theodoræ patria. 30
Genealogia. 31
Filia vnica. 10
Liberi. 70
Filius naturalis Ioannes. 68
Nepotes. 31
Anaſtaſius. 68
Sophia neptis. ibid.
Neptis adulterij manifeſta. 84
Pulchritudo. 46
Imago. 47
Meretrices amicæ. 32
Flagitia. iv.
Crudelitas. 82.83
In Sacerdotes. 106
Simulatio in rebus fidei. 48
Eius causâ lex abrogata. 38
Digreſſus. 80
Theodoræ & Iuſtiniano communes tituli. 48
Triumphi. 47
Magiſtratuum iuramenta. ibid.
de Theodora Baronij ſententia. iv.
Theodoriades vrbes. 51
Theodoricus Rex Gotthorum ἀδελφοποιητὸς Iuſtiniani. 23
Cur Hexacionita. 56
Quando mortuus. 89
Theodoſij Senioris Imperatoris ſtatua à Iuſtiniano deiecta. 51
Theodoſius Iunior ἐν ἁγίοις. 73

Adigit

INDEX RERVM.

Adigit rebelles ad ſacerdotium. 82
Theodoſius vir Sanctus ſub Iuſtiniano. 70
Theodoſius Antoninæ amaſius. 2.5
Theodorus Zirus filius ſpurius Iuſtiniani. 11.68
Theodorus Cucurbitinus. 34
Theodorus filius Petri Magiſtri Officiorum. 82
Theodorus & Ioannes cõtra Samaritas. 58
Theodorus Præfectus Prætorio. 98
Theophilus Iuſtiniani præceptor. 87
Theopompi hiſtorici ſcribendi licentia. 2
Tiberius Curopalata. 17
Adoptatus à Iuſtino. 68
Non eius gener. 89
Tituli ad fores mortuorum. 61
Tribonianus. 94
Gentilis. 52
Ἄθεος. 72
Iuſtiniano adulatur. ibid.& ſeq.
Quæſtor. 24
Τροπαιουχία quale Diadema. 76
Τροπάριον à Iuſtiniano compoſitum. 88

V

Valentinus Iuſtiniani μαχαιροφόρος. 52
Vectigalium remiſſio facta Palæſtinis. 59
Velum primum & ſecundum quid. 103
Veneti & Venetiani Aurigæ. 24
Cyanei. 25.33
Venetus color vnde dictus. 25
Venetorum & Praſinorum rixæ. 64.65
Veredarij. 11.11.12
Vitalianus Scytha Patricioli filius. 23
An ſit frater Iuſtiniani. ibid.
Contra Anaſtaſium. ibid.
A quo occiſus,& vbi. 24
In præfectura militum ei ſuccedit Iuſtinianus. ibid.
Vitaliani nepos Ioannes. 69.121
Vigilantia ab Illyrico Bigleniza. 67
Soror Iuſtiniani. 68
Eius maritus Dulciſſimus. ibid.
Filij,Iuſtinus,Badurius,Proiecta. 68.69
Vigilius Papa nõ fuit autor necis Syluerij. 4
Comparat Iuſtinianum Diocletiano. 30
Theodoram Eleutheriæ. ibid.
Fune rapratur. 106
Quintæ Synodo non interfuit. 88
Excommunicatur ab Africanis. 4
Eius Epiſtola ſuppoſititia. ibid.
Victor Tunnenſis imponit Vigilio Papæ. 4
VINCE ſeditio. 62
Virga aurea δικανίκιον. 17
Vprauda Iuſtinianus Illyricè. 9
Vrbes dictæ de nomine Iuſtiniani. 49
Vrbes de nomine Theodoræ. 51

X

Χειρονομία in Theatro. 25

Y

Ὕπατοι & ἀπὸ ὑπάτων quid differant. 6

Z

Zachariæ Prophetæ reliquiæ. 8
Zimarchus Iuſtini commilito. 14
Comes Orientis. ibid.
Curator Domus Placidiæ. 107

F I N I S.

L V G D V N I,

Ex Χαλκογραφείῳ

IOANNIS IVLLIERON,

M. DC. XXIII.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google